بسم الله الرحمن الرحيم

Хутбаҳои намози ҷумъа

Нависандагон

1- Абдуллоҳ Ҳайдарӣ

2- Муҳаммад Ансорӣ

3- Қарибуллоҳ Мутеъ

4- Моҷид Муҳоҷирӣ

5- Алиризо Далерӣ

6- Мустафо Муҳаммадӣ

Ба номи Худованди бахшанда ва меҳрубон

Сухани нависандагон

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسول الله وآله وصحبه ومن والاه.

Бародарон ва хоҳарони мусалмон! чуноне медонед, Ислом комилтарин ва шомилтарин дини Илоҳист. Ислом ба далели ин, ки охирин дини Илоҳӣ ва китоби он, охирин китоби осмонӣ ва Паёмбари гиромии он, охирин ва муҳимтарин Паёмбарони Илоҳист, пас камол ва ҷамолу ҷалоли он низ, ягона ва беназир аст ва лизо ин дини ҷаҳоншумӯл аз тамоми марзҳо фаротар рафта ва аз тамоми арзишҳо арзишмандтар аст.

Қуръони Карим ва Ҳадиси навабӣ, ду захираи арзишманде ҳастанд, ки Умати Исломӣ ҳамвора дар партави ин ду, имону амал ва ақидаву аҳкоми динашонро меомӯзанд, бинобарин бояд ҳамеша дар дастраси тамоми афроди уммат бошанд.

Яке аз садҳо аломати ҷамолу камол ва пӯёи Ислом, ки сабаби нашру густариши он буда, хутбаи намози ҷумъа аст, ки шахси мусалмон рӯзи ҷумъа дар ҳар гӯшае аз ҷаҳон, ки ба масҷид дастрасӣ дошта бошад ва шурути барпойи намози ҷумъа дар он ҷо муҳайё бошад- ҳудуди ним соат қабл аз намоз аз хатиби масҷиди ҷумъа матолиби мухталифи дин, ки шомили ақидаву аҳком ва бисёре аз масоили марбут ба зиндагии рӯзмарааш аст, мешунавад ва дар партави он зиндагиашро бо дини Ислом ҳамоҳанг мегардонад, лизо нақши хутба дар зиндагии Умммати Исломӣ бисёр равшан аст.

Бинобарин, масъулони тарҳи минбар тасмим гирифтанд, ба хотири огоҳӣ ва бедории хутабои гиромӣ ва ҳамоҳангӣ ва ҳамнавоии онон дар ростои огоҳ намудани мусалмон барои як сол, маҷмуъаи хутбаҳои намози ҷумъа ва ду ид (иди фитр ва иди қурбон) ва намози истисқо ва ғайраро омода ва дар дастраси уламо ва хутабои бузургвор қарор диҳанд.

Мо нависандагони ин маҷмӯъа бо тавфиқи Худованди мутаъол ва бо машварат ва назорати масъулони тарҳи минбар, ин маҷмӯъаро бо истифода аз оёти Қуръони Карим ва ривоятҳои саҳеҳ аз Расули Акрам (с) ва осори салафи солеҳу уламои бузургвори Ислом- барои шумо таҳия намудем. Ду нафар аз дӯстон низ онро бозбинӣ кардаанд.

Дар зимн ба далели масруфиятҳои зиёд ва набудани фурсати кофӣ, натавонистем ба ин тарҳ чунон, ки шоистаи он буд, бипардозем, лизо эҳтимолан иштибоҳотеро мулоҳиза хоҳед намуд, ки аз шумо бузургворон хоҳишмандем –ҳар гуна иштибоҳи илмӣ ва чопиро-гӯшзад фармоед, то бо кӯмаки Худо тасҳеҳ гардад.

Вассалому алайкум ва раҳматуллоҳ.

Бо илтимоси дуо:
Бародарони шумо
Нависандагони китоби «Хутбаҳои минбар».

Муқаддима

Хутбаи ҷумъа дар Ислом ҳамвора асли муҳкаме аз бинои росихи Уммати Муҳаммадӣ буда ва хоҳад буд. Чароғест, ки дилҳои ғофилро бедор, нафсҳои ҳайронро ҳидоят ва ҳимматҳои сустро ба мақомоти рафеъу баланд мерасонад.

Хутбаи ҷумъа барои касоне, ки дар доираи Ислом зиндагӣ мекунанд, навъе кӯмак ва тасаллии хотир аст, зеро имони зиндадилонро тақвият ва муштоқони илм ва амалро ташвиқ менамояд.

Хутбаи ҷумъа минбари ваъзу мавъиза ва иршоду насиҳат ва парчами даъвату даъватгарон буда ва василаи коштани тухми имону амал ва борвар кардани он мебошад.

Дар сояи минбари имон ва дар шуъои хутбаи ҷумъа, ки мардум умури динашонро меомӯзанд ва он чиро фаромӯш кардаанд ба хотир меоваранд ва аз ҳамин фазои минбар ва хутба аст, ки мусалмонон ангеза меёбанд, саволҳояшонро аз уламо бипурсанд.

Хатиб бар фарози минбар бо мухотаб қарор додани ақлу отифа, масоили мухталифи диниро баён мекунад ва масоили ҷадид ва рӯзмарраро ба гӯши мусалмонон мерасонад ва бо истифода аз равишҳои мухталифи даъват, ҳамчун тарғибу тарҳиб ва баёни достонҳо зарбулмасалҳо ва пандҳо ва андарзҳо ва ҷавҳараи динӣ, фишурдаи имон ва амал ва аҳкому одоби Исломиро ба мусалмонон мунтақил мекунад, то ки ҳар фарди мусалмон фурсат ёбад бо истифода аз фазои рӯҳонии минбар, имонашро тақвият ва навоқиси онро бартараф намояд. Агар гунаҳкор аст тавба кунад, агар ҳайрону саргардон аст, ба оғӯши дин боз гардад, агар ғофилу мағрур аст, ба худ ояд ва агар ҳавопарасту шаҳватронаст, аз доми ҳавасу шаҳват раҳойи ёбад, то саранҷом дилҳои аҳли имон пок гардад ва ба ҳам наздик шавад ва ба ин васила ҳама бо тамаркуз ба меҳвари Ислом ва имон, амалан аз дину обрӯ ва ҳайсияту муқаддасоти динӣ дифоъ намоянд ва даъвати Парвардигоро ба соири инсонҳо бирасонанд, то ин ки Исломи азиз, сарбаландӣ ва азаммати худро, боз ёбад.

Пас чӣ масъулияти бузург ва чӣ кори шоистамандонаест даъват ва хитобати ҳадафманд! Ва чӣ ифтихори бузургест, ки инсони мӯмин дар хидмати Исломи азиз бошад ва барои хушнӯдии Аллоҳи Мутаъол, сарбаландии дин ва растагории башарият аз ҳар чӣ дар тавон дорад, дареғ накунад.

Мақом ва манзалати хутбаи ҷумъа дар Ислом

Хутбаи ҷумъа дар Ислом илова бар ин, ки дорои мақоми воло ва арзишмандест, дорандаи паёме мебошад, ки нақш ва асари хосе дар тарбияти наслҳо дорад. Сухан аз мақому манзалат ва аҳамияти ин мавзӯъ, густарда ва фаровон аст, ки метавон онро дар чанд нуқта чунин хулоса кард:

1. Дар аҳамият ва арзиши хутбаи ҷумъа, ҳамин кофист, ки сарвар ва сардори башарият, ҳазрати Муҳаммад (с,) онро ба беҳтарин ваҷҳ адо намуданд ва пас аз эшон пештозон ва зимомдорони Уммат яъне, уламо- бо илми росих ва илми созандаи худ ин маъмурияти муқаддасро ба анҷом расониданд.
2. Хутбаи ҷумъа аз бузургтарин ва арзишмандтарин маросими динии Уммати Исломист, ки мусалмонон дар гӯша ва канори ҷаҳон, ҳар ҳафта якбор онро баргузор мекунанд. Рӯзи ҷумъа беҳтарин рӯзест, ки хуршед бар он тобида ва иди мусалмонон ба шумор меравад. Дар чунин рӯзи хуҷастае ва дар беҳтарин нуқтаи замин –яъне масоҷид- хутбаи ҷумъа пешкаш мегардад.
3. 3. Хутбаи ҷумъа василаи иблоғ ба мардум ва минбари даъват аст, ки тавассути он ба хайру некӣ амр шуда ва аз бадиҳо ва мункарот наҳй мешавад, ҳамчуноне, ки панду андарз гоҳе фурсате барои омӯзишу парвариш ва гоҳе барои тазкия ваислоҳи нафс аст.
4. Хутбаи ҷумъа манбаъ ва марҷеъ барои омода сохтани тӯдаҳо ва таҳрики эҳсосоту мутақоъид кардани ақлҳои мардум барои пазириши ҳақ ва устувор сохтани он дар дилҳои онон аст. Чаро чунин набошад дар ҳоле, ки шунидани суханони ҳаётбахше, ки аз эҳсосоти ноб ва андешамандона сарчашма гирифта, беҳтар ва муассиртар аз хондани он мебошад.
5. Хутбаи ҷумъа фурсати гаронбаҳо барои даъватгарон ва воъизон аст, чунки ҳузур ёфтан дар намози ҷумъа ва гӯш фаро додан ба ду хутбаи он, амрест воҷиб ва муҳимтар ин, ки ҳар мусалмон аъам аз бузургу кӯчак ва олиму омӣ ва фарҳангию камсавод ва фақиру сарватманд ва тамоми ақшори мухталифи ҷомеъаи исломӣ барои адои намози ҷумъа ҳузур ёбанд ва теъдоди онҳо биҳамдиллоҳ ҳамвора рӯ ба афзун аст. Ин муносибати фархунда ҳамеша ва дар тамоми фаслҳои сол, бидуни вақфа ҳар ҳафта як бор такрор мешавад.
6. Хутбаи ҷумъа, ба вижа имрӯза ва дар асри мо, беҳтарин васила барои омӯзиши умури динии саҳеҳ ба умуми мардум буда, ҳамчунин фурсати бисёр хубе барои посӯх додан ба шубҳаҳо ва ёвагӯйҳои душманон ва бадхоҳони Ислом аст, ки шабу рӯз дар

пайи таъназадан ба дини муқаддаси Ислом ва арзишҳои волои он ҳастанд ва садди роҳи мардум аз паймудани роҳи мустақими Аллоҳ мегарданд.

Аҳкоми кӯтоҳи мутаъаллиқ ба хутбаи ҷумъа

Аввал: Ҳукми хутбаи намози ҷумъа

Уламои киром дар мавриди ин, ки оё хутба барои комил шудани намози ҷумъа шарт аст ё на? ихтилофи назар доранд:

1. Аксарияти уламои фиқҳ бар шумули тамоми уламои Аҳноф ва аксарияти мазҳаби Моликӣ ва мазҳаби Шофеъӣ ва Ҳанобила бар ин назаранд, ки хутбаи ҷумъа барои комил шудани намози ҷумъа шарт аст.
2. Бархе аз уламо бар ин назаранд, ки хутбаи намози ҷумъа мустаҳаб аст.

Локин назари дуруст ва роҷеҳ, ҳамон қавли аксари фуқаҳо мебошад, зеро Паёмбари Акрам (с) ҳамеша бар он мудовамат доштаанд ва пешгомони садри Ислом ба он амал намуданд ва мухолифат бо онро инкор намуданд.

Хондани ду хутба дар намози ҷумъа шарт аст, чунон, ки аз Абдулло бин Умар (р) ривоят аст, ки фармуд:

«أن رسول الله صلى الله عليه وآله و سلم كان يخطب خطبتين يوم الجمعة يجلس بينهما مرة".

"Паёмбари Акрам (с) ду хутба мехонданд ва дар миёни ду хутба як бор менишастанд". (ривояти имом Аҳмад -4919).

Дуввум: Шурути хутбаи ҷумъа:

1. Ният, ба далели фармудаи Паёмбари Акрам (с):

«انما الأعمال بالنيات وانما لكل امرىء ما نوى".

"Мадори ҳар амал ният аст ва бо ҳар шахс мутобиқи нияти вай амал мешавад". (ривояти имом Бухорӣ -2329).

Хутба худ ибодат аст, пас ният дар он монанди соири ибодот шарт аст.

1. Хутба бояд бо ҳузури ҷамоъати мардум хонда шавад, зеро бо вуҷуди онҳо мақсади аслии хутба, ки ҳамоно ваъзу тазаккур ва панд додан аст, ҳосил мегардад.
3. Хутба бояд баъд аз дохил шудани вақти намози ҷумъа ё зуҳр эрод гардад.
4. Хутба бояд қабл аз намози ҷумъа эрод гардад, ҳамон гунае, ки Паёмбари Акрам (с) анҷом додааст.
5. Хатиб дар сурате, ки тавони истоданро дошта бошад, истода хутбаро қироат кунад.

Хутба бояд бо садои баланд эрод гардад, зеро садои баланд .6 василаест, ки хутба бидуни он адо намешавад ва мақсади он хосил «ما لا يتم :намегардад. Дар ин ҷо метавон ба ин қоида низ ишора кард ҳар амре, ки воҷиб бидуни он иҷро нагардад, пас" ,«الواجب إلا به فهو واجب .“он амр низ воҷиб аст

7. Хутбаи ҷумъа бояд ба забон Арабӣ эрод гардад, агар бештари мухотабон аз касоне бошанд, ки забони Арабиро медонанд ва ё умуман метавонанд мафҳуми онро дарк кунанд, дар ин сурат бояд ба забони Арабӣ эрод гардад, то аз як сӯ забони Арабиро ёд бигиранд ва аз сӯи дигар бо суннати Паёмбари Акрам (с) ва амали эшон мухолифат сурат нагирад. Аммо агар аксарияти мардуми ҳозир дар масҷид забони Арабиро надонанд, ишколе нест, ки бо забонҳои дигар эрод гардад, зеро мақсад аз хутба омӯзиш ва тазаккур ба мардум аст, на танҳо эроди он. Ҳамчунон оёти Қуръон Карим хонда ва тарҷума гардад.
8. Пайвастагии ду хутба бо намози ҷумъа шарт аст.

Унсурҳои такмилкунандаи хутбаи ҷумъа

Хутбаи ҷумъа аркони мушаххасе надорад, балки он чӣ дар урф бар он хутба гуфта мешавад, бо анҷоми ҳамон, мурод ҳосил мегардад, локин хутба вақте комил мешавад, ки хатиб мавридҳои зеро муроъот кунад:

1. Ҳамду сано ва ситоиши Аллоҳ Ҷалла Ҷалоллуҳу.
2. Зикри калимаи шаҳодат.
3. 3Салавот фиристодан бар Паёмбари Худо (с) ва аҳли байти эшон.
4. Мавъиза.
5. Қироъати оёте аз Қуръони Маҷид.
6. Тавсияи мардум ба тақво ва тарс аз Аллоҳи мутаъол.

Чаҳорум: Суннатҳои хутба

1. Бо пайравӣ аз амали Паёмбари гиромӣ (с), хутба аз болои минбар хонда мешавад ва суннат аст, ки ин минбар монанди минбари Паёмбар (с) се пала дошта бошад.
2. Ва аз Паёмбар (с) собит шудаст, ки қабл аз боло рафтан бар минбар, намоз бихонад, зеро он ҳазрат (с) чун бар минбар менишастанд, азон гуфта мешуд, сипас хутба мехонданд.
3. Вақте хатиб бар минбар боло рафт қабл аз хутба, бар муқтадиён салом мегӯяд, чунон, ки аз Ҷобир (р) ривоят аст, ки он ҳазрат (с) ҳар гоҳ бар минбар менишастанд, салом мегуфтанд.
4. Суннат аст, хатиб бар минбар бинишинад, то ин ки муаззин азонро

тамом кунад.

5. Машрӯъ аст, ки як азони ҷумъа ҳангоми нишастани имом бар минбар гуфта шавад, чунон ки дар замони Паёмбар (с) ва хилофати Абӯбакр ва Умар (р) як азон ҳангоми нишастани имом бар минбар гуфта мешуд, зеро донистани дохил шудани вақт, осон буд, вале вақти замони хилофати Усмон (с) фаро расид ва ҷамъияти мардум зиёд шуд, Усмон (р) дастӯр дод дар бозори Мадина низ азон гуфта шавад, то мардум худро барои намози ҷумъа омода намоянд.

6. Мустаҳаб аст, ки хатиб хутбаро бо хутбаи ҳоҷат оғоз намояд, ки лафзи он чунин аст:

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِىَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

أَمَّا بَعْدُ:

فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللهِ ، وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ-، وَشَرَّ الأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا، وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ ، وَكُلَّ ضَلاَلَةٍ فِي النَّارِ».

7. Мутаъассир шудан ва изҳори эҳсосоти хатиб дар аснои гуфтани хутба. Аз Ҷобир (р) ривоят аст:

«كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَطَبَ احْمَرَّتْ عَيْنَاهُ، وَعَلَا صَوْتُهُ، وَاشْتَدَّ غَضَبُهُ، حَتَّى كَأَنَّهُ مُنْذِرُ جَيْشٍ يَقُولُ: «صَبَّحَكُمْ وَمَسَّاكُمْ» صحيح مسلم (٨٦٧)

«Ҳангоме, ки Паёмбар (с) хутбаро эрод мекарданд, чашмонашон сурх мешуд ва садояшон боло ва хашму ғазаби эшон низ шиддат мегирифт, гӯё мардумро аз омадани сипоҳи душман дар бомдодон ва шомгоҳон метарсониданд».(Саҳеҳи Муслим).

8. Мустаҳаб аст, хутба кӯтоҳ ва намоз нисбатан тӯлонитар хонда шавад. Аз Аммор бин Ёсир (р) ривоят аст, ки шунидам, Паёмбар (с) мефармуданд:

«إِنَّ طُولَ الصَّلَاةِ، وَقِصَرَ الْخُطَبِ مَئِنَّةٌ مِنْ فِقْهِ الرَّجُلِ، فَأَطِيلُوا الصَّلَاةَ وَقَصِّرُوا الْخُطَبَ» صحيح مسلم (٨٦٩)

«Тӯлонӣ будани намози мард ва кӯтоҳии хутбааш нишонаи фақеҳ будани ӯст, бинобарин намозро тӯлонӣ ва хутбаҳоро кӯтоҳ кунед». (Саҳеҳи Муслим 869)

9. Нишастани андак байн ду хутба. Ин нишастан ба хотири истироҳат кардани хатиб ва ҷудойи байни ду хутба машрӯъ гардидааст ва

дуои мушаххасе аз Паёмбар (с) дар ин мавзӯъ ворид нашуда, аммо агар касе дар ин фурсати кӯтоҳ дуо кунад, ҷоиз аст, ба шарте, ки музоҳими ҳозирин нашавад. Дар зимн дуои дастаҷамъӣ ва баланд кардани дастҳо барои дуо дар байни ду хубта ба гунаи дастаҷамъӣ ба наҳве, ки шиъор ва бахше аз маросими намози ҷумъа қарор гирад, мухолифи суннати Паёмбар (с) ва амали эшон аст.

10. Агар маслиҳате вуҷуд дошта бошад, ҷоиз аст, ки хатиб дар аснои хутба бо намозгузорон сухан бигӯяд, барои мисол: шахсе вориди масҷид шуда ва менишинад ва хатиб ӯро мутаваҷҷеҳ мекунад то ду ракат намоз бихонад, чунон, ки аз Паёмбари Акрам (с) ривоят аст, ки фармуданд:

«إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ وَلْيَتَجَوَّزْ فِيهِمَا». صحيح ابن خزيمه (١٨٣١).

«Ҳар гоҳ яке аз шумо ҳангоме, ки хатиб хутба мехонад, вориди масҷид шуд, пас бояд ду ракат намози сабук ва кӯтоҳ бихонад». (Саҳеҳ бин Ҳузайма 1831).

11. Мустаҳаб аст хатиб дар вақти хутба ангушти шаҳодати худро ба манзури ҷалби таваҷҷӯҳи ҳозирин баланд намояд. Чунон, ки аз Ҳусайн бин Абдурраҳмон (р) ривоят аст, ки фармуд: «Паёмбар (с) ро дидам, ки бо ангушти шаҳодат ишора менамуд». Аммо агар хатиб дар аснои хутба барои талаби борон ва ё коҳиши он мехост дуо кунад, мустаҳаб аст ду дасти худро баланд кунад.

Сифоти як хатиби комёб ва маҳоратҳои хитобат

Якум: Сифоте, ки хатиб бояд аз он бархурдор бошад:

Нияти холис барои Аллоҳи мутаъол, чунон ки Аллоҳ ба он дастӯр фармудааст:

﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ ٥﴾ [البيِّنة:٥]

«Дар ҳоле, ки ҷуз ин ба эшон дастур дода нашудааст, ки мухлисона ва ҳақгароёна Аллоҳро бипарастанд ва танҳо шариъати ӯро ойин бидонанд ва намозро чунон, ки бояд барпо доранд ва закотро бипардозанд. Ойини ростин ва арзишманд инасту бас».

Пайравии том аз ҳидоёт ва раҳнамудҳои Паёмбари Акрам (с) дар хитобат. Чунон чӣ Аллоҳ таъоло мефармояд:

﴿قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٣١﴾ [آل عمران:٣١]

«Бигӯ: агар Аллоҳро дӯст медоред, аз ман пайравӣ кунед, то Аллоҳ шуморо дӯст бидорад ва гуноҳонатонро бибахшад ва Худованд

омӯрзандаи меҳрубон аст».

* Риъояти тамоми одоб ва усули ахлоқи Исломӣ ва дурӣ аз ахлоқи баду зишт ва ҳар гуна кирдор ва гуфторе, ки мунофии он бошад, то худаш амалан барои соири мардум улгӯ қарор бигирад ва бо кирдор ва гуфтори худ мардумро раҳбарӣ ва ба роҳи дуруст ва мустақим даъват намояд.

* Робитаи инсони мӯмин бо мардум дӯстона ва якрангу пайваста бошад. Ҳар гоҳ хатиб аз чунин сифоте бархурдор шуд, хатиби тавоно ва даъватгари муваффақ ва хушахлоқро ҳама дӯст дошта ва бо вай унс мегиранд.

Хатиб ва даъватгар бо мардум нишасту бархост дошта ва дар ҳалли мушкилоташон мушорикат дошта бошад ва то тавон дорад бо онҳо ҳамкорӣ намояд. Саъй кунад бархурдаш бо мардум самимӣ ва дар айни ҳол оқилона ва ҳакимонаву санҷида буда ва дар баробари иштибоҳот ва лағжишҳояшон собир бошад ва эътидол ва тавозунро дар таъомул бо онон риъоят намояд.

* Кирдори хатиб бояд таъйидкунандаи гуфтораш бошад ва кӯшиш кунад одобу аҳкоми дини Исломро амалан ба мардум биёмӯзад, Аллоҳ дар ин замина мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفۡعَلُونَ ٢﴾ [الصف:٢]

«Эй мӯминон! Чаро сухане мегӯед, ки худатон ба он амал намекунед?».

* Хатиб бояд аз ҳар гуна таъассуби ҷоҳилона, қавмию нажодӣ ва гурӯҳию миллӣ (ё қавӣ), минтақавӣ ва мазҳабӣ дурӣ кунад ва танҳо аз Қуръони Карим ва Суннати мутаҳҳари Паёмбар (с) ва дини Ислом ва Уммати исломӣ ҳимоят намояд:

﴿وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْ ١٠٣﴾ [آل عمران:١٠٣]

«Ва ҳамагӣ ба ресмони мустаҳками Худо чанг бизанед ва пароканда нашавед».

* Хатиб бояд дар умури иҷтимоъии мардум ва муҳите, ки дар он зиндагӣ мекунад, ширкати фаъол дошта бошад ва ба суханоне, ки дар хутбаҳояш ба мардум мегӯяд, ҷомаи амал бипӯшонад ва аз мардум ва ҷомеъа канорагирӣ накунад ва бо онҳо рафту омад дошта бошад ва сабру таҳаммул пеша кунад ва саъй намояд дар таъомул ва рафторҳои иҷтимоъӣ улгӯ ва сармашқе барои дигарон бошад.

* Бо намозгузорон рафтори нек ва шоиста дошта бошад, хушбархӯрд ва башош (хандонрӯ), ҳамвора лабханд бар лаб дошта бошад, зеро ӯ намуна ва улгӯе барои соири мусалмонон аст ва беҳтарин ва муҳимтарин маъмуриятро бар ӯҳда дорад, маъмурияте, ки Паёмбари

Акрам (с) ва соири Анбиё (а) онро бар дӯш доштанд. Пас бояд дилҳои мардумро чунон ба худ ҷалб кунад, ки сухани вайро бо рӯи боз бипазиранд ва насоиҳ ва панду андарзҳои ӯро амалӣ созанд.

Дуввум: Сифоти хутбаи муваффақ

* Хатиб саъй намояд, хутбаи муносиб ва арзишманде таҳия намояд ва барои он низ омодагии комил дошта бошад. Эҳтимом ба харҷ диҳад ва мавзӯъотеро интихоб кунад, ки дар сохтан ва парварондани як мусалмони воқеъӣ кӯмак намояд. Камиҳо ва костиҳои, дар татбиқи аҳком ва муқарраротиИсломӣ ба вуҷудомадаро, муъолиҷа намояд.

Хатиб бо муроъот намудани нукоти зер метавонад хутбаи муваффақеро омода созад:

- Хутбаро қабл аз эроди он чанд бор такрор кунад то бо калимот ва ибороти душвор, ошно шуда ва бар талаффузи он мусаллат гардад.
- Бархе ҷумлаҳо бо садоҳои баланд ва бархи дигаре бо садои оҳиста ё одӣ эрод гардад, лизо хатиб бояд ин мавoридро қаблан мадди назар гирифта ва тамрин кунад.

* Яке аз сифоти хутбаи муваффақ, возеҳ ва солим будани он аз айбҳо ва лағжишҳост. Худованди мутаъол мефармояд:

﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ قُرۡءَٰنًا عَرَبِيّٗا لَّعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ ٢﴾ [يوسف:٢]

«Мо онро Қуръони Арабӣ фурӯ фиристодем, шояд, ки бияндешед».

Хатиб ба ҳар забоне, ки хутба эрод мекунад, бояд фасоҳат ва балоғатро риъоят намояд, то аз айбҳои луғавӣ солим бошад. Ҳар гоҳ хатиб нукоти зайлро муроъот намуд, хутбаи вай солим аз айбҳо ва возеҳу ошкор хоҳад буд:

- Хатиб дар вақти хутба мукс ва таваққуфҳои кӯтоҳ ва баҷо дошта бошад, то маъноисуханро ошкор созад ва мафҳуми онро равшан созад.
- Иборaҳо ва калимотро возеҳ ва дуруст адо кунад.
- Садояш возеҳ бошад.
- Калимотро возеҳ ва равшан талаффуз намояд.
- Садояшро тавре зеру бум диҳад, ки хастакунанда набошад.

* Беҳтар инаст, ки хутба ба як мавзӯъ ва маҳвар бичархад ва дар мавзӯъот ва масоили фаръӣ ва мухталиф пароканда нашавад ва миқдори он ҳамоҳанг бо замоне бошад, ки қаблан онро таъйин намудааст.

Ҳамчунин хатиб бояд вақтшинос бошад ба таври мисол: дар хутбае,

ки қабл аз моҳи рамазон эрод мекунад, мавзӯъи хутба бояд дар мавриди пазиройи ин моҳи муборак ва аҳкоми муртабит ба он бошад.

Ё дар хутбаи қабл аз моҳи Зулҳиҷҷа дар мавриди даҳ рӯзи нахусти ин моҳ хутба эрод намояд. Хулоса ин, ки қабл аз ҳулули ҳар муносибат ва маросиме, ки солона такрор мешавад, хутбаро мутобиқ бо он эрод намояд, то он чиро, ки намозгузорон ба он ниёзманданд, ба даст оварда ва аз он баҳраманд гарданд.

* Мавзӯъоти аслии хутба бояд бо ҳамдигар пайваста ва муртабит бошад, ба гунае ки як мавзӯъ ба мавзӯъи дигар ба шакли мантиқӣ ва қобили қабул мунтақил шавад.

Мавзӯъоти аслии хутба дар тамоми мароҳили таҳия ва ироъа, бояд возеҳ ва барҷаста бошад, то шунавандаи хутба дарк намояд, ки хатиб дар чӣ масоиле бахс мекунад ва аз масҷид берун наравад, магар ин ки дар зеҳнаш нуқот ва матолиби хутба сабт шуда бошад.

* Хатиб дар вақти эроди хутба бояд ба ҳамаи атрофи масҷид ва намозгузорон ба таври баробар нигоҳ кунад, то иртиботу алоқа ва муҳаббат миёни хатиб ва мухотабонаш барқарор гардад.

* Бо таваҷҷӯҳ ба иборот ва маъонии хутба, чеҳра, бадан ва садои хатиб бояд бидуни такаллуф ва худ ба худ ҳаракат ва тағйир намояд, то илова бар иборот, маъонӣ ва мафоҳими хутба бо лаҳн, садо, талаффуз ва наҳваи амалкарди хатиб бештар возеҳ гардад.

* Байни маъно ва мафҳуми ибораҳо ва садоҳои хатиб иртиботи қавӣ вуҷуд дорад. Садо бояд бо лаҳн, суръат ва нармии худ, маънои иборотро бирасонад. Аз ин рӯ вақте Паёмбар (с) хутбаро эрод мекарданд, чашмонашон сурх шуда ва садояшон боло ва хашму ғазабашон низ шиддат мегирифт, ки гӯё мардумро аз омадани сипоҳи душман метарсонданд.

* Хатиби муваффақ бо тағйир додани садо дар асnои хутба –гоҳе паст ва гоҳе баланд- хастагии мухотабонашро рафъ намуда онҳоро ба худ мутаваҷҷеҳ месозад. Ҳамчунин такрори баъзе иборот, равишест, ки маъно ва мафҳуми хутбаро ба шунавандагон беҳтару хубтар мерасонад.

* Хатиб бояд дар ҷойҳои муносиб ва маъқул таваққуф намояд. Хатибе, ки дар асnои хутба таваққуф намекунад, хутбаи муваффақе эрод накардааст, зеро вақфаҳо бо вуҷуди кӯтоҳии он, таваҷҷӯҳи шунавандагонро ҷалб намуда ва азҳони онҳоро бедор ва мутаваҷҷеҳ месозад.

* Хатиб бояд дар суханони худ мардумро аз Худованди мутаъол битарсонад ва ба раҳмати ӯ таъоло умедвор созад. На сирф ҷониби тарс, хавф, ҳушдор ва наҳйро мадди назар бигирад ва на танҳо

ҷониби умед ва тарғибро, балки саъй кунад, то мувозинат байни ҳар ду ҷонибро муроъот намуда, гоҳе мардумро аз азоби Худои таъоло битарсонад ва гоҳе ба раҳмат ва неъмати Худои таъоло умедвор созад, чунон ки Худованд мефармояд:

﴿ ۞ نَبِّئْ عِبَادِيٓ أَنِّيٓ أَنَا ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ۝٤٩ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ ٱلْعَذَابُ ٱلْأَلِيمُ ۝٥٠ ﴾ [الحجر:٤٩-٥٠]

"Бандагони маро огоҳ кун, ки ман дорои гузашти зиёд ва меҳри фаровон ҳастам ва ин, ки азоби ман азоби дардноке аст".

* Як хатиби чирадаст (зирак) бояд дар аснои хутба аз достонҳо ва қиссаҳои ибратманд бо шеваи ҷаззоб истифода намояд, Худованди мутаъол мефармод:

﴿ فَٱقْصُصِ ٱلْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ۝١٧٦ ﴾ [الأعراف:١٧٦]

«Пас достонҳоро бозгӯ кун, то шояд бияндешанд».

Ва он монади достонҳое аз сирати Паёмбари Акрам (с) аст, зеро ки эшон то рӯзи қиёмат барои ҳамаи уммат сармашқ ва улгӯ ва намуна ҳастанд.

﴿ لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ ۝٢١ ﴾ [الأحزاب:٢١]

«Сармашқ ва улгӯйи зебо дар Расули Худо барои шумост».

Ҳамчунин аз достонҳои Паёмбарони пешин ва Асҳоби киром, тобеъин, бузургони садри Ислом ва достонҳои воқеъӣ, ки мардум дар зиндагии худ бо он рӯ ба рӯ ҳастанд, истифода намояд, зеро умуман достон, таъсири шигифтангез ва бо сазое дар тарбият ва омӯзиши мардум дорад.

* Хатиб бояд аз далоил ва бароҳини ақлӣ истифода намояд, чунон ки Худованд мутаъол дар китоби азизаш ва Паёмбари Акрам (с) дар суннати мутаҳҳараш аз ин шева истифода намудаанд, ки худ амри зирӯрӣ ва лозим аст. Албатта бояд қабл аз эроди хутба аз мувофиқат ва созгории ин далоил бо шариъати исломӣ итминон ҳосил намояд.

* Хатиб бояд мушаххасоти забонӣ ва хитобати муносибро риъоят намояд, монанди тавозун дар гуфтор, такрор намудани маълумоти муҳим ва арзишманд, сукути кӯтоҳ қабл аз эроди маълумоти муҳим ва арзишманд. Ҳамчунин бояд маълумоти муҳим ва арзишмандро бо оромӣ ва нармӣ баён намояд ва аз сукутҳои тӯлонӣ, ки ниёзе ба он нест, худдорӣ кунад. Дар айни ҳол садояшро дар вақти эроди ин маълумот ва суханоне, ки мардум ба он ниёз доранд, баланд намояд.

* Хатиб бояд ба зоҳири худ таваҷҷӯҳи хос дошта бошад. Ғусл намудан, либоси муносиб ва тамиз ва истифода аз атрҳои хушбӯ, амри зарурӣ аст, чунон, ки Расули Акрам (с) мефармояд:

«من اغتسل يوم الجمعة فأحسن طهوره، ولبِس من أحسن ثيابه، ومسَّ ما كتب الله له من طيب أهله، ثم أتى الجمعة، ولم يلْغُ (لم يخطئ ولم يقل قولا باطلا) ولم يفرِّق بين اثنين: غُفِرَ له ما بينه وبين الجمعة الأخرى."

(سنن ابوداود ٣٤٧ و سنن ابن ماجه ١٠٩٧ و مسند امام احمد ١١٧٦٨).

Яъне, "Ҳар мусалмоне, ки дар рӯзи ҷумъа ғусл намуда ва ба қадри тавони хеш покӣ кунад ва аз хушбӯии мавҷудбуда дар хонааш истифода кунад, сипас ба намози ҷумъа омада ва кори лағв (беҳуда) накунад ва байни ду нафар (дар саффи намоз) ҷудойи наафканад, гуноҳони як ҳафтаи ӯ аз он ҷумъа то ҷумъаи дигар бахшида мешавад". (Сунани Абӯдовуд 347 ва сунани Ибни Моҷҷаҳ 1097 ва Муснади имом Аҳмад 11768.)

Тавсияҳои конфронси «паёми масҷид» дар Маккаи Мукаррама

Робитаи олами Исломӣ дар соли 1395 ҳиҷрӣ конфронсе ба номи «паёми масҷид» дар Маккаи Мукаррама баргузор кард. Дар ин конфронс масоил ва қазияҳои мухталифе марбут ба даъват ва хитобат мавриди баҳсу гуфтугӯ қарор гирифт. Мо дар ин ҷо нуктаҳоии муҳимеро, ки дар ин конфронс дар робита ба аҳдофи хутбаи намози ҷумъа зикр гардидааст, баён мекунем:

Аввал: Хутбаи ҷумъа бояд ба манзури дастёбӣ ба аҳдофи зер омода гардад:

1. Хатиб бояд ба манзури ваъзу тазаккури мардум, аз азамату бузургӣ ва ваҳдонияти Худои мутаъол ва аз ҳисобу подош дар охират суҳбат намуда, маъонӣ ва мафоҳими омӯзандаеро, ки дилҳоро зинда ва ба хайру некӣ ва растагорӣ даъват ва аз мункарот боз медорад, дар азҳони шунавандагон устувор ва сокин созад.
2. Хатиб ба хотири омӯзиш ва огоҳии мардум, воқеъиятҳо ва ҳақоиқе, ки Қуръони Карим ва Суннати мутаҳҳар онро баён ва равшан намудааст, мадди назар гирифта, ахлоқу одоби волои Исломиро чунон, ки Паёмбари Акрам (с) ба он ороста буданд, дур аз ҳар гуна ифрот ва тафрит баён намояд.
3. Хатиб бояд мафоҳими ғалат ва нодурусте, ки душманони Ислом ба манзури бадном сохтани Ислом ба он доман мезананд, тасҳеҳ намуда ва ба шубҳаҳо ва ботилсароиҳое, ки азҳони мардумро мушавваш мекунанд, бо шеваи қонеъкунанда ва зебо дур аз ҳар гуна суханони зишт, посӯх диҳад ва барҷастагиҳо ва вижагиҳои дини Исломро, ки иборат аз ҷаҳони будан, ҷомеъият, эътидол, умқ ва воқеъбинӣ мебошад, иброз кунад.
4. Рабт додани хутба ба масоили рӯзмара ва воқеъиятҳои зиндагии мардум ва тамаркуз бар илоҷи бемориҳои ҷомеъа ва пешкаши роҳи ҳалли муносиб барои мушкилоти мавҷуд дар партави шариъати волои Муҳаммадӣ ва таваҷҷӯҳи ҷиддӣ ба умури занон ва ханаводаи мусалмон, аз аҳамияти вижае бархурдор аст, зеро ин бахш аз

ҷомеъаи исломӣ бештар дар маърази таҳоҷуми душманони Ислом қарор дошта ва шабу рӯз ба он доман мезананд.

5. Хатиб бо диққат ва дироят муносибатҳои мухталиферо, ки дар тӯли сол такрор мешавад, муроъот намуда, дар мавриди онҳо суҳбат менамояд, монанди Рамазон, Ҳаҷ ва ғайра, то азҳони шунавандагонро ба худ ҷалб кунад ва эшонро ба донистани умуре, ки бо он ниёз доранд, ташвиқ намуда ва роҳи дурустро бар эшон равшан созад.
6. Хатиб бояд мафҳуми бародарӣ ва ухувати исломиро баён намуда ва ҳар гуна таъассуб ва нажодпарастиро, ки сабаби тафриқа мешавад, тақбеҳ намояд ва ба масоил ва қазияҳои исломӣ таваҷҷӯҳ ва эҳтимоми ҷиддӣ бидиҳад, то ҳамдилӣ ва бародарии воқеъӣ миёни фарзандони уммат эҷод гардад.
7. Хатиб бояд рӯҳияи баргашти иззату каромат ва қувватеро, ки бузургони садри Ислом аз он бархурдор буданд, дар зеҳнҳои шунавандагон зинда сохта, онҳоро омода созад, то ҳар гуна қурбониро ба хотири баланд бардоштани калимаи Ислом ва ҳимоят аз шарафу номус ва иззату муқаддасот ва арзишҳои мусалмонон (ҷон, мол, хун, обрӯ ва ақида), мутаҳаммил гарданд.

Дуввум: Хутбаи ҷумъа набояд василаи таблиғотӣ ба нафъи шахс, ҳизб ва ё низом қарор гирад, балки фақат бояд барои эълои калимаи Ислом ва ризоияти Худои мутаъол ва иблоғи дини Ислом бошад:

﴿وَأَنَّ ٱلۡمَسَٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدۡعُواْ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدٗا ١٨﴾ [الجن:١٨]

«Масҷидҳо хос барои парастиши Худованди мутаъол аст, пас касеро бо Худои таъоло парастиш накунед».

Саввум: Хутба набояд аз ҷониби султон ё ҳукумат бар хатиб таҳмил гардад, то монанди дастгоҳи бидуни рӯҳ, онро замзама кунад, балки хатиб бояд озод гузошта шавад, то мавзӯъи хутбаро худ интихоб кунад, сипас онро ба гунае, ки ақл ва замираш бо он ҳукм кардааст ва дар партави он чӣ аз Қуръони Карим ва Суннати мутаҳҳар омӯхта аст, омода созад.

Чаҳорум: Донишмандон ва даъватгарон воҷиди шароит бояд намунаҳое аз хутбаҳои арзишманд ва мутанавеъро дар мавзуъоти мухталиф -ки шомили аносири аслии хутба ва дар қолаби мадорик ва шавоҳиде аз Қуръони Карим ва Суннати мутаҳҳар, сират ва таърихи Исломӣ, ақволи уламо ва ашъори арзишманд бошад- дар дастраси хутабо ва суханварон дар нуқоти мухталифи ҷаҳон бо забон ва гӯиши онҳо қарор дода, то касоне, ки ниёз ба омода ва таҳия кардан хутба доранд, аз он истифода намоянд.

Панҷум: Дар таҳия кардани хутба, хатиб бояд ба манобеъи илмии Исломии муътамад такя кунад ва аз истинод ба аҳодиси заъиф ва сохта ва исроилиётӣ, ки дар фарҳанги Исломӣ рахна карда ва достонҳои

дурӯғин ва ғайри воқеъӣ ва муболиғаҳои нописанде, ки нақли саҳеҳ ва ақли сареҳ онро таъйид намекунад, бипарҳезад.

Шашум: Дар кишварҳои Арабӣ, хутба бояд ба забони Арабии фасеҳ, балиғ, осон ва қобили фаҳм эрод гардад ва аз истеъмоли калимот ва ибороти омиёна ва вожаҳои номафҳум ва такаллуф дар саҷъ, худорӣ шавад. Аммо дар кишварҳои ғайри Арабӣ кофист, ки муқаддима ва аносири аслии хутба ба забони Арабӣ бошад, аммо мавзуъоти хутба ба забоне эрод гардад, ки ҳозирин онро мефаҳманд.

Ҳафтум: Хутба бояд ба сурати табиъӣ, дур аз ҳар навъ фарёду такаллуф дар фасоҳату саҷъ эрод гардад. Хатиб саъй кунад, хутба тӯлонӣ нашавад, то сабаби нафрат ва инзиҷори шунаванда нагардад.

Ҳаштум: Хутба набояд он қадар тӯлонӣ бошад, ки бар шунавандагон сангинӣ кунад ва на он қадар кӯтоҳ бошад, ки мавзӯъи хутба ноқису нотамом бимонад.

Нуҳум: Аносири хутбаи ид ҳамонанди хутбаи ҷумъа аст, локин дар хутбаҳои ду ид мавзӯъоти хутба бояд мутаъаллиқ ба ҳар ид буда ва фарохон бошад ва усул ва мабодии Исломро ёдоварӣ намояд.

Тавсия барои хутабо ба манзури истифода аз китоб

1. Ин китоб шомили калидҳои аввалияест, ки хатибҳо корашонро бо онҳо оғоз мекунад. Аммо тавсиъа ва тафсил дар мазомини хутбаро, илм, дониш ва вусъати биниш ва маърифати хатиб, таъйин мекунад. Бинобарин хатиб бояд дар омӯхтани улум ва маъорифи Исломӣ, ки аз Қуръони Карим ва Суннати мутаҳҳар истинбот шуда, харис бошад.

2. Қабл аз ин, ки хатиб хутбаи мавриди назари худро эрод намояд, лозим аст дар мавриди рабти мавзӯъ ва муносиб будани вақти он итминон ҳосил намояд. Хатиб набояд хутбаро аз қабли фаро расидани вақти муносиб эрод кунад ва на онро ба таъхир бияндозад, балки вақт ва замони муносибро барои эроди хутба интихоб намояд. Ба таври мисол: хутбаеро, ки ба манзури истиқболи моҳи рамазон, омода сохта, бояд дар охирин хутбаи ҷумъаи моҳи Шаъбон ва дар аввали хутбаи моҳи Рамазон эрод намояд.

3. Беҳтараст хатиб дар бораи хутбаи мавриди назараш, ки тасмим дорад, онро эрод кунад, бештар аз он чӣ дар хутба омада аст, маълумот касб кунад ва дар ин росто ба манобеъи илмӣ мурочиъат намояд, зеро илму дониш сабаби боло рафтани мақоми шахс дар дунё ва охират мешавад. Чуноне, ки Расули Акрам (с) мефармояд: «Ва фазилати олим бар обид, ба монанди фазилати ман бар поёнтарини шумост» (бар ривояти Тирмизӣ 5892).

4. Хатиб бояд аз мавзӯъи хутбаи худ мутаъассир гардида, виҷдон ва эҳсоси вай бо он чӣ мегӯяд, таҳрик шуда ва дар амалӣ намудани он

қабл аз эрод биандешад. Ҳар гоҳ хатиб гуфтаҳои худро ҷомаи амал пӯшонад, бидуни шак бар шунавандагон асар хоҳад гузошт, чаро ки таъсири гиряи бозингари синамо, ки ғам ва андӯҳро бозӣ мекунад, монанди таъсири гиряи модар бар фарзанд нест. Бинобарин савту садо ва талаффузу лаҳҷа ва сурату ҳайати хатиб, нишоне аз сидқи замир, эҳсоси пок ва ғайрати вай, ки ин кор ба навбати худ таъсири босазое бар шунавандагон дорад.

5. Хатиб метавонад дар вақти эроди хутба, мисолҳову достонҳои воқеъӣ ва зиндаро, ки ҷомеъа бо он дар тамос аст, изофа намояд, то намозгузорон эҳсос кунанд хутба барои онҳо омода шудааст, то ба ин тартиб байни хутбаи ҷумъа, воқеъаҳои динӣ ва зиндагии рӯзмараи мардум пайванд ва ҳамбастагӣ сурат гирад.
6. Тавсияи мо ба хутабои киром инаст, ки хутбаи омодашударо қабл аз эроди он аз 3 то 5 бор бо диққат ва бо садои баланд ва муроъот намудани талаффузи дуруст бихонанд, то садо ва сухани худро озмоиш намуда ва бидонанд дар куҷо таваққуф, дар чӣ мавзеъе бо шиддат сухан гуфта ва чӣ гуна иборот ва калимаҳоро талаффуз намоянд.
7. Пас аз таҳияи хутба ба шакли дуруст ва комил, хатиб бояд хутбаро барои худ бихонад, то мавзеъи қувват ва заъфи худро, чӣ дар савту садо ва чӣ дар талаффузу ҳаракати андом дарёбад, зеро омодагии қаблӣ, хутбаро зебо ва муъассир месозад. Ҳамчунон хатиб бояд саъй намояд то аз такаллуф дар иборот дурӣ ҷӯяд, зеро шариъат ин амалро мамнуъ қарор додааст ва мардум низ содагиро дӯст дошта ва аз инсонҳое, ки ба содагӣ суҳбат мекунанд, хушҳол мешаванд.
8. Дар ниҳоят бояд донист, ки ихлос дар қавлу амал ва сидқ дар ният бо Худованди мутаъол, калиди ҳақиқии комёбии хутба ва хитобат аст, пас бар хатиб лозим аст ин нуктаи муҳимро қабл аз таҳияи хутба ва пас аз он мадди назар дошта ва ҳатман риъоят намояд, чуноне, ки гуфтанд: «касе, ки нияти рост ва ихлос надорад, мелағжад».

Поёни муқаддима

1-Фазли тавҳид

Аҳдофи хутба

1- Баёни фазилат ва аҳамияи тавҳид.
2- Баёни ин, ки тавҳид сабаби наҷот ва бахшиши банда дар қиёмат мебошад.
3- Баёни ин, ки тавҳид сабаби бардоштани бало ва фитнаҳост.
4- Баёни аҳамияти омӯзиши тавҳид ва анвоъи ширк.

Хутбаи аввал

الحمدلله الذي جعل التوحيد أغلى ما في الأرض والسموات وأعز أهله بالجنة ورفع الدرجات وجعلنا من أهل التوحيد وعلى سفينة النجاة والصلاة والسلام على أفضل الخلق صاحب الكمالات وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان ذوي الفضل والتقوى والدعوة والجهاد والبطولات. وبعد:

Бародарони мусалмон! Худованд мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй мӯминон! Чунон, ки ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред, магар дар ҳоле ки мусалмон бошед», пас хештан ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Худованди мутаъол даъват мекунам.

Бидонед, ки қалби мӯмин, ки ҷои зуҳури саъодат ва растагории доимӣ ва ҳақиқист, ҷуз бо ороста кардани он ба тавҳид ва яктопарастӣ, ислоҳ нахоҳад шуд. Ислоҳи қалб фақат бо гавҳари тавҳид ва дурахшиши нури имон имконпазир аст. Оре! тавҳиди холис дур аз ҳама гуна ширку риё.

Пас ману шумо чӣ қадар хушбахтем, ки Аллоҳи зулҷалол моро аз аҳли тавҳид ва яктопарастӣ қарор додааст. Тавҳид сарват ва сармояи ҳақиқӣ аст, ки хушбахтӣ ва растагории ҳарду ҷаҳон ҷуз дар партави ин сармояи азим, яъне нури тавҳид ба даст нахоҳад омад.

Аз лиҳози ақлӣ ва нақлӣ ин амр аз мусалламот аст, ки Аллоҳи мутаъол ягона холиқ ва мудиру идоракунанда ва чархонандаи ин ҷаҳони ҳастӣ аст, чунон чӣ дар каломи азизаш мефармояд:

﴿لَوۡ كَانَ فِيهِمَآ ءَالِهَةٌ إِلَّا ٱللَّهُ لَفَسَدَتَاۚ فَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ رَبِّ ٱلۡعَرۡشِ عَمَّا يَصِفُونَ ٢٢﴾ [الأنبياء:٢٢]

«Агар дар осмонҳо ва замин ғайр аз Аллоҳ (маъбудҳо ва худоёни дигаре) вуҷуд медошт, ҳатман низоми осмонҳо ва замин ба ҳам мерехт, пас Аллоҳ ягона соҳиби Арши бузург, пок ва басо бартар аз он чизҳоест, ки (мушрикон) ба ӯ нисбат медиҳанд».

Пас махлуқоти бешумор ва аҷиб ва коиноти азиму боҳайбат, машриқу мағриб, ҷангу сулҳ, хушку тар, шуру ширин, ситора ва саёра, боду борон, шабу рӯз, гиёҳу дона, фарду гурӯҳ, зинда ва мурда нишонае дар пайи нишона ҳамаи инҳоро танҳо ва танҳо Аллоҳи ягона офарида ва мечархонад. Чӣ қадар Парвардигори пок ва чӣ қадар Илоҳи бузург ва қудратмандест.

Далоили қудраташро барои ононе, ки фикр кунанд намоён, шавоҳидашро барои ононе, ки бингаранд ошкор, оёт ва мӯъҷизоташро барои ғофилон баён фармуда, барои муъонидон узре боқӣ нагузошта, ва далоил ва баҳонаҳои мункиринро решакан кардааст. Пас Аллоҳи зулҷалол зоти бобаракат ва беҳтарин офаринандагон аст.

Оре, эй мӯминон ва шигефтагони тавҳид ва яктопарастӣ! Тавҳид ва яктопарастӣ, асли бузургест, ки осмонҳо ва замин фақат барои он офарида шудаанд ва ҷину инс ва малоика ва биҳишту дӯзах ба хотири он халқ шудаанд ва даъвату ҷиҳод барои тавҳид ва яктопарастӣ фарз гардида аст, пас ҳадафи офариниши ин ҷаҳони бузург фақат парастиш ва ибодати Аллоҳи мутаъол, он зоти ягона ва яктост, чунон ки дар каломи нуронияш мефармод:

﴿وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ۝٥٦﴾ [الذاريات:٥٦]

«Ва наофаридем ҷин ва инсро ҷуз барои ин, ки ибодат кунанд».

Аҳли тавҳид ва яктопарастӣ башорат дода шудаанд, аз ҳазрати Усмон (р) ривоят шуда, ки Расули гиромӣ (с) фармуданд:

«من مَاتَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ». (صحيح مسلم كتاب الايمان شمارة ٢٦).

«Ҳар кас дар ҳоле бимирад, ки яқин дошта бошад ҷуз Аллоҳи ягона, ҳеҷ маъбуде шоистаи ибодат нест, вориди биҳишт мегардад». (Саҳеҳи Муслим, китоби Имон, шумораи 26).

عَنْ عُبَادَةَ - رضي الله عنه - عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله وسلم قَالَ: «مَنْ شَهِدَ أَنْ لاَّ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَنَّ عِيسَى عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ، وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ، وَرُوحٌ مِنْهُ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ عَلَى مَا كَانَ مِنَ الْعَمَلِ». صحيح بخاري: ٣٤٣٥.

Ва ҳазрати Убода (р) ривоят мекунад, ки Набии Акрам (с) фармуданд: «Ҳар кас гувоҳӣ диҳад, ки ҳеҷ маъбуди барҳаққе ҷуз Аллоҳи ягона ва беҳамто вуҷуд надорад ва Муҳаммад банда ва фиристодаи ӯст ва Исо банда ва фиристода ва калима ва рӯҳи Аллоҳ аст, ки ба Марям супурда шудааст ва биҳишту дӯзах ҳаққанд, амалаш ҳар чӣ бошад, Аллоҳ ӯро вориди биҳишт хоҳад кард». (Саҳеҳи Бухорӣ).

Эй мӯминон, дӯстдорони тавҳид ва яктопарастӣ! Оё медонед, ки Аллоҳи мутаъол ва маъбуди якто ва зулҷалол барои тавҳид ва яктопарастӣ чӣ фазилатҳои бузурге дар назар гирифта аст? Оё медонед, ки тавҳид тамоми гуноҳонро пок мекунад? Оё медонед, ки тавҳид фарди яктопарастро аз мондани ҳамеша дар дӯзах наҷот

медиҳад? Оё медонед, ки тавҳид сабаби наздикии банда ба Аллоҳи зулҷалол, он маъбуди ҳақиқияш мегардад? Оё медонед, ки тавҳид сабаб мегардад бало ва мусибат аз мӯмин дур шавад? Пас инро ҳам бидонед, ки бандаи мӯмин ҳар чӣ дар иҷроиши тавҳид ва яктопарастӣ кӯшо бошад ва дар он ихлос дошта ва бериё амал кунад ва ҳар чӣ аз ширк ва мазоҳири ширки зоҳирӣ ва ботинӣ бештар дур бошад, амният ва ҳидоят бештар насибаш мегардад. Пас мужда бод ба шумо аҳли тавҳид ва яктопарастӣ ва бидонед, ки мӯмини муваҳҳид аз дигарон аз неъмати амният ва оромиш дар дунё ва охират бархурдор аст.

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمۡ يَلۡبِسُوٓاْ إِيمَٰنَهُم بِظُلۡمٍ أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلۡأَمۡنُ وَهُم مُّهۡتَدُونَ ٨٢﴾ [الأنعام:٨٢]

«Касоне, ки имон оварда ва имони худро бо ширк наёмехта бошанд, эшон дар амнияти комил хоҳанд буд ва фақат эшон ҳидоятёфтагонанд». Ва мефармояд:

﴿لَا يَحۡزُنُهُمُ ٱلۡفَزَعُ ٱلۡأَكۡبَرُ وَتَتَلَقَّىٰهُمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ هَٰذَا يَوۡمُكُمُ ٱلَّذِي كُنتُمۡ تُوعَدُونَ ١٠٣﴾ [الأنبياء:١٠٣]

«Ваҳшати бузург (қиёмат) онҳоро андӯҳгин намесозад ва малоика ба истиқболашон меоянд (ва мегӯянд) ин ҳамон рӯзатон аст, ки ба шумо ваъда дода мешуд».

Ва табиъатан касе, ки аз ибодати Аллоҳи ягона сарпечӣ кунад, мустаҳиққи бадтарин азоби Илоҳӣ мегардад, чунон чӣ мефармояд:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ وَٱلۡمُشۡرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ شَرُّ ٱلۡبَرِيَّةِ ٦﴾ [البيِّنة:٦]

«Бе гумон касоне, ки аз Аҳли китоб ва мушрикин, кофир шуданд, дар оташи ҷаҳаннаманд, ки дар он ҷовидон хоҳанд монд, онон бадтарин махлуқот ҳастанд».

Ва дар ҷои дигар мефармояд:

﴿إِنَّكُمۡ وَمَا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنتُمۡ لَهَا وَٰرِدُونَ ٩٨ لَوۡ كَانَ هَٰٓؤُلَآءِ ءَالِهَةً مَّا وَرَدُوهَاۖ وَكُلّٞ فِيهَا خَٰلِدُونَ ٩٩ لَهُمۡ فِيهَا زَفِيرٞ وَهُمۡ فِيهَا لَا يَسۡمَعُونَ ١٠٠ إِنَّ ٱلَّذِينَ سَبَقَتۡ لَهُم مِّنَّا ٱلۡحُسۡنَىٰٓ أُوْلَٰٓئِكَ عَنۡهَا مُبۡعَدُونَ ١٠١﴾ [الأنبياء:٩٨-١٠١].

«Яқинан шумо куфрпешагон ва он чӣ ба ҷои Аллоҳ мепарастед, ҳезуми ҷаҳаннам ҳастед. Шумо дар он ворид хоҳед шуд. Агар инҳо (бутҳо) маъбудоти (барҳақ) буданд, ҳаргиз вориди дӯзах намешуданд ва (онҳо) ҳамагӣ дар он мондагор хоҳанд буд. Барои онҳо дар он дӯзах нола (ҳои дардноке) аст ва онҳо дар он (чизе) намешунаванд. Аммо ба ростӣ касоне, ки пештар аз сӯи мо (ваъдаи) некӯйи барои онҳо муқаррар шудааст, онҳо аз он дӯзах нигоҳ дошта мешаванд».

Пас аҳли тавҳид ҳамеша дар саъодат ва ҳама ҷо пирӯз ва растагоранд. Иброҳими бутшикан, падари яктопарастони таърихро мулоҳиза фармоед, ки вақте душманони тавҳид вайро ба оташ андохтаанд,

Аллоҳи мутаъол чӣ гуна ӯро сарфароз гардонид:

﴿قُلۡنَا يَٰنَارُ كُونِي بَرۡدٗا وَسَلَٰمًا عَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ ٦٩ وَأَرَادُواْ بِهِۦ كَيۡدٗا فَجَعَلۡنَٰهُمُ ٱلۡأَخۡسَرِينَ ٧٠﴾ [الأنبياء:٦٩-٧٠].

"Гуфтем: эй оташ! Бар Иброҳим сард ва саломат бош ва онҳо хостанд барои (нобудии) ӯ найранги (хатарноке) варзиданд, пас онҳоро зиёнкортарин (мардум) қарор додем".

Оре, эй мӯмин ва эй аҳли тавҳид ва яктопарастӣ! Бо таваҷҷӯҳ ба оёти Қуръони Карим, уламо тавҳидро ба се навъ тақсим кардаанд:

Тавҳиди Рубубият.

Тавҳиди Улуҳият.

Ва тавҳиди Асмо ва Сифот.

Маънои тавҳиди Рубубият инаст, ки Аллоҳ таъолоро дар афъолаш якто бидонем, яъне ин, ки дар офариниш ва парваришу идора ва тадбиру тасарруфи ҳамаи ин ҷаҳон, зоти мутаъолии Худои таъоло, танҳои танҳост.

Маънои тавҳиди Улуҳият инаст, ки шоистаи ҳар навъ ибодату парастиш ва кӯмак хостан ва фарёдрасӣ, фақат Аллоҳ асту бас, яъне якто донистани Аллоҳи мутаъол дар тамоми афъоли ибодии бандагон ҳамчун намозу рӯза ва назру қурбонӣ намудан (забҳ кардан) ва ғайра.

Ва маънои тавҳиди Асмо ва Сифот инаст, ки ҳар исму сифате, ки Аллоҳи мутаъол барои худ дар Каломи маҷидаш зикр фармуда, ё Расули гиромияш баён фармуда, ё ин ки яке аз бандагони некаш, омӯхта бар зоти гиромии ӯ собит аст.

Сарварони гиромӣ! Чуноне, ки медонед, Аллоҳи мутаъол маъбуди ягонаи ману шумо аз ҳар навъ айбу нуқсон пок аст:

﴿قُلۡ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ١ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ٢ لَمۡ يَلِدۡ وَلَمۡ يُولَدۡ ٣ وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدُۢ ٤﴾ [الإخلاص:١-٢-٣-٤].

Эй Паёмбар! «Бигӯ: Ӯ Аллоҳи якто ва ягона аст. (аз ҳама чиз ва ҳама кас) бениёз аст (ва ҳама чиз ва ҳама кас ниёзманди ӯ ҳастанд) на (фарзанде) зода ва на (аз касе) зода шудааст ва ҳеҷ кас монанду ҳамтои ӯ набуда ва нест». Пас ин маъбуд ва илоҳ ва мушкилкушойи мост, ки қудрату ҳикмати ӯ дар тасаввури ҳеҷ кас намегунҷад:

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَأَخۡرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزۡقٗا لَّكُمۡۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلۡفُلۡكَ لِتَجۡرِيَ فِي ٱلۡبَحۡرِ بِأَمۡرِهِۦۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلۡأَنۡهَٰرَ ٣٢﴾ [إبراهيم:٣٢].

«Аллоҳ (ҳамон) зотест, ки осмонҳо ва заминро офарид ва аз осмон обе нозил кард, пас бо он (об) меваҳои (гуногун) барои рӯзии шумо (аз замин) берун овард ва киштиҳоро барои шумо мусаххар гардонид, то ба фармони ӯ дар дарё ҳаракат кунад ва наҳрҳоро (низ) барои шумо мусаххар гардонид».

Дар ҷои дигар мефармояд:

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا فَٱعۡبُدۡهُ وَٱصۡطَبِرۡ لِعِبَٰدَتِهِۦۚ هَلۡ تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيّٗا ٦٥﴾ [مريم:٦٥]

»Ҳамоно) Парвардигори осмонҳо ва замин ва он чӣ миёни он ду аст, пас ӯро ибодат кун ва бар ибодаташ шикебо (ва пойдор) бош, оё (монанд ва) ҳамноме барои ӯ мешиносӣ?«.

Яқинан ва сад яқин, албатта, ки на!, зеро бо камоли қудрат ва иқтидоре, ки шоистаи зоти поки ӯст, мефармояд:

﴿لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ١١﴾ [الشورى:١١]

«Ҳеҷ чизе монанди зоти ягонаи ӯ нест ва ӯ шунавои биност».

Аз ҳазрати Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Расули Худо (с) фармуданд:

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: «أَنْفِقْ أُنْفِقْ عَلَيْكَ». وقَالَ: «يَدُ اللَّهِ مَلأَى لا تَغِيضُهَا نَفَقَةٌ، سَحَّاءُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ». وقَالَ: «أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْفَقَ مُنْذُ خَلَقَ السَّمَاءَ وَالأَرْضَ؟ فَإِنَّهُ لَمْ يَغِضْ مَا فِي يَدِهِ، وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ، وَبِيَدِهِ الْمِيزَانُ يَخْفِضُ وَيَرْفَعُ». (صحيح بخارى:٤٦٨٤).

«Аллоҳи Азза ва Ҷалла фармуд: инфоқ кун то ман бар ту инфоқ кунам» ва ҳамчунин он ҳазрат (с) фармудаст: «Дасти Аллоҳ пур аст ва инфоқ чизе аз он кам намекунад. Ӯ шабу рӯз мебахшад. Оё намебинед, ки аз он ду офариниш осмону замин, чӣ кадар инфоқ карда вале чизе аз он чӣ дар даст дорад, кам нашуда аст ва Арши Аллоҳ бар рӯи об қарор дорад, тарозӯ дар дасти ӯст, (ризқро) каму зиёд мекунад». (Саҳеҳи Бухорӣ 4684).

بارك الله لي ولكم ولسائر المسلمين الموحدين.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمداً كثيراً طيباً مباركاً فيه، كما يحب ربنا ويرضى، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

Эй аҳли имон ва тавҳид! Чуноне, ки медонед ҳамон тавре, ки вузӯ ва намоз шиканандаҳое дорад, ки онро ботил мекунад, тавҳид низ навоқиз ва шиканандаҳое дорад, ки фарди мӯмину муваҳҳид бояд мувозиб бошад, тавҳидаш ботил нашавад ва худое накарда табоҳ шудани тавҳид мисли табоҳ шудани вузу ва намоз нест. Тавҳид агар ботил шуд, мисли ин, ки садди мустаҳками инсон шикастааст ва дар чунин сурате, яъне роҳи вуруди инсон ба дӯзах боз шудааст.

Бисёр бояд боэҳтиёт бошем, ки худое накарда шайтон, ки душмани абадӣ ва азалии инсон аст, моро ба партовгоҳи ҳалокат накашонад. Роҳи наҷот аз дасти шайтонро ва соири авомили гумроҳӣ ва инҳироф дар ақида, таваҷҷӯҳи ҷиддӣ ба Қуръони Карим ва Суннати саҳеҳи Расули Акрам (с) аст. Аллоҳи мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿وَإِن يَمۡسَسۡكَ ٱللَّهُ بِضُرّٖ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَۖ وَإِن يَمۡسَسۡكَ بِخَيۡرٖ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ١٧﴾ [الأنعام:١٧]

«Ва агар Аллоҳ зиёне ба ту бирасонад, ҳеҷ кас ҷуз ӯ наметавонад онро бартараф созад ва агар хайре ба ту бирасад (ҳеҷ кас наметавонад

монеъи он бошад), зеро ки зоти мутаъоли ӯ бар ҳар чиз тавоност».

Пас бояд яқин ва боварии комил дошта бошем, ки ҷуз Аллоҳи ягона ҳеҷ махлуқе аъам аз Паёмбарону Малоика ва соири Авлиё ва дӯстони Аллоҳ ҳеҷ кас наметавонад дар олам мофавқи асбоб, яъне дар умуре, ки аз тавони инсон хориҷ аст ба инсон нафъ ва зараре бирасонад, танҳо Аллоҳ ва парвардигори якто ва ягона аст, ки қудрат дорад суд ва зиён бирасонад ва мушкилотро бартараф намояд.

Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки фармуд: Рӯзе пушти сари Паёмбари Худо (с) бар маркабашон савор будам, фармуданд: «Фарзандам! Чанд сухан ба ту меомӯзам:

«احْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَك، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّه، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّه، واعلَم: أَنَّ الأُمَّةَ لَو اجتَمعتْ عَلَى أَنْ ينْفعُوك بِشيْء، لَمْ يَنْفعُوكَ إِلاَّ بِشَيْءٍ قَد كَتَبَهُ اللَّهُ لَك، وإِنِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوك بِشَيْء، لَمْ يَضُرُّوكَ إِلاَّ بَشَيْءٍ قد كَتَبَهُ اللَّه عليْك، رُفِعَتِ الأَقْلام، وجَفَّتِ الصُّحُفُ». (سنن ترمذي ٢٥١٦ و فرمود اين حديث حس صحيح است).

«Аллоҳро ҳифз кун, то туро ҳифз кунад. Ба ёди Аллоҳ бош, ӯро дар баробари худ хоҳӣ ёфт. Ҳар гоҳ чизе хостӣ, фақат аз Аллоҳ бихоҳ ва ҳар кӯмак мехоҳӣ, танҳо аз Аллоҳ кӯмак бихоҳ ва бидон! агар тамоми мардум ҷамъ шаванд, то ба ту суде бирасонанд, ҳаргиз нахоҳанд тавонист ба ту фоидае бирасонанд, магар фоидае, ки Аллоҳ дар тақдир бароят навишта бошад. Ва агар ҳама ҷамъ шаванд то ба ту зараре бирасонанд, ҳаргиз нахоҳанд тавонист зараре бирасонанд, магар зараре, ки Аллоҳ бароят навишта ва муқаддар карда бошад. Қалам бардошта шуда ва саҳифаҳо хушк гардида аст». (Сунани Тирмизӣ 2516 ва фармуданд ин ҳадис ҳасан саҳеҳ аст).

Пас бо таваҷҷӯҳ ба оёти каримаи Қуръони Карим ва аҳодиси саҳеҳи Расул (с) дуо кардан ва суолу кӯмак хостан аз Аллоҳ бар бандагонаш лозимаст, зеро дар суолу дуо ва кӯмак хостан аз Аллоҳи мутаъол, инсон аҷзу ниёзи худро матраҳ мекунад ва гӯё бандаи мӯмин дар баробари зоти мутаъол, ӯ ба қудрати бемисоли Худои таъоло эътироф мекунад ва мегӯяд: баланд кардани дасти ниёз барои рафъи ҳар зарару зиён ва орзӯ ва умеде, ҷуз ба Аллоҳи яктову ягона аз ҳеҷ касу ҳеҷ ҷои дигаре шоиста нест.

Аллоҳи зулҷалол тасвири баъзе аз инсонҳои носипосро нишон медиҳад, ки қобили диққат ва таъаммул аст:

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ ۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ ۗ وَلَوْ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ إِذْ يَرَوْنَ ٱلْعَذَابَ أَنَّ ٱلْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾ ﴾ [البقرة: ١٦٥]

«Ва аз ҷумлаи мардум касоне ҳастанд, ки ғайр аз Аллоҳ ҳамтоеро интихоб мекунанд ва онҳоро монанди дӯстдоштани Аллоҳ дӯст медоранд, аммо мӯминон Аллоҳро бештар дӯст медоранд Ва он гоҳ, ки ин ситампешагон азобро бубинанд, дарёбанд, ки ҳамаи қудрат аз

они Худост. Албатта Худо ба сахтӣ уқубат мекунад».

Оре, эй аҳли имон ва муштоқони тавҳид ва яктопарастӣ! Бузургтарин зулм ва сангинтарин гуноҳ инаст, ки ба Аллоҳ шарик оварда шавад ва ҳаққи холисе, ки фақат моли ӯст, ба дигарон дода шавад ва дигарон бо ӯ баробар донистa шаванд.

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُۚ وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱفۡتَرَىٰٓ إِثۡمًا عَظِيمًا ٤٨﴾ [النساء:٤٨]

«Бегумон, Аллоҳ шарик варзидан ба худро намеомӯрзад ва ғайр аз онро барои касе, ки бихоҳад мебахшад ва ҳар кас бо Аллоҳ шарик бигирад, яқинан бо гумроҳии дур аз ҳаққе саргардон шудааст».

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد، اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد «، اللهم صل على محمد وأزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

2-Аҳаммият ва шурути дуо

Аҳдофи хутба

1- Баёни ҳақиқати дуо ва эҳтиёҷи халқ ба он.

2- Баёни аҳкоми дуо ва шуруту одоби он.

3- Барҳазар доштан аз мафоҳими нодуруст дар дуо.

Хутбаи аввал

الحمد لله مجيب الدعوات ، يقضي لعباده الحاجات ، ويدفع عنهم بفضله الآفات ويفرج الكربات, أحمده سبحانه ما دامت الأرض والسموات . وأشهد ألا إله إلا الله رب البريات ، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله أيَّده ربه بالآيات البينات صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه أولي الفضائل والدرجات . أما بعـــد :

Аллоҳи Азза ва Ҷалла дар китоби азизаш мефармояд:

﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِى عَنِّى فَإِنِّى قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ دَعْوَةَ ٱلدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۖ فَلْيَسْتَجِيبُوا۟ لِى وَلْيُؤْمِنُوا۟ بِى لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾ ﴾ [البقرة:١٨٦]

«Ҳангоме, ки бандагони ман аз ту дар бораи ман суол кунанд, ман яқинан (ба эшон) наздикам, чун дуокунанда маро бихонад, дуояшро қабул мекунам. Пас онҳо бояд даъвати маро бипазиранд ва бояд ба ман имон биёваранд, то бошад, ки ба роҳи рост ҳидоят гарданд».

Бародарон ва хоҳарони мусалмон! Бидонед, ки дуо яке аз муҳимтарин ибодатҳо ва сабаби камоли нафс ва наздикӣ ба Худост. Аллоҳи таъоло дар ояти фавқ бандагонро ба дуо кардан даъват фармудааст, зеро дуо яке аз васоили иртибот бо Аллоҳи мутаъол аст, ки ин иртибот омили муассире дар роҳи худсозист. Банда бояд иртиботи худро бо холиқи ҳастӣ наздик карда ва бо забони худ бо Аллоҳ сухан гӯяд, то бар асари ин розу ниёз, шӯълае дар ӯ ба вуҷуд ояд, ки боиси сӯзондани гуноҳонаш шавад.

Расули Акрам (с) дар ҳадиси қудсӣ мефармояд:

« يَا عِبَادِي، كُلُّكُم ضَالٌّ إِلاَّ مَنْ هَدَيْتُهُ، فَاسْتَهْدُونِي أَهْدِكُمْ، يَا عِبَادِي، كُلُّكُمْ جَائِعٌ إِلاَّ مَنْ أَطْعَمْتُهُ، فَاسْتَطْعِمُونِي أُطْعِمْكُمْ، يَا عِبَادِيْ، كُلُّكُمْ عَارٍ إِلاَّ مَنْ كَسَوْتُهُ فَاسْتَكْسُونِي أَكْسُكُمْ، يَا عِبَادِي، إِنَّكُمْ تُخْطِئُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعاً، فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُم». (صحيح مسلم (٢٥٧٧)

Паёмбар (с) аз Аллоҳи мутаъол ривоят мекунад, ки Аллоҳ мефармояд: "Эй бандагони ман!" Ҳамаи шумо гумроҳед, ҷуз касе, ки ман ӯро ҳидоят карда бошам, пас талаби ҳидоят кунед, то шуморо ҳидоят фармоям. Эй бандагони ман! Ҳамаи шумо гуруснаед, магар касе, ки ман ӯро сер карда бошам, бинобарин аз ман дархости ғизо кунед, то ба шумо ғизо бидиҳам. Эй бандагони ман! Ҳамаи шумо лухту бараҳнаед, ҷуз касе, ки ман ӯро пӯшонида бошам, пас аз ман талаби пӯшиш кунед, то шуморо бипӯшонам. Эй бандагони ман! Шумо шабу рӯз хато мекунед ва фақат ман тамоми гуноҳонро меомӯрзам,

пас аз ман талаби омӯрзиш кунед, то шуморо биёмӯрзам". (Саҳеҳи Муслим 2577).

Оре! дуо калиди наҷот ва ганҷинаи растагорӣ аст ва беҳтарин дуо он дуоест, ки аз синаи пок ва дили парҳезгор барояд ва дар розу ниёз василаи наҷот аст ва наҷот дар ихлос аст ва чун тарсу парешонӣ ва бетобӣ сахт шавад, паноҳгоҳ Аллоҳ аст. Бандаи Аллоҳ айни фақр ва ниёз аст ва агар як лаҳза файзи Аллоҳ аз ӯ қатъ шавад, нобуд хоҳад шуд. Дуо масодиқи равшани зикри Аллоҳ аст ва ёди Аллоҳ сабаби оромиши рӯҳу равон мешавад. Чунон, ки Аллоҳ мефармояд:

﴿ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَطۡمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكۡرِ ٱللَّهِۗ أَلَا بِذِكۡرِ ٱللَّهِ تَطۡمَئِنُّ ٱلۡقُلُوبُ ٢٨ ﴾ [الرعد:٢٨]

«Касоне, ки имон овардаанд ва дилҳояшон ба ёди Аллоҳ аст, бидонед! танҳо ба ёди Аллоҳ дилҳо ором мегирад».

Инсоне, ки бо дуо сару кор дорад, ҳаргиз яъсу ноумедӣ бар ӯ ғолиб намешавад ва бо дуо ва ниёиш мушкилоти моддӣ ва маънавии худро аз ӯ мехоҳад ва ба қабул шудани ӯ бовар дорад. Дуо ва тазаруъ дар муқобили маъбуди воқеъӣ дар ниҳоди ҷон ва фитрати инсон гузошта шудааст. Инсон пайваста моил аст аз гуноҳон тавба кунад ва аз камбудӣ ва тақсирҳо узрхоҳӣ намояд. Дуо дар Ислом ба манзилаи илтимоси рӯҳӣ ва тазарруъу зорист. Чунин фарде ҳар гиз ноумед намешавад ва то охирин нафас бо умед ва нишот бо Аллоҳ сухан мегӯяд.

Бандагони Худо! Аллоҳи мутаъол ба инсон мавқеият, неъмат, ҳукумат бар дилҳо, обрӯ ва ҳайсият, саломати, сарват ва қудрат ва маънавият мебахшад. Бояд пайваста дуо кунад, ки аз вай неъмату сарват ва ҳоли ибодат салб нашавад. Агар фарзандони мӯмине дорад, пайваста аз Аллоҳ бихоҳад бар имон ва маънавияти худ ва онон бияфзояд ва бар он собитқадам нигаҳ дорад. Агар аз неъмати амният ва саломат бархурдор аст, дуо кунад, ки Аллоҳ онро боқӣ бидорад. Инсон набояд фақат дар ҳоли изтирор ва мусибат ба ёди Аллоҳ бияфтад ва дуо кунад, балки дар ҳоли сиҳат ва мараз, нодорӣ ва тавонмадӣ, нотавонӣ ва иззату қудрат, ҳамвора бояд даст ба дуо бардорад. Қуръони Карим касонеро, ки фақат дар мавқеъи бадбахтӣ даст ба дуо бармедоранд, сарзаниш карда мефармояд:

﴿ وَإِذَا مَسَّ ٱلۡإِنسَٰنَ ٱلضُّرُّ دَعَانَا لِجَنۢبِهِۦٓ أَوۡ قَاعِدًا أَوۡ قَآئِمٗا فَلَمَّا كَشَفۡنَا عَنۡهُ ضُرَّهُۥ مَرَّ كَأَن لَّمۡ يَدۡعُنَآ إِلَىٰ ضُرّٖ مَّسَّهُۥۚ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلۡمُسۡرِفِينَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ١٢ ﴾ [يونس:١٢]

«Ҳангоме, ки ба инсон нороҳатӣ ва балое мерасад, чӣ дар холати паҳлӯ хобида ва чӣ нишаста ва чӣ истода бошад, моро ба кӯмак мехонад, аммо ҳангоме, ки нороҳатӣ ва балоро аз сараш дур кардем, он чунон роҳи худро дар пеш мегирад, ки гӯё моро барои дафъи меҳнате, ки ба ӯ расида аст, ба фарёд нахондааст. Ин чунин аъмоли исрофгарон дар назарашон ороста шудааст».

Ва Расули Акрам (с) ба Ибни Аббос (р) тавсия намуда мефармояд: « احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ أَمَامَكَ، تَعَرَّفْ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ يعرِفْكَ فِي الشِّدَةِ.» (مسند احمد).

«Аллоҳро дар ёд дошта бош, то ӯро дар баробари худ ёбӣ. Дар ҳангоми осоиш ва осӯдагӣ, Аллоҳро ба ёд дошта бош, то дар мавқеъи сахтӣ ва душворӣ, ҳофиз ва нигаҳдори ту бошад». (Муснади Аҳмад).

Пас инсон дар дунё пайваста дар маърази ҳодисаҳову бемориҳо ва тасодуфҳову, зилзилаҳову ҳаводис ва масоиби ногаҳонӣ ва ғайра қарор дорад ва набояд лаҳзае аз Аллоҳ ғофил гардад.

Дуо фазилатҳо ва хубиҳои бешуморе дошта, ки оёт ва аҳодиси фаровоне дар мавриди он омадааст. Аллоҳ дар Қуръони Карим мефармояд:

﴿أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ ٱلسُّوٓءَ ﴿٦٢﴾﴾ [النمل:٦٢]

«Кист, ки дуои дармондае чун ӯро ниёиш кунад, иҷобат намояд ва бадиро дур созад?».

Ҳамчунин аз Паёмбари бузургвори Ислом (с) дар робита бо дуо аҳодиси зиёде ривоят шуда, аз ҷумла, ривояти имом Тирмизӣ аз Нуъмон бин Башир (р) аз он Ҳазрат (с) чунин нақл шудааст: «الدعا هو العبادة»، «дуо ибодат аст».

Ва дар ривояти ҳазрати Алӣ (р) аз он Ҳазрат (с) бо ин ибора нақл шудааст:

«الدعاء سلاح المؤمن وعماد الدين ونور السماوات والأرض». (مستدرک حاکم ١٨١٢)

«Дуо силоҳи мӯмин ва сутуни дин ва нури осмонҳо ва замин аст». (Мустадраки Ҳоким 1812).

Ин ҷо суоле матраҳ мешавад, ки оё дуо бо ризо ва таслим дар баробари Аллоҳи Азза ва Ҷалла мунофот надорад? Бояд гуфт: касоне, ки мегӯянд: дуо кардан мудохила дар кори Аллоҳ аст ва Аллоҳ ҳар чӣ маслиҳати бандаро бидонад, анҷом медиҳад ва ӯ масолиҳи моро аз худи мо беҳтар медонад, бинобарин ниёзе ба дуо нест, ин мардум аз асароти равонӣ, иҷтимоъӣ ва тарбиятии дуо ва ниёиш бехабаранд ва инро намедонанд, ки дуо ба зоти худ ибодат ва хузуъу бандагист ва инсон тавассути дуо иртиботи хосе бо Аллоҳ пайдо мекунад.

Эй бандагон! Бидонед, ки дуокунанда бояд бар ин ақида бошад, ки танҳо касе, ки қодиру тавоно бар қабули дуои ман аст, ҳамоно Аллоҳи ягона ва яктост ва тамоми васоилу асбоб ба ирода ва фармони Аллоҳ коргар меафтанд ва бояд дуокунанда пеш аз дуо намудан нияти худро тасҳеҳ намояд ва аз сидқи дил ва ҳузури қалб дуо кунад, чаро ки Аллоҳ дуои касе, ки бо дили ғофил ӯро мехонад, намепазирад ва аз хурдани ғизои ҳаром парҳез намояд, аз дуо кардан эҳсоси хастагӣ ва маломот накунад.

Тазарруъ ва хавфу умед ва мудовамат бар дуо ва умумӣ гардонидани дуо ва хӯрдани ризқи ҳалол ва ҳифозати қалб ва контроли забон бо мардум ва назарнакардан ба номаҳрамон умурест, ки муроъоти он, дар дуо муассир воқеъ мешавад. Ҳамчунон дуокунанда бояд дар дуоҳои худ аз Аллоҳ чизҳоеро, ки ҳаром қарор додааст, нахонад ва муртакиби гуноҳу маъосӣ нашавад ва қатъи силаи раҳм накунад ва ба ҳуқуқи мусалмонон таҷовуз нанамояд ва зулму таъаддӣ накунад ва дар иҷобати дуо шитоб накунад ва нагӯяд: ман дуои зиёд намудам, вале дуои моро напазируфт. Бандаи мусалмон бояд ба ҳамаи ин умур пойбанд бошад, то агар Аллоҳ бихоҳад дуояш ба зудӣ мавриди иҷобати боргоҳи зоти муқаддаси Илоҳӣ қарор гирад. Паёмбари бузургвори Ислом (с) фармуданд:

«تستجاب لأحدكم ما لم يعجل يقول: قد دعوت ربي فلم يستجب لي». (متفق عليه).

«Дуои яке аз шумо иҷобат мешавад модоме, ки шитоб накунад ва бигӯяд: дуо намудам ва парвардигор дуои маро иҷобат накард». (Муттафақун алайҳӣ).

Ва низ он Ҳазрат (с) мефармояд:

«مَا عَلَى الأَرْضِ مُسْلِمٌ يَدْعُو اللَّهَ بِدَعْوَةٍ إِلاَّ آتَاهُ اللَّهُ إِيَّاهَا أَوْ صَرَفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا مَا لَمْ يَدْعُ بِمَأْثَمٍ أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ». فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: إِذًا نُكْثِرَ. قَالَ: «اللَّهُ أَكْثَرُ". (رواه الترمذي (٣٥٧٣) وقال: حديث حسن وحاكم(١٨١٦). من رواية أبي سعيد وزاد فيه: "أو يُدَخَّرُ له من الأجر مثلها».

“Бар рӯи замин мусалмоне нест, ки дуо ба даргоҳи Аллоҳ намояд, магар ин ки Аллоҳ дуои вайро иҷобат менамояд ва ё ба ҳамон андоза бадиро аз вай дур мегардонад, модоме, ки ба гуноҳ ва қатъи силаи раҳм, дуо накунад». Марде аз миёни қавм гуфт: аз ин ба баъд зиёд дуо мекунем. Он ҳазрат (с) фармуд: Аллоҳ бештар” (яъне эҳсону лутфи Аллоҳ аз дархости шумо зиёдтар аст). Ин ҳадисро имом Тирмизӣ ривоят намуда ва гуфта аст, ки ҳадис ҳасан ва саҳеҳ аст. Аммо Ҳоким дар ривояташ чунин афзудааст: “Ва ё ин, ки Аллоҳ барои ӯ монанди подош, ӯро захира мекунад”.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم. أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين انه هو الغفور الرحيم.

Хутба дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمداً عبد الله ورسوله ، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

"Эй мусалмонон! Бидонед дуо дорои одобест, ки фарди мусалмон бояд саъй кунад онҳоро риъоят кунад, аз ҷумла бояд вақти муносиби дуоро дарёбад. Авқотест, ки дуо мустаҷоб мешавад, монанди: моҳи шаби Рамазон, рӯзи Арафа, рӯзи Ҷумъа, вақти саҳар –охири шаб-, даҳ рӯзи нахусти моҳи Зил-ҳиҷҷа. Паёмбар (с) мефармояд:

«ما من أيام العمل الصالح فيها أحب إلى الله من هذه الأيام العشر). قالوا: يا رسول الله ولا الجهاد في سبيل الله؟ قال: (ولا الجهاد في سبيل الله إلا رجل خرج بنفسه وماله فلم يرجع من ذلك بشيء». صحيح بخاري (٩٦٩)

"Ҳеҷ рӯзе нест, ки дар он амали солеҳ назди Аллоҳи таъоло маҳбубтар аз ин даҳ рӯз бошад. Гуфтанд: Эй Расули Худо (с), ва ҳатто ҷиҳод дар роҳи Худо? Фармуд: ва ҳатто ҷиҳоди фи сабилиллоҳ, магар марде, ки бо ҷону моли худ барои ҷиҳод хориҷ шавад ва ҳеҷ чизе аз он боз нагардад (ба сангар шитофта ва шаҳид шавад)". (Саҳеҳи Бухорӣ 969).

Ривоят мекунанд, ки Расули Худо (с) вақте моҳи Рамазон фаро мерасид мефармуд:

«إن هذا الشهر قد حضركم، وفيه ليلة خير من ألف شهر. من حُرمها فقد حُرِمَ الخير كله ولا يحرم خيره إلا محروم». سنن ابن ماجه (١٦٤٤)

Яъне, «ин моҳ бар шумо ворид шуд, дар ҳоле, ки аз ҳазор шаб бартар аст. Ҳар кас аз он бебаҳра монад аз ҳар чӣ некӣ ва хайр аст, бебаҳра мондааст ва ҷуз маҳрумон аз он бебаҳра намемонад». (Сунани Ибни Моҷҷаҳ 1644).

Он Ҳазрат (с) дар мавриди рӯзи ҷумъа низ мефармояд:

«فيه ساعة لا يوافقها عبد مسلم وهو قائم يصلى يسأل الله تعالى شيئًا إلا أعطاه إياه». (صحيح بخارى (٩٣٥) و صحيح مسلم (٨٥٢)

Яъне, "дар он вақтест, ки агар бандаи мусалмон дар он вақт намоз мегузорад, дар ҳоле, ки аз Аллоҳ чизеро металабад, ҳатман ба вай медиҳад". (Саҳеҳи Бухорӣ 935 ва Саҳеҳи Муслим 856).

Паёмбари Худо (с) низ мефармояд:

«ينزل الله إلى السماء الدنيا كل ليلة حين يمضي ثلث الليل الأول، فيقول: أنا الملك.. أنا الملك.. من ذا الذي يدعوني فأستجيب له؟ من ذا الذي يسألني فأعطيه؟ من ذا الذي يستغفرني فأغفرله؟ فلا يزال كذلك حتى يضيء الفجر» مسلم (٧٥٨)

"Аллоҳ ҳар шаб вақте саввуми аввали он бигзарад, ба осмони дунё омада ва мефармояд: ман подшоҳам, ман подшоҳам, кист, ки дуо кунад ва ман бипазирам? Кист, ки аз ман бихоҳад ва ман ба ӯ ато намоям? Кист, ки аз ман талаби омурзиш намояд ва ман ӯро бибахшам? То он, ки субҳ шавад". (Муслим 758)

Ва ҳамчунин он Ҳазрат (с) фармуданд:

«الدعاء لا يرد بين الأذان والإقامة». روايت ترمذي٢١٢

Яъне: "Дуо байни азон ва иқомат рад намешавад". Ривояти Тирмизӣ (212)

Ҳамчунин он Ҳазрат (с) фармуданд:

«أقرب ما يكون العبد من ربه وهو ساجد؛ فأكثروا من الدعاء» روايت مسلم٢١٥.

Яъне: «Наздиктарин ҳолати банда ба Парвардигораш, ҳолати саҷда аст, пас дар он зиёд дуо кунед». (Муслим 215)

Аз дигар вақтҳои қабули дуо ҳангоми рӯ ба рӯи бо душман, вақти бориши борон, бонги хурӯс ва пас аз намозҳои фарз ва дар ҳолати саҷда ва рӯ ба сӯи қибла аст.

Рӯзе Расули Худо (с) барои намози истисқо (талаби борон) пеши мардум хориҷ шуд, пушт ба мардум ва рӯ ба қибла намуд ва ба дуо ва ниёиш пардохт. Муттафақун алайҳӣ.

Ҳамчунон аз одоби дуо баланд бардоштани дастон. Аз ҳазрати Умар (р) ривоят шудааст, ки Расули Худо (с) ҳангоми дуо дастҳояшро баланд менамуд. (Мустадраки Ҳоким (1225).

Паёмбар (с) фармуданд:

«إن ربكم حَيي كريم، يستحي أن يبسط العبد يديه إليه فيردهما صِفْرًا». (أبوداود ١٤٨٨ وترمذي ٣٥٥٦ وابن ماجه ٣٨٦٥) .

Яъне: "Бидонед, ки Парвардигори шумо бисёр ҳаё дорад, ки бандааш даст ба сӯи ӯ баланд намуда ва ӯ онро холӣ ба вай боз гардонад". (Абӯдовуд 1488 ва Тирмизӣ 3556 ва Ибни Моҷҷаҳ 3865).

Ситоиш Аллоҳи субҳон ва дуруд ва салавот фиристодан бар Паёмбар (с) ва дуо, амри лозимӣ аст.

Фузола бин Убайд (р) мефармоянд: дар ҳоле, ки Расули Худо (с) нишаста буд, марде ворид шуд ва намоз гузорид ва гуфт:

«اللهم اغفر لي وارحمني».

Яъне: "Илоҳӣ" маро биёмурз ва ба ман раҳм фармо". Паёмбари Худо (с) фармуд:

«عَجِلتَ (تسرعتَ) أيها المصلي، إذا صليتَ فقعدتَ فاحمد الله بما هو أهله، وصلِّ على، ثم ادعه».

Яъне: "Аҷала кардӣ эй намозгузор, вақте намоз гузоридӣ ва нишастӣ, ҳамду сипос Аллоҳро он гӯна, ки сазовори ӯст, бигӯ ва бар ман (Паёмбар) дурӯд фирист, сипас дуо кун!".

Он гоҳ марди дигаре омад ва намоз гузорид ва ҳамди Аллоҳро гуфт ва бар ҳазрати Муҳаммад (с) дуруд ва салавот фиристод, Паёмбар (с) ба ӯ фармуд: «أيها المصلي! ادع تجب", яъне: «Эй намозгузор» дуо кун, ки иҷобат мешавӣ». (Тирмизӣ (3476) ва Насойи (1286).

Банда бояд дар дуо пофишорӣ ва исрор намуда, се бор онро такрор намояд. Он Ҳазрат (с) мефармояд:

«لا يقولن أحدكم: اللهم اغفر لي إن شئتَ، اللهم ارحمني إن شئتَ. ليعزم المسألة فإنه لا مستكرِه له (أي يدعو الله وهو موقن أن الله سيقبل دعاءه. فالله هو القادر على كل شيء» بخارى (٦٣٣٩) و مسلم (٢٦٧٨).

Яъне: "Набояд бигӯед: Бори Илоҳо! Маро бибахш агар хостӣ, ба ман раҳм кун агар хостӣ. Бояд суолатонро росих ва мутмаъин баён доред ва касе наметавонад Аллоҳро ба коре водорад. (яъне Аллоҳро бихонад ва яқин дошта бошад, ки дуояш пазируфта мешавад, чун Аллоҳ бар ҳар чиз тавоност". (Муслим 2678).

Суфён бин Уяйна (р) мефармояд: Ҳеҷ кас даст аз дуо боз накашад ба хотири он чӣ дар мавриди худ медонад, ки Аллоҳ дуои бадтарин махлуқоташро, яъне Иблисро иҷобат фармуд, ки гуфт:

﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرۡنِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ ٣٦ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلۡمُنظَرِينَ ٣٧ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡوَقۡتِ ٱلۡمَعۡلُومِ ٣٨﴾ [الحجر: ٣٦- ٣٨]

Яъне: «Гуфт парвардигоро пас маро то рӯзе, ки барангехта хоҳанд шуд, мӯҳлат деҳ, фармуд ту аз мӯҳлатёфтагонӣ, то рӯз (ва) вақти маълум».

Ҳамчунин дуо бояд бо садои ором ва кӯтоҳ бошад. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ٱدۡعُواْ رَبَّكُمۡ تَضَرُّعٗا وَخُفۡيَةًۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُعۡتَدِينَ ٥٥﴾ [الأعراف:٥٥]

«Парвардигоратонро ба зорӣ ва дар пинҳонӣ бихонед».

Расули Худо (с) ба Асҳоби хеш ҳангоме, ки садои дуояшонро баланд намуда буданд, чунин фармуд:

«إنكم ليس تدعون أصم ولا غائبًا، إنكم تدعون سميعًا قريبًا، وهو معكم». مسلم ٢٧٠٤.

Яъне: «ҳамоно шумо ношунаво ва ғоибро намехонед, шумо шунавои наздикеро фаро мехонед ва ӯ бо шумост». (Муслим 2704).

Ҳамчунон саъй шавад калимот ва ҷумлаҳои дуо баргирифта аз Қуръон ва Суннат бошад ва дуокунанда худ аз ба кор бурдани ибораҳои мавзун ва бо саҷъ дар дуо худорӣ кунад ва бояд ибтидо дуо барои хеш ва сипас барои дигарон кунад ва аз нафрин кардан бар хеш ва хонавода ва ё амвол ва фарзандон ҳазар кунад ва бидонад дуои шахси муслим барои бародараш дар ғоибии вай қабул мешавад. Дар назди сараш малоикае муваззаф аст, ки ҳар гоҳ барои бародараш дуои хайре кунад, бигӯяд: Омин ва барои ту монанди он бод. Ҳамчунон касе, ки ба шумо некӣ кардааст, дар дуо фаромӯш накунед ва аз бародарони худ бихоҳед, то бароятон дуо кунанд, ба вижа аз афроди солеҳ ва дурусткор.

Эй бандагон! Аз Аллоҳ битарсед ва барои гуноҳ ва қатъи хешовандӣ дуо накунед, зеро тақво ва иштиёқ ба анҷоми тоъот ва дур гаштан аз маъосӣ ва мункарот ва шитофтан ба сӯи тавба, аз ҷумлаи авомиле ҳастанд, ки дуоро дар дараҷаи қабул наздиктар месозанд.

Аз Иброҳими Адҳам (р) пурсиданд: Моро чӣ шуда, ки ҳар чанд дуо мекунем, кабул намешавад? Фармуд: чун қалбҳои шумо ба хотири даҳ чиз мурдааст: 1. Аллоҳро шинохтед ва фармонашро иҷро накардед. 2. Паёмбарро шинохтед ва аз суннати ӯ пайравӣ нанамудед. 3. Қуръонро шинохтед ва ба он амал накардед. 4. Аз неъматҳои Аллоҳ хурдед ва шукри онро ба ҷо наовардед. 5.Биҳиштро шинохтед ва ҷустуҷӯяш нарафтед. 6. Дӯзахро шинохтед ва аз он нагурехтед. 7. Шайтонро шинохтед ва бо ӯ мубориза накардед. 8. Маргро шинохтед ва барои он омодагӣ нагирифтед. 9. Мурдагонро ба хок супурдед ва аз он ибрат нагирифтед. 10. Аз хоб бархостед ва ба айбҳои дигарон саргарм шуда ва айбҳои худро фаромӯш кардед.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦].

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

3-Раҳмат

Аҳдофи хутба

1. Муттасиф шудан ба сифати раҳмате, ки Парвардигори мо ба он васф шудааст.
2. Тарбияи мардум бар умед доштан аз раҳмати Парвардигорашон.
3. Парҳез аз ноумедӣ аз раҳмати Аллоҳи мутаъол.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب. اما بعد:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء: ١]

Бародарони гиромӣ! «“الرحمن والرحيم”», ду исме аз Асмоул-ҳусно мебошанд, ки гирифташуда аз вожаи «Раҳмат» ҳастанд ва дар қолаби муболиға зикр шуданд ва шиддати муболиға дар «الرحمن» бештар мебошад, зеро «الرحمن», яъне раҳмати шомил ва фарогир бар ҳамаи махлуқот дар дунё ва охират ва мӯминон дар охират, аммо «الرحيم», яъне дорандаи раҳмат ба мӯминин дар рӯзи қиёмат ва ин дидгоҳи аксари донишмандони Исломӣ мебошад.

Мо дар осори раҳмати бешумори Парвардигор сайр менамоем. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿مَّا يَفۡتَحِ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ مِن رَّحۡمَةٖ فَلَا مُمۡسِكَ لَهَاۖ وَمَا يُمۡسِكۡ فَلَا مُرۡسِلَ لَهُۥ مِنۢ بَعۡدِهِۦۚ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ٢ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡۚ هَلۡ مِنۡ خَٰلِقٍ غَيۡرُ ٱللَّهِ يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ فَأَنَّىٰ تُؤۡفَكُونَ ٣﴾ [فاطر: ٣]

«Аллоҳ (дари хазинаҳои) ҳар раҳматеро барои мардум бигшояд, касе наметавонад (онро бибандад) аз он ҷилавгирӣ намояд ва Аллоҳ ҳар чизеро, ки боз дорад ва аз он ҷилавгирӣ кунад, касе ҷуз ӯ наметавонад онро раҳо ва равон созад ва ӯ тавоно ва бо ҳикмат аст».

Намозгузорони гиромӣ! Мумкин аст ин суол пеш ояд, ки чаро ба мо дастур дода шуда, то худро ба ин сифат (сифати раҳмат) биёроем? Асбоби фаровоне вуҷуд дорад, ки банда бо таваҷҷӯҳ ба вақти хутба бархе аз онҳоро зикр менамоям:

Аввалан: Аллоҳ моро ба он амр намудааст, пас пайравӣ аз он барои мо воҷиб мебошад, ҳамонгунае, ки Расули Акрам (с) бар болои минбар фармуданд:

«ارحموا ترحموا، واغفروا يغفرالله لكم، ويل لأقماع القول، ويل للمصرين الذين يصرون على مافعلوا وهم يعلمون».

«Нисбат ба дигарон бо раҳм бошед ва аз онҳо даргузаред, Аллоҳ аз шумо дармегузарад. Вой бар ҳоли касоне, ки сухани нодуруст мегӯянд ва вой бар касоне, ки бар иртикоби гуноҳон исрор меварзанд, дар ҳоле ки худ медонанд».

Дуввум: Агар мо худро ба ин сифат оростем, Аллоҳи мутаъол касонеро дар дунё мусаххар менамояд то нисбат ба мо раҳмат раво доранд ва худ низ моро дар дунё ва охират мавриди раҳмати хеш қарор медиҳад. Аз Абдулло бин Амр бин Ос (р) ривоят шудааст, ки Расули Худо (с) фармуданд:

«الراحمون يرحمهم الرحمن ارحموا من في الأرض يرحمكم من في السماء». (به روايت ترمذي ١٩٢٤ وأحمد ٦٤٩٤).

"Раҳмкунандагонро Аллоҳ дар дунё ва охират раҳм мекунад. Нисбат ба касоне, ки дар замин ҳастанд раҳм кунед то касе, ки дар осмонҳост, шуморо мавриди раҳмати хеш қарор диҳад". (Ба ривояти Тирмизӣ 1924 ва Аҳмад 6494).

Ҷарир (р) аз Расули Худо (с) ривоят мекунад, ки эшон фармуданд: "Касе, ки нисбат ба мардум раҳм раво намедорад, Аллоҳ нисбат ба ӯ раҳм, раво намедорад". ривояти Табаронӣ (3339).

Саввум: Аллоҳи мутаъол инсонро ба беҳтарин шакл офарида аст ва ӯро нисбат ба бисёре аз махлуқоташ бартарӣ додааст. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِيٓ أَحۡسَنِ تَقۡوِيمٖ ٤﴾ [التين:٤]

«Мо инсонро аз (аз назари ҷисму рӯҳ) дар беҳтарин шакл ва зеботарин симо офаридаем». Ва ӯ таъоло тамоми ниёзҳои моро дар ин дунё фароҳам намуда ва дигар махлуқотро низ барои хидмат ба мо гумошта аст ва моро ба худ вонагузошта, балки ризқу рӯзӣ ва рафоҳу осоиши дунявии моро низ, барои мо муҳайё намудааст.

Аллоҳ субҳонаҳу ва таъоло дар ин бора мефармояд:

﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ لَكُم مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا ٢٩﴾ [البقرة:٢٩].

«Аллоҳ он зотест, ки ҳамаи мавҷудот ва падидаҳои рӯи заминро барои шумо офарид».

Абру боду маҳу хуршеду фалак дар коранд
То ту ноне ба каф орию ба ғафлат нахурӣ
Ҳама аз баҳри ту саргаштаву фармонбардор
Шарти инсоф набошад, ки ту фармон набарӣ

Эй мусалмон! Аз раҳмати Аллоҳи мутаъол ба инсонҳо инаст, ки Паёмбарро ба сӯи онҳо фиристодааст, то онҳоро ба биҳишт башорат

дода ва аз дӯзах битарсонад ва бандагонро бо Парвардигорашон ошно созанд ва онҳоро ба сӯи ибодати холиси Парвардигор даъват намоянд. Онҳоро ба сӯи ҳақ раҳнамун сохта ва аз роҳи ботил ва гумроҳӣ барҳазар доранд. Худованд мефармояд:

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْمِيزَانَ لِيَقُومَ ٱلنَّاسُ بِٱلْقِسْطِ ۖ وَأَنزَلْنَا ٱلْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥ وَرُسُلَهُۥ بِٱلْغَيْبِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ قَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾﴾ [الحديد:٢٥]

«Мо Паёмбарони худро ҳамвора бо далоили мустаҳкам ва мӯъҷизоти равшан (дар миёни мардум) фиристодем ва ба онон китобҳои (осмонӣ ва қавонин) ва мавозини (шиносойи ҳақ ва адолат) нозил намудаем, то мардум (баробари он дар миёни худ) додгарона рафтор кунанд. Ва оҳанро падидор кардаем, ки дорои нерӯи зиёд ва судҳои фаровоне барои мардумон аст. Ҳадаф (аз ирсоли Анбиё ва нузули китобҳои осмонӣ ва ҳамчунин офариниши васоиле чун оҳан) инаст, ки Аллоҳи мутаъол бидонад, чӣ касоне ӯ ва фиристодагонашро ба гунаи ниҳону пинҳон (аз дидагони мардум) ёрӣ мекунанд. Аллоҳ неруманд ва шикастнопазир аст».

Ва низ мефармояд:

﴿رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةٌۢ بَعْدَ ٱلرُّسُلِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٥﴾﴾ [النساء:١٦٥]

«Мо Паёмбаронро фиристодем, то (мӯминонро ба савоб) муждарасон ва (кофиронро ба азоб) бимдиҳанда бошанд ва баъд аз омадани Паёмбарон ҳуҷҷат ва далеле бар алайҳи Аллоҳ барои мардумон боқӣ намонд (ва нагӯянд, ки агар Паёмбаре ба сӯи мо мефиристодӣ, имон меовардем ва роҳи тоъат ва ибодат дар пеш мегирифтем ва Аллоҳ ғолиб ва боиззату ҳаким аст (корҳояшро аз рӯи қудрату ҳикмат анҷом медиҳад)».

Бародарон гиромӣ! Яке аз мазоҳири раҳмати Парвардигор инаст, ки сарвари аввалину охирин ва пешвои муттақин, ҳазрати Муҳаммад бин Абдулло (с)ро ба сӯи мо фиристода аст. Рисолаташ, раҳматест барои ҷаҳониён ва китобе, ки бар ӯ нозил шуда ҳаросандааст барояшон. Аллоҳи мутаъол дар Қуръонаш мефармояд:

﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِى نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ لِيَكُونَ لِلْعَٰلَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾﴾ [الفرقان:١]

«Воломақом ва бузург касест, ки Фурқон, (яъне ҷудокунандаи ҳақ аз ботил) ро бар бандаи худ (Муҳаммад) нозил кардааст, то ин, ки ҷаҳониёнро (бадон) бим диҳад».

Ва дар саҳеҳи Муслим аз Абӯмусо Ашъарӣ (р) ривоят шудааст, ки Расули Худо (с) фармуданд:

«وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٌّ وَلَا نَصْرَانِيٌّ ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ» (مسلم (٢٤٠)

«Қасам ба зоте, ки ҷони Муҳаммад дар дасти ӯст, ҳеҷ кас аз ин уммат -яҳудӣ ё насронӣ- нест, ки хабари баргузида шуданам ба ӯ бирасад, сипас ба рисолати ман имон наёварад, магар ин, ки аҳли ҷаҳаннам хоҳад буд». (Муслим 240)

Ва аз ҷумлаи раҳмати Парвардигор, шариъате ба онҳо иноят намудааст, ки дар бунёну назм ва арзишҳову ахлоқиёташ дорои камол мебошад. Шариъате, ки дар ҳар замону макон ва барои ҳар насле корҳое дорад. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ فَمَنِ ٱضۡطُرَّ فِي مَخۡمَصَةٍ غَيۡرَ مُتَجَانِفٖ لِّإِثۡمٖ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٣﴾ [المائدة:٣]

«Имрӯз дини шуморо бароятон комил кардам ва неъмати худро бар шумо такмил намудам ва розӣ шудам то Ислом дини шумо бошад».

Мӯминони намозгузор! Аллоҳи мутаъол ба василаи ин шариъат ғил ва занҷиреро, ки пешиниён бадон мубтало буданд, аз мо зудуд. Аллоҳи мутаъол дар васфи Паёмбараш чунин мефармояд:

﴿وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ وَٱلۡأَغۡلَٰلَ ٱلَّتِي كَانَتۡ عَلَيۡهِمۡۚ ١٥٧﴾ [الأعراف:١٥٧]

«Ғил ва занҷир (аҳкоми тоқатфарсое ҳамчун буридани макони наҷосат ба манзури таҳорат ва худкушӣ ба унвони тавба)ро, ки бар онҳо буд, аз (дасту по ва гардани) эшон бадар меоварад ва асоси ин шариъат бар осонгирӣ бино шудааст.

Худованд мефармояд:

﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلۡعُسۡرَ ١٨٥﴾ [البقرة:١٨٥]

«Аллоҳ осониро барои шумо мехоҳад ва хоҳони заҳмат ва сахтӣ нест».

Ва Расули Худо (с) мефармоянд:

«يسروا ولا تعسروا، وبشروا ولا تنفروا.» (بخارى ٩٦).

«Осон бигиред ва сахтгир набошед ва мардумро башорат диҳед ва онҳоро мутанаффир насозед». (Бухорӣ 69)

Ва ахбору достонҳое, ки аз раҳмати Расули Акрам (с) нақл шудааст, ҳама аз он хабар доранд ва дуру наздик ва дӯсту душман, бар он гувоҳӣ додаанд. Ва чаро ингуна набошад? Ҳоло он, ки Худованд мефармояд:

﴿لَقَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُولٞ مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ عَزِيزٌ عَلَيۡهِ مَا عَنِتُّمۡ حَرِيصٌ عَلَيۡكُم بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ رَءُوفٞ رَّحِيمٞ ١٢٨﴾ [التوبة:١٢٨]

«Бегумон Паёмбаре аз худи шумо бароятон омадааст. Ҳар гуна дарду ранҷ ва бало ва мусибате, ки ба шумо бирасад, бар ӯ сахту гарон меояд. Бисёр хайрхоҳӣ шумост ва нисбат ба мӯминон дорои лутфи фаровон ва бисёр меҳрубон аст».

Аз Аллоҳи мутаъол хоҳонем, ки ба мо тавфиқи ибодати саҳеҳ ато намояд ва моро дар масири қадрдонӣ ва сипосгузорӣ аз неъматҳо ва раҳамоти бекаронаш устувор нигоҳ дорад.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمدلله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه ، أما بعد:

Мусалмонони намозгузор! Аз намунаҳои раҳмати Расули Худо (с) метавон ба мавридҳои зер ишора намуд:

Аввал: Бо душманон:

Он гоҳ, ки Расули Худо (с) аҳли Тоифро ба сӯи Ислом даъват намуд, онҳо на танҳо даъваташро напазируфтанд, балки нодононро таҳрик намуданд, то ба сӯи эшон сангпартойи кунанд ва Расули Худо (с) дар ҳоле, ки хун аз пойи муборакашон ҷорӣ буд, дар гӯшае нишаст. Он гоҳ Аллоҳи мутаъол малоикаи кӯҳҳоро ба сӯи эшон фиристод, то саломи Аллоҳро ба вай бирасонад ва бигӯяд: агар бихоҳӣ ин ду кӯҳро аз ҷо канда ва бар онҳо мекубам, аммо Расули Худо (с) фармуд: «Умедворам аз насли инҳо касоне биёянд, ки Аллоҳи мутаъолро ба ягонагӣ бипарастанд».

Дуввум: Бо ноогоҳон дар умури шаръӣ:

Бодиянишине вориди масҷид шуд ва дар гӯшае шуруъ ба идрор (пешоб) намудан кард. Ёрони Расули Худо (с) аз ҷои хеш бархостанд, то бо ӯ бархурд кунанд, аммо Расули Худо (с) онҳоро манъ намуд, то ин ки он мард идрорашро тамом кунад. Сипас дастӯр дод зарфи обе бар он бирезед ва хитоб ба ёронаш фармуд: «Ҳамоно шумо осонгир мабъус шудаед, на сахтгир, пас осон бигиред ва сахтгир набошед ва дигаронро башорат диҳед ва мутанаффир насозед». Сипас хитоб ба он бодиянишин фармуд: «Ин масҷид барои барпо доштани намоз ва ёди Аллоҳ бино шудааст!» Пас аз он, ки ба хубӣ одобро ба ӯ омӯхт, он бодиянишин ҳамвора мегуфт: «Падару модарам фидои Расули Худо (с) бод, бо ман бо тундӣ бархурд накард ва моро тавбих нафармуд». Мусаннафи Абдурразоқ (1659).

Саввум: Бо бодиянишиноне, ки мароҳили тарбиятиро дар Ислом ба поён нарасонида буданд:

Яке аз бодиянишинон бар Расули Худо (с) ворид мешавад ва ридои он ҳазратро мегирад ва мекашад, то ҷое, ки гардани Расули Худо (с) сурх мешавад, аммо Расули Худо (с) дар ҳоле, ки табассум бар лаб дошт ба ӯ менигарист.

Гузаштангони мо, шогирдони мадрасаи Нубуват низ дар раҳмат ва утуфат улгӯ ва намуна ҳастанд. Дар замони хилофати Абӯбакри Сиддиқ (р) пиразани нобино дар гӯшае аз Мадина зиндагӣ мекард. Умар бин Хаттоб (р) тасмим гирифт ба вай хидмат намояд ва обу ғизо ба хонааш бибарад ва манзилашро тоза кунад, аммо ҳар вақт мерафт, мутаваҷҷеҳ мешуд, ки касе қаблан омада ва хонаро тоза намуда ва низ обу ғизо овардааст, лизо тасмим гирифт то камин кунад ва дар ёбад, ки чӣ касе ба ин пиразан хидмат менамояд. Шабе аз шабҳо, ки камин гирифта буд, мутаваҷҷеҳ шуд Абӯбакр (р) дар ҳоле, ки обу ғизо бо худ дошт, вориди хона шуд, дарёфт, ки Абӯбакри Сиддиқ ҳаррӯз ба хонаи ин пиразан меомада ва ба вай хидмат мекардааст. Он ҳам дар замоне, ки худ Халифаи мусалмонон буд.

Ва аз фарогир будани раҳмат дар шариъати мо инаст, ки моро ба раҳмат ва меҳрубонӣ ҳатто нисбат ба ҳайвон амр менамояд ва ба ҳамин сабаб дар дини мубини Ислом бадрафторӣ бо ҳайвонот аз ҷумла, ҳабси ҳайвонот, давондани беҳудаи чаҳорпоён, ҳадаф қарор додани ҳайвонот дар тирандозӣ ва куштани ҳайвонот бидуни ҳадаф ва қасди саргамӣ ҳаром ва нодуруст мебошад.

Аммо бародарони азиз! чӣ гуна метавон ба дараҷаи раҳмат даст ёфт?

Бояд донист, ки чӣ гуна раҳматро дар зиндагии хеш амалӣ кард. Шахсе ба назди Расули Акрам (с) омад ва аз сахтдилии худ шикоят кард. Расули Худо (с) хитоб ба эшон фармуданд: «Дасти навозиш бар сари ятимон бикаш ва ба бечорагон ва дармондагон ғизо бидеҳ». Муснади Аҳмад (9018).

Пас қазияи подошро дар зеҳни худ тасаввур кун ва андаке ба ин ҳадиси Расули Худо (с) бияндеш:

Касе, ки дар дунё мушкиле аз мушкилоти бародарашро ҳал кунад, Аллоҳ дар охират мушкиле аз мушкилоташро аз ӯ мебардорад.

Ҳеҷ ҷавоне пайдо намешавад, ки пирамарди куҳансолро гиромӣ бидорад, магар ин, ки вақте худ ба синни куҳансолӣ расад, Аллоҳи мутаъол касеро мусаххар мекунад, ки ӯро гиромӣ бидорад. Расули Акрам (с) мефармояд: «Бо падаронатон некӣ кунед, то фарзандонатон нисбат ба шумо некӣ кунанд».

Аз муҳимтарин паёмадҳои ин сифат, ҷалби раҳмат ва мавадддату улфат байни инсонҳо мебошад. Расули Худо (с) мефармояд:

«مثل المؤمنين في توادهم وتعاطفهم وتراحمهم مثل الجسد إذا اشتكى منه شيء تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى". (رواه البخاري ٦٠١١ ومسلم ٢٥٨٦).

"Мӯминон дар муҳаббат ва раҳмату утуфат нисбат ба якдигар монанди ҷасаде мемонад, ки агар узве аз он ба дард омад, тамоми аъзояш дар таб ва бехобӣ бо он ҳамроҳ мешаванд". (Бухорӣ 6011 ва Муслим 2586).

Бани одам аъзои якдигаранд
Ки дар офариниш зи як гавҳаранд
Чу узве ба дард оварад, рӯзгор
Дигар узвҳоро намонад, қарор
Ту к-аз меҳнати дигарон, беғамӣ
Нашояд, ки номат ниҳанд одамӣ

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا رَحۡمَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ ١٠٧﴾ [الأنبياء:١٠٧]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

4-Касби ҳалол ва дурӣ аз ҳаром

Аҳдофи хутба

1- Ташвиқ бар касби ризқи ҳалол.

2- Баёни миёнаравӣ дар талаби дунё ва парҳезгорӣ дар он.

3- Барҳазар доштан аз боздоштани мардум аз ҳуқуқашон.

4- Фазилати касби ризқи ҳалол ва дурӣ аз ҳаром.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧١]

Аммо баъд:

Эй бандагон! Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَٱتَّقُواْ يَوۡمٗا تُرۡجَعُونَ فِيهِ إِلَى ٱللَّهِۖ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفۡسٖ مَّا كَسَبَتۡ وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ ٢٨١﴾ [البقرة:٢٨١]

«Тақвои Илоҳиро пеша кунед ва аз рӯзе, ки дар он ба сӯи Аллоҳ баргардед, битарсед, рӯзе, ки ҳар шахс ҷазои он чӣ ба даст овардаро касб мекунад ва онҳо мавриди ситам қарор намегиранд».

Бидонед, ки шинохти офаридагор ва шинохти ҳадаф, сабаби пойдорӣ дар роҳ ва собитқадамӣ ва солим мондан аз лағжиш мешавад ва беҳуда рафтани талош ва талаф намудани вақт ва умр, дар умур бе фоида аст.

Ва аз неъмати Худованд ва раҳматаш бар бандагон инаст, ки дар китобҳое, ки нозил намуда ва дар ваҳйе, ки ба василаи Паёмбарон оварда, ҳадафашро аз хилқати онон баён намуда, то андешаҳо дар фаҳми он (ҳадафи хилқат) гумроҳ нашаванд.

﴿وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ ٥٦﴾ [الذاريات:٥٦]

«Ман ҷину инсонҳоро наофаридам, магар барои он, ки маро ибодат кунанд».

Ва Аллоҳ таъоло Одам (а) ва пас аз вай зурияи ӯро дар замин ҷонишин сохт:

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَـٰٓئِكَةِ إِنِّى جَاعِلٌ فِى ٱلْأَرْضِ خَلِيفَةً ۝٣٠﴾ [البقرة: ٣٠]

«Ва он гоҳ, ки Парвардигорат ба фариштагон фармуд: ман дар замин ҷонишине қарор додаам».

....Аммо ин ҷонишинӣ аз сӯи парвардигор барои Одам ва фарзандонаш сурат гирифта ва мусаххар намудани замин ва рӯзиҳо ва нерӯҳо бо ин ҳадаф аз сӯи Аллоҳи Азза ва Ҷалла сурат гирифта аст, ки инсон бар асоси барномаи Аллоҳи Мутаъол ва шариъати вай дар замин ҷонишинӣ кунад ва неъматҳояшро дар ихтиёри инсон қарор надода, то ҳар гуна ва дар ҳар роҳе, ки хост аз он истифода кунад.

﴿وَءَاتُوهُم مِّن مَّالِ ٱللَّهِ ٱلَّذِىٓ ءَاتَىٰكُمْ ۝٣٣﴾ [النور: ٣٣]

«Ва аз моли Аллоҳ, ки барои шумо ато намуда, ба онон низ бидиҳед».

Ва муқтазои ҷонишинӣ дар замин камоли хушнӯдӣ аз Аллоҳи мутаъол ва итоъат аз амр ва наҳйи вай бо дар назар доштани ҳалол ва ҳароми вай дар касбу харҷ аст.

Дар бораи касби ҳалол, Аллоҳи мутаъол ба ҳамаи бандагонаш дастур медиҳад:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ كُلُوا۟ مِمَّا فِى ٱلْأَرْضِ حَلَـٰلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا۟ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَـٰنِ ۚ إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝١٦٨﴾ [البقرة: ١٦٨]

«Эй касоне, ки имон овардаед, аз он чӣ дар замин аст, ҳалол ва пок бихуред ва аз гомҳои шайтон пайравӣ накунед, ки ӯ барои шумо душмани ошкор аст».

Ва ҳамчунин фармуд:

﴿وَكُلُوا۟ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ حَلَـٰلًا طَيِّبًا ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ أَنتُم بِهِۦ مُؤْمِنُونَ ۝٨٨﴾ [المائدة: ٨٨]

«Ва аз неъматҳои ҳалолу поке, ки ба шумо дода, бихуред ва аз Парвардигоре, ки ба ӯ имон доред, битарсед».

Ва дар ҳадисе, ки Муслим дар саҳеҳи худ аз Абӯҳурайра (р) ривоят намуда, омадааст, ки Расули Худо (с) фармуданд:

« إن الله طيبٌ لا يقبل إلا طيباً ، وإن الله أمر المؤمنين بما أمر به المرسلين فقال: ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ كُلُوا۟ مِنَ ٱلطَّيِّبَـٰتِ وَٱعْمَلُوا۟ صَـٰلِحًا ۖ إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ۝٥١﴾ [المؤمنون: ٥١]

«Ҳамоно Аллоҳ пок аст ва ҷуз покро намепазирад ва Аллоҳ мӯминонро ҳамонгуна амр намуда, ки ба Паёмбаронаш амр намуда аст, ки: «Эй Паёмбарон аз покизаҳо бихуред ва кори нек анҷом диҳед. Ман ба он чӣ анҷом медиҳед, огоҳам».

Ва фармуд:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُلُوا۟ مِن طَيِّبَـٰتِ مَا رَزَقْنَـٰكُمْ ۝١٧٢﴾ [البقرة: ١٧٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Аз покиҳое, ки рӯзиятон намудаем, бихуред».

Сипас дар бораи марде сухан гуфт, ки сафараш ба тӯл анҷомид,

парешон ва жӯлидамуй ва ғуборолӯд, дасташро ба осмон дароз намуда ва мегӯяд:

رب يارب! «ومطعمه حرام ومشربه حرام و لبسه حرام وغذي بالحرام، فأنى يستجاب لذلك». (مسلم ١٠١٥)

«Парвардигоро! Парвардигоро! Дар ҳоле, ки ғизову нӯшиданӣ ва либосаш аз ҳаром аст ва ҳаром хӯрдааст, пас чӣ гуна дуояш қабул шавад?». (Муслим)

Аммо дар бораи харҷ кардан дар роҳи ҳалол низ масъулияти ухравии онро дар рӯзи қиёмат дар баробари Аллоҳи мутаъол баён намудааст. Дар Ҳадисе, ки Тирмизӣ онро дар Ҷомеъи худ бо санади саҳеҳ аз Абӯбурза Асламӣ (р) ривоят намуда, омадааст, ки Расули Акрам (с) фармуданд:

«لَا تَزُولُ قَدَمُ ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ، عَنْ عُمُرِهِ فِيمَ أَفْنَاهُ، وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَ أَبْلَاهُ، وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ، وَمَاذَا عَمِلَ فِيمَا عَلِمَ». (ترمذى ٢٤١٦)

"Пойҳои банда дар рӯзи қиёмат ҷо ба ҷо намешавад то вақте, ки дар бораи умраш, ки дар чӣ роҳе гузаронда ва дар бораи илмаш, ки бо он чӣ карда ва дар бораи молаш, ки аз куҷо ба даст оварда ва чӣ гуна харҷаш намуда ва дар баданаш, ки дар чӣ коре аз он истифода карда, мавриди суол қарор гирад". (Тирмизӣ 2416).

Ва ин суолест, ки бояд барои он омода шуд ва бо касби рӯзии ҳалол ва дурӣ аз моли ҳаром ва ҳамчунин бо доштани нияти холис барои касби он ва истифода аз роҳҳо ва асбобе, ки ҷоиз аст, барои талаби ризқ аз онҳо истифода кунем, посӯхи муносиб барои охиратамон дошта бошем ва дар ин миён аз исроф бипарҳезем ва эътидол ва миёнаравӣ дар ҳарҷ кардани моли Худованд, пеша кунем ва ин насиҳатест, ки Парвардигори меҳрубон дар ин суханаш моро ба он амр кардааст:

﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ ٱلْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٢٩﴾﴾ [الإسراء:٢٩]

«Ва дастатро ба гарданат занҷир макун ва бисёр ҳам кушодадастӣ накун, то маломатшуда ва ҳасратзада бар ҷой монӣ».

Ва фармудаст:

﴿وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ وَلَا تُسْرِفُوٓا۟ ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾﴾ [الأعراف:٣١]

«Ва бихӯред ва бинӯшед, вале исроф нанамоед, ки ӯ исрофкунандагонро дӯст намедорад».

Худованди Азза ва Ҷалла дастур ба миёнаравӣ, дар харҷ кардани рӯзӣ дода ва аз исроф манъ карда, то ба ин васила миқдоре аз мол боқӣ бимонад ва дар он фаризаи закот воҷиб шавад. Ҳамчунин садақаи мустаҳаб низ мавриди писанд аст.

Ва ҳамин тавр миқдоре аз мол боқӣ бимонад, то ба василаи он сармоягузорӣ кунед ва боз ҳам ба касби рӯзӣ бипардозед. Аммо фаромӯш накунед, ки амволатонро дар роҳе наандозед, ки монеъи пешрафти дигарон шавад. Коре накунед, ки сарват ва гардиши сармоя дар инҳисори худатон боқӣ бимонад.

Ин ҳамон чизест, ки Аллоҳи мутаъол дар каломи худ моро аз он барҳазар дошта аст:

﴿كَيۡ لَا يَكُونَ دُولَةَۢ بَيۡنَ ٱلۡأَغۡنِيَآءِ مِنكُمۡۚ ٧﴾ [الحشر:٧]

«То он, ки сарват байни сарватмандони шумо даст ба даст нашавад».

Оре! сарватмандон набояд аз роҳҳое барои касби даромад истифода кунанд, ки ба ахлоқи некӯяшон зарба ворид кунад ва боиси дудастагӣ дар ҷомеъа ва ихтилофи табақотӣ шавад ва дар натиҷа робита байн афроди ҷомеъа заъиф шавад.

Аз нопоктарин ва зараровартарину бадтарин ин роҳҳо, метавон ба балои фиреб ва эҳтикору рибохурӣ ишора кард. Паёмбар (с) моро огоҳ намудаанд, ки яке аз ҳалоккунандаҳои ҳафтгона, ҳамин рибохӯрист ва Паёмбар (с) дар ҳадиси муттафиқ алайҳӣ моро аз он барҳазар доштааст:

«والذي لعن فيه النبي -صلى الله عليه وسلم- آكله وموكله وكاتبه وشاهديه وقال : «هم سواء» .». أخرجه مسلم في صحيحه ١٥٩٨).

«Паёмбар (с) гиранда ва диҳандаву нависанда ва ду шоҳиди онро лаънат кардааст ва фармуда: «онон баробаранд». (Саҳеҳи Муслим 1598).

Ва вақте гурӯҳе дар замони Паёмбар (с) ба иллати шубҳае, ки барояшон пеш омада буд, ба таҳрими он эътироз кардан ва эътирозашон бар ин асос буд, ки ҳам дар тиҷорат (хариду фурӯш) ва ҳам дар рибо суд вуҷуд дорад. Аллоҳи мутаъол эътирози ононро ин гуна рад намуданд:

﴿ٱلَّذِينَ يَأۡكُلُونَ ٱلرِّبَوٰاْ لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ ٱلَّذِي يَتَخَبَّطُهُ ٱلشَّيۡطَٰنُ مِنَ ٱلۡمَسِّۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَالُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡبَيۡعُ مِثۡلُ ٱلرِّبَوٰاْۗ وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلۡبَيۡعَ وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْۚ فَمَن جَآءَهُۥ مَوۡعِظَةٞ مِّن رَّبِّهِۦ فَٱنتَهَىٰ فَلَهُۥ مَا سَلَفَ وَأَمۡرُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِۖ وَمَنۡ عَادَ فَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ٢٧٥﴾ [البقرة:٢٧٥]

« Онон, ки рибо мехӯранд, дар қиёмат чун касоне аз қабр бармехезанд, ки ба афсуни шайтон девона шуда бошанд. Ва ин ба ҷазои он аст, ки гуфтанд: “Рибо низ чун хариду фурӯш аст». Дар ҳоле, ки Худо хариду фурӯшро ҳалол ва рибо815ро ҳаром кардааст. Ҳар кас, ки панди Худо

ба ӯ расид ва аз рибохӯрӣ боз истод, Худо аз гуноҳони пешини ӯ даргузарад ва кораш ба Худо вогузор шавад. Ва онон, ки бад-он кор бозгарданд, аҳли ҷаҳаннаманд ва ҷовидона дар он хоҳанд буд!”.

Ин тафовут аз он ҷиҳат мебошад, ки дар тиҷорат ҳам суд ҳаст ва ҳам зиён ва ҳар кас ба фарохур талошаш ва маҳоратҳое, ки дорад мумкинаст фоида кунад, ё зарар бинад, аммо рибо дар воқеъ миқдори судест маҳз дар ҳар қарордоди рибавӣ. Ва Аллоҳи таъоло ин судро ҳаром намуда, зеро соҳиби мол онро ба хотири таъхир дар муҳлат мегирад ва ин суд дар баробари ҳеҷ мол ё хидмате гирифта намешавад, барин асос бидуни шак навъе зулм аст.

Эй бандагони Аллоҳ! Такя кардан ба суди рибо дар ғолиб монеъи машғул шудан, ба кору касб мешавад, зеро дар иштиғолу кор сахтӣ ва заҳмат вуҷуд дорад, аммо суди ба даст омада аз қарордодҳои рибавӣ ҳеҷ сахтӣ ва заҳматеро мутаҳаммили гирандаи рибо намекунад ва ҳамчунин рибохурӣ боиси қатъ кардани риштаи ҳамдардӣ ва хубиву некӣ миёни мардум мешавад ва ҳамингуна боис мешавад, сарватмандони қарздиҳанда бо гирифтани пули бештар бар фақири қарзгиранда тасаллут ёбад ва ин худ амри хилофи адл аст ва ин касби рибавӣ он гуна, ки баъзе аз уламо гуфтаанд, ба монанди душидани факро ба нафъи сарватмандон аст ва натичаи рибо инаст, ки сарватманд сарватмандтар ва фақир фақиртар шавад, ки ин боиси таварруми яке аз табақоти ҷомеъа нисбат ба табақоти дигар мешавад. Он ҷост, ки кинаву нафрат ва даргирӣ миёни фарзандони як ҷомеъа боло мегирад ва хатароти амният ва сулҳи ҷаҳониро таҳдид хоҳанд кард.

Барои ҳамин аст, ки аз сӯи Аллоҳ ва Расулаш, бар зидди рибо эълони ҷанг шудааст, он ҷо ки Аллоҳ мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَذَرُواْ مَا بَقِيَ مِنَ ٱلرِّبَوٰٓاْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ٢٧٨ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُواْ فَأْذَنُواْ بِحَرْبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۖ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَٰلِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ٢٧٩ وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍۚ وَأَن تَصَدَّقُواْ خَيْرٌ لَّكُمْۖ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ٢٨٠﴾ [البقرة:٢٧٨-٢٨٠]

«Эй касоне, ки имон овардаед, аз Худо битарсед ва агар имон овардаед, рибоборо ҳар чӣ боқӣ мондааст, тарк кунед. Ва ҳар гоҳ чунин накунед, пас ҷанг бо Худову расули Ӯро эълом кардаед. Ва агар тавба кунед, асли сармоя аз они шумост. Дар ин ҳол на ситам кардаед ва на тан ба ситам додаед! Ва агар қарздор тангдаст бошад, пас бояд мӯҳлате диҳед, то тавонгар гардад. Ва ба бахшидаи ӯ барои шумо беҳтар аст, агар бидонед!».

Аз Аллоҳ мехоҳам ману шуморо ба василаи Қуръон ва Суннат аз касби ҳаром дур нигаҳ дорад.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ لِله رَبِّ العَالمِينْ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلىَ نَبِيِنّا مُحَمّدٍ، وَعَلى آلِهِ وَأصْحَابهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إلىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعــد:

«Ҳамду ситоиш азони Аллоҳ аст. Ӯро мавриди ситоиш қарор медиҳем ва аз вай омӯрзиш мехоҳем ва аз бадиҳои нафси худ ва аз корҳои ношоистаамон ба Аллоҳ паноҳ мебарем.

Аллоҳи Азза ва Ҷалла ҳар, киро ҳидоят кунад (он шахс) дигар гумроҳкунандае нахоҳад дошт ва ҳар киро гумроҳ созад, ҳидояттгаре нахоҳад ёфт.

Ва гувоҳӣ медиҳам, ки маъбуди барҳақ нест, магар Аллоҳ, ҳеҷ шарике надорад ва гувоҳӣ медиҳам, ки Паёмбарамон Муҳаммад (с) бандаи ӯст. Бор Илоҳо! Бар банда ва Паёмбарат, Муҳаммад (с) ва бар Ол ва Асҳоб ва Тобеъин ва пайравони онҳо то рӯзи қиёмат ба некӣ, дурӯду салом бифирист.

Аммо баъд!

Эй бандагони Аллоҳ! Дар заминаи байн бахше аз ҳақоиқ, дар бораи таҳрими рибо дар Ислом ва мубориза он бо низоми рибавӣ, бархе аз уламо мегӯянд: Аз ошкортарин ҳақоиқ дар ин бора инаст, ки аз назари ақидатӣ маҳол аст (яъне сазовор нест ва ҳаром аст, ки як мусалмон бо он эътиқод дошта бошад), ки Аллоҳ чизеро, ки зиндагии башарӣ бидуни он барқарор намемонад, ҳаром бикунад, ҳамонгуна, ки аз назари ақидатӣ маҳол аст як чиз нопок бошад, вале бо ин вуҷуд барои барпойи умури зиндагӣ ва пешрафт, зарур бошад, зеро Аллоҳи таъоло холиқи замин аст ва ӯст, ки инсонро дар он ҷонишин сохта ва ӯст, ки инсонро амр ба ободсозӣ ва пешрафти он намуда, ӯст, ки ҳамаи инҳоро ирода карда ва тавфиқи онро медиҳад.

Пас мумкин нест, ки чизеро ҳаром карда бошад дар ҳоле, ки бидуни он зиндагӣ ва пешрафт имконпазир набошад ва ҳамчунин маҳол аст, ки чизе нопок буда вале барои барпойи ҳаёт лозим бошад. Ин дар воқеъ бадфаҳмӣ ва таъсири таблиғоти заҳрогинест, ки наслҳоро бар ин ақида бор оварда, ки рибо барои пешрафти иқтисодӣ зарурист ва низоми рибавӣ танҳо низоми табиъист ва сипас ин тасаввури дурӯғинро дар манобеъ ва фарҳанги инсонӣ ворид карданд ва сипас зиндагии асри ҳозир низ амалан бар ҳамин асос бунёд ниҳода шуд, то ҷое, ки сахт аст, тасаввури низоми дигар ва бар асоси дигар шакл бигирад. Ин пиндор низ дар лаҳзаҳои аввал аз адами имон ё аз заъфи он сарчашма мегирад. Ва сонияи аз заъфи андеша ва нотавонии он

дар озод шудан, аз ин кирдораст, ки солиёни дароз бар ақлҳо ғолиб шудааст. Пас эй бандагони Аллоҳ! Тақвои вайро пеша сохта ва бар рӯзии ҳалол пойбанд бимонед ва аз ҳаром ва нопок ва зиёнбор дурӣ кунед.

Бандагони Худо! Дуруду салом бифиристед ба касе, ки дар қавли Аллоҳи мутаъол:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

бадон амр шудед!.

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

5-Аҳамияти Ихлос

Аҳдофи хутба

1- Зарурати ихлос дар парастиши Аллоҳи мутаъол.
2- Баёни ин, ки ихлос аз рукнҳои қабули имон аст.
3- Баёни аҳамият ва хатароти ихлос.
4- Барҳазар доштан аз умере, ки ихлосро нақс мекунанд.
5- Баёни самара ва фоидаҳои ихлос.

Хутбаи аввал

الحمدلله الذي فضل المخلصين وأكرمهم بقبول أعمالهم والصلاة والسلام علي أشرف من علمنا الاخلاص بالقول والعمل وعلي آله وأصحابه أولي نماذج المخلصين في أمته وأكرم وأبر وأفضل من تربي علي القرآن والسنة بالصدق والاخلاص رضي الله عنهم أجمعين.

أما بـعـد:

Бародарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй мӯминон! Чунон, ки ҳаққи тарсидан аст, аз Худо битарсед ва намиред, магар дар ҳоле, ки мусалмон бошед».

Пас худам ва шуморо бар тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи мутаъол даъват мекунам.

Эй мӯминон! Бидонед, ки рӯҳу ҷони ибодат ва амали солеҳ ва шарти қабули он, ихлос аст. Ихлос амалест дар қалб, ки Аллоҳи мутаъол онро дӯст медорад ва меписандад. Ихлос аст, ки амалро пок карда ва бо самар менамояд ва дар натиҷа Аллоҳи мутаъол дар он баракат меандозад ва ба василае ба соҳибаш фоида мерасонад ва дар муқобили он подоши нек иноят мефармояд.

Ба таъбири дигар, ихлос аст, ки Аллоҳи мутаъол бандагонро бадон мукаллаф карда ва ононро бо ихлос мавриди озмоиш қарор дода, ки агар онро ба даст оваранд, подош дода мешаванд ва агар зоеъ кунанд, пурсида хоҳанд шуд, чунон, ки Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلۡمَوۡتَ وَٱلۡحَيَوٰةَ لِيَبۡلُوَكُمۡ أَيُّكُمۡ أَحۡسَنُ عَمَلٗاۚ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡغَفُورُ ٢﴾ [المُلك:٢]

"Ӯст, ки маргу зиндагиро офарида, то ин ки шуморо биёзмояд, ки кадом яки шумо беҳтар амал мекунед ва ӯст ғолиби бахшанда".

мефармояд: "Холистар ва (أحسن عملاً) Фузайл бин Аёз (р) дар маъони дурӯсттар, чун агар ният холис, вале амал дурӯст набошад, пазирӯфта намешавад ва агар амал дурӯст бошад, вале ният холис набошад, боз ҳам қабул намешавад, пас лозим аст, ки ҳам холис ва ҳам дурӯст .“бошад

Аллоҳи мутаъол дар ҳамаи ибодат ва аҳком моро мукаллаф ба ихлос кардааст. Ҳар амре, ки мусалмон бадон амал кунад ва ҳар наҳйе, ки аз он боз меистад, мақрун ба ихлос бошад.

Лизо мефармояд:

﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ ۝٥﴾ [البيّنة:٥]

«Ва амр нашуданд, магар ин ки Аллоҳро дар ҳоле парастиш кунад, ки тамоми дин (ихлос)ро барои ӯ холис карда бошанд».

Ва мефармояд:

﴿فَٱعۡبُدِ ٱللَّهَ مُخۡلِصٗا لَّهُ ٱلدِّينَ ۝٢﴾ [الزُّمَر:٢]

«Пас ӯро парастиш кун дар ҳоле, ки дин (ибодат)ро барои ӯ холис гардонӣ, огоҳ бош, ки дин (ибодат) холис фақат барои ӯст».

Аз халифаи рошид ва адолатгустари беҳамтои таърихи башар (пас аз Паёмбарон (а)), Умари Форӯқ (р) ривоят аст, ки фармуд: аз Расули Худо (с) шунидам, ки мефармуданд:

«إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى الله و رسوله،فهجرته الى الله ورسولى ومن كانت هجرته لدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوِامْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ». (بخاري ١ ومسلم ١٩٠٧).

«Дору мадори аъмол бар ният аст ва бо ҳар шахс мутобиқ бо нияташ амал мешавад, пас касе, ки ҳиҷраташ ба сӯи Аллоҳ ва Расулаш бошад, муҳоҷири Аллоҳ ва Расул аст ва касе, ки ҳиҷраташ барои касби дунё ё издивоҷ бо зане бошад, пас ӯ муҳоҷири ҳамон чизест, ки барои он ҳиҷрат кардааст». (Бухорӣ 1 ва Муслим 1907).

Маънои ихлос инаст, ки мӯмин нияту амалашро пок карда ва онро аз ҳар гуна палидӣ ва шоибае, ки нияту амалро ботил мекунад ва ё дар камоли онҳо айбу эроде ворид мекунад, дур нигоҳ дорад, монанди риё ва шуҳратталабӣ ва худхоҳӣ ва бидъатгузорӣ ва ғайра.

Аллоҳи мутаъол дар ситоиши Саҳоба ва ёрони мухлиси Расули Худо (с) мефармояд:

﴿لَٰكِنِ ٱلرَّسُولُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ جَٰهَدُواْ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلۡخَيۡرَٰتُۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ۝٨٨ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ۝٨٩﴾ [التوبة:٨٨-٨٩]

"Вале паёмбар ва касоне, ки бо ӯ имон овардаанд, бо молу ҷони худ дар роҳи Худо ҷиҳод карданд. Некиҳо аз они онҳост ва онҳоянд, наҷотёфтагон! Худо барояшон биҳиштҳое, ки ҷӯйҳо дар он равон аст ва дар он ҷо ҷовидонанд, омода кардааст. Ин аст наҷоти бузург!".

Аз тарафи дигар, мунофиқин буданд, ки гар чӣ зоҳир бо Паёмбар (с) намоз мехонданд ва ҷиҳод мекарданд, аммо аз ихлос ва имони воқеъӣ дӯр буданд. Инҳо дар бадтарин вазъият қарор доранд. Аллоҳи мутаъол дар бораи онон мефармояд:

﴿إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِي ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا ١٤٥﴾ [النساء:١٤٥]

«Яқинан мунофиқон дар поёнтарин табақоти дӯзах қарор доранд ва ҳар гиз барои онон ёру мададгор нахоҳӣ ёфт».

Пас эй бародарони мусалмон! Диққат кунед бо ин, ки шакли зоҳирии амал яке ҳаст. Мухлисон муқарраб ва растагоранд ва риёкорон рондашуда ва зиёнкор.

Ин ҷост, ки таъсири ният дар амал дида мешавад, чун амали Саҳобаи Расули Худо (с) ва мунофиқин дар зоҳир яке буда, аммо амали Саҳоба ҳамроҳ бо ихлос ва амали мунофиқин ҳамроҳ бо риё будааст ва мебинем, чӣ фарқест миёни подоши ин гурӯҳ ва ҷазои гурӯҳи дуввум.

Аз Абӯҳурайра (р), саҳобае, ки бештарини аҳодисро ривоят карда ва ровии ҳудуди 5376 ҳадис аз аҳодиси Расули Акрам (с)) ривоят аст, ки фармуд: Аз Расули Худо (с) шунидам, ки мефармуданд:

«إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَى يوْمَ الْقِيامَةِ عَلَيْهِ رجُلٌ اسْتُشْهِد، فَأُتِيَ بِه، فعرَّفَهُ نِعْمَتَه، فَعرفَهَا، قال: فَمَا عَمِلْتَ فِيها؟ قَالَ: قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتُشْهِدْت: قالَ كَذَبْت، وَلكِنَّكَ قَاتلْتَ لأنَ يُقالَ جَرِيء ، فَقَدْ قِيل، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ في النَّار. وَرَجُل تَعلَّم الْعِلْمَ وعَلَّمَه، وقَرأ الْقُرْآن، فَأتِيَ بِه، فَعَرَّفَهُ نِعمَهُ فعَرَفَهَا. قال: فمَا عملْتَ فِيهَا؟ قال: تَعلَّمْتُ الْعِلْمَ وَعلَّمْتُه، وَقَرَأْتُ فِيكَ الْقُرآن، قَال: كَذَبْت، ولكِنَّك تَعلَّمْت الْعِلْمَ وَعلَّمْتَه، وقَرَأْتُ الْقرآن لِيقَال: هو قَارِىءٌ ، فَقَدْ قِيل، ثُمَّ أمِر، فَسُحِبَ على وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ في النَّار، وَرَجُلٌ وسَّعَ اللَّهُ عَلَيْه، وَأَعْطَاه مِنْ أصنَافِ المَال، فَأُتِي بِهِ فعرَّفَهُ نعمَه، فَعرَفَهَا. قال: فَمَا عَمِلْت فيها؟ قال: ما تركتُ مِن سَبيلٍ تُحِبُّ أنْ يُنْفَقَ فيهَا إلاَّ أنْفَقْتُ فيها لَك. قَال: كَذَبْت، ولكِنَّكَ فَعلْتَ ليُقَال: هو جَوَادٌ فقَدْ قيل، ثُمَّ أمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وجْهِهِ ثُمَّ أُلْقِيَ في النار». (مسلم ١٩٠٥)

«Аввалин касе, ки аз миёни инсонҳо дар рӯзи қиёмат муҳокима мешавад, мардест ки зоҳиран шаҳид шуда, Аллоҳи мутаъол ӯро ҳозир мекунад ва неъматҳояшро бар ӯ мешуморад ва пас аз иқрори вай мепурсад: пас бо ин ҳама неъматҳо чӣ кор кардӣ? мегӯяд: Бори Илоҳо! Дар роҳи ту ҷангидам то ин, ки шаҳид шудам. Аллоҳи таъоло мефармояд: «дурӯғ мегӯйи, балки ҷангидӣ, то ин ки ба ту шуҷоъ ва қаҳрамон гуфта шавад ва гуфта шуд! Он гоҳ Парвардигор дастӯр медиҳад, ки ӯро бар чеҳрааш бикашанд ва ба дӯзах бияндозанд.

Дуввум шахсе, ки илм омӯхта ва ба мардум таълим дода ва Қуръон хондааст. ӯро ҳозир мекунад ва пас аз он, ки неъматҳояшро бар ӯ мешуморад ва ӯ эътироф мекунад, мепурсад пас бо ин ҳама неъмати ман чӣ кор кардӣ? мегӯяд: Илм омӯхтам ва ба мардум омӯзиш додам ва ба хотири ризои ту Қуръон хондам! Мефармояд: дуруғ мегӯйи!, балки илм омӯхтӣ то ин, ки ба ту олим гуфта шавад ва Қуръон хонди то ин, ки ба ту қорӣ гуфта шавад ва гуфта шуд! Сипас дастур медиҳад, ки ӯро бар чеҳрааш бикашед ва ба дӯзах биандозед.

Саввум шахсе, ки Аллоҳи мутаъол барояш рисқи фаррох ато фармудаст ва ба ӯ ҳар гуна молу сарвати фаровон ато кардааст, пас аз ин, ки ӯро меоранд ва неъматҳояшро бар ӯ мешуморад ва ӯ ба онҳо эътироф мекунад мепурсад: пас бо ин неъматҳои ман чӣ кардӣ? мегӯяд: Ҳеҷ ҷое набуд, ки ту дошта бошӣ дар он харҷ шавад, магар ин ки ман дар он ҷо ба хотири ту харҷ кардам!. Мефармояд: дурӯғ мегӯйи, балки харҷ кардӣ то ин, ки ба ту сарватманд гуфта шавад ва гуфта шуд. Сипас дастӯр медиҳад, ки ӯ низ бар чеҳрааш кашида шавад ва ба дӯзах андохта шавад». (Муслим 1905)

Аз ҳазрати Абӯҳурайра (р) ривоят шуда, ки фармуд:

«يا رسول الله من أسعد الناس بشفاعتك يوم القيامة فقال لقد ظننت يا أبا هريرة أن لا يسألني عن هذا الحديث أحد أول منك لما رأيت من حرصك على الحديث أسعد الناس بشفاعتي يوم القيامة من قال لا إله إلا الله خالصا من قبل نفسه». (صحيح بخاري ٦٠٢١)

«Арз кардам, эй Расули Худо (с)! Кист он, ки бештар аз баҷияи мардум ба шафоъати шумо хушбахт мегардад? Фармуд: «касе, ки аз таҳи дил бо ихлос «ло илоҳа иллаллоҳ мегӯяд». (Саҳеҳи Бухорӣ 6021).

Пас эй бандагони Аллоҳ! Ва дӯстдорони имон ва ихлос! Бикӯшед, ки дар амал ихлос пеша кунед, ки мухлисон дар сояи раҳмат ва ҳифозати Парвардигор хоҳанд буд ва аз найранги шайтон ва ҳасрату зиён наҷот хоҳанд ёфт, чунон ки аз забони шайтон мефармояд:

﴿قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغۡوَيۡتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَأُغۡوِيَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ ٣٩ إِلَّا عِبَادَكَ مِنۡهُمُ ٱلۡمُخۡلَصِينَ ٤٠﴾ [الحجر:٣٩-٤٠]

«(Шайтон) гуфт: Парвардигорам! Ба иллати ин, ки маро гумроҳ кардӣ, ман ҳатман зиндагии дунёро дар чашми онон музайян ҷилва хоҳам дод ва ҳамагиро гумроҳ хоҳам кард, магар бандагони мухлиси туро».

Шарти Аллоҳи мутаъол барои пазириши тавба, вуҷуди ихлос аст, ки дар амалашон мухлис бошанд, чунон ки мефармояд:

﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ وَأَصۡلَحُواْ وَٱعۡتَصَمُواْ بِٱللَّهِ وَأَخۡلَصُواْ دِينَهُمۡ لِلَّهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۖ وَسَوۡفَ يُؤۡتِ ٱللَّهُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ أَجۡرًا عَظِيمٗا ١٤٦﴾ [النساء:١٤٦]

«Магар касоне, ки тавба карданд ва гузаштаашонро ислоҳ намуданд ва ба ресмони Аллоҳ чанг заданд ва диншонро барои Аллоҳ холис карданд, ин гурӯҳ бо мӯминонанд ва ба зудӣ Аллоҳ ба мӯминон подоши бузурге хоҳад дод».

Умар (р) ба Саҳобаи ҷалилул-қадр, Абумӯсо Ашъарӣ (р) навиштанд: «Касе, ки ниятaш холис бошад, Аллоҳи мутаъол ислоҳи байни ӯ ва мардумро ба ӯҳда мегирад».

(Ва шери Худо, домод ва писарамаки Расули Худо ва падарзани Умари Форӯқ ва падари Ҳасанайн) Алии Муртазо (р) мефармояд: «Аз кам будани амал нигарон набошед, нигарони ин бошед, ки мабодо амал қабул нашавад».

Пас эй мусалмонон! Ба ин рукни бузург (яъне Ихлос) чанг бизанед ва дар амалатон фақат толиби ризои Аллоҳ ва ҳусули саъодати охират бошед. Ниятҳо ва иродаҳои худро холис кунед ва бо он чӣ Паёмбари гиромиятон (с) ҷоиз қарор додааст, ба Аллоҳ тақарруб ҷӯед».

Чунон чӣ Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿قُلْ إِنَّمَآ أَنَا۠ بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰٓ إِلَىَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ ۖ فَمَن كَانَ يَرْجُوا۟ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَٰلِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدًۢا ﴿١١٠﴾﴾ [الكهف: ١١٠]

« Бигӯ; Ман инсоне монанди шумо ҳастам, ба ман ваҳӣ мешавад. Албатта Худои шумо худоест якто. Ҳар кас ба дидори Парвардигори худ умед мебандад, бояд кирдори шоиста дошта бошад ва дар парастиши Парвардигораш ҳеҷ касро шарик насозад»

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين والحمد لله رب العالمين.

Хутбаи дуввум

الحمدلله العزيز الغفور، العليم بذات الصدور أحمده سبحانه وأشكره وأتوب إليه وأستغفره وأشهد أن لاإله إلا الله وحده لاشريك له، الحليم الشكور وأشهد أن نبينا وسيدنا محمداً عبده ورسوله، أرسله الله رحمة للعالمين، اللهم صلي وسلم بارك على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

أما بعد

Эй бандагони Аллоҳ! Дар ҳамаи ҳол аз Аллоҳ битарсед, ки ӯ он чӣ дар дил доред, медонад ва кирдори шуморо мебинад. Эй бандагони Аллоҳ! Дар талаби ризои Аллоҳ бо вай содиқ бошед ва аз хашм ва интиқоми ӯ ҳазар кунед, аз олӯдашудан ба муҳаррамот бипарҳезед ва ҳамвора дар масири диндорӣ ихлосро дар дилҳоятон ҷо кунед.

Зеро, ки ин манҳаҷи Паёмбари гиромиамон (с) аст. Бо ҳамин ихлос аст, ки аъмолатон пок ва дараҷоти шумо боло ва ботинатон нуронӣ мешавад.

Аллоҳи мутаъол хитоб ба Расули Акрам (с) мефармояд:

﴿قُلْ إِنِّىٓ أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ ٱللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ ٱلدِّينَ ﴿١١﴾ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ إِنِّىٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّى عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾ قُلِ ٱللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَّهُۥ دِينِى ﴿١٤﴾﴾ [الزُّمَر: ١١-١٤]

«Бигӯ: (эй Паёмбар!) ба дурустие, амр шудаам, ки Аллоҳро мухлисона парастиш кунам ва дин (ва ибодатам) ро фақат барои ӯ холис гардонам ва амр шудаам, ки аввалин мусалмон бошам. Бигӯ: агар ман нофармонии Парвардигорамро бикунам, аз азоби рӯзи бузург метарсам. Бигӯ: фақат Аллоҳро мепарастам ва дин (ибодатам)

ро фақат барои ӯ холис мегардонам».

Ва мефармояд:

﴿فَٱعۡبُدِ ٱللَّهَ مُخۡلِصٗا لَّهُ ٱلدِّينَ ٢ أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلۡخَالِصُۚ ٣﴾ [الزُّمَر:٣]

«Пас ӯро парастиш кун, дар ҳоле, ки тамоми ибодотро барои ӯ холис гардонӣ. Бидонед, ки ибодати холис фақат барои ӯст».

Аз Саҳобии гиромӣ Ҷубайр бин Мутъим (р) ривоят аст, ки Расули Худо (с) фармуданд: «Се чизаст, ки қалби бандаи мусалмон аз он бениёз нест: ихлос дар амал ва насиҳат кардани ҳокимону раҳбарони мусалмон ва ҳамроҳ будан бо ҷамоъаи мусалмонон». Ривоят аз Аҳмад (13369)

Маънои ҳадис инаст, ки ин се хислат дилҳоро ислоҳ мекунад, пас касе, ки ба онҳо чанг бизанад Аллоҳ дилашро аз макру хиёнат ва фитнаангезӣ пок мегардонад.

Эй бандагони Аллоҳ! Бидонед, ки монанди ҳар амали дигар ихлос низ самароте дорад. Аз боризтарин самароти ихлос, метавон умури зеро баршумурд:

- Таҳқиқи тавҳид ва яктопарастӣ ва солим мондан аз ширку нифоқ.
- Дохил шудан ба биҳишт ва наҷот аз оташи дӯзах.
- Қабул шудани аъмол ва чанд баробар шудани он.
- Омӯрзиши гуноҳон, албатта ширк бидуни тавба бахшида намешавад.
- Чашидани ҳаловат ва ширинии ибодат ва рушду тараққӣ дар мақомоти он.
- Растагор шудан ба шафоъати Расули Акрам (с) дар рӯзи қиёмат.
- Ба даст овардани камоли амният ва оромиш ва ҳидоят дар дунё ва охират.

Имом Аҳмад бо санади мӯътабар аз Расули Худо (с) ривоят мекунанд, :ки фармуданд

«إن أخوف ما أخاف عليكم الشرك الأصغر قالوا: وما الشرك الأصغر يا رسول الله؟ قال: الرياء، يقول الله تعالى يوم القيامة إذا جازى الناس بأعمالهم: اذهبوا إلى الذين كنتم تراؤون في الدنيا، فانظروا هل تجدون عندهم جزاء».

«Яқинан чизе, ки беш аз ҳама ба хотири он бар шумо метарсам, ширки асғар аст». Саҳоба арз карданд: эй Расули Худо (с), ширки асғар чист? Фармуданд: Аллоҳи мутаъол ҳангоме, ки дар рӯзи қиёмат подоши аъмоли бандагонро бидиҳад, ба риёкорон хоҳад гуфт: бираванд назди касоне, ки аъмолашонро дар дунё ба онҳо нишон медоданд ва бубинед оё подоше назди онон меёбед? Муснади Аҳмад (924)

Парвардигоро! Дар тамоми гуфторҳо ва ниятҳову иродаҳоямон ба мо ва ҳамаи муслимин ихлоси комил, иноят бифармо.

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد . اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد «. اللهم صل على محمد وأزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات الأحياء منهم والأموات، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

6-Аҳком ва фазоили рӯзи ҷумъа

Аҳдофи хутба

1. Баёни бартарии баъзе махлуқот бар баъзе.
2. Баёни фазилати рӯзи ҷумъа ва ҳидояти уммати муҳаммадӣ.
3. Баёни аҳкоми намози ҷумъа ва баъзе одоби он.
4. Баёни гуноҳи тарки намози ҷамоъат.

Хутбаи аввал

الحمد لله المبدئ المعيد، الفعال لما يريد، من هداه فهو السعيد، ومن أضله فهو الطريد البعيد، أحمده سبحانه وأشكره، والشكر من أسباب المزيد، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ذو العرش المجيد، وأشهد أن سيدنا ونبينا محمداً عبد الله ورسوله، أشرف من أضلت السماء، وأكرم من أقلت البيد، صلى الله وسلم وبارك عليه وعلى آله وأصحابه، أهل التوفيق والتسديد، والتابعين ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الوعيد.

أما بعد:

Худованди мутаъол мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَوٰةِ مِن يَوۡمِ ٱلۡجُمُعَةِ فَٱسۡعَوۡاْ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَذَرُواْ ٱلۡبَيۡعَۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٩﴾ [الجمعة:٩]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Ҳар гоҳ дар рӯзи Ҷумъа нидои намоз дода шуд, бишитобед ба сӯи ёди Аллоҳ –барои намоз- ва хариду фурӯшро раҳо кунед. Ин рафтани шумо ба намоз барои шумо беҳтар аст, агар бидонед».

Бародарон ва хоҳарони гиромӣ! Бидонед рӯзи ҷумъа рӯзи маъмӯлӣ нест. Аллоҳи мутаъол чунон ки аз байни шаҳрҳо Маккаро ба унвони беҳтарин шаҳрҳои дунё қарор дода, аз байни рӯзҳо, рӯзи ҷумъаро аз афзалтарин рӯз, қарор дода ва аз байни моҳо, моҳи рамазон ва аз байни шабҳо, шаби қадрро.

Паёмбари Акрам (с) дар ҳадисе, ки аз Абӯлубоба Бадрӣ (р) ривоят шуда фармуд:

«سيد الايام يوم الجمعة وأعظمها عند الله تعالى، وأعظم عند الله تعالى من يوم الفطر ويوم الاضحى، وفيه خمس خلال: خلق الله عزوجل فيه آدم عليه السلام، وأهبط الله تعالى فيه آدم إلى الارض، وفيه توفى الله تعالى آدم، وفيه ساعة لا يسأل العبد فيها شيئا إلا آتاه الله تعالى إياه ما لم يسأل حراما، وفيه تقوم الساعة، ما من ملك مقرب ولا سماء ولا أرض، ولا رياح ولا جبال ولا بحر إلا هن يشفقن من يوم الجمعة».

«Рӯзи ҷумъа сайид ва сардори рӯзҳо ва бузургтарини онҳо дар назди Аллоҳ аст ва дар назди Аллоҳи мутаъол аз рӯзи иди фитр ва рӯзи иди қурбон бузургтар аст. Дар он рӯз панҷ вижагӣ ҳаст:

1. Одам (а) дар он рӯз офарида шудаст ва дар он рӯз Аллоҳи мутаъол ӯро бар замин фурӯд фиристод. 2. Дар он рӯз вафот ёфт. 3. Дар рӯзи ҷумъа соате вуҷуд дорад, ки дар он соат банда ҳар чизеро аз Аллоҳ

бихоҳад, ба вай медиҳад, модоме, ки чизи ҳароме талаб накунад. 4. Ва дар он рӯз қиёмат барпо мешавад. 5. Ҳамаи Фариштагони муқарраб ва осмону замин ва боду кӯҳ ва дарё, ҳама аз рӯзи ҷумъа метарсанд ва аз он ҳарос доранд». Ривояти Аҳмад (84551) ва Ибни Моҷаҳ (4801). Ироқӣ (р) фармудааст: исноди он «ҷайд» аст.

Дар ҳадиси дигар он ҳазрат (с) фармуд:

«خير يوم طلعت فيه الشمس يوم الجمعة: فيه خلق آدم عليه السلام، وفيه أدخل الجنة وفيه أخرج منها. ولا تقوم الساعة إلا في يوم الجمعة».

«Беҳтарин рӯз, рӯзи ҷумъа аст. Дар он рӯз Одам (а) офарида шуд ва дар он рӯз, ба биҳишт ворид шуд ва дар он рӯз, аз он ҷо ихроҷ шуд ва рӯзи растохез низ рӯзи ҷумъа шурӯъ мешавад». Ривояти Муслим (458) ва Абӯдовуд (6401) ва Насойи (3731).

Мусалмонон! Намози ҷумъа бар умматҳои дигар ҳам фарз буда, аммо онҳо ба иллати нофармонӣ ва ихтилофе, ки дар байнашон ба вуҷуд омад, аз фазилати ин рӯзи бузург маҳрум шуданд. Яҳудиҳо шанберо рӯзи иҷтимоъи худашон қарор доданд ва Насоро рӯзи якшанберо.

Аллоҳи мутаъол ин неъмати бузургро насиби ин уммат гардонида ва ин фазилати рӯзи ҷумъаро ба ин уммат ато кардааст. Паёмбари Худо (с) мефармоянд:

« نَحْنُ الآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، بَيْدَ أَنَّهُمْ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا ، ثُمَّ هَذَا يَوْمُهُمُ الَّذِى فُرِضَ عَلَيْهِمْ فَاخْتَلَفُوا فِيهِ ، فَهَدَانَا اللَّهُ ، فَالنَّاسُ لَنَا فِيهِ تَبَعٌ ، الْيَهُودُ غَدًا وَالنَّصَارَى بَعْدَ غَدٍ» (روایت بخاری ۸۷۶)

"Мо (мусалмонон), охирин умматҳоем, вале дар рӯзи қиёмат аз ҳама пештар ҳастем. Бо он, ки барои Аҳли китоб пеш аз мо китоб фиристода шуда буд ва таъзими ин рӯз (рӯзи ҷумъа) бар онҳо фарз гардида буд, вале онҳо дар танзими ин рӯз ихтилоф варзиданд. Ва Аллоҳи мутаъол моро дар таъзими ин рӯз муваффақ гардонид, пас мардумон дигар дар таъзими ин рӯз, аз мо мутобиъат карданд. Яҳуд фардои рӯзи ҷумъа, (рӯзи шанбе) ро ва Насоро пас фардои онро, (рӯзи якшанберо) таъзим намуданд". (Ривояти Бухорӣ 876).

Эй бандагон! Намози ҷумъа бар ҳар мусалмони озодаи болиғи ғайри мусофир, ки тавонои рафтан барои адои онро дошта ва узри тарки онро надошта бошад, воҷиб аст. Касоне, ки намози ҷумъа бар онон воҷиб нест, инҳоянд: зан ба таври мутлақ ва бачае, ки ба ҳадди булуғ нарасида бошад. Ин матлаб бо иттифоқи тамоми мазоҳиб аст.

Беморе, ки рафтан ба намози ҷумъа барояш машаққату ранҷ дошта, ё нигарони ин бошад, ки бо рафтани ба берун, бемориаш шиддат пайдо кунад, ё беҳбудияшро ба таъхир бияндозад. Дар ин сурат намози ҷумъа бар вай воҷиб нест. Ва касоне, ки ба парастории вай машғул бошанд, агар вуҷудашон зарурӣ бошад, низ ҳукми ҳамон

беморро доранд ва намози ҷумъа бар онон низ воҷиб нест.

Аз Ториқ бин Шиҳоб ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«الجمعة حق واجب على كل مسلم في جماعة إلا أربعة: عبد مملوك أو امرأة أو صبي أو مريض».

"Намози ҷумъа ҳаққи воҷибест, бар ҳар мусалмоне, ки онро бо ҷамоъат бихонад, магар чаҳор нафар: ходим, ё зан, ё бача, ё бемор".

Нававі (р) фармудааст: исноди ин ҳадис ба шарти Бухорӣ ва Муслим аст. Ҳар маъзӯре, ки рухсати тарки ҷамоъат дошта бошад, метавонад ба намози ҷумъа наравад, монанди узри бориши борон ва лойолуд будани роҳ ва сардии сахти ҳаворо ва амсоли он.

Намози ҷумъа бар касоне, ки зикр шуд воҷиб нест, балки воҷиб аст, ки намози зуҳрро бихонанд ва агар касе аз ин ашхос, ки намози ҷумъа барояшон фарз нест, ба ҷои намози зуҳр дар намози ҷумъа ширкат кард, намози ҷумъааш дуруст аст ва ба ҷои фаризаи зуҳр кифоят мекунад, монади занон низ дар замони Паёмбар (с) ба масҷид меомаданд ва бо вай намоз мегузориданд.

Бародарони мӯмин! Бидонед дар охирин лаҳзаҳои рӯзи ҷумъа дуо кардан бисёр накуст. Ба ривояти Ибни Моҷаҳ аз Абӯсаъид ва Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«إن في الجمعة ساعة لا يوافقها عبد مسلم يسأل الله عزوجل فيها خبرا إلا أعطاه إياه، وهي بعد العصر».

«Бегумон дар рӯзи ҷумъа лаҳзаест, ки ҳар бандаи мусалмоне дар он лаҳза чизи накӯе аз Аллоҳ талаб кунад, Аллоҳ онро ба вай медиҳад ва он лаҳза баъд аз аср аст». Ривояти Аҳмад (8867) ва Ироқӣ гуфтааст: ин ҳадис «саҳеҳ» аст.

Ҳамчунин мустаҳаб аст дар шабу рӯзи ҷумъа, бисёр салавоту салом бар Паёмбар (с) фиристонд. Аз Авс бин Авс (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«من أفضل أيامكم يوم الجمعة: فيه خلق آدم وفيه قبض وفيه النفخة وفيه الصعقة فأكثروا علي من الصلاة فيه فإن صلاتكم معروضة علي». (أبو داود ١٠٤٧ نسائى ١٣٧٤ ابن ماجه ١٠٨٥ و أحمد ١٦١٦٢).

"Рӯзи ҷумъа беҳтарин рӯзҳои шумост. Дар он Одам халқ шуда ва дар он рӯз вафот ёфтааст ва нафхи сӯр ва нафхи соиқа низ дар он рӯз хоҳад буд, бинобарин дар он рӯз бисёр бар ман дуруду салом бифиристед. Бе гумон дурудҳои шумо бар ман арза хоҳанд шуд". Гуфтанд: Эй Расули Худо! чӣ гуна дурудҳои мо бар шумо арза мешавад, дар ҳоле, ки шумо дар зери хок пӯсида хоҳӣ шуд? Эшон дар ҷавоб фармуданд:

«إن الله عزوجل حرم على الارض أن تأكل أجساد الانبياء». ابو داود (١٠٤٧) نسائى (١٣٧٤)

"Бегумон Аллоҳ бар замин ҳаром гардонидааст, ки ҷасади поки Анбиёро бихӯрад,ҷасади Анбиёро хок намехурад-". Мақсуд инаст, ки ҷасади Анбиё дар зери хок порапора намешавад ва аз байн намеравад. (Абӯдовуд 1047 ва Насойи 1374).

Ҳамчунин хондани сураи Каҳф дар рӯзи ҷумъа мустаҳаб аст. Аз Абӯсаъид Хузрӣ (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«من قرأ سورة الكهف في يوم الجمعة أضاء له من النور ما بين الجمعتين»

«Ҳар кас рӯзи ҷумъа сураи Каҳфро қироъат кунад, аз ин ҷумъа то ҷумъаи дигар барояш нур ва равшанӣ хоҳад буд». (Ба ривояти Байҳақӣ (606) ва Ҳоким (2072).

Ғуслу шустушӯйи ва худоройи ва мисвок кардан ва истеъмоли хушбӯйи барои иҷтимоъот, хосатан барои намози ҷумъа мустаҳаб аст. Аз Абӯсаъид Хузрӣ (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«على كل مسلم الغسل يوم الجمعة ويلبس من صالح ثيابه، وإن كان له طيب مس منه»

«Бар ҳар мусалмон лозим аст, ки дар рӯзи ҷумъа ғусл кунад ва шоистатарин либосро бипӯшад ва агар моводи хушбӯ дошт, аз он чизе ба худ бизанад». Ба ривояти Аҳмад (16398).

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم. أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين ولا عدوان إلا على الظالمين أحمده سبحانه وتعالى وهو أهل للحمد والثناء وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبدالله ورسوله صلوات الله وسلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Эй бандагон! Худованди меҳрубон, бар мо миннат ниҳода ва роҳҳои касби савобро боз гузошта, то бандагони мӯмин тӯшае барои охирати хеш омода намоянд. Яке аз ин роҳҳо, ҳузур ёфтан қабл аз намоз дар масҷид аст, яъне барои ғайри имом суннат аст, ки пеш аз вақти намози ҷумъа равад.

Чунон, ки аз Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Паёмбари (с) фармуд:

«من اغتسل يوم الجمعة غسل الجنابة ثم راح فكأنما قرب بدنة ، ومن راح في الساعة الثانية فكأنما قرب بقرة، ومن راح في الساعة الثالثة فكأنما قرب كبشا أقرن ومن راح في الساعة الرابعة فكأنما قرب دجاجه، ومن راح في الساعة الخامسة فكأنما قرب بيضة. فإذا خرج الامام حضرت الملائكة يستعمون الذكر». (صحيح بخارى،۸۸۱ صحيح مسلم ، ۸۵۰ ابوداود ۳۵۱، ترمذى ۴۹۹ نسائى ۱۳۸۸ أحمد ۹۹۲۶).

"Касе, ки рӯзи ҷумъа ба монанди ғусли ҷанобат ғусл кунад, сипас дар лаҳзаҳои аввал ба масҷид рафт, мисли ин ки савоби қурбонӣ кардани як шутурро дорад ва дар лаҳзаи дуввум савоби қурбонӣ кардани як гов ва дар соати саввум савоби қурбонӣ кардани як гӯсфанди шохдор ва дар соати чаҳорум савоби қурбонӣ кардани як мурғ ва дар панҷум савоби бахшидани як тухмро дорад. Чун имом барои хондани хутба бар минбар омад, дигар фариштагон барои шунидани зикр ва дуо ҳозир мешаванд ва дигар чизе наменависанд". Ғайр аз Ибни Моҷаҳ ҳамаи муҳаддисин инро ривоят кардаанд.

Ба ҳам задани сафҳои намозгузорон ва шикофтани онҳо дар рӯзи

ҷумъа макрӯҳ аст. Аз Абдуллоҳ бин Буср (р) ривоят аст, ки як бор ҳангоме, ки Паёмбар (с) машғули хондани хутбаи намози ҷумъа буд, марде омад ва суфуфро ба ҳам зад ва бо даст гардани мардумро канор мезад. Паёмбар (с) фармуд: «اجلس فقد آذيت وآنيت" , "бишин, бешак мардумро озурдӣ ва таъхир намудӣ ва сустӣ кардӣ". (Абӯдовуд (8000) ва Насойи (9931) ва Аҳмад (47671) онро ривоят карда ва Ибни Хузайма (3541) ва дигарон онро "саҳеҳ" донистанд).

Бародарон ва Хоҳарон! Қуръони Карим ва Аҳодиси шариф таъкиди фаровон ба иттиҳоди мусалмонон ва инсиҷоми исломӣ намудаанд ва ҷомеъаи исломиро ба як ҷисм ташбеҳ кардаанд, ки ҳамаи аъзои як ҷисм ба ҳам пайваста ҳастанд. Лизо барои истеҳкоми иттиҳод ва инсиҷом Аллоҳи мутаъол ҳафтае як рӯзро қарор дода, то мусалмонон аз ҷойҳои дуру наздик дар намозгоҳ ва миъодгоҳи намози ҷумъа ҳозир шаванд ва дар канори якдигар ваҳдаташонро ба намоиш бигзоранд.

Вақте мусалмонон дар як ҷо ҷамъ мешаванд ва дар канори якдигар намози ҷумъаро барпо мекунанд, худ ба худ улфату муҳаббат дар дилҳои онон ҷо мегирад ва якдигарро беҳтар мешиносанд ва дар мавқеъе, ки мушкил барои фарде аз афроди ҷомеъа иттифоқ меафтад, метавонанд ба ӯ кӯмак кунанд.

Ҳамон тавр, ки медонед, барои ҳар шахси мусалмон воҷиб аст то дин ва масоили шаръиро ёд бигирад. Лизо дар рӯзи ҷумъа, ки Қуръону Ҳадиси Расули Аллоҳ (с) баён мешавад, мусалмонон дар намозгоҳи ҷумъа ҳозир мешаванд ва масоили динашонро меомӯзанд. Дар воқеъ намози ҷумъа як курси ҳафтавор аст барои омӯхтани дин ва панду андарзҳои Исломӣ ва лозим аст, ки ҳар фарди мусалмон дар ин курс ширкат кунад. Намози ҷумъа дар воқеъ яке аз бузургтарин шаъоири Ислом аст, ки азаммати дини Исломро ба намоиш мегузорад.

Мусалмонон! Шевае, ки Аллоҳ дар оёти сураи ҷумъа ба талош ва шитобидан ба сӯи намоз амр кардааст, ба мафҳуми вуҷуб аст. Дар ин оёт Аллоҳи мутаъол мардумро аз муъомила кардан манъ кардааст, то ба василаи он аз анҷоми намоз боз намонанд.

Агар намози ҷумъа воҷиб намебуд, бешак мардум ба хотири он аз муъомала ва хариду фурӯш наҳй намешуданд.

Аз Абӯҳурайра ва Ибни Умар (р) ривоят шудааст, ки Паёмбар (с) бар рӯи минбараш мефармуд:

«لينتهينّ أقوام عن ودعهم الجمعة والجماعات أو ليختمن الله على قلوبهم ثم ليكونن من الغافلين». (به روايت مسلم ٨٦٥)

"Хоҳ гурӯҳҳо аз тарк кардани намози ҷумъа ва ҷамоъат даст бармедоранд, ё Аллоҳ бар қалбҳояшон муҳр мезанад, сипас бешак аз ҷумлаи ғофилон хоҳанд шуд". (Ба ривояти Муслис 865).

Дар ҳадиси дигар аз Паёмбар (с) ривоят шуда аст, ки фармуданд:

«من ترک ثلاث جمع تهاوناً بها طبع الله على قلبه» (أبوداود ۱۰۵۲، و نسائی ۱۳۶۹)

"Касе, ки се намози ҷумъаро ба хотири сустӣ ва танбалӣ тарк кунад, Аллоҳ бар қалбаш муҳр мезанад". (Абӯдовуд 1052 ва Насойи 1369).

Пас эй бандаи Аллоҳ! Аз паёмади танбалӣ дар намози ҷумъа парҳез кун ва битарс , ки ин амр бисёр хатарнок ва муҳим аст. Эй бародари мусалмон ва фозил! Бидон, ки ҳадаф аз вуҷуди мо дар ин зиндагии фонӣ, ҳамоно ибодати Аллоҳи Азза ва Ҷалла мебошад.

Бародарам! Туро ба тақвои Аллоҳи Азза ва Ҷалла ва муҳофизат бар намозҳои панҷгона дар масоҷид, тавсия мекунам ва бидон, умри ту дар ҳоли кам шудан аст, на зиёд шудан ва бидон, ки тавба аз гуноҳон воҷиб аст. Аллоҳ таъоло мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ تُوبُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ تَوۡبَةٗ نَّصُوحًا ٨﴾ [التحريم:٨]

«Эй мӯминон! Ба сӯи Аллоҳ тавба кунед, тавбаи холис».

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

7-Садоқат ва ростгӯйи

Аҳдофи хутба

1. Водоштани уммати исломӣ бар садоқат дар муъомалот.
2. Барҳазар доштан аз хислати дурӯғгӯйи.
3. Рӯёндани мабдаи эътимод ва боварӣ байни мардум.

Хутбаи аввал

الْحَمْدُ للهِ العَفُوِّ الغَفُورِ، العَلِيمِ بِذَاتِ الصُّدُورِ، سُبْحَانَهُ حَثَّ عِبَادَهُ عَلَى تَحَرِّي الصِّدْقِ واجتِنَابِ قَولِ الزُّورِ، وجَعَلَ قَولَ الحَقِّ عَلَى الإِيمَانِ دَلِيلاً، وإِلى رِضْوَانِ اللهِ ومَحَبَّتِهِ طَرِيقاً وسَبِيلاً، أَحمَدُهُ بِمَا هُوَ لَهُ أَهْلٌ مِنَ الحَمْدِ وأُثنِي عَلَيه، وأُومِنُ بِهِ وأَتَوَكَّلُ عَلَيهِ، مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ ومَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِيَ لَهُ، وَنَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، وَنَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا وَنَبِيَّنَا مُحَمَّداً عَبْدُ اللهِ وَرَسُولُهُ، خَيْرُ مَنْ ثَبَّتَ الحَقَّ وأَقَامَهُ، وهَدَى بِإِذْنِ رَبِّهِ إِلى سَبِيلِ الاستِقَامَةِ، اللهُمَّ صَلِّ وسَلِّمْ وبَارِكْ عَلَيه وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجمَعِينَ، والتَّابِعِينَ لَهُم بِإِحسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّيْنِ. أَمَّا بَعْدُ:

Бародарони азиз! Бидонед, ки яке аз муҳимтарин асбоби инҳирофи башарият, дурӣ аз садоқат ва ростгӯйи ва рӯй овардан ба дурӯғ ва хиёнат мебошад. Башарият ба далели дурӣ аз ин асли азими Исломӣ ва инсонӣ, имрӯз дар ботлоқи табоҳӣ ва фасод ғӯтавар аст, зеро садоқату ростӣ, асоси ҳар хайру некӣ ва дурӯғу хиёнат пояи тамоми шар ва бадиҳост. Пас биёед нидои Аллоҳи мутаъолро лабайк гуфта ва тақвои Аллоҳро пеша намуда ва аз зумраи ростгӯён бошем.

Аллоҳ мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ ١١٩﴾ [التوبة:١١٩]

«Эй касоне, ки имон овардаед, тақворо пеша сохта ва ҳамроҳи ростгӯён бошед».

Ростгӯйи, яъне фазилату наҷобат, яъне роҳи равшан ва дарунии воло. Инсони ростгӯ ва содиқ ҳамеша ба сӯи некиҳо тавфиқ меёбад. Дар ин ҳадис, ки Абдулло бин Масъуд (р) ривоят намудааст, диққат диҳед, ки Расули Акрам (с) чунин ривоят мекунад, ки ишон дар шарҳ ва баёни ин асли муҳим фармуданд:

«فإن الصدق يهدي إلى البر وإن البر يهدي إلى الجنة وما يزال الرجل يصدق ويتحرى الصدق، حتى يكتب عند الله صديقاً، وإياكم والكذب فإن الكذب يهدي إلى الفجور وإن الفجور يهدي إلى النار وما يزال الرجل يكذب ويتحرى الكذب حتى يكتب عند الله كذاباً".

"Ҳамоно сидқ ва ростӣ ба сӯи некӣ ҳидоят мекунад ва некӣ ба сӯи биҳишт ва шахс он қадар ростӣ пеша мекунад, то ин ки назди Парвардигораш ба мақоми сиддиқ мерасад. Ва ҳамоно дурӯғ ва сӯи фуҷӯр раҳнамун мешавад ва фуҷӯр низ инсонро ба сӯи оташ мебарад ва шахс он қадар дурӯғ мегӯяд, то он ки назди Аллоҳ ба унвони дурӯғгӯ шинохта шавад. (ривояти Бухорӣ ва Муслим).

Бародарони мӯмин! Мо набояд аз садоқат ва ростӣ дар кирдор ва гуфторамон нисбат ба дигаронд эҳмол ва ё дар робитаҳои иҷтимоъи худ аз он фосила бигирем. Фаромӯш накунем,ки инсони содиқ ва ростгӯ ба таври "табиъӣ" рост мегӯяд ва на ба гунае "сунъӣ", зеро садоқат ва ростгӯйи бо ҷисму ҷони ӯ дар ҳам танида шуда аст ва ӯ ба шавқи Аллоҳ барои ҷалби хушнӯдии маъбудаш забони садоқат ва ростгӯйи мечархонад ва ҳаргиз ҳозир намешавад, барои ҷалби манофеъи иқтисодӣ ва дастёбӣ ба ҷоҳу мақом ва шӯҳрати дунявӣ, забон ба кизбу дурӯғ бикшояд ва бо баҳраи ночизу фонӣ ва зудгузар ба хубсу палидӣ бигарояд ва ба макру найранг рӯй биёварад ва оташи фитна аланга созад ва робитаҳоро тира намояд ва дилҳоро аз ҳам ҷудо кунад, то худ ба омоли нафсонӣ ва шайтонияш даст ёбад.

Бандагони Аллоҳ! Садоқат баракат аст ва дурӯғ аз байнбарандаи он ва аз он ҷое, ки дар ҳангоми хариду фурӯш, тамаъ бештар аст ва қаноъат андак, Расули Акрам (с) чунин мефармояд:

عن حكيم بن حزام -رضي الله عنه- قال: قال رسول الله -صلى الله عليه وسلم- : «البيِّعان بالخيار ما لم يتفرقا. فإن صدقا وبيَّنا: بورك لهما في بيعهما. وإن كذبا وكتما: محقت بركة بيعهما». (متفق عليه).

"Харидору фурӯшанда то вақте, ки аз ҳам ҷудо нашудаанд, ихтиёр (фасхи муъомала) ро даранд, пас агар ростӣ пеша намуданд ва ошкор муъомила карданд (ва аз пинҳонкорӣ иҷтиноб варзиданд) дар муъомилаи онон баракат андохта хоҳад шуд ва агар китмон карданд ва дурӯғ гуфтанд, баракати муъомалаи онон аз байн хоҳад рафт". (Ба ривояти Бухорӣ ва Муслим).

Аллоҳи мутаъол дар китоби муқаддасаш ин сифати писандидаро сутуда ва онро ба зоти ақдаси хеш ва Паёмбараш ва мӯминони ростин нисбат додааст.

Аллоҳ мефармояд:

﴿وَمَنۡ أَصۡدَقُ مِنَ ٱللَّهِ حَدِيثٗا ٨٧﴾ [النساء:٨٧]

«Ва чӣ касе ростгӯтар аз Аллоҳ аст?»

Ва низ фармудааст:

﴿وَمَنۡ أَصۡدَقُ مِنَ ٱللَّهِ قِيلٗا ١٢٢﴾ [النساء:١٢٢]

«Ва чӣ касе ростгӯтар аз Аллоҳ аст?».

Ва боз фармудааст:

﴿قُلۡ صَدَقَ ٱللَّهُۗ ٩٥﴾ [آل عمران:٩٥]

«Рост гуфт Аллоҳ...».

Аллоҳи мутаъол Паёмбарон ва хосону авлиёи худро бо сифоти сидқу ростӣ, сутудааст:

Аллоҳ фамудааст:

﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِسۡمَٰعِيلَۚ إِنَّهُۥ كَانَ صَادِقَ ٱلۡوَعۡدِ وَكَانَ رَسُولٗا نَّبِيّٗا ٥٤﴾ [مريم:٥٤]

"Ва дар ин китоб Исмоилро ёд кун, ки ӯ дар ваъдааш рост ва расуле паёмбар буд".

Ва хитоб ба ҳамаи бандагонаш фармудааст:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ ١١٩﴾ [التوبة:١١٩]

"Эй касоне, ки имон овардаед, тақворо пеша сохта ва ҳамроҳи ростгӯён бошед".

Сифати сидқу ростӣ дар дунё ва охират мавриди ситоиш қарор гирифта ва нишонаи тақво ва сабаби бахшиши гуноҳон ва боло рафтани дараҷот аст, ки ҳамаи инҳо дар ин сухани Худованди мутаъол ҷамъ гардидааст:

﴿وَٱلَّذِي جَآءَ بِٱلصِّدۡقِ وَصَدَّقَ بِهِۦٓ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُتَّقُونَ ٣٣ لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمۡۚ ذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ٣٤ لِيُكَفِّرَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ أَسۡوَأَ ٱلَّذِي عَمِلُواْ وَيَجۡزِيَهُمۡ أَجۡرَهُم بِأَحۡسَنِ ٱلَّذِي كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٣٥﴾ [الزمر:٣٣-٣٥]

«Ва он кас, ки ростӣ овард ва онро бовар намуд, онон ҳамон муттақиёнанд. Барои онон ҳар чӣ бихоҳанд пеши Парвардигорашон хоҳад буд. Инаст, подоши накӯкорон, то Аллоҳ бадтарин амалеро, ки карданд, аз эшон бизидояд ва ононро ба беҳтарин коре, ки мекарданд, подош диҳад».

Эй мусалмонон! Сифати «сидқу ростӣ» як сифати мустаҳаб нест, балки фаризаи воҷибест барои ҳар шахси мусалмон ва як хислат барои инсони мӯмин аст. к мӯмин бояд дар ботину зоҳири худ ба як андоза ростӣ ва покиву сафои нафс дошта бошад ва бадин сабаб бисёре аз уламо, монанди имом Ибни Қайм (р) сидқ ва ростиро ба се даста тақсим кардааст:

1. Сидқ дар гуфтор. Яъне бар ҳар бандае воҷиб аст, ки забони худро ҳифзу контрол намуда ҷуз рост сухани дигаре бар забон наоварад.
2. Сидқ дар кирдор. Ба маънои яксон будани зоҳиру ботин аст, ба гунае, ки зоҳиру ошкори вай мухолифи даруну ниҳонаш набошад.
3. Сидқ дар пиндор, ки муҳимтарин ва сахтарин анвоъи садоқат ва ростӣ ба шумор меравад. Монанди сидқ дар ихлос, сидқ дар ақида ва дар умед ба Аллоҳ ва дар тарс аз ӯ ва ғайра мебошад. Ва агар сидқ дар афкору ниёти инсон ҷой гирифт, ин хислат дар кирдору гуфтори вай низ ҷилвагар хоҳад шуд ва ба хости Худо аз инҳирофоти ахлоқӣ дар амон хоҳад монд.

Шоири ширинсухан дар ин бора чӣ зебо сурудааст:

Феълу қавл омад гувоҳони замир

З-ин ду бар ботини ту истидлол гир
Қавлу феъл бе таноқуз боядат
То қабул андар замон пеш оядат

Имом Муслим дар китоби саҳеҳаш, ҳадисе аз Паёмбари Худо (с) оварда, ки он ҳазрат мефармоянд: «Шахс он қадар рост мегӯяд ва дар пайи ростӣ меравад, то он ки дар назди Аллоҳ ба унвони «сиддиқ» шинохта мешавад ва шахси дигар он қадар дурӯғ мегӯяд ва дар пайи дурӯғ меравад, то он ки назди Аллоҳ ба унвони «каззоб» шинохта мешавад».

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم, أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутби дуввум

إن الحمد لله نستعينه ونستغفره، ونتوب إليه، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له، ومن يضلل فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن نبينا محمدا عبده ورسوله صلى الله عليه وسلم، وبارك عليه وعلى آله وأصحابه، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

Сипосу ситоиш Худоро ба хотири некӣ ва эҳсони вай ва шукру сипос ӯро ба хотири тавфиқ ва миннати вай ва гувоҳӣ медиҳам, ки маъбуде ба ҳақ нест, ҷуз ӯ, ки танҳо ва бешарик аст ва гувоҳӣ медиҳам, ки Муҳаммад (с) банда ва расули вай ва даъватгар ба сӯи ризвони ӯст. Дуруду салом ва баракоти Аллоҳ ба ӯ ва Аҳли хонадон ва ёрону тобиъини ӯ ва касоне бод, ки ба некӣ то рӯзи қиёмат аз онон пайравӣ намоянд. Аммо баъд...

Эй мусалмонон! ростгӯйи аз аъмоли неки инсонӣ ва назди дину хирад аз ҷойгоҳи хосе бархурдор аст. Фитрати поки инсон тақозо мекунад, ки одами солим ва муътадил, дилу забонаш яксон ва ҳамоҳанг бошад, зоҳиру ботин як бошад ва он чиро бовар дорад, бар забон ҷорӣ кунад.

Ислом дини фитрист ва ростӣ низ ниёзест фитрӣ ва дарунӣ, пас ин ду пайванди ногусастанӣ доранд ва дар ривоёти исломӣ бо таъбирҳои гуногун бар ростгӯии мусалмонон таъкид шуда ва онро аз усули имон ва диндорӣ ба хисоб овардаанд.

Одат додани нафс ба ростӣ ва пойбанд будан ба ин сифат ва фаромӯш накардани ин мавзӯъ, ки Аллоҳ таъоло дар ҳар макone аз ҳоли мо огоҳ аст ва тақво пеша кардан, ҳамаи инҳо инсонро барои дар пеш гирифтани хислати сидқу ростӣ, кӯмак мекунад.

Ба ҳамин сабаб нашри фарҳанги ростгӯйи дар ҷомеъа ва тарк намудани дурӯғ ва дурӯғгӯён дар ҷомеъа, ба вижа дар масоили иртиботи ҷамъӣ ва матбуъот, барои мардуми ҷомеъа лозим ва зарурист.

Оре бародари мусалмон! Дурӯғ бисёр хатарнок ва яке аз сифоти мунофиқин аст ва ҳар ки ба ин хислати нописанд муттасиф бошад, яке аз нишонаҳои нифоки амалӣ дар вай падидор гашта, Расули Худо (с) дар ин бора чунин фармуданд:

عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما عن النبي -صلى الله عليه وآله وسلم- ، قال: أربع من كن فيه كان منافقا، ومن كانت خصلة منهن فيه كانت فيه خصلة من النفاق حتى يدعها ، من إذا حدث كذب، وإذا وعد أخلف ، وإذا خاصم فجر، وإذا عاهد غدر». (خرجه البخاري ومسلم)

Аз Абдуллоҳ бин Амр (р) ривоят аст, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Чаҳор хислатаст, ки агар дар касе бошад, он шахс мунофиқи холис (вокеъӣ) аст ва агар яке аз онҳо дар вай бошад, дар вай яке аз хислатҳои нифоқ вуҷуд дорад, то ин ки онро тарк кунад».

1. Ва агар сӯхан гӯяд, дурӯғ гӯяд.
2. Хилофи ваъд кунад.
3. Ва ҳангоми хусумат бо касе, фаҳшу дашном гӯяд.
4. Агар амин шумурда шавад, хиёнат кунад(хиёнат дар амонат мекунад). (Ба ривояти Бухорӣ ва Муслим).

Дурӯғ имонро ноқис мекунад, Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾﴾ [النحل:١٠٥]

«Танҳо касоне дурӯғпардозӣ мекунанд, ки ба нишонаҳои Аллоҳ имон намеоваранад».

Ва ҳатто инсони дурӯғгӯ дар маърази лаънат қарор дорад:

﴿ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَل لَّعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦١﴾﴾ [آل عمران:٦١]

«Он гоҳ, ҳама дуову тазарруъ кунем ва лаънати Худоро бар дурӯғгӯён бифиристем!»

Мӯминони гиромӣ! Мутаассифона имрӯз, дурӯғ ҳамонанди бисёре аз гуноҳони дигар назди мусалмонон, кӯчак шумурда шуда ва бидуни ҳеҷ ибо ва парвое дар зиндагии рӯзмара ба иртикоби ин гуноҳи кабира одат намудаанд. Дар сурате, ки Расули Акрам (с) дурӯғ гуфтан ба хурдсолон ва ё ҳатто барои хандондани дигарон ҳаром донистанд, чӣ бирасад, ки инсон ҳамонанди бисёре аз тоҷирон барои ба даст овардани касбу манфиъат дурӯғ бигӯяд, ки ин навъ бисёр хатарноку иқоби он шадидтар мебошад.

عن إسمعيل بن عبيد بن رفاعة عن أبيه عن جده أنه خرج مع النبي- صلى الله عليه وسلم- إلى المصلى فرأى الناس يتبايعون فقال: «يا معشر التجار!» ، فاستجابوا لرسول الله- صلى الله عليه وسلم- ورفعوا أعناقهم وأبصارهم إليه. فقال: «إن التجار يبعثون يوم القيامة فجارا، إلا من اتقى الله وبر وصدق»

Аз Руфоъа (р) ривоят аст, ки ӯ бо ҳамроҳи Расули Худо (с) ба сӯи мусалло хориҷ шуд ва дид, ки мардум дар ҳоли доду гирифт ҳастанд, пас ба онон гӯфт: «Эй ҷамоъати тоҷирон!» Онҳо дар истиҷобат ба нидои Паёбар (с) сарҳои худро баланд карда ва ба сӯи ӯ нигаристанд, пас фармуд: «Тоҷирон дар рӯзи қиёмат фоҷиру бадкор барангехта хоҳанд шуд, ҷуз он тоҷироне, ки тақвои Аллоҳро пеша сохта ва некӣ кунанд ва рост гӯянд». (ба ривояти Тирмизӣ ва Ибни Моҷаҳ. Тирмизӣ мегӯяд: Ин ҳадиси ҳасан ва саҳеҳ аст).

Бародарони азиз! Осори арзандаи ҳар мавзӯъе бастагӣ ба арзиш ва аҳамияти он дорад ва чун ростӣ аз аҳамияти болое бархурдор аст, паёмадҳои арзишманде низ ҳамроҳ дорад, ки бархе аз онҳоро барои шумо зикр хоҳам намуд:

1. Ҳамроҳии Аллоҳ
2. Покии кирдор.
3. Наҷот ва саломатӣ.
4. Бузургии мақом.
5. Хайри дунё ва охират.
6. Подошҳои ухравӣ.

Қуръони Карим дар ин бора мефармояд:

﴿قَالَ ٱللَّهُ هَٰذَا يَوۡمُ يَنفَعُ ٱلصَّٰدِقِينَ صِدۡقُهُمۡۚ لَهُمۡ جَنَّٰتٞ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ١١٩﴾ [المائدة:١١٩]

«Имрӯз рӯзест, ки ростии ростгӯён ба онҳо сӯд мебахшад. Барои онҳо боғҳое (аз биҳишт) аст, ки об аз зери (дарахтони) он ҷараён дорад ва ҷовидона ва барои ҳамеша, дар он мемонанд. Аллоҳ таъоло аз онҳо хушнӯд ва онҳо аз Аллоҳ таъоло хушнӯд хоҳанд буд ва ин комёбии бузург аст».

Бинобар ин ояти карима, онон, ки масъулият ва рисолати худро анҷом дода ва дар ин дунё, дар кирдору гуфтор ва пиндор содиқ буда ва ҷуз роҳи сидқу дурустӣ напаймуданд, аз корҳои худ баҳраи кофӣ хоҳанд бурд ва ба растагории бузург, ки ҳамон хушнӯдии Аллоҳи мутаъол аст, даст хоҳанд ёфт.

Пас сидқу ростиро ба унвони тариқаи худ қарор диҳед ва дар зоҳиру ботин ба он пойбанд бошед, то он ки Аллоҳ тақвои худро дар қалби шумо ҷой диҳад ва роҳи шуморо пур аз нуру муваффақият кунад.

Худованд мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ ١١٩﴾ [التوبة:١١٩]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Тақвои Аллоҳро пеша сохта ва ҳамроҳи ростон бошед».

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمركم الله بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه: ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

8-Ҳуқуқи зан дар Ислом

Аҳдофи хутба

1. Баён ҳоли зан пеш аз Ислом
2. Баёни маконати баланид зан дар Ислом.
3. Баёни баробарии зан бо мард дар баъзе масоил.
4. Баёни баъзе мазоҳири икроми зан дар Ислом.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧١]

أما بعد:

Бародарону хохарони азиз! Аз он ҷое, ки зан вазифаи муҳими тарбияи фарзандонро ба ӯҳда дорад, аз назари Ислом ба унвони мураббии наслҳо, қарор дода шуда ваислоҳи ҷомеъа марҳуни дурусткории зан мабошад, зеро фарзандоне, ки афроди ҷомеъаро ташкил медиҳанд, ба дасти ӯ тарбият мешаванд ва дар миёни афроди ҷомеъа аст, ки давлати Исломӣ шакл мегирад ва тамоми ин умури муҳим дар гарави тарбияти саҳеҳест, ки зан дар мавриди фарзандони худ ба кор мебарад.

Барои бузургдошти мақоми зан, дар Ислом дар Қуръони маҷид сурае ба номи «Нисо» ихтисос дода шудааст ва ин дар ҳолест, ки сурае ба номи мардон вуҷуд надорад ва ба вижа модар дар Ислом ҷойгоҳи воло дорад ва Аллоҳ дар Қуръони маҷид баъд аз ибодаташ субҳонаҳу ва таъоло, ба некӣ намудан дар ҳаққи падару модар тавсия ва таъкид кардааст.

Аллоҳ мефармояд:

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنًاۚ ٢٣﴾ [الإسراء:٢٣]

«(Эй инсон) Парвардигорат фармон додааст, ки ҷуз ӯро напарастед ва ба падару модар некӣ кунед».

Ва Паёмбар (с) амонати тарбияти фарзандонро ба ӯҳдаи модар ниҳодааст. Чунон чӣ фармуда:

«والمرأة راعية فى بيت زوجها وهى مسئولة عن رعيتها». (متفق عليه).

«Ва зан дар хонаи шавҳараш масъули зердастони хеш аст». (Муттафақун алайҳӣ).

Занон дар даврони ҷоҳилият аз бисёр ҳуқуқи инсонӣ ва иҷтимоъии худ маҳрум буданд:

1. Зан ҳақи ирс бурданро надошт ва Аъроб мегуфтанд: «Аз мо ирс намебарад, магар касе, ки шамшер ва аслиҳа бар дӯш мегирад ва аз каён ва шарофати мо дифоъ мекунад».
2. Зан ҳаққе бар шавҳар надошт ва теъдоди талоқ муъайян набуд ва низ теъдоди ҳамсар ҳадду марзи мушаххасе надошт ва агар марде, ки дорои чанд ҳамсар буд, вафот мекард, фарзанди бузургтар барои издивоҷ бо занони падараш аз дигарон мустаҳиқтар буд ва моиндари худро монанди бақияи амволи меросӣ ба ҷо монда аз падар мешумурд.

Аз Ибни Аббос (р) ривоят шудааст, ки фармуд: «Ҳар гоҳ падари касе мемурд, ӯ бештар аз дигарон мустаҳиқ буд, ки моиндари худро бигирад. Агар мехост онро барои худ нигоҳ медошт, ё ин ки ӯро зиндонӣ мекард, то ин ки аз маҳрияаш гузашт кунад ва ё он қадар ӯро нигаҳ медошт, ки мемурд ва молаш барои ӯ боқӣ мемонд».

3. Иддаи зан дар замони ҷоҳилият як соли комил буд ва занон ба бадтарин ва зишттарин ҳолат ба сӯги шавҳарони аз дастдодаи худ менишастанд. Зан дар муддати идда, бадтарин либосҳоро мепӯшид ва дар бадтарин хона сукунат мекард ва оромиш ва покизагӣ ва истеъмоли хушбӯйиро тарк мекард, об бар баданаш намезад ва нохунҳояшро кӯтоҳ намекард ва мӯйҳои изофии бадашро намегирифт ва дар миёни мардум ва иҷтимоъ ҳозир намешуд ва ба ин сурат то поёни сол ба сӯг менишаст ва баъд аз ин, ки як сол аз марги шавҳараш тамом мешуд, бо зиштарин қиёфа аз хонаи сӯг берун меомад ва ба сӯи мардум мерафт.
4. Аъроб дар даврони ҷоҳилият канизони худро маҷбур мекарданд, то худфурӯшӣ кунанд ва пул ба даст биёваранд, ҳамчуноне, ки Қуръон Аъроби тозамусалмонро ин гуна хитоб мефармояд:

﴿وَلَا تُكۡرِهُواْ فَتَيَٰتِكُمۡ عَلَى ٱلۡبِغَآءِ إِنۡ أَرَدۡنَ تَحَصُّنٗا لِّتَبۡتَغُواْ عَرَضَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۚ ٣٣﴾ [النور:٣٣]

«Канизони худро, ки боиффату покдоман ҳастанд, ба зино водор накунед, то ба ин васила молу дороии дунёро ба даст оваред».

5. Дар миёни Аъроби даврони ҷоҳилият анвоъе аз издивоҷи фосид ривоҷ дошт, ки дар миёни бисёре аз қабилаҳо шоеъ буд ва ҳоло низ дар баъзе ҷомеъаҳои исломӣ ривоҷ дорад аз ҷумла:

- Гурӯҳе аз мардон бо як зан ҳамбистар мешуданд ва он зан ҳақ надошт фарзандеро, ки ба дунё меоварад, ба ҳар яке аз он мардон, ки мехост, нисбат диҳад.
- Мард аз ҳамсараш мехост, то бо афроди мушаххасе аз сарони қавм ва афроде, ки ба шуҷоъат маъруф буданд, ҳамбистар шавад, то фарзанди шуҷоъе монанди он мард ба дунё биёварад.
- Никоҳи муваққат низ яке аз анвоъи издивоҷҳое буд, ки дар он замон ривоҷ дошт.
- Никоҳи шиғор, яъне ин ки марде духтар ё ҳохарашро ба издивоҷи марди дигаре медод, ба шарти ин, ки ӯ духтар ё хоҳарашро ба издивоҷи ӯ дароварад, бидуни ин ки ҳеҷ маҳрияе барои зан муқаррар кунанд, зеро онҳо занро милки мард медонистанд ва мард ба ҳамонтавре, ки ихтиёрдорӣ амволаш буд, метавонист ҳар гуна, ки бихоҳад бо занаш бархурд кунад.

Ҳанӯз ҳам дар миёни баъзе миллатҳо ин суннати ҷоҳилӣ ривоҷ дорад. Албатта Аъроби мутамаддин, монанди Қурайш дар он замон низ ба ҳамин минвол, ки имрӯза муслимин издивоҷ мекунанд, издивоҷ мекарданд. Онҳо ибтидо аз зан хостгорӣ мекарданд ва маҳрияашро муқаррар мекарданд ва ақд анҷом мегирифт. Ислом фақат ин навъ издивоҷро барқарор гузошт, аммо баъзе аз суннатҳои золимона, монанди маҷбур сохтани зан ба издивоҷ, бо афроде, ки намехостанд ва пешгирӣ кардан аз издивоҷ ва тасарруф ва ё надодани маҳрияи зан ва ғайраро ботил намуд. Амирул-мӯминин Умар бин Хаттоб (р) мефармояд: «Мо дар даврони ҷоҳилият қабл аз Ислом занонро чизе ҳисоб намекардем, аммо вақте Ислом омад, ва Аллоҳи мутаъол ҳуқуқи занонро дар Қуръон ёдоварӣ намуд, мо пай бурдем, ки занон бар гардани мо ҳақ доранд».

Зинда ба гӯр кардани духтарон дар замони ҷоҳилият.

Аъроб дар даврони ҷоҳилият духтарони нописанд ва бадгӯшун ва фарзандони духтари худро аз тарси айбу ор, зинда ба гӯр мекарданд. Ислом ин одати бадро напазируфт ва Қуръон ба бадтарин сурат ин амали онҳоро ба тасвир кашида ва дар мавриди Аъроби даврони ҷоҳилият чунин фармудааст:

﴿ يَتَوَارَىٰ مِنَ ٱلْقَوْمِ مِن سُوٓءِ مَا بُشِّرَ بِهِۦٓ ۚ أَيُمْسِكُهُۥ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُۥ فِى ٱلتُّرَابِ ۗ أَلَا سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾ ﴾ [النحل:٥٩]

«Ва ҳангоме, ки ба яке аз онҳо муждаи таваллуди духтаре дода мешуд, сураташ сиёҳ мегардид ва пур аз хашму ғазаб ва ғаму андӯҳ мешуд аз қавму қабилаи (худ) ба хотири ин хабари баде, ки ба ӯ дода мешавад, хештанро пинҳон мекард, оё ин нангро барои худ бипазирад ва духтарро нигоҳ дорад ва ё ӯро зери хок зинда багӯр созад? Огоҳ

бошед, ки бад доварӣ мекунанд!».

Ва Аллоҳи мутаъол бештар аз ин низ, ин амали зишти Аъробро тақбеҳ намуда ва фармудааст:

﴿وَإِذَا ٱلۡمَوۡءُۥدَةُ سُئِلَتۡ ۝٨ بِأَيِّ ذَنۢبٖ قُتِلَتۡ ۝٩﴾ [التكوير:٨-٩]

«Ва ҳангоме, ки аз духтари зиндабагӯр шуда пурсида шавад, ба кадом гуноҳ кушта шудааст?».

Ислом (ҳаргиз) занро ҳамчун даврони ҷоҳилият, мавҷуди зишт ва беарзиш намедонад, балки гомҳои муассире барои аз байн бурдани табъиз ва боло бурдани мақоми зан бардоштааст. Ислом ҳамаи он ҳуқуқи инсонӣ ва иҷтимоъиеро, ки мард аз он бархурдор аст, барои зан низ муқаррар карда ва ҳамчунин бар асоси фитрату сохтмони ҷисмонӣ ва рӯҳӣ ва он чӣ муносиби ҳоли ӯст, вазифаҳоеро барои зан дар назар гирифта аст. Аз он ҷое, ки мард дорои нерӯи ҷисмонӣ ва ақли комилтарест ва ба дадели контроли эҳсосоти отифӣ ва тавонойи ва муқовимат дар баробари мушкилот ва сабр бар сахтиҳо, бурдбортар аст, Ислом мардро масъули зан қарор дода, то аз зан дифоъ кунад ва аз дастранҷи худ барои ӯ харҷ намояд.

Дар мавриди масъулиятпазирӣ ва анҷоми масъулият, зан бо мард баробар аст ва аз дидгоҳи Ислом зан метавонад ба сурати мустақим хариду фурӯш кунад ва ҳаққи моликият ва анҷоми дигар муъомалотро дошта ва дар сарнавишти иҷтимоъии худ мушорикат намояд, ки ин низ, яке аз мазоҳири эҳтироми зан дар Ислом аст.

Аллоҳи мутаъол дар Қуръон фармудааст, ки инсонҳоро аз зану мард офарида аст ва ҳама бо ҳам бародаранд ва меъёри бартарӣ назди Аллоҳ, амали солеҳу тақвост, чунон ки фармудааст:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ ۝١٣﴾ [الحُجُرات:١٣]

«Эй мардум! Мо шуморо аз марду зан офаридаем ва шуморо миллатҳову қабоил гардонидаем, то ҳамдигарро бишносед, бегумон гиромитарини шумо назди Аллоҳ бо тақвотарини шумост. Аллоҳ доно ва бохабар аст».

Ва низ аз дигар нишонаҳои мақоми болои зан дар Ислом инаст, ки омӯхтани илму донишро ба занон бо аҳамият донистааст.

Аз Абӯсаъиди Хузрӣ (р) ривоят шуда, ки занони саҳоба ба Паёмбар (с) гуфтанд,: «Мардон аз мо бештар аз маҳзари мубораки шумо истифода мекунанд, як рӯзро барои мо муъайян кунед, ки дар он рӯз ба мо омӯзиш диҳед».

Ба ин сурат Расули Акрам (с) рӯзеро мушаххас намуданд ва занон дар он рӯз ҷамъ мешуданд ва Паёмбар (с) барои онон суханронӣ

мекарданд ва ба онҳо дастӯроти лозимро медоданд. Яке аз матолибе, ки Паёмбари (с) ба онҳо меомӯхтанд, ин буд, ки «ҳар зане аз шумо се кӯдаки худро аз даст бидиҳад, барои ӯ ҳиҷобе хоҳад буд, ки ӯро аз оташи ҷаҳаннам наҷот медиҳанд». Зане гуфт: агар касе ду фарзандашро аз даст дода бошад? Паёмбар фармуданд: «Агар дуто бошад, низ чунин аст». (ба ривояти Бухорӣ).

Аллоҳи мутаъол дар Қуръони Маҷид аз занон дар канори мардон ин гуна таъриф намудааст:

﴿إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ وَٱلصَّٰبِرِينَ
وَٱلصَّٰبِرَٰتِ وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ وَٱلْحَٰفِظِينَ
فُرُوجَهُمْ وَٱلْحَٰفِظَٰتِ وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾﴾
[الأحزاب:٣٥]

«Худо барои, мардони мусалмон ва занони мусалмон ва мардони мӯъмину занони мӯъмин ва мардони аҳли тоъату занони аҳли тоъат ва мардони ростгӯву занони ростгӯ ва мардони босабру занони босабр ва мардони худотарсу занони худотарс ва мардони садақадиҳандаву занони садақадиҳанда ва мардони рӯзадору занони рӯзадор ва мардоне, ки шармгоҳи худ ҳифз мекунанд ва заноне, ки шармгоҳи худ ҳифз мекунанд ва мардоне, ки Худоро фаровон ёд мекунанд ва заноне ки Худоро фаровон ёд мекунанд, бахшоиш ва музди бузурге, омода кардааст!».

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ للهِ رَبِّ العَالَمِيْنَ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلىَ نَبِيِّنَا مُحَمّدٍ ـصلى الله عليه وسلمـ، وَعَلى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إِلىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعد:

Эй мусалмонон! Аллоҳи мутаъол дар сураи Нисо ба баёни умури муҳиме пардохтааст, ки ба зан ва хонавода ва ҳукумату ҷомиъа марбут аст ва бештарин бахши сураи Нисо дар бораи ҳуқуқи занон мебошад. Аз ҳамин хотир ин сура ба номи сураи Нисо номниҳода шудааст. Агар дар мафҳуми ин сура фикр кунем, мебинем, ки Аллоҳи мутаъол занро бисёр икром намудааст.

1. Аллоҳи мутаъол нахустин занро аз паҳлуи нахустин мард офарид ва аз омезиши зану мард, занону мардони бисёре офарид ва дар дунё мунташир кард:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُوا۟ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَآءً ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ
بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾﴾ [النساء:١]

«Эй мардум! битарсед аз Парвардигоратон, он, ки шуморо аз як тан биёфарид ва аз он як тан ҳамсари ӯро ва аз он ду мардону занони бисёр падид овард. Ва битарсед аз он Худое, ки бо савганд ба номи Ӯ

аз якдигар чизе мехоҳед ва зинҳор аз хешовандон мабуред. Албатта Худо назораткукандаи шумост!».

2. Занон дар Ислом аз ирс саҳм мебаранд, Аллоҳи мутаъол фармудааст:

﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ وَٱلْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ وَٱلْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿٧﴾﴾ [النساء:٧]

« Аз ҳар чӣ падару модар ва хешовандон ба мерос мегузоранд, мардонро насибест. Ва аз он чӣ падару модар ва хешовандон ба мерос мегузоранд, чӣ андак ва чӣ бисёр занонро низ насибест. Насибе муайян».

3. Дар аёми ҷоҳилият қабл аз Ислом фақат мардон ирс мебурданд ва занон аз ирс маҳрум буданд. Ислом ба ин қонуни ҷоҳилӣ хотима дода ва барои зан саҳме дар ирс муқаррар намуд. Мутаассифона имрӯз низ дар баъзе манотиқ ҳамон қонуни ҷоҳилии Қурайш дар мавриди ирси занон ба кор бурда мешавад, яъне мардону фарзандони писар аз мероси падар баҳраманданд ва занону духтарон маҳрум мешаванд.

4. Тафовут миёни саҳми мероси мард ва саҳми мероси зан:

﴿يُوصِيكُمُ ٱللَّهُ فِىٓ أَوْلَٰدِكُمْ ۖ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ ﴿١١﴾﴾ [النساء:١١]

«Худо дар бораи фарзандонатон ба шумо супориш мекунад, ки саҳми писар баробари сахми ду духтар аст».

Аз инҷое, ки мард ӯҳдадори таъмини нафақаи фарзандонаш мебошад ва низ дар ҳангоми издивоҷ бояд маҳрияи занро бипардозад, Аллоҳи мутаъол саҳми мард аз меросро дубаробари саҳмияи зан қарор додааст.

Аз Ибни Аббос (р) ривоят шудааст, ки: «Дар даврони ҷоҳилият ё қабл аз нузули сураи Нисо, мол азони фарзанд буд ва васиятнома ба волидайн таъаллуқ мегирифт. Аллоҳ аз ин аҳком чизеро насх намуда ва саҳмияи мардро ду баробари зан қарор дода ва барои ҳар як аз падару модар, як шашум ва як саввум муқаррар намуда ва саҳмияи занро аз моли ҳамсараш як ҳаштум ва як чаҳорум қарор дода ва барои шавҳар нисф ва як чаҳорумро муъайян кард». (Бухорӣ)

Ва ҳамчунин маҳрияро шавҳар бояд ба зан бипардозад, Аллоҳи мутаъол фармуда:

﴿وَءَاتُوا۟ ٱلنِّسَآءَ صَدُقَٰتِهِنَّ نِحْلَةً ۚ فَإِن طِبْنَ لَكُمْ عَن شَىْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيٓـًٔا مَّرِيٓـًٔا ﴿٤﴾﴾ [النساء:٤]

«Ва маҳрияи занонро ба унвони ҳадияи холисона ва фаризаи Илоҳӣ бипардозед, пас агар бо ризояти хотир чизе аз маҳрияи худ ба шумо бахшиданд, онро ҳалол ва гуворо масраф кунед».

Ибни Аббос (р) мефармояд: «Ниҳла, яъне маҳрия».

Аллоҳ ба шавҳарон дастӯр дода, то бо занҳои худ ба хубӣ зиндагӣ кунанд ва фармудааст:

﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ ١٩﴾ [النساء:١٩]

Яъне, «Ва бо онон (занон), ба некӯйи рафтор кунед», ҳамчунон, ки шумо интизор доред, ки ҳамсаронатон бо шумо ба некӣ рафтор кунанд, онгуна, ки Аллоҳ фармудааст:

﴿وَلَهُنَّ مِثۡلُ ٱلَّذِي عَلَيۡهِنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيۡهِنَّ دَرَجَةٞۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٢٢٨﴾ [البقرة:٢٢٨]

«Ва барои ҳамсарон (ҳуқуқу воҷиботе) аст, (ки бояд шавҳарон) ба гунаи шоистаи, адо бикунанд, ҳамон гуна, ки занон низ дар қиболи он вазифаҳое доранд.

Ва Паёмбар (с) фармуданд:

«خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي»

«Беҳтарини шумо, беҳтаринатон бо ҳамсараш аст ва ман аз ҳамаи шумо бо ҳамсаронам беҳтар рафтор мекунам». (сунани Тирмизӣ)

Шавҳар вазифадораст бо занаш ба некӣ рафтор кунад, гар чӣ аз хусусиёти занаш хушаш наояд. Аллоҳи мутаъол фармудааст:

﴿فَإِن كَرِهۡتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰٓ أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا وَيَجۡعَلَ ٱللَّهُ فِيهِ خَيۡرٗا كَثِيرٗا ١٩﴾ [النساء:١٩].

« Ва агар шуморо аз занон хуш наёмад, чӣ басо чизҳо, ки шуморо аз он хуш намеояд, дар ҳоле, ки Худо хайри бисёре дар он ниҳода бошад".

Агар занеро меписандед ва мехоҳед бо ӯ идомаи зиндагӣ бидиҳед, ба таъбири Қуръон бо (имсоки ба маъруф) ӯро нигоҳ доред ва агар ӯро намеписандед, пас "тасреҳи ба эҳсон кунед", яъне бо пардохти ҳаққу ҳуқуқаш ба хубӣ аз ӯ ҷудо шавед. Ҳифзи обрӯ ва некномии зан чунон назди Аллоҳ муҳим аст, ки дар ин маврид Қуръон оятҳое нозил намуда, ки то қиёмат тиловат мешаванд ва дар ин оёт Аллоҳи мутаъол мардумро аз тӯҳматзадан ва пахш кардани шоиъаи бад, дар мавриди зани мусалмон бар ҳазар доштааст. Чунон чӣ фармудааст:

﴿وَٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ ثُمَّ لَمۡ يَأۡتُواْ بِأَرۡبَعَةِ شُهَدَآءَ فَٱجۡلِدُوهُمۡ ثَمَٰنِينَ جَلۡدَةٗ وَلَا تَقۡبَلُواْ لَهُمۡ شَهَٰدَةً أَبَدٗاۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ٤﴾ [النور:٤]

«Касонеро, ки занони покро ба зино мутаҳҳам мекунанд ва чаҳор шоҳид намеоваранд, ҳаштод зарба бизанед ва аз он пас ҳаргиз шоҳидиашонро напазиред, ки мардуме фосиқанд».

Аллоҳ дар ин оят сазои касеро, ки ба зани мӯмин тӯҳмат мезанад, ҳаштод шаллоқ муқаррар карда ва низ бо напазируфтани шаҳодати тӯҳматзананда барои ҳамеша ва тавсифи ӯ ба фисқ, сазояшро ташдид намудааст.

Бинобарин зани мусалмон бояд ба таъолими Ислом, ки иззату

кароматро барои ӯ ба армуғон овардааст, эътимод ва яқини комил дошта бошад ва бовар дошта бошад, ки таъолими Исломӣ дар тамоми заминаҳои ҳуқуқии инсонӣ ва иҷтимоъӣ, миёни зану мард ба адолат ва инсоф, ҳукм намуда ва тибқи фитрат ва табиъати зан, ки Аллоҳи мутаъол онро беҳтар медониста, масири ӯро дар зиндагӣ мушаххас кардааст.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين. اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حبک و حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم. اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

9-Имон ба Асмо ва Сифоти Илоҳӣ

Аҳдофи хутба

1- Ташвиқ ба имон овардан ба Асмои Аллоҳи мутаъол
2- Шарҳи маънои баъзе Асмои Аллоҳи мутаъол
3- Ташвиқу тарғиб барои дуо кардан ба Асмои Аллоҳи мутаъол.
4- Баёни ин, ки Асмои Аллоҳ тавқифӣ буда, маҷоли истеъмоли ақл дар он вуҷуд надорад.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي جعل التوحيد أغلي ما في الأرض والسموات وأعز أهله بالجنة ورفع الدرجات وجعلنا من أهل التوحيد وعلي سفينة النجاة والصلاة والسلام علي أفضل الخلق صاحب الكمالات وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان ذوي الفضل والتقوا والدعوة والجهاد والبطولات.. وبعد:

Бародарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй касоне, ки имон овардед! Чунон чӣ шоистааст, аз Аллоҳ битарсед ва дар ҳолате бимиред, ки мусалмон бошед».

Пас худам ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи мутаъол супориш мекунам. Аллоҳи мутаъол ва зулҷалол мефармояд:

﴿وَلِلَّهِ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰ فَٱدۡعُوهُ بِهَاۖ وَذَرُواْ ٱلَّذِينَ يُلۡحِدُونَ فِيٓ أَسۡمَٰٓئِهِۦۚ سَيُجۡزَوۡنَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ١٨٠﴾ [الأعراف:١٨٠]

«Азони Худованд аст некӯтарин номҳо, пас ба он (номҳо) ӯро бихонед ва касонеро, ки дар номҳои Худо таҳриф (ва каҷравӣ) меварзанд, раҳо кунед ва ба зудӣ онҳо ба ҷазои аъмоли худ хоҳанд расид».

Парвардигореро сипосу ситоиш мекунем, ки моро ба роҳи рост ҳидоят фармуд ва дилҳои моро бо шинохт ва имон ба худ ҳаёт бахшид ва ниҳони моро бо нури ҳидояти Қуръон мунаввар фармуд. Аз тавҳид сухан мегӯем, аз якто ва ягонагии Аллоҳи мутаъол, ин маъбуд ва молики дилҳо, ин зоти мутассиф ба беҳтарин сифатҳои камол ва мубарро аз ҳар нақсу завол, маъбуде, ки Асмои Ҳусно ва Сифоти улёи ӯ таъоло беназир ва бешумор аст.

Аҳамияти илм ба Асмо ва Сифоти Аллоҳ дар ин аст, ки шинохти онҳо яке аз ду рукни тавҳид ба шумор ояд, тавҳиде, ки паёми асосии ҳамаи Паёмбарони Илоҳӣ буда аст.

Тавҳид бар асоси яке аз тақсимоти уламои Аҳли суннат бар ду навъ аст: яке тавҳид дар илму эътиқод ва дигаре тавҳид дар нияту ирода. Навъи аввалро «Тавҳиди илмӣ» ва дигареро «Тавҳиди иродӣ»

меноманд, чунки навъи аввал марбут ба шинохт ва маърифат ва дуввумӣ марбут ба ирода аст. Меҳвари навъи аввал мабнӣ бар исботи сифоти камоли Аллоҳи зулҷалол ва наҳйи ҳар гуна ташобуҳ ва мисол (нисбат ба соири махлуқот) ва радди ҳар гуна айбу нақс аз Аллоҳи мутаъол аст[1].

Ҳар гоҳ инсон хоҳад маъбуди худро бишносад, беҳтарин роҳ барои фаҳму шинохти Аллоҳ нусусе аст, ки Асмо ва Сифоту Афъоли зоти гиромии он зоти қудсиро сароҳатан баён медоранд.

Аллоҳи мутаъол ва зулҷалол дар азимтарин ояти Қуръон худро чунин муъаррифӣ менамояд:

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُۚ لَا تَأۡخُذُهُۥ سِنَةٞ وَلَا نَوۡمٞۚ لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ مَن ذَا ٱلَّذِي يَشۡفَعُ عِندَهُۥٓ
إِلَّا بِإِذۡنِهِۦۚ يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيۡءٖ مِّنۡ عِلۡمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَۚ وَسِعَ كُرۡسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۖ
وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفۡظُهُمَاۚ وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡعَظِيمُ ٢٥٥﴾ [البقرة:٢٥٥]

Маъбуде ба ҷуз Аллоҳ вуҷуд надорад ва ӯ зиндаву пойдор (ва ҷаҳони ҳастиро нигаҳдор аст, ӯро на хоби сабук фаро мегирад на хоби вазнин, (ва ҳамвора бедораст ва сустӣ ва рахват ба ӯ роҳ надорад). Аз они ӯст, он чӣ дар осмонҳову замин аст (ва дар мулки коинот ӯро анбозе нест). Кист он, ки дар пешгоҳи ӯ шафоъат кунад, магар ба иҷозати ӯ? Медонад он чиро дар пеши рӯи мардум аст ва он чиро, ки дар пушти сари ононаст (ва муталлеъи гузашта ва ҳоли оянда ва огоҳ бар буду набуди ҷаҳон аст ва аслан ҳамаи замонҳо ва маконҳо дар пешгоҳи илми ӯ яксон аст). Мардум чизе аз илми ӯ ба даст намеоранд, ҷуз он миқдоре, ки вай бихоҳад. (илму дониши маҳдуди дигарон, партаве аз илми бепоён ва бекарони аст). Фармондиҳӣ ва фармонравойи Ӯ осмонҳо ва заминро дарбар гирифтааст ва нигаҳдории он ду (барои ӯ гарон нест ва) вайро дар монда намесозад ва ӯ баландмартаба ва бузург аст).

Нусуси ворида дар ин робита фаровон аст, балки тамоми Қуръон аз зоти гиромии Аллоҳ ва Асмо ва Сифоти камоли Ӯ таъоло сухан мегӯяд.

Қуръони Карим ҳадафи тамоми рисолатҳои осмониро дар як оят баён мекунад:

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ ٢٥﴾ [الأنبياء:٢٥]

«Мо пеш аз ту ҳеҷ Паёмбаре нафирстодем, магар ин, ки ба ӯ ваҳй кардем, ки маъбуде ҷуз ман нест, пас фақат маро парастиш кунед».

Ва хулосаи он чиро, ки ба Паёмбари гиромии Ислом ваҳй фармуда, ин гуна мефармояд:

(1) : Тафсири Қайм, Ибни Қайм 24

﴿ قُلۡ إِنَّمَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ فَهَلۡ أَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٨ ﴾ [الأنبياء:١٠٨]

«Бигӯ! (асли даъвати ман инаст), ба ман ваҳй мешавад, ки маъбуди шумо, яке беш нест (ва бақияи чизҳои дигаре, ки ба ман ваҳй мегардад, тобеъи ҳамин асл, асоси тавҳид аст). Ҳоло, ки чунин аст, оё шумо таслим (Аллоҳи ягона) мегардед (ва бутҳои сангӣ ва маъбудҳои тоғутеро канор мегузоред?)».

Пас эй мӯминон ва дӯстдорони Аллоҳи ягона ва якто! Аллоҳи маҳбубамон, ки ягона маъбуди ҳастист, дар ояти каримае, ки дар оғози хутба тиловат шуд, мефармояд:

﴿وَلِلَّهِ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰ فَٱدۡعُوهُ بِهَاۖ وَذَرُواْ ٱلَّذِينَ يُلۡحِدُونَ فِيٓ أَسۡمَٰٓئِهِۦۚ سَيُجۡزَوۡنَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ١٨٠﴾ [الأعراف:١٨٠]

«Аз они Худованд аст некӯтарин номҳо, пас ба он (номҳо) ӯро бихонед ва касонеро, ки дар номҳои Худо таҳриф (ва каҷравӣ) меварзанд, раҳо кунед ва ба зудӣ онҳо ба ҷазои аъмоли худ хоҳанд расид».

Ин ояти карима се нуктаи муҳимро, барои мо ошкор месозад:

1. Исботи он чӣ, ки Аллоҳ аз Асмои муборакаш ба исбот расонида ва тамоми сифоте, ки бар он далолат менамояд.
2. Натиҷаи ин шинохт, фарохондани Аллоҳ бо номҳои неки худаш мебошад.
3. Шинохти хатти инҳирофие, ки дар таҳрифи Асмои Аллоҳ эҷод шуда ва сипас дурӣ аз он ва аҳли он.

Уламои Аҳли суннат роҷеъ ба ин мавзӯъ ва абъоди он мефармоянд:

“Асл дар боби Сифот инаст, ки Аллоҳи мутаъолро бо он чӣ, ки Худованд, зоти муқаддас ва гиромиашро бадон тавсиф намуда ва ё Паёмбари азиз ва мукаррамаш (с) Аллоҳи мутаъолро бадон тавсиф карда, тавсиф намоем ва он чиро, ки Аллоҳ барои худ собит карда, барои вай исбот намуда ва он чиро, ки аз худ нафй намуда, нафй намоем. Ва албатта бидуни ҳеҷ тавсиф ва ташбеҳе ва бидуни ҳеҷ таҳрифу табдиле”.

Аллоҳи мутаъол касонеро, ки дар Асмо ва оёти Илоҳӣ таҳриф эҷод мекунанд, мавриди накӯҳиш ва мазаммат қарор дода ва чунин мефамояд:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلۡحِدُونَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا لَا يَخۡفَوۡنَ ٤٠ ﴾ [فُصِّلَت:٤٠]

«Касоне, ки оёти моро мавриди таън қарор медиҳанд ва ба таҳрифи (ҳақоиқ ва маъонии) он даст мезананд, бар мо пӯшида нахоҳанд буд»[1].

Аз ин рӯ бояд гуфт, касоне, ки Асмо ва Сифот ва Афъоли Аллоҳро инкор мекунанд, дар воқеъ дари шинохт ва маърифати Аллоҳро барои худ ва дигарон мебанданд! Агар мавҷуде аз лиҳози Асмо ва Сифоту Афъол маҷҳул бошад, ақида доштан ба ӯ ба як назарияи муҷарраде табдил хоҳад шуд, ки ҳеҷ сӯде надорад.

Ба таъбири баъзе уламо, бидуни шинохти Асмо ва Сифоти субутӣ ва салбии зоти Аллоҳи мутаъол, шинохти ҳақиқии он маъбуди зулҷалол, номумкин аст.

Бародарони гиромӣ ва дӯстони тавҳид ва яктопарастӣ! Аллоҳи мутаъол гоҳе бо сифоти Улуҳият худро ба инсон мешиносонад ва гоҳе бо сифоти Рубубият. Сифоти Улуҳият боиси эҷоди муҳаббати хосе нисбат ба Аллоҳи мутаъол ва шуру шавқ ҷиҳати мулоқоти вай мешавад. Оромиши рӯҳӣ ва равонӣ ба хотири тамос ва иртибот бо вай аст ва рақобат барои қурб ва наздикии ба ӯ таъоло ва сухан гуфтан бо вай аз тариқи зикр ва дурӣ аз мардум мебошад, то он ҷое, ки Аллоҳ тамоми ҳамму ғами вай хоҳад шуд.

Ошкораст, ки сифоти Рубубият дар сифоти Улуҳият ва сифоти Улуҳият дар сифоти Рубубият вуҷуд дорад, ҳамон тавре, ки ҳамду сипоси Аллоҳ дар мулкаш, қудрати вай дар афваш, ҳикмати вай дар қазо ва қадараш, неъмати ӯ дар бало ва мусибаташ, лутфу эҳсон ва раҳмати вай дар подшоҳиаш, адолати ӯ ва интиқомаш ва караму бахшиши вай дар мағфират ва сатри розҳои инсон, вуҷуд дорад.

Агар дар Қуръони Карим диққату таъаммул кунем, хоҳем дид, ки подшоҳи қудратманд мофавқи осмонҳост, ки умури инсонҳо ва ҳастиро идора мекунад, амру наҳй мекунад, Паёмбаронро ба сӯи башарият равона менамояд, китобҳое нозил мекунад, бархе бандагонашро мавриди ризоят ва бархи дигареро мавриди хашм, баъзеро машмули савоб ва баъзеҳоро машмули иқоб қарор медиҳад. Ӯ таъоло мавсуф ба тамоми сифоти камол ва аз ҳар айбу нуқсоне мубарро аст, ҳеҷ заррае бидуни иҷозати вай ҳаракат намекунад. Ҳеҷ барги дарахте бидуни илми вай такон намехурад[2].

Сарварони гиромӣ ва шигифтагони муҳаббати Аллоҳи зулҷалол! Муҳимтарин ва бузургтарин оёти Илоҳӣ, оётест, ки аз Асмо ва Сифоти Аллоҳ сухан мегӯяд, ки ҳар кас ба онҳо имон биёварад ва маънои онро дарк кунад ва ба муқтазои он амал намояд, имонашон чанд баробар хоҳад шуд.

(1) : Маҷмуъаи фатовои Ибни Таймия
(2) : Ал-фавоид, сафҳаи 80

Дар ҳақиқат, илм ба сифоти Аллоҳ ва дарки маънои он ва амал ба муҳтаво ва фарохондани Аллоҳи мутаъол ба онҳо дар қалби инсони мӯмин, таъзиму тақдис ва муҳаббату умед ба зоти гиромии ӯ ва тарсу тақвои ҳақиқӣ аз ӯ Таъоло ва таваккали мутлақ ба қудрат ва иқтидори он маъбуди гиромӣ ва яқини комил ба бозгашт ба сӯи ӯ Таъоло эҷод мекунад. Ин ҷост, ки ҳеҷ кас дар дили онҳо дорои чунин маконат ва азаммате нахоҳад буд ва бо ин равиш аст, ки қалби инсони мӯмин ба Аллоҳи мутаъол ва муҳаббати воқеъии зоти гиромии ӯ Таъоло вобаста шуда ва хориҷ аз даъво ва худнамойи дар вуҷуди инсон, тавҳид қалбе эҷод мекунад ва убудият ва бандагии Аллоҳи мутаъолро таҳқиқ мебахшад ва ин ҷост, ки дилҳо дар баробари ҷалол ва азаммати маъбуди ҳақиқӣ, таслим мешаванд ва тамоми вуҷуд ва якояки андомҳои бадани инсон дар баробари қудрати бори Таъоло, сари таъзим фурӯд меоранд.

Пас бояд имонро мустаҳкам намуд ва Асмои гиромӣ ва Сифоти камоли ӯ таъолоро шинохт, то битавонад аз лаззат ва ҳаловату ширинии имон бархурдор гардад.

Имом Бухорӣ (р) дар саҳеҳи худ аз Саҳобии ҷалилул-қадр, ҳазрати Абӯҳурайра (р) ривоят мекунад, ки Паёмбари мукаррам (с) фармуданд:

«إن لله تسعة وتسعين اسماً، مئتاً إلا واحداً، من أحصاها دخل الجنة».

«Аллоҳ дорои наваду нӯҳ ном аст, ки ҳар кас онро ҳифз намояд дохили ҷаннат хоҳад шуд».

Уламо мефармоянд: маротиби ҳифзи номҳои Аллоҳ бар се қисм аст:

1. Ҳифзи алфоз ва шумориши онҳо.
2. Фаҳми маънои онҳо.
3. Дуо кардан ва фаро хондани Аллоҳи мутаъол бо онҳо, ҳамон гуна, ки фармуданд:

﴿وَلِلَّهِ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰ فَٱدۡعُوهُ بِهَا ١٨٠﴾ [الأعراف: ١٨٠]

«Аллоҳ дорои зеботарин номҳост (ки беҳтарин маъноҳо ва комилтарин сифоти камоли ӯ таъоло далолат менамоянд), пас Аллоҳро бо он номҳо фаро бихонед»[1].

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين والحمد لله رب العالمين.

(1) : Бадиеъул-фавоид 1/164

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه، كما يحب ربنا ويرضى، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

Эй аҳли имон ва тавҳид! Бидонед, ки Асмо ва Сифоти Аллоҳи мутаъол, ки фаровон ва бо азаммат аст, далолаткунанда бар қудрат ва азаммати Аллоҳ аст.

Асмо ва Сифоту Афъоли Аллоҳи мутаъол, инсонро нисбат ба азаммат ва камоли ӯ ҳидоят менамоянд, лизо ин беҳтарин роҳест, ки инсон метавонад онро барои ҳаракат ба сӯи таъзиму тамҷид ва фарохондани Аллоҳи мутаъол пеш гирад.

Аллоҳи мутаъол ба мо дастӯр дода, ки ӯро бо номҳои зебояш дуо ва фаро хонем:

﴿وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ﴿١٨٠﴾﴾ [الأعراف: ١٨٠]

«Номҳои накӯ фақат махсуси Аллоҳ аст, пас ӯро бо ин номҳои нек бихонед».

Дуо дар луғат ба маънои дархост аст, яъне Аллоҳи мутаъолро бо номҳояш фаро бихонед(1). Фарохондан ва дуо кардани Аллоҳ бо номҳои зебояш, ҳамон гуна, ки Аллома Ибни Қайим (р) мефармояд, дорои ду мартаба аст(2):

Якум: Фарохондани Аллоҳи мутаъол ҷиҳати шукр ва сипос, ё ибодати вай, зеро Аллоҳи мутаъол ба мо дастӯр дода, ки ӯро тақдис ва сипосу ситоиш намоем:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾﴾ [الأحزاب: ٤١-٤٢]

«Эй мӯминон! Аллоҳро бисёр ёд кунед ва ҳар субҳу шом покии ӯро баён кунед».

Дар саҳеҳи Бухорӣ аз Абдуллоҳ бин Масъуд (р) ривоят шуда, ки Паёмбари Худо (с) фармуд:

«ما من أحد أحب إليه المدح من الله»(3).

«Ҳеҷ касе нест, ки мадҳу ситоишро аз Аллоҳи мутаъол бештар дӯст дошта бошад».

Аллоҳи мутаъол ваъда дода, касоне, ки ӯро ёд мекунанд, онҳоро ёд менамояд:

﴿فَٱذْكُرُونِىٓ أَذْكُرْكُمْ وَٱشْكُرُوا۟ لِى وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾﴾ [البقرة: ١٥٢]

«Пас маро ёд кунед, то ман шуморо ёд кунам ва шукру сипоси маро ба ҷо оваред ва носипосӣ макунед».

(1) : Аҳкоми Қуръон, Ибни Арабӣ
(2) : Бадоеъул-фавоид 1/164
(3) : Фатҳул-борӣ 13/383

Аллоҳи мутаъол ба мо хабар дода, ки зикри Аллоҳ дилҳоро ором мегардонад:

﴿أَلَا بِذِكْرِ ٱللَّهِ تَطْمَئِنُّ ٱلْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾﴾ [الرعد:٢٨]

«Огоҳ бош! Дилҳо бо ёди Аллоҳ ором мегиранд».

Дуввум: Фарохондани Аллоҳи мутаъол барои дархости ҳоҷате. Аллоҳи мутаъол ба мо дастӯр дода, ки ӯро фаро бихонем ва ҳоҷоти худро бо ӯ дар миён гузорем ва ӯ таъоло ваъдаи истиҷобати онро додааст:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِيٓ أَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴿٦٠﴾﴾ [غافر:٦٠]

«Парвардигори шумо мегӯяд: Маро ба фарёд хонед, то бипазирам ва иҷобат кунам».

Фарохондани Аллоҳи мутаъол ва дархости масоил аз ӯ ба ҷуз аз роҳи Асмо ва Сифоти волои Илоҳӣ ҷоиз нест. Уламои динӣ ба мо гӯшзад кардаанд, ки лозим аст касе, ки дуо мекунад, барои ҳар дуое номи хоси муносиби дуои мавриди назаро интихоб кунад ва Аллоҳро бо он фаро бихонад.

Асмо, ё номҳои гиромии Аллоҳи мутаъол комилан тавқифӣ буда ва маҷоле барои баҳси ақлӣ дар он нест, бинобарин воҷиб аст, бар он чӣ Китобу Суннат гуфтаанд, иктифо кунем ва чизе ба он наяфзоем ва аз он кам накунем, чун ақли ноқиси инсон тавонои дарки Асмои гиромии Аллоҳи зулҷалолро ба наҳве, ки шоистаи он зоти гиромӣ бошад, надорад, бинобарин таваққуф бар насс воҷиб аст. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا ﴿٣٦﴾﴾ [الإسراء:٣٦]

«Ба дунболи чизе нарав, ки бадон илм ва огоҳӣ надорӣ, бегумон гӯшу чашм ва қалб ҳамаи онон, мавриди бозхост қарор хоҳанд гирифт».

Бинобарин қарор додани номе барои Аллоҳи мутаъол, ки Парвардигор онро муқаррар нафармуда, ё инкори номе, ки онро муқаррар фармуда бошад, гуноҳи бузурге дар ҳаққи Парвардигори мутаъол аст. Пас бар мо воҷиб аст, ки адабро пеша кунем ва ба он чӣ, ки нас барои мо овардааст, иктифо намоем.

Бародарони мусалмон ва муштоқони муҳаббат ва дӯстии Аллоҳи мутаъол!, маъбуди меҳрубонамон мефармояд:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِيٓ أَسْتَجِبْ لَكُمْ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِى سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾﴾ [غافر:٦٠]

«Парвардигори шумо фармуд: маро бихонед, то (дуои) шуморо иҷобат кунам, ҳамоно касоне, ки аз ибодати ман саркашӣ мекунанд, ба зӯдӣ бо хорӣ ба ҷаҳаннам ворид мешаванд».

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد . اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد «.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات الأحياء منهم والأموات، برحمتك يا أرحم الراحمين، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون».

10-Пойбандӣ ба Суннати Расули Аллоҳ (с)

Аҳдофи хутба

1- Баёни ҳақиқати муҳаббати Паёмбар (с).
2- Баёни ин, ки ибодат бидуни мувофиқат ба Суннат, қабул нест.
3- Баёни ин, ки маънои «شهادة أن محمدا رسول الله», холис доштани пайравӣ аз ӯст.
4- Баёни самараи пойбандӣ ба Суннат.

Хутбаи аввал

الحمد لله رب العالمين ، أحمده حمد الشاكرين، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، كلمة حق قامت عليها السماوات والأرضين، وبها أرسل الله الرسل مبشرين ومنذرين، ولأجلها انقسم الناس إلى مؤمنين وكافرين، فمن سبقت له السعادة بالإيمان كان من الناجين، ومن تنكب عنها واتبع هواه كان من الهالكين، وأشهد أن محمداً عبد الله ورسوله، وأمينه على وحيه، وخيرته من خلقه، المبعوث بالدين القويم، والصراط المستقيم، أرسله الله رحمة للعالمين، وإماماً للمتقين، وحجة على الخلائق أجمعين. صلى الله عليه وعلى آله وصحبه والتابعين لهم بإحسان، وسلم تسليماً مقروناً بالرضوان .اما بعد:

Аллоҳ Ҷалла Ҷалолуҳу мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَكُمُ ٱلرَّسُولُ بِٱلۡحَقِّ مِن رَّبِّكُمۡ فَـَٔامِنُواْ خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ وَإِن تَكۡفُرُواْ فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا ١٧٠﴾ [النساء:١٧٠]

«Эй мардум! Паёмбар (Муҳаммад (с) аз ҷониби Аллоҳ ба сӯи шумо омадааст ва дини ҳақро бароятон овардааст, пас имон биёваред (ва фурсатро ғанимат шуморед, ки ин кор) ба суди шумост ва агар кофир шавед (ҳар чанд бо куфр варзиданатон зиёне ба Аллоҳ намерасонед), чаро ки он чӣ дар осмонҳову замин аст, мутаъаллиқ ба Аллоҳ аст ва Аллоҳ огоҳи ҳаким аст».

Эй мусалмонон! Аллоҳи меҳрубон ба ҳар ду гурӯҳ, инсону ҷин миннат ниҳод, ки баргӯзидатарин инсонҳо, маҳвкунандаи торикӣ ва наҷотдиҳандаи мардум аз торикиҳо ба сӯи рӯшноӣ, яъне Муҳаммад бин Абдуллоҳ бин Абдулмутталиб (с)ро ба сӯи эшон фиристод ва эшонро бар соири Паёмбарон бартарӣ дод, имтиёзоти мунҳасир ба фардеро низ ба вай арзонӣ фармуд ва уммату пайравонашро беҳтарин уммат қарор дод, муҳаббату пайравии эшонро бар мардум воҷиб гардонид ва онро нишонаи ростӣ ва сидқи имони банда қарор дод. Аллоҳ мефармояд:

﴿قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٣١ قُلۡ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَۖ فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلۡكَٰفِرِينَ ٣٢﴾ [آل عمران:٣٢]

«Бигӯ: агар Аллоҳро дӯст медоред, аз ман пайравӣ кунед, то Аллоҳ шуморо дӯст бидорад ва гуноҳонатонро бибахшояд ва Аллоҳ омӯрзандаи меҳрубон аст. Бигӯ: аз Аллоҳ ва Паёмбар итоъату фармонбардорӣ кунед ва агар сарпечӣ кунанд (эшон ба Аллоҳ ва Паёмбар имон надоранд ва кофиранд ва) Аллоҳ кофиронро дӯст намедорад».

Дар ҷои дигар Аллоҳи пок пиромуни вуҷуби имони ҷаҳониён ба Муҳаммад (с) мефармояд:

﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِى نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ لِيَكُونَ لِلْعَٰلَمِينَ نَذِيرًا ۝١﴾ [الفرقان: ١]

«Воломақому ҷовид касест, ки фурқон, (яъне, ҷудосозандаи ҳаққу ботил) ро бар бандаи худ Муҳаммад (с) нозил кардааст, то ин ки ҷаҳониёнро (бадон) бим диҳад (ва ононро ба гӯши эшон бирасонад». Ин таъйиди Аллоҳ муҷиби имон ба вай буда ва ҳар кас чунин эътиқоде надошта бошад, кофир ва барои ҳамеша дар оташи дӯзах хоҳад монд.

Оёт дар ин мавзӯъ бисёр аст ва ҳамаи онҳо бар вуҷуби тоъати Расули Акрам (с) ва бар пайравӣ аз он чӣ эшон оварда, далолат мекунанд.

Ҳамчунон Аҳодиси дар вуҷуби итоъати Расули Аллоҳ (с) ва пайравӣ аз он чӣ оварда ва таҳрими маъсияти ӯ ба таври мутавотир ворид шудааст ва он ҳам дар ҳаққи касе, ки дар замони ӯ буда ва баъд аз ӯ то рӯзи қиёмат хоҳад омад. Пас бар ҳамаи инсонҳо –аъам аз аҳли китоб ва дигарон- лозим аст ба вай имон оварда ва ба ойинаш гардан ниҳанд.

Аз ҷумлаи ин Аҳодис, Паёмбари бузургвори Ислом мефармояд:

«وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لاَ يَسْمَعُ بِى أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ يَهُودِىٌّ وَلاَ نَصْرَانِىٌّ ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِى أُرْسِلْتُ بِهِ إِلاَّ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ». (مسند أحمد)

"Савганд ба зоте, ки ҷони Муҳаммад дар дасти ӯст, ҳар кадом аз Яҳудон ва Масеҳиён, паёми маро шунида ва ба он имон наёваранд, вориди дӯзах хоҳанд шуд". (Муснади Аҳмад)

Ва дар ҷои дигар мефармояд:

«من أطاعني فقد أطاع الله ومن عصاني فقد عصى الله». (متفق عليه).

"Касе, ки аз ман итоъат кунад, монанди ин, ки аз Аллоҳ итоъат карда ва касе, ки аз ман нофармонӣ кунад, монанди ин ки Аллоҳро нофармонӣ кардааст". (Муттафақун алайҳӣ).

Ҳамчунин Расули Акрам (с) фармудаанд:

«كل أمتي يدخلون الجنّة إلاّ من أبى، قيل يا رسول الله: ومن يأبى قال: «من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد أبى».

"Ҳамаи уммати ман дохили биҳишт хоҳанд шуд, магар касе, ки худ аз духули он имтиноъ варзад", гуфта шуд: Эй Расули Аллоҳ! чӣ касест, ки аз дохил шудани он имтиноъ меварзад? Фармуд: Касе, ки аз ман пайравӣ кард, дохили биҳишт хоҳад шуд ва касе, ки аз ман нофармонӣ кунад, ӯ ҳамон касест, ки аз духули он имтиноъ варзидааст". (ривояти Бухорӣ).

Бародарон ва Хоҳарон! Пайравӣ аз Паёмбари Акрам (с) ва чанг задан ба Суннати мутаҳҳари эшон, самараҳои неки дунявӣ ва ухравиро дар пай дошта, ягона роҳи наҷоти бандааст. Паёмбари Акрам (с) дар ҳадисе, ки Ирбоз бин Сория (р) онро ривоят намуда, фармуд:

«وَعَظَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَوْعِظَةً بَلِيْغَةً وَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ وَذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ، فقُلْنَا: يا رَسولَ اللهِ! كَأَنَهَا موْعِظَةُ مُوَدِّعٍ فَأَوْصِنَا. قَالَ: «أُوصِيكُمْ بِتَقْوى اللهِ، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وإِنْ تَأَمَّر عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ، وَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيرَى اخْتِلافاً كَثِيراً. فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلُفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ، عَضُّوا عَلَيْهَا بالنَّواجِذِ، وإِيَّاكُمْ ومُحْدثَاتِ الأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضلالَةٌ». (رواه أبوداود، والترمذِي وقال: حديث حسن صحيح).

"Паёмбар (с) мавъизаи (балиғе) барои мо эрод фармуданд, ки ба сабаби он дилҳоро тарс фаро гирифт ва ашк дар чашмон ҳалқа зад. Гуфтам: Эй Расули Аллоҳ! Ин мавъиза монанди мавъизаи касе буд, ки мехоҳад видоъ кунад, пас барои мо васияте намоед! Фармуданд: шуморо васият мекунам, ки тақвои Аллоҳро риъоят кунед ва гӯш диҳед ва итоъат кунед, ҳатто агар бандаи сиёҳ, имом ва ҳокими шумо бошад ва агар касе аз шумо зинда бимонад, шоҳиди ихтилофи зиёде мешавад, дар ин сурат ҳамвора бар шумо лозим аст, ки равиши ман ва равиши Хулафои барҳақ ва ҳидоятшудаи маро риъоят кунед ва бар анҷом додани ин аъмол ва идомаи ин равишҳо сахт пофишорӣ ва исрор дошта бошед ва аз бидъатҳо ва умури тозаворидшуда дар дин парҳезед, зеро ҳар бидъат ва амри тозае дар дин, (ки аз тарафи шаръ далеле ба ҷавози он набошад), гумроҳист". (Абӯдовуд ва Тирмизӣ ва фармуд: ҳадиси ҳасани саҳеҳ аст).

Оре! бо чанг задан бар Суннати мутаҳҳар, роҳҳои шайтон масдум гардида, Уммати исломӣ аз ихтилоф ва тафриқа дар амон мемонанд, чунон ки мусалмонони садри Ислом то вақте мутамассик ба Қуръон буданд, аз иззату қувват бархурдор буданд, аммо вақте Уммати ислом аз раҳнамудҳои волои Паёмбари Акрам (с) дур шуданд, монанди умматҳои пешин, хорӣ ва заъфу зиллат домангирашон шуд.

Чунон, ки он ҳазрат фармуданд:

«افْتَرَقَتْ الْيَهُودُ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً وَافْتَرَقَتْ النَّصَارَى عَلَى ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً ستَفْتَرِق أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كلها فِي النَّارِ إلا وَاحِدَة. قالوا:مَنْ هي يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «هي الْجَمَاعَة». وفي رواية أخري مفسرة الأولي قال: «هي التي تكون علي ما أنا عليه وأصحابي». (روابة أحمد وابن ماجه وغبره).

«Яҳуд ба ҳафтоду як фирқа тақсим шуданд ва Насоро ба ҳафтоду ду фирқа тақсим гардиданд ва Уммати ман низ ба ҳафтоду се фирқа тақсим мешавад, ба ҷуз як гурӯҳ аз он, ҳамагӣ дар оташанд». Ва дар ривояте аз Расули Акрам (с) суол мешавад, ки гурӯҳи наҷот ёфта чӣ касоне ҳастанд? мефармояд: касоне, ки бар манҳаҷи ман ва Асҳобам қарор доранд». (Ривояти Аҳмад ва Ибни Моҷҷаҳ ва ғайра).

Лизо фирқаи наҷотёфтаро ба ин гуна тавсиф мекунанд, ки онҳо Аҳли суннат ва ҷамоъат ҳастанд, ки аксарияти аъзами мусалмонон мебошанд. Аммо фирқаҳои дигар аҳли истисно, бидъат ва ҳаво мебошанд ва теъдодашон бисёр андак аст ва шиъорашон дурӣ аз Китобу Суннат ва Иҷмоъи Уммат аст, пас ҳар кас бо Китобу Суннат ва Иҷмоъ сухан гӯяд, аз Аҳли суннат ва ҷамоъат маҳсуб мегардад.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله ، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Эй мусалмонон! Паёмбари бузурги Ислом (с) умматашро ба чангзадан ба Суннати мутаҳҳараш тавсия намуда мефармояд:

«دَعُونِي ما تَرَكْتُكُمْ: إِنَّما أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَثْرَةُ سُؤَالِهِمْ، وَاخْتِلافُهُمْ عَلَى أَنْبيائِهِمْ، فَإِذا نَهَيْتُكُمْ عنْ شَيْءٍ فاجْتَنِبُوهُ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ» (متفقٌ عليه).

«Маро бо ҳамон дастурот ва вазоифе, ки барои шумо гузоштаам, бигзоред, дар ҳақиқат он чӣ, ки умматҳои пеш аз шуморо ҳалок гардонид, зиёд суол кардан ва мухолифати онон бо Паёмбарони худ буд, пас ҳар гоҳ шуморо аз чизе наҳй кардам, аз он дурӣ кунед ва чун фармони анҷом додани коре ба шумо додам, ҳар қадар аз онро ки метавонед анҷом диҳед».

Ва дар ҷои дигар мефармояд:

«أيهاالناس! إنّي قد تركت فيكم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا ابدا كتاب الله وسنه نبيه».

«Ман байни шумо чизе гузоштам, ки агар ба он чанг бизанед ва амал кунед, ҳаргиз гумроҳ нахоҳед шуд ва он Китоби Аллоҳ ва Суннати Паёмбар (с) аст, ки ҳар кас савори он шуд, наҷот ёфт ва касе, ки саркашӣ намуд, аз ҷумлаи ҳалокшудагон хоҳад буд».

Аллоҳ мефармояд:

﴿ فَلْيَحْذَرِ ٱلَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ ﴾ [النور:٦٣]

«Касоне, ки бо фармони ӯ Муҳаммад (с) мухолифат мекунанд, бояд битарсанд, ки балое бар онон фурӯд ояд, ё ин, ки ба азоби дарднок дучор шаванд».

Ва дар ҳадиси шариф омада:

«من أطاعني فقد أطاع الله ومن عصاني فقد عصى الله». (متفق عليه).

«Касе аз ман итоъат кунад дар ҳақиқат Аллоҳро итоъат кардааст ва касе, ки аз ман нофармонӣ кунад, дар ҳақиқат Аллоҳро маъсият ва нофармонӣ кардааст». (Муттафақун алайҳӣ).

Ва дар ҷои дигар мефармояд:

«ألا إنّي أوتيت الكتاب ومثله معه، ألا يوشك رجل شبعان على أريكته يقول عليكم بهذا القرآن، فما وجدتم فيه من حلال فأحلوه، وما وجدتم من حرام فحرّموه». (أحمد وأبوداود وحاكم با إسناد صحيح).

«Ҳамоно ба ман Қуръон ва мислу монанди он (яъне: Суннати Расули Акрам (с) дода шудааст, ҳамоно ба зудӣ марде шикамсер ва такя зада ба такягоҳе ва болишти худ, ки мегӯяд: бар шумо лозим аст, ки фақат пайрави Қуръон бошед ва ҳар чӣ дар он аз ҳалол ёфтед, пас онро ҳалол бидонед ва он чӣ дар он аз ҳаром ёфтед, онро ҳаром бидонед». (Аҳмад ва Абӯдовуд ва Ҳоким бо санади саҳеҳ).

Абӯрофеъ аз падараш ривоят мекунад, ки Расули Акрам (с) фармуданд:

«لا ألفين أحدكم متكئاً على أريكته يأتيه الأمر من أمري مما أمرتُ به أو نهيتُ عنه فيقول لا ندري، ما وجدنا في كتاب الله اتبعناه». (أبوداود وابن ماجه با سند صحيح).

«Набинам, ки яке аз шумо бар болишти худ такя зада ва амре аз авомире, ки ман ба он амр кардаам ва ё аз он наҳӣ кардаам, бар ӯ ояд ва ӯ бигӯяд: намедонам! фақат он чӣ дар Китоби Аллоҳ пайдо кардем, қабул хоҳем кард». (Абӯдовуд ва Ибни Моҷҷаҳ бо санади саҳеҳ).

Пас бар мусалмон воҷиб аст, дар ҳамаи умури зиндагӣ аъам, аз ибодот ва муъомалот, аз иршодоти Набавӣ пайравӣ намояд, чунон ки он Ҳазрат (с) фармудаанд:

«صلوا كما رأيتمونى أصلى» (روايت أبو داود).

Яъне: «Тавре намоз бихонед, ки маро дидаед намоз мехонам». (Абӯдовуд).

Ва дар ҷои дигар мефармояд:

«خذوا عنى مناسككم» (أحمد وبيهقى).

«Маносики ҳаҷҷатонро аз ман бигиред». (Аҳмад ва Байҳақӣ).

Бинобарин шогирдони мадрасаи Нубувват, дар ҳамаи ҳолатҳо аз ҳидояти Паёмбари гиромӣ ҳаргиз сарбоз намезананд, авомири он Ҳазратро гиромӣ дошта, аз ҷону дил амалӣ менамуданд ва аз навоҳии эшон дурӣ меҷустанд.

Чунон, ки аз Аббос бин Рабиъа (р) ривоят шудааст, ки фармуд:

«رَأَيْتُ عُمَرَ بنَ الخطاب- رضي اللَّه عنه-، يُقَبِّلُ الْحَجَرَ، يَعْنِي الأَسْوَدَ ويَقُولُ: إني أَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ ما تَنْفَعُ ولا تَضُرُّ، ولَوْلاَ أَنِّي رأَيْتُ رَسُولَ اللَّه- صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ-، يُقَبِّلُكَ ما قَبَّلْتُكَ..». (متفقٌ عليه).

«Ҳазрати Умар бин Хаттоброро дидам, ки ҳаҷарул-асвадро мебӯсид ва мефармуд: «Медонам, ки ту санге ҳастӣ ва фаидаву зарар намерасонӣ ва агар Паёмбар (с)ро надида будам, ки туро мебусид, ҳаргиз туро намебӯсидам». (Муттафақун алайҳӣ).

Мусалмонон! Бидонед, Уммати исломӣ вақте бо иззат ва қудратманд хоҳад шуд, ки Суннати Паёмбар (с)ро зинда сохта, онро сармашқи зиндагии хеш қарор диҳанд, дар ғайри ин сурат, ҷуз хорӣ ва зиллат чизе насибашон нахоҳад буд, чунонки он Ҳазрат (с) фармуд:

«إذا تَبَايَعْتُمْ بِالْعِينَةِ وَأَخَذْتُمْ أَذْنَابَ البقر وَرَضِيتُمْ بالزرعِ وتركتم الجهادَ، سلط اللهُ عليكم ذُلا لاَ يَنْزِعُهُ حتى ترجعوا إلى دينِكم» (أبو داود وبيهقى).

"Ҳар гоҳ муъомали "Ийна" (навъе аз муомала аст) кардед ва думи говҳоятонро гирифтед ва ба кишту зироъат розӣ шудед (ба мол ва зебу зевари дунё дил бастед) ва ҷиҳодро такр кардед, Аллоҳ бар шумо зиллате тасаллут мекунад ва онро барнамедорад, магар ин ки ба динатон бар гардед".

Оре! Уммати исломист, ки Ислом онҳоро иззат бахшида, ҳаргоҳ иззатро аз ғайри он ҷустуҷӯ намоянд, Аллоҳ ононро хору залил мекунад ва агар мо Исломро нусрат надиҳем, Аллоҳ қавмеро хоҳад оварда, ки динаш ва суннати Набияшро, нусрат диҳанд.

﴿إِلَّا تَنصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ ﴿٤٠﴾﴾ [التوبة:٤٠]

«Агар Паёмбарро ёрӣ накунед –Аллоҳ ӯро ёрӣ мекунад, ҳамон гуна, ки қаблан ӯро ёрӣ дода буд».

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ﴿٥٦﴾﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

11- Сабр

Аҳдофи хутба

1- Таълими ахлоқи сабр.
2- Шинохти ақсоми сабр.
3- Зарурати сабр дар ҳамзистӣ бо афрод ва ҷомеъа.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي وعد الصابرين أجرهم بغير حساب، وجعل لهم العواقب الجميلة في هذه الدنيا ويوم المآب، وأشهد أن لا إله إلا الله،وحده لا شريك له ،الرحيم التواب ،الكريم الودود الوهاب ،وأشهد أن محمدًا عبده ورسوله ،الذي أنزل عليه الحكمة وفصل الخطاب ،اللهم صلّ على محمد وآله وأصحابه صفوة الصفوة ولبّ اللباب وسلّم تسليمًا. أما بعد:

Эй касоне, ки имон овардаед! Тақвои Аллоҳро пеша кунед ва бидонед, ки сабр ва бурдборӣ аз имони инсон аст ва ҷойгоҳи сабр дар имони инсон монанди сар дар бадани вай мебошад, пас ҳар, ки аз неъмати сабр бебаҳра монад, аз яқин ва имон низ маҳрум мемонад.

Таваҷҷӯҳи фаровони Қуръон ба сабр ба хотири арзиши динӣ ва ахлоқии он аст. Сабр як фазилати ахлоқии сонавӣ нест, балки як зарурат аст ва тараққӣ ва баландӣ ва такомули одамӣ ҷуз дар сояи он имконнопазир нест. Агар сабр набошад, саъодату хушбахтии фарду ҷомеъа, ҳеҷ кадом муяссар нест. Бидуни сабр, на дин пойдор аст, на дунё, бинобарин сабр ҳам як зарурати дунявист ва ҳам як зарурати динӣ.

Сабру зафар ҳар ду дӯстони қадимианд. Ба асари сабр навбати зафару пирӯзӣ ояд. Ҷойгоҳи сабр дар адабиёти форсӣ маъруф аст ва калимаҳову ҷумлаҳои шоеъ дар форсӣ худ нишонаи ин аҳамият ва ҷойгоҳи муҳим аст:

- Сабр талх аст ва локин самараи ширин дорад.
- Сабр кун, аз ғӯра ҳалво мешавад.
- Ҳар ки товӯс хоҳад, ҷаври Ҳиндустон бикашад.

Бешак, аҳли имон бештар дар маъразаи озорҳо ва мусибатҳову нохӯшиҳо қарор мегиранд ва табиъатан зарурати сабр дар ин ҷо бештар худро нишон медиҳад.

Зиёнҳои молӣ ва ҷонӣ, аз даст додани азизон... ҳамаи инҳо лозимааш, таҳаммулу бурдборист. Дар тӯли таърих, бандагони хоси Аллоҳ, Анбиёву солиҳин, сахт мавриди озмоиш қарор гирифтаанд. Иблис дар баробари Одам, Намрӯд дар баробари Иброҳим, Фиръавн дар баробари Мӯсо, Абӯҷаҳл дар баробари Муҳаммад (с)... бинобарин ин тибқи суннат ва ҳикмати Илоҳӣ пас аз Анбиё (а) соири мӯминон

нисбат ба дигар инсонҳо бештар мавриди озмоиши сахти Аллоҳ қарор мегиранд, ҳамон гунае, ки Расули гиромии Ислом мефармоянд:

«أشد الناس بلاء الأنبياء ثم الأمثل فالأمثل».

Яъне, Анбиё аз ҳама зиёд зери ибтилову имтиҳон қарор мегиранд, баъд аз онҳо мисолиҳову мисолиҳо".

Мӯминони намозгузор! Сабр дурахшандатарин хулқ ва хӯйи Қуръонист, ки дар ҷой ҷои Қуръон ба навъе мавриди инояти Парвардигор қарор гирифта аст. Бо таваҷҷӯҳ ба оёти Қуръонӣ метавон гуфт: волотарин ва болотарин дараҷаи диндорӣ сабр аст ва бузургтарин хосияти аҳли имон, сабр аст ва бандагони шоистаи Аллоҳ ба ҳар куҷо, ки расиданд, дар партави сабр будааст. Қуръон сабро калиди некӣ ва дарвозаи хушбахтии дунё ва охират дониста аст.

Аллоҳи мутаъол аҳли сабрро навиду башорат медиҳад ва мефармояд:

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُم بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾﴾ [البقرة:١٥٥]

«Яқинан шуморо бо чизе аз қабили тарсу гуруснагӣ ва коҳиши амволу ҷон ва меваҳо (маҳсулот ва фаровардаҳову тиҷорат) меозмоям ва ба шикебоён мужда бидеҳ».

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾﴾ [محمد:٣١]

«Ва ҳатман шуморо меозмоем, то муҷоҳидон ва собиронатонро маълум дорем ва хабарҳоятонро ошкор кунем».

Сабр яке аз муҳимтарин асбоби растагорӣ ва комёбии инсон аст. Аллоҳи мутаъол дар ин робита мефармоянд:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾﴾ [آل عمران:٢٠٠]

«Эй касоне, ки имон овардаед! бурдборӣ пеша кунед ва пойдорӣ варзед, меҳнат кашед ва барои ҷиҳод омода бошед ва тақвои Аллоҳ дошта бошед, шояд растагор шавед».

Аллоҳи мутаъол подоши собиринро беинтиҳо қарор додааст, он ҷо, ки мефармояд:

﴿إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾﴾ [الزُّمر:١٠]

«Дар ҳақиқат подоши собирин бешумор ва комил дода мешавад».

Аллоҳи мутаъол амонату раҳбарӣ дар динро ба сабр вобаста сохтааст ва дар ин бора мефармояд:

﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا ۖ وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾﴾ [السجدة:٢٤]

«Ва чун сабру шикебойи карданд ва ба оёти мо яқин доштанд, бархе аз ононро пешвоёне қарор додаем, ки ба фармони мо (мардумро) ҳидоят мекарданд ва ба оёти мо яқин доштанд».

Уламо ва донишмандони исломӣ аз дер боз гуфтаанд, ки:

«بالصبر واليقين تنال الإمامة في الدين».

"Бо сабру яқин имомат ва пешвоии дини ба даст хоҳад омад".

Аллоҳи мутаъол ба мо мегӯяд, ки агар ҳамроҳ бо сабр тақвои Аллоҳро пеша намоед, ҳаргиз макру кайди душманон ба шумо осеб нахоҳад расонид, он ҷо ки мефармояд:

﴿إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِن تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾﴾ [آل عمران:١٢٠]

« Агар хайре ба шумо расад, андӯҳгин шаванд ва агар ба мусибате гирифтор оед, шодмон гарданд. Агар сабр варзед ва парҳезгорӣ кунед, аз макрашон ба шумо зиёне нарасад, дар ҳақиқат Худо бар ҳар коре, ки мекунанд, огоҳӣ дорад!”.

Бародарони гиромӣ! Мушоҳида кардем, ки Аллоҳи мутаъол чӣ гуна моро ба сабру бурдборӣ ташвиқ намуда ва чӣ подошҳоеро барои собирин қарор дода аст.

Ҳоло бингарем, ки уламо ва донишмандон ин сабрро чӣ гуна таърифу тафсир намудаанд. Дар “мисбоҳи мунир”, вожаи (сабр) ба маънои нигоҳ доштани хештан аз дилнигаронӣ омадааст, аммо калимаи сабр дар истилоҳ, яъне: ҳифзи нафси хеш аз бетобӣ ва контроли забон аз шиква ва ношукрӣ ва муҳофизати аъзои дигари бадан аз аъмоле монанди: бар сару сурат задан ва гиребон дарондан ва тасануъ дар гиряву зорӣ. Ва дар ҷои дигар омадааст, ки сабр ба маънои “истодагӣ дар ҳангоми ибтилову мусибат ҳамроҳ бо ҳусни адаб” аст.

Дигаре сабрро ин гуна таъриф намудааст, ки сабр ба маънои: “бениёзӣ дар бало ва мусибат, бидуни изҳори гила ва шикоят” аст. Ва ба таври куллӣ, ду навъ шиква ё шикоят вуҷуд дорад. Яке ин, ки инсон ба сӯи Аллоҳи мутаъол нола ва шиква намояд, ки ин навъ бо сабр ҳеҷ гуна муғойирате надорад, монанди гуфтаи паёмбар Яъқуб (а) ҳангоме, ки гуфт:

﴿قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾﴾ [يوسف:٨٦]

«Гуфт: ман шикояти ғаму андӯҳи худро пеши Аллоҳ мебарам ва аз (лутфу инояти) Парвардигор чизе медонам, ки шумо намедонед».

Бо вуҷуди ин, ки дар ҷои дигар эшон фармуда буданд: «فَصَبْرٌ جَمِيلٌ», яке дигаре аз анвоъи шиква ва гилаву шикояти инсон мубтало аз қазо ва қадари Илоҳӣ ва балову мусибат аст, ки ин навъ ҳаром ва ноҷоиз мебошад. аммо агар шахсе бихоҳад, беморӣ ва ё ибтило ва мусибати худро назди дигаре танҳо ба унвони хабар ва иттилоъ (ва бидуни гила ва шикоят аз Аллоҳ ва қазову қадар) баён намояд, мунофоте бо сабр надошта ва ҷоиз мебошад.

Азизони намозгузор! Уламо ва донишмандони исломӣ аз салаф то халаф, китобҳои зиёдеро дар мавриди сабр ва аҳамияту анвоъи он навиштаанд, ки банда низ аз дастовардҳои онҳо истифода намуда ва барои шумо бародарони гиромӣ баён медорам.

Ба таври умум, уламо ва дошинмандони исломӣ сабрро ба се даста тақсим намуданд. Яке аз он сабрҳо барои анҷом тоъот ва ибодот аст. Иллати вуҷуди ин навъ сабр аст, ки нафси инсон зотан, аз бандагӣ ва банда будан гурез дорад ва ба сӯи озодии бе қайду банд тамоюл дорад, лизо банда барои ба ҷо овардани ибодат ниёзманд ба сабр аст. Бархе ибодатҳо мисли намоз, инсон ба хотири касолат ва танбалӣ аз он хушаш намеояд ва бархе мисли закот, ба хотири бахилӣ ва бархе ҳам ба хотири ҳар ду (бахилӣ ва танбалӣ) аз он нохушоянд аст, ҳамонанди ҳаҷҷу ҷиҳод дар роҳи Аллоҳ.

Ба таври куллӣ мӯмин барои фармонбарӣ аз Аллоҳи мутаъол дар се марҳала ба сабр ниёз дорад, ки худ ин сабр калиде аст, барои ихлоси шахс дар он ибодат:

1. Дар ҳоле, ки қасди ибодат дорад, сабр дар ин марҳала пуштибони инаст, ки банда нияташро пок гардонад ва бо ихлоси тамом ибодатро шурӯъ кунад ва нагузорад, худнамойи ва риё онро биёлояд.
2. Марҳалаи дуввум дар замони анҷом додани ибодат, дар ҳоле, ки машғул ба ибодат шудааст. Дар ҳангоми ибодат лаҳзае аз аз Аллоҳи мутаъол ғофил нагардад ва аз анҷом додани одоб ва суннатҳои ибодат танбалӣ накунад, яъне то вақте, ки аз ибодат фориғ нашуда аст, ба василаи сабр аз омилҳое, ки боиси сустӣ ва коҳилӣ мешаванд, худро нигоҳ дорад.
3. Марҳалаи саввум пас аз поён пазируфтани ибодат. Ҳолати саввум, яъне фароғ аз амал. Дар ин ҷо сабр инаст, ки ба хотири ҷилавгирӣ аз риё ва худнамойи аз изҳор ва ифшои ибодат ва аз ҳар чизе, ки амали ӯро ботил ва тabоҳ мекунад, хештандорӣ кунад. Касе, ки баъд аз садақа додан, сабр пеша накард ва миннат гузошт ва озор расонд ва ё онро барои дигарон бозгӯ намуд, он хайрро ботил кардааст.

Дуввумин навъ аз сабр, сабр дар муқобили мусибат аст, монанди марги дӯстон, нобудии сарват, нобинойи, аз байн рафтани саломатӣ ва мусибатҳои дигар. Сабр бар ин гуна масоил болотарин мақоми сабр аст, зеро пуштибони ин сабр, яқин аст.

Паёмбари Ислом фармуданд:

«مَنْ يُرِدْ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُصِبْ مِنْهُ». (رواه البخارى).

"Касе, ки Аллоҳ ба ӯ иродаи хайр кунад, ӯро ба сахтӣ меозмояд".

Сабр дар баробари мардумозорӣ низ, ҷузъи ин навъ сабр ба шумор меравад.

Саввумин навъ аз анвоъи сабр, сабр дар муқобили мусибат аст, ки монеъ аз иртикоби маъсият мешавад.

Имом Ибни Қайим муътақид аст, ки сабр аз маъсият ва сабабҳои мутаъаддиде нашъат мегирад:

1. Огоҳии инсон ба зишту паст будани гуноҳу мусибат.
2. Шарм аз Аллоҳ.
3. Арҷ ниҳодан ба неъматҳо ва эҳсони Аллоҳи мутаъол бар хеш.
4. Тарс аз Аллоҳ ва бим аз уқубати ӯ.
5. Муҳаббату ишқ ба Аллоҳи мутаъол (ва ин муҳимтарин асбоб аст).
6. Шарофат, покӣ ва фазилати нафс.
7. Шинохти комил ба саранҷоми бади гуноҳкор ва зиштии паёмади он.
8. Костан аз орзӯҳо дар дунё ва худро мусофир донистан.
9. Дурӣ кардан аз зиёдаравӣ дар хурдан, ошомидан ва пӯшиданд.
10. Даҳумин сабаб, ки дар баргирандаи ҳамаи сабабҳои ёд шуда аст: дарахти танумандии имон дар қалб аст. Ҳар чанд имон қавитар бошад, инсон комилтар аст, чунон ки ҳар гоҳ имон заъиф шавад, сабр ҳам ба ҳамроҳи он заъиф мешавад.

Аз Аллоҳи Рабул-иззат ва ҷалолу ҷабарут ва камол хоҳонам, ки имони моро ба зинати сабр музайян созад ва тавфиқи пойдорӣ ва истиқомат дар сиротал-мустақимро насиби мо ва шумо гардонад, то дар он дунё аз зумраи касоне бошем, ки аз подош ва неъматҳои беҳадду марзи Илоҳӣ баҳраманд мешаванд.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله رب العالمين أحمده سبحانه وأشكره، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن نبينا محمدا عبد ورسوله صلى الله وسلم وبارك عليه، وعلى آله وأصحابه والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين. اما بعد:

Намозгузорони гиромӣ! Тақворо пеша кунед ва ҳамвора аз ӯ бихоҳед, ки моро дар зумраи собирон ва бурдборон маҳшур гардонад. Расули Акрам (с), ки усва ва қудваи мо дар тамоми умур ҳастанд, дар зиндагии пурбаракати хеш қавлан ва амалан, намунаи комили як инсони собир буnанд ва ёрону аҳли байт ва наздиконашро, ки шогирдони таррози аввали мактаби вай буданд, ҳамвора бар ин ахлоқи вороста тарбият менамуданд.

Аз Саъд бин Ваққос ривоят аст, ки мегӯяд: гуфтам: Эй Расули Аллоҳ!

Кадом гурӯҳе аз мардум сахтар озмӯда мешавад? Фармуданд:

«الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الصَّالِحُونَ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ مِنَ النَّاسِ يُبْتَلَى الرَّجُلُ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ فَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ صَلَابَةٌ زِيدَ فِي بَلَائِهِ وَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ رِقَّةٌ خُفِّفَ عَنْهُ وَمَا يَزَالُ الْبَلَاءُ بِالْعَبْدِ حَتَّى يَمْشِيَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ لَيْسَ عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ". (رواه الترمذى).

"Паёмбарон, сипас солиҳин ва сипас касоне, ки ба онҳо шабеҳтаранд. Шахс бар ҳасби диндорияш озмӯда мешавад, пас агар дар диндориаш пойдорӣ ва салобат бошад, дар миқдори озмӯдани ӯ низ афзӯда мешавад ва агар дар диндории ӯ заъф бошад, аз миқдори озмӯдани вай коста мешавад ва ба истимрор инсон мавриди озмоиш қарор мегирад, то ин ки дар ҳоле бар замин меравад, ки гуноҳе бар ӯ нест ва сабраш гуноҳашро пок кардааст". (Ривояти Тирмизӣ).

Абӯяҳё Суҳайб бин Синон дар ривояти дигар мегӯяд, ки Расули Акрам (с) мефармоянд:

«عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ" (رواه مسلم).

"Шигефто ва таъаҷҷубовар аст кори мӯмин, ҳамаи кораш хайр аст. Ин вижагӣ ва хосият ғайр аз мӯмин, барои касе ҳосил намешавад. Агар хушӣ ба ӯ бирасад, шукр мекунад, пас барояш хайр аст ва агар сахтӣ бар ӯ бирасад, сабру бурдборӣ мекунад, пас ин барояш низ хайр аст".(Ривояти Муслим).

Аз Абӯабдуллоҳ, Хубоб бин Арас ривоят шуда, ки гуфт: Ба Паёмбар (с) шикоят кардам, дар ҳоле ки ӯ дар сояи Каъба ба бурдаи хеш такя зада буд, гуфтам: Оё барои мо талаби ёрӣ ва пирӯзӣ намекунӣ? Оё барои мо дуо намекунед? Паёмбар (с) фармуданд:

«قَدْ كَانَ مَنْ قَبْلَكُمْ يُؤْخَذُ الرَّجُلُ فَيُحْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهَا فَيُجَاءُ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُجْعَلُ نِصْفَيْنِ وَيُمْشَطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ وَعَظْمِهِ فَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَاللَّهِ لَيَتِمَّنَّ هَذَا الْأَمْرُ حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ لَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ وَالذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ». (رواه البخارى ومسلم).

"Пеш аз шумо мушкилоти бештар буд. Марди муҷоҳид гирифта мешуд, барояш дар замин чоҳе меканданд ва ӯро дар он меадохтанд, сипас арраро меоварданд ва бар сараш гузошта ва сарашро ду ним мекарданд ва бо шонаи оҳанин баданашро шона мекарданд, ба тавре, ки ба устухон мерасид. Бо вуҷуди ин шиканҷаҳо ӯ аз динаш даст барнамедошт. Ба Аллоҳ савганд, ҳатман Аллоҳ ин динро ба камол хоҳад расонд, тавре, ки мусофир аз "Санъо" ба "Хазрамавт" биравад, ҷуз аз Аллоҳ ва хатари гург бар гӯсфандонаш, аз чизи дигаре наҳаросад, вале шумо аҷалаву шитоб мекунед". (Ривояти Бухорӣ ва Муслим).

Дигар Паёмбарони Илоҳӣ низ ҳамонанди Расули гиромӣ (с) дар ин роҳ сахтиҳову мусибатҳоеро таҳаммул карданд ва сабру бурдбориро пеша намуданд, то ҷое ки бисёре аз онҳо монанди Аюб ва Яъқуби

забонзад ва усваи сабру шикебойи гаштанд ва аз сӯи дигар, ёрони гиромии Расули Акрам (с) ва шогирдони мактаби Нубувват, монанди Абӯбакру Аммор ва Билолу Хаббоб ва Суҳайбу Мусъаб ва ғайр, дар ин роҳ сахтиҳо ва шиканҷаҳои шадидеро ба ҷон хариданд ва бисёре аз онҳо аз арзишмандтарин доштаҳои дунявии худ гузашта ва бо сабру бурдборӣ, ризогии Аллоҳ ва Расулашро ба даст оварданд.

Бародарони мусалмон! Ҳамон гуна, ки ин бузургон нидои Аллоҳро лабайк гуфта ва ниҳоли сабрро дар нафси хеш шукуфо сохтанд, бар мо лозимаст, ки ба онҳо иқтидо намуда ва дар тамоми шуъӯни зиндагии рӯзмараамон ва дар бархурд бо дигарон, аъам аз аҳли хонавода, падару модар, ҳамсару фарзанд, ҳамсоя ва дӯст, ҳамкору коргар, устоду муаллим, шогирд ва зердаст, ҳама ва ҳама ба ин сифати писандида, ороста шавем ва ба пирӯзӣ ва растагории ҷовидона даст ёбем.

اللهمَّ صلِّ وسلِّم وبارِك على عبدِك ورسولِك مُحمّد, وارْضَ اللهمَّ عن خلفاء نبيك الرّاشدين الأئمة الهداة المهديين ذوي القدر العلي والفخر الجلي ساداتنا وأئمتنا أبي بكر وعمر وعثمان وعلي وارض اللهم عن السبطين الشهيدين سيدى شباب أهل الجنة وقرتى أعين أهل السنة الإمام أبي محمد الحسن والإمام أبي عبدالله الحسين وعن أمهما فاطمة الزهرا وعن جدتهما خديجة الكبرى وعن الصديقة بنت الصديق عائشة أم المؤمنين وعن سائر أزواج نبيك الطاهرات وعن سائر آل بيت النبي المطهرين من الدنس والأرجاس وعن عمي النبي الكريم حمزة والعباس وعن من تبعهم بإحسان الى يوم الدين.

اللهم أحينا في موالاتهم وموالاة أولياءهم ومعاداة أعدائهم وأمتنا على ملتهم واحشرنا في زمرتهم .

اللهم أعز الإسلام والمسلمين ، وأذل الشرك والمشركين ، ودمر أعداء الدين ، واجعل اللهم هذا البلد آمناً مطمئناً وسائرَ بلاد المسلمين .

اللهم انصر من نصر الدين، اللهم انصر دينك وكتابك وسُنَّة نبيِّك - صلى الله عليه وسلم.

اللهم انصر إخواننا المسلمين في كل مكان يا حي يا قَيُّوم، اللهم انصرهم نصرًا مؤزَّرًا، وأيدهم بتأييدك، واحفظهم بحفظك يا حي يا قيوم يا ذا الجلال والإكرام.

اللهم آمنًّا في أوطاننا، وأصلح أئمتنا، وولاة أمورنا، واجعل ولايتنا فيمن خافك واتقاك، واتبع رضاك يا رب العالمين، اللهم أبرِم لهذه الأمة أمرَ رشدٍ يَعزُّ فيه أهل طاعتك، ويُذلّ فيه أهل معصيتك، ويُؤمر فيه بالمعروف، ويُنهى فيه عن المنكر؛ إنك على كل شيء قدير.

12- Насиҳат ва Амонат

Аҳдофи хутба

1- Баёни ин, ки дин насиҳат аст.

2- Баёни маънои ҳақиқии насиҳат ва фазилати он.

3- Баёни маънои амонат ва фазоилу одоби он.

4- Барҳазар доштан аз тафрит дар насиҳат ва амонат.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله، شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ ١٣﴾ [الحُجُرات:١٣]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١].

أما بعد:

Аз Анас (с) ривоят аст, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ، حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ». (متفق عليه)

«Касе аз шумо имон намеоварад, то ин ки он чиро барои худ дӯст медорад, барои бародари худ низ дӯст бидорад». (Муттафақун алайҳӣ).

Бародарӣ, рӯҳи имон ва чакидаи эҳсос аст. Бародарӣ ҳамон бароварда шудани амнияти фарогирест, ки дар ҳамаи ҷомеъа итминон ва сулҳро густарда месозад.

Эй мусалмон! Ҳар, ки инро ба дурустӣ дарк кунад ва тадаббур намояд, вазифаи худро дар бародараш хоҳад донист. Нишон додани содиқонаи бародарӣ маҳдӯд нест, аммо ҳамаи он дар як вожае бузург, ки маънои бузург ва осори чашмгир дорад, ҷамъ мешавад, ки ҳамон хайрхоҳӣ дар рафтор ва пазириши насиҳати дигарон ва насиҳати якдигар аст.

Бар асоси ин ҳақ, бародаратро насиҳат карда ва барои ӯ хайрхоҳӣ мекунӣ ва насиҳати ӯро пазируфта ва насиҳат кунандагонро дӯст хоҳӣ дошт. Насиҳат меъёри муҳаббати содиқона ва дӯстии холисона аст. Бародари ту касест, ки дар ҳаққи ту хайрхоҳӣ ва насиҳат намояд.

Насиҳат калимаест фарогир ва маънои комили он иродаи хайр аст барои шахси муқобил ва роҳнамоии вай ба сӯи он ва барҳазар доштани ӯ аз айбҳо ва инҳироф дар гуфтору кирдор ва рафтор бо дигарон...

Муҳаммад бин Наср (р) дар таърифи дақиқ ва зебо мегӯяд: «Насиҳат, яъне таваҷҷӯҳи қалб нисбат ба шахси насиҳатшуда, ҳар ки бошад ва муроқибат аз вай ва ислоҳи вай».

Ва ҳамин кофист, ки Паёмбари мо Муҳаммад (с) динро дар насиҳат хулоса карда ва онро се бор такрор намуда ва фармуданд:

«الدِّينُ النَّصِيحَةُ، الدِّينُ النَّصِيحَةُ، الدِّينُ النَّصِيحَةُ» قُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: «لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ».

«Дин насиҳат ва хайрхоҳист, дин насиҳат ва хайрхоҳист, дин насиҳат ва хайрхоҳист!. Гуфтем: барои ки эй Расули Аллоҳ? Фармуданд: Барои Аллоҳ ва барои китобаш ва барои Паёмбараш ва барои имомони мусалмон ва оммаи мусалмонон!».

Ибни Баттор (р) мефармояд: «Насиҳат ҳам дин номида мешавад ва ҳам Ислом».

Эй мусалмонон! Барои ҳеҷ кас, дорои ҳар мақому манзалате, ки бошад, мумкин нест, ки аз насиҳат бениёз шавад, ҳокиму олим ва муаллиму хонанда ва ғанию фақир ва марду зан ва дуру наздик, ҳамеша ва ҳама ҷо...

Насиҳат ва хайрхоҳӣ аз бузургтарин ҳуқуқ миёни мусалмонон аст. Аз Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Расули Акрам (с) фармуданд:

«حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ»، قِيلَ: مَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللهِ؟، قَالَ: «إِذَا لَقِيتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ، وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَانْصَحْ لَهُ، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللهَ فَسَمِّتْهُ، وَإِذَا مَرِضَ فَعُدْهُ وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ.» (صحيح مسلم).

Ҳаққи мусалмон бар мусалмон шаш чиз аст! гуфта шуд: ин шаш чиз» кадомҳоянд? Фармуданд: «Ҳар бародари мусалмонро рӯ ба рӯ шудӣ, ба вай салом бигӯ ва агар туро даъват кард, даъваташро бипазир ва агар ба ту насиҳат ва хайрхоҳӣ кард, ту низ барояш хайрхоҳӣ кун ва агар атса зад ва «алҳамду лиллоҳ» гуфт, дар посухаш бигӯ «يرحمك الله» ва агар бемор шуд, ба аёдаташ бирав ва агар вафот кард, дар ташеъи ҷанозаи вай ширкат кун". (Саҳеҳи Муслим).

Ҷарир бин Абдуллоҳ Баҷалӣ (р) мефармояд:

«بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآله وسَلَّمَ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ». (متفق عليه)

«Бо Расули Худо (с) бар барпо доштани намоз ва додани закот ва хайрхоҳӣ барои ҳар мусалмон, байъат намудам». (Муттафақун алайҳӣ)

Ва аз Табаронӣ чунин ривоят шудааст, ки: «Ҳар, ки ба амри мусалмонон аҳамият надиҳад, аз онон нест ва ҳар ки шабу рӯзро сипарӣ

кунад ва барои Аллоҳ ва Расулу Китобаш ва имоми мусалмонон ва умуми онон, хайрхоҳӣ наварзад, мӯмин нест».

Эй мусалмонон! Мисоли мӯмин дар баробари дигар мусалмонон ба монанди ду даст аст, ки ҳар як дигареро мешӯяд».

Абӯдардо (р) мегӯяд: «Агар бихоҳед шуморо насиҳат мекунам... маҳбубтарини бандагон назди Аллоҳ касонеанд, ки боиси дӯст доштани Аллоҳ назди мардум ва дӯст доштани мардум назди Аллоҳ мешаванд ва дар замин ба насиҳат ва хайрхоҳӣ талош меварзанд».

Абӯбакри Музаннӣ (р) мефармояд: «Абӯбакри Сиддиқ (р) бо намозу рӯзаи бисёр бар дигар асҳоби Расули Аллоҳ (с) пешӣ нагирифт, балки бо чизе, ки дар қалбаш буд, бар онон пешӣ гирифт». Ибни Убай (р) мефармояд: «Он чӣ дар қалби Абӯбакри Сиддиқ (р) буд, муҳаббати Аллоҳ ва хайрхоҳӣ барои бандагонаш буд».

Эй азизон! Мусалмон нисбат ба мусалмон, монанди як сохтмоне аст, ки ҳар як дигареро мегирад... онон бо якдигар дар некӣ ва тақво ҳамкорӣ мекунанд... ва ба сӯи ҳақу сабр тавсия мекунанд... ба маъруф амр мекунанд ва аз мункар боз медоранд... мусалмон бародари мусалмон аст... аврати ӯро мепӯшонад ва лағжиши ӯро мебахшад ва барои ӯ дилсӯзӣ мекунад ва узри ӯро мепазирад ва аз ғайбати ӯ ҷилавгирӣ мекунад ва ба насиҳат ва хайрхоҳӣ барои ӯ идома медиҳад ва дӯстии ӯро ҳифз менамояд ва даъвати ӯро посӯх мегӯяд ва ҳадияашро мепазирад ва дар муқобили хубияш аз вай ташаккур мекунад ва ҳоҷаташро рафъ мекунад ва гумшудаашро боз мегардонад, ӯро –ба душман- таслим намекунад ва аз кӯмакаш даст намекашад. Барои ӯ ҳамон чизеро меписандад, ки барои худ... барои ғамаш ғамгин мешавад ва барои шодияш, шод мешавад, ҳатто агар шодии ӯ ба зарараш бошад.

Мусалмон салоҳу растагорӣ ва муҳаббату ёрӣ ва дур кардани бадиҳо ва роҳнамойи ба сӯи манфиъатҳо ва омӯзиши умури дину дунёро барои бародаронаш, дӯст медорад ва бадиҳоро аз онон дур сохта ва аз фиребу ҳасад ба онон дурӣ меварзад ва барои фақирони онон исор меварзад ва ҳар як аз ононро, ки аз ҳақ дур шуданд, бо лутфу меҳрубонӣ ба ҳақ боз мегардонад.

Бародарон ва Хоҳарон! Уламо теъдоде аз одоберо, ки шоистааст дар ҳангоми насиҳат муроъот намуд, зикр намудаанд, аз ҷумла:

- Ихлос дар хайрхоҳӣ барои шахси муқобил ва ҳирс бар он, талош дар роҳи он.
- Бояд дар насиҳат аз лутфу осонгарӣ баҳра ҷуста шавад ва аз беҳтарин алфоз ва оромтарин ва беҳтарини онон истифода шавад ва дар беҳтарин авқот ва муносибтарин ҳолати мумкин, анҷом

гирад.

- Асл дар насиҳат инаст, ки дар ҳолати сиррӣ ва махфиёна анҷом гирад.

Имом Шофеъӣ (р) мефармояд: «Ҳар ки бародарашро дар ҳоли хилват насиҳат кунад, барои ӯ хайр хостааст ва ӯро боарзиш доштааст ва ҳар ки дар ҳолати аланӣ (назди дигарон) ӯро насиҳат кунад, ӯро беобрӯ карда ва сарзаниш намудааст. Шахси мӯмин дигаронро мепӯшонад ва насиҳат мекунад, аммо мунофиқ, ҳатки ҳурмат мекунад ва беобрӯ месозад».

Ибни Ҳазм (р) мефармояд: «Агар хостӣ насиҳат кунӣ, ба сурати махфиёна ва пинҳон насиҳат кун ва дар ҳолати аланӣ ва ба сурати ғайри мустақим насиҳат кун, на мустақим, магар ин, ки шахси муқобил нафаҳмад, дар он сурат бояд мустақим насиҳат кард».

Ҳамчунин шоиста аст, ки насиҳат бо ҳусни зан ва ёфтани узр ҳамроҳ бошад. Ибни Сирин (р) мефармояд: «Агар аз бародарат чизе ба ту расид, барояш узре биёвар... ва агар барои кори ӯ узре наёфтӣ, бигӯ: ҳатман узре дорад».

Ва ҳакимон гуфтанд: «Бо ҳеҷ кас бо чизе, ки бад мебинад, рӯбарӯ нашав, ҳатто агар қасди насиҳати ӯро дорӣ, зеро ин боиси танаффур ва қабул накардани насиҳт мешавад».

Ва дар поён, насиҳат сабабест барои интишори бародарӣ ва зиёд шудани улфату покии қалб ва насиҳткунанда дар дини Аллоҳ касест, ки миёни бандагони Аллоҳ улфат эҷод мекунад.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ لِلهِ رَبِّ العَالمِينْ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلىَ نَبِيِّنَا مُحَمّدٍ وَعَلى آلِهِ وَأَصْحَابهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إلِىَ يَوْمِ الدِّيْن، أمّا بعد:

«Эй мардум! Ин иҷтинобнопазир аст, ки ҳар як аз мо ба сӯи хӯшбахтӣ гароиш дорад... ҳоло кадом оқил аст, ки хӯшбахтии худро дар самти рост бубинад ва сипас роҳи чапро бипаймояд?!

Ва кист он, ки барои ба даст овардани саъодат накушад, ё онро нахоҳад?! Ҳар, ки дар пайи саъодат набошад, ё нодон аст ва ё бемор, ки ҳар ду эҳтимол талх аст ва ногувор...

Саъй барои хушбахтӣ амрест фитрӣ ва ғаризӣ, ки шариати Ислом бар он таъкид карда ва ба он ташвиқ мекунад. Аммо бояд донист, ки муҳимтарин анвоъи хушбахтӣ онаст, ки фарогир бошад, на маҳдуд ва васеъ бошад, на кӯчак. Агар бихоҳем ба беҳтарин роҳ хушбахтӣ ва бузургтарин ва судмандтарини онро ба даст ёбем, бояд ба сӯи Аллоҳи мутаъол биравем ва саъодати воқеъиро дар фаромини ӯ таъоло ҷустуҷӯ

намоем. Бузургтарин амонат ҳамон амонат аст, ки Аллоҳи мутаъол онро бар осмонҳо ва замин арза кард, аммо онҳо аз бардоштани он сарбоз зада ва бар худ тарсиданд ва инсон онро бардошт ва ӯ бисёр ситамгору нодон буд.

﴿إِنَّا عَرَضۡنَا ٱلۡأَمَانَةَ عَلَى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَٱلۡجِبَالِ فَأَبَيۡنَ أَن يَحۡمِلۡنَهَا وَأَشۡفَقۡنَ مِنۡهَا وَحَمَلَهَا ٱلۡإِنسَٰنُۖ إِنَّهُۥ كَانَ ظَلُومٗا جَهُولٗا ٧٢﴾ [الأحزاب:٧٢]

«Ҳамоно мо амонатро бар осмонҳо ва замину кӯҳҳо пешкаш кардем, пас аз бардоштани он сарбоз заданд ва он ҳароснок шуданд ва инсон онро бардошт, бегумон ӯ ситамгори нодон буд».

Ин ҳамон амонати бузург аст... амонат ба мафҳуми васеъе, ки Аллоҳ ва Расулаш (с) аз мо хостаанд, ки зидди он хиёнат номида мешавад, бар асоси ҳамон маънои васеъе, ки Аллоҳ ва Расулаш моро аз он наҳӣ намудаанд.

То ҷое, ки арсаи амонат, ҳамаи он чӣ Аллоҳ бар бандагон дар дину номус, молу ақл ва ҷон, улуму маъориф, вилояту ҳукм, гувоҳӣ доданду қазоват, розу ҳисҳои панҷгона ва дигар чизҳоро дар бар гирад, ба гунае, ки «Қуртубӣ (р)» мефармояд: «Амонат ҳамаи вазоифи диниро дарбар мегирад.

Инсони амин «амин» шумурда нахоҳад шуд, магар ин, ки аз ҳамаи чизҳое, ки дар он ҳаққе надорад, даст бикашад ва ҳамаи ҳуқуқеро, ки дигарон бар гардани ӯ доранд, адо намуда ва нисбат ба ҳифзи он чӣ дар мавриди он амин пиндошта шудааст, ҳарис буда ва саҳлангорӣ накунад. Ҳар, ки ин хислатҳо дар вай бошад, дар доираи растагороне қарор хоҳанд гирифт, ки Аллоҳи Азза ва Ҷалла дар бораашон фармудааст:

﴿قَدۡ أَفۡلَحَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ١﴾ [المؤمنون:١]

«Ҳамоно мӯминон растагор шуданд».

То он ҷо, ки мефармояд:

﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِأَمَٰنَٰتِهِمۡ وَعَهۡدِهِمۡ رَٰعُونَ ٨﴾ [المؤمنون:٨]

«Ва ононе, ки амонатҳо ва паймони худро риъоят мекунанд».

Амонат аз навовариҳои шариъати Муҳаммад (с) нест, балки ин хислат аз боризтарин ахлоқи Паёмбарон аст. Бубинед, Нӯҳ ва Ҳуд ва Солеҳ ва Лут (алайҳимуссалом) ҳар як ба қавмаш чунин фармудаанд, ки:

﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ ١٠٧﴾ [الشعراء:١٠٧]

«Ман барои шумо Паёмбари амонатдор ҳастам».

Ва Паёмбари мо (с) назди қавми хеш ба лақаби «содиқ ва амин» маъруф буд. Аллоҳ Азза ва Ҷалла низ ин сифатро барои Ҷибрил (а) зикр намуда ва фармудааст:

﴿نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلۡأَمِينُ ١٩٣﴾ [الشعراء:١٩٣]

«Онро Рӯҳуламин (Ҷибрил) нозил кардааст».

Бархе аз инсонҳо дар фаҳми маънои амонатдорӣ дучори иштибоҳ ҳастанд ва онро танҳо дар ҳифзи амонатҳои молӣ ва моддии маҳдуд мебинанд. Онон бо ин фаҳми худ дар воқеъ мафҳуми бисёр васеъеро маҳдуд намудаанд, дар ҳоле, ки ин бардошт аз амонат танҳо навъе аз анвоъи бешумори амонатдориро шомил мекунад.

Анҷоми вазифа як навъ, амонатдорӣ аст. Тарки он чӣ Аллоҳ наҳй намуда, як навъ амонат аст, амри ба маъруф, амонатдорист, наҳй аз мункар амонат аст, ҳукумату қазоват амонат аст, риъояти ҳуқуқ амонат аст, илм амонат аст, ҳимоят аз дин ва ҳифзи он, амонат аст ва ҳифзи сарзамини мусалмонон ва ҳимоят аз дороиҳои ҷомеъа, низ амонат аст...

Ҳамаи ин амонатҳо бо анҷоми он чӣ ба масолеҳи он аст ва дур кардани он чӣ ба зиён аст ва адами хиёнат ба уммат дар заминаи он ба таҳқиқ мерасанд:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ١٠٧﴾ [النساء:١٠٧]

«Ҳамоно, Аллоҳ ҳар касеро, ки хиёнатгару гуноҳпеша бошад, дӯст намедорад».

Агар ба маънои амонат нигоҳе биандозем, дар он маънои амн ва итмеънонро хоҳем ёфт, гӯё ин ки бо таҳаққуқи амонат ба равиши саҳеҳ, амн ва оромишу истиқрор вобаста ба он аст... мумкин нест шахси золим ба амнияти дарунӣ даст ёбад, ё инсони гунаҳгор, осӯдахотир шавад ва ё шахси хиёнаткор ва мунофиқ хушбахтиро ба даст оварад...

Дар ҳоле, ки Қуръон амонатро дар ҷойҳои бисёре зикр кардааст, дар ҳамин ҳол аз зидди он, яъне хиёнат бар ҳазар дошта ва нисбат ба он ҳушдор дода аст:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَخُونُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ وَتَخُونُوٓاْ أَمَٰنَٰتِكُمۡ وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٢٧﴾ [الأنفال:٢٧]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Ба Аллоҳ ва Паёмбари ӯ хиёнат макунед ва (низ) дар амонатҳои худ хиёнат наварзед, дар ҳоле, ки худ медонед».

Ва фармудааст:

﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي كَيۡدَ ٱلۡخَآئِنِينَ ٥٢﴾ [يوسف:٥٢]

«... Ва Аллоҳ найранги хоинонро ба ҷое намерасонад».

Барои зишт донистан ва танаффур аз хиёнат ҳамин кофист, ки бидонем, ин хислат сабаби вуруд ба ҷаҳаннам ва оқибати бад аст, чунон чӣ Аллоҳ бо мисол овардан аз ду зан аз занони Паёмбарон барои оқибати бади ин хислат мисол овардааст:

﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ ۖ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿١٠﴾﴾ [التحريم:١٠]

«Худо барои кофирон мисоли зани Нӯҳу зани Лутро меоварад, ки ҳар ду дар никоҳи ду тан аз бандагони солеҳи Мо буданд ва ба он ду хиёнат карданд, Ва онҳо натавонистанд аз занони худ дафъи азоб кунанд ва гуфта шуд: «Бо дигарон ба оташ дароед!»

Яъне он ду, ба Паёмбар дар дин хиёнат мекарданд, кори онон ин буд, ки дар мавриди касоне, ки имон оварда буданд, ба қавми кофири хеш иттилоъ медоданд.

Ин оташи ҷаҳаннам аст... эй касе, ки дар амонат хиёнат варзидаи... ин оташи ҷаҳаннам аст... ин азоби дарднок аст, эй ин, ки нисбат ба Парвардигорат ва вали амрат ва умат ва худат хиёнати аъмол доштаи... Расули Аллоҳ (с) масъулиятҳоро амонат дониста ва аз касоне, ки тавони онро доштанд ва онро ба хубӣ ба анҷом мерасонанд, барои анҷоми масъулиятҳо даъват мекунад ва онро аз касоне, ки дар анҷоми он заъиф буданд, боз дошт. Ҳар ки аз сӯи валии амр масъулияте дода шуд ва онро ба бадӣ анҷом дод, хоин аст ва дар ҳаққи амонат ва дар ҳаққи валии амр ва мардум хиёнат варзидааст, ва Аллоҳи мефармояд:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ﴿٥٨﴾﴾ [الأنفال:٥٨]

«Ҳамоно Аллоҳ хиёнаткоронро дӯст намедорад».

Ва ин ахлоқи мӯмини содиқ ва хайрхоҳ нест, зеро Расули Аллоҳ (с) мефармоянд:

«الْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ». (ترمذی ونسائی).

«Мӯмин касест, ки мардум ӯро бар ҷону моли худ амонатдор бидонанд». (Тирмизӣ ва Насойи).

Ҳамчунин «хоин дар амонат» аз мунофиқоне аст, ки дорои нифоқи рафторӣ ҳастанд, зеро Расули Акрам (с) мефармояд:

«مِنْ عَلَامَاتِ الْمُنَافِقِ ثَلَاثَةٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ». (بخارى ومسلم).

«Нишонаҳои мунофиқ се чиз аст: агар сухан гуяд, дурӯғ мегӯяд ва ҳангоме, ки ваъда диҳад, хилоф кунад ва ҳангоме, ки амонатдор шумурда шуд, хиёнат кунад». (Бухорӣ ва Муслим).

Пас эй бандагони Аллоҳ! Амонатдор бошед ва хиёнат накунед, хосатан дар ин замон, ки дунёи мо, майдоне шудааст барои хостаҳои нафсонӣ ва баръакс шудани мафоҳим ва ба сабаби ҳамин мафоҳими иштибоҳ ва нодуруст, хоин дар амонат аст ва маҷол барои инсонҳои амонатдор танг шудааст ва рост фармуданд Расули Аллоҳ (с), ки:

«وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُؤْتَمَنَ الْخَائِنُ، وَيُخَوَّنَ الْأَمِينُ» (مستدرک حاکم)

«Қасам ба зоте, ки ҷонам дар дасти ӯст! Қиёмат ба по намешавад, то он ки амин хоин шумурда шуда ва хоин амин дониста шавад...».

(Мустадраки Ҳокис).

Аллоҳи мутаъол мову шуморо аз фитнаҳои охири замон ҳифз намояд.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

13- Талаби илм ва амал ба он

Аҳдофи хутба

1- Ҷалби анзор ба сӯи таълими илми нофеъ.

2- Тазаккур додани одоби талаби илм.

3- Даъват ба ислоҳи манҳаҷҳо.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء: ١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب: ٧١]

أما بعد:

Бародарон ва Хоҳарони азиз! Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلَّذِينَ يَعۡلَمُونَ وَٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ ٩﴾ [الزُّمَر: ٩]

«Бигӯ: Оё касоне,ки медонанд, бо касоне, ки намедонанд баробаранд? Фақат хирадмандонанд, ки панд мегиранд».

Мурод аз уламо ва ҷоҳилонанд. Пас ҳамон гуна, ки олимону ҷоҳилон баробар нестанд, ҳамчунон обидону осиён, баробар нестанд. Ояти карима бар ин далолат мекунад, ки камоли инсон дар ин ду мақсуд маҳсур аст: илму амал. «фақат хирадмандон панд мегиранд».

Яъне: фарқ байни уламо ва ҷуҳҳолро фақат оқилон медонанду бас.

Ва Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿إِنَّمَا يَخۡشَى ٱللَّهَ مِنۡ عِبَادِهِ ٱلۡعُلَمَٰٓؤُاْۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ٢٨﴾ [فاطر: ٢٨]

«Ҷуз ин нест, ки аз бандагон фақат олимонанд, ки аз ӯ метарсанд, бегумон Аллоҳ ғолибу омӯрзанда аст».

Яъне аз Аллоҳ субҳонаҳу ва таъоло фақат донишварону доноён ба вуҷуд, авсофи бузург ва афъоли зебои вайанд, ки ғоибона метарсанд ва ҳар кас аз Аллоҳ натарсад, ӯ дар воқеъ олиму донишвар нест. Пас ҳар кас ба Аллоҳи Азза ва Ҷалла донотар бошад, аз вай тарсонтар аст, чунон ки дар ҳадиси шариф омада аст, ки Расули Акрам (с) фармуданд:

« Ман тарсонтарин ва парҳезгортарини шумо аз Аллоҳ барои Аллоҳ ҳастам». Бегумон Аллоҳ ғолиби омӯрзанда аст», пас нофармононро саркӯб ва аҳли тоъатро шомили мағфирати хеш қарор медиҳад.

Мурод аз илм дар ин ояти карима: улуми шаръӣ ва таҷрибию улуми кавнӣ, ки мазоҳири қудрати Аллоҳ аст ва мурод аз уламо низ, уламои доно ба шариъати Аллоҳ ва улуми табиъӣ ва зистӣ ва розҳои коинотанд. Зеро тарсу парвои касе, ки ин улум ва асрору маърифатро дар ҳоле, ки мӯмин аст, бидонад, бузургтар аз тарси дигарон аз Аллоҳ аст. Бадин ҷиҳат, мо дар асри ҳозир, ки асри инкишофи улум ва маъорифи табиъист, донишмандони бисёреро, ки дар арсаи ин улум моҳиранд, мушоҳида мекунем, ки ба сӯи дини Аллоҳ рӯй овардаанд.

Ибни Аббос (р) мефармояд: «Олими ба Аллоҳи раҳмон касест, ки чизеро бо ӯ шарик наёварда, ҳалоли ӯро ҳалол ва ҳароми ӯро ҳаром бишносад, супоришҳои вайро риъоят кунад ва яқин дошта бошад, ки бо Парвардигори худ дидор хоҳад кард ва дар қиболи амали хеш, мавриди муҳосаба қарор хоҳад гирифт».

Ҳасани Басрӣ (р) фармудааст: «Олим касест, ки аз Парвардигори Раҳмон ғоибона битарсад ва ба умуре роғиб ва моил бошад, ки Аллоҳи мутаъол дар он рағбат дорад ва аз умуре, ки Аллоҳ аз онҳо норозист, эътироз кунад, он гоҳ ин ояти каримаро тиловат кард».

Саъид бин Ҷубайр (р) мефармояд: «Тарс аз Аллоҳ иборат аст, аз он чизе, ки миёни ту ва нофармонии вай монеъ шавад».

Имом Молик (р) мефармояд: «Илм ба бисёрии ривоят нест, балки илм нурест, ки Аллоҳи мутаъол онро дар қалб қарор медиҳад».

Суфёни Саврӣ (р) мефармояд: «Некон мегуфтанд: уламо се дастаанд: олимест ба Аллоҳ, ки ба амри вай доност, олимест ба Аллоҳ, ки ба амри вай доно нест ва олимест ба амри Аллоҳ, ки ба худи Аллоҳ доно нест. Аммо олими ба Аллоҳ ва ба амри вай, касест, ки аз Аллоҳ Азза ва Ҷалла метарсад ва ҳудуду фароизи вайро медонад ва олими ба Аллоҳ, ки ба амри вай доно нест, олимест, ки аз Аллоҳи Азза ва Ҷалла метарсад, вале ҳудуду фароизи вайро намедонад ва олими ба амри Аллоҳ, ки ба худи Аллоҳ доно нест, касест ки ҳудуду фароизро медонад, аммо аз Аллоҳи Азза ва Ҷалла наметарсад».

Ва мефармояд:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ ۖ (٥٩)﴾ [النساء:٥٩]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Аллоҳро итоъат кунед» бо итоъат аз китоби вай «ва Паёмбарро итоъат кунед» бо итоъат аз шахси вай дар ҳаёташ ва итоъат аз суннати вай баъд аз вафоташ «итоъат кунед улуламрро аз ҷинси хеш». Яъне улуламри мусалмонро ва (улуламр) иборатанд аз: салотину уламо ва қозӣ ки ҳамаи инсонҳое, ки дорои

вилояти шаръӣ мебошанд, на вилояти тоғутӣ. Албатта муроди оят: итоъат дар авомиру навоҳии эшон то онгоҳаст, ки ин авомир ва навоҳӣ дорои маъсияти Аллоҳ набошад, зеро барои ҳеҷ махлуқе дар маъсияти Аллоҳ, итоъате нест, чунон чӣ ин ҳукм дар аҳодиси бисёре аз Расули Аллоҳ (с) низ собит шудааст. Баъзе гуфтаанд: Улуламр: аҳли Қуръон ва фуқаҳоянд, яъне: ононе, ки ба ҳақ амр мекунанд ва ба ҳақ фатво медиҳанд, дар ҳоле, ки ба он амал доранд.

Ибни Касир (р) мефармояд: «равшан аст, ки маънои улуламр дар ин ояти карима ом аст ва уламо ва умаро ҳар дуро шомил мешавад валлоҳу таъол аълам».

﴿يَرۡفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ دَرَجَٰتٖۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ١١﴾ [المجادلة:١١]

«Аллоҳ касонеро, ки аз шумо имон овардаанд ва касоне, ки илм дода шуданд, дараҷоти баланде медиҳад».

Яъне: касоне аз шуморо, ки имону илм дода шудаанд, ба дараҷоти олие аз каромат дар дунё ва подоши охират рифъат медиҳад, бо фароҳам кардани баҳраи эшон дар ин ду саро ва аз ҷумлаи ин дараҷот ва маротиб, боло шинондани вай дар маҷолис аст.

Имом Аҳмад ва Муслим ривоят кардаанд, ки Нофеъ бин Абдулҳорис, ки волии Умар (р) дар Макка буд, бо Умар (р) дар Асқалон мулоқот кард. Умар (р) ба вай фармуд: чӣ касеро бар аҳли водӣ ҷонишини хеш кардайи? ӯ посӯх дод: Ибни Абзиро, ки марде аз бузургони озодшудаи мост. Умар (р) фармуд: Оё бардаи озодшудаеро бар эшон ҷонишин кардайи? Нофеъ посӯх дод: Эй Амири мӯминон! Охир ӯ қории китоби Аллоҳ аст, олим ба фароиз аст, қозӣ аст! Умар (р) фармуд: Оре! рост гуфтӣ! Ин Паёмбари шумо (с) буд, ки дар ин ҳадиси шариф фармуд:

«إِنَّ اللهَ يَرْفَعُ بِهَذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا، وَيَضَعُ بِهِ آخَرِينَ» . (مسلم)

«Бешак, Аллоҳ қавмеро ба василаи ин китоб боло мебардорад ва дигареро паст мегардонад». (Муслим).

Ҳамчунин дар ҳадиси шариф ба ривояти Усмон (р) омада аст, ки Расули Худо (с) фармуд:

«يَشْفَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثَةٌ: الْأَنْبِيَاءُ، ثُمَّ الْعُلَمَاءُ، ثُمَّ الشُّهَدَاءُ.» (ابن ماجه)

«Дар рӯзи қиёмат се гурӯҳ шафоъат мекунанд: Анбиё, сипас Уламо, сипас Шуҳадо». (Ибни Моҷҷаҳ).

Аз Ибни Аббос (р) ривоят шудааст, ки фармуд: «Сулаймон (а) дар миёни илм ва молу мулк мухайяр сохта шуд, пас илмро ихтиёр кард ва ба сабаби илм, молу мулк ҳам ба вай дода шуд».

Ва мефармояд:

﴿شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَأُوْلُواْ ٱلۡعِلۡمِ قَآئِمَۢا بِٱلۡقِسۡطِۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ١٨﴾ [آل عمران:١٨]

«Гувоҳӣ дод Аллоҳ» яъне: баён кард ва эълом дошт ва огоҳӣ дод, бо оёти таквинӣ ва ташреъӣ ва ҳуҷҷатҳои равшани худ, «ки ҷуз ӯ ҳеҷ маъбуде нест», пас Ҳақ таъоло бо он чӣ, ки баён карда ва он чӣ, ки офарида, моро ба сӯи ваҳдонияти хеш ва ин, ки фақат ӯ маъбуди барҳақ аст, роҳнамойи кардааст, «ва фариштагон низ гувоҳӣ медиҳанд, ки гувоҳии онҳо, иқрор ба ваҳдонияти Аллоҳ аст, «ва соҳибони дониш» низ гувоҳӣ медиҳанд. Гувоҳии онон ба ин маънои имонашон ба ваҳдоният ва баёни ин ҳақиқат ба мардум бо забон аст ва дар ин, ки Аллоҳ номи уламоро бо номи худ ва номи фариштагони хеш мақрун сохта, фазилати бузург ва фахру шарафи беандоза борои аҳли илм аст.

Аз Зубайр бин Аввом (р) ривоят шуда аст, ки фармуд: Аз Расули Аллоҳ дар Арафа шунидам, ки ин ояти каримаро тиловат карданд, сипас дар ин ҳадис шариф фармуданд: «Эй парвардигорам! Ман низ бар ин ҳақиқат аз гувоҳон ҳастам». «Ҳамвора ба адл қиём дорад». Яъне: Аллоҳ дар тамоми умур ба адл қиём дорад, ё ҳамвора барподорандаи адл ва дод аст. «ҷуз ӯ, ки тавоно ва ҳаким аст, ҳеҷ маъбуде нест».

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ لِلهِ رَبِّ العَالمِينْ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلىَ نَبِينَا مُحَمّدٍ، وَعَلى آلِهِ وَأصْحَابِهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إلىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعد:

Бародарон ва Хоҳарони мусалмон!

Бухорӣ ва Муслим аз Муъовия (р) ривоят мекунанд, ки Паёмбар (с) фармуданд:

«مَنْ يُرِدِ اللهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْ فِي الدِّينِ» (روايت ابوداود ، ترمذي ودارمي ، درجة حديث: حسن)

«Касе, ки Аллоҳ барои ӯ хайре бихоҳад, дар дин донояш мекунад».

Ибни Мунир (р) ҳамчуноне, ки Ибни Ҳаҷар аз ӯ нақл мекунад, мефармояд: «Касе, ки дар дин донояш накунад, барояш хайре нахостааст».

Абӯдардо (р) аз Паёмбар (с) ривоят мекунад, ки фармуданд:

«فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ، كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ، وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ، وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا، وَلَا دِرْهَمًا وَرَّثُوا الْعِلْمَ، فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ.» (روايت ابوداود ، ترمذي ودارمي ، درجة حديث: حسن).

"Бартарии олим бар обид, монанди бартарии моҳи шаби чахордаҳ

бар соири ситорагон аст. Уламо вориси Паёмбаронанд ва Паёмбарон динору дирҳамеро аз худ ирс нагузоштанд, танҳо чизе, ки аз худ ба ирс гузоштаанд, илм аст, пас касе, ки онро бачанг оварад, баҳраи фаровоне бурдааст". (Абдовуд ва Тирмизӣ ва Дорамӣ, дараҷаи ҳадис: ҳасан).

Ва аз ҷумлаи ақоиди Аҳли суннат ва ҷамоъат ҳамчуноне, ки шайх Абдурраҳмон бин Саъдӣ (р) мефармояд: парастиши Аллоҳи мутаъол ба василаи эҳтироми уламост, яъне, Аҳли суннат ва ҷамоъат бо эҳтиром ва бузургдошти уламо, ба Аллоҳ қурб меҷӯянд.

Ҳасани Басрӣ (р) мефармояд: "Марги олим шигофе дар Ислом ба вуҷуд меоварад, ки ҳар чӣ замоне бигзарад, чизе онро пур намекунад.

Авзоъӣ (р) мефармояд: "Аз назари мо мардум дар уламо хулоса мешаванд".

Суфёни Саврӣ (р) мефармояд: "Будани як фақеҳ бар қуллаи кӯҳе, худ як ҷамъиятест".

Расули Акрам (с) фармудаанд:

«مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَطْلُبُ فِيهِ عِلْمًا سَلَكَ اللَّهُ بِهِ طَرِيقًا مِنْ طُرُقِ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الْمَلاَئِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا رِضًا لِطَالِبِ الْعِلْمِ، وَإِنَّ الْعَالِمَ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ، وَمَنْ فِي الْأَرْضِ، وَالْحِيتَانُ فِي جَوْفِ الْمَاءِ، وَإِنَّ فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ، كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ» . (سنن ابى داود)

"Ҳар, ки роҳе тай кунад, ки дар он талаби илм кунад, Аллоҳ барояш роҳеро ба сӯи биҳишт осон мекунад ва ҳамоно фариштагон ба воситаи ризояте, ки аз кораш дорад, болҳои хурдро барои толиби илм мегустарад ва ҳамаи касоне, ки дар замину осмонанд, ҳатто моҳиҳо дар дарё барои толиби илм талаби омӯрзиш мекунанд ва фазилати олим бар обид, монанди фазилати моҳи шаби чаҳордаҳ бар дигар ситорагон аст". (Абӯдовуд).

Ҳамчуни Алӣ бин Абитолиб (р) мефармояд: "Як олим бартар аст аз рӯзадори шаббедори муҷоҳид ва бо марги як олим дар Ислом шикофе афтад, ки ҷуз бо ҷонишинӣ аз вай пур намегардад".

Аз ғуруру худписандӣ намебошад, ки Аллоҳ Ҷалла Ҷалолуҳу дар Лавҳи маҳфӯз навиштааст, ки: нобудии ин дунё ва вайронии он ба марги уламои он аст. Барои ҳамин Паёмбар (с) чунон чӣ дар саҳеҳайн баён шудааст, мефармояд:

«إِنَّ اللَّهَ لاَ يَقْبِضُ العِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ العِبَادِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ العِلْمَ بِقَبْضِ العُلَمَاءِ، حَتَّى إِذَا لَمْ يُبْقِ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُءُوسًا جُهَّالًا، فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ، فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا.» (بخارى)

"Худованд илмро аз синаи бандагон, худ маҳв намекунад, балки бо вафоти уламо онро аз байн мебарад. Вақте, ки уламо аз байн рафтанд, мардум ҷоҳилонро раҳбари худ қарор медиҳанд ва масоили худро аз онҳо мепурсанд, раҳбаронашон низ аз рӯи ҷаҳолат фатво медиҳанд, ки ҳам худро гумроҳ мекунанд ва ҳам дигаронро ба гумроҳӣ мекашанд".

(Бухорӣ).

Ин оёту аҳодис ва суханони мондагор баёнкунандаи ҷойгоҳи бузург ва дараҷоти баландест, ки уламо аз он бархурдоранд, дар натиҷа воҷиб аст, ки мардум бо риъояти эҳтиром, бузургдошт, қадрдонӣ ва ҳифзи ҳурмати уламо, манзалати онҳоро пос бидоранд. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ذَٰلِكَ وَمَن يُعَظِّمۡ حُرُمَٰتِ ٱللَّهِ فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥ عِندَ رَبِّهِۦۗ ﴿٣٠﴾﴾ [الحج: ٣٠]

«Ҳар кас ҳурумоти Илоҳиро бузург дорад, назди Парвардигораш барояш беҳтар аст».

Ва шаъира ҳамчуноне, ки уламо гуфтанд, ҳар чизест, ки Аллоҳ фазилати онро эълон ва амр ба эҳтироми он кардааст ва тардиде нест, ки уламо ба далолати оёту нусуси гузашта дар дараҷаи аввал шомили он чиро, ки Аллоҳи мутаъол фазилати онро эълом ва амр ба эҳтироми он кардааст, мешаванд. Пас носазо гуфтан ба уламо ва азияти онҳо, кӯтоҳӣ дар эҳтироми Аллоҳ аст ва чӣ баҷост сухани яке аз донишмандон, ки мегӯяд: «Рехтани обурӯи уламо инсонро бар сари чоҳе аз чоҳҳои ҷаҳаннам қарор медиҳад».

Ва аз далоиле, ки гӯёи хатарнок будани озори уламои уммат аст, ҳадисест, ки Бухорӣ онро аз Абӯҳурайра (р) ривоят мекунад, ки Паёмбар (с) фармуданд:

« إِنَّ اللَّهَ قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالحَرْبِ».

«Аллоҳи Азза ва Ҷалла дар ҳадиси қудсӣ мефармояд: Касе, ки бо яке аз дӯстони ман душманӣ варзад, бо ӯ вориди ҷанг мешавам».

Бародарону Хоҳарони гиромӣ! Ҳамаи мо медонем, ки агар судхур даст аз ҷурми бузурги судхурӣ накашад ва тавба накунад, Аллоҳи мутаъол бо ӯ вориди ҷанг мешавад, ҳама инро дарк кардаем, аммо инро низ медонем, ки ҳар кас авлиёи Аллоҳро озор диҳад, бо Аллоҳ вориди ҷанг шудааст, чунон чӣ ҳадиси гузашта баёнкунандаи ин масаъала буд.

Оё замоне, ки хостем дар мавриди яке аз уламо сухан биронем, ин ҳушдори шадидро ба хотир меоваред? Хатиби Бағдодӣ (р) аз Абӯҳанифа ва Шофеъӣ (р) ривоят мекунад, ки фармуданд: «Агар фуқаҳо авлиёи Аллоҳ набошанд, дигар валиюллоҳ вуҷуд надорад». Имом Шофеъӣ мефармояд: «фуқаҳои дурусткор». Яъне манзур аз фуқаҳо, уламои дурусткоранд.

Ибни Аббос (р) мефармояд: «Касе фақеҳеро биёзорад, Паёмбар (с)ро озурда аст ва касе, ки Паёмбарро биёзорад, Аллоҳи Азза ва Ҷалларо озурдааст».

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

14- Аҳамияти таваккал

Аҳдофи хутба

1- Баёни ҳақиқати таваккал ва аҳамияти он дар зиндагии фарди мусалмон.

2- Баёни ин, ки таваккал аз лавозими имон аст.

3- Баёни ин, ки аз асбоб кор гирифтан, мухолифи таваккал бар Аллоҳ нест.

4- Пайванд додани қалби фарди мусалмон ба Аллоҳи таъоло ва баёни ин, ки тамоми бандагон, муҳтоҷи Аллоҳи мутаъоланд.

5- Барҳазар доштан аз фолҳо ва моҳҳо ва рӯзҳо ва одоту тақолиди ҷоҳилона ва дигар умуре, ки мухолифи таваккал бар Аллоҳ бошанд.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي خص المتوكلين من عباده المؤمنين بالرعاية والصلاة والسلام علي خير من دلنا علي طريق الخير والسعادة علي آله وصحبه المتوكلون الأخيار الأبرار ومن تبعهم وانتهج نهجهم حتى قيام الساعة.
وبعد:

Бародарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Чунонки ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред магар дар ҳоле, ки мусалмон бошед»

Пас худам ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи мутаъол супориш мекунам. Бародарони гиромӣ! Ин ҳафта дар бораи таваккал сухан хоҳем гуфт. Таваккал яъне эътимод ва итминони қалбии инсон ба Аллоҳи мутаъол дар ҳама умури хеш ва безорӣ аз ҳар қудрате ғайри ӯ. Ба таъбири дигар, яке аз мазоҳири имон, ки дар зиндагии ҳар мусалмон ҷойгоҳи хосае дорад «асли таваккал» аст.

Аллоҳи якто ва зулҷалол, ва Аллоҳи ягона ва фақат дорои сифоти камол дар китоби азизаш мефармояд:

﴿وَلِلَّهِ غَيۡبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَإِلَيۡهِ يُرۡجَعُ ٱلۡأَمۡرُ كُلُّهُۥ فَٱعۡبُدۡهُ وَتَوَكَّلۡ عَلَيۡهِۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ ١٢٣﴾ [هود:١٢٣]

«Ва (огоҳ бошед аз) ғайби осмонҳо ва замин аз они Аллоҳ аст ва ҳамаи корҳо ба сӯи ӯ боз гардонида мешавад, пас ӯро бипараст ва бар ӯ таваккал кун ва парвардигорат аз он чӣ мекунед (ҳар гиз) ғофил нест».

Пас ҳақиқати таваккал инаст, ки инсон дар тамоми умур худро ба

Аллоҳи мутаъолу ягона, биспорад. Ба таъбири имом Фахруддин Розӣ (р): «Таваккал инаст, ки инсон тамоми умури худро ба зоте биспорад, ки молики амр ӯст ва бар суду зиёни ӯ қодир аст».

«تفويض الرجل أمره إلى من يملك أمره ويقدر على نفعه وضرره.»

Пас маънои таваккал инаст, ки инсон яқин кунад ба ин ки суду зиён ва бахшишу ҳирмон ба дасти мардум нест ва бояд аз онҳо ноумед буд ва агар бандае ба ин мартаба аз маърифат битарсад, ки ҷуз барои Аллоҳ коре анҷом надиҳад ва ҷуз ӯ аз касе умедвор набошад ва ғайр аз ӯ наҳаросад ва ғайр аз Аллоҳ чашми умеду тамаъ ба касе надошта бошад, ин ҳамон "таваккал" аст.

Яке аз маъруфтарин маҷолҳое, ки таваккали инсон ба маҳакки таҷриба гузошта мешавад, маҷоли касби ризқу рӯзӣ аст, чунки ризқу рӯзӣ ва қути лоямут барои ҳар махлӯқи зинда, бузургтарин машғала ва дағдағаи зеҳнии рӯзмара аст. Ин ниёз ва ғаризаи табиъии ҳар инсон аст ва Аллоҳи мутаъол инсонро ба гунае ниёзманди рӯзӣ офарида, ки бидуни обу нон зинда намемонад.

Лизо ҳар рӯзи субҳ тамоми инсонҳои рӯи замин ба навъе дар фикри касби рӯзӣ мебароянд. Кишоварзу тоҷир ва бозорию санъатгар ва корманду коргар ва хулоса ҳар кас ба василае, ки Аллоҳи мутаъол барояш муқаддар ва муяссар намуда, дар пайи касби рӯзӣ берун меравад ва бо таваҷҷӯҳ ба масъулиятҳои иҷтимоъӣ ва таъаҳҳуд дар баробари ҳамсару фарзанд ва ғайра ин эҳсосу ангеза қавитар мешавад ва инсон хурдро маҷбур медонад, ки бояд барои умури маъоши худ ва зердастонаш талош кунад. Инҷост, ки баъзе инсонҳои заъифуннафс ба баҳонаи касби рӯзӣ аз роҳи рост мунҳариф мешавад, ба вижа вақте, ки худро заъифу нотавон мебинад ва эҳсос мекунад, ки ба пуштибон ва ҳамкору мададгор ниёзманд аст, роҳи инҳирофро мепаймояд.

Аммо Ислом, ки дастури зиндагии ҳамаи моро равшану ошкор муъаррифӣ намуда, барои ин, ки аз каҷӣ ва инҳирофи инсон ҷилавгирӣ кунад, роҳи ҳалҳоеро пеши равиш гузошта, ки ҳеҷгоҳ эҳсос накунад, танҳост, дар ҳар марҳала ва сари ҳар печии зиндагӣ ба инсон мӯмин кӯмак мекунад, ки аз суқути ӯ ҷилавгирӣ намояд.

Пас барои наҷот аз суқут ва инҳироф бояд ба дини Аллоҳи мутаъол паноҳ бибарем. Дар ҳадисе, ки халифаи адолатгустари беҳамтои таърихи башарият (пас аз Паёмбарон (а) Амирулмӯминин, Умари Форӯқ (р) мефармояд, аз Расули Худо (с) шунидам, ки мефармуданд:

«لو أنكم تتوكلون على الله حق توكله لرزقكم كما يرزق الطير تغدوا خماسا وتروح بطانا».

"Агар шумо чунон, ки ҳақ ва шоиста аст, бар Аллоҳ таваккал кунед, ба шумо рӯзӣ хоҳад дод ҳамчуноне, ки ба парандагон рӯзӣ медиҳад, ки субҳ гурусна аз лонаи худ берун меравand ва шомгоҳон бо шиками

сер боз мегарданд".

Оре! бародарони мусалмон! Мо бояд дар тамоми умури зиндагӣ ба Аллоҳи мутаъол таваккал кунем, зеро ки ин дастӯри Парвардигори мутаъол аст, ки мефармояд:

﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱلْحَيِّ ٱلَّذِى لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِۦ ۚ وَكَفَىٰ بِهِۦ بِذُنُوبِ عِبَادِهِۦ خَبِيرًا ﴿٥٨﴾ ﴾ [الفرقان:٥٨]

«Ва бар зоти зиндае таваккал кун, ки ҳар гиз намемирад ва ба ситоиши ӯ тасбеҳ гӯй ва ҳамин бас, ки ӯ ба гуноҳони бандагонаш огоҳаст».

Пас таваккал ба зоте бояд намуд, ки ҳамеша зиндааст ва ҳаргиз намемирад ва зоте, ки ғолибу меҳрубон аст:

﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱلْعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾ ﴾ [الشعراء:٢١٧]

«Бар Аллоҳи пирӯзманди меҳрубон, таваккал кун».

﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾ ﴾ [الأحزاب:٣]

«Ва бар Аллоҳ таваккал кун ва Аллоҳ (ба унвони) корсоз (ва мудофеъ) басандааст».

Дар боби фазилати таваккал дар саҳеҳайн омадааст, ки Расули Акрам (с) дар бораи ҳафтод ҳазор нафаре, ки бидуни ҳисобу китоб вориди биҳишт мешаванд, фармудааст:

«هُمُ الَّذِينَ لا يَسْتَرْقُونَ، وَلا يَتَطَيَّرُونَ، وَلا يَكْتَوُونَ، وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ». (صحيح بخارى:٥٧٠٥).

«Онҳо касоне ҳастанд, ки таъвиз (дам) намебанданд, фол намебинанд, доғ намекунанд ва ба Парвардигорашон, таваккал мекунанд».

Агар инсон бар Аллоҳ таваккал дошта бошад, иродааш қавӣ ва азмаш росих мегардад ва мавонеъ ва музоҳимоти рӯҳӣ дар баробари он хунсо хоҳанд шуд, зеро инсон дар мақоми таваккал ба мусаббибуласбоб, пайванд мехурад ва бо чунин пайванде дигар ҷое барои нигаронӣ ва ташвиши хотир боқӣ намемонад ва бо қотеиъят, бо мавонеъ дасту панҷа нарм мекунад, то ба мақсуд бирасад.

Як нуктаи дигар дар бораи таваккал, баъд аз ғайбӣ ва моваройи онаст. Яъне Аллоҳи мутаъол шахси мутаваккилро бо имдодҳои ғайбӣ мадад мерасонад, ки ин имдодҳо аз ҳавсала ё асбоби оддӣ ва табиъӣ фаротар ва дар радифи мо фавқи моддӣ қарор дорад. Вақте инсон бо эътимод ва итминони қалбӣ ба Аллоҳи мутаъол дар ҳамаи умури хеш, аз қудрате ғайри ӯ безорӣ ҷуста, ки таҳаққуқи ин ҳолат дар инсон мутаваққиф аст, бар имон ва яқин ва қуввати қалб, ба ин маъно, ки ҳеҷ кувват ва қудрате ҷудо аз Аллоҳ таъоло дар кори оламу одам асаргузор намебошад ва ҳамаи илалу асбоб мақҳури қудрати Илоҳианд ва таҳти иродаи ӯ амал мекунанд. Ин худ дар воқеъ мартабае аз маротиби тавҳид мебошад, пас реша ва асоси тавҳид, «таваккал» аст ва ҷуз бо ҳусули тавҳид шакл намегирад.

Пас таваккал, яъне сидқи эътимоди қалб бар Аллоҳи мутаъол дар

ҷалби масолеҳ ва дафъи музиррот.

Имом Ибни Қайми Ҷавзӣ (р) мефармояд: таваккал нисфи имон аст ва нисфи дигари он инобат аст».

Яъне: .«التوكل على الله، جماع الايمان» :Саъид бин Ҷубайр (р) мефармояд ««Таваккал бар Аллоҳ хулосаи имон аст.

Пас бояд бовар ва яқин дошта бошем, ки бо вуҷуди истифода аз асбоб ва имконоти моддӣ дар ин ҷаҳон, ҷуз ирода ва қудрати Аллоҳи мутаъол ҳеҷ чизи дагаре таъсиргузор нест. Он чӣ, ки дар оташ таъсири сӯзондан ва дар гулула таъсири куштан ва дар боду борон ва тӯфон, таъсири хароб кардан ва дар ғизо таъсири сер карданд мегузорад, фақат зоти мутаъол ва ягонаву яктои Парвардигор аст ва ҷуз ӯ қудрат ва иродаи ӯ, ҳеҷ чизи дигаре, наметавонад, таъсири мустақил дошта бошад.

Ва илло чӣ қадар зиёданд ҳамсароне, ки ҳамон роҳи маъмӯлиро тай мекунанд, аммо фарзандор намешаванд ва чӣ қадар зиёданд бемороне, ки ҳамон дорӯро мехуранд, аммо шифо намеёбанд!

Пас ин имону таваккал аст, ки инсонро ба ин яқину қаноъат мерасонад, ки асбоб фақат нақши асбобро дорад ва на беш аз он ва таъсир дар асбоб фақат кори Аллоҳи мутаъол аст, ки холиқу офаридгор ва муъассир дар асбоб аст.

Бори Илоҳо! Яқину имон ва таваккали комил иноят бифармо!.

بارك الله لي ولكم ولسائر المسلمين ونفعني وإياكم بالآيات والذكر الحكيم والحمد لله رب العالمين.

Хутбаи дуввум

الحمد لله الذي جعلنا مفتقرين إليه سبحانه فلا نحتاج إلى غيره والصلاة والسلام على من دربنا على التوكل والافتقار إلى الله تعالى وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين. و بعد:

Бародарони имонӣ! Таваккал ин нест, ки инсон аз истифода аз асбоби моддӣ даст бикашад, балки камоли таваккал инаст, ки аз асбоб бо ин яқину бовар кор бигирад, ки ин асбобу имконоти моддӣ, ҳеҷ таъсири мустақиле надорад, он ки дар ин асбоб таъсир қарор медиҳад, зоти гиромии Аллоҳи мутаъол аст, зеро, ки холиқу офаридагори асбоб, зоти гиромии ӯ таъолост. Ин ҳақиқатест, ки Паёмбари маҳбубамон (с) ба Саҳобаи гиромӣ ва соири уммат омӯхтаанд.

Ҳасани Басрӣ (р) мефармояд: «التوكل لا ينافى السعى فى الأسباب».

«Таваккал мунофии талош дар истифода аз асбоб нест».

Ки гар чӣ мурғ таваккал кунад ба донаву об Ба дасти худ зи барои худ ошёна кунад.

Ба таъбири баъзе уламо: «ليكن عملك هنا ونظرك في السماء»

«Бояд корат инҷо ва нигоҳат ба осмон бошад».

Аз Анас бин Молик (р) ривоят аст, ки шахсе арз кард:

«يا رسول الله أعقلها وأتوكل ، أو أطلقها وأتوكل ؟ قال : «اعقلها وتوكل.»

Оё шутурамро бибандам ва таваккал кунам, ё раҳо кунам ва» Яъне, бибанд ва таваккал кун. .«أعقلها وتوكل» :таваккал намоям? Фармуд .Ривояти Тирмизӣ ва Албонӣ инро хасан гуфтааст

Шоъир мефармояд:

Гуфт: оре! гар таваккал раҳбараст,
Ин сабаб ҳам суннати Паёмбар аст
Гуфт Паёмбар (с) ба овози баланд,
Бо таваккал зонуйи уштур бибанд.
Рамзи косиби Ҳабибуллоҳ шунав,
Аз таваккал дар сабаб коҳил машав.

Аллоҳи таъоло мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ خُذُواْ حِذۡرَكُمۡ ﴿٧١﴾﴾ [النساء: ٧١]

«Эй мӯминон! боэҳтиёту мувозиб бошед».

Ва ҳамчунин мефармояд:

﴿وَأَعِدُّواْ لَهُم مَّا ٱسۡتَطَعۡتُم مِّن ﴿٦٠﴾﴾ [الأنفال: ٦٠]

«Ва он чӣ аз нерӯ дар тавон доред, барои (муқобила бо) онҳо, омода кунед».

Таваккал ҳамон дарсе буд, ки Саҳобаи бузургвори Расули Аллоҳ (с) амалан омӯхтанд ва татбиқ карданд. Субҳи рӯзи баъд аз ғазваи Уҳуд, ки Саҳоба ба сӯи Ҳамроуласад ҳаракат карданд, то бо ҳамон ҳолати хастагӣ ва кӯфтагии ҷанг ва баъзеҳо захмӣ, муҷаддадан ба дастӯри Аллоҳи мутаъол ба набарди мушрикин бираванд. Шайтон омад ва васваса шурӯъ кард, ки душман зиёд ва қавист ва ғайр, Саҳоба, ки имонашон ҳамчун фулод буд, гуфтанд, танҳо Аллоҳ барои мо кофист:

﴿ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ إِنَّ ٱلنَّاسَ قَدۡ جَمَعُواْ لَكُمۡ فَٱخۡشَوۡهُمۡ فَزَادَهُمۡ إِيمَٰنٗا وَقَالُواْ حَسۡبُنَا ٱللَّهُ وَنِعۡمَ ٱلۡوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾ فَٱنقَلَبُواْ بِنِعۡمَةٖ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضۡلٖ لَّمۡ يَمۡسَسۡهُمۡ سُوٓءٞ وَٱتَّبَعُواْ رِضۡوَٰنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ ذُو فَضۡلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾﴾ [١٧٣-١٧٤]

«Он касоне, ки (баъзе) мардум ба онҳо гуфтанд: мардум ба зидди шумо гирди якдигар фароҳам омаданд, пас аз эшон битарсед, вале (чунин таҳдид) бар имонашон афзуд ва гуфтанд: Аллоҳ моро бас ва ӯ беҳтарин ҳомӣ ва сарпараст аст, пас онон бо неъмати бузург ва фазлу марҳамати Аллоҳ баргаштанд ва ҳол он, ки ҳеҷ гуна осебе ба эшон нарасид ва ризояти Аллоҳро хостанд ва Аллоҳ дорои фазлу карами бисёрест».

Оре! маъно ва муқтазои таваккал ҳамин аст, ки фақат Аллоҳи ягона ва якто барои бандагонаш кофист:

﴿ أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُۥ ﴾ [الزُّمَر:٣٦]

«Оё Аллоҳ барои (ҳифозат ва ҳимоя аз) бандааш кофӣ нест? Онон туро аз касоне ҷуз Аллоҳ метарсонанд».

Дар боби ақида лозим аст, ки ҳар мусалмон бовару яқини комил дошта бошад, ки Аллоҳи мутаъол ва ягона танҳо зотест, ки метавонад дар ин ҷаҳон тасарруф кунад ва лизо ҳар мусалмоне бояд худро ва тамоми умури худро фақат ба ӯ таъоло биспорад ва танҳо аз ӯ кӯмак бихоҳад ва танҳо ба ӯ таваккал кунад ва саъй кунад, ки ба доми ҷаллодон ва душманони дину дунёи мардум наяфтад ва фиреби онро нахӯрад.

Аллоҳи қодиру тавоно мефармояд:

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهِۦ ۚ يُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ ۚ وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴾ [يونس:١٠٧]

«Ва агаро зиёне ба ту бирасонад, пас ҷуз ӯ ҳеҷ кас натавонад онро бартараф кунад ва агар иродаи хайре барои ту кунад, пас ҳеҷ кас фазли ӯро боз натавонад дошт, ба ҳар кас аз бандагонаш, ки бихоҳад, мерасонад ва ӯ омӯрзандаи меҳрубон аст».

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّ ۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ صَلُّوا۟ عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد . اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد «. اللهم صل على محمد وأزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات الأحياء منهم والأموات، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

15- Зани мусалмон

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي شرع الشرائع فأحكمها، وسن الأحكام وسلمها.. الحمد لله الذي أكرم الإنسان عن طبائع الحيوان، وأعطى كل مخلوق حقه وما يصلح له من غير زيادة ولا نقصان.. أكرم النســاء بالعفاف، وأوجب على الرجال صيانتهن والإنفاق عليهن بالكفاف، حماهن من التبرج والسفور، ورفعهن عن عهر الفاحشة والغرور.. وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له " أمر أن لا تعبدوا إلا إياه ذلك الدين القيم ولكن أكثر الناس لا يعلمون ". وأشهد أن محمداً عبده ورسوله المبعوث رحمة للناس بشيراً ونذيراً، لتطيعوه وتتبعوه لعلكم تفلحون، صلى الله وسلم عليه وعلى آله وأصحابه وسلم تسليماً. أما بعد:

Бародарон ва хоҳарони гиромӣ! Яке аз муҳимтарин қоидаҳо дар дини мубини Ислом, ки машрӯъияти бисёре аз аҳкому қавонини ин дин, мабнӣ ва баргирифта аз онаст, "садди зареъа" мебошад. Садди зареъа яъне бастанати ҳар роҳе, ки ба фитна ва фасоду зарар ва дигар муҳаррамоти шаръӣ, мунҷар мешавад.

Ва поягузори чунин асл ва қоидае дар дини Ислом нишон аз шумулияти ин дин ва раҳмати Аллоҳи мутаъол бар бандагонаш дорад. Ҳамон гуна, ки медонед, мутаъассифона имрӯз дар бисёре аз сарзаминҳои Исломӣ ва шояд тамоми онҳо бадҳиҷобӣ ва беҳиҷбию ихтилот байн зану мард, ки дар асл амри ҳаром ва ноҷоиз аст, масъалаи одӣ ва дар баъзе аз ҷомеъаҳои мусалмон ба як меъёр ва арзиш табдил шудааст ва ҳар, ки бо ин амр ба мухолифат ва мубориза бипардозад, ӯро мутаҳаҷҷиру ақибмонда меноманд.

Бародарони азиз! Масъалаи занон ба мурури замон табдил ба мушкили бузург шудааст, ки ҳар гиз наметавон дар муқобили он сукут карда ва ё аз он чашмпӯшид. Оё касоне, ки дар муқобили хонаводаҳо ва шаҳру диёри худ масъуланд, ба фикр меафтанд, оё онон намедонанд, ки ло ақал масъулияти хонаводаи худро ба ӯҳда доранд? Оё ин шахс наметавонад зану духтар ва хоҳару наздиконашро монади Ансор дар ҳангоми нузули сураи "Нур" насиҳат кунанд? Оё ин мард наметавонад аз хуруҷи зани худ, магар дар сурати зарурат, монеъ шавад? Оё наметавонад дар сурати хуруҷи изтирорӣ занони ононро аз ороишу зинат ва истеъмоли атр манъ кунад? Оё касе, ки хешон ва хоҳари донишҷӯ дорад, наметавонад ба онҳо бигӯяд, то духтарони донишҷӯи дигарро насиҳат намуда ва дар роҳи огоҳ намудан ва даъвати онон нақше дошта бошанд ва ононро аз зиштӣ ва шарри гашту гузор дар бозор, он ҳам бо зинату ороиш, барҳазар дорад?

Пас бар мо лозим аст, ки тақвои Аллоҳро пеша кунем ва дасти инсонҳои гумроҳ ва мунҳарифро гирифта ва онҳоро бо ҳикмату муҳаббат ба роҳи рост ҳидоят ва раҳнамойи намоем, то ин ки мабодо ба сабаби гуноҳони онҳо азоби дардноки Илоҳӣ моро низ дарбар гирад, Аллоҳи мутаъол дар ин бора мефармояд:

﴿لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ ٧٨ كَانُواْ لَا يَتَنَاهَوۡنَ عَن مُّنكَرٖ فَعَلُوهُۚ لَبِئۡسَ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ ٧٩﴾ [٧٨-٧٩]

«Аз минёни фарзандони Исроил онон, ки кофир шуданд, ба забони Довуд Ва Исо бинни Марям лаънат шуданд ва ин лаънат ҷазои исён ва таҷовузашон буд. Аз кори зиште, ки мекарданд, якдигарро манъ намекарданд, ростӣ чӣ бад буд он чӣ мекарданд».

Ва Расул Акрам (с) дар ҳадиси саҳеҳ вуҷуби наҳй аз мункар ва чигунагии онро барои мо баён медорад:

عن أبي سعيد الخدري- رضي الله عنه- قال: سمعت رسول الله--صلى الله عليه وسلم- يقول: «من رأى منكم منكرا فليغيره بيده ، فإن لم يستطع فبلسانه ، فإن لم يستطع فبقلبه ، وذلك أضعف الإيمان».(رواه مسلم).

Абӯсаъиди Хузрӣ (р) ривоят мекунад, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд: "Ҳар як аз шумо ҳангоме, ки мункареро (кори ноҷоизу нописанд) дид, ибтидо –агар дар тавони вай буд- бо дасти худ онро тағйир диҳад ва агар натавонист, бо забони худ ва агар –бо забон ҳам- натавонист, пас бо қалбаш –он мункарро накӯҳиш кунад- ва ин (инкори бо қалб) пойинтарин дараҷаи имон аст". (Ривояти Муслим)

Ҳамаи ин умур дар сурате, ки шахс Парвардигори худ ва Расули вайро тасдиқ намуда ва нияти худро холис ва азми худро мустаҳкам намояд, на танҳо имконпазир, балки бисёр низ осон аст.

Бародарони азиз! гӯшае аз тавҷиҳоти Аллоҳи пок ва Расули ӯ (с)ро дар ин бора барои шумо баён мекунам, то ба аҳамияти мавзӯъ бештар пай барем.

Аллоҳ мефармояд:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤۡمِنٖ وَلَا مُؤۡمِنَةٍ إِذَا قَضَى ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَمۡرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ ٱلۡخِيَرَةُ مِنۡ أَمۡرِهِمۡۗ وَمَن يَعۡصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ ضَلَّ ضَلَٰلٗا مُّبِينٗا ٣٦﴾ [الأحزاب:٣٦].

"Ва ҳеҷ марду зани мӯмине дар коре, ки Аллоҳ ва Расули ӯ ҳукм диҳад, ихтиёру иродае надоранд ва ҳар кас нофармонии Аллоҳ ва Расулашро бикунад, ба гумроҳии сахте дучор шудааст".

Дар ояти дигаре Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَٱلصَّٰلِحِينَۚ وَحَسُنَ أُوْلَٰٓئِكَ رَفِيقٗا ٦٩﴾ [النساء:٦٩].

"Ва касе, ки Аллоҳ ва Расули ӯро итоъат кунад, пас бо касоне, ки Аллоҳ ба онҳо неъмати фаровоне дода, яъне Паёмбарону Сиддиқон ва Шуҳадову Солиҳин, маҳшур хоҳад шуд ва чӣ накӯ рафиқоне ҳастанд онон".

Аллоҳи мутаъол дар сураи муборакаи Нур, ки бисёре аз аҳкоми занон ва хонавода дар ин сура баён шудааст, мефармояд:

﴿قُل لِّلۡمُؤۡمِنِينَ يَغُضُّواْ مِنۡ أَبۡصَٰرِهِمۡ وَيَحۡفَظُواْ فُرُوجَهُمۡۚ ذَٰلِكَ أَزۡكَىٰ لَهُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا يَصۡنَعُونَ ٣٠ وَقُل

لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا ۖ وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ
عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ ۖ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ
أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ ۖ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ
زِينَتِهِنَّ ۚ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾ [النور: ٣٠-٣١].

«Ва мардони мӯминро бигӯ: то чашмонро аз нигоҳи нораво бипӯшанд ва шармгоҳи худро хифз кунанд, ки ин барои покизагии онҳо беҳтар аст ва ба ростӣ Аллоҳ бар он чӣ анҷом медиҳанд, огоҳ аст ва ба занони мӯмина бигӯ: то чашмони худро аз нигоҳи нораво бипӯшанд ва шармгоҳи худро ҳифз кунанд ва зинату ороиши худро ҷуз он чӣ маҷбуран зоҳир мешавад, бар бегонагон ошкор насозанд ва бояд сару синаи худро ба чодар бипӯшонанд ва зинату ҷамоли худро ошкор насозанд, ҷуз барои шавҳарони худ ва падарону падарони шавҳар ва писарони худ ва писарони шавҳар ва бародарони худ ва писарони бародарон ва писарони хоҳарони худ ва занони мусалмон ва канизони худ ва хидматгорони марде, ки бо занон майле надоранд ва бо тифле, ки ҳанӯз бар аврат ва маҳорими занон огоҳ нест ва пой бар замин маҳкамназананд, ки зинати пинҳони онон ошкор шавад ва ҳама ба даргоҳи Аллоҳ тавба кунед, бошад ки растагор гардед».

Бародарон намозгузор! Инҳо тавҷиҳоту роҳнамоиҳои Ислом буд. Ҳоло бинем, ки роҳу равиши аҳли Ислом, яъне гузаштагони неки мо, Салафи солеҳи уммат, Уммаҳотул-мӯминин ва занҳои Саҳоба чӣ гунаанд:

Умми Салама (р) мефармояд: «Ҳангоме, ки ин оят нозил шуд: ﴿يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ﴾, занҳои Ансор ба гӯнае хориҷ мешуданд, ки гӯё дар сари онҳо зоғ нишастааст, ки нишони сакина ва оромиши комил буд ва ҳама либоси сиёҳ ба тан доштанд».

Ва Ойша (р) мефармояд: «Ҳар гиз монанди занони Ансорро надидаам, ки ин гуна китоби Аллоҳро тасдиқ намуда ва ба танзили оёти он мӯмин бошанд, ҳангоме, ки ин ояти сураи Нур нозил шуд: ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ﴾, ҳар марде ба сӯи ҳамсару духтар ва хоҳару хешовандони худ равона шуд ва ин оётро бар онҳо тиловат кард ва ҳар кадом билофосила бо шунидани ин оёт, порчаеро, ки дар ихтиёр дошт, ба худ печид, ки нишонгари тасдиқу имони онон ба оёти нозилшуда дар китоби Аллоҳ буд».

Он набояд ин тавҷиҳоти Исломиро бо ҷону дил дар оғӯш кашид ва аз роҳу равиши аҳли Ислом ибрат гирифт? Оё набояд тақвои Аллоҳро пеша кард? Оё набояд иллатҳои каҷравии бисёре аз занон ва инҳирофи ононро аз роҳу равиши аҳли Ислом, дарёфт ва ононро ба ислоҳи сулук ва сайр ба сироталмустақими Илоҳӣ побанд намуд?

Ва дар натиҷа онгоҳаст, ки иҷтимоъи мо метавонад дар мардону занони худ ва дар ибодатҳову ахлоқи худ, як иҷтимоъи Исломӣ бошад ва мабодо онон, ки ба Аллоҳ ва рӯзи қиёмат имон надорад, шуморо ба ин рафтору кирдори худ мағрур созанд ва бояд донист, ки ин оромиш ва тазйини либосҳои кӯтоҳу танг ва ба тақлид аз онон сохта шудааст.

Бародарони азиз! Душманони ману шумо ба хубӣ медонанд, ки агар моро ба сароҳат ба куфр даъват кунанд, ҳар гиз кофир намешавем ва низ агар моро ба ширк даъват кунанд, ба ҳеҷ ваҷҳ мушрик нахоҳем шуд, пас онон аз роҳи дигаре ворид шудаанд ва мехоҳанд ахлоқ ва дини моро ба равишҳои мухталиф нобуд кунанд, ки яке аз ин равишҳо ҳамон (муҳаққироти зунуб) ё гуноҳони кӯчак мебошанд. Оре онон ин гуноҳонро дар чашмони мо кӯчак ҷилва дода ва мо низ ононро кӯчак шумурда ва ба анҷоми он тан дар медиҳем ва билохира ҳамин гуноҳонанд, ки инсонро равонаи оташ мекунанд.

Пас хитоб ба хоҳари мусалмонам мекунам, хоҳарам! Ту бояд сурати шоиста ба ҳиҷобу либосат аҳамият бидиҳӣ ва барои худ шахсияти Исломӣ дошта бошӣ. Ту бояд, ки дар харҷи ҷону мол ба Хадиҷа, дар фиқҳи дин ба Ойша ва дар сабру шаҳомат ба Сумайя, иқтидо кунӣ!

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله على إحسانه ـ والشكر له على توفيقه وامتنانه، وأشهد أن لا إله إلا ا لله وحده لا شريك له تعظيماً لشأنه، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله الداعي إلى رضوانه صلى الله عليه وعلى آله وصحبه وإخوانه وسلم تسليماً كثيراً.. ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين، أما بعد:

Эй касоне, ки имон овардаед! Тақвои Аллоҳро пеша намоед ва дар расондани дастурот ва роҳкорҳои шаръӣ, ба аҳл ва хонаводаи худ кӯтоҳӣ накунед, ки дар пешгоҳи Аллоҳи мутаъол аз ману шумо яқинан дар мавриди онҳо суол хоҳад шуд, ба ҳамин сабаб бар ҳамаи мо чӣ марду чӣ зан, воҷиб аст, ки кайфияти ҳиҷоб ва пӯшиши шаръии занро бидонем, то бо илм ба ин фармони Илоҳӣ дар анҷом ва расонидани он кӯтоҳӣ нанамоем.

Бародарони азиз! Авсофу вижагии ҳиҷоби Исломӣ бадин гунааст:

1. Ҳиҷоб бояд ҳамаи баданро пӯшонад, чунки Аллоҳи мутаъол мефармояд: يُدۡنِينَ عَلَيۡهِنَّ مِن جَلَٰبِيبِهِنَّ ва ҷилбоб, ҳамон либоси дарозест, ки ҳамаи баданро сатр мекунад ва «идно» ба маънои раҳо сохтан аст, дар натиҷа ҳиҷоби шаръӣ ҳамаи баданро мепӯшонад.
2. Ҳиҷоб бояд ғафс бошад на тунуку шафоф, чун ғараз аз ҳиҷоб сатр аст, дар натиҷа ҳангоме, ки либосе баданро сатр накунад, ҳиҷоб хонда намешавад, чун ин либос роҳи диданро нагирифта ва ҳиҷобе дар муқобили анзор маҳсуб намешавад.
3. Ин либос бояд ба зоти худ зинате надошта бошад ва дорои

рангҳои ҷаззобе набошад, ки анзорро ҷалб кунад, чун Аллоҳи мутаъол мефармояд: ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾, ва маънои «ما ظهر منها» инаст, ки бидуни қасд ва амд бошад, пас агар худи ин либос зинат бошад, наметавон онро пӯшид ва ҳиҷоб низ хонда намешавад, чун ҳиҷоб онаст, ки аз зоҳир шудани зинат дар муқобили бегонагон, пешгирӣ кунад.

4. Ҳиҷоб бояд васеъ буда, танг набошад, то боиси намоён шудани бадан ва амокини фитна дар он муҷассам накунад.
5. *Либоси* зан бояд муъаттар набошад, то сабаби ҷалби мардон нашавад ва ҳазрати Расули Акрам (с) фармуданд:

«اَلْمَرْأَةُ إِذَا اسْتَعْطَرَتْ فَمَرَّتْ بِالْمَجْلِسِ فَهِيَ كَذَا وَكَذَا يَعْنِي زَانِيَةً". (رواه أصحاب السنن وقال الترمذى: حسن صحيح).

"Ҳар зане худро ба атр олӯда ва бар маҷлисе бигзарад, пас ӯ ингуна ва ингуна аст, яъне, зинокор". (Асҳоби Сунан ва Тирмизӣ фармуд: ҳасан саҳеҳ аст).

Ва дар ривояти дигар:

«أَيُّمَا امْرَأَةٍ اسْتَعْطَرَتْ فَمَرَّتْ عَلَى قَوْمٍ لِيَجِدُوا مِنْ رِيحِهَا فَهِيَ زَانِيَةٌ». (رواه النسائي وحسنه الآلباني).

"Ҳар зане, ки худро ба атр биёлояд ва ба гурӯҳе бигзарад, то бӯйи он ба машоми онҳо бирасад, он зан зинокор аст". (Носойи ва Албонӣ онро саҳеҳ гуфтаст).

Зеро гӯё вай бо ин амали худ, мардони бегонаро ба зино ва бебандуборӣ мекашонад.

6. *Либоси* зан набояд мушобеҳи *либоси* мардон бошад, чун дар ҳадиси Абӯҳурайра (р) ингуна омадааст, ки:

"لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلَ يَلْبَسُ لِبْسَةَ الْمَرْأَةِ وَالْمَرْأَةَ تَلْبَسُ لِبْسَةَ الرَّجُلِ".

"Расули Аллоҳ (с) мардеро, ки *либоси* занон пӯшид ва зане, ки *либоси* мардон бипӯшад, лаънат намудааст. (ин ҳадисро Абӯдовуд ва Насойи ва Имом Аҳмад ривоят кардаанд".

Ва дар ҳадиси Бухорӣ аз Ибни Аббос (р) ривоят шудааст,ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

"لَعَنَ النَّبِيُّ- صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- الْمُخَنَّثِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنْ النِّسَاءِ".

"Расули Аллоҳ (с) муханнисини аз мардон ва занони марднаморо лаъанат кардааст".

Яъне онҳо, ки либос ва қиёфаи худ монанди бархе аз занони ин давр ва замонаи мушобаҳати мардон мекунанд.

Ва муханнисин аз мардон, мардоне ҳастанд, ки дар либос, гапзанӣ ва дигар масоил қасдан аз занон тақлид мекунанд.

Пас бародарони азиз! Ҳоло, ки донистем, ҳиҷоби Исломӣ чӣ вижагиҳое дорад, ҳар гиз набояд фиреби таблиғот ва мӯдҳоеро, ки душманон ба мо пешкаш мекунанд, бихӯрем ва шумо бояд аз ин ду роҳ якеро интихоб кунед:

Ё ин, ки дар дини худ устувор ва бо салобати худ найрангу кайди душманонро дарҳам бишканед ва дорои қувват ва шахсияти Исломӣ буда ва дунболарави онон набошед ва ба онон мағрур нашуда ва роҳу расми ниёгони худро бигиред, то ба хайри дунё ва охират ноил гардед ва ё ин, ки баръакс –аз Худо саломати мехоҳем- фарде бошед, ки дар дини худ суст ва дар шахсияти худ заъиф буда ва дар муқобили ҳар иғво ва шаҳвате аз ҳам бипошад ва аз зиёнкорон бошед:

﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ وَأَهۡلِيهِمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ ١٥﴾ [الزُّمَر:١٥]

«Бигӯ: ба ростӣ, зиёнкорон ононе ҳастанд, ки худ ва аҳли худро дар қиёмат аз даст дода ва ба азоби ҷовидон дарафтанд, ин ҳамон зиёни ошкор аст».

Ва Расули Акрам (с) мефармояд:

«من تشبه بقوم فهو منهم». (أخرجه البخاري في صحيحه (٦ / ١١٥ – فتح) تعليقا).

«Касе, ки худро ба қавми дигаре монанд созад, ӯ аз ҳамон қавм аст».

Оре, эй бародарон! Ҳангоме, ки мо ба ҳар чизи ҷадиде дил баста шавем ва русуму тақолиди воридотии дигаронро дунболаравӣ кунем, билохира кор ба ҷое мерасад, ки дар гумроҳӣ ва ахлоқу ақоид ва афкор низ муқаллиди онон хоҳем шуд, пас ҳар шахс бояд ҳофизи одоту тақолиди атрофиёни худ бошад, магар ин, ки ин одот бо шариъат тазод ва таноқуз дошта бошад ва бар ҳар мусалмон воҷиб аст, ки дини худро азиз шумурда ва ба он ифтихор кунад ва ба ҳудуд ва қавонони Аллоҳи мутаъол ва Расулаш (с) басанда намояд, ҳамон қавонине, ки Аллоҳи мутаъол шоистаи бандагони худ медонад ва иҳдоси ҳар гуна афзӯнӣ ва костӣ дар он ҷоиз нест.

Ҳар фард бояд умури худро бо дунболаравии китобу суннати Расули Акрам (с) бино ниҳода ва аз бидъат ва навоварӣ дур бошад. Ӯ бояд зиндагии худро бар ихлос бино намуда ва аз ширк дур бошад. Бояд аз қавонини дӯстдоштаи Раҳмон пайравӣ намуда ва аз умури маҳбуби шайтон бар ҳазар бошад ва ҳамчунин бар фарди мусалмон воҷиб аст, ки ҳамонанди парчам ҷиҳати вазиши ҳар бодеро дунбол накунад ва

шахсияти худро бар асоси шариъати Аллоҳи пок поягузорӣ кунад, то дар дунё ва охират ба иззату кароматноил гардад.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦].

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

16- Ҳуқуқи падару модар

Аҳдофи хутба

1- Даъват ба тақво ва некӣ ба падару модар

2- Амр ба хубӣ ба падару модар, агар чӣ ғайри мусалмон бошанд.

3- Баёни чигунагии некӣ ва эҳсон бо падару модар.

4- Баёни дараҷаи некӣ ва савобу фазли он.

5- Барҳазар доштан аз оқи падару модар.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

أما بعد:

Ситоиш аз он Илоҳест, ки фармудааст:

﴿ ۞ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنًا ٢٣﴾ [الإسراء:٢٣].

«Ва парвардигори ту муқаррар кард, ки ҷуз ӯро мапарастед ва ба падару модари (худ) эҳсон кунед».

Ӯро сипос мегӯем, ки тамоми неъматҳо аз ӯст ва моро бениёз сохта аст ва гувоҳӣ медиҳам, ки маъбуди ба ҳақ нест, ҷуз Аллоҳ, ки танҳо ва бешарик аст, он гуна шаҳодате, ки бо он умеди наҷоту растагорӣ ва ризвони Аллоҳ ва мағфирати ӯро дорем ва гувоҳӣ медиҳам, ки Паёмбар ва сарвари мо, Муҳаммад (с), банда ва Паёмбари ӯст, ки моро ба некӣ дастӯр дода ва аз бадӣ ва нофармонӣ наҳй намудааст. Дуруду саломи Аллоҳ таъоло бар вай ва бар аҳли байт ва ёронаш бод, ононе, ки нишони ҳақ буданд ва ёвари нек...

Эй мусалмонон! Аз хушбахтии инсон аст, ки падару модараш дар канораш бошанд ва чашмаш бо дидани онҳо шод шуда ва бо гармойи меҳру муҳаббати онон гармо гирад ва бо насиҳати онон бино шавад ва баракати дуои онҳо ва аҷри некии онҳо ва ҳамроҳии некии ононро ба даст оварад.

Аз Абдуллоҳ бин Умар (р) ривоят аст, ки фармуд: марде назди Расули Акрам (с) омад ва гуфт:

«أبَايِعُكَ على الهجرة والجهاد ، أبتَغِي الأجرَ من الله، قال: "فهل من والديك أحدٌ حَيٌّ ؟» قال: نعم ، بل كلاهما حَيٌّ ، قال : "فتبْتَغِي الأجرَ من الله ؟» قال: نعم! قال: "فارجع إلى وَالِدَيْكَ فأحْسِنْ صُحْبَتَهُما". (متفق عليه).

"Бо шумо бар ҳиҷрат ва ҷиҳод байъат мекунам ва аҷри онро аз Аллоҳ мехоҳам. Расули Аллоҳ (с) ба ӯ фармуданд: "Оё падару модарат дар қайди ҳаётанд?" гуфт: оре! ҳар ду зинда ҳастанд. Расули Аллоҳ фармуданд: "Оё аз Аллоҳи мутаъол аҷру подош мехоҳӣ?", гуфт: оре! Расули Аллоҳ (с) фармуданд: "Пас назди падару модарат баргард ва бо он ду ба некӣ ҳамроҳӣ кун". (Муттафақун алайҳӣ).

Эй мусалмон!... Ҳамоно бадӣ ба падару модар ва нофармонӣ тавассути писарону духтарон ҳамон мусибати бузург ва балоҳои саҳмгин ва зинадагии талх аст... бадӣ ва нофармонии талхе, ки қиссаи пурғусааш тамом шуданӣ нест...

Ин гуноҳи бузург ва кабираест, ки боиси хашму азоби Парвардигор аст.

Аз Абӯбакр (р) ривоят аст, ки Расули Акрам (с) фармуд:

«أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ؟ (ثَلَاثًا). قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: "الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ" وَجَلَسَ وَكَانَ مُتَّكِئًا "أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ"، مَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى قُلْتُ لَيْتَهُ سكت". (متّفق عليه).

"Оё шуморо ба бузургтарин гуноҳони кабира огоҳ накунам? Гуфтам: оре эй Расули Аллоҳ! Фармуд: "Ширк овардан ба Аллоҳ ва нофармонӣ ва бадӣ нисбат ба падару модар"....сипас баъд аз он, ки такя зада буд, нишаст ва фармуд: "Огоҳ бошед, ва сухани дурӯғ ва гувоҳии дурӯғ", пас ҳамчунон ин ҷумларо такрор мекард, то он ки гуфтем: кош сокит мешуданд". (Муттафақун алайҳӣ).

Ва аз Абӯҳурайра (р) аз Расули Аллоҳ (с) ривоят аст, ки фармуданд:

«رَغِمَ أنفُهُ ثُمَّ رَغِمَ أَنْفُهُ ثِمَّ رَغِمَ أَنْفُهُ مَنْ أَدْرَكَ أَبَوَيْهِ عِنْدَهُ الكِبَرُ أَحَدُهُما أَوْ كِلاهُما ثُمَّ لَمْ يَدْخُلِ الجَنَّةَ."

"Хору бадбахт шуд, сипас хору бадбахт шуд, сипас хору бадбахт шуд, он ки падару модар, ё яке аз он дуро дар ҳангоми пирӣ дармеёбад, аммо (ба воситаи некӣ кардан ба онон) вориди биҳишт нагардид". (ривояти Муслим).

Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

"Се кас ҳастанд, ки Аллоҳ дар рӯзи қиёмат ба онон назар нанамуда ва ба биҳишт дохил намешаванд: Он, ки нисбат ба падару модараш бадӣ ва нофармонӣ кунад, ва зане, ки худро ба мардон монанд месозад ва он, ки нисбат ба номуси худ беғайрат аст". (ба ривояти Аҳмад ва Нисоӣи).

Пас чӣ паст аст, он ки дар ҳаққи падару модараш бадӣ мекунад ва чӣ

беарзиш аст ва то чӣ андоза дар сафоҳат ва ҳамоқат ба сар мебарад! Он гоҳ, ки волидайнаш ба пирӣ расиданд ва камар хам карданд, ӯ дар муқобил, хубии онҳоро бо куфрон ва инкору фаромӯшӣ ва қатъи робита посӯх гуфт... вафои ононро бо ҷафо иваз кард ва сафо ва самимияташонро бо бад даҳонӣ...

Агар аз ӯ чизе бихоҳанд, бухл меварзад ва агар ба ӯ умеде дошта бошанд, ононро ноумед мекунанд ва агар ӯро бихоҳанд, хозир нахоҳанд шуд... посӯхашонро намедиҳад, магар ба тундӣ ва чизе намедиҳад, магар аз рӯи тарс ва чизе ҷуз калимаи "баъдтар" намедонад.

Ӯ фаромӯш намуда, ки дастӯри падару модар бояд, итоъат шавад ва ҳаққашон набояд поймол гардад... пас вой бар ҳоли нофармон... вой ба ҳоли ӯ аз он рӯзе, ки савор бар аспи нофармонӣ ва бадӣ нисбат ба падару модараш гардад ва дар рикоби аҳли бадӣ ва фисқу фуҷур роҳ биафтад... вой бар ӯ аз он рӯзе, ки боиси гаря ва оҳи падару модар шавад ва он дуро нороҳат кунад ва боиси хастагӣ ва озори онон шуда ва он дуро бо ғамҳо ва ғӯсаҳо, раҳо созад...

Эй он, ки дар ҳаққи падару модар бадӣ мекунӣ... эй он, ки ҳуқуқеро, ки бар гарданат ҳаст, фаромӯш кардаи...чӣ тавр бо тундӣ ва бетаваҷҷӯҳӣ ва кӯчак шумурдан ва хор кардан ва ин рӯз ба он рӯз андохтан, бо падару модарат бархурд мекунӣ? чӣ гуна аст, ки зан ва хонавода ва дӯстон ва пулу сарватро бар онҳо муқаддам медонӣ, дар ҳоле, ки акнун барои худ марде шудаи ва онон пас аз Аллоҳ ба ту умед доранд ва аз ту интизори некӣ ва эҳтирому муҳаббат доранд.

Чӣ гуна аз Аллоҳ интизори хушнӯдӣ дорӣ, дар ҳоле ки ба модару падарат бадӣ кардайи? Чӣ тавр тавонистаи модаратро тарк кунӣ? Чӣ тавр тавонистӣ ӯро тарк кунӣ, дар ҳоле, ки ӯ барои ту худро аз хоб маҳрум мекард ва баданашро барои ту фано кард ва аз вуҷудаш ба ту шир дод ва оғӯшашро манзили ту гардонд ва барои ту хастагӣ ва сахтиро таҳаммул кард?

Агар ту дучори ғаму андӯҳ шудӣ, ӯ низ ғамгину андӯҳгин шуд... туро бар худ тарҷеҳ дод ва барои ту орзӯйи зиндагӣ кард, ҳатто агар ба қимати марги худаш бошад...

Акнун... анкун, ки ӯ пир шуда ва ба ту ниёз дорад, дар нигоҳи ту беарзиштар чиз гардидааст? Ва хубиҳои ӯро ба фаромӯшӣ супурдаи ва хубиашро инкор кардайи? Хидмати осони ӯ бароят сахт шуд ва умри кӯтоҳи ӯ бароят тӯлонӣ гардид? Ҳангоме ӯро тарк гуфтӣ, ки ӯ баъд аз Аллоҳ ба ту ниёз дошт ва дар ҳангоми пирӣ ӯро аз ёд бурдӣ ва синаат барояш танг шуд ва ӯро ҷоми захр нӯшондӣ ва худ бо хаёли роҳат хобидӣ ва худхоҳона ба сарзаниши дигарон ҳар гӯш насупурдӣ... ин буд подоши ӯ баъд аз ин ҳама сахтӣ? Ҳаққан, ки ту нодонӣ ва (курдил)...

Абӯбурда (р) ривоят мекунад, ки Ибни Умар (р) мардеро дид, ки таввофи каъба мекунад, дар ҳоле, ки модарашро бар шонаи худ гузоштааст ва мегӯяд: ман шутури роми ӯям... сипас ба Ибни Умар (р) фармуд: оё ба назари ту ҳаққашро адо кардаам? Ибни Умар (р) фармуд: Ҳар гиз на! ҳатто ба андозаи як нафасзаданҳо ҳангоми дарди зоймон». (ба ривояти Бухорӣ дар адаби муфрад).

Ва аз Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Расули Аллоҳ (с) фармуд: «Ҳеҷ фарзанде ҳаққи падарашро адо намекунад, магар он ки ӯро дар ҳоли бардагӣ биёбад ва сипас ӯро бихарад ва озод кунад». (ба ривояти Муслим).

Пас эй он, ки дар ҳаққи падару модарат бадӣ мекунӣ... чӣ қадар онҳо коми туро ширин кардaнд ва чӣ қадар тӯ ононро талх мекунӣ. Биё акнун камкории худро дар ҳаққи онон ҷуброн кун, ки онон туро муддати тӯлонӣ нигаҳдорӣ карданд, пас ту ононро дар ин муддати кӯтоҳ нигоҳдорӣ кун.

﴿وَقُل رَّبِّ ٱرۡحَمۡهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرٗا ٢٤﴾ [الإسراء:٢٤]

«Ва бигӯ: Парвардигоро! Он дуро мавриди раҳмат қарор деҳ, ҳамон тавре, ки маро дар кӯдакӣ тарбият карданд».

Бо онон меҳрубону нармхӯ бош ва бо фурӯтанӣ дар хидмати онҳо бош ва ба онон сухани бузургворона ва зебо бигӯ ва бигӯ Парвардигоро! Он дуро раҳмат кун, ҳамон гуна, ки ба ман дар кӯдакӣ раҳм намуданд ва нигаҳдорӣ карданд, зеро аз Абдуллоҳ бин Умар (р) аз Расули Худо (с) ривоят аст, ки эшон фармуданд:

«رِضَى الرَّبِّ فِي رِضَى الوَالِدِين، وَسَخَطُ الرَّبِّ فِي سَخَطِ الْوَالِدِين» .

«Хушнӯдии Парвардигор дар хушнӯдии волидайн аст ва хашми Парвардигор дар хашми волидайн». (ба ривояти Тирмизӣ).

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ العَالَمِينْ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَىَ نَبِيِّنَا مُحَمّدٍ -صلى الله عليه وسلم-، وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إِلَىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعد:

Аллоҳи покро сипос ва ситоиш мегӯем барои эҳсону ёрӣ ва тавфиқаш ва гувоҳӣ медиҳам, ки маъбуди барҳақ нест, ҷуз Аллоҳ, ки танҳост ва шарике надорад ва гувоҳӣ медиҳам, ки Паёмбар ва сарвари мо Муҳаммад, банда ва паёмрасони ӯ ва даъватгар ба сӯи ризвон аст... дуруду саломи бисёр бар ӯ ва бар аҳли байт ва ёронаш бод.

Аммо баъд... эй мусалмонон!... тақвои Аллоҳро пеша созед ва ӯро муроқиби худ бидонед ва аз ӯ итоъат карда ва аз вай сарпечӣ накунед...

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ ١١٩﴾ [التوبة:١١٩].

«Эй касоне, ки имон овардаед! Тақвои Аллоҳро пеша созед ва бо

содиқин бошед».

Эй мусалмон... зиндагӣ чизе нест ҷуз қарзе, ки бояд адо шавад ва коре, ки ҷазо дода хоҳад шуд, пас ҳар, ки бо падару модараш некӣ кунад, фарзандонаш низ ба ӯ некӣ хоҳанд кард ва ҳар, ки бо падару модараш бадӣ кунад, фарзандонаш низ дар ҳаққи ӯ бадӣ ва нофармонӣ хоҳанд кард ва ӯро тарк хоҳанд кард, зеро аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Ба падару модар некӣ кунед, то фарзандонатон ба шумо некӣ кунанд ва худатон ҳаё ва иффат дар пеш гиред, то занонатон низ роҳи ҳаё ва иффат дар пеш гиранд». (ба ривояти Ҳаким ва Табаронӣ).

Пас муборак аст ризояти падару модар ва дуои онҳо барои он, ки ба онон некӣ мекунад ва ононро ҳамроҳӣ мекунад.

Эй мусалмонон! Ҳамчунин ҳар кас падару модарашро аз даст дод, некӣ ба ононро баъд аз маргашон аз даст надиҳад, зеро ки некӣ тамом намешавад ва аз Абӯсаъиди Хузрӣ (р) ривоят аст, ки гуфт: «Дар ҳоле, ки мо назди Расули Аллоҳ (с) будем, марде аз Бани Салама бар ӯ ворид шуд ва гуфт: Эй Расули Аллоҳ! Оё аз некӣ ба падару модар чизе баъд аз маргашон боқӣ мондааст, ки ба онон некӣ намоем? Расули Аллоҳ фармуданд: «Оре! дуо ва талаби омӯрзиш барои онҳо ва анҷом додани васияти онон баъд аз маргашон ва силаи раҳми хешовандоне, ки ба ӯ марбутанд ва гиромӣ доштани дӯстони онон». (ба ривояти Аҳмад ва Абӯдовуд ва Ибни Моҷаҳ).

Аз Ойша (р) ривоят аст, ки марде ба Расули Аллоҳ (с) гуфт: модарам ба таври ногаҳонӣ ва бидуни он, ки фурсати садақа додан дошта бошад, вафот намудааст ва гумон мекунам агар (зинда буд) ва метавонист сухан бигӯяд, садақа медод, пас оё агар барои ӯ садақа диҳам вай аҷр хоҳад дошт? Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Оре». (муттафакун алайҳи).

Аз Амр бин Шуъайб аз падараш ва падарбузургаш ривоят аст, ки Ос бин Воил васият намуд, ки ба ҷои ӯ сад бардаро озод кунанд, пас фарзандаш Ҳишом панҷоҳ барда озод кард. Фарзанди вай Амр хост, ки панҷоҳ бардаи дигар озод кунад, пас аз Расули Аллоҳ (с) дар бораи он кор суол кард, Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Агар ӯ мусалмон бошад ва ба ҷои ӯ барда озод кардед, ё садақа додед, ё ҳаҷ намудед (савоби) он ба ӯ хоҳад расид». (ба ривояти Аҳмад ва Абӯдовуд).

Эй мусалмон! Самараи шунидан, пайравӣ кардан аст, пас шумо аз касоне бошед, ки суханро мешунаванд ва аз беҳтарини он пайравӣ мекунанд ва дуруду салом бифиристед бар Расули Аллоҳ, он ҳидоятгаре, ки дар рӯзи қиёмат шафоъаткунандаи мардумон аст, ки ҳар ки бар ӯ дуруд фиристад, Аллоҳ бар ӯ даҳ дуруд хоҳад фиристод...

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦].

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

17- Амри ба маърӯф ва наҳй̄ аз мункар

Аҳдофи хутба

1- Тавзеҳи ҳадаф аз амри ба маъруф ва наҳй̄ аз мункар.

2- Барҳазар доштан аз ахлоқи воридшудаи бегона.

3- Баёни мартабаҳои инкори мункар.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء: ١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب: ٧٠-٧١]

أما بعد:

Эй мусалмонон! Паёмбари мо Муҳаммад (с) мефармояд:

«إن الله فرض فرائض فلا تعتدوها، وحد حدودا فلا تقربوها، وحرم أشياء فلا تنتهكوها، وسكت عن أشياء رحمة بكم من غير نسيان فلا تبحثوا عنها». (حديث حسن به روايت دارقطنى وديگران).

«Ҳамоно Аллоҳ фаризаҳоеро фарз намудааст, пас онҳоро зоеъ насозед ва ҳудудеро қарор додааст, пас аз он ҳудуд таҷовуз накунед ва чизҳоеро ҳаром кардааст, пас онҳоро зери по нагузоред ва аз рӯи раҳмати хеш, на аз рӯи фаромӯш̄ӣ дар бораи чизҳое низ сукут кардааст, пас ба дунболи (ҳукми) он набошед». (Ҳадиси саҳеҳ ба ривояти Дори Қутн̄ӣ ва дигарон).

Ва аз ҷумлаи чизҳое, ки Аллоҳ бар бандагонаш воҷиб гардонидааст, фаризаи амри ба маъруф ва наҳй̄ аз мункар мебошад, зеро ин фариза манофеъи ому хоси дин̄ӣ ва дунявии фаровонеро дар бар гирифтааст ва бисёре аз бадиҳо ва мафосиду балоҳоро дафъ менамояд. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَلۡتَكُن مِّنكُمۡ أُمَّةٞ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلۡخَيۡرِ وَيَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ١٠٤﴾ [آل عمران: ١٠٤]

«Ва бояд аз миёни шумо гурӯҳе (мардумро) ба нек̄ӣ даъват кунанд ва ба маъруф водоранд ва аз мункар боздоранд ва онон ҳамон растагоронанд».

Ва фармудааст:

﴿كُنتُمۡ خَيۡرَ أُمَّةٍ أُخۡرِجَتۡ لِلنَّاسِ تَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَتَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَتُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾
[آل عمران: ١١٠]

Шумо беҳтарин уммате ҳастед, ки барои мардум падидор шудаед, ба маъруф амр мекунед ва аз мункар боз медоред ва ба Аллоҳ имон доред».

Ҳазрати Умар бин Хаттоб (р) мефармояд: «Ҳар кас мехоҳад ҷузъи ин уммат бошад, шарти (Илоҳӣ) онро адо кунад». Ва ин шарт ҳамон амри ба маъруф ва наҳӣ аз мункар аст. Аллоҳи мутаъол дар васфи мӯминон чунин мефармояд:

﴿وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ يَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَيُطِيعُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ أُوْلَٰٓئِكَ سَيَرۡحَمُهُمُ ٱللَّهُۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ ٧١﴾ [التوبة: ٧١]

«Ва мардону занони бо имон дӯстони якдигаранд, ки ба маъруф амр мекунанд ва аз мункар боз медоранд ва намоз барпо мекунанд ва закот медиҳанд ва аз Аллоҳ ва Паёмбараш фармонбардорӣ мекунанд, ононанд, ки Аллоҳ ба зудӣ шомили раҳматашон қарор хоҳад дод, ки Аллоҳ тавоно ва ҳаким аст».

Аллоҳ субҳонаҳу ва таъоло касоне аз Аҳли китобро, ки ба шариъати худ, ки тағйир ва таҳриф наёфта, пойбанд ҳастанд ва ба амри ба маъруф ва наҳӣ аз мункар амал мекунанд, чунин сано мефармояд:

﴿۞لَيۡسُواْ سَوَآءٗۗ مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ أُمَّةٞ قَآئِمَةٞ يَتۡلُونَ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ ءَانَآءَ ٱلَّيۡلِ وَهُمۡ يَسۡجُدُونَ ١١٣ يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَيَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَيُسَٰرِعُونَ فِي ٱلۡخَيۡرَٰتِۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ١١٤﴾ [آل عمران: ١١٤]

«(Ҳамаи онон) яксон нестанд, аз миёни Аҳли китоб гурӯҳи дурусткоранд, ки оёти Аллоҳро дар дили шаб мехонанд ва сар ба саҷда мениҳанд, ба рӯзи қиёмат имон доранд ва ба маъруф фармон медиҳанд ва аз мункар боз медоранд ва дар корҳои нек шитоб мекунанд ва онон аз шоистагонанд».

Маъруф: ҳамаи он чизҳоест, ки Ислом ба унвони воҷиб ва ё мустаҳаб дастӯр ба анҷоми он додааст ва Қуръону Суннат ҷуз ба он чӣ хайри ду дунё дар он аст ва ҷуз ба он чӣ тавассути Аллоҳ ба унвони роҳи вуруд ба биҳиштҳои пурнеъмат қарор додашуда аст, дастӯр намедиҳанд ва Ислом ҷуз аз ҳар бадии ҳатмӣ дар дунё ва охират ва асбоби вуруд ба оташ наҳӣ намекунад.

Аз Ҳузайфа (р) ривоят аст, ки Расули Акрам фармуданд:

«وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوُنَّ عَنِ المُنْكَرِ أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ ثُمَّ تَدْعُونَهُ فَلَا يُسْتَجَابُ لَكُمْ». (ترمذي)

«Қасам ба он, ки ҷонам дар дасти ӯст, ё ин ки ба маъруф амр мекунед ва аз мункар боз медоред ва ё ин, ки наздик аст Аллоҳ аз сӯи худ азобе ба сӯи шумо фиристад, сипас ӯро дуо кунед ва ӯ шуморо истиҷобат накунад». (Тирмизӣ).

Ва ҳамчунин Аллоҳи мутаъол дар васфи мӯминон мефармояд:

﴿ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ يَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ ٧١ ﴾ [التوبة:٧١]

«Мардону занони бо имон дӯстони якдигаранд, ки ба маъруф амр мекунанд ва аз мункар боз медоранд...».

Ва бархе аз аҳли илм фармудаанд, ки ин рукнест аз аркони Ислом... ва аз Абӯсаъид Хузрӣ (р) ривоят мекунанд, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«من رَأَى مِنْكُم مُنْكرا فليغيره بِيَدِهِ ، فَإِن لم يسْتَطع فبلسانه ، فَإِن لم يستطع فبقلبه وَذَلِكَ أَضْعَف الْإِيمَان».

"Ҳар ки аз шумо мункареро дид, онро бо дасташ тағйир диҳад, пас агар натавонист, бо забонаш ва агар натавонист бо қалбаш онро бад бидонад ва ин заъифтарини дараҷаи имон аст". (Саҳеҳи Бухорӣ: 29)

Ва ҳамчунин ривоят шудааст, ки "дар қиёмат шахс, худро ба шахси дигаре овезон мекунад, пас он шахс ба ӯ мегӯяд: маро раҳо кун, ки ман на дар хонаводаат ва на дар молат ва на дар обрӯят ба ту ситаме раво надоштаам! Пас он шахси аввал мегӯяд: Ту маро дар ҳоли анҷом мункар медидӣ, аммо аз он манъ намекардӣ".

Барои шахсе, ки ба кори маъруф амр мекунад, бояд мушаххасу возеҳ бошад, ки коре, ки ба он амр мекунад, маъруф аст ва шариъат ба он дастӯр додааст ва бидонад, ки чизе аз он наҳй мекунад, мункарест, ки шариъат онро мункар дониста аст, то пайрави далел ва бар асоси басират ва огоҳӣ амал карда бошад ва ҳамчунин лозим аст, ки шахси амркунанда ба маъруф ва наҳйкунанда аз мункар, инсони ҳаким бошад ва нисбат ба он чӣ мегӯяд, огоҳӣ дошта бошад, то битавонад далоили шаръиро дар ҷойгоҳи худ биншонад ва ё истифода аз сухани Аллоҳ ва Расулаш (с) дар масоил ва шароити мухталиф раҳ бипаймояд.

Аллоҳ пок мефармояд:

﴿ ٱدۡعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلۡحِكۡمَةِ وَٱلۡمَوۡعِظَةِ ٱلۡحَسَنَةِۖ وَجَٰدِلۡهُم بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعۡلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦۖ وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ ١٢٥ ﴾ [النحل:١٢٥]

«Мардумро бо ҳикмату панди некӯ ба роҳи Парвардигорат бихон ва бо беҳтарин тарз бо онон муҷодала кун. Зеро Парвардигори ту ба касоне, ки аз роҳи Ӯ каҷрав шудаанд, огоҳтар аст ва ҳидоятёфтагонро беҳтар мешиносад!».

Амри ба маъруф ва наҳй аз мункар нигаҳбони фазоил ва фароизи дин ва аз байнбарандаи бадиҳо ва разоил аст... тағйири мункар ва тарғибу тарҳиб ва ахлоқи наку, вазифаи ҳамаи касонест, ки нисбат ба

ҳукми Аллоҳ дар мавриди мункар огоҳӣ доранд ва инкори гуноҳ бо қалб низ махсуси ҳамаи мусалмонон аст.

Бародарони мусалмон! Ҳар ду ин фаризаҳо, яъне амр ба маъруф ва наҳй аз мункар, ҳамроҳи якдигар ҳастанд ва аз ҳам ҷудо намешаванд, пас ҳар, ки маъруфро дӯст дошта бошад, аммо мункарро бад надонад, дучори кӯтоҳӣ дар воҷиб шудааст ва ҳар, ки ба маъруф амр кунад, аммо аз мункар боз надорад, воҷиберо тарк гуфтааст ва ҳар, ки аз мункар наҳй мекунад, аммо маъруфро дӯст надошта бошад, аз равиши Муҳаммад (с) сарпечӣ намудааст, зеро амр ба маъруф ва дӯст доштани он ва наҳй аз мункар ва бад доштан (лозим ва малзуми якдигаранд) ... ва бархе аз салаф гуфтаанд: «Ҳар, ки бо маъруф амр намуда ва аз мункар боз дошт, ҳатман худро ба ин сухани Аллоҳи пок арза кунад, ки мефармояд:

﴿أَتَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبِرِّ وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ وَأَنتُمْ تَتْلُونَ ٱلْكِتَٰبَ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾﴾ [البقرة:٤٤]

«Оё мардумро ба некӣ амр мекунед ва хештанро фаромӯш мекунед ва ҳоло он, ки шумо китоб мехонед (ҳеҷ) намеандешед».

Ва ҳамчунин ин сухани Аллоҳи мутаъол, ки аз қавли Шуъайб (а) мефармояд:

﴿وَمَآ أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَآ أَنْهَىٰكُمْ عَنْهُ ۚ ﴿٨٨﴾﴾ [هود:٨٨]

«Ва намехоҳам дар он чӣ шуморо аз он боз медорам, бо шумо мухолифат кунам (ва худ муртакиби он шавам)».

Ва ин каломи Аллоҳи пок, ки мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾ كَبُرَ مَقْتًا عِندَ ٱللَّهِ أَن تَقُولُوا۟ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾﴾ [الصف ٢-٣]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Чаро чизе мегӯед, ки анҷом намедиҳед, бисёр нописанд аст назди Аллоҳ он чизе, ки бигӯед ва анҷом надиҳед».

Намозгузорони муҳтарам! Барои шахсе, ки амр ба маъруф ва наҳй аз мункар менамояд, сабр воҷибу зарурӣ аст, зеро вай ҳатман ҳамонгуна, ки суннати Парвардигор аст, дар маърази азияту озор қарор хоҳад гирифт. Парвардигори мутаъол аз қавли Луқмон чунин мефармояд, ки:

﴿يَٰبُنَيَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ وَأْمُرْ بِٱلْمَعْرُوفِ وَٱنْهَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَ ۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ ﴿١٧﴾ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾﴾ [لقمان ١٧-١٨]

«Эй писараки ман! Намоз бигузор ва амр ба маъруфу наҳй аз мункар кун ва бар ҳар осебе, ки бар ту расад, сабр кун, ки ин (ҳокӣ) аз азм (ва иродаи ту дар) корҳоест, ки набояд дар онҳо бепарвоӣ кард. Ба такаббур аз мардум рӯй магардон ва ба худписандӣ бар замин роҳ марав, зеро Худо ҳеҷ такаббури фахр фурӯшеро дӯст намедорад».

Зеро вай дар баробари ҳавову ҳавас ва дилхоҳи мардум истод ва

ҳавои нафс ба бисёре аз мардум ғолиб аст. Ононе, ки аз мункар наҳй мекунанд ва ба маъруф амр мекунанд, ҳам дар дунё ва ҳам дар охират аз сӯи Аллоҳи мутаъол башорат дода шудаанд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

"Эй мӯминон! Аз Аллоҳ дар тамоми умур, битарсед ва сухани устувор бигӯед, то аъмоли шуморо барои шумо ба салоҳ оварад". Яъне: аъмоли шуморо ба сабаби он чӣ, ки шуморо ба сӯи он ҳидоят мекунад ва бар анҷоми он тавфиқ медиҳад, шоиста ва солеҳ гадонад, на табоҳу фосид, "ва гуноҳони шуморо барои шумо биёмӯрзад". Яъне: гуноҳонатонро омӯрзида ва каффорашуда бигардонад. Ин аст, подоши сухани ҳақ ва тақвои Илоҳӣ, ки ҳам амалро ба салоҳ ва сомон меоварад ва ҳам сабаби омӯрзиши гуноҳон мешавад, пас соҳиби иззату шараф касонеанд, ки дурусту устувор сухан мегӯянд "ва ҳар кас Аллоҳ ва Расулашро фармон барад, қатъан ба растагории бузург ноил омадааст", ҳам дар дунё ва ҳам дар охират, зеро ӯ аз оташи дӯзах наҷот ёфта ва ба неъматҳои пойдори биҳишт ноил мегардад.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ لِلهِ رَبِّ العَالمِينْ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلىَ نَبِيِّنَا مُحَمّدٍ ، وَعَلى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إِلىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعد:

Ҳамчунин Аллоҳи пок касонеро, ки ба маъруф амр карда ва аз мункар боз медоранд, аз уқубати гуноҳон наҷот дода ва подоши азиме насиби онҳо мекунад:

﴿فَلَوۡلَا كَانَ مِنَ ٱلۡقُرُونِ مِن قَبۡلِكُمۡ أُوْلُواْ بَقِيَّةٖ يَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡفَسَادِ فِي ٱلۡأَرۡضِ إِلَّا قَلِيلٗا مِّمَّنۡ أَنجَيۡنَا مِنۡهُمۡۗ ١١٦﴾ [هود:١١٦]

«Пас чаро аз наслҳои пеш аз шумо, хирадмандоне набуданд, ки (мардумро) аз фасод дар замин боз доранд, ҷуз андаке аз касоне, ки аз миёни онон наҷоташон додаем...».

Ва Парвардигори мутаъол мефармояд:

﴿فَلَمَّا نَسُواْ مَا ذُكِّرُواْ بِهِۦٓ أَنجَيۡنَا ٱلَّذِينَ يَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلسُّوٓءِ وَأَخَذۡنَا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ بِعَذَابِۭ بَـِٔيسِۭ بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ ١٦٥﴾ [الأعراف:١٦٥]

«Пас аз он чӣ ба он тазаккур дода шуда буданд, аз ёд бурданд, касонеро ки аз (кори) бад боз медоштанд, наҷот додем ва касонеро, ки ситам карданд, ба сазои он, ки нофармонӣ мекарданд, ба азоби шадиде гирифтор кардем».

Ҳамчунин Аллоҳи пок ба воситаи амр ба маъруф ва наҳй аз мункар, роҳи ба фитна афтодани инсон дар молу хонавода ва фарзандонашро мегирад, зеро вақте аз Ҳузайфа (р) дар бораи фитнаҳо суол шуд, вай фармуд: «Аллоҳ ба воситаи намозу рӯза ва амри ба маъруф ва наҳй аз мункар, инсонро аз афтодан ба фитна дар фарзандону молаш ҳифз

мекунад».

Аллоҳи пок касонеро, ки ба маъруф амр мекунанд ва аз мункар боз медоранд, ба биҳиштҳои пурнеъмат ва наҷот аз азоби дарднок ваъда дода ва фармудааст:

﴿ٱلتَّٰٓئِبُونَ ٱلۡعَٰبِدُونَ ٱلۡحَٰمِدُونَ ٱلسَّٰٓئِحُونَ ٱلرَّٰكِعُونَ ٱلسَّٰجِدُونَ ٱلۡأٓمِرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَٱلنَّاهُونَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَٱلۡحَٰفِظُونَ لِحُدُودِ ٱللَّهِۗ وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ١١٢﴾ [التوبة:١١٢]

«Ҳамон тавбакунандагон, обидон, сипосгузорон рӯзадорон, рукӯъкунандагон, саҷдакунандагон, амркунандагон ба маъруф ва боздорандагон аз мункар ва посдорони муқаррароти Аллоҳ ва мӯминонро башорат деҳ».

Бандагони Аллоҳ! Бузургтарин неъмат барои банда онаст, ки Аллоҳи пок ба вай қалби солим ато намояд, ки маъруфро бидонад ва онро дӯст бидорад ва ба он амр кунад ва аҳли онро низ дӯст бидорад ва мункаро шинохта ва онро бад дониста ва бо ҳамроҳи аҳли мункар дар он наафтад.

Эй мусалмон! Ба сабаби шинохти андак нисбат ба аъмоли солеҳ ва корҳои ношоиста, ҷаҳлу нодонӣ фарогир шудааст ва бузургтарин нафъе, ки як мусалмон метавонад ба як мусалмони дигар бирасонад, инаст, ки ӯро ба ҳидояте раҳнамуд созад ва ё аз бадӣ ва ҳаром боз дорад ва мӯминон хайрхоҳоне ҳастанд, ки хайрро барои бародарони мусалмони хеш дӯст медоранд, чунон, ки дар ҳадиси шариф омадааст:

«لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ، حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ».

«Касе аз шумо мӯмини комил нест, то он ки барои бародараш ҳамон чизеро дӯст дорад, ки барои хеш меписандад». (ба ривояти Бухорӣ ва Муслим)

Ва Ҷарир (р) мефармояд: Бо Расули Аллоҳ (с) бар насиҳати ҳар мусалмон байъат намудам». Инсони мунофиқ шахсест фиребгар, ки аз хайр ҷилавгирӣ мекунад. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ٱلۡمُنَٰفِقُونَ وَٱلۡمُنَٰفِقَٰتُ بَعۡضُهُم مِّنۢ بَعۡضٖۚ يَأۡمُرُونَ بِٱلۡمُنكَرِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَقۡبِضُونَ أَيۡدِيَهُمۡۚ نَسُواْ ٱللَّهَ فَنَسِيَهُمۡۚ إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ٦٧﴾ [التوبة:٦٧]

«Мардону занони мунофиқ (монанди) якдигаранд, амр ба мункар мекунанд ва аз маъруф боз медоранд ва дастҳои худро (аз инфоқ) фурӯ мебанданд, Аллоҳро фаромӯш карданд, пас (Аллоҳ ҳам) онҳоро фаромӯш кард, дар ҳақиқат ин мунофиқонанд, ки фосиқанд».

Пас эй мусалмон! Ҳамдигаро дӯст бидоред ва бо нармхӯйи ва маваддат якдигаро насиҳат кунед... нодонро нисбат ба умури динаш огоҳи диҳед... вайро нисбат ба тавҳид ва анвоъи ширк ва аҳкоми намоз ва аркони Ислом огоҳ намоед...

Аз Алӣ бин Абӯтолиб (р) ривоят аст, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Агар Аллоҳ ба воситаи ту як нафаро ҳидоят кунад, бароят аз шутурҳои сурх беҳтар аст».

Ононро, ки аз Аллоҳ ғофиланд, тазаккур диҳед, то барои охират талош карда ва фирефтаи дунё нашаванд ва ононе, ки нисбат ба Парвардигор саркашӣ мекунанд ва бар анҷоми корҳои нек суст ҳастанд, ба анҷоми аъмоли нек ва талош дар тоъот тарғиб кунед, ҳимматҳои заъифро бо истифода аз Қуръон ва Суннат бедор кунед, то имонҳо афзоиш ёбад.

Эй мусалмон!... вазифаи амр ба маъруф ва наҳй аз мункар нисбат ба фарзандону хонавода ва хешовандону ҳамсоягон дар авлавият қарор дорад, зеро ту нисбат ба онон вазифаи сангин ва амонати бузург бар гардан дорӣ, ки ононро ба фаризаҳое, ки Аллоҳ ба онҳо воҷиб намуда, огоҳсозӣ то онро адо намоянд ва аз он чӣ ҳаром гардонда ва аз роҳу равиши шайтонҳои инсу ҷин боз дошта ва наҳй намойи...

Аллоҳ пок мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ نَارٗا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ عَلَيۡهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٞ شِدَادٞ لَّا يَعۡصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمۡ وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ ٦﴾ [التحريم:٦]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Худ ва хонаводаатонро аз оташе, ки хезуми он мардум ва сангҳост, ҳифз кунед. Бар он (оташ) фариштагони хашин (ва) сахтгир (интихоб шуда)анд, аз он чӣ Аллоҳ ба онон дастур дода, сарпечӣ намекунанд ва он чиро, ки маъмуранд, анҷом медиҳанд».

Ва шадидтарин ҳасрат дар рӯзи қиёмат аз он касонест, ки ин амонатро зоеъ гардонидаанд.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦].

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

18- Зиндагӣ пас аз марг

Аҳдофи хутба

1- Баёни аҳволи рӯзи қиёмат.

2- Ташвиқ бар анҷоми аъмоли шоиста ва барҳазар аз аъмоли ношоиста.

3- Даъват ба тавбаи насуҳ, пеш аз гузашти вақти он.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي خلق الموت والحياة ليبلوكم أيكم أحسن عملا والصلاة والسلام علي أفضل الخلق ومعلم الحق الذي علمنا أننا لم نخلق هملا وعلي آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان حيث اتخذوا الدنيا عبر الموت إلي الجنة سفنا. وبعد:

Бародарону Хоҳарони мусалмон!

Шумо ва хештанро ба тақво ва тарси ҳақиқии Аллоҳ тавсия медиҳам, зеро ки тақво сабаби наҷот ва беҳтарин тӯша дар дунё ва охират аст, рӯзе, ки инсон танҳои танҳост ва ҳеҷкас ва ҳеҷ чиз ҷуз амал ба дардаш намехурад, чунон чӣ Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿يَوۡمَ لَا يَنفَعُ مَالٞ وَلَا بَنُونَ ٨٨ إِلَّا مَنۡ أَتَى ٱللَّهَ بِقَلۡبٖ سَلِيمٖ ٨٩﴾ [الشعراء:٨٨-٨٩]

«Рӯзе, ки молу фарзанд нафъе намерасонанд, магар касе, ки бо қалби солим ба пешгоҳи Аллоҳ биёяд».

Ва ҳамчунин Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿كُلُّ نَفۡسٖ ذَآئِقَةُ ٱلۡمَوۡتِۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّوۡنَ أُجُورَكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۖ فَمَن زُحۡزِحَ عَنِ ٱلنَّارِ وَأُدۡخِلَ ٱلۡجَنَّةَ فَقَدۡ فَازَۗ وَمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلۡغُرُورِ ١٨٥﴾ [آل عمران:١٨٥].

«Ҳар нафс чашандаи марг аст ва ҷуз ин нест, ки дар рӯзи қиёмат подошатон ба шумо комил дода хоҳад шуд, пас ҳар кас, ки аз оташ (ҷаҳаннам) дур дошта ва ба биҳишт даровarда шуд, бе шак растагор шудааст ва зиндагонии дунё ҷуз мояи фиреб нест».

Инаст ҳақиқати марг баъд аз марг, марге, ки ба зудӣ ҳар кас аз мо онро хоҳад чашид, ғанӣ ва фақир, солиму мариз ва кӯчаку бузург ва раису зердаст, ҳеҷ кас аз марг наҷот нахоҳад ёфт, гар чӣ ба дуртарин нуқта, ё олитарин қулла, чуқуртарин дарра, фирор кунад. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿أَيۡنَمَا تَكُونُواْ يُدۡرِككُّمُ ٱلۡمَوۡتُ وَلَوۡ كُنتُمۡ فِي بُرُوجٖ مُّشَيَّدَةٖ ٧٨﴾ [النساء:٧٨]

«Ҳар ҷо, ки бошед, марг ба сароғи шумо хоҳад омад, агар чӣ дар қасрҳои шомиху устувор бошед».

Марг бо ин, ки падидаи мушаххас аст ва осораш намоён аст, яке аз печидатарин асроре башумор меравад, ки уқули донишмандон ва пажӯҳишгаронро ба ҳайрат андохта ва ононро гаранг кардааст.

Ҷавони солиму тандуруст ва қаҳрамони танумандеро, ки дар майдон паҳлавонӣ мекунад, мебинанд, ки ба пайкари беҷон мубаддал шудааст. Ҷисме, ки ҳеҷ ҳаракате надорад, он ҷавоне рафт ва он қуввату неру аз байн рафт, ҳавос аз кор афтод, гӯшу чашм муъаттал шуд, забон гунг шуд, чӣ басо ӯ як олиму донишманд, адиби ширинсӯхан, пизишки моҳиру мухтареъи чирадаст бошад, аммо агар умр тамом шуд ва аҷал басар расад, ҳеҷ касе наметавонад пеши маргро бигирад. Аллоҳи ҳакиму тавоно мефармояд:

﴿إِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ فَلَا يَسۡتَـٔۡخِرُونَ سَاعَةٗ وَلَا يَسۡتَقۡدِمُونَ ٤٩﴾ [يونس:٤٩].

«Ҳар гоҳ аҷалашон фаро расад, на як лаҳза ақиб хоҳад рафт, на пеш».

Дили ғофил бикун тавба ки марг андар камин дорӣ
Машав аз ҳоли худ ғофил, ки ҷой зери замин дорӣ
Савори маркаби чӯбин агар қасри заррин дорӣ
Агар шоҳӣ агар дарвеш, агар мулки ҷаҳон дорӣ

Ҳазрати Авн бин Абдуллоҳ бин Утба бин Масъуд (р) болои минбар мерафт ва мефармуд: «Чӣ қадар зиёданд касоне, ки рӯзро оғоз карда, аммо ба поён намерасонанд, мунтазири фардоянд, аммо дарнамеёбанд, агар марг ва фаро расиданашро тасаввур кунед, ҳама орзӯҳо ва ғурурҳо бароятон талх хоҳад шуд».

Инсон дар ҳоле, ки комилан тандуруст аст ва аз саломатӣ ва офият лаззат мебарад ва машғули бозӣ ва тафреҳу саргармӣ аст ва бо ғурӯр ва худхоҳӣ гарданашро баланд мегирад ва дастӯр содир мекунад, ногаҳон марг ҳамчун шери дарандае ба шикораш ҳамлаовар мешавад, ҳуҷум меоварад, ҷисмашро лоғар, садояшро заъиф ва устухонҳову пайвандҳояшро сусту нотавон ва неруяшро аз байн мебарад ва пас аз ин, ки ба ночор аз ин дунё кӯч мебандад, номаи аъмолашро дарҳам мепечад.

Чӣ қадар наздик аст марг! Ҳар рӯз ӯ ба мо наздик ва мо ба ӯ наздиктар мешавем, байни мо ва ӯ ҳеҷ фосилае ҷуз фаро расидани муҳлат нест, пас мо ҷузъи мурдагон ҳастем ва ин умр дар ҳақиқат монанди гулест, ки аввал шукуфон ва сипас пажмурда ва парпар мешавад, ё чароғе, ки аввал равшан ва сипас хомӯш мегардад, ё ситорае, ки аввал медурахшад ва сипас хокистар мешавад, аммо инсони мағрӯр ва ғофилу нописанд гӯё аз ҳақиқати талх фирор мекунад.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿أَوَلَمۡ يَرَ ٱلۡإِنسَٰنُ أَنَّا خَلَقۡنَٰهُ مِن نُّطۡفَةٖ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٞ مُّبِينٞ ٧٧ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلٗا وَنَسِيَ خَلۡقَهُۥۖ قَالَ مَن يُحۡيِ ٱلۡعِظَٰمَ وَهِيَ رَمِيمٞ ٧٨﴾ [يس:٧٧-٧٨].

«Оё инсон надидааст, ки мо ӯро аз нутфае офаридаем, пас ӯ ситезаҷӯйи ошкор аст ва барои мо масале зад ва офариниши худро фаромӯш кард, гуфт: «чӣ касе (ин) устухонҳоро (дубора) зинда мекунад, дар ҳоле, ки пӯсидааст».

Оре бародарони гиромӣ! Он саҳнаҳои ҳақиқиро, ки дар бахше аз зиндагии воқеъии ману шумост, дар пеши худ тарсим кунем ва андаке бияндешем, ҳангоме, ки Аллоҳи мутаъол дар қиёмат ба инсонҳои саркаш хитоб мефармояд:

﴿وَلَقَدۡ جِئۡتُمُونَا فُرَٰدَىٰ كَمَا خَلَقۡنَٰكُمۡ أَوَّلَ مَرَّةٖ وَتَرَكۡتُم مَّا خَوَّلۡنَٰكُمۡ وَرَآءَ ظُهُورِكُمۡۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمۡ شُفَعَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ زَعَمۡتُمۡ أَنَّهُمۡ فِيكُمۡ شُرَكَٰٓؤُاْۚ لَقَد تَّقَطَّعَ بَيۡنَكُمۡ وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمۡ تَزۡعُمُونَ ٩٤﴾ [الأنعام:٩٤]

"Албатта, танҳо-танҳо он тавр, ки дар оғоз шуморо биёфаридем, назди мо омадаед, дар ҳоле ки ҳар чиро, ки арзонатон дошта будем, пушти сар ниҳодаед ва ҳеҷ як аз шафеъонатонро, ки мепиндоштед бо шумо шариканд, ҳамроҳатон намебинем. Аз ҳам бурида шудаед ва пиндори худро гумгашта ёфтаед".

Ва шаке нест, ки ин ҳидоят аз сӯи Аллоҳи мутаъол аст:

﴿وَمَن يَهۡدِ ٱللَّهُ فَهُوَ ٱلۡمُهۡتَدِۖ وَمَن يُضۡلِلۡ فَلَن تَجِدَ لَهُمۡ أَوۡلِيَآءَ مِن دُونِهِۦۖ وَنَحۡشُرُهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمۡ عُمۡيٗا وَبُكۡمٗا وَصُمّٗاۖ مَّأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ كُلَّمَا خَبَتۡ زِدۡنَٰهُمۡ سَعِيرٗا ٩٧﴾ [الإسراء:٩٧].

«Ва ҳар касеро, ки Аллоҳ ҳидоят кунад, пас ӯ ҳидоятёфтаи (воқеъӣ) аст ва ҳар касро, ки гумроҳ созад, пас ҷуз Аллоҳ (сарпарастон ва) дӯстоне барои ӯ нахоҳӣ ёфт ва рӯзи қиёмат ононро бар чеҳраҳояшон, нобино ва гунгу кар, ҳашр мекунем, ҷойгоҳашон ҷаҳаннам аст, харгоҳ (оташи он) фурӯ нишинад, бар онон шӯълаи сӯзон меафзоем».

Он рӯз дигар имону амал нест, рӯзи натиҷагирӣ аст:

﴿يَوۡمَئِذٖ يَصۡدُرُ ٱلنَّاسُ أَشۡتَاتٗا لِّيُرَوۡاْ أَعۡمَٰلَهُمۡ ٦ فَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٍ خَيۡرٗا يَرَهُۥ ٧ وَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ شَرّٗا يَرَهُۥ ٨﴾ [الزلزلة:٦-٧-٨]

«Дар он рӯз мардум пароканда (аз мавқифи ҳисоб) боз мегарданд, то аъмолашон ба онҳо нишон дода шавад, пас ҳар кас ба андозаи заррае кори нек анҷом дода бошад (подоши) онро мебинад ва ҳар кас ба андозаи заррае кори бад карда бошад, (кайфари) онро мебинад».

Рӯзе, ки аъмоли номаи ҳар кас сухан хоҳад гуфт ва парвандаи ҳар кас омода ба ӯ тақдим хоҳад шуд:

﴿وَوُضِعَ ٱلۡكِتَٰبُ فَتَرَى ٱلۡمُجۡرِمِينَ مُشۡفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَٰوَيۡلَتَنَا مَالِ هَٰذَا ٱلۡكِتَٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةٗ وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحۡصَىٰهَاۚ وَوَجَدُواْ مَا عَمِلُواْ حَاضِرٗاۗ وَلَا يَظۡلِمُ رَبُّكَ أَحَدٗا ٤٩﴾ [الكهف:٤٩].

«Ва китоб (номаи аъмол) дар онҷо гузошта мешавад, пас гунаҳкоронро мебинӣ, ки аз он чӣ дар он аст, тарсонанд ва мегӯянд: эй вой бар мо, ин чӣ китобест, ки ҳеҷ амали кӯчаку бузургеро нагузошта, магар ин, ки онро ба шумор овардааст?! Ва он чиро анҷом додаанд, ҳозир ёбанд ва Парвардигорат ба ҳеҷ кас ситам немекунад».

Саъодату растагории ҳар кас марҳуни талошу кӯшиши худи ӯ хоҳад буд:

﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ ﴿٧﴾ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾ وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ مَسْرُورًا ﴿٩﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ وَرَآءَ ظَهْرِهِۦ ﴿١٠﴾ فَسَوْفَ يَدْعُوا۟ ثُبُورًا ﴿١١﴾ وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٢﴾ إِنَّهُۥ كَانَ فِيٓ أَهْلِهِۦ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾ إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ ﴿١٤﴾﴾ [الانشقاق:٧-١٤].

«Пас аммо касе, ки номаи (аъмолаш) ба дасти росташ дода шавад, ба зудӣ ба ҳисоби осон, муҳосаба хоҳад шуд ва шоду масрӯр ба сӯи хонаводааш боз мегардад ва аммо касе, ки номаи (аъмолаш) аз пушти сараш ба ӯ дода шавад, пас ба зудӣ (марг ва) нобудиро металабад ва ба (оташи) ҷаҳаннами шӯълавар дарояд, бегумон ӯ дар (дунё) миёни хонаводаи худ шодмон буд, ба ростӣ ӯ гумон мекард ҳаргиз боз нахоҳад гашт. Оре! ҳамоно Парвардигораш (нисбат) ба ӯ бино буд».

Ҳар кас дар ин ҷаҳон заррае амали нек ё бад карда бошад, ҳамаро хоҳад дид ва дар ҳисобраси ӯ ҳеҷ зулму иштибоҳе сурат нахоҳад гирифт:

﴿وَنَضَعُ ٱلْمَوَٰزِينَ ٱلْقِسْطَ لِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا ۖ وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا ۗ وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ ﴿٤٧﴾﴾ [الأنبياء:٤٧].

«Ва (мо) дар рӯзи қиёмат тарозуҳои адлро мениҳем пас ба ҳеҷ кас ситам намешавад. Агар (амале) ба миқдори сангинии як дона ҳам бошад, ба ҳисобаш меоварем, ки мо ҳисоб карданро басандаем!».

Ба умеди он, ки Аллоҳи мутаъол ману шуморо ҷузъи растагорони воқеъӣ бигардонад.

بارک الله لي ولكم ولسائر المسلمين والحمد لله رب العالمين.

Хутбаи дуввум

الحمدلله الذى جعل الموت جسرا للوصول الى الحياة الحقيقية والصلاة والسلام على أشرف من علمنا الموت وأن نستعد للتذذ من النعم السرمدية وعلى آله وصحبه ومن تبعهم الى الموت وبوابة السعادة.

"Эй мусалмонон ва дӯстдорони Аллоҳи мутаъол! Эй касоне, ки оқилу ҳушманд ҳастед ва сӯду зиёни худро дар ин ҷаҳон ташхис медиҳед, хушо ба саъодати шумо!

Аллоҳро шукру сипос бигӯед, ки ба шумо тавфиқ дод, роҳи рост ва сироталмустақимро бишиносед ва барои охират, ки зиндагии ҳақиқии ҳар кас аз онҷо шурӯъ мешавад, тӯша ҷамъ кунед.

Аз Аллоҳ битарсед ва чунон, ки бояд тақво пеша кунед ва дар ҳоли пинҳону ошкор ӯро дар назар дошта бошед.

Бандагони Аллоҳ! Аз ҳазрати Маъоз бин Ҷабал (р) ривоят аст, ки фармуд: Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ لا إِلَهَ إلا اللهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ» .

«Касе охирин суханаш «*Ло илоҳа иллалоҳ* бошад, дохили биҳишт

мегардад». (ривоят аз Абӯдовуд аст).

Ва дар муснади имом Аҳмад омадааст: «وَجَبَت لَهُ الْجَنَّةُ»", «бар ӯ биҳишт воҷиб мегардад».

Аз ҳадис фаҳмида мешавад, ки ҳозир шудан ба болини маризе, ки дар ҳоли ҷондодан ба сар мебарад, мустаҳаб аст, то калими «لا إله إلا الله»"ро ба ёдаш оваранд ва маънусаш гардонанд. Ҳамчунин уламо мустаҳаб медонанд, ки дар ҳангоми мурдан аз аъмоли неки ӯ ёд шавад, то ин ки ба Парвардигораш гумони нек пайдо кунад.

Аз ҳазрати Ҷобир (р) ривоят аст, ки Паёмбари Аллоҳ (с) фармуданд: «لا يَمُوتَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ إِلاَّ وَهُوَ يُحْسِنُ الظَّنَّ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ».

"Ҳеҷ касе аз шумо намирад, магар ин, ки ба Аллоҳи Азза ва Ҷалла гумони нек дошта бошад". (ривоят аз Муслим аст).

Ибни Масъуд (р) мефармояд: «لَيسَ لِلمُؤمِنِ راحةٌ دُونَ لِقاءِ الله»", «мӯмин ҷуз ба лиқои Аллоҳ ором намегирад».

Оре, бародарони мусалмон! Касе нест, ки аз ҳисоби он рӯз дар амон бошад, ҳама бояд подоши аъмоли хубу бади худро бубинанд, пас ҳама бояд аз азоби охират битарсанд.

﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ شَقُواْ فَفِي ٱلنَّارِ لَهُمۡ فِيهَا زَفِيرٞ وَشَهِيقٌ ﴿١٠٦﴾ خَٰلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَۚ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٞ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾ ۞وَأَمَّا ٱلَّذِينَ سُعِدُواْ فَفِي ٱلۡجَنَّةِ خَٰلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَۖ عَطَآءً غَيۡرَ مَجۡذُوذٖ ﴿١٠٨﴾﴾ [هود:١٠٦-١٠٨].

«Аммо касоне, ки бадбахт шуданд, пас дар оташ (дӯзах) анд, барои онҳо дар он нолаву фарёд аст, дар он ҷовидона хоҳанд монд, то осмону замин (боқӣ) аст, магар он чӣ Парвардигорат бихоҳад, бегумон Парвардигорат он чӣ бихоҳад анҷом медиҳад. Аммо касоне, ки хушбахт (ва саъодатманд) шуданд, пас ҷовидона дар биҳишт хоҳанд монд, то осмону замин (боқӣ) аст, магар он чӣ парвардигорат бихоҳад, атоест қатъношуданӣ».

Масири саъодатмандон ва масири шикастхӯрдагони воқеъӣ, мусобиқаи бузурги зиндагӣ дар ин ҷаҳонро низ мулоҳиза кунед: Аллоҳ ҳамаи моро ҷузъи растагорони воқеъӣ бигардонад:

﴿وَسِيقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًاۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا فُتِحَتۡ أَبۡوَٰبُهَا وَقَالَ لَهُمۡ خَزَنَتُهَآ أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ رُسُلٞ مِّنكُمۡ يَتۡلُونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِ رَبِّكُمۡ وَيُنذِرُونَكُمۡ لِقَآءَ يَوۡمِكُمۡ هَٰذَاۚ قَالُواْ بَلَىٰ وَلَٰكِنۡ حَقَّتۡ كَلِمَةُ ٱلۡعَذَابِ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٧١﴾ قِيلَ ٱدۡخُلُوٓاْ أَبۡوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ فَبِئۡسَ مَثۡوَى ٱلۡمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾ وَسِيقَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ رَبَّهُمۡ إِلَى ٱلۡجَنَّةِ زُمَرًاۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا وَفُتِحَتۡ أَبۡوَٰبُهَا وَقَالَ لَهُمۡ خَزَنَتُهَا سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡ طِبۡتُمۡ فَٱدۡخُلُوهَا خَٰلِدِينَ ﴿٧٣﴾ وَقَالُواْ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي صَدَقَنَا وَعۡدَهُۥ وَأَوۡرَثَنَا ٱلۡأَرۡضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ ٱلۡجَنَّةِ حَيۡثُ نَشَآءُۖ فَنِعۡمَ أَجۡرُ ٱلۡعَٰمِلِينَ ﴿٧٤﴾ وَتَرَى ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ حَآفِّينَ مِنۡ حَوۡلِ ٱلۡعَرۡشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمۡدِ رَبِّهِمۡۖ وَقُضِيَ بَيۡنَهُم بِٱلۡحَقِّۚ وَقِيلَ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٧٥﴾﴾ [الزُّمَر: ٧١-٧٥].

«Ва кофиронро гурӯҳ гурӯҳ ба ҷаҳаннам биронанд. Чун ба ҷаҳаннам расанд, дарҳояш кушода шавад ва нигаҳбонони оташ гӯянд: «Оё паёмбароне аз худи шумо бар шумо фиристода нашудаанд, то оёти Парвардигоратонро бароятон бихонанд ва шуморо аз дидор бо чунин рӯзе битарсонанд?» Мегӯянд: «Бале», вале бар кофирон азоб, ҳатмӣ шуда буд. Гуфта шавад: «Аз дарҳои ҷаҳаннам дохил шавед, ҳамеша дар он ҷо хоҳед буд». Ҷойгоҳи саркашон чӣ бад ҷойгоҳест! Ва ононро, ки аз Парвардигорашон тарсидаанд, гурӯҳ гурӯҳ ба биҳишт мебаранд. Чун ба биҳишт бирасанд, дарҳояш кушода шавад. Ва дарбонҳои бихишт гӯяндашон: «Салом бар шумо, биҳиштатон хуш бод, ба дарун биёед, ҳамеша дар ин ҷо хоҳед буд!» Мегӯянд: «Шукр Худоеро, ки ҳар ваъда, ки ба мо дод, рост буд. Он заминро ба мерос ба мо дод. Ва акнун дар ҳар ҷои биҳишт, ки бихоҳем, макон мегирем». Пас чӣ накӯст подоши амалкунандагон!».

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦].

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد . اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

اللهم صل على محمد وأزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

19- Дурӣ ҷӯстан аз бидъат (умури тозаворид дар дин)

Аҳдофи хутба

1- Баёни хатарҳои нававарӣ дар дин.

2- Барҳарзар доштани мардум аз нававарӣ дар дин.

3- Баёни баъзе сабабҳои нававарӣ дар дин.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي أمرنا بالإتباع. ونهانا عن الابتداع. وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له في العبادة. كما أنه لا شريك له في الخلق والإبداع. وأشهد أن محمداً عبده ورسوله الذي أرسله ليتبع ويطاع. صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه وسائر الأتباع وسلم تسليماً كثيراً. اما بعد:

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسۡتَقِيمٗا فَٱتَّبِعُوهُۖ وَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمۡ عَن سَبِيلِهِۦۚ ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٥٣﴾ [الأنعام:١٥٣].

«Ва ин роҳ, роҳи мустақими ман аст, пас аз он пайравӣ кунед ва ба роҳҳои гуногун маравед, ки шуморо аз роҳи Худо пароканда месозад. Инҳо чизҳоест, ки Худо шуморо ба он тавсия мекунад, то парҳезгор шавед».

Бародарони ва Хоҳарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол ҳазрати Муҳаммад (с), Паёмбари худро барангехт, то ваъдаи худро анҷом диҳад ва нубувватро бо ӯ хотима бахшад ва мардуми ҷаҳонро аз гумроҳӣ ба шоҳроҳи тавҳид ҳидоят намояд ва бандагони ӯро аз ибодати бутҳо бираҳонад ва ба ибодати Аллоҳ роҳнамойи кунад ва аз қайди итоъати шайтон берун оварда ва ба итоъати Аллоҳ роҳнамойи кунад. Паймбари Акрам (с) монанди омӯзгори дилсӯз ба миёни мардум омад, то онҳоро роҳнамойи ва иршод кунад ва ахлоқи накӯ ба онҳо биомӯзад ва онҳоро аз асорати ҷаҳлу нодонӣ ва гумроҳӣ бираҳонад ва то ҳуҷҷатро бар мардум тамом кунад, яъне мардум натавонанд эътироз кунанд, ки чаро Аллоҳ роҳнамоеро нафиристод, то хубу бад ва дурусту нодурустро ба мардум нишон дода ва моро аз ҷаҳаннам бим ва ба биҳишт башорат диҳад.

Паёмбари Акрам (с) умматро бар роҳи равшан гузошт ва шогирдони вафодорашон роҳи равшани эшонро то охирин лаҳзаҳои зиндагӣ амалӣ намуданд, то он ки баъд аз гузашти ин қуруни бартар, уммати исломӣ дучори мусибатҳои гуногуне шуданд.

Дар ин шакке нест, ки бахши рӯҳӣ ва маънавии ҳар ҷомеъа ва миллатро ҳамоно афкор ва муътақидоташ ташкил медиҳад ва то вақте, ки тафаккурот ва эътиқодоти он дуруст ва холӣ аз инҳирофот

бошад, сулуку ахлоқаш низ ризоятбахш ва писандида хоҳад буд, вале ҳар гоҳ бо нуфузи аҷнабиён ва бегонагон афкори мунҳариф дохили ҷомеъа гардад, он гоҳ миллату ҷомеъа дучори беназмӣ ва ихтилолоти фикрӣ ва ақидатӣ хоҳанд шуд, пас аз ин ки муддати замоне аз аҳди Паёмбар ва Асҳобу Тобеъин гузашт ва имон рӯ ба заъф ва сустӣ ниҳод ва дурӯягӣ ва нифоқ аз ҳар сӯ сар баровард ва зуҳду тақво ба ҳадди ақали худ расид, бисёре аз инсонҳо ҷуръат намуданд ва бо пурруйи ва ҷасорат ва аз рӯи ҳаво ва ҳавас ба изҳори назар пардохтанд ва ҳар он чӣ мавриди ризояти Аллоҳу Паёмбар набуд, бар забон ҷорӣ намуданд ва ба сабаби он фирқаҳи гумроҳ бурӯз намуда, тафриқа ва ихтилоф ҷои ваҳдату ҳамбастагӣ, ҷаҳлу нодонӣ, ҷои илму дониш, бидъат ҷои суннатро гирифт ва фарзандони уммати исломӣ аз ду манбаъи аслии диншон фосила гирифтанд.

Мусалмонон! Оёту аҳодис ва ҳамчунин ақволи бисёре аз уламо вуҷуд дорад, ки мусалмононро дар тамассук ба суннат ва дурӣ ҷустан аз бидъат дастӯр додааст. Аз ҷумла Аллоҳи мутаъол ба унвони васият ба бандагони боимонаш мефармояд:

﴿وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ ١٠٣﴾ [آل عمران:١٠٣].

«Ва ба ресмони Аллоҳ чанг бизанед ва мутафарриқ нашавед». «Ҳаблуллоҳ», яъне Қуръон ва Суннат дар маънои мустаъораш аст ва ҷамъ байни Қуръон ва Суннат, сабаби расидан ба мақсуд ва он ҳам подоши Илоҳӣ ва наҷот аз азоб аст. Аллоҳи мутаъол дар ҷои дигар мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ ٥٩﴾ [النساء:٥٩] .

«Эй касоне, ки имон овардаед! Аз Аллоҳ ва Паёмбараш итоъат кунед ва аз кордорону фармондеҳони худ фармонбардорӣ намоед».

Имом Табарӣ (р) дар шарҳи ин оят мефармояд: «Эй касоне, ки имон овардаед! Аз Аллоҳ дар он чӣ ба шумо амру наҳй мекунад, пайравӣ кунед ва аз Расулаш Муҳаммад (с) низ пайравӣ намоед, зеро пайравӣ кардани шумо аз Паёмбар (с) мунҷар ба итоъати шумо аз Аллоҳи мутаъол мешавад, чун шумо бар асоси амри Аллоҳи мутаъол аз Паёмбараш пайравӣ мекунед ва ин дастӯре аз тарафи Аллоҳ аст, мабнӣ бар пайравӣ кардан аз Паёмбар (с) дар замони ҳаёташ дар он чӣ ба он амру наҳй мекунад ва баъд аз вафоташ ба пойбанд будан ба Суннаташ.

Аллоҳ таъоло ба таври умум дастӯри пайравӣ аз Паёмбари Акрам (с)ро содир карда ва ин дастӯр ба замони хосе ихтисос надорад, балки дастӯри ом ва куллӣ аст ва марбут ба ҳар ду замони ҳаёт ва пас аз вафоти Паёмбар (с) мешавад. Аллоҳи пок ва муназзаҳ мефармояд:

﴿فَلۡيَحۡذَرِ ٱلَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنۡ أَمۡرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمۡ فِتۡنَةٌ أَوۡ يُصِيبَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٦٣﴾ [النور:٦٣].

«Ононе, ки бо фармони ӯ мухолифат мекунанд, бояд аз ин битарсанд, ки балое гиребонгирашон гардад ва ин, ки азоби дардноке дучорашон шавад».

Ибни Касир (р) мефармояд: «Сарпечӣ кардан аз дастуроти Расули Акрам (с), ки он ҳам, роҳу равиш ва суннату шариъати эшон аст ва аъмолу ақволи инсон бо аъмолу ақволи Расули Акрам (с) муқоиса мешавад, агар бо он мувофиқат дошт, қабул мегардад ва агар бо он мухолифат дошт, мардуду ботил аст.

Ҳамчуноне, ки дар саҳеҳи Бухорӣ ва Муслим аз Паёмбар (с) ривоят аст, ки фармуданд:

«من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو ردّ».

«Ҳар кас амале анҷом диҳад, ки мо бар анҷоми он дастур надода бошем, он амал ботилу мардуд аст».

Пас касе, ки бо дастури Паёмбар (с) аз лиҳози зоҳирӣ ва ботинӣ мухолифат мекунанд, битарсанд ва ҳаросон бошанд, аз ин, ки фитнаи дунё, ки шомили куштан, иҷрои худуд, зиндонӣ кардан ва ғайра аст, домангирашон нашавад.

Аз Ҷобир (р) ривоят аст, ки Паёмбари Акрам (с) мефармуд:

«أما بعد : فأنّ خير الحديث كتاب الله وخير الهدى هدى محمد وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة، وكل بدعة ضلالة». (روايت مسلم)

"Аммо баъд: беҳтарин сухан, китоби Аллоҳ ва беҳтарин равиш, равиши Паёмбар (с) аст ва бадтарин корҳо, корҳои ҷадиду навпайдо дар дин аст ва ҳамаи ин навовариҳо бидъатанд ва ҳамаи бидъатҳо гумроҳиянд". (Ривояти Муслим).

Ва аз Абӯмусо Ашъарӣ (р) ривоят аст, ки Паёмбари Акрам (с) фармуданд:

«مَثَلِى وَمَثَلُ مَا بَعَثَنِى اللَّهُ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتَى قَوْمًا فَقَالَ رَأَيْتُ الْجَيْشَ بِعَيْنَىَّ ، وَإِنِّى أَنَا النَّذِيرُ الْعُرْيَانُ فَالنَّجَا النَّجَاءَ . فَأَطَاعَتْهُ طَائِفَةٌ فَأَدْلَجُوا عَلَى مَهْلِهِمْ فَنَجَوْا ، وَكَذَّبَتْهُ طَائِفَةٌ فَصَبَّحَهُمُ الْجَيْشُ فَاجْتَاحَهُمْ.» (روايت بخارى)

"Масали ман ва масали он чизе, ки Аллоҳ манро бо он ба сӯи шумо мабъус кард, мисли масали мардест, ки ба сӯи қавмаш омад ва гуфт: эй қавм! Ман лашкареро бо чашмонам дидам ва ҳақиқатан ман тарсонанда урёне –мисли мардест, ки ба лашкаре бармехурад ва онҳо ӯро ба тороҷ мебаранд ва асир мекунанд, сипас ӯ аз дасташон фирор карда ва дар ҳоле, ки чизе ҳамроҳ надорад, ба сӯи қавмаш фирор мекунад, то онҳоро аз вуҷуди душман огоҳ кунад-, ҳастам барои шумо, худатонро наҷот диҳед ва фирор кунед. Иддае аз афроди қавмаш суханашро қабул мекунанд ва сари шаб ба оромӣ ва дар ниҳояти сукун, ҳаракат мекунанд ва худашонро наҷот медиҳанд ва иддаи дигар суханашро қабул намекунанд ва ҳамон ҷо мемонанд,

саҳаргоҳон лашкариён мерасанд ва онҳоро мекушанд ва аз беху бун бармекананд ва ин масали касест, ки аз ман итоъат кунад ва аз он чӣ овардаам, пайравӣ намояд ва масали касе, ки аз ман нофармонӣ варзад ва он чиро, ки аз ҳақ овардам, таксиб кунад". (Ривояти Бухорӣ).

Дар ин ҳадис Паёмбар (с) худашро ба марде ташбеҳ карда, ки агар аз қавмаш дур бошад ва бихоҳад онҳоро огоҳ кунад ва ба онҳо хабар диҳад, ки душманро бо чашмони худаш дида, либосашро мебарорад ва бо он ба сӯи қавмаш ишора мекунад, то онҳоро аз омадани ногаҳонии душман хабардор кунад, дар ин миён ҳар кас ҳарфи он мардро тасдиқ кунад ва аз ӯ итоат кунад ва аз он минтақа хориҷ шавад, наҷот меёбад ва солим мемонад, вале агар ҳарфи он мардро таксиб кунад ва аз ӯ сарпечӣ варзад ва аз он минтақа хориҷ нашавад, душман меояд ва ӯро мекушад ва ё асир мегирад ва ин мисли касест, ки аз Паёмбар (с) итоъат мекунад, пас наҷот меёбад ва агар нофармонӣ кунад, ҳалок мешавад.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم، أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله ، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Бародарони мӯмин! Паёмбар (с) амонатеро, ки бар дӯш доштанд, адо намуда ва дини Илоҳиро ба бандагон ба таври шоиста баён намуда, эшонро бар роҳи равшану ошкор гузошта ва ба рафиқи аъло пайвастанд.

Дар ҳадисе аз Ирбоз бин Сория (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуданд:

«قد تركتكم على البيضاء ليلها كنهارها لا يزيغ عنها بعدي إلا هالك ومن يعش منكم فسيرى اختلافا كثيرا فعليكم بما عرفتم من سنتي وسنة الخلفاء المهديين الراشدين من بعدي». (روايت حاكم).

"Шуморо бар равише тарк мегунам, ки шабаш дар равшанӣ мисли рӯз аст, яъне шуморо бар ҳидояте тарк мекунам, он қадар возеҳу ошкор аст, ки ҳеҷгуна хафое дар даврони фитна низ дар он вуҷуд надорад, танҳо касе , ки дучори ҳалок мешавад, аз ин ҳидоят ва равшанӣ мунҳариф мешавад ва ҳар, ки аз шумо зинда бимонад, ба зудӣ шоҳиди ихтилофоти зиёде хоҳад буд, пас бар шумо пайравӣ аз роҳу равиши ман ва хулафои рошидин, ки ҳидояткунандагонанд, воҷиб аст". (Ривояти Ҳоким).

Ва аз Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«كل أمتي يدخلون الجنّة إلاَّ من أبى قيل يا رسول الله ومن يأبى قال: من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد أبى». (البخاري)

"Ҳамаи уммати ман дохили ҷаннат мешаванд, магар касе, ки худ аз дохил шудан имтиноъ варзад", гуфта шуд: Эй расули Аллоҳ! чӣ касе аз духули он имтиноъ меварзад? Фармуд: "Касе, ки аз ман итоъат кард, дохили ҷаннат хоҳад шуд ва касе ки аз ман нофармонӣ кунад, ӯ ҳамон касест, ки худ аз духули он имтиноъ варзидааст". (Бухорӣ)

Ҳамчунон Паёмбари Акрам (с) фармуд:

«تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ» (موطا امام مالک).

"Ду чизро дар миёни шумо ба ҷой гузоштам, ки бо чанг задан ба он ду, ҳаргиз гумроҳ намешавед: Китоби Аллоҳ, (Қуръон) ва суннати Паёмбараш (Аҳодис)". (Муваттаи Молик)

Саҳобаи киром (р) ва уламои бузурги садри Ислом ва мобаъди эшон (р) низ аз дурӣ ҷустан аз бидъат ва тамассук ба Суннати Паёмбар (с) таъкид варзидаанд аз ҷумла:

Абдуллоҳ бин Масъуд (р) фармудааст: "Табаъият ва пайравӣ кунед ва бидъатгузорӣ накунед, чун пайравӣ кардан шуморо кифоят мекунад".

Боз дар ҷои дигар мефармояд: "Мо иқтидо мекунем ва истиқлолталабӣ намекунем ва пайравӣ мекунем ва бидъатгузорӣ намекунед ва модоме, ки ба осори Паёмбар (с) чанг занем, ҳаргиз гумроҳ намешавем". (сунани Дорамӣ)

Аз Абдуллоҳ бин Умар (р) ривоят аст, ки фармудааст: "Тамоми бидъатҳо гумроҳиянд ва агар чӣ мардум онро хубу дуруст бидонанд". (сунани Дорамӣ)

Аз Ҳишом бин Урваҳ (р) ривоят аст, ки фармуд: "Аз суннатҳо пайравӣ кунед, чун суннатҳо нигоҳдорандаи диананд". (ҷомеъу банёнил-илм).

Аз Ибни Ҳурмуз (р) ривоят аст, ки фармудааст: "Бо аҳли Мадина мулоқот кардам ва дар миёни онҳо фақат Китоби Аллоҳ ва Суннати Паёмбар (с), аҳодисаш мавҷуд буд ва агар масоиле пеш меомад, ҳоким ба асоси онҳо фатво медод". (ҷомеъул биёнил-илм).

Ривоят аст, ки марде номае ба Умар бин Абдулъазиз (р) навишт ва дар мавриди (қадар) аз ӯ суол кард. Умар бин Абдулъазиз дар ҷавоби ӯ, барояш навишт: "Аммо баъд: туро ба риъояти тақвои Илоҳӣ, миёнаравӣ дар умури Илоҳӣ, пайравӣ аз Суннати Паёмбар (с) ва тарки он чӣ, ки бидъатгузорон бо вуҷуди Суннати Паёмбар (с) ба вуҷуд овардаанд, тавсия мекунам. Ба ту пайравӣ аз Суннати Паёмбар (с) воҷиб аст, чун барои ту ба масобаи паногоҳе аст. Сипас бидон! Мардумон ҳеҷ бидъатеро ба вуҷуд наовардаанд, магар ин, ки дар гузашта далеле дар радди он бидъат вуҷуд дошт ва дарсҳое аз он гирифта шуда, ҳақиқатан Суннатро касе бунёнгузорӣ карда, ки дар мухолифати Суннат, хато, иштибоҳ, инҳироф, нодонӣ ва зиёдаравӣ, вуҷуд дорад, пас нафсатро бар он чӣ мусалмонони қабл аз ту бо он

розӣ шуданд, розӣ гардон...". (ривояти Абӯдовуд).

Бародарону Хоҳарони мусалмон! Таваҷҷӯҳ намоед Абдуллоҳ бин Масъуд (р) чӣ сухани зебо ва балиғ дар мавриди пайравӣ ва тарки нововарӣ дар дин фармудааст: "Аллоҳ назаре ба қулуби бандагонаш андохта ва қалби Муҳаммад (с)ро беҳтарин қалбҳо ёфт ва ӯро ба Паёмбарӣ мабъус кард, сипас назаре ба қулуби бандагонаш баъд аз интихоби қалби Паёмбар (с) андохт ва қалбҳои Саҳобаи Расули Аллоҳро беҳтарин қалбҳо ёфт ва онҳоро ба унвони ёрони Паёмбараш ва ёридиҳандаи динаш баргузид, сипас он чиро, ки мусалмонони Саҳобаи Расули Худо (с) хуб ва шоиста медонанд, назди Аллоҳ низ хубу шоиста аст ва он чиро мусалмонон зишту нописанд мешуморанд, назди Аллоҳ низ зишту нописанд аст".

Бинобарин вобастагии шадид ба ашхосу мазоҳиб ва пайравии кӯркӯрона аз падару ниёгон, омили бисёре аз бидъатҳо ва зиштиҳо ба баҳонаи ҳифзи одобу сунан шуда ва ҳиҷобе дар баробари маърифат ва шинохти ҳақ. Пас бояд донист, ки бидъатгузорӣ дар дин, осор ва паёмадҳои ногувори фаровоне дорад, ки аз ҷумлаи онҳо:

Аввал: Табоҳии дин, зеро агар ҳар кас ба худ иҷоза бидиҳад, бо салиқаи хоси худ чизе ба ойини Аллоҳ бияфзояд ва ё аз он бикоҳад, ҳақиқати дин аз байн меравад ва чизе аз он боқӣ намемонад.

Дуввум: Бо пайравӣ аз бидъат, суннат ба фаромӯшӣ супурда мешавад.

Саввум: Бидъатгузорӣ дар дин сабаби дурӣ аз ҳақ ва афтодан дар водии гумроҳӣ аст. бидъатгузор на танҳо худ дар водии гумроҳист, балки бидъат мояи гумроҳии инсонҳои бешуморе мегардад.

Чаҳорум: Бидъатгузор бо дастдарозӣ дар дин ва каму зиёд кардани аҳкоми Аллоҳ ҳам дар амал ва ҳам дар андешаву эътиқод, аз ҳақ фосила мегирад, дар натиҷа аъмолу ибодоти ӯ бесамар буда, мақбули даргоҳӣ Ҳақ нахоҳад буд ва аз осори манфӣ ва паёмадҳои хатарноки бидъат, эҷоди фитна ва ошӯб аст.

Оре! бидъат дар арсаи дин, сабаби эҷоди фазои номатлӯб, омехта шудани ҳаќу ботил мегардад, биёре аз бидъатҳо ба хотири шароите ба суръат паҳн мешаванд ва гоҳ дар тӯли замон боқӣ мемонанд ва гурӯҳҳои бисёреро ба инҳироф мекашонад ва шахси бидъаткор бояд ҷаримаи тамоми онҳоро бипардозад.

Қуръони маҷид дар бораи ин гуна ашхос мефармояд:

﴿ لِيَحۡمِلُوٓاْ أَوۡزَارَهُمۡ كَامِلَةٗ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَمِنۡ أَوۡزَارِ ٱلَّذِينَ يُضِلُّونَهُم بِغَيۡرِ عِلۡمٍۗ أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ ٢٥ ﴾ [النحل:٢٥].

«Онон бояд дар рӯзи қиёмат бори гарони гуноҳони худро ба тамому камол дар дӯш кашанд ва ҳам бархе аз бори гуноҳони касонеро ҳамл намоянд, ки эшонро бидуни огоҳӣ, гумроҳ сохтаанд. Огоҳ бош! чӣ бори гуноҳони бадеро бар дӯш мекашанд».

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦].

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

20- Ухуват ва бародарӣ дар роҳи Аллоҳ

Хутбаи аввал

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا من يهده الله فهو المهتد ومن يضلل فلا هادى له وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبده ورسوله.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

فإن أصدق الحديث، كتاب الله وخير الهدى هدى محمد –صلى الله عليه وسلم- وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار .

Дини мубини Ислом динест, ки бо фитрату сиришти башарӣ ҳамхонӣ дорад, ҳамон сириште, ки Аллоҳи мутаъол, холиқу офарандаи ин башари хокӣ, ӯро бар он халқ намуда ва худ низ ин динро, ки барномаи зиндагии ӯст, барои ҳидояташ фурӯ фиристода аст.

Абӯҳурайра (р) аз Расули гиромӣ (с) дар ҳадисе, ки имом Бухорӣ ва Муслим дар саҳеҳ будани он иттифоқ доранд, ривоят мекунад, ки эшон фармуданд:

«كل مولود يولد علي الفطره فأبواه يهودانه أو ينصرانه أو يمجسانه».

"Ҳар навзоде бар фитрат таваллуд мешавад (аммо) пас аз он падару модараш ӯро (ё) насронӣ (масеҳӣ) ва (ё) яҳудӣ ва (ё) маҷӯс (зардуштӣ) мегардонанд".

Бар асоси ҳамин фитрат инсон мавҷуди иҷтимоъӣ халқ шудааст ва ба танҳойи зиндагӣ карданро намеписандад, балки ҳамеша саъй дар ҳамкорӣ ва таъовуну ҳамроҳӣ бо соири ҳамҷинсони худро дорад. Ба ҳамин сабаб дини мубини Ислом (ки дини фитрат аст), ба ин хоста ва ниёзи инсон лабайк гуфта ва аксари ибодоти ҷамъиро машрӯъ донистааст, монанди намози ҷамоъат, намози ҷумъа, намози иду истисқо ва ҳаҷ ва ғайра.

Оре дӯстон! Ин дини азим ба ин нидои фитрати инсон лабайк гуфта ва ҳатто дар ташреъи ибодатҳо низ ба он таваҷҷӯҳ намудааст, аммо барои ин, ки инсон битавонад дар масири саҳеҳи убудиёти Парвардигор қарор гирад, ӯро ба ҳамнишинӣ ва дӯстӣ бо инсонҳои солеҳ ва накӯкор ва ҷомеъаҳои солим, амр намудааст.

Бародарони азиз! Дини Ислом ба ин қазия эҳтимоми хосае додааст, яъне: «муҳкамтарин ,«أوثق عرى ا لإسلام" то ҷое, ки аз ин мавзӯъ ба унвони .дастгираи имон», ёд кардааст

Дар ҳадисе аз Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«أوثق عرى الإيمان الموالاة في الله والمعاداة في الله ، والحب في الله والبغض في الله عز وجل». (رواه الطبراني وصححه الألباني).

"Мустаҳкамтарин дастгираи имони (як мусалмон) дӯстии ӯ ба хотири Аллоҳ ва душмании ӯ ба хотири Аллоҳ ва муҳаббату кинаи (дӯст надоштан) дар роҳи Аллоҳи баландмартаба ва бузургвор аст". (Табаронӣ ва тасҳеҳи Албонӣ)

Ин сухани Расули Аллоҳ (с) ба ин маъност, ки мо мусалмонон муваззафем, дӯстеро баргузинем, ки мӯмин ва худошинос бошад ва аз дӯстӣ ва ҳамнишинӣ бо инсонҳои гумроҳу фосиқ дурӣ ҷӯем, магар барои маслиҳати даъвату ҳидояти онҳо ба сӯи Исломи имон.

Аллоҳи мутаъол дар сураи "Муҷодала" мефармояд:

﴿لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوْ كَانُوٓا۟ ءَابَآءَهُمْ أَوْ أَبْنَآءَهُمْ أَوْ إِخْوَٰنَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْإِيمَٰنَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ حِزْبُ ٱللَّهِ ۚ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾﴾ [المجادلة:٢٢].

Намеёбӣ мардумеро, ки ба Худо ва рӯзи қиёмат имон оварда бошанд, вале бо касоне, ки бо Худову паёмбараш мухолифат меварзанд, дӯстӣ кунанд, ҳарчанд, он мухолифон падарон ё фарзандону бародарон ва ё қабилаи онҳо бошанд. Худо бар дилашон имонро навишта ва ба рӯҳе аз худ ёрияшон кардааст ва онҳоро ба биҳиштҳое, ки дар он наҳрҳо ҷорист, даровindependent. Дар он ҷо ҷовидона бошанд. Аллоҳ аз онҳо хушнӯд аст ва онон низ аз Аллоҳ хушнӯданд. Инҳо ҳизби Худоянд, огоҳ бошед, ки ҳамоно (танҳо) ҳизби Аллоҳ растагоронанд (наҷотёфтагон)!».

Ва дар ояти дигаре Аллоҳи мутаъол Иброҳими Халилро ба унвони улгӯ ва намуна барои мо муъаррифӣ мекунад, то дар дӯстӣ ва дӯстёбӣ ба вай иқтидо намоем ва аз дӯстӣ бо душманони Аллоҳ дурӣ ҷӯем, Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِىٓ إِبْرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ إِذْ قَالُوا۟ لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَٰٓؤُا۟ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ٱلْعَدَٰوَةُ وَٱلْبَغْضَآءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَحْدَهُۥٓ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَآ أَمْلِكُ لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ ۖ رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٤﴾﴾ [الممتحنة:٤].

«Дар ҳақиқат, барои шумо дар (пайравӣ аз) Иброҳим ва касоне, ки бо ӯ ҳастанд, сармашқи накӯст, он гоҳ, ки ба қавми худ гуфтанд: мо аз шумо ва он чӣ ба ҷои Аллоҳ мепарастед безорем, ба шумо куфр меварзем ва миёни мову шумо душманӣ ва кинаи ҳамешагӣ падидор

шуда, то вақте, ки фақат ба Аллоҳ имон оваред, ҷуз (дар) сухани Иброҳим (ки) ба падараш (гуфт): ҳатман барои ту омӯрзиш хоҳам хост, бо он ки дар баробари Аллоҳ ихтиёри чизеро барои ту надорам, эй Парвардигор! Мо ба ту эътимод кардем ва ба сӯи ту бозгаштем ва фарҷом ба сӯи туст».

Аллоҳи мутаъол дар ояти дигар ёрони бовафои Расули Аллоҳ (с)ро чунин васф мекунад:

﴿مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ ٱللَّهِ ۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلْكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ ﴿٢٩﴾﴾ [الفتح:٢٩]

«Муҳаммад (с) Паёмбари Аллоҳ аст ва касоне, ки бо ӯ ҳастанд бар кофирон сахтгир (ва) бо ҳамдигар меҳрубонанд».

Бародарони намозгузор! Бо таваҷҷӯҳ ба ин нусус (оёту аҳодис) бар ҳамаи мо воҷиб аст, ки дӯст ва ҳамнишини накӯро баргузинем ва аз дӯстӣ бо инсонҳои нодуруст ва беимон дурӣ ҷӯем.

Инсонҳои оқил ҳамеша аз дӯстӣ бо нодонон ва бадкорон хазар карда медонанд, ки кирдори бади онҳо дар ҳамнишинон низ таъсиргузор хоҳад буд, чуноне, ки шоир мегӯяд:

Ҳамнишини ту беҳ бояд, то туро ақлу дин биафзояд.

Қуръони карим достони зебоеро барои мо ба тасвир мекашад, ки дар замони ҳазрати Расули Аллоҳ (с) ба вуқӯъ пайваст ва дар ин достон таъсири дӯсти баду нодон ба хубӣ ошкор мегардад.

Аллоҳ мефармояд:

﴿وَيَوْمَ يَعَضُّ ٱلظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَٰلَيْتَنِى ٱتَّخَذْتُ مَعَ ٱلرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾ يَٰوَيْلَتَىٰ لَيْتَنِى لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ﴿٢٨﴾ لَّقَدْ أَضَلَّنِى عَنِ ٱلذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَآءَنِى ۗ وَكَانَ ٱلشَّيْطَٰنُ لِلْإِنسَٰنِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾﴾ [الفرقان:٢٧-٢٩]

«Ва (рӯзи қиёмат) рӯзест, ки ситамокор дастҳои худро мегазад (ва) мегӯяд: Эй кош, роҳе, ки Паёмбар мерафт, роҳ мерафтам, Эй кош фулониро дӯсти (худ) нагирифта будам. Ӯ (буд, ки) маро ба гумроҳӣ кашонид, пас аз он ки Қуръон ба ман расида буд ва (ҳақиқатро дарёфта будам), шайтон ҳамвора инсонро хор мегардонад».

Ва Аллоҳро ба номҳову сифоти накӯяш масъалат мекунам, ки ҳамвора ба мо ҳақро ба сурати ҳақ бинамоёнад, то аз он пайравӣ намуда ва ботилро ба сурати ботил ошкор кунад, то аз он дурӣ кунем ва аз мо ашхосе бисозад, ки ҳидоят шуда ва сабаби ҳидояти дигарон гардем ва аз ӯ таъоло мехоҳем, ки дилҳои моро ба нури илму имон равшан гардонида ва илми моро ваболе бар гарданамон насозад. Аз ӯ мехоҳем, ки аъмоли моро холисона ҷиҳати ваҷҳи Карими худ ва ризояташ қарор дода ва аз ин уммат насле бисозад, ки ба Аҳкоми Аллоҳ огоҳ буда ва аз ҳудуд ва қавонини ӯ муҳофизат намуда ва ба авомири Аллоҳ пойдор бошанд, то битавонанд ҳидоятгари бандагонаш бошанд.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمدلله القائل : «﴿ٱلۡأَخِلَّآءُ يَوۡمَئِذِۭ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٍ عَدُوٌّ إِلَّا ٱلۡمُتَّقِينَ ۝٦٧﴾ [الزُّخرُف:٦٧]» وأصلي وأسلم على رسوله الكريم الذي قال: «المرء على دين خليله ، فلينظر أحدكم من يخالل» وعلى آله وصحبه أجمعين ومن تبعهم بإحسان الى يوم الدين . أما بعد:

Ҳеҷ шакке дар ин нест, ки ҳамнишинӣ бо инсонҳои накӯкор ва муфид осор ва паёмадҳои бисёр арзишмандеро барои худи фард ва ҳатто барои ҷомеъа дар пай хоҳад дошт, зеро бо ҳамнишинӣ ва муҷоласат бо накӯкорон афроди ҷомеъа аз якдигар таъсири мусбат пазируфта ва дар пайи он, ҷомеъа ба некӣ ва накӯкорӣ рӯй хоҳад овард ва ҷомеъае, ки ба хайру некӣ ва тақво рӯй овард, баракоти Илоҳӣ ба он саророрез хоҳад шуд, ҳамон гуна, ки Аллоҳи мутаъол дар ин бора мефармояд:

﴿وَلَوۡ أَنَّ أَهۡلَ ٱلۡقُرَىٰٓ ءَامَنُواْ وَٱتَّقَوۡاْ لَفَتَحۡنَا عَلَيۡهِم بَرَكَٰتٖ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ۝٩٦﴾ [الأعراف:٩٦].

«Ва агар мардуми шаҳрҳо имон оварда ва ба тақво гароида буданд, ҳатман баракоте аз осмону замин барояшон мегӯшудем».

Ҳамчунин аҳли биҳишти баррини Илоҳӣ ҳамагии онҳо аз ҳамнишинони нек ва инсонҳои солеҳу накӯкор мебошанд, онҳое, ки дар дунё роҳи хайру накӯро дар пеш гирифта ва бо солиҳин ва накӯкорон муҷоласату ҳамнишинӣ намуданд.

Аллоҳи мутаъол дар ин бора мефармояд:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ كَانَتۡ لَهُمۡ جَنَّٰتُ ٱلۡفِرۡدَوۡسِ نُزُلًا ۝١٠٧﴾ [الكهف:١٠٧].

«Бегумон касоне, ки имон оварда ва корҳои шоиста карданд, боғҳои фирдавс ҷойгоҳи пазиройи ононаст».

Гузаштагони неки мо, салафи солеҳи ин уммат ба хубӣ ин муҳимро дарк намуда ва ҳамонгуна, ки Расули Аллоҳ (с) онҳоро тарбият намуда буд, бар аҳамияти ҳамнишинӣ бо инсонҳои солеҳу нек таъкид карда ва ҳамвора бар он мувозабат менамуданд.

Имом Бухорӣ дар китоби саҳеҳи хеш зикр намудаан, ки:

«آخى النبي -صلى الله عليه وسلم- بين سلمان وأبي الدرداء فزار سلمان أبا الدرداء فرأى أم الدرداء متبذلة، فقال: ما شأنك؟ قالت: أخوك أبو الدرداء ليس له حاجة في الدنيا، فجاء أبو الدرداء فصنع له طعاما فقال له: كل فإني صائم، قال: ما أنا بآكل حتى تأكل فلما كان الليل ذهب أبو الدرداء يقوم، فقال له: نم فنام ثم ذهب يقوم، فقال له: نم فلما كان من آخر الليل قال سلمان: قم الآن فصليا جميعا، فقال له سلمان: إن لربك عليك حقا وإن لنفسك عليك حقا و لأهلك عليك حقا فأعط كل ذي حق حقه، فأتى النبي -صلى الله عليه وسلم- فذكر ذلك له، فقال النبي -صلى الله عليه وسلم- صدق سلمان».

«Паёмбари Ислом байни Салмони форсӣ ва Абӯдардо (р) (паймони) ухуват ва бародарӣ барқарор намуданд, (рӯзе аз рӯзҳо) Салмон ба зиёрати Абӯдардо рафтанд ва Умми Дардоро (ҳамсари Абӯдардо) диданд, ки либоси бисёр кӯҳна пӯшида буд, пас ба ӯ гуфт: чаро ин гуна либос пӯшидайи? (Умми Дардо дар ҷавоби Салмон) фармуд:

Бародарат Абӯдардо ҳеҷ майлу ҳоҷате ба дунё (ва молу лаззати дунё) надорад, пас (аз он) Абӯдардо омад ва ғизоеро барои Салмон таҳия намуда ва ба вай гуфт: (бифармо), бихур, зеро ман рӯзадор ҳастам!. (Салмон ба Абӯдардо) гуфт: (ҳар гиз) намехурам то ин, ки ту низ (бо ман) нахурӣ. Ҳангоме, ки шаб шуд ва Абӯдардо барои хондани намози шаб мерафт, ба Салмон гуфт: ту бихоб! Салмон низ хобид, аммо Абӯдардо роҳии намоз хондан шуд, Салмон хитоб ба вай гуфт, инак бихоб, ҳангоме ба поёни шаб наздик мешуданд, Салмон ба Абӯдардо гуфт: инак бархез то намоз бихонем, сипас ҳар ду бо ҳам намози шабро барпо намуда ва пас аз он Салмон ба Абӯдардо гуфт: Яқинан Парвардигори ту ва нафс (ҷисму ҷони ту) ва аҳлу (хонаводаи) ту, (ҳамаи инҳо) бар гардани ту ҳақ доранд, пас ҳаққи ҳар соҳиби ҳақро (ба ваҷҳи аҳсан) адо кун. Пас аз он Салмон ба назди Расули Аллоҳ (с) омада ва воқеъаро барои вай бозгӯ намуданд ва Расули Аллоҳ фармуданд: Салмон рост гуфтааст».

Мӯминони азиз! бингаред чӣ гуна Саҳоба ва ёрони Паёмбар (с) якдигарро ба тақво ва некӣ тавсия ва ташвиқ менамуданд ва чӣ гуна ҳаққи рафоқат ва дӯстиро адо менамуданд, оре! ин гуна аст осори ҳамнишинӣ бо накӯкорон.

Бародарони азиз! Ҳамнишинону дӯстони бад ва ношоиста ҳамеша сабаби инҳироф ва бадбахтии рафиқу ҳамроҳи вай дар дунё ва чӣ басо дар охират мебошанд. Беҳтарин далелу шоҳид барои ин даъво достони марги Абӯтолиб мебошад, ки дар китоби саҳеҳи имом Бухорӣ зикр шудааст. Вақте, ки Абӯтолиб дар ҳоли ҷон додан ва сакароти мавт буд, Расули Аллоҳ (с) ба назди вай рафт ва ба ӯ гуфт: «Амакҷон! бигӯ: *Ло илоҳа иллаллох*», то битавонам бо ин калима дар назди Аллоҳ туро шафоъат кунам ва аз оташ роҳойи ёбӣ!». Аммо дӯстони шарру нобоб, Абӯҷаҳл ва Абдуллоҳ бин Абий Умайяҳ канори сари вай нишаста буданд ва дар гӯши вай замзама мекарданд ва мегуфтанд: оё аз дину ойини Абдулмутталиб рӯйгардон мешавӣ? То ин, ки Абӯтолиб бо ин ҳарф, ки ӯ бар дини Абдулмутталиб мебошад, яъне дини ширк ва бутпарастӣ аз ин дунё рафт».

Оре дӯстони гиромӣ! Ин буд намунае аз таъсири дӯстон ва ҳамнишинони бад, ки аз Аллоҳи мутаъол хоҳон ва хосторем тамоми мо ва хонаводаҳо ва фарзандонамонро аз дӯстони нобобу бедин маҳфӯз бидорад ва тавфиқи ҳамроҳӣ ва ҳамнишинӣ бо солиҳин ва накӯкоронро насиби мо бигардонад, то дар рӯзи қиёмат аз рафоқат бо онҳо ангӯшти надоматро ба даҳон нагирем ва аз ҷумлаи зиёнкорон набошем.

Дар ниҳоят ёдовар мешавем, ки тамоми мо масъули фарзандон ва зердастону хонаводаи худ ҳастем ва дар рӯзи қиёмат дар мавриди якояки онҳо ва ҳамнишинони онҳо бозхост хоҳем шуд, пас ҳаргиз дар эҳтимом ба салоҳу шоистагии дӯстон ва ҳамроҳони фарзандону зердастони худ, кӯтоҳӣ накунем.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦].

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

21- Силаи раҳм (робита бо хешовандон)

Аҳдофи хутба

1- Баёни ҳақиқати силаи раҳм.

2- Баёни фазли силаи раҳм.

3- Барҳазар доштан аз буридани хешу таборӣ.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

.

أما بعد:

Бародарону Хоҳарони гиромӣ! Равобити хешовандӣ ба ду навъ тақсим мегардад:

1- Қаробати насабӣ.

2- Қаробати динӣ ва имонӣ.

Қаробати насабӣ ду навъ аст: навъе аз онҳо мерос мебаранд ва навъе намебаранд, дар қаробати насабӣ бар баъзе нафақа лозим аст ва бар баъзе нафақа лозим набуда, балки аз рӯи эҳсон ва силаи раҳм сурат мегирад.

Аммо қаробати динӣ ва имонӣ, ҳамоно бародарии Исломӣ аст, ки Аллоҳи мутаъол фармудаст:

﴿إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ إِخۡوَةٞ ١٠﴾ [الحُجُرات:١٠]

«Ҳамоно мӯминон бародари якдигаранд».

Ҳар мусалмон ба дигар мусалмон ҳуқуқе дорад, ки бояд адо гардад, пас вақте, ки қаробати насабӣ ва имонӣ бо ҳам якҷо шавад, ду ҳақ бо ҳам якҷо мешавад: яке хешовандӣ ва дигаре ҳаққи бародарии динӣ ва агар қаробати насабӣ дар байн набуд, пас қаробат ва ҳуқуқи имонӣ ва Исломӣ боқӣ мемонад.

Дурӣ ва буридан аз падару модар ва бародару хоҳар ва падарбузургҳову модарбузургҳо, ё болотар аз онҳо, фарзандону нувосаҳои онҳо, ё поёнтар аз онҳо, амакҳову аммаҳо ва тағову холаҳо ва фарзандони онҳо, аз гуноҳони бузург ба шумор меравад.

Чун робита ва силаи раҳм бо хешовандон, мартаба ва мақоми баланде дар назди Аллоҳи мутаъол дорад, лизо ӯ таъоло онро пайваста бо номи муборакаи худ дар сураи «Нисо» зикр намудааст:

﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝١﴾ [النساء:١]

«Ва битарсед аз он Худое, ки бо савганд ба номи Ӯ аз якдигар чизе мехоҳед ва битарсед аз ин, ки пайванди хешовандиро доред (ва силаи раҳмро нодида гиред), зеро, ки бегумон Аллоҳ муроқиби шумост».

Ва дар сураи «Раъд» қатъи алоқа бо хешовандонро пайваста бо паймоншиканӣ ва фасод дар рӯи замин зикр намуда, сипас ҳушдор медиҳад, ки саранҷом ва оқибати чунин мардумон инаст, ки мавриди нафрини Аллоҳи мутаъол қарор гирифта, ба сарнавишти баде дучор хоҳанд шуд, чунон, ки Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَالَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ۙ أُولَٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝٢٥﴾ [الرعد:٢٥]

«Ва касоне, ки паймони Аллоҳро баъд аз бастани он мешикананд ва пайвандиро қатъ мекунанд, ки Аллоҳ ба ҳифзу нигаҳдории он дастур додааст ва дар рӯи замин ба фасоду табоҳӣ мепардозанд, нафрин баҳри эшон аст ва бадиҳои он ҷаҳон (ки дӯзахи сӯзон аст) насибашон аст».

Ба далели оёти фавқ буридан бо хешовандон гуноҳи бузург ва ифтиро мебошад.

Ибни Ҳаҷари Ҳайсамӣ (р) канорагирӣ аз хешовандонро аз гуноҳони кабира шумурдааст ва ба оёти фавқ ва дигар оёт, ки гуноҳи қатъкунандаро баён доштааст, истидлол намудааст(1).

Ҳолоти қатъи робита бо хешовандону ақориб:

Метавон дар нуктаҳои зайл ҳолоти қатъи робита бо хешовандонро баён кард:

1. Кӯмаку ҳамкорӣ накардан бо хешовандоне, ки мӯҳтоҷ ва тангдастанд.
2. Суханчинӣ ва тафриқа афканӣ миёни онон.
3. Адами диду боздид ва пурсидан аз ҳоли онон.
4. Иштирок накардан дар хушӣ ва ғами онон, шояд солҳо бо ҳам

(1) : Ал-завоҷир 2/123

ҳамсоя бошанд, вале рӯзе ҳам аз ҳоли якдигар намепурсанд.

5. Таълим надодани умури динӣ, ки ба он мӯҳтоҷ ҳастанд, дар ҳоле, ки вай қодир ба ин кор аст.
6. Даъват надодани гумроҳу мушрики онҳоро ба дини муқаддаси Ислом.
7. Таҳқир намудан ва эълони безорӣ аз онҳо дар маҷолиси омма ба хотири фақир будани онҳо, ё ба сабаби дигаре.

Умуре, ки боиси қатъи робита миёни хешовандон мешавад:

1. Заъфи тақво ва парҳезгорӣ низ боиси қатъи алоқа миёни хешовандон мегардад, зеро шахси бетақво дар масоиле, ки Аллоҳи мутаъол амр намудааст, беэътино буда, интизори подоши ухравиро надошта, аз авоқиби бади қатъи робита бо хешону ақориб ҳаросе надорад.
2. Такаббур: Баъзе аз мардумон агар ба мансаб ё мақоми баланде даст ёбанд ва ё сарватманду сармоядор гарданд, худро бар ақорибу наздиконаш баланд мешуморад ва гумон мекунад, ки олиқадру мӯҳтараманд, пас бояд дигарон назди вай биёянд ва аз аҳволашон бипурсанд.
3. Ҷӯдойи ва дурии тӯлонӣ бо ақориб аз дӯстию муҳаббат миёни онон коста, ба танҳойи одат мегиранд, то ин ки рафта рафта ба буридану тарки якдигар мунҷар мешавад.
4. Баъзе мардумон одат доранд, ки агар касе аз ақориби эшон аз муддати дарозе ба диданашон биёяд, вайро маломат намуда, бо суханони сахту нодуруст аз вай пазиройи мекунанд. Ин кор боиси нафрату инзиҷори ҷониби муқобил гардида, шояд дар оянда аз тарси суханони зишташ ба диданаш наояд. Аз ин ҷост, ки қатъи алоқа ва ҷудойи миёни хешовандон рух медиҳад.
5. Таклифи беш аз ҳад ва бемаврид: Баъзе бар онанд, ки агар касе аз хешовандонаш ба диданаш биёяд, дар пазиройи ва истиқболи онон таклифи беш аз ҳад намуда, пули зиёдеро масраф мекунанд ва ба худ зарар мерасонанд, шояд ҳам шахси тангдасте бошад. Аз ин ҷост, ки хешовандонаш аз рафтани ба манзили ӯ коста, албатта аз хавфи он, ки мабодо ӯро дар тангго ва зарарҳои иқтисодӣ воқеъ созанд.
6. Бухл: Баъзе мардумро агар Аллоҳи мутаъол бар эшон молу сарватро арзонӣ намояд, аз хешовандону ақориби хеш дар фирор шуда, канорагирӣ мекунанд, зеро ин чунин ашхос дар ҳарос ҳастанд, ки мабодо касе аз ақориби эшон чизе аз онон бихоҳад. Ба ин сабаб ҷудойи ва қатъи робита миёни эшон эҷод мегардад.

Пас чӣ сӯдест дар сарвату дороие, ки хешу ақориб аз он мустафид нашаванд?

7. Бетаваҷҷӯҳӣ ба меҳмон: Баъзе аз мардум аз хешовандону меҳмононе, ки вориди манзилаш мешаванд, истиқболи дуруст нанамуда, бо дили сарде ва бетаваҷҷӯҳӣ бо онон суҳбат мекунанд, шояд ба суханони онон гӯш намедиҳанд ва аз омадани онҳо сипосгузорӣ накарда, чунин вонамуд мекунанд, ки омадани онҳо мавриди писанд набуда, хастакунанда мебошад. Ин кор боис мегардад, то дӯстону ақориб аз диданаш сарфи назар кунанд.
8. Зиштӣ ва бадрафтории баъзе аз занон: Баъзе аз хонаводаҳо дучори занҳои бадхулуқ ва беотифа мешаванд, ин чунин занҳо таҳаммули онро надоранд, то касе аз ақориб ва дӯстон ба дидани онҳо биёянд. Аслан намехоҳанд шавҳарашон касеро ба хона даъват кунад ва ё рафту омаде дар миёни онҳо дошта бошад ва агар касе ҳам ба хонаи эшон биёяд, бархурди хубе намекунанд ва бадин тартиб қатъи робита миёни хонаводаҳо сурат мегирад. Чунон чӣ баъзе аз шавҳарон ихтиёр ва салоҳияти умури хонаро ба хонуми худ медиҳанд, то вай тасмим бигарад, ки бо кадом хонавода рафту омад ва дӯстӣ кунанд ва бо ки қатъи робита намояд ва шавҳар бидуни доштани дидгоҳии дуруст мутеъи зан шуда, барномаҳои хонумро бидуни дарназардошти авоқиби он пиёда мекунад, ки ин гуна тобеъи зан будан, авоқиби хубе надошта, аҳёнан дар баъзе хонаводаҳо боиси қатъи робитаи шавҳар бо падару модараш мегардад.
9. Фаромӯш кардани хешовандону ақориб дар маҳфилҳои хушӣ: Баъзе аз хонаводаҳо ҳаргоҳ барномаҳои хушӣ ва ё маҳфилҳои арӯсӣ ва ё меҳмониҳое дошта бошанд, хешовандону ақориб ва дӯстони худро ба василаи корт, ё ба василаи телефон ва ё ҳам забонӣ ба маросимаш даъват менамоянд, локин аҳёнан дар баъзе аз ин мавориди дӯсте иштибоҳан фаромӯш мешавад ва агар шахси фаромӯш шуда, марди беҳавсала ё асабонӣ, ё бадгумон ва заъифуннафс бошад, ин фаромӯширо таҳқир ва беъетинойи ба шахсияти хеш дониста, билохира ин гумонҳо вайро ба қатъи равобит бо ақориб мекашонад.
10. Ҳасад ва бадхоҳӣ: Гоҳе ҳам дида мешавад шахсеро, ки Аллоҳи мутаъол сарват ва илму донойи ва мақому манзалати олӣ ато мефармояд, ё ин, ки муҳаббату дӯстияшро дар дилҳои мардум ҷойгузин мекунад ва ё ин, ки хидматгӯзору дилсӯз ба хешу ақориб мебошад, билофосила баъзеҳо бо вай дари адовату ҳасодатро боз намуда, дар пайи машкук кардани шахсияти вай шуда, фазои софу самимиятро миёни вай ва дигарон музтариб месозад.
11. Бесабрӣ ва адами таҳаммул бо ақориб: Баъзе мардум таҳаммули

ҷузъитарин масъаларо аз ақориби хеш надорад. Онон кӯчактарин лағжиш ё саҳву хатои яке аз ақорибро васила ва баҳонае барои қатъи равобит гирифта, муносиботу алоқоти худро бо онон қатъ мекунанд.

12. Мизоҳҳои хориҷ аз доираи адаб ва шӯхиҳои беҳадду беҷо: Мизоҳу шӯхии бемавриду беҷо, паёмадҳои баде ба дунбол дорад. Шояд шахсе сухани тавҳиномезро дар маҷлисе бигӯяд,ки ба шахси мухотаб таъсири бад намуда, ӯро эҳсосотӣ намояд ва сабаби буғзу кина миёни онон гардад. Аксаран инчунин нороҳатиҳо дар ҷамъ шудани ақориб сурат мегирад.
13. Воқеъ шудани талоқ ва аксуламали ақориб: талоқ низ яке аз асбоби умда ва асосии кудуратҳои миёни хонаводаҳо мебошад, ки бештар сарчашмаи он умури кӯчаки хонаводагӣ ва сӯйтафоҳум байни завҷайн аст, ки сабаби қатъи равобити хешовандон зиррабт мегардад.
14. Шарокати миёни хешовандон: Шояд ҳам гоҳгоҳе баъзе аз бародарон ё ақорибу дӯстон, барномаҳои тиҷоратиро миёни ҳам тарҳ намуда, шурӯъ ба кор менамоянд, ки маъмӯлан дар ибтидо усулу шароити марбут ба корро ба таври возеҳ баён намекунанд, зеро гумонҳои неку алоқаҳои иҷтимоъӣ ва қаробате, ки миёни онҳо вуҷуд дорад, онҳоро аз зикри шурут вомедорад. Эшон дар ибтидо масъаларо одӣ ва саҳл ҷилва медиҳанд ва ҳар кадом аз тарафҳои муъомала аз худ гузашт нишон медиҳанд, вале ҳангоме, ки тиҷорати эшон равнақу вусъат мегирад, оҳиста оҳиста бадгумониҳо дар байн пайдо мешавад, ки билохира ба мухолифату душманӣ меанҷомад.
15. Наздикии хонаҳои хешовандон: Гоҳе ҳам наздикии манозили ақориб боиси нафрат ва қатъи робита миёни онон мегардад, аз ҳазрати Умар (р) ривоят аст, ки вай фармудаст: «Ба мардумоне, ки бо ҳам қаробат доранд, бигӯед то бо якдигар диду боздид намоянд, вале бо ҳам ҳамсоя нашаванд»[1].
16. Таъхир дар тақсими тарика, ё мерос: Баъзе мардумон дар мавриди тақсими мерос, саҳлангорӣ намуда, авоқиби бади онро дар назар намегиранд. Ба ҳар андоза тақсими мерос таъхир гардад ва дер замоне бар он бигзарад, ба ҳамон андоза адовату ошӯфтагиҳо дар миёни ақориб афзоиш меёбад.
17. Машғулияти беш аз ҳад дар умури дунявӣ: Баъзеҳо онқадар бо дунё дил мебанданд ва дунболи он мераванд, ки ҳамаи хешу ақорибро ба боди фаромӯшӣ медиҳанд.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

(1): Бирулволидайн аз имом Тартӯсӣ /171

الحَمْدُ لِلهِ رَبِّ العَالمِينْ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلىَ نَبِيِّنَا مُحَمّدٍ –صلى الله عليه وسلم-، وَعَلى آلِهِ وَأصْحَابِهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إلِىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعد:

Бородарону Хоҳарони азиз! Қатъи равобит бо хешовандон асарҳои ногуворе дар пай дорад, ки бояд ҳар инсони оқилу ҳӯшёр мутаваҷҷеҳи он бошад ва аз он дурӣ биҷӯяд. Дар нуқтаҳои зайл метавон ба ин асарҳои манфӣ ишора кард:

Қатъкунандаи ақориб мавриди нафрини Аллоҳи мутаъол қарор гирифта, бар қалбаш муҳр ниҳода мешавад ва гӯшаш аз шунидани ҳақ оҷиз мегардад. Аллоҳи мутаъол дар ин маврид чунин мефармояд:

﴿ فَهَلۡ عَسَيۡتُمۡ إِن تَوَلَّيۡتُمۡ أَن تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَتُقَطِّعُوٓاْ أَرۡحَامَكُمۡ ٢٢ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فَأَصَمَّهُمۡ وَأَعۡمَىٰٓ أَبۡصَٰرَهُمۡ ٢٣﴾ [محمد:٢٢-٢٣][1]

«Оё агар (аз Қуръон ва барномаи Ислом) рӯйгардон шавед, ҷуз ин интизор доред, ки дар замин фасод кунед ва пайванди хешовандӣ миёни хешро қатъ кунед? Онон касонеанд, ки Аллоҳ эшонро нафрин ва аз раҳмат дур доштааст, лизо гӯшҳояшонро кару ва чашмонашонро кӯр кардааст».

Ба қатъкунандаи хешу табор ваъда дода шудааст, ки аъмолашон қабул нагардад. Аз Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуданд: «Аъмоли бани одам ҳар панҷшанбе, шаби ҷумъа ба ҳузури Аллоҳи бузург пешкаш мешавад ва Аллоҳ амали қатъкунандаи раҳмро намепазирад».

Ҷудошавандаи хешро дар маърази дуои бад қарор медиҳад, хусусан агар хешовандон фақиру тангдаст ва худаш сарватманд бошад. Дар ин сурат вай аз хайри бузург (дуои неки хешовандон) маҳрум шуда, баръакс дуои бади онҳоро дар ҳаққи худ мепазирад.

Қатъи робита бо хешу табор боиси гусехта шудани пайванд ва риштаҳои дӯстӣ миёни хонаводаҳо мешавад.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ ۞ إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ وَٱلۡإِحۡسَٰنِ وَإِيتَآيِٕ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَيَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِ وَٱلۡبَغۡيِۚ يَعِظُكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ ٩٠﴾ [النحل:٩٠]

«Худо ба адлу эҳсон ва бахшиш ба хешовандон фармон медиҳад. Ва аз фаҳшову зишткорӣ ва ситам наҳй мекунад. Шуморо панд медиҳад, бошад, ки пазирои панд шавед!».

Ва дар ҷои дигар Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ فَـَٔاتِ ذَا ٱلۡقُرۡبَىٰ حَقَّهُۥ وَٱلۡمِسۡكِينَ وَٱبۡنَ ٱلسَّبِيلِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجۡهَ ٱللَّهِۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ٣٨﴾ [الروم:٣٨]

« Ҳаққи хешовандону мискин ва дар роҳ мондаро адо кун. Ин барои касоне, ки хоҳони подош ва хушнудии Аллоҳ ҳастанд, беҳтар аст ва онҳо наҷотёфтагонанд».

(1) : Маҷмаъуззавоид 8/151

Аммо аҳодисе, ки далолати сареҳ бар воҷиб будани силаи раҳм мекунад, қарори зайл аст:

«أَلاَ تَرْضَيْنَ أَنْ أَصِلَ مَنْ وَصَلَكِ، وَأَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكِ».

«Оё розӣ нестӣ, ки бо касе, ки туро (яъне раҳм) васл кардаст, васл кунам ва бо касе, ки туро қатъ кардаст, қатъ кунам».

Аз Абдуллоҳ бин Амр (р) ривоят аст, ки он ҳазрат фармуданд:

« لَيْسَ الوَاصِلُ بِالْمُكَافِئِ، وَلَكِنِ الوَاصِلُ الَّذِي إِذَا قُطِعَتْ رَحِمُهُ وَصَلَهَا».

«Сирф (пайваста доштан) пайванди қаробат кофӣ нест, балки пайванддиҳандаи ҳақиқӣ касест, ки чун пайванди қаробаташ қатъ гардад, онро пайваста бидорад».

Чунон чӣ он ҳазрат (с) фармуданд: «Аз Аллоҳ битарсед ва силаи раҳмҳоятонро пайваст доред».

Имом Табарӣ дар мавриди силаи раҳм чунин мефармояд: «Ҳамаи миллати Ислом бар воҷиб будани силаи раҳм ва ҳаром будани буридани он иттифоқ доранд, чунон чӣ аз Паёмбар (с) ривоят аст, ҳангоме Асмо (р) аз он ҳазрат (с) пурсид, ки: Оё бо модарам силаи раҳм кунам? Фармуданд: «Оре! бо модарат силаи раҳм кун», дар ҳоле, ки модараш кофир буд, вале он ҳазрат (с) ба хотири таъкид ва лозим будани силаи раҳм вайро аз пайвастани бо модари мушрикаш манъ накард»(1).

Силаи раҳм, ё робита бо хешу табор фазилат ва натиҷаҳои хуби дунявӣ ва ухравиро дар бар дорад, ки оёту аҳодис ва ақволи уламо ва ҳукамо гувоҳ бар онаст.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦].

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكاها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

(1) : Тафсири Қуртубӣ 5/12

22- Ваҳдату шафқат байни Саҳоба ва Аҳли байт

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي جمع بين قلوب الموحدين ووحد صفوف أهل الإيمان من الصادقين والمخلصين لا سيما الصحابة وآل بيت رسوله الأقربين والصلاة والسلام علي من علمنا الصدق واليقين والمحبة في الدين وعلي آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلي يوم الدين. وبعد:

Бародарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Чунон, ки ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред, магар дар ҳоле, ки мусалмон бошед».

Пас худам ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи мутаъол тавсия мекунам.

Аллоҳи мутаъол дар мадҳу ситоиши Саҳоба ва Аҳли байти Расули Аллоҳ (с) мефармояд:

﴿مُّحَمَّدٞ رَّسُولُ ٱللَّهِۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلۡكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيۡنَهُمۡۖ تَرَىٰهُمۡ رُكَّعٗا سُجَّدٗا يَبۡتَغُونَ فَضۡلٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٗاۖ سِيمَاهُمۡ فِي وُجُوهِهِم مِّنۡ أَثَرِ ٱلسُّجُودِۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِۚ وَمَثَلُهُمۡ فِي ٱلۡإِنجِيلِ كَزَرۡعٍ أَخۡرَجَ شَطۡـَٔهُۥ فَـَٔازَرَهُۥ فَٱسۡتَغۡلَظَ فَٱسۡتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِۦ يُعۡجِبُ ٱلزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلۡكُفَّارَۗ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِنۡهُم مَّغۡفِرَةٗ وَأَجۡرًا عَظِيمَۢا ٢٩﴾ [الفتح:٢٩]

«Муҳаммад — паёмбари Худо ва касоне, ки бо ӯ ҳастанд, бар кофирон сахтгиранд ва бо якдигар меҳрубон. Пайваста ононро дар ҳолати рукӯъ ва суҷуд мебинӣ, онҳо ҳамвора фазлу ризои Аллоҳро металабанд. Нишони онҳо аз асари саҷда бар чеҳраи онҳост. Ин аст васфашон дар Таврот ва дар Инҷил, мисли зироате ҳастанд, ки гиёҳ барорад ва он ҷавон маҳкам шавад ва бар поҳои худ биистад ва деҳқононро ба ҳайрат водорад, то он ҷо ки кофиронро ба хашм оварад. Худо аз миёни онҳо касонеро, ки имон овардаанд, ва корҳои шоиста кардаанд, бахшоиш ва мукофоти бузург ваъда додааст».

Бародарони мусалмон ва сарварони гиромӣ! Дар таърих собиқа надорад, ки шогирдон ва ҷоннисорони Расул ва Паёмбаре пас аз имон ва пухта шудан дар кураи озмоишот ва касби даҳҳо ва садҳо медали ифтихор, ба хонадони ӯ ба ситез бипардозанд, аммо мутаъассифона бо таҳрифи таърих ва дурӯғпардозиҳои хаёлӣ ва афсонаҳои душманони Ислом, чунин вонамуд шуда, ки гӯё Паёмбари мо, Муҳаммад (с) дар тафҳим ва иҷрои рисолати худ (ба Аллоҳ паноҳ мебарам) ноком буда ва дар тамоми муддати бисту се соли даврони тилоии таърихи башар, ки эшон намунаи комил аз як инсони комил бо пуштибонии ваҳй ва назорати Илоҳӣ, раҳбарии ҷаҳони маънавиятро бар ӯҳда дошта, натавониста –ҷуз чанд нафаре, ки теъдодашон ҳадди аксар аз

ангӯштони ду даст бештар нест- шогирдонеро парвариш диҳад, ки пас аз вай ҳадди ақал бо хонаводаи эшон робитаи самимӣ дошта бошад.

Бисёр аҷиб аст! чӣ гуна бояд чунин фаҳми нодурустро бовар кард? дар ҳоле, ки тибқи шавоҳиди равшану бароҳини қотеъ, Саҳоба ва Аҳли байт на танҳо ёру ёвари якдигар буданд, балки бо вуҷуди баъзе ранҷишҳои табиъӣ дар ҷомеъаи башарӣ, пайванди ногусастанӣ байни онон вуҷуд дошт ва ба шиддат ба якдигар эҳтиром доштанд ва бо якдигар пайванди хешовандӣ барқарор мекарданд ва ба номҳои якдигар ифтихор меварзиданд.

Алӣ (р) аз фарти муҳаббаташ бо хулафои сегона, Абӯбакру Умар ва Усмон (р) сето аз фарзандонашро бо номи гиромии онон номгузорӣ мекунад.

Абӯбакр бин Алӣ бин Абӯтолиб (р), ки бо бародари бузургвораш ҳазрати Ҳусайн (р) дар саҳнаи Карбало ба шаҳодат мерасад.

Умар бин Алӣ бин Абитолиб (р) ки бо бародари бузургвораш ҳазрати Ҳусайн (р) дар ҳамосаи Карбало ширкат мекунад ва пас аз ҷиҳоду мубориза, зинда бо ҳазрати Зайнулобиддин ба Мадина бармегардад ва наслашро идома пайдо мекунад.

Усмон бин Алӣ бин Абитолиб (р), ки бо бародари бузургвораш имом Ҳусайн (р) дар Карбало ба шаҳодат мерасад.

Ҳазрати Ҳасани Муҷтабо (р) се фарзандашро Абӯбакру Умар ва Талҳа (р) ном мегузорад, ки бо амакаш дар Карбало ба шаҳодат мерасанд.

Ҳазрати Ҳусайн (р) низ фарзандашро Умар номгузорӣ мекунад.

Ҳазрати Зайнулобиддин (р) як духтарашро Ойша ва як писарашро Умар ном мегузорад, ки насли Умар бин Зайнулобиддин идома пайдо мекунад.

Ҳамчунин бақияи Аҳли байт аз насли Аббос бин Абдулмутталиб ва насли Ҷаъфар бин Абӯтолиб ва Муслим бин Ақил ва дигарон, ки дар инҷо мо дар садади зикри тамоми ин номҳо нестем, балки мақсад фақат намӯнаҳоест, ки матлаби мавриди назаро равшан кунад.

Аз боризтарин вижагиҳои исм инаст, ки далолат бар ақлу мактаб эътиқодии шахс мекунад. Ба таври мисол, душвор аст ва шояд номумкин аст, ки шумо шунида бошед Яҳуд ва Насоро фарзандонашонро (Муҳаммад) номгузорӣ кунанд, ё ин, ки мусаломонон фарзандонашонро Лоту Уззо, ё Фиръавну Ҳомон ва Абӯҷаҳлу Абӯлаҳаб биноманд!

Шариъати поки муҳаммадӣ бо исм аҳамияти фавқулода қоил аст, лизо Расули маҳбубамон исми баъзе Саҳобаро аъам аз зану мард, иваз мекарданд, балки ҳатто исми шаҳрашонро аз Ясриб ба Мадина

табдил карданд ва низ он Ҳазрат монеъ аз номгузории баъзе номҳо шуданд ва ба баъзе номҳо, монанди Абдуллоҳ ва Абдурраҳмон ва ғайра, ки дар он ишора ба мақоми бандагӣ барои Аллоҳ аст, тарғиб фармуданд:

«أحبُّ الأسماء إلي الله عبدالله وعبدالرحمن».

«Маҳбубатарин номҳо дар назди Аллоҳи мутаъол Абдуллоҳ ва Абдурраҳмон аст».

Хулоса ин, ки масъалаи номгӯзории аиммаи Аҳли байт (р) фарзандонашонро ба номҳои ифтихорандгез, Абӯбакру Умар ва Усмону Ойша ва Талҳаву Зубайр ва Муъовия ва дигар бузургони Саҳоба (р) яке аз масоили муҳимест, ки далолат бар муҳаббат ва самимияти фавқулода дар байн он бузургворон мекунад.

Арабҳо ба мусоҳара (қудогӣ) аҳамияти вижа қоил буданд. Онон ба насаб ифтихор мекунанд, ҳамчунон ба домодҳо ва мавқеъиятҳо ва манзилати онон ифтихор мекунанд, лизо машҳураст, ки Арабҳо касеро, ки аз худашон шаъну манзалат камтаре дошта бошад, ба домодии худ қабул намекунанд, балки дар назди бисёре аз ҷомеъаҳои Араб низ вазъият ба ҳамин минвол аст.

Дар зимни ин меъёр, бахше аз дидгоҳи шариъат низ ҳаст, ҳамчуноне, ки фуқаҳои бузургвор мавзӯъи «куф», ё кифоят (ҳамсатҳ будан) дар дину насаб ва ҳирфа ва мабоҳиси мухталиферо, ки ба он таъаллуқ мегирад, мавриди баҳс қарор дода ва ба он аҳамияти фаровоне додаанд.

Ҳатто хостгориро бубинед, ки чӣ қадар муҳим таъриф мешавад ва хонаводаи арӯс бо чӣ диққате дар бораи марди хостгор таҳқиқ ва баррасӣ мекунанд. Фикр мекунанд, машварат мекунанд ва дар ниҳоят ҳеҷ илзоме ҳам надоранд, мумкин аст мувофиқат кунанд ва ё бо камоли ихтиёр ва ҷуръату шаҳомат мухолифати худашонро эълон мекунанд. Онон мухторанд ҳазор бор бияндешанд, ки оё шоистааст, дасти азиз ва ҷигаргӯшаашонро ба дасти ин мард бидиҳанд ё на?

Хоҳари ҳазрати Ҳасани муҷтабо ва ҳазрати Ҳусайн, сайди шуҳадо, духтари Фотимаи Заҳро «Умми Кулсум» (р)ро падараш Амири мӯминон Алӣ (р) ба издивоҷи Форӯқи аъзам, Умар бин Хаттоб (р) дармеоварад.

Сафиюддин Муҳаммад бин Тоҷуддин, маърӯф ба Ибни Тақтақӣ Ҳуснӣ (вафоти 709 ҳ дар зайли унвони баноти Амири мӯминон Алӣ (р)) менависад:

«وأم كلثوم وأمها فاطمة بنت رسول الله تزوجها عمر بن الخطاب فولدت له زيدا ثم خلف عليها عبد الله بن جعفر».

Яъне: «Яке дигар аз духтарони Амири мӯминон Умми Кулсум мебошад, ки модараш Фотима, духтари Расули Аллоҳ аст, Умар бин Хаттоб бо вай издивоҷ кард ва фарзанде бо номи Зайд аз ӯ ба дунё оварда ва пас аз Умар ба ақди Абдуллоҳ бин Ҷаъфар даромад».

Мулло Боқир Маҷлисӣ менависад: «... ҳамчунин аст инкори шайх Муфид аз асли ҷараёни издивоҷ. Ин барои баёни ин матлаб аст, ки он (издивоҷ) аз тариқи онҳо собит нашудааст, ва илло баъд аз вуруди он ривоёт ва ривоёти дигаре, ки бо санад хоҳад омад, ки Алӣ (р) ҳангоме, ки Умар вафот кард, назди Умми Кулсум омад ва ӯро бо худ ба хонаи худаш бурд. Ва ривоёти дигаре, ки аз Биҳорул-анвор овардаам, ин инкор аҷиб менамояд. Асли ҷавоб инаст, ки ин издивоҷ аз рӯи туқия ва изтирор будааст...».

Соҳиби Усули кофӣ чунин ҳадис дар китобаш овардааст, аз ҷумла:

«باب المتوفي عنها زوجها المدخول بها أن تعتد وما يجب عليها: عن أبي عبدالله عليه السلام قال: سألته عن المرأة المتوفي عنها زوجها أتعتد في بيتها أو حيث شاءت؟ قال: بل حيث شاءت إن عليا- عليه السلام- لما توفي عمر أتي أم كلثوم فانطلق بها إلي بيته».

«Муъовия бин Аммор мегӯяд: аз имом Содиқ (а) пурсидам: Зане, ки ҳамсараш вафот мекунад, бояд дар хонааш (идда) бишинад, ё ҳар ҷое, ки хост? Фармуд: балки ҳар ҷое, ки хост. Алӣ (р) ҳангоме, ки Умар вафот кард, Умми Кулсумро бо худ ба хонаи хеш бурд».

Ин худ мерасонад, ки ин ду хонавода чӣ қадар якдигарро дӯст медоштанд ва ба якдигар эҳтиром мегузоштанд ва моҳавли саршор аз улфату муҳаббат дар миёни онон ҳоким буд, чаро чунин набошад, дар ҳоле, ки худ Расули Аллоҳ (с) домоди (шавҳрдухтари) Умар буд, бинобарин робитаи гарми иҷтимоъӣ байни хонаводаи Расули Аллоҳ (с) ва хонаводаи Умар (р) қабл аз ин идзивоҷ барпо буд.

Намунаи дигари фармудаи ҳазрати Ҷаъфари Содиқ (р) аст, ки фармуданд: ««وَلَدَنِي ابوبكر مَرَّتين». Оё медонед модари имом Содиқ кист? «Умми Фарваҳ» духтари Қосим бин Муҳаммад бин Абӯбакри Сиддиқ (р). Шуморо ба Аллоҳ қасам медиҳам ва бияндешед, ки инсон ба чӣ касе ифтихор мекунад?!

Пас гуфтем, ки Умари Форӯқ (р) бо Умми Кулсум, духтари ҳазрати Фотимаи Заҳро, духтари гиромии Расули Аллоҳ (с) издивоҷ карда ва низ ин, ки модари ҳазрати Ҷаъфари Содиқ (р) аз ду тараф нувосаи Абӯбакри Сиддиқ (р) аст.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين والحمدلله رب العالمين.

23- Одоби тиловати Қуръон

Аҳдофи хутба

1- Баёни фазилати омӯзиши Қуръон.

2- Барҳазар доштани мардум аз беаҳамияти нисбат ба Қуръон.

3- Баёни одоби тиловати Қуръон.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي جعل القرآن ربيع قلوبنا ونور صدورنا وذهاب همومنا وغمومنا وسائقنا ودليلنا إلى جنّاته جنّات النعيم. وأشهد أن محمداً عبد الله ورسوله، وأمينه على وحيه، وخيرته من خلقه، المبعوث بالدين القويم، والصراط المستقيم، أرسله الله رحمة للعالمين، وإماماً للمتقين، وحجة على الخلائق أجمعين. صلى الله عليه وعلى آله وصحبه والتابعين لهم بإحسان، وسلم تسليماً مقروناً بالرضوان. اما بعد:

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَتۡلُونَ كِتَٰبَ ٱللَّهِ وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنفَقُواْ مِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ سِرّٗا وَعَلَانِيَةٗ يَرۡجُونَ تِجَٰرَةٗ لَّن تَبُورَ ﴿٢٩﴾ لِيُوَفِّيَهُمۡ أُجُورَهُمۡ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضۡلِهِۦٓۚ إِنَّهُۥ غَفُورٞ شَكُورٞ ﴿٣٠﴾ ﴾ [فاطر ٢٩-٣٠]

«Касоне, ки китоби Аллоҳро мехонанд ва намозро барпой медоранд ва аз чизҳое, ки ба эшон додаем, пинҳону ошкор, харҷ мекунанд, онон чашми умед ба тиҷорате духтаанд, ки ҳаргиз беравнақ намегардад ва аз миён намеравад, то аҷрашонро пурра ва бокамол бидиҳанд ва аз фазли худ бар подошашон бияфзояд, чаро ки Аллоҳ омурзгор ва сипосгузор аст».

Дар олами ҳастӣ, ҳеҷ китобе дар фазилату бартарӣ ба пояи Қуръони карим намерасад, зеро танҳо Қуръон хулоса ва мағзи таълимоти ҳамаи Анбиёи Илоҳист, балки аз ҳама мавҷудоти офариниш бартарӣ ва волотар аст. Фазилати Қуръони Карим аз ҳамаи китобҳои осмонӣ бештару болотар аст, зеро китобҳои дигари осмонӣ барои замон ва мардуми хосе фурӯд омада буд, аммо Қуръон барои ҳамаи замонҳо то рӯзи қиёмат ва барои ҳамаи инсонҳо ва ҷинниён дар ҳамаи маконҳо, нозил шудааст ва ҳама муваззафанд ба дастӯроти он амал кунанд.

Қуръони Карим асари ҷуд ва бахшиши Илоҳист, ки бар қалби беҳтарин фард нозил шудааст ва Паёмбари Ислом (с) ҳам дар расонидани ин бахшиши Илоҳӣ кӯтоҳӣ накарда, балки ҳамаи он атоҳо ва мавҳибаҳои Илоҳиро ба инсонҳои мустаъид ва қобил, иблоғ кардааст. Бидуни тардид, таълиму тиловати Қуръон беҳтарин ибодатҳост. Паёмбари Акрам (с) мефармоянд:

«خيركم من تعلم القرآن وعلمه». (صحيح بخارى)

"Беҳтарини шумо касест, ки Қуръонро ёд мегирад ва ба дигарон таълим медиҳад". (Бухорӣ).

Ва ҳачунин мефармояд:

«اقْرَؤُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيْعاً لأَصْحَابِهِ" (روايت مسلم).

"Қуръон бихонед, зеро дар рӯзи қиёмат барои ёрони худ шафоъат мекунад". (Муслим).

Ва дар ҷои дигар мефармояд:

«يُؤْتَى يَوْمَ القِيَامَةِ بِالْقُرْآنِ وَأَهْلِهِ الَّذِينَ كَانُوا يَعْمَلُونَ بِهِ فِي الدُّنْيَا تَقْدُمُهُ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَآلُ عِمْرَانَ، تُحَاجَّانِ عَنْ صَاحِبِهِمَ». (روايت مسلم).

"Рӯзи қиёмат, Қуръон ва аҳлаш, ононе, ки дар дунё ба Қуръон амал мекарданд, оварда мешаванд ва сураҳои Бақара ва Оли Имрон дар пешопеши ӯ (Қуръон) ҳастанд ва аз ёронашон дифоъ ва ҳимоят меунанд". (Муслим).

Ҳамчунин мефармояд:

«الَّذِيْ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُو مَاهِرٌ بِهِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ البَرَرَةِ، والَّذِيْ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ ويَتَتَعْتَعُ فِيهِ وَهُوَ عَلَيهِ شَاقٌّ لَهُ أَجْرَانِ.» (متفقٌ عليه).

"Касе, ки Қуръонро моҳирона (ва бидуни доштани иштибоҳ ва вақфа) бихонад, бо фариштагони бузургвору накӯкори ваҳӣ аст ва касе, ки Қуръонро ба сахтӣ ва ҳамроҳи вақфа бихонад ва он хондан барои ӯ сахт бошад, ду аҷр дорад". (Муттафақун алайҳӣ).

Ва мефармояд:

«مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الأُتْرُجَّةِ: رِيْحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لاَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ: لاَ رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ القرآنَ كَمَثَلِ الرَّيْحَانَةِ: رِيْحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لاَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الحَنْظَلَةِ: لَيْسَ لَهَا رِيْحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ». (متفقٌ عَلَيْهِ)

"Мисоли мӯмине, ки Қуръон мехонад утруҷҷа (себи биҳӣ) аст, ки ҳам бӯй ва ҳам маззаи хуб ва мисоли мӯмине, ки Қуръон намехонад, монанди хурмост, ки бӯй надорад, вале маззааш ширин аст ва мисоли мунофиқе, ки Қуръон мехонад, монанди райҳон аст, ки бӯйи он хуш вале мазааш талх аст ва мисоли мунофиқе, ки Қуръон намехонад, мисли гиёҳи Ҳанзал аст, ки бӯй надорад ва маззаи он низ талх аст". (Муттафақун алайҳӣ)

Эй мусалмон! Оёти Қуръони Карим сарчашмаи ҳидоят ва калимоташ маъдани иршод ва раҳмат аст. Касе, ки ба саъодати ҳамешагӣ алоқаманд аст ва саъодату хушбахтии ҳар ду ҷаҳонро мехоҳад, дошта бошад, бар вай лозим аст, ки рӯзу шаб бо Қуръон таҷдиди мисоқ карда ва иртиботашро бо он мустаҳкам ва устувортар созад ва оёташро ба ҳофизаи худ супурда ва бо мағзу фикри хеш даромезад, то дар партави он китоби осмонӣ, ба сӯи растагорӣ ва саъодати ҷовидонӣ раҳнамун шавад.

Паёмбари Акрам (с) мефармояд:

«إِنَّ اللَّهَ يَرْفَعُ بِهَذَا الكِتَابِ أَقْوَاماً وَيَضَعُ بِهِ آخَرِيْنَ». (روايت مسلم).

"Аллоҳ ба воситаи ин Қуръон касонеро баланд ва касонеро паст мекунад". (Ривояти Муслим)

Дар мавзеъи дигар мефармоянд:

«لاَ حَسَدَ إِلاَّ في اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللهُ القُرْآنَ، فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللهُ مَالاً، فَهُوَ يُنْفِقُهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ». (متفقٌ عَلَيْهِ).

"Ҳасад варзидан ҷуз дар ду чиз ҷоиз нест: яке марде, ки Аллоҳ Қуръонро ба ӯ ёд додааст ва ӯ дар соатҳои шабу рӯз ба он қиём мекунад (ҳаққашро бо қироъат ва амалу таълим ба ҷо меоварад), дуввум: марде, ки Аллоҳ ба ӯ мол додааст ва ӯ дар соатҳои шабу рӯз онро сарф мекунад". (Муттафақун алайҳӣ).

Ва ҳамчунин мефармоянд:

«يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرَآنِ: اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ في الدُّنْيَا، فَإِنَّ منْزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرَؤُهَا». (روايت أبوداود والترْمذي وقال: حديث حسن صحيح).

"(Дар ҳангоми вуруд ба биҳишт) ба қорӣ ва мулозими Қуръон (дар илму амал) гуфта мешавад: Қуръон бихон ва (аз пилаҳои биҳишт) боло бирав ва бо тадаббур ва таҷвид бихон, чунон, ки дар дунё бо тартил мехондӣ, дар воқеъ манзалати ту дар (ҳадди) охирин оятест, ки мехонӣ". (Ривояти Абӯдовуд в Тирмизӣ)

Бародарону Хоҳарон! Бар мусалмон лозим аст, Қуръонро рӯзона тиловат намояд, онро дур накунад, агар кул ё қисмате аз Қуръонро ҳифз дорад, бояд дар ҳифз кушо бошад.

Паёмбари Акрам (с) умматро дар ин маврид тавсия менамояд:

«تَعاهَدُوا هَذَا الْقُرآنَ فَوَالَّذي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَهُوَ أَشَدُّ تَفَلُّتاً مِنَ الإِبِلِ في عُقُلِهَا". (متفق عليه(

"(Дар хондану тазаккур гирифтан) бар Қуръон, мудовимат ва мулозимат дошта бошед, зеро савганд ба касе, ки ҷони Муҳаммад дар дасти ӯст, Қуръон аз шутури пойбаста дар таноб, гурезонтар аст, (Қуръон аз зеҳну ҳофизаи инсон аз шутуре, ки пояш аз таноб боз мешавад, зудтар мегӯрезад)".

Пас бар қорӣ ва мулозими Қуръон лозим аст, ин неъмати бузургро, ки Аллоҳ бар вай арзонӣ дошта, аз даст надиҳад, зеро вай монанди касест, ки шутурашро бастааст, ки агар аз он мувозибат кунад, онро хоҳад гирифт ва дар даст хоҳад дошт ва агар онро раҳо кунад, меравад. Аллоҳ ба мо тавфиқ диҳад ва аз ҷумлаи касоне нагардонад, ки Паёмбар (с) дар мавриди онон дар рӯзи қиёмат шикоят хоҳад кард, чунон, ки Қуръони Карим мефармояд:

﴿وَقَالَ ٱلرَّسُولُ يَٰرَبِّ إِنَّ قَوۡمِي ٱتَّخَذُواْ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ مَهۡجُورٗا ٣٠﴾ [الفرقان: ٣٠]

«Ва Расул фармуданд: (шиквакунон ба сӯи Парвардигораш дар дунё) (Парвардигорам! Қавми ман), Қурайш, ё Аъроб, ё уммат (ин Қуръонро тарк ниҳоданд)», ва раҳо карданд.

Бояд донист, ки ин шикваи Паёмбар (с) ҳам акнун ва дар ҳар замоне, ки уммати эшон Қуръон раҳо кунанд, баланд аст.

Ибни Қайим (р) мефармояд: «Маҳҷӯр қарор додан ва тарк гуфтани Қуръон бар чанд навъ аст: яке аз ин навъ: гӯш наниҳодан ва имон наовардан ба он аст. дуввум тарки амал ба он аст –ҳар чанд, ки онро бихонад ва ба он имон оварад. Саввум: тарки ҳокимият ва доварӣ талабидан аз онаст. Чаҳорум: тарки тадаббур ва фаҳми маъноҳои он аст. Панҷум: тарки шифо хостан ва дармон ҷустан дар бемориҳои дилҳо аз онаст, ҳарчанде, ки баъзе аз ин анвоъ аз баъзе дигар сабуктаранд».

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم. أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله ، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Бандагони Аллоҳ! Барои тиловати Қуръони Карим, одоби хосе аст, ки бояд мусалмон онро муроъот намояд.

Дар мартабаи аввал, монанди соири ибодатҳо, бояд хос барои ризои ӯ таъоло тиловат намояд.

Ва дар ҳоли таҳорат ва бо вузӯ ба тиловат бипардозад.

Дар ҳоле, ки сивок кардааст, Қуръонро тиловат кунад.

Дар шурӯъи қироат нахуст, "Аузу биллоҳи минашшайтониррачим" мегӯяд, чун Аллоҳи Азза ва Ҷалла мефармояд:

﴿ فَإِذَا قَرَأْتَ ٱلْقُرْءَانَ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾ ﴾ [النحل:٩٨]

«Он гоҳ, ки Қуръонро мехоҳӣ тиловат кунӣ, аз шайтони раҷим ба Аллоҳ паноҳ бибар».

ро бихонад, ба ҷуз сураи Тавба, то бо иноятӣ «بسم الله الرحمن الرحيم» Сипас .Аллоҳи мутаъол аз дахолатҳои шайтонӣ маҳфӯз бимонад

Тартилро муроъот намояд, тавре, ки Аллоҳ амр фармудааст:

﴿ وَرَتِّلِ ٱلْقُرْءَانَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾ ﴾ [المزّمل:٤]

«Ва Қуръонро бо тартил бихон!».

Тартил иборат азинаст, ки ҳуруфу калимотро равшан адо кунад ва вақфаҳоро риъоят намояд, он чунон тунд нахонад, ки ҳуруфу калимот ва вақфҳову фосилаҳо ба хубӣ адо нашавад. Дар маҷмӯъ бояд ҳуруфу калимотро хубу равшан ва дар айни ҳол муттасилу марбут ба ҳам адо

кунад ва вуқуфу фавосили оётро муроъот намояд ва тавре бихонад, ки қалбҳоро ба ҳаракат оварад ва дилҳоро такон диҳад.

Ба пайравӣ аз Паёмбар (с) бо савти зебо тиловат кунад. Аз Барро бин Озиб ривоят аст:

«سَمِعْتُ النَّبِيَّ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- قَرَأَ فِي العِشَاءِ بِالتِينِ والزَّيْتُونِ، فَمَا سَمِعْتُ أَحَداً أَحْسَنَ صَوْتاً مِنْهُ». متفقٌ عليه.

«Аз Паёмбар (с) шунидам, ки дар намози ишо, сураи «Тин»ро мехонд ва касеро, ки аз ӯ хушсадотар бошад (надида ва) нашунидаам».

وعن أبي موسى الأشْعَرِيِّ رضيَ اللهُ عنهُ أنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قالَ لهُ: «لَقَدْ أُوتِيتَ مِزْمَاراً مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُد» متفقٌ عليه.

وفي روايةٍ لِمُسلمٍ: أنَّ رسولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ: «لَوْ رَأَيْتَنِي وَأَنَا أَسْتَمِعُ لِقِرَاءَتِكَ البَارِحَةَ».

Аз Абӯмусо Ашъарӣ (р) ривоят шудааст, ки Паёмбар (с) ба ӯ фармуд: "қитъае аз садои хӯш ва алҳони "Оли Довуд" ба ту дода шудааст!".

Дар ривояим Муслим омадааст: Паёмбар (с) ба ӯ фармуданд: "Агар моро медидӣ дар ҳоле, ки ба тиловатат дишаб гӯш медодам!".

Дар вақти тиловати Қуръон, гиря кунад, ё ҳолати гиря дошта бошад, тавре, ки Аллоҳ мӯминонро мадҳ намуда, фармудааст:

﴿ وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ۩ ﴿١٠٩﴾ ﴾ [الإسراء:١٠٩]

«Ва бар чеҳраҳо фурӯ меафтанд ва мегирянд ва бар тавозӯъи онон меафзояд».

عَن ابن مَسعودٍ -رضي اللَّه عنه-، قالَ: قَالَ لِي النبيُّ- صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ-: «اقْرَأْ عليَّ القُرآنَ» قلتُ: يا رسُولَ اللَّه، أَقْرَأُ عَلَيْكَ، وَعَلَيْكَ أُنْزِلَ؟، قالَ: «إِنِّيْ أُحِبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي» فقرَأْتُ عليه سورَةَ النِّساءِ، حَتَّى جِئْتُ إلى هذِهِ الآيَةِ: ﴿ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾ ﴾ [النساء:٤١] النساء ٤١، قال: «حَسْبُكَ الآنَ» فَالْتَفَتُّ إِلَيْهِ. فَإِذَا عَيْنَاهُ تَذْرِفانِ». متفقٌ عليه.

Аз Ибни Масъуд (р) ривоят шудаст, ки фармуд: Паёмбар (с) ба ман фармуданд: «Бароям Қуръон бихон». Гуфтам: эй Расули Аллоҳ! Барои шумо Қуръон бихонам, дар ҳоле, ки Қуръон барои шумо нозил шудааст?! Фармуданд: «Ман дӯст медорам, ки онро аз ғайри худ бишнавам». Ва ман сураи «Нисо»ро барои Паёмбар (с) тиловат кардам, то ба ин оят расидам:

﴿ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾ ﴾ [النساء:٤١]

«(Эй Паёмбар) ҳоли онҳо чӣ гуна хоҳад буд, он гоҳ, ки аз ҳар миллате гувоҳе биёварем ва туро низ шоҳиде бар онон биёварем?!. Он гоҳ фармуданд: «Кофист», ба тарафи эшон мутаваҷҷеҳ шудам, аз чашмҳои муборакашон ашк меборад».

Қуръон бо овози мутавассит бояд хонда шавад, на бо садои оҳиста ва на бо садои баланд.

Вақте ба оёти раҳмату ҷаннат мерасад, аз Аллоҳ масъалат кунад, ки

ӯро аз аҳли раҳмату ҷаннат қарор диҳад ва аз раҳмати худ маҳрум ва аз ҷаннати қурби худ, дур насозад ва вақте ба оёти азобу оташ ва оёти азобу ғазаб мерасад, ба Аллоҳи мутаъол паноҳ бибарад, ки аз аҳли азобу оташ нагардад.

Оёти Қуръони Каримро набояд дар рукӯъ ва саҷда бихонад, зеро рукӯъ ва саҷдаҳ мавзеъи зиллат аст ва дар чунин ҳолат Қуръон набояд хонда шавад, чунон чӣ он ҳазрат (с) фармудаанд:

«أَلاَ وَإِنِّى نُهِيتُ أَنْ أَقْرَأَ الْقُرْآنَ رَاكِعًا أَوْ سَاجِدًا فَأَمَّا الرُّكُوعُ فَعَظِّمُوا فِيهِ الرَّبَّ عَزَّ وَجَلَّ وَأَمَّا السُّجُودُ فَاجْتَهِدُوا فِى الدُّعَاءِ فَقَمِنٌ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ». (روايت مسلم)

"Огоҳ бошед! Ман аз хондани Қуръон дар рукӯъу саҷда манъ шудаам, пас дар рукӯъ Аллоҳро таъзим кунед ва дар саҷда бисёр дуо кунед, ки шоистааст, дуоятон пазируфта шавад". (Ривояти Муслим)

Фарди Қуръонхон бояд онро оҳиста ва ба сурати шумурда бихонад ва дар он тафаккуру таъаммул кунад, зеро Расули Аллоҳ (с) фармудаанд:

«من قرا القرآن فی اقل من ثلاث لم يفقهه».

"Ҳар кас Қуръонро дар камтар аз се рӯз бихонад, маъонии онро наметавонад дарк кунад".

Вақте ба ояти саҷда мерасем, саҷда намоем, ҳамчунин агар аз қироъати дигаре ояти саҷдаро шунидем ва вузу дошта бошем, лозим аст саҷда кунем. Саҷдаи тиловат пас аз хондани ояти саҷда бар қорӣ ва сомеъу шунаванда, ба ҳар се суннат аст. Саҷдаи тиловат дар Қуръон чаҳордаҳтост. Ояти саҷда як саҷда дорад ва ин саҷдаҳо иборатанд аз: ду саҷда дар сураи Ҳаҷ, дувоздаҳ саҷдаи дигар дар сураҳои: Аъроф, Раъд, Наҳл, Исро, Марям, Фурқон, Намл, Алиф Лом Мим Саҷдаҳ, Фуссилат, Наҷм, Иншиқоқ ва Иқра.

Лозимаст Қуръорхон тиловаташ ҳамроҳ бо таъзиму тадаббур бошад, зеро Аллоҳ ба бандагони худ бениҳоят лутфу иноят кардааст, ки Қуръонро аз Арши ҷалоли худ ба дараҷаи фаҳму дарки онҳо нозил фармудааст. Пас бингарем, чӣ лутфе дар ҳаққи бандагони худ марҳамат фармудааст:

Паёмбари Аллоҳ барои Асҳобаш фармуданд:

«أَيَعْجِزُ أَحَدُكُم أَنْ يقْرَأَ بِثُلُثِ الْقُرْآنِ في لَيْلَةٍ» فَشَقَّ ذلكَ علَيْهِمْ، وقالُوا: أَيُّنَا يُطِيقُ ذلكَ يا رسولَ اللَّه؟ فقال: «قُلْ هُو اللَّه أَحَدٌ، اللَّهُ الصَّمَدُ: ثُلُثُ الْقُرْآنِ» (رواه البخاري)

Оё яке аз шумо наметавонад, сеяки Қуръонро дар як шаб тиловат» кунад?». Ва ин барои ҳама гарон омад ва гуфтанд: Кадом яке аз мо :тавони онро дорад, эй Расули Аллоҳ?, Паёмбар (с) фармуданд « قُلْ هُو اللَّه أَحَدٌ، اللَّهُ الصَّمَدُ...» сеяки Қуръон аст». (Бухорӣ)

Паёмбар мефармояд:

«مِنَ الْقُرْآنِ سُورَةٌ ثَلاثُونَ آيَةً شَفَعَتْ لِرَجُلٍ حَتَّى غُفِرَ لَهُ، وهِيَ: تبارَكَ الَّذِيْ بِيَدِهِ الْمُلْكُ». رواه أبوداود

والترمذي وقال: حديث حسن.

Дар Қуръон сурае ҳаст, ки шомили си оят аст, ин сура барои марде»
" (ки қории он буд), шафоъат кард, то омӯрзида шуд ва он сураи
﴿تَبَٰرَكَ ٱلَّذِي بِيَدِهِ ٱلۡمُلۡكُ ١﴾ [المُلك:١]

аст".

Ҳамчунин фармудааст:

«مَنْ قَرَأَ بِالآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِيْ لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ». (متفقٌ عليه)

"Касе, ки ду ояти охири сураи Бақарароро дар шаб бихонад, ҳамин ду оят барои ӯ кофист". (Муттафақун алайҳӣ)

Ва гуфта шудаст, ки (яъне) ӯро аз ҳар бадӣ дар он шаб кифоят мекунад ва низ гуфтаанд: ӯро аз намози шаб бенаёз мегардонад.

Ва дар ҷои дигар фармуданд:

«لا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرأُ فِيْهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ». (رواه مسلم).

Хонаҳоятонро (ба сабаби нахондани Қуръон ва намозу зикр," монанди онҳо) қабристон накунед, шайтон аз хонае, ки дар он сураи (Бақара хонда шавад, мегурезад ва безор аст". (Ривояти Муслим

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

24- Имон ба қазо ва қадари Илоҳӣ

Аҳдофи хутба

1- Баёни ҳақиқати имон ба қазо ва қадар ва ин, ки он рукне аз аркони имон мебошад.

2- Баёни ин, ки қазо ва қадар далеле бар иртикоби гуноҳ нест.

3- Баёни ризо будан ба қазо ва қадар дар ҳамаи корҳо.

4- Баёни самараи имон ба қазо ва қадар.

5- Барҳазар доштан аз фирқаҳои гумроҳ дар масъалаи қадар.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي جعل التوحيد أغلى ما في الأرض والسموات وأعز أهله بالجنة ورفع الدرجات وجعلنا من أهل التوحيد وعلى سفينة النجاة والصلاة والسلام على أفضل الخلق صاحب الكمالات وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان ذوي الفضل والتقوا والدعوة والجهاد والبطولات..

Бародарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй мӯминон! чунон, ки ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред, магар дар ҳоле ки мусалмон бошед».

Пас худам ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи мутаъол тавсия мекунам.

Бародарони мусалмон! эй аҳли имон ва тавҳид! Мавӯъи хутбаи ин ҳафтаи мо имон ба қазо ва қадари Илоҳист. Имон ба тақдир, яке аз аркони шашгонаи имон аст, ки имони ҳеҷ касе ҷуз бо яқин ва бовару ризо ва хушнӯдии комил ба он ба даст намеояд, лизо Худованди мутаъол мефармояд:

﴿إِنَّا كُلَّ شَيۡءٍ خَلَقۡنَٰهُ بِقَدَرٖ ٤٩﴾ [القمر:٤٩]

«Бе шак мо ҳар чизеро ба андозаи муқаррар офаридаем».

Ва Расули гиромӣ (с) мефармоянд: «كل شئ بقدر حتى العجز والكيس», «ҳамаи чиз дар тақдир навишта шудааст, ҳатто нотавонӣ ва зиракӣ». Саҳеҳи Муслим (2655) ва Муснади Аҳмад (2/110).

Имон ба тақдир ҷуз бо таҳқиқи чаҳор чиз комил намешавад.

Аввал: Имон доштан ба илми азалии Аллоҳи мутаъол, ки бар ҳар чиз иҳотаи комил дорад.

Дуввум: Имон доштан ба навишта шудан дар Лавҳи маҳфуз, яъне, ҳар он чӣ аз тақдир мехоста анҷом бигирад, дар он сабт шудааст.

﴿مَّا فَرَّطۡنَا فِي ٱلۡكِتَٰبِ مِن شَيۡءٖۚ ٣٨﴾ [الأنعام:٣٨]

«Мо дар ин китоб (лавҳи маҳфӯз) ҳеҷ чизро фурӯгузор накардаем».

Расули Акрам (с) мефармояд:

«كتب الله مقادير الخلائق قبل أن يخلق السموات والأرض بخمسين الف سنة».

«Худованд панҷоҳ ҳазор сол пеш аз он, ки осмонҳо ва заминро биофарад, тақдири махлӯқотро навиштааст». (Саҳеҳи Муслим, шумораи 1653).

Саввум: Имон доштан ба машиати Аллоҳи пок, ки ҳар чӣ бихоҳад, иҷро мекунад ва қудраташ фарогир аст, лизо мефармояд:

﴿وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٢٩﴾ [التكوير:٢٩]

«Ва шумо намехоҳед, ғайри он чиро, ки Парвардигори ҷаҳониён хоста бошад».

Чаҳорум: Имон доштан ба ин, ки Холиқ ва офаридагори ҳамаи чиз дар ҷаҳон фақат Аллоҳи мутаъол аст.

Тақдир мароҳиле дорад:

1- Тақдири умумӣ барои тамоми коинот, ки Аллоҳи мутаъол панҷоҳ ҳазор сол пеш аз офариниши осмонҳо ва замин онро навишта аст.

2- Тақдири умрӣ, ки аз лаҳзаи рӯҳ дамидан то поёни умр барои ӯ навишта шудааст.

3- Тақдири солона, ки дар тӯли як сол анҷом мегирад.

﴿فِيهَا يُفۡرَقُ كُلُّ أَمۡرٍ حَكِيمٍ ٤﴾ [الدخان:٤]

«Ҳар кори устуворе дар он шаб (шаби қадр) файсала меёбад».

4- Тақдири рӯзона, ки дар ҳар рӯз аъам аз иззату зиллат ва бахшишу боздоштан ва мирондан ва зинда кардан ва ғайра анҷом мегирад.

Офаранда ва Парвардигору ихтиёрдори ҳама чиз, фақат Аллоҳи мутаъол аст. Ӯ пеш аз он, ки ононро биофарад, аҷалу рӯзӣ ва аъмолашон ва ин, ки растагор хоҳанд буд ва ё зиёнкор, ҳама чизро навишта ва дар Лавҳи маҳфӯз сабт гардонидааст. Он чӣ Аллоҳ бихоҳад, ҳамон мешавад ва он чӣ нахоҳад анҷом нахоҳад шуд. Ӯ ҳар он чӣ то кунун анҷом гирифта ва ҳар он чӣ дар оянда анҷом хоҳад гирифт ва он чӣ, ки анҷом нагирифта ва агар анҷом мегирифт, чӣ гуна буд, ҳамаро медонад. Ӯ бар ҳар чизе тавоност ва ҳар касеро бихоҳад гумроҳ мекунад ва ҳар касеро бихоҳад ҳидоят менамояд.

Ҷоиз аст, ки дар мусибатҳо ба қазо ва қадар истидлол шавад ва гуфта шавад: тақдир чунин будааст, аммо дар айбҳову нуқсонҳо ва гуноҳон

ҳаргиз наметавон тақдирро баҳона қарор дод ва ҳар коре кард.

Ду чиз пиромуни тақдир бар бандаи мӯмин воҷиб аст:

Аввал: Ин, ки дар анҷоми корҳои хайр ва иҷтиноб аз корҳои нописанд, аз Аллоҳи мутаъол кӯмак ва истиъонат биҷӯяд ва ин, ки дуо кунад, ки ҳар кори хайреро осон ва ҳар кори нописандро дӯшвор гардонад ва бар ӯ таваккал кунад ва худро дар ҷалби ҳар хайру некӣ ва парҳез аз ҳар шарру бадӣ, мӯҳтоҷи ӯ бидонад.

Расули гиромӣ (с) мефармояд:

«احرص على ما ينفعك واستعن بالله لا تعجز وإن أصابك شئ لا تقل لو أني فعلت كذا لكان كذا ولكن قل قدر الله وما شاء فعل، فإن لو تفتح عمل الشيطان». (صحيح مسلم شماره ٢٦١٢)

«Бар он чӣ бар ту нафъ мерасонад, ҳарис бош ва аз Аллоҳи мутаъол кӯмаку истиъонат биҷӯй, агар ба мушкиле бархӯрдӣ, нагӯ: агар чунин мекардам, чунин мешуд, балки бигӯ: Аллоҳи мутаъол чунин хоста ва муқаддар фармуда ва ӯ ҳар чӣ бихоҳад мекунад, зеро калимаи (агар) дарвозаи шайтонро ба рӯят боз мекунад». (Саҳеҳ Муслим, шумораи 2612)

Дуввум: Ин, ки бар он чӣ барояш муқаддар шуда, сабр намояд ва доду фарёд накунад. Бояд яқин дошта бошад, ки ин қазо ва қадари Илоҳӣ аст, лизо ба он розӣ ва хушнӯд бошад ва яқин дошта бошад, ки мушкиле, ки ба ӯ расида, ҳаргиз бозгашт надошта ва он чӣ, ки аз ӯ наҷот ёфта, ҳаргиз наметавониста ба ӯ осебе бирасонад.

Ба ҳар ҳол, бояд ба қазо ва қадар розӣ буд, зеро, ки ин ризояти мукаммал ва поёнбахши ризоят ба Рубубияти Парвардигор аст. Ба ҳар мӯмине лозим аст, ки ба тақдир ва қазои Илоҳӣ розӣ бошад, зеро ҳар феъл ва қазои Аллоҳи мутаъол сар то сар хайру адолат ва ҳикмат аст. Касе, ки мутмаъин бошад, ки он чӣ ба ӯ расида, наметавониста нарасад ва он чӣ, ки ба ӯ нарасида, наметавониста бирасад. Қалбаш аз шак ва ҳайрату саргардонӣ пок мемонад ва зиндагиаш аз гирифтаги ва ошӯфтагӣ дар амон хоҳад буд. Бинобарин ҳар чӣ аз даст бидиҳад, ӯро ғамгин намекунад ва барои ояндааш нигарон ва парешон намешавад. Дар ин сурат ӯ хушбахттарин инсон аст ва пуроромиштарин қалбро дар сина дорад.

Касе, ки яқин дошта бошад, ки умраш шумурдашуда ва рӯзияш мушаххас аст, на тарс аз марг умрашро зиёд мекунад ва на бухл бар рӯзии вай меафзояд. Ҳама чиз навишташуда ва таъйиншудааст ва ҳар душворӣ ва мусибате, ки ба ӯ бирасад, сабр мекунад ва ҳамвора аз гуноҳонаш пӯзиш ва омӯрзиш металабад ва ба он чӣ Аллоҳи мутаъол барояш муқаддар фармуда, розӣ ва хушнӯд мегардад, бинобарин аз як сӯ аз Парвардигораш фармонбардорӣ мекунад ва аз сӯи дигар бар мушкилот ва душвориҳои зиндагӣ, сабр пеша мекунад.

Ин, ки мегӯем, қазо ва қадар рози Аллоҳи мутаъол дар махлуқоташ аст, мунҳасир ба бахши пинҳону пӯшидаи он аст. Ҳақиқати ашёро ҷуз Аллоҳи мутаъол ҳеҷ кас намедонад ва Аллоҳи мутаъол башарро ҳар гиз ба он мутталеъ намегардонад, мисли гумроҳ кардан ва ҳидоят кардан ва зинда кардану миронадан ва ато кардану боздоштан.

Ва чуноне, ки Расули гиромӣ (с) мефармояд: «إذا ذكر القدر فامسكوا», «Ҳар гоҳ сухан аз қазо ва қадар ба миён омад, забони худро нигоҳ доред». Силсилаи саҳеҳ 1/34

Ва аммо бахшҳои дигари тақдир ва ҳикматҳои бузургӣ ва омӯзандаи он ва маротибу дараҷот ва паёмадҳои он, чизҳоест, ки шинохти он ва баён кардани он барои мардум ҷоиз аст, зеро тақдир яке аз аркони имон аст, ки бояд онро омӯхт. Чунон, ки Расули гиромӣ (с) ҳангоме, ки аркони имонро барои Ҷибрил (а) баён намуданд, фармуданд:

«هذا جبريل أتاكم يعلمكم دينكم».

«Ин Ҷибрил аст, омад, ки динатонро ба шумо биёмӯзад». Саҳеҳи Муслим .

Илму огоҳии Аллоҳи мутаъол ба он чӣ дар оянда анҷом хоҳад гирифт, ғайб аст, ки ҷуз ӯ таъоло ҳеҷ кас онро намедонад ва аз дид ва дарки ҳамагон пинҳон аст, пас ҳеҷ кас наметавонад бар асоси он ва ба баҳонаи ин, ки ҳама чиз қаблан дар тақдир таъйин шуда, амалро тарк кунад.

Бинобарин қазо ва қадари Илоҳӣ наметавонад барои ҳеҷ кас назди Аллоҳи мутаъол ва на назди махлуқоташ ҳуҷҷату баҳона қарор гирад, агар қазия аз ин қарор мебуд ва ҳар кас қазо ва қадарро баҳона қарор медод ва гуноҳону тақсироташро тавҷеҳ мекард, дар он сурат на ҳеҷ золиме муохаза мешуд ва на ҳеҷ қотиле қисос мегардид ва на ҳеҷ мушрику кофире муҳосаба мешуд ва на ҳадде ҷорӣ мешуд ва на ҳеҷ кас аз зулм даст мекашид, ки ин фасоди ошкор ва зарари он дар дину дунё мушаххас аст.

Касе, ки қазо ва қадарро ҳуҷҷату баҳона қарор медиҳад, ба ӯ мегӯем, ту яқинан намедонӣ, ки аз аҳли биҳиштӣ, ё аз аҳли дӯзах. Агар ин амр бароят мушаххас мебуд, дигар ниёзе ба амру наҳй набуд, бинобарин ту амал кун ва умедвор бош, ки Аллоҳи мутаъол туро тавфиқи иноят фармояд, то ин ки аз аҳли биҳишт бошӣ.

Яке аз Саҳобаи гиромӣ (р) ҳангоме, ки ривоёти тақдир ё қазо ва қадарро шунид, фармуд: қаблан ҳам талошу кӯшиши мо ҳамин андоза буд.

Ҳангоме, ки Расули Аллоҳ (с) дар бораи истидлол ба қазо ва қадар ва баҳона қарор додани он пурсида шуд, фармуданд:

«اعْمَلُوا، فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ».

«Амал кунед, ҳар кас барои ҳар коре, ки офарида шуда, он кор барояш осон аст». (Саҳеҳи Бухорӣ, шумораи 4949).

Касе, ки аҳли саъодат бошад, амал кардан ба аъмоли саъодатмандон ва растагорон барояш осон мешавад ва ҳар касе аз аҳли шақоват бошад, амал кардан ба аъмоли шақоватмандон ва зиёнкорон барояш осон мешавад ва сипас ин оётро тиловат фармуданд:

﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَٱتَّقَىٰ ۝٥ وَصَدَّقَ بِٱلْحُسْنَىٰ ۝٦ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْيُسْرَىٰ ۝٧ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَٱسْتَغْنَىٰ ۝٨ وَكَذَّبَ بِٱلْحُسْنَىٰ ۝٩ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْعُسْرَىٰ ۝١٠﴾ [الليل:٥-١٠].

«Пас аммо касе, ки бахшид ва парҳезгорӣ кард ва ойини некро тасдиқ кард, роҳи расидан ба осоишро барояш осон мегардонем ва аммо ҳар кас, ки бухл варзад ва худро бениёз шумурд ва ойини некро дурӯғ шумурд, ба ӯ барои гирифтор омадан ба дӯшворӣ, замина медиҳем».

Ҳолот ва воқеъаҳое, ки барои инсон пеш меояд, ду навъ аст: як навъ он, ки зоҳиран чора дорад, ки инсон метавонад чораҷӯйи кунад. Навъи дуввум он, ки ҳеҷ чорае надорад, бинобарин дар баробари он бидуни доду фарёд таслим мешавад.

Аллоҳи мутаъол пеш аз он, ки мушкилу мусибате рух диҳад, онро медонад, аммо маънои ин сухан ин нест, ки чун Аллоҳи мутаъол медониста, лизо худ ӯро ба мушкилу мусибат гирифтор намуда, на! балки мушкил ба ин далел пеш омад, ки асбоби пайдоиши он муҳайё шудааст. Агар иллати падид омадани мушкил, ё мусибат худи шахс бошад, масалан, асбобе, ки метавониста ӯро аз вуқӯъ дар мушкил боз дорад –ё ин, ки динаш аз истифода аз асбоб амр намуда- аз он кор нагирифта, инҷо худаш мавриди маломат аст, ки аз асбоби табиъӣ кор нагирифта ва аз худаш ҳимоят накарда, аммо чорае надошта ва тавони дафъи мушкилро надошта, инҷо маъзур аст.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين والحمد لله رب العالمين.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه، كما يحب ربنا ويرضى، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

Сарварони гиромӣ ва мӯминони гаронқадр! Истифода аз асбоб ба ҳеҷ ваҷҳ мунофии тақдир ва таваккал нест, балки ҷузъе аз он аст, аммо агар бинобар қазо ва қадари Илоҳӣ, мушкиле пеш омад, воҷиб аст, ки ба он розӣ буда ва таслим бошем ва бигӯем (قدر الله ما شاء فعل), «Аллоҳ чунин муқаддар карда буд ва ӯ ҳар чӣ бихоҳад мекунад».

Ва аммо қабл аз ин, ки воқеъ шавад, бояд ҳамеша аз асбоби машрӯъ истифода кард ва тақдирро бо тақдир дафъ кард. Паёмбарон (а) ҳамвора аз асбобе, ки онҳоро аз дасти душманонашон маҳфуз бидорад, истифода кардаанд, бо вуҷуди ин, ки онон бо ваҳйи Илоҳӣ

ва ҳифозати Илоҳӣ муайяд буданд ва Расули гиромӣ (с) бо шиддати таваккале, ки доштанд ва сайиди мутаваккилин буданд, ҳамеша аз асбоб кор мегирифтанд.

Лизо Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَأَعِدُّوا۟ لَهُم مَّا ٱسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ وَمِن رِّبَاطِ ٱلْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِۦ عَدُوَّ ٱللَّهِ ۝٦٠﴾ [الأنفال: ٦٠].

«Ва он чӣ аз неру ва муҳайё сохтани асбон дар тавон доред, барои (муқобала бо) онон омода созед, бо он душмани Аллоҳ ва душмани худро битарсонед».

Ва ҳамчунин мефармояд:

﴿هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا فَٱمْشُوا۟ فِى مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا۟ مِن رِّزْقِهِۦ ۖ وَإِلَيْهِ ٱلنُّشُورُ ۝١٥﴾ [المُلك: ١٥].

«Ӯ касест, ки заминро бароятон ром гардонид, пас дар гӯша ва канори он роҳ биравед ва аз рӯзияш (Аллоҳ) бихуред ва (вуқуъи) растохез дар назди ӯст».

Расули акрам (с) мефармояд:

«المؤمن القوي خير وأحب إلى الله من المؤمن الضعيف وفي كل خير، إحرص على ما ينفعك واستعن بالله ولا تعجز وإن أصابك شئ فلا تقل لو أني فعلت كذا وكذا لم يصبنى كذا ولكن قل قدر الله وما شاء فعل فإن لو تفتح عمل الشيطان». (صحيح مسلم شماره ٤٨١٦).

«Мӯмини қавӣ беҳтар ва маҳбубтар дар назди Аллоҳ аз мӯмини заъиф аст ва дар ҳар ду хайр аст. Бар он чӣ бар ту нафъ мерасонад, ҳарис бош ва аз Аллоҳ кӯмак ва истиъонат биҷӯй ва оҷиз машав ва агар амри нописанде ба ту расид, нагӯ: агар чунин мекардам, чунон мешуд, балки бигӯ: (قدرالله وماشاء فعل), зеро калимаи (агар) дари кори (харобкории) шайтонро боз мекунад». (Муслим 4816)

Касе, ки аз қазо ва қадар мункир шавад, гӯё асле аз усули шариъатро мункир шуда ва кофир гардидааст. Яке аз уламои салаф (р) мефармояд: «Бо қадария (мункирони қадр) ба василаи илм мунозар кунед, зеро агар аз қадар мункир шаванд кофир мешаванд ва агар ба он иқрор кунанд, ба ҳарфашон гирифта мешаванд».

Имон ба қазо ва қадар самароту паёмадҳои бисёр накӯ ва арзишманде дорад, ки фард ва ҷомеъаро ислоҳ мекунад, аз ҷумла:

1. Ибодатҳои мухталиф ва сифоти накӯ бабор меоварад, монанди ихлос барои Аллоҳи мутаъол, таваккал бар ӯ, тарс аз ӯ, умед аз ӯ, ҳусни зан нисбат ба ӯ таъоло, сабру таҳаммул дар баробари мушкилот, мубориза бо ноумедӣ, розӣ шудан ба Худойи Аллоҳ, шукри ӯ таъолоро ба ҷо овардан, ба фазлу раҳматаш хушҳол шудан, дар баробари зоти ягонааш, тавозӯъ ва фурӯтанӣ намудан, ҳар гуна такаббур ва худписандиро тарк кардан, ба хотири ризои Парвардигор дар корҳои хайр харҷ кардан, шуҷоъату диловарӣ, қаноъату иззати нафс, ҳиммати воло ва ҷиддият, дар ҳама ҳол миёнаравӣ пеша кардан, аз ҳасад дурӣ намудан ва озод шудани ақлу андеша аз хурофоту ваҳмпарастӣ ва итминони қалб ва оромиши хотир ва ғайра.
2. Касе, ки ба қазо ва қадар имон дорад, дар зиндагияш дурӯст ҳаракат мекунад, на ҳеҷ неъмате ӯро мағрӯр ва на ҳеҷ мушкиле маъюсаш мекунад ва яқини комил дорад, ки мушкил ва сахтие, ки ба ӯ расида, аз тарафи Аллоҳ озмоиш аст ва ин тақдири Илоҳист, бинобарин ба ҷои бесабрӣ ва ҷазаъу фазаъ, сабр мекунад ва аҷрашро аз Аллоҳи мутаъол металабад.
3. Ин, ки аз асбоби гумроҳӣ ва сӯи хотима ҳимоят мешавад, зеро имон ба тақдир ӯро водор ба муҷоҳада мекунад. Муҷоҳадаи доим бар истиқомат ва пойдорӣ ва касрати анҷоми аъмоли солеҳ ва накӯ ва парҳез аз ҳар навъ гуноҳу нофармонӣ.
4. Имон ба тақдир мӯминро омода мекунад, то ин ки дар баробари мусибатҳо ва мушкилот муқовимат кунад ва дар баробари ҳар гуна сахтӣ ва душворӣ бо қувввати қалб ва яқини комил биистад ва дар айни ҳол аз асбоб низ кор бигирад.

Расули гиромӣ (с) мефармояд:

«عجباً لامر المؤمن إن أمره كله له خير، وليس ذلك إلا للمؤمن، إن أصابته سرّاء شكر فكان خيرا له، وإن أصابته ضرّاء صبر فكان خير له» . (صحيح مسلم شماره ٢٩٩٩).

«Ҳолати мӯмин аҷиб аст! ҳар кораш барои ӯ хайр аст ва ин ҷуз барои мӯмин барои каси дигаре нест, агар амри хурсандкунандае барояш бирасад, шукр мекунад, ки ин кор барояш хайр аст, ва агар амри нописанде ба ӯ бирасад, сабр мекунад, ки ин низ барояш хайр аст». (Саҳеҳи Муслим 2999).

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد، اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

25- Мафҳуми ибодат дар Ислом

Аҳдофи хутба

1- Баёни ҳадаф ва маром аз хилқат.
2- Равшан сохтани мафҳуми ибодат дар Ислом.
3- Ибрози танаввуъи ибодат дар Ислом.
4- Баёни ин, ки анҷоми аъмоли мубоҳ ба хотири ризои Аллоҳ, сабаби тақарруб мебошад.

Хутбаи аввал

الحمد لله فاطر السموات والأرض، غافر الذنب وقابل التوب شديد العقاب، ذي الطول لا إله إلا هو إليه المصير، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له خلق فسوى، وقدر فهدى، وأخرج المرعى، فجعله غثاءً أحوى، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله أرسله إلى جميع الثقلين الإنس والجن بشيراً ونذيراً، وداعياً إلى الله بإذنه وسراجاً منيراً، أقام الله به الحُجَّة، وأوضح الطريق، فصلوات الله وسلامة عليه وعلى آله وأصحابه وخلفائه الأربعة: أبي بكر وعمر وعثمان وعلي، وعلى سائر أصحابه الأخيار النجباء الأطهار. أما بعد:

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَمَا خَلَقْنَا ٱلسَّمَآءَ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَٰعِبِينَ ﴿١٦﴾ لَوْ أَرَدْنَآ أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا لَّٱتَّخَذْنَٰهُ مِن لَّدُنَّآ إِن كُنَّا فَٰعِلِينَ ﴿١٧﴾﴾ [الأنبياء:١٦-١٧]

«Мо ин осмону замин ва он чиро миёни он дуст, ба бозича наофаридаем. (16) Агар хостори бозичае мебудем, худ онро меофаридем, агар хоста будем».

Мусалмонон! Дар ин ояти карима ишора шудаст, ки бозӣ ва беҳӯдагарӣ бо соҳати ақдаси Илоҳӣ созгор нест ва агар бар фарзи маҳол ӯ саргармӣ мехост, ин бозичаҳо мутаносиби мақоми ӯ набуд. Оре! агар маҷмӯъаи ҳастиро ҳамроҳ бо мабдаъ ва мунтаҳои он дар назар бигирем, ҷаҳон пӯё ва ҳадафдор аст, ки бар асоси ҳақ ва ҳамроҳ бо ҳақ ва дорои ҳадафи собит буда ва фарҷоми он пирӯзии ҳақ аст, бинобарин офаринандаи ҷаҳони ҳастӣ дар пайи кори муҳимме будааст ва ҷаҳонро офаридааст, то мавҷуди шариф ва бо каромат, ҳамчун инсон дар он парвариш ёбад ва роҳи камолу саъодатро бипӯяд ва ҳақро бар ботил пирӯз гардонад ва ӯ таъолоро ба танҳои бипарастад.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾﴾ [الذاريات:٥٦]

«Инсу ҷинро наофаридем, магар ин, ки маро ибодат кунанд».

Ибодат кунанд, то аз ин тариқ такомул ёбанд ва ба Аллоҳ наздик шаванд ва ҳадафи офариниши ҳастии Ҷину Инс ибодати Аллоҳ аст. Ибодат иборат аст аз он охирин ҳадди хузуъ ва тавозӯъ, ки унвони таъаллуқ ва вобастагии мутлақ ва таслим беқайду шарти обид дар

баробари маъбуд анҷом мегирад, бинобарин ибодат ба маънои изҳори зиллат, олитарин навъи тазаллул ва сархамӣ дар баробари Аллоҳ аст.

Корномаи ҳамаи Анбиё (а) ва рисолоти онон низ, даъвати мардум ба парастиши Аллоҳ будааст ва равшан аст, ки Аллоҳи мутаъол ниёзе ба ибодати мо надорад, суди ибодат ба худи бандагон бармегардад. Ба ин тартиб мо ҳама барои ибодати Парвандигор офарида шудем, аммо муҳим инаст, ки бидонем ҳақиқати бандагӣ ва убудият чист?

«Абд» аз назари луғати Арабӣ ба инсоне мегӯянд, ки сар то по таъаллуқ ба мавло ва соҳиби худ дорад. Иродааш тобеъи иродаи ӯ ва хостааш тобеъи хости ӯст. Дар баробари ӯ молики чизе нест ва дар итоъати ӯ ҳар гиз сустӣ ба худ роҳ намедиҳад ва ба таъбири дигар, убудият –он гуна, ки дар мутуни луғат омада- изҳори охирин дараҷаи хузуъ дар баробари маъбуд аст ва ба ҳамин далел танҳо касе метавонад маъбуд бошад, ки ниҳояти инъом ва икромро кардааст ва ӯ касе ҷуз Аллоҳ нест. Бинобарин убудият ниҳояти авҷи такомули як инсон ва қурби ӯ ба Аллоҳ аст. Убудият ниҳояти таслим дар баробари зоти поки ӯст, убудият итоъати беқайду шарт ва фармонбардорӣ дар тамоми заминаҳост ва билохира убудияти комил онаст, ки инсон ҷуз ба маъбуди воқеъӣ, яъне Аллоҳи таборак ва таъоло наяндешад, ҷуз дар роҳи ӯ гом бар надорад ва ҳар чӣ ғайр аз ӯст, фаромӯш кунад, ҳатто хештанро!

Ва инаст ҳадафи ниҳонии офариниши башар, ки Аллоҳ барои вусул ба он майдони озмоише фароҳам сохта ва илму огоҳӣ ба инсон дода ва дар натиҷаи ниҳоиш низ, ғарқ шудан дар уқёнӯси раҳмати ӯст.

Парастиш ҷузъе аз вуҷуд ва кашиши фитрии инсон аст. Ин рӯҳи парастиш, ки дар инсон фитрист, ба парастиши сангу чуб ва хуршеду гов ва пулу мошин ва ҳамсар ва парастиши тоғӯтҳо кашида мешавад.

Анбиё барои эҷоди ҳисси парастиш наёмаданд, балки беъсати онон, барои ҳидояти ин ғаризаи фитрӣ ба масири дуруст аст. Бештари оёти марбут ба ибодат дар Қуръон, даъват ба тавҳид дар ибодот мекунад, на асли ибодат, зеро рӯҳи ибодат дар инсон вуҷуд дорад, мисли майл ба ғизо, ки дар ҳар кӯдаке ҳаст, вале агар роҳнамои нашавад, ба ҷои ғизо хок мехурад ва лаззат ҳам мебарад. Он гуна, ки дар набуди ҳазрати Мусо (а) ва ғайбати чиҳилрӯзааш, мардум бо иғвои Сомирий, ба парастиши гӯсолаи тиллойи Сомирий рӯй оварданд.

Мусалмонон! Вазифаи ҳақиқие, ки инсон ба хотири он офарида шудааст, ҳамин ибодати Аллоҳи таъоло аст ва чун ҳақиқати ибодат, камоли муҳаббат ва фурӯтанӣ ва итоъат барои Аллоҳи мутаъол аст, аз ин рӯ ибодат шомили ҳамаи он чӣ мешавад, ки Аллоҳ таъоло онҳоро дӯст медорад ва онро меписандад, пас ибодат мунҳасир бар

адои шаъоиру маносики хос намебошад.

Аллоҳ таборак ва таъоло инсонро роҳнамойи карда, ки чӣ гуна Аллоҳи бузургро ибодат ва парастиш намояд. Таклифҳои шаръӣ ва ибодоте, ки Аллоҳ таъоло инсонро ба анҷоми он фармон додааст, машрут ба доштани ақли солим ва иститоъату тавони анҷом додани он аст. Аллоҳ таъоло инсонро ба чизе, ки тавони анҷоми онро надорад, мукаллаф намесозад ва тамоми таклифҳо ва воҷиботи шаръӣ, ки Аллоҳ ҷалла ҷалолуҳу ба адои онҳо фармон додааст, барои ақл ва раъйи инсон маҷоли тағйиру табдил ва ҳазфу зиёдат дар он нест.

Асл дар ибодат, пайравӣ аз китоби Аллоҳ ва суннати Расули Аллоҳ аст. Бархе аз ибодат ҳоли зоҳирианд ки ба ҷасаду андомҳои инсонӣ таъаллуқ доранд, монанди намозу рӯза ва ҳаҷҷу закот ва тиловати Қуръону дуо ва корҳои сӯдманду муфид ва саъюу ҳаракат дар замин ва бархе аз ин ибодот, ибодоти ботинӣ мебошанд, ки бо қалб анҷом дода мешавад, мисли сано ва ситоиш ва шукри Аллоҳ ва муҳаббату тарс аз ӯ таъоло ва умед барои ӯ ва тавба ба сӯи ӯ ва таваккал бар вай ва сабру шикебойи ва ҳифзи қалб аз кина ва буғзу ҳасад ва тафаккур дар халқи Аллоҳ.

Ибодати Аллоҳ ба чизе, ки машрӯъ шуда ва тариқае, ки машрӯъ гардида, беҳтарин васила барои тақарруб ва наздикӣ ба сӯи Аллоҳ аст ва балки он ягона роҳ барои дарёфти ризои ӯст.

Аз шурути қабули ибодат назди Аллоҳ, ихлоси ният барои Аллоҳ ва пайравӣ аз фиристодаи ӯ, ҳазрати Муҳаммад (с) дар кайфияти адои он ибодот аст. Баландтарин ва олитарин мартабаи ибодат онаст, ки банда бояд парвардигорашро тавре ибодат кунад, ки гӯё ӯро медида бошад ва агар ӯ парвардигорашро дида наметавонад ва намебинад, яқин дорад, ки Аллоҳ ӯро мебинад ва ин дараҷаи (эҳсон) дар ибодат аст.

Бояд донист, ки яке аз бузургтарин анвоъи ибодат инаст, ки инсон аз дил ақида дошта бошад, ки ибодат ҳаққи Аллоҳ Ҷалла Ҷалолуҳу бар бандагон аст ва онҳо муваззафанд, то онро ба ҷо оваранд, ҳамчунон, ки соҳибони ҳақ, ҳаққи худро мехоҳанд.

Паёмбар (с) ба ҳазрати Маъоз (р) фармуд:

«يَا مُعَاذُ أَتَدْرِى مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ» . قَالَ اللَّهُ ورَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ «أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلاَ يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ، أَتَدْرِى مَا حَقُّهُمْ عَلَيْه اذا فعلوا ذلک» . قَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ . قَالَ «أَنْ لاَ يُعَذِّبَهُمْ». (متفق عليه)

"Эй Маъоз! оё медонӣ, ки ҳаққи Аллоҳ бар бандагон чист? Фармуд: Аллоҳ ва Расулаш беҳтар медонанд! Он ҳазрат (с) фармуданд: Ҳаққи Аллоҳ бар бандагон инаст, ки ӯро ибодат кунанд ва барои ӯ шарик қарор надиҳанд," ва он медонӣ ҳаққи бандагон бар Аллоҳ чист агар ин корро бикунанд? Фармуд: Аллоҳ ва Расулаш беҳтар медонанд!

Фармуданд: "Ҳаққи бандагон бар Аллоҳ инаст, ки ононро азоб накунад". (Муттафақун алайҳӣ).

Ҳоло донистем, ки рисолати инсон дар паҳлӯйи пиёда намудани низоми Илоҳӣ дар рӯи замин, ибодати Аллоҳ аст ва ибодат исмест, ки дарбаргирандаи тамоми гуфтору кирдорҳои ботинӣ ва зоҳирӣ, ки мавриди писанду қабули Аллоҳ Ҷалла Ҷалолуҳу қарор бигирад, шомил мешавад. Бинобирин намозу рӯза ва ҳаҷҷу ростгӯйи ва амонатдорию эҳсон ба падару модар ва ҳифзи пайвади хешовандӣ ва пойбандӣ ба аҳду паймон ва амри ба маъруфу наҳй аз мункар ва ҷиҳоди куффору мунофиқин ва хубӣ ба ҳамсояҳо ва ятиму дармонда ва ғарибу асир ва ҳайвонот ва азкору ниёиш ва тиловати Қуръон ва аз ҳамин қабил корҳо, намунаҳои вокеъӣ аз ибодат мебошанд.

Ба ин тиртиб мебинем, ки ибодат дорои уфуқи паҳноварва ҳавзаи густарда аст. Оре, ибодат ҳамаи абъоди зиндагиро фаро мегирад, аз шеваи ғизо хурдан, то масоили ташкили давлат, сиёсат, ҳукумат, умури тиҷоратӣ, кайфар ва ҷазо ва усулу равобити байналмилалӣ дар ҳоли ҷангу сулҳ, ҳама ва ҳама таҳти низом ва пӯшиши ибодат медароянд. Ба ҳамин ҷиҳат мулоҳиза мешавад, ки Китоби Аллоҳ, бандагони мӯминро бо дастӯроти таклифӣ ва аҳкоми шаръие, ки ҷанбаҳои гуногуни зиндагиро шомил мегарданд, мавриди хитоб қарор додааст.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم. أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين فاستغفروه انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله ، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Бародарони мусалмон! Аллоҳ дини Исломро дине дар ҳадди эътидолу васат қарор дода, ҳамон тавр, ки уммати Исломӣ дар байни умматҳои дигар, уммати васат ва дар ҳадди эътидол ва бидуни ифрот ва зиёдарави ва тафрит аст, лизо мусалмонон бояд дар ҳамаи умур миёнарав бошад, ҳатто дар тоъот ва ибодот аз тундӣ ва кундӣ бипарҳезад, зеро Аллоҳ динро барои бандагон осон гардонида аст, чунон ки мефармояд:

﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلۡعُسۡرَ ﴿١٨٥﴾﴾ [البقرة:١٨٥]

«Аллоҳ ба шумо иродаи осонӣ дорад ва иродаи дӯшворӣ бар шумо надорад».

Аз Уммулмӯминин Ойша (р) ривоят аст, ки фармуд:

«دخَلَ عليْها وعِنْدها امْرأَةٌ قال: منْ هَذِه؟ قالت: هَذِهِ فُلانَة تَذْكُرُ مِنْ صَلاتِهَا قال: « مَهُ عليكُمْ بِما تُطِيقُون،

فَوَاللَّهِ لا يَمَلُّ اللَّهُ حتَّى تَمَلُّوا وكَانَ أَحَبُّ الدِّينِ إِلَيْهِ ما داوَمَ صَاحِبُهُ عَلَيْهِ». (متفقٌ عليه).

«Паёмбар (с) назди Ойша (р) омаданд, дар ҳоле, ки зане назди ӯ нишаста буд. Фармуданд: «ин зан кист? Фармуд: ин фулонист ва аз намозхонданаш ёдоварӣ кард, фармуданд: «фақат он чиро, ки метавонед анҷом диҳед, савганд ба Аллоҳи мутаъол, ки зоти якто малӯл намешавад ва савобашро қатъ намекунад, то замоне, ки шумо хаста нашавед ва беҳтарин амал назди Расули Аллоҳ (с) амале буд, ки соҳибаш бар вай мудовамат намояд». (Муттафақун алайҳӣ).

Ибни Ҷавзӣ (р) мефармояд: «Беҳтарин амал мудовимтарини он аст, зеро давоми хайр мусталзими савоби мудовим аст ва мафҳуми ҳадис ризояти эътидол ва миёнаравӣ дар тамоми умур, ҳатто ибодот аст, ҳамчуноне, ки аз Анас (р) ривоят аст, ки фармуд:

«جاءَ ثَلاثَةُ رهْطٍ إِلَى بُيُوتِ أَزْواجِ النَّبِيِّ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم- يسْأَلُونَ عنْ عِبادَةِ النَّبِيِّ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم-، فَلَمَّا أُخبِروا كأَنَّهُمْ تَقَالُّوْها وقالُوا: أَين نَحْنُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم قَدْ غُفِر لَهُ ما تَقَدَّم مِنْ ذَنْبِهِ وما تَأَخَّر. قالَ أَحَدُهُم: أَمَّا أَنَا فأُصلِّي الليل أَبدا، وقال الآخَر: وَأَنا أَصُومُ الدَّهْرَ أَبداً ولا أُفْطِر، وقالَ الآخر: وأَنا اعْتَزِلُ النِّساءَ فلا أَتَزوَّجُ أَبداً، فَجاءَ رسول اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم إِلَيْهِمْ فقال: « أَنْتُمُ الَّذِينَ قُلْتُمْ كذا وكذَا؟، أَما واللَّهِ إِنِّي لأَخْشَاكُمْ للَّهِ وَأَتْقَاكُم له لكِني أَصُومُ وَأُفْطِر، وَأُصلِّي وَأَرْقُد، وَأَتزَوّجُ النِّسَاءَ، فمنْ رغِب عن سُنَّتِي فَلَيسَ مِنِّى».(متفقٌ عليه).

«Се шахс ба хонаҳои занони Паёмбар (с) омаданд аз ибодоти Паёмбар (с) пурсиш намуданд, чун барои эшон гуфта шуд, гӯё онро кам шумориданд ва гуфтанд: мо бо Паёмбар (с) чӣ муносибате дорем, дар ҳоле, ки гуноҳони гузаштаву ояндаи эшон бахшида шуда? Яке аз эшон гуфт: «ман ҳамеша дар тамоми умр тамоми шаб намоз мегузорам», дигаре гуфт: «ман тамоми умр рӯза медорам» ва саввуми гуфт: «ман аз занҳо дурӣ меҷӯям ва ҳар гиз издивоҷ намекунам!», Расули Аллоҳ (с) омад ва фармуд: «Шумо ҳамон касоне ҳастед, ки чунину чунон гуфтед? Аммо ба Аллоҳ савганд, ки ман аз ҳамаи шумо аз Аллоҳ бештар метарсам ва аз ҳамаи шумо парҳезгортарам ва ман рӯза мегирам ва ҳам ифтор мекунам ва намоз мехонам ва хоб меравам ва бо занон никоҳ мекунам ва касе, ки аз суннату тариқаи ман рӯй гардонад, аз ман нест».

Ҳамчунин он ҳазрат (с) фармуданд:

«هَلَكَ الْمُتَنَطِّعُونَ » قالَهَا ثلاثا. (رواه مسلم).

«Ҳалок шуданд «мутаъанитун» (касоне, ки бемаврид сахгирӣ карда ва дар гуфтору кирдорашон ғулӯ менамоянд». (Равояти Муслим).

Дар ҳадиси дигар мефармояд:

«إِنَّ الدِّينَ يُسْر، ولنْ يشادَّ الدِّينُ إلاَّ غَلَبه فسدِّدُوا وقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا، واسْتعِينُوا بِالْغدْوةِ والرَّوْحةِ وشَيْءٍ مِن الدُّلْجةِ». (رواه البخاري).

«Дар ҳақиқат дин осон аст ва касе, ки бо дин ба муқобила бархезад ва сахтгирӣ кунад, нокому мағлуб мегардад, пас ҳақро талаб намуда ва худро ба он наздик сохта ва шод бошед ва бо ҳаракати субҳгоҳӣ ва шомгоҳӣ ва охири шаб, ёрӣ ҷӯед». (Бухорӣ).

Яъне дар вақтҳои нишот ба анҷоми аъмоли солеҳа бипардозед.

Ривоят аст, ки Паёмбар (с) миёни Салмон (р) ва Абӯдардо (р) ақди ухуват ва бародарӣ бастанд. Салмон (р) ба дидани Абӯдардо (р) омад, дид, ки Умми Дардо (р) либосҳои кӯҳнаро пӯшида, суол кард, ки чаро ин таврӣ? Вай гуфт: Зеро бародарат Абӯдардо (р) ба занон майле надорад, дар ин ҳангом Абӯдардо (р) омада, таъомеро барои Салмон (р) омода карда гуфт: бихур, зеро ман рӯза дорам!. Салмон (р) гуфт: То ту нахурӣ ман намехурам ва нон хурд. Чун шаб шуд Абӯдардо (р) хост барои адои намоз бархезад, Салмон (р) фармуд: хоб шав, боз хост бархезад, Салмон (р) фармуд: бихоб. Чун охири шаб шуд, Салмон (р) фармуд: ҳоло бархез, ҳар ду бархоста намоз гузориданд. Салмон ба вай фармуд: «Ҳар ойина Аллоҳ бар ту ҳаққе дорад ва нафси ту бар ту ҳаққе дорад ва хонаводаат ба ту ҳаққе дорад ва ҳаққи ҳар касро ба ӯ адо кун». Вай назди Расули Акрам (с) омада мавзӯъро ёдоварӣ намуд. Паёмбар (с) фармуд: «Салмон рост гуфтааст». Саҳеҳи Бухорӣ.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

26- Ҳифзи забон

Аҳдофи хутба

1- Тарбияти нафс бар сухани нек, ки Аллоҳро хушнӯд месозад.

2- Дастёбӣ ба ризои Аллоҳ.

3- Парҳез аз суханони баду бемаъно.

Хутбаи аввал

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا من يهده الله فهو المهتد ومن يضلل فلا هادى له وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبده ورسوله .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

فأن أصدق الحديث كتاب الله وخير الهدى هدى محمد-صلى الله عليه وسلم- وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار .

Мӯминони гиромӣ! Неъмати баён дар шумори неъматҳои Илоҳӣ аст, ки ба инсон дода шудааст. Уламо ва донишмандон, нутқро мазҳари тафаккур ва таъаққул донистаанд. Онон сухан гуфтанро фасли мумайизи инсон аз ҳайвон медонанд.

Аллоҳи мутаъол низ пас аз таълими Қуръон ва офариниши инсон, таълими баёнро гӯшзад мекунад мефармояд:

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ ١ عَلَّمَ ٱلۡقُرۡءَانَ ٢ خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ ٣ عَلَّمَهُ ٱلۡبَيَانَ ٤﴾ [الرحمن:١-٤]

«Аллоҳи Раҳмон, Қуръонро омӯхт, инсонро офарид ва ба ӯ баёнро таълим дод».

Ва дар ояти дигар Аллоҳи мутаъол чунин мефармояд:

﴿أَلَمۡ نَجۡعَل لَّهُۥ عَيۡنَيۡنِ ٨ وَلِسَانٗا وَشَفَتَيۡنِ ٩ وَهَدَيۡنَٰهُ ٱلنَّجۡدَيۡنِ ١٠﴾ [البلد:٨-١٠]

«Оё ба ӯ (инсон) ду чашм надодаем ва забон ва ду лаб ва ҳарду роҳро (хайру шар) ба ӯ нишон додем».

Пас маълум мешавад, ки инсон қадри ин неъматро бидонад ва Аллоҳро сипос гӯяд, ҳар чанд, ки неъматҳои Аллоҳи мутаъол бисёраст ва инсон қодир ба шукри ҳамаи инҳо нест, Худованд мефармояд:

﴿وَإِن تَعُدُّواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ لَا تُحۡصُوهَآ ٣٤﴾ [إبراهيم:٣٤]

«Агар неъматҳои Аллоҳро бишуморед, ҳар гиз онро ҳисоб натавонед кард».

Намозгузорони азиз! Фаромӯш накунед, ки забон доройи ду буъди мусбат ва манфӣ аст ва наметавон гуфт, чун забон, неъмати азими Илоҳист, пас бояд ҳар чӣ бештар аз он истифода кард ва бидуни ҳисоб, ҳар суханеро бар забон ҷорӣ сохт.

Усулан яке аз нишонаҳои инсони оқил, онаст, ки беҷо сухан намегӯяд. Забони гӯё мизони ақли одамист. Ба қавли Саъдии Шерозӣ:

Сухандони парварда пири куҳан
Бияндешад онгаҳ бигӯяд сухан
Мазан бетаъаммул ба гуфтор дам
Накӯ гӯй гар дер гӯйи чӣ ғам
Бияндеш вонгаҳ баровар нафас
В-азон пеш бас кун, ки гӯянд бас
Ба нутқ одамӣ беҳтараст аз давоб
Давоб аз тӯ беҳ гар нагӯйи савоб

Инсони оқил аввал фикр мекунад, он гоҳ сухан мегӯяд ва ё ба таъбири дигар инсон бояд ҳангоми сухан гуфтан, таъаммул кунад ва беҳуда сухан нагӯяд, чаро, ки дар гуфтор, зимоми ихтиёрро аз каф диҳад, авоқиби бад ва зиёнбозӣ ба дунбол хоҳад дошт, чунон чӣ боз ҳам шайх Саъди мефармояд:

Забон дар даҳон эй хирадманд чӣ дони ки чист?
Калиди дари ганҷи соҳиб ҳунар
Чу дар баста бошад чӣ донад, касе
Ки ҷавҳарфурӯшаст ё пилавар

Бародарони азиз! Забон офатҳои бешуморе дорад, ки Қуръони Карим ба шиддат моро аз воқеъ шудан дар онҳо бар ҳазар доштааст. Аллоҳи мутаъол дар сураи «Ҳуҷурот» хитоб ба мӯминон мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱجۡتَنِبُواْ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعۡضَ ٱلظَّنِّ إِثۡمٞۖ وَلَا تَجَسَّسُواْ وَلَا يَغۡتَب بَّعۡضُكُم بَعۡضًاۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمۡ أَن يَأۡكُلَ لَحۡمَ أَخِيهِ مَيۡتٗا فَكَرِهۡتُمُوهُۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٞ رَّحِيمٞ ١٢﴾ [الحجرات:١٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Аз бисёр гумонҳо бипарҳезед, ки баъзе аз гумонҳо гуноҳ аст ва ҷосусӣ накунед ва баъзе аз шумо ғайбати баъзе накунад, оё касе аз шумо дӯст дорад, ки гӯшти бародари мурдаашро бихурад, пас аз он кароҳат дорed ва аз Аллоҳ битарсед, ки Аллоҳ тавбапазири меҳрубон аст».

Ва Расули Акрам (с) низ дар суханони гавҳарборашон борҳо моро аз истифодаи нодуруст аз забон, ин амонати Илоҳӣ боздоштаанд, чунон чӣ мефармуданд:

فعن معاذ بن جبل قال، قال رسول الله -صلي الله عليه وسلم-: «... ثم قال : ألا أخبرك بملاك ذلك كله؟ قلت: بلى يا رسول الله. فأخذ بلسانه وقال: كف عليك هذا قلت: يا رسول الله، وإنا لمؤاخذون بما نتكلم به؟ فقال: ثكلتك أمك يا معاذ وهل يكب الناس في النار على وجوههم أو قال: على مناخرهم إلا حصائد ألسنتهم». (رواه الترمذي وقال: حديث حسن صحيح).

Дар ин ҳадиси тӯлонӣ, пас аз ин, ки Расули Акрам (с) ёри бовафояш, Маъоз бин Ҷабал (р)ро ба аркони Ислом ва қӯллаҳои баланди он, ҳамчун намозу рӯза ва закоту ҷиҳод фарохонданд, сипас хитоб ба ӯ мефармояд: «Оё туро ба қаввом ва пояи тамоми ин корҳо огоҳ насозам? (Маъоз (р) мегӯяд:) гуфтам: Эй Расули Худо (с)! Оё мо ба гуфтаҳоямон хисобу китоб мешавем? Пас (Расули Аллоҳ) фармуд: -»Модарат ба азоят бинишинад- эй Маъоз, оё чизе ҷуз натоиҷ ва коштаҳои забонҳои мардум ононро бо суратҳояшон дар оташ меафканад?! (Ривояти Тирмизӣ, ҳадиси ҳасан саҳеҳ аст).

Бародарони азиз! Аз ҷумлаи ин рафтори ношоиста метавон ба ғайбат кардан, бӯҳтон задан, дурӯғгӯйи, истеҳзо ва масхара кардан, айбҷӯйи кардан, таъна задан, захми забон ба дигарон, фаҳшу носазогӯйи ва бисёр аз ахлоқи нописанд ва накӯҳидаи дигар намуд, ки ҳамагии онҳо аз офатҳои забон ба шумор меоянд.

Пас биёед бисёр зирак ва огоҳ бошем, то аз ин корди дупала, яъне забон истифодаи дуруст бибарем ва онро дар роҳи хайру салоҳ бакор гирифта ва аз роҳи шарру баде боздорем, зеро ҳамонгуна, ки забон, як неъмати азими Илоҳӣ ва дар ихтиёри мост, ӯ як амонат низ мебошад, ки мо бояд дар ҳифзи он кӯшо бошем ва ҳар гиз дар адои ин аммонат, хиёнат наварзем.

Расули гиромии Ислом ва ёрони бовафои эшон ва пайравони ростини онҳо, гузаштагони неки мо беҳтарин ва комилтарин усва ва намуна барои мо дар ҳифз ва постдорӣ аз забони худ ҳастанд, чунон чӣ дар ҳадиси собиқ мушоҳида намудед, ки Расули Акрам (с), чигуна ва бо чӣ шиддате Маъоз бин Ҷабал (р)ро барои ҳифз ва нигоҳбонӣ аз забону гуфтори худ роҳнамойи намуд ва дар ҳадиси дигаре, ки имом Бухорӣ (р) дар саҳеҳи худ онро ривоят намудааст, Расули Худо (с) мефармояд:

«و إن العبد ليتكلم بالكلمة من سخط الله لا يلقي لها بالا يهوي بها في جهنم».

"Банда бидуни таваҷҷӯҳ ва муболот калимаеро, ки Аллоҳро нохушнӯд месозад, бар забон меоварад ва василаи ҳамон калима дар дӯзах суқут хоҳад кард".

Гӯё ин, ки Расули Аллоҳ (с) бо ин сухан танҳо мо (мусалмонони имрӯзӣ)ро хитоб қарор додааст, зеро мутаъассифона дар ҷомеъаи Исломии муъосир камтар афродеро метавон ёфт, ки забони худро аз офоту муҳаррамот ҳифз намуда бошад ва дар нишастанҳо ва ҳамнишиниҳо ва ҷаласаҳои беҳадаф, ба ғайбату тӯҳмат ва истеҳзо ва айбҷӯйи дигарон напардохта бошад. Мутаъассифона бисёре аз мо, бахусус занҳои мусалмон, авқоти фароғи худро бо хӯрдани гӯшти бародар ва хоҳари динии хеш пардаи обрӯ ва ҳашамати онҳоро медоронанд, ҳоло он, ки аз ваъдаҳои хатарноки Аллоҳ ва Расул ғофил монда, онгоҳ, ки Расули Аллоҳ (с) хитоб ба ёронаш фармуданд:

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «من يضمن لي ما بين لحييه وما بين رجليه أضمن له الجنة». أخرج البخاري والترمذي عن سهل بن سعد رضي الله عنه.

"Касе, ки ҳифозат аз мобайни ду ришаш (забонаш) ва мобайни дупояш (шармгоҳаш)ро барои ман тазмин намояд, ман низ биҳиштро барои ӯ замонат мекунам". (Бухорӣ ва Тирмизӣ)

Ин ба он маъност, ки ҳар кас натавонист аз забону шармгоҳи худ дар баробари муҳаррамоти Илоҳӣ посдорӣ намояд, саранҷоми ӯ -ба Аллоҳ паноҳ- оташи ҷаҳаннам хоҳад буд.

Бори Илоҳо! Аз шари азоби дардноки охират ва оташи сӯзони ҷаҳаннам ба ту паноҳ меоварем ва аз ту мехоҳем, ба мо тавфиқ диҳӣ, то битавонем аз забони худ постдорӣ намоем ва аз офатҳои он дар амон бошем. Ба дурустие, ки ту бар ҳамаи умур қодиру тавонойи.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ، أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله جعل المؤمنين إخوة يتعاونون بينهم على البر والتقوى ويحترم كل واحد منهم الآخر في نفسه وماله وعرضه فكل المسلم على المسلم حرام دمه وماله وعرضه إلا بحق الإسلام، كما قال ذلك النبي المصطفى وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له رب الأرض والسماء، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله المجتبى صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه أهل البر والوفاء، وعلى التابعين لهم بإحسان ما تتابع القطر والندى، وسلم تسليما. آما بعد:

أيها الناس اتقوا الله تعالى وأمسكوا لسانكم واحترموا حقوق إخوانكم المسلمين وذبوا عن أعراضهم كما تذبون عن دمائهم وأموالهم.

Бародарони гиромӣ! Яке аз хатарноктарин паёмадҳои адами контроли забон дурӯғгӯйи аст ки ин бемории худ маншаъи амроз ва аърози бисёр кушандаи дигарест, ки боиси табоҳӣ ва нобудии фитрати поки инсон мегардад.

Расули гиромӣ (с) дар ҳадисе, ки имом Бухорӣ ва Муслими Найшопурӣ, ҳар ду дар саҳеҳашон онро зикр намуданд, мефармояд:

«إن الصدق يهدي إلى البر وإن البر يهدي إلى الجنة وما يزال الرجل يصدق ويتحرى الصدق حتى يكتب

عند الله صديقاً، وإياكم والكذب فإن الكذب يهدي إلى الفجور وإن الفجور يهدي إلى النار وما يزال الرجل يكذب ويتحرى الكذب حتى يكتب عند الله كذاباً».

"Ҳамоно сидқу ростӣ ба некӣ ҳидоят мекунад ва некӣ ба сӯи биҳишт ва шахс ҳамеша ростӣ пеша мекунад, то он ки ба мақоми "ростӣ" мерасад ва ҳамоно дурӯғ ба сӯи фуҷӯр мебарад ва фуҷӯр низ инсонро ба сӯи оташ мебарад ва шахс ҳамеша дурӯғ мегӯяд, то он ки назди Аллоҳ ба унвони дурӯғгӯ навишта мешавад".

Дурӯғ гуфтан илова бар азоби ухравӣ, осори бад ва мафосиди фаровонеро ҳам дар дунё ба дунбол дорад, ки аз ҷумлаи онҳо, беэътибору беарзиш кардани инсон дар ҷомеъа ва пошидани тухми адовату душманӣ ва тафриқа миёни дӯстон аст, ба ҳамин сабаб Аллоҳи мутаъол мӯминонро ба таҳқиқ ва баррасӣ ва тасаббут намудан дар мавриди суханоне, ки мешунавад, фаро хондааст. Он ҷо, ки мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن جَآءَكُمۡ فَاسِقُۢ بِنَبَإٖ فَتَبَيَّنُوٓاْ أَن تُصِيبُواْ قَوۡمَۢا بِجَهَٰلَةٖ فَتُصۡبِحُواْ عَلَىٰ مَا فَعَلۡتُمۡ نَٰدِمِينَ ٦﴾ [الحُجُرات:٦].

"Эй касоне, ки имон овардаед! Агар фосиқе бароятон хабаре овард (нисбат ба сиҳати хабар), таҳқиқ кунед, то мабодо аз рӯи нодонӣ қавмеро осеб бирасонед ва (баъд) аз он чӣ кардаед, пушаймон шавед".

Намозгузорони азиз! Аллоҳи пок ду фариштаро маъмур кардааст, то он чиро, ки мо бар забон овардаем, чӣ хуб ва чӣ бад, ёддошт намоянд ва дар рӯзи ҳисобу китоб дар додгоҳи Илоҳӣ аз зараи онҳо бозхост хоҳад шуд.

Аллоҳ мефармояд:

﴿كِرَامٗا كَٰتِبِينَ ١١ يَعۡلَمُونَ مَا تَفۡعَلُونَ ١٢﴾ [الانفطار:١٢].

«(Фариштагони) бузургворе, ки нависандагони (аъмоли шумо) ҳастанд, он чиро мекунед, медонанд».

Ва низ мефармояд:

﴿إِذۡ يَتَلَقَّى ٱلۡمُتَلَقِّيَانِ عَنِ ٱلۡيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ قَعِيدٞ ١٧ مَّا يَلۡفِظُ مِن قَوۡلٍ إِلَّا لَدَيۡهِ رَقِيبٌ عَتِيدٞ ١٨﴾ [ق:١٧-١٨]

«Он гоҳ, ки ду (фаришта) дарёфткунанда аз росту чап, муроқиб нишастаанд, (одамӣ) ҳеҷ сухане талаффуз намекунад, магар муроқибе омода назди ӯ (онро сабт мекунад)».

Бар ин асос Расули Аллоҳ (с) дар «ҷавомеъи калим»и хеш мефармояд:

«من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليقل خيرا أو ليصمت.. .» (رواه البخاري ومسلم).

Абӯҳурайра (р) аз Расули Аллоҳ (с) ривоят мекунад, ки эшон фармуданд: «Ҳар касе ба Аллоҳ ва рӯзи расотохез имон дорад, пас ё сухани нек гӯяд ва ё ин, ки хомӯширо баргузинад». (Ривояти Бухорӣ ва Муслим)

Пас эй бандагони! Тақвои Аллоҳро дар пеш гирифта ва ҷуз суханони

ҳақ, чизи дигаре бар забон ҷорӣ насозед.

Аллоҳ мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب: ٧٠-٧١].

«Эй касоне, ки имон овардаед, тақвои Аллоҳро дар пеш гирифта ва сухани устувор гӯед, то аъмоли шуморо ислоҳ намояд ва гуноҳонатонро ба шумо бибахшояд ва ҳар кас Аллоҳ ва Расуларо фармон барад, қатъан ба растагорӣ бузурге ноил шудааст».

اللهمَّ صلِّ وسلِّم وبارِك على عبدِك ورسولِك مُحمّد, وارْضَ اللهمَّ عن خلفاء نبيك الرّاشدين الأئمة الهداة المهديين ذوي القدر العلي والفخر الجلي ساداتنا وأئمتنا أبي بكر وعمر وعثمان وعلي وارض اللهم عن السبطين الشهيدين سيدي شباب أهل الجنة وقرتي أعين أهل السنة الإمام أبي محمد الحسن والإمام أبي عبدالله الحسين وعن أمهما فاطمة الزهرا وعن جدتهما خديجة الكبرى وعن الصديقة بنت الصديق عائشة أم المؤمنين وعن سائر أزواج نبيك الطاهرات وعن سائر آل بيت النبي المطهرين من الدنس والأرجاس وعن عمي النبي الكريم حمزة والعباس وعن من تبعهم بإحسان الى يوم الدين.

اللهم أحينا في موالاتهم وموالاة أولياءهم ومعاداة أعدائهم وأمتنا على ملتهم واحشرنا في زمرتهم.

اللهم أعز الإسلام والمسلمين ، وأذل الشرك والمشركين ، ودمر اللهم أعداء الدين ، واجعل هذا البلد آمناً مطمئناً وسائرَ بلاد المسلمين.

اللهم انصر من نصر الدين، اللهم انصر دينك وكتابك وسُنَّة نبيِّك - صلى الله عليه وسلم.

اللهم انصر إخواننا المسلمين في كل مكان يا حي يا قَيُّوم، اللهم انصرهم نصرًا مؤزَّرًا، وأيدهم بتأييدك، وأحفظهم بحفظك يا حي يا قيوم يا ذا الجلال والإكرام.

اللهم آمنَّا في أوطاننا، وأصلح أئمتنا، وولاة أمورنا، واجعل ولايتنا فيمن خافك واتقاك، واتبع رضاك يا رب العالمين، اللهم أَبرِم لهذه الأمة أمرَ رشدها يَعزُّ فيه أهل طاعتك، ويُذلّ فيه أهل معصيتك، ويُؤمر فيه بالمعروف، ويُنهى فيه عن المنكر؛ إنك على كل شيء قدير.

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ وَٱلۡإِحۡسَٰنِ وَإِيتَآيِٕ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَيَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِ وَٱلۡبَغۡيِۚ يَعِظُكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ ٩٠﴾ [النحل: ٩٠]

27- Зиндагии ҳақиқӣ, зиндагии охират аст

Аҳдофи хутба

1- Тақвият додани имон ба рӯзи охират.
2- Ташвиқ барои касби тӯша барои охират.
3- Барҳазар сохтан аз такя ба дунё.
4- Баёни фарқ байни дунёи фонӣ ва охирати ҷовидон.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي أحيا قلوب عباده المؤمنين بالإيمان وجعل لهم نهاية يؤجرون ويكرمون وينعمون في يوم القرار والصلاة والسلام علي خير من بشر الأخيار وأنذر الأشرار وعلي آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان الي يوم القرار. وبعد:

Бародарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй мӯминон! Чунон чи ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред магар дар ҳоле, ки мусалмон бошед».

Пас худам ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи мутаъол даъват мекунам.

Бародарони гиромӣ ва мӯминони биҳишту зиндагии охират! Мавзӯъи ин ҳафтаи мо дар бораи зиндагии ҳақиқист, зиндагие, ки пас аз зиндагии дунёвии муваққатӣ шурӯъ мешавад ва ҳаргиз поён надорад. Оре, ин ҷаҳон ва тамоми ҳасту нести ин зиндагии моддӣ, фано хоҳад шуд ва он чӣ боқӣ мемонад, зоти гиромии Аллоҳи мутаъол ва зиндагии ҳақиқии охират аст:

﴿كُلُّ مَنۡ عَلَيۡهَا فَانٖ ٢٦ وَيَبۡقَىٰ وَجۡهُ رَبِّكَ ذُو ٱلۡجَلَٰلِ وَٱلۡإِكۡرَامِ ٢٧﴾ [الرحمن:٢٦-٢٧]

«Ҳар чӣ бар рӯи он (замин) аст, фонӣ мешавад ва (танҳо) рӯи парвардигори зулҷалолу гиромии туст, ки боқӣ мемонад».

Аллоҳи мутаъол дар бораи беарзишии ин дунё ва зиндагии нопойдори он дар каломи маҷидаш ҳушдор дода ва ба арзиш ва аҳамияти зиндагии охират таъкид намудааст.

﴿ٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا لَعِبٞ وَلَهۡوٞ وَزِينَةٞ وَتَفَاخُرُۢ بَيۡنَكُمۡ وَتَكَاثُرٞ فِي ٱلۡأَمۡوَٰلِ وَٱلۡأَوۡلَٰدِۖ كَمَثَلِ غَيۡثٍ أَعۡجَبَ ٱلۡكُفَّارَ نَبَاتُهُۥ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصۡفَرّٗا ثُمَّ يَكُونُ حُطَٰمٗاۖ وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِ عَذَابٞ شَدِيدٞ وَمَغۡفِرَةٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٞۚ وَمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلۡغُرُورِ ٢٠﴾ [الحديد:٢٠] .

« Бидонед, ки зиндагии инҷаҳонӣ бозича аст ва беҳудагиву ороиш ва фахр кардану афзунҷӯӣ дар молҳову авлод монанди бороне бавақт аст, ки рӯиданиҳояш кофиронро ба шигифт афканад (хурсанд,

кунад). Сипас пажмурда мешавад ва бини, ки зард гаштааст ва хошок шудааст. Ва дар охират насиби гурӯҳе азоби сахт аст ва нисбати гурӯҳе бахшоиши Худо ва хушнӯдии Ӯ. Ва зиндагии дунё чизе ҷуз матоъи фиребанда нест».

Пас зиндаги дар дунё фақат як баҳори зудгузарест, ки ба зудӣ тирамоҳу зимистон, тозагӣ ва шодобии онро дар ҳам хоҳад печид ва фақат зиндагии ҳақиқии охират боқӣ хоҳад монд. Оре, таваҷҷӯҳ фармудед, ки зиндагии дунё, чизе ҷуз матоъи фиребанда нест.

Дар ҷои дигаре маъбуди якто ва ягона дар бораи дунё ва беарзишии он мефармояд:

﴿إِنَّمَا مَثَلُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ مِمَّا يَأۡكُلُ ٱلنَّاسُ وَٱلۡأَنۡعَٰمُ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَخَذَتِ ٱلۡأَرۡضُ زُخۡرُفَهَا وَٱزَّيَّنَتۡ وَظَنَّ أَهۡلُهَآ أَنَّهُمۡ قَٰدِرُونَ عَلَيۡهَآ أَتَىٰهَآ أَمۡرُنَا لَيۡلًا أَوۡ نَهَارٗا فَجَعَلۡنَٰهَا حَصِيدٗا كَأَن لَّمۡ تَغۡنَ بِٱلۡأَمۡسِۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ ٢٤﴾ [يونس:٢٤]

« Масали зиндагии дунё, чун боронест, ки аз осмон нозил кунем, то ба он ҳар гуна растаниҳо аз замин бирӯяд, чӣ онҳо, ки одамиён мехӯранд ва чӣ онҳо, ки чорпоён мечаранд. Чун замин зинати худ баргирифт ва ороста шуд ва мардумаш пиндоштанд, ки худ қодир бар он ҳама будаанд, фармони мо шабҳангом ё ба рӯз даррасад ва чунон аз бехаш барканем, ки гӯӣ дирӯз дар он макон ҳеҷ чиз набудааст, оётро барои мардуме, ки меандешанд, ба тафсил баён мекунем».

Ва инаст он чӣ, ки мо ба он дил бастаем, таъбири дигареро мулоҳиза фармоед, ки Аллоҳи ягона ва маъбуди ҳақиқии мо, ки холиқ ва мудаббири ин ҷаҳон ва ҷаҳони охират аст, дар бораи ин зиндагӣ чӣ мефармояд:

﴿وَمَا هَٰذِهِ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَآ إِلَّا لَهۡوٞ وَلَعِبٞۚ وَإِنَّ ٱلدَّارَ ٱلۡأٓخِرَةَ لَهِيَ ٱلۡحَيَوَانُۚ لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ ٦٤﴾ [العنكبوت:٦٤]

«Ва ин зиндагии дунё (чизе) ҷуз саргамӣ ва ё бозича нест ва бешак агар медонистанд сарои охират ҳамон зиндагии (воқеъӣ) аст».

Пас зиндагии охират, ҳамон зиндагии ҳақиқист, ки ману шумо барои он офарида шудаем ва дар он ҳамеша хоҳем монд ва хушо ба саъодати касоне, ки аз аҳли баҳишт ва растагории доим бошанд, ки дар он сурат ҳамвора дар неъмати абадӣ хоҳанд буд.

﴿فَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلۡمُقَرَّبِينَ ٨٨ فَرَوۡحٞ وَرَيۡحَانٞ وَجَنَّتُ نَعِيمٖ ٨٩﴾ [الواقعة:٨٨-٨٩]

«Ва аммо агар аз асҳоби рост (саъодатманд) бошад, пас (дар) осоишу райҳон ва боғи (биҳишт) пурнеъмат аст».

Ва ин неъматҳои бепоён ва абадӣ ва сармадии биҳишти ҷовидон ва дилпазир ва поёнопазир аст, ки умедворем Аллоҳи ягона ва якто ману шуморо ҷузъи он бандагони пирӯз сарафроз бигардонад.

﴿وَجَزَىٰهُم بِمَا صَبَرُواْ جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾ مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِۖ لَا يَرَوۡنَ فِيهَا شَمۡسًا وَلَا زَمۡهَرِيرًا ﴿١٣﴾ وَدَانِيَةً عَلَيۡهِمۡ ظِلَٰلُهَا وَذُلِّلَتۡ
قُطُوفُهَا تَذۡلِيلًا ﴿١٤﴾ وَيُطَافُ عَلَيۡهِم بِـَٔانِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ وَأَكۡوَابٍ كَانَتۡ قَوَارِيرَا۠ ﴿١٥﴾ قَوَارِيرَاْ مِن فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقۡدِيرًا ﴿١٦﴾ وَيُسۡقَوۡنَ فِيهَا كَأۡسًا كَانَ
مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا ﴿١٧﴾ عَيۡنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلۡسَبِيلًا ﴿١٨﴾ ۞ وَيَطُوفُ عَلَيۡهِمۡ وِلۡدَٰنٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيۡتَهُمۡ حَسِبۡتَهُمۡ لُؤۡلُؤًا مَّنثُورًا ﴿١٩﴾ وَإِذَا رَأَيۡتَ ثَمَّ
رَأَيۡتَ نَعِيمًا وَمُلۡكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾ عَٰلِيَهُمۡ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضۡرٌ وَإِسۡتَبۡرَقٌۖ وَحُلُّوٓاْ أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ وَسَقَىٰهُمۡ رَبُّهُمۡ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾﴾

[الإنسان:١٢-٢١]

«Ба мукофоти сабре, ки кардаанд, биҳишту ҳарир дод. Дар он ҷо бар тахтҳо такя задаанд на ҳеҷ офтобе мебинанд ва на хунукии сахте. Сояҳои дарахтонаш бар сарашон афтода ва меваҳояш ба фармонашон бошад. Косаҳои нуқрагину кӯзаҳои шароб миёнашон ба гардиш дармеояд. Кӯзаҳое аз нуқра, ки онҳоро ба андоза пур кардаанд. Дар он ҷо ҷоме бинӯшонандашон, ки омехта бо занҷабил бошад, аз чашмае, ки онро салсабил мегӯянд. Ва писароне ба гирдашон мечарханд, ки чун онҳоро бубинӣ, пиндорӣ марвориди парокандаанд. Чун бингарӣ, ҳар чи бингари неъмат фаровон аст ва фармонравоии бузург. Бар танашон ҷомаҳоест аз сундуси сабз ва истабрақ. Ва ба дастбандҳое аз нуқра зинат шудаанд ва онҳоро Парвардигорашон шароби пок бинӯшонад».

Бале азизон! Инаст он зиндагии ҳақиқӣ ва сарои доимие, ки мову шумо ҳамеша дар он хоҳем монд ва инаст, он неъматҳое, ки бояд мо барои расидан ба он, бояд бо ҳам рақобат дошта бошем, бештарин авқоту талоши худро дар роҳи расидан бо он сарф намоем.

Аммо ин инсони ғофил чиқадар аз ҳадаф дур аст, яъне худи ману шумо чиқадар дар ғафлат зиндагӣ мекунем ва чиқадар ба ин ҷаҳони фонӣ ва зебу зинати он дил бастаем ва худро мефиребем ва умри арзишманди худро беҳуда сарф мекунем ва ногаҳон фурсат тамом мешавад ва ба сӯи охират ва зиндагии ҳақиқӣ тела дода мешавем.

Абӯҳурайра (р) мефармояд: Шунидам Расули Аллоҳ (с) мефармуданд:

«لا يَزَالُ قَلْبُ الْكَبِيرِ شَابًّا فِي اثْنَتَيْنِ: فِي حُبِّ الدُّنْيَا، وَطُولِ الأَمَلِ».(بخارى ٦٤٢٠)

«Дили инсонҳои кӯҳансол дар ду чиз ҳамчунон мемонад: дӯстии дунё ва орзӯйи тӯлонӣ». (Ривояти Бухорӣ 6420).

Ва Алӣ (р) мефармояд:

«ارتحلت الدنيا مدبرة، وارتحلت الآخرة مقبلة ولكل واحدة منهما بنون، فكونوا من أبناء الآخرة، ولا تكونوا من أبناء الدنيا، فإن اليوم عمل ولا حساب، وغدا حساب ولا عمل».

«Дунё дар ҳолати дуршудан ва охират дар холи наздик шудан аст ва ҳар кадом аз ин ду фарзандоне доранд, пас шумо аз фарзандони охират бошед ва аз фанзандони дунё мабошед, зеро ки имрӯз амал аст ва ҳисобе нест ва фардо ҳисоб аст ва амале нахоҳад буд».

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين والحمد لله رب العالمين.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه، كما يحب ربنا ويرضى، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

Бародарони гиромӣ! Расули гиромии мо (с) мефармояд:

«إذا مات ابن آدم انقطع عمله إلا من ثلاث ؛ صدقة جاريه ؛ أو علم نافع ينتفع به ؛ أو ولد صالح يدعو له».(به روايت مسلم)

«Ҳар гоҳ инсон бимирад, амалаш қатъ мегардад, магар аз се чиз: садақаи ҷория ё илме, ки аз он истифода шавад ва ё фарзанди неке, ки барояш дуо кунад». (Ривояти Муслим).

Пас зиндагии дунё арзише надорад, ки инсон ҳамаи чизи худро сарфи он кунад. Инсони оқил касест, ки аз вақту имконоте, ки дар ихтиёр дорад, барои obод кардани охират истифода кунад ва бидонад, ки зиндагии ҳақиқӣ, зиндагии охират аст.

Сарварони гиромӣ! Оё медонед, ки имон ба рӯзи охират чӣ самароти арзишманде дорад. Ба ин нукоти бисёр муҳим таваҷҷӯҳ дошта бошед.

1. Шавқу рағбат ба анҷоми тоъот ва ҳирс бар он, ба хотири подош ва савобе, ки дар пай дорад.
2. Тарс аз гуноҳ ва палид шудан ба он аз тарси он рӯз.
3. Тасаллӣ ва итминони мӯмин аз он чӣ аз даст медиҳад, ба хотири умедворӣ, ки савоби биҳишт ва неъматҳои он дорад.
4. Итминон ба рӯзи растохез, асоси саъодати фарду ҷомеъа аст, зеро вақте, ки инсон имон дошта бошад, ки Аллоҳи мутаъол махлуқотро пас аз мурданашон зинда мекунад ва аз ҳар хубу бади онон, ҳисоб мегирад ва интиқоми мазлумро мегирад, ҳатто аз ҳайвон, ҳатман ба роҳ меояд ва ба тоъати Аллоҳ машғул мешавад, бинобарин решаи шарру фасод аз байн меравад ва хайру некӣ бар ҷомеъа ҳоким мешавад ва фазилату итминон ва оромиш ҳама ҷоро фаро мегирад.

Пас бо таваҷҷӯҳи нукоти фавқ, арзиши имон ба рӯзи охират, бисёр ҳаётӣ аст ва ба ҳамин далел бахши умдае аз Қуръони Карим ба ин амр ихтисос ёфтааст.

Ва аммо барои ин, ки ҳақиқати беарзиши ин дунё ва аҳамияти охират ва сарои ҷовидони биҳишти барринро бидонем, хулосаеро аз як ҳадиси муфассал аз саҳеҳи Бухорӣ, ки Саҳобии ҷалилулқадр ва шогирди мунҳасир ба фарди Расули мукаррам (с), яъне ҳазрати Абӯҳурайра Давсий (р) ривоят кардааст, дар ин ҷо меоварем, ки Расули бузургворамон (с) дар тавсифи як саҳна аз рӯзи ҳашр мефармояд:

«Пас аз он Аллоҳи мутаъол аз қазовати байни бандагон дар ҳоле фориғ мешавад, ки фақат яке аз бандагонаш байни биҳишту дӯзах билотаклиф мондааст ва ӯ охирин фарди дӯзахист, ки вориди биҳишт мешавад. Ӯ ки чеҳрааш ба сӯи дӯзах аст, мегӯяд: Парвардигоро! Чеҳраамро аз дӯзах баргардон, зеро вазиши ҳавои оташи он ҳоламро ба ҳам мезанад ва шӯълаҳои оташинаш маро месӯзонад. Аллоҳи мутаъол мефармояд: Агар ин хостаатро бароварда созам, чизи дигаре намехоҳӣ? Мегӯяд: савганд ба иззатат, ки намехоҳам! Ва чандин аҳду паймони дигаре мебандад. Аллоҳи мутаъол чеҳраашро аз ҷониби дӯзах бармегардонад. Вақте чеҳрааш ба сӯи биҳишт мешавад ва шодобии онро мебинад, ибтидо андаке сукут мекунад, сипас мегӯяд: : يَا رَبِّ قَدِّمْنِي عِنْدَ بَابِ الْجَنَّةِ» Парвардигоро! Маро наздик ба дарвозаи биҳишт бибар! Аллоҳи мутаъол ба ӯ мегӯяд: магар ту аҳду паймон набастӣ, ки дигар чизе нахоҳӣ? мегӯяд: Парвардигоро! Маро шақитарин бандаат магардон! Аллоҳи мутаъол мефармояд: агар ин хостаатро низ бароварда созам, чизи дигаре намехоҳӣ? Мегӯяд: « لا وَعِزَّتِكَ لا أَسْأَلُ غَيْرَ ذَلِكَ» , савганд ба иззати ту, ки дигар чизе намехоҳам! Аллоҳ ӯро наздики дарвозаи биҳишт мебарад. Вақте чашмаш ба зебоиҳо ва шодобиҳои биҳишт меафтад, лаҳзае сукут мекунад, сипас мегӯяд: «يَا رَبِّ أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ», Бори Илоҳо! Маро вориди биҳишт гардон. Аллоҳи мутаъол мефармояд: «وَيْحَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَغْدَرَكَ», вой бар ту эй фарзанди Одам, чӣ қадар аҳдшикан ҳастӣ! Магар ту бо ман он ҳама аҳду паймон набастӣ, ки чизи дигаре нахоҳӣ?. мегӯяд: Парвардигоро! Маро шақитарини (бадбахт) бандагонат магардон! Аллоҳи мутаъол ба ин рафтори бандааш механдад. Сипас ба ӯ иҷоза медиҳад, ки вориди биҳишт шавад ва мефармояд: Акнун ҳар чӣ орзӯ дорӣ, бихоҳ! Пас у онқадар металабад, ки орзӯҳояш ба поён мерасад. Аллоҳи азза ва ҷалла ба ёдаш меандозад, ки чунину чунон бихоҳ, то ин, ки ин орзӯҳо низ ба поён мерасад. Ҳақ таъоло мефармояд: ду баробари он чӣ хостӣ ба ту иноят фармудам».

Ва дар ривояти Абӯсаъиди Хузрӣ (р) омадааст, ки ман худам шунидам, ки он ҳазрат (с) фармуд: « قَالَ اللَّهُ: لَكَ ذَلِكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ », Аллоҳи мутаъол фармуданд: барои ту он чӣ ки хостӣ ва ба даҳ боробари он.«

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيدظ

ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

28- Равиши даъвати Анбиё (а)

Аҳдофи хутба

1- Тазаккур додани мардум ба заҳматҳои Анбиё дар расонидани паёми Аллоҳ.

2- Ташвиқи даъватгарон барои иқтидо ба Анбиё дар роҳи дуруст ва комёбии даъват.

3- Эҳтимом додан ба таҷдиди роҳу равиши даъват мутобиқ ва замону макон.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

أما بعد:

Бародарону хоҳарони азиз! Даъвати Анбиё василаи наҷоти башарият аз микробҳо ва олӯдагиҳои ширку бутпарастӣ ва поксозии ҷомиъа аз алӯдагиҳо ва хабосати фасод ва инҳилоли ахлоқӣ ва ҳараҷу мараҷ ва бебандуборӣ ва беназмӣ буд.

Қуръони Карим дар ин замина мефармояд:

﴿كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ لِيَحۡكُمَ بَيۡنَ ٱلنَّاسِ فِيمَا ٱخۡتَلَفُواْ فِيهِۚ وَمَا ٱخۡتَلَفَ فِيهِ إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡبَيِّنَٰتُ بَغۡيَۢا بَيۡنَهُمۡۖ فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لِمَا ٱخۡتَلَفُواْ فِيهِ مِنَ ٱلۡحَقِّ بِإِذۡنِهِۦۗ وَٱللَّهُ يَهۡدِي مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٍ ٢١٣﴾ [البقرة:٢١٣]

«Мардум як уммат буданд, пас Худо паёмбарони муждадиҳанда ва бимдиҳанда бифиристод ва бар онҳо китоби барҳақ нозил кард, то он китоб дар он чӣ мардум ихтилоф доранд, миёнашон ҳукм кунад, вале ғайри касоне, ки китоб бар онҳо нозил шуда ва ҳуҷҷатҳо ошкор гашта буд, аз рӯи ҳасаде, ки нисбат ба ҳам меварзиданд, дар он ихтилоф накарданд. Ва Худо мӯъминонро ба иродаи худ дар он ҳақиқате, ки ихтилоф мекарданд, роҳ намуд ва Худо ҳар касро, ки бихоҳад, ба роҳи рост ҳидоят мекунад!».

Ин ояти карима ишора ба ин воқеъият дорад, ки инсонҳо дар ибтидо бар ҳидоят ва дини ҳақ буданд, баъдҳо ихтилофу чанддастагӣ дар миёни онҳо бурӯз кард ва бо ҳам ба низоъу кашмакаш бархостанд ва дар рӯи замин фасод барпо карданд ва аз роҳи дуруст ва мустақим мунҳариф шуданд, дар натиҷа Аллоҳ миёни онҳо Паёмбаронро –ба унвони башоратдиҳанда ва бимдиҳанда- мабъус намуд.

Аз ҳазрати Абдуллоҳ бин Аббос ривоят шуда, ки «фосилаи замон миёни ҳазрати Одаму Нӯҳ (а) даҳ қарн буд ва дар ин фосила инсонҳо бар ҳақ буданд, то ин ки ихтилофу инҳироф миёни онҳо бурӯз кард, Аллоҳ ҳазрати Нӯҳ ва соири Анбиёи баъд аз ӯро ба манзури бозгардонидани башарият ба ҷодаи ҳаққу савоб мабъус намуд.

Аллоҳи бории таъоло, ки асдақул-қоилин аст, ҳадаф аз беъсати Паёмбарони гиромиро баён мефармояд:

﴿رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةُۢ بَعۡدَ ٱلرُّسُلِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ١٦٥﴾ [النساء:١٦٥]

«Паёмбарон башоратдиҳанда ва тарсонандагонанд, то барои мардум бар Аллоҳ ҳуҷҷату баҳонаи баъд аз (ирсоли) Паёмбарон набошад ва Аллоҳ аст, боиззату бо ҳикмат».

Чунон чӣ Аллоҳи таъоло ҳар Расулеро ба унвони наҷотдиҳандаи қавмаш аз торикии нодонӣ ва гумроҳӣ қарор дода ва мефармояд:

﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَآ أَنۡ أَخۡرِجۡ قَوۡمَكَ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ وَذَكِّرۡهُم بِأَيَّىٰمِ ٱللَّهِۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّكُلِّ صَبَّارٖ شَكُورٖ ٥﴾ [إبراهيم:٥]

«Ва ҳамоно фиристодем Мӯсоро бо ояҳои худ, ки берун овар қавми худро аз торикӣ (ширку гумроҳӣ) ба сӯи нур (ҳидоят ва тавҳид) ва ба ёдашон биёвар рӯзҳои Аллоҳро (неъматҳои Аллоҳ ё воқеъаҳо ва бархурдҳои замона), ҳамоно дар инаст нишонаҳо барои ҳар шикебо ва шукргузор».

Дар ин ҷо муҳимтарин шохиси даъвати Анбиё (а) ва хасоис ва вижагиҳои онро хидмати шумо азизон баён мекунам, бошад, ки чароғе бар фарози роҳи даъватгарон бошад.

Даъвати Анбиё забонист, яъне ба ваҳй ва таклифи Аллоҳ муттакӣ мебошад.

Анбиё бар рисолати хеш музде наметалабад, балки музд ва аҷри худро аз Аллоҳ мехоҳанд.

Ихлоси дин барои Аллоҳ ва даъват ба парастиши ӯ яке дигаре аз вижагиҳои даъвати Анбиё аст.

Даъвати онон дар авҷи соддагӣ ва басотат буда ва ҳеҷ таклифу таъқиде дар он вуҷуд надорад.

Ҳадаф ва мақсад дар даъвати Анбиёи гиром, возеҳу равшан аст.

Зуҳд дар дунё ва бартарии охират бар дунё, яке дигаре аз вижагиҳои даъвати Анбиё аст.

Таъкид бар ақидаи тавҳидӣ ва ташдид дар амри имон ба ғайб, яке аз дигар имтиёзоти даъвати Анбиё аст.

Инаст муҳимтарин вижагиҳои даъвати Анбиёи киром, ки инак ҳар як аз ин вижагиҳоро ба ихтисор тавзеҳ медиҳем ва дар ин росто, аз Аллоҳи мутаъол мадад мехоҳем.

Мақсад аз ин ҷумла инаст, ки маншаъ ва масдари ин даъват ваҳйи Аллоҳ мебошад. Бинобарин ин даъват бархоста ва нашъатгирифта аз вуҷуди Паёмарон нест ва натиҷаи шароит ва авомили иҷтимоъии замони онон низ аз қабили зулму туғён, ҷабру истибдод, залолату инҳироф ва ғайра, нест, ҳамчуноне, ки баромада ва фишурдаи афкори амиқи Паёмбарон, ё алами онон бар вазъияти асафбори ҳоким ба ҷомеъа низ, намебошад.

Ҳеҷ кадоме аз ин авомил масдару маншаъи даъвати онон ба ҳисоб намеояд, балки ягона омил ва боиси он ваҳй ва таклифи Илоҳисту бас ва тамоми он чӣ онҳо овардаанд, реша дар ваҳй дорад, ба ҳамин хотираст, ки ҳамагӣ ба ақвоми худ гуфтаанд:

﴿إِنۡ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّۚ ٥٠﴾ [الأنعام: ٥٠]

«Пайравӣ ва табаъият намекунам, магар ҷуз он чӣ ба сӯи ман ваҳй шудааст».

Бинобари инҳо саҳме (ҷуз таблиғ) дар ваҳй надорад. Паёмбарон ба ҳеҷ унвон таслими авомили нафсӣ ва дарӯнӣ ва ё ҳаводиси муваққат ва хориҷӣ намешаванд ва рисолати хешро бо авзоъ ва аҳволу хости ҷавомеъ татбиқ намедиҳанд. Аллоҳи мутаъол дар робита бо Расули Аллоҳ, ҳазрати Муҳаммад (с) мефармояд:

﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ ٣ إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ ٤﴾ [النجم: ٣-٤]

«Ва сухан аз рӯи ҳаво (ҳавас) намегӯяд, ин сухан фақат он чизест, ки ба ӯ ваҳй мешавад».

Пас Паёмбар (с) ба ҳеҷ унвон наметавонад камтарин табдилу таҳриф ва таъдиле дар рисолат ва аҳкоми Аллоҳ ба вуҷуд оварад. Бо диққат дар сирати Анбиё (а) фарқи нубуват ва подшоҳӣ ба вузуҳ равшан мегардад, чун Анбиё (а) ҳозир ба муъомила бо кӯчакатарин чиз аз умури даъвати худ намебошанд, ҳар чанд, баҳое, ки дар муқобили он мепардозанд, бисёр фаровон бошад, аммо даъвати роҳбарону муслиҳини сиёсӣ ва иҷтимоъӣ ҳар гиз чунин нест. Замоне, ки мушрикини Қурайш саховатмандона ба Паёмбар пешниҳод доданд, ки мулку сарвати фаровоне ба ӯ бидиҳанд, ё зеботарин ва шарифтарин занонро ба ақди издивоҷу никоҳи ӯ дароваранд ва подшоҳӣ ва раҳбарии Шибҳи Ҷазираро ба ӯ вогузор кунанд, аммо дар муқобил аз

даъват даст бардорад ва аз танқиди худоёни онҳо ва масхара кардани бутҳо худорӣ кунад. Ҷавоб ва мавзеъи Расули Аллоҳ дар муқобили пешниҳоди онон чӣ буд? Ин сухани ҷовидона ва машҳуреро бар забон ронд, ки то абад дар гузари замон такрор хоҳад шуд:

«والله لو وضعوا الشمس في يميني، والقمر في يساري، على أن أترك هذا الأمر حتى يظهره الله أو أهلك فيه ما تركته».

"Қасам ба Аллоҳ, агар офтобро дар дасти рост ва моҳро дар дасти чапам қарор диҳанд, дар муқобил ин, ки аз ин даъват сарфи назар кунам, онро то замоне, ки Аллоҳ онро зоҳир менамояд ва иззат мебахшад, ё дар роҳи он шаҳид мешавам, онро раҳо нахоҳам кард". китобҳои сират.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ لِلهِ رَبِّ العَالمِينْ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلىَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ-صلى الله عليه وسلم-، وَعَلى آلِهِ وَأصْحَابِهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إلِىَ يَوْمِ الدِّيْن.

أمّا بعد:

Бародарон ва хоҳарони гиромӣ! Дар хутбаи қабл яке аз ин вижагиҳои даъвати Паёмбаронро зикр намудем ва дар ин хутба ба идомаи он мепардозем.

Дуввумин вижагии дигар дар даъвати Паёмбарон инаст, ки онҳо музду аҷр дар муқобили даъват аз ҳеҷ касе мутолаба немекунанд:

﴿يَٰقَوۡمِ لَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ أَجۡرًاۖ إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱلَّذِي فَطَرَنِيٓۚ أَفَلَا تَعۡقِلُونَ ٥١﴾ [هود: ٥١]

«Эй қавм! Ман дар баробари он (даъват ба тавҳид) аз шумо подоше дархост намекунам, ман подошро танҳо аз касе металабам, ки маро офаридааст, оё намефаҳмед?».

Ва ин хотами Паёмбарон, Муҳаммад (с) писари Абдуллоҳ аст, ки ошкор бонг бармеоварад ва бепарда ҳақиқатро ба мардум эълом мекунад ва мегӯяд:

﴿قُلۡ مَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍ إِلَّا مَن شَآءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا ٥٧﴾ [الفرقان: ٥٥]

«Бигӯ: ман дар баробари иблоғи ин ойин ҳеҷ гуна подоше аз шумо мутолаба намекунам, танҳо подоши ман инаст, ки касе (агар хост) роҳ ба сӯи Парвардигораш дар пеш гирад».

Саввумин имтиёз даъвати Анбиё (а) ихлоси дин барои Аллоҳ ва танҳо ӯро ба ибодат ихтисос додан аст ва ин ҳадафи бузургу баландест, ки тамоми Анбиё дар ҳар асру замон ва муҳиту макон, ба он даъват кардаанд, ҳадафи онҳо ҷуз тавҷеҳу роҳнамойи ва ошнойи махлуқи заифи нотавон бо холиқи тавоно ва қодир чизе набудааст. Онҳо ба мисдоқ ояти каримаи Қуръон хостаанд, бандагонро аз ибодати

бандагон ба сӯи ибодати маъбуду холиқашон роҳнамо ва ҳодӣ бошанд.

﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ ٥﴾ [البيّنة:٥]

«Ба онҳо амр нашудаст, магар ин, ки мухлисона ва ҳақирона Аллоҳро бипарастанд ва танҳо шариъати ӯро ойин бидонанд ва номозро бояд бихонанд ва закотро бипардозанд. Ойни ростин ва арзишманд инасту бас».

Аллоҳи мутаъол тамоми Анбиёро маъмурияти таблиғ ва даъвати тавҳид намудааст, даъвати муборак, даъват ба яктопарастӣ ва ихлос дар ибодат, даъват ба нияту амал, дар ин маврид Аллоҳ мефармояд:

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ ٢٥﴾ [الأنبياء:٢٥]

«Мо пеш аз ту Паёмбареро нафиристодем, магар ин, ки ба ӯ ваҳй кардаем, ки маъбуде ҷуз ман нест, пас фақат маро парастиш кунед».

Вижагии чаҳоруми даъвати Анбиё басотату содагӣ ва набудани таъқид ва таклиф дар он аст. Ин имтиёз дар даъвати тамоми Анбиё ба рӯшанӣ мушоҳида мешавад. Онҳо ҳангом бо фитрат ҳаракат мекунанд ва ба андозаи ақлонияти мардум, онҳоро мавриди хитоб қарор медиҳанд ва дар даъвати худ ба ҳеҷ гуна таклиф бовар надоранд, чунон чӣ аз роҳбарони сиёсӣ ва муҳассилин амал менамоянд, онҳо умурро бар мардум сахт ва печида намегиранд, тавре бо мардум сухан намекуянд, ки сухани онҳоро нафаҳманд...

﴿ٱدۡعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلۡحِكۡمَةِ وَٱلۡمَوۡعِظَةِ ٱلۡحَسَنَةِۖ وَجَٰدِلۡهُم بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعۡلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦۖ وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ ١٢٥﴾ [النحل:١٢٥]

«Мардумро бо ҳикмату панди некӯ ба роҳи Парвардигорат бихон ва бо беҳтарин тарз бо онон муҷодала кун, зеро Парвардигори ту ба касоне, ки аз роҳи Ӯ каҷрав шудаанд, огоҳтар аст ва ҳидоятёфтагонро беҳтар мешиносад!».

Барои пирӯзӣ ва муваффақияти даъват лозим аст роҳи Анбиёро дар пеш гирифт ва дур аз асолиб ва равишҳои сохтагӣ амал кард ва дар даъвату гуфтугӯ бо мардум роҳи такаллуфро дар пеш нагирифт ва бо мантиқ ва бурҳони ақлӣ, ки кӯчак ва бузург ва олиму ҷоҳил онро мефаҳманд ва дарк мекунанд, бо эшон суҳбат кард.

Панҷумин имтиёзи даъвати Паёмбарон вузуҳ ва равшании ҳадаф ва ғоятест, ки мардумро ба сӯи он фаро мехонанд, онҳо мардумро ба ҳадафи возеҳ, фикри равшан ва дур аз нофаҳмамиҳо даъват мекунанд. Дар фармудаи Аллоҳ хитоб ба ҳазрати Муҳаммад (с) диққат кунед:

﴿قُلۡ هَٰذِهِۦ سَبِيلِيٓ أَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِيۖ وَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ١٠٨﴾ [يوسف:١٠٨]

"Бигӯ: инаст роҳи ман, мардумро бар басират ва равшанойи ба сӯи

Аллоҳ фаро мехонам ман ва пайравонам ва покӣ барои Аллоҳ аст ва ман аз шариккарордиҳандагон нестам".

Ва ин чунин мебинем, ки Паёмбарони бузургвор мардумро танҳо ба сӯи рисолати Илоҳӣ даъват кардаанд. Дорои ҳадафи ягона ва мақсади арзанда буда ва дар даъвати худ роҳи ҳиларо дар пеш нагирифтаанд, ки дар пинҳонӣ ҳадафи дигаре таъқиб карда бошанд, чунон чӣ ин амал хислати баъзе аз роҳбарон аст, ки аз ҳақиқати ниятҳои худ ошкоро парда барнамедоранд.

Шашумин имтиёзи даъвати Анбиё, зуҳд дар дунё ва бартарии охират бар зиндагии дунё аст. Ин имтиёз мулозими даъвати Анбиё (а) мебошад ва ба ҳеҷ унвон аз он ҷудо намешавад зеро ҳадафи онон талаби лаззат ва баҳрамандӣ аз лазоиз ва зухруфоти зиндагӣ намебошад.

Имтиёзи ҳафтум, даъвати Паёмбарон, таъкид бар ақида ва бовари тавҳидӣ ва таъкид бар масъалаи имон ба ғайб буд. Ин имтиёз ба вузуҳ дар даъвати тамоми Анбиё (а) бидуни истисно дида мешавад. Дар робита бо ҳазрати Нуҳ (а) мефармояд:

﴿لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦ فَقَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ ﴿٥٩﴾﴾ [الأعراف:٥٩]

«Мо Нуҳро ба сӯи қавми ӯ фиристодем, пас ба эшон гуфт: Эй қавми ман! (танҳо) Аллоҳи ягонаро парастиш кунед, ки маъбуде ҷуз ӯ барои шумо нест!».

Ва дар робита бо ҳазрати Ҳуд (а) мфармояд:

﴿۞ وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمۡ هُودٗاۚ قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓۚ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾﴾ [الأعراف:٦٥]

«Ҳудро ба сӯи қавми Од, ки худаш аз онон буд, фиристодем, пас ба қавми худ гуфт: Эй қавми ман! Аллоҳро бипарастед ва ҷуз ӯ маъбуде надоред».

Ва дар робита бо Солеҳ (а) мегӯяд:

﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمۡ صَٰلِحٗاۚ قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥۖ ﴿٧٣﴾﴾ [الأعراف:٧٣]

«Солеҳро ба сӯи қавми Самуд, ки худаш аз онон буд, фиристодем. Гуфт: Эй қавми ман! Аллоҳро бипарастед, ҷуз ӯ маъбуде надоред».

Қуръон ин чунин аз тамоми Анбиё (а) бо мо сухан мегӯяд ва равшан менамояд, ки ҳамагӣ, мардумро ба сӯи тавҳид даъват кардаанд. Бадин гуна маърака ва ҷанг байни Анбиё (а) ва ақвомаш бар сари рисолати ҳақ ва даъвати тавҳидӣ, шиддату авҷ мегирифт, то саранҷом ба нобудии мушрикин ва ғалабаи Расулон меанҷомид. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧١﴾ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ ﴿١٧٢﴾ وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٣﴾﴾ [الصافات: ١٧١-١٧٣]

«Ва ба ростӣ ваъдаи мо дар бораи он даста аз бандагон, ки рисолат ёфтаанд, аз пеш собит ва мутаҳаққиқ шудааст, ки бегумон онон ёрӣ мешаванд ва бешак лашкари мо худ ғолиб хоҳанд буд».

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ۚ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾﴾ [الأحزاب: ٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

29- Ҳуқуқи мусалмон

Аҳдофи хутба

1- Баёни вуҷуби эҳтимом ба ҳуқуқи мусалмон.
2- Баёни ҳақиқати бародарӣ барои Аллоҳ.
3- Баёни фазилати бародарӣ дар дин ва ин, ки он аз бародарии насаб болотар аст.
4- Барҳазар доштан аз ихтилофу тафриқа ва парокандагӣ.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

أما بعد:

Мусалмонон! Яке аз бузургтарин неъматҳои Илоҳӣ, неъмати бародарӣ дар дин аст, он неъмате, ки Парвардигор дар бораш фармудааст:

﴿إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ إِخۡوَةٞ ١٠﴾ [الحُجُرات:١٠]

“Дар ҳақиқат мӯминон бародари якдигаранд”.

Ва Аллоҳи мутаъол ин бародариро пайванде қарор додааст, ки бар ақида ва имон ба зоти ақдасаш устувор аст, зеро имон нерӯи ҷаззоб ва гироест, ки аҳли худро ба наздикӣ ва муҳаббати бештар нисбат ба якдигар вомедорад. Мумкин нест, қалбҳое, ки бар асоси имон ба Аллоҳ ва дӯстии ӯ ва Расулаш ҷамъ шудаанд, аз ҳам дур ва ҷудо шаванд. Ин ҳамон улфатест, ки Аллоҳ ҷалла ҷалолуҳу дар дили ёрони Паёмбар (с) ниҳод.

﴿ وَأَلَّفَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡۚ لَوۡ أَنفَقۡتَ مَا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا مَّآ أَلَّفۡتَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ أَلَّفَ بَيۡنَهُمۡۚ إِنَّهُۥ عَزِيزٌ حَكِيمٞ ٦٣﴾ [الأنفال:٦٣]

«Ва миёни дилҳояшон унс ва улфат барқарор кард, агар ҳамаи чизҳоеро, ки дар замин аст, сарф мекардӣ, наметавонистӣ миёни

дилҳояшон улфат барқарор кунӣ, вале Аллоҳ миёни онон унсу улфат ба вуҷуд овард. Ҳамоно ӯ товонои шикастнопазиру боҳикмат аст».

Ин улфат дар воқеъ яке аз вижагиҳои ҷомеъаи Исломист, ки Расули Аллоҳ (с) онро чунин зебо ба тасвир кашидааст:

«مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِى تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى».

«Мисоли мӯминон дар маваддат ва муҳаббату отифаи мавҷуд дар миёнашон, як пайкар аст, ки агар узве аз аъзои он ба дард ояд, соири аъзои бадан бо шаббедорӣ ва таб ҳамроҳияш мекунанд». Саҳеҳи Бухорӣ.

Парвардигори мутаъол робитаи имонии мусаломононро қавитар ва мустаҳкамтар аз робитаи хунӣ ва насабии онон қарор додааст. Робитаи имонӣ ва ақидатӣ, ки аз он эҳсоси муштарак ва улфату таъовун ва бародарӣ сарчашма мегирад, зеро робитаи хунӣ ва хешовандӣ мумкин аст суст ва сард шавад, вале ваҳдати ақидатӣ, навъи пайванди ҳамешагӣ ва ҳамешатоза аст. Мусалмонон бо гуфтани шаҳодатайн дар ниҳон ва ошкори хеш ва бо намозу рӯза ва закоту ҳаҷҷашон, ин пайвандро ба ёд меоваранд. Чунон ки дар ин рӯзҳои муборак ва дар гирдиҳамоии фархунда, бисёре аз бародарони имониро дар Байтуллоҳи ҳаром ва зерои сояи Хонаи Аллоҳи мутаъол мебинем.

Мусалмонон! Ин робитаи бародариро дар итоъат аз Аллоҳи мутаъол ва дар паноҳ бурдан ба ӯ дар ҳар чашм ба ҳам задан ва дар ҳар тапиши қалб ва дар ҳар дам ва ё боздам, ба ёд меоваранд..

Барои ҳифзи ин бародарӣ ва ҳифзи ин ваҳдат, дар китоби Аллоҳ ба чанг задан ба ресмони Илоҳӣ дастӯр дода шудааст, ки ресмон бар асоси тафсири «ҳибри уммат» ва «тарҷумони Қуръон», Абдуллоҳ бин Аббос (р) ба маънои дини Аллоҳ аст ва бар асоси тафсири Абдуллоҳ бин Масъуд (р) «ҷамоъат» мебошад ва бар асоси сухани дигар муфассирин, ресмони Илоҳӣ, ҳамон Қуръон аст, зеро иҷмоъ бар китоби Аллоҳ зомини асоси ваҳдат аст. Аз ин ҷо, ки иҷтимоъи қалбҳо бар ботил мумкин ва мақбул нест, бояд як будани қалбҳо дар ростойи ҳақ ва ҳақгаройи бошад. Дар ин сурат ҷомеъаи Исломӣ солим хоҳад монд ва ҳам барномаи мусалмонон равшан хоҳад шуд ва худи мусалмонон низ ба осоишу оромиш хоҳанд расид ва ин муҳим замоне таҳаққуқ мешавад, ки ваҳдати мавриди назар, ягонагии ҷомеъаи Исломиро дарбар бигирад ва ҳеҷ кас, ҳатто як нафар аз он ҷудо ва мустасно нагардад. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ وَٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ إِذۡ كُنتُمۡ أَعۡدَآءٗ فَأَلَّفَ بَيۡنَ قُلُوبِكُمۡ فَأَصۡبَحۡتُم بِنِعۡمَتِهِۦٓ إِخۡوَٰنٗا وَكُنتُمۡ عَلَىٰ شَفَا حُفۡرَةٖ مِّنَ ٱلنَّارِ فَأَنقَذَكُم مِّنۡهَاۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ ١٠٣﴾ [آل عمران:١٠٣]

«Ва ҳамагон ба ресмони Аллоҳ чанг занед ва пароканда нашавед ва аз неъмате, ки Худо бар шумо арзонӣ доштааст, ёд кунед: он ҳангоме, ки душмани якдигар будед ва Ӯ дилҳоятонро ба ҳам меҳрубон сохт ва ба лутфи Ӯ бародар шудед ва бар лаби чоҳе аз оташ будед, Худо шуморо аз он бираҳонид. Худо оёти худро барои шумо инчунин баён мекунад, шояд ҳидоят ёбед».

Эй бандагони Аллоҳ! Эҳсоси ин неъмати муборак, чунин металабад, ки бо тамоми тавон аз ҳуқуқи ин бародарӣ посдорӣ кунем ва ба шиддат бар ҳифзи он аз тамоми авомиле, ки метавонад онро заъиф ё беранг (ҷилва диҳад,) кушо бошем. Аз ин рӯ аз ин, ки як мусалмон бо василаи оҳане ба бародари худ ишора кунад, наҳй шудааст. Дар саҳеҳи Бухорӣ аз Абӯҳурайра (р) чунин ривоят шудааст:

«لا يشيرن أحدكم على أخيه بسلاح، فإنه لا يدري لعل الشيطان ينزع في يده، فيضعه في حفرة من نار».

«Ҳеҷ як аз шумо ба бародараш бо силоҳ ишора накунад, зеро чӣ медонад, шояд шайтон дасташро билағжонад ва дар чоҳе аз чоҳои оташ бияфтад!».

Ин ҳадис бо сиғаи нафй омадааст ва ба ин маъност, ки мӯмин ин корро намекунад ва чунин коре аз мӯмин сар намезанад ва ҳамон тавре, ки аҳли илм дар мавриди ин ҳадис гуфтанд, ин балиғтарин ва расотарин навъи наҳй аст.

Ҳамчунин мусалмон аз ин, ки дигареро битарсонад, наҳй шудааст. Имом Аҳмад дар муснади хеш ва ҳамчунин Абӯдовуд дар сунан бо санади саҳеҳ аз Абӯ Абдурраҳмон бин Абӯяъло ривоят мекунанд, ки фармуд: «Теъдоде аз Саҳобаи киром бо Расули Аллоҳ (с) дар масире мерафтанд, пас яке аз онон ба хоб рафт. Бархе аз онон таноберо, ки ҳамроҳи он мард буд, ҳаракат доданд ва ин боис шуд он мард (ногаҳон бедор шавад) ва битарсад, пас Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Барои мусалмон ҷоиз нест, ки мусалмонеро битарсонад».

Комилан равшан аст, ки дар омӯзишҳои динӣ аз ҷангу даргирии бародарони имонӣ бо якдигар манъ шудааст, чаро ки даргирӣ бо якдигар, худ нишонаи инкори ин бародарӣ ва ин неъмат аст ва чунин рӯйкарде монанди рӯйкарди ғайри мусалмон аст, ки ҳурмате барои ҷони якдигар қоил нестанд. Расули Аллоҳ (с) дар хутбаи иди қурбон фармуданд:

«فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ، كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا، فِي شَهْرِكُمْ هَذَا، فِي بَلَدِكُمْ هَذَا، إِلَى يَوْمِ تَلْقَوْنَ رَبَّكُمْ، أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ؟ ، قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: اللَّهُمَّ اشْهَدْ». (صحيح بخاري)

«Хуну мол ва номӯсҳои шумо бар якдигар ҳаром аст, монанди ҳурмати ин рӯз дар ин моҳ, дар ин сарзамин, то он, ки ба мулоқоти Парвардигоратон бираведа. Огоҳ бошед! Оё иблоғ кардам?... фармуданад: Бори Илоҳо! Шоҳид бош». (Саҳеҳи Бухорӣ).

Ва дар саҳеҳи Муслим аз Абӯҳурайра (р) ривоят шуда, ки Расули Акрам (с) фармуданд: «Хуну мол ва номӯси ҳар мусалмоне бар соири мусалмонон ҳаром аст».

Аз ин ҷо, ки авомили даргирӣ ва ихтилоф бисёр аст ва ҷилавгирӣ аз он басо дӯшвору мушкил, Парвардигор роҳкоре барои пешгирӣ аз паёмадҳои ногувори тафриқа қарор дода ва ононро ба фармонбардорӣ аз омӯзаҳои Қуръони Карим ва Сунати Паёбараш дастӯр додааст, зеро ин танҳо роҳест, ки ононро ба аҳдофашон мерасонад ва адолат таҳаққуқ меёбад ва қалбҳо ба оромиш мерасанд. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا ٥٩﴾ [النساء:٥٩]

«Эй касоне, ки имон овардаед, Худоро итоъат кунед ва ба Расул ва сардорони хеш фармон баред. Ва чун дар коре ихтилоф кардед, , ба Худову паёмбар руҷӯъ кунед, агар ба Худову рӯзи қиёмат имон доред. Дар ин хайри шумост ва саранҷоме беҳтар дорад».

Ҳоло агар миёни мӯминон ҷангу даргирӣ рух дод, боз ҳам Парвардигори мутаъол ононро раҳо намекунад, ки якдигаро аз миён бардоранд, балки дар ин маврид низ онҳоро роҳнамойи кардааст, ки чӣ роҳе бираванд ва чӣ равише дар пеш гиранд, то ин ки ҷанг поён ёбад ва оташи фитна хомӯш шавад ва сулҳ барпо гардад.

Парвардигори мутаъол мефармояд: «Ва агар ду гурӯҳ аз мусалмонон бо якдигар ҷангиданд, байн онон сулҳу оштӣ барқарор кунед, пас агар яке аз онон ҳамчунон бар дигаре таҷовуз кард, бо таҷовузгар биҷангед, то ба амри Аллоҳ боз гардад, пас агар боз гашт, миёни онон одилона ислоҳ кунед ва адолатро пеша созед, ки Аллоҳ одилонро дӯст дорад».

Дар ин фармони Илоҳӣ, раҳмат ва хайрхоҳии бениҳоят нисбат ба мӯминон мушоҳида мешавад, ки поён надорад.

Эй бандагони Аллоҳ! Тақвои Илоҳиро пеша созед ва ин неъмати Илоҳиро ба ёд оваред, ки шуморо пас аз душманӣ, бародари якдигар гардонд ва талош кунед, то ҳуқуқи бародарии диниро, пос доред ва аз рафтан ба сӯи фитна барҳазар бошед, ки паёмаде ҷуз нобӯдӣ ва хашми Илоҳӣ надорад.

﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَا تَنَٰزَعُواْ فَتَفۡشَلُواْ وَتَذۡهَبَ رِيحُكُمۡۖ وَٱصۡبِرُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ٤٦﴾ [الأنفال:٤٦]

«Аз Худову паёмбараш итоъат кунед ва бо якдигар ба низоъ бармахезед, ки нотавон шавед ва қуввати шумо биравад. Сабр пеша кунед, ки Худо ҳамроҳи собирон аст!»

Аллоҳи мутаъол мову шуморо аз ҳидояти Қуръони Карим ва Суннаи мутаҳҳари Паёмбараш (с) баҳраманд бифармояд.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

Ситоиш аз он Аллоҳ аст, ӯро ситоиш мекунам ва аз ӯ дархости омӯрзиш ва кӯмак менамоям ва аз бадиҳои нафси хеш ва корҳои ношоистаам ба ӯ паноҳ мебарам. Ҳар киро Аллоҳ ҳидоят кунад, гумроҳгаре нахоҳад дошт ва ҳар киро гумроҳ намояд, ҳидоягаре нахоҳад ёфт ва гувоҳӣ медиҳам, ки маъбуди барҳақе ҷуз Аллоҳ нест, яктост ва шарике надорад ва гувоҳӣ медиҳам, ки Муҳаммад (с) банда ва Паёмбари ӯст. Парвардигоро! бар банда ва Паёмбарат, Муҳаммад (с) ва бар хонадону ёронаш, дуруду салом бифирист.

Аллоҳ мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا يَسۡخَرۡ قَوۡمٞ مِّن قَوۡمٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُونُواْ خَيۡرٗا مِّنۡهُمۡ وَلَا نِسَآءٞ مِّن نِّسَآءٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُنَّ خَيۡرٗا مِّنۡهُنَّۖ وَلَا تَلۡمِزُوٓاْ
أَنفُسَكُمۡ وَلَا تَنَابَزُواْ بِٱلۡأَلۡقَٰبِۖ بِئۡسَ ٱلِٱسۡمُ ٱلۡفُسُوقُ بَعۡدَ ٱلۡإِيمَٰنِۚ وَمَن لَّمۡ يَتُبۡ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ١١ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ
ٱجۡتَنِبُواْ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعۡضَ ٱلظَّنِّ إِثۡمٞۖ وَلَا تَجَسَّسُواْ وَلَا يَغۡتَب بَّعۡضُكُم بَعۡضًاۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمۡ أَن يَأۡكُلَ لَحۡمَ أَخِيهِ
مَيۡتٗا فَكَرِهۡتُمُوهُۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٞ رَّحِيمٞ ١٢﴾ [الحُجُرات:١١-١٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед, набояд, ки гурӯҳе аз мардон гурӯҳи дигарро масхара кунад, шояд он масхарашудагон беҳтар аз онҳо бошанд. Ва набояд, ки гурӯҳе аз занон гурӯҳи дигарро масхара кунад, шояд он масхарашудагон беҳтар аз онҳо бошанд. Ва аз ҳам айбчӯйи макунед ва якдигарро ба лақабҳои зишт махонед. Бад аст унвони фисқ пас аз имон овардан. Ва касоне, ки тавба намекунанд, худ ситамкоронанд. Эй касоне, ки имон овардаед, аз бисёре аз гумонҳо бипарҳезед. Зеро баъзе аз гумонҳо дар ҳадди гуноҳ аст. Ва дар корҳои пинҳонии якдигар, ҷосусӣ макунед. Ва аз якдигар ғайбат макунед. Оё ҳеҷ як аз шумо дӯст дорад, ки гӯшти бародари мурдаи худро бихӯрад? Пас онро нохуш хоҳед дошт. Ва аз Худо битарсед, зеро Худо тавбапазиру меҳрубон аст!

Эй бандагони Аллоҳ! Аллоҳи мутаъол мефармояд: «Ҳамдигарро масхара макунед ва бо номи бад ёд накунед ва гумони бад накунед ва ҷосӯсӣ ва ғайбати якдигарро нанамоед», оре Аллоҳ ба ин сабаб ин аъмоли зиштро барои мо нописанд донистааст, ки нахустин заминаи пайдоиши сустӣ ва заъфу нобӯдӣ ҳастанд ва инсон ва уммати заъиф дар дунё ва охират арзише нахоҳад дошт.

Ҳамчунин Парвардигори мутаъол моро аз ворид шудан ба роҳи ихтилофкунандагон ва ононе, ки роҳи тафриқаро дар пеш гирифтанд, боз дошта ва фармудааст:

﴿وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ تَفَرَّقُواْ وَٱخۡتَلَفُواْ مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلۡبَيِّنَٰتُۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ ١٠٥﴾
[آل عمران:١٠٥]

«Ва монанди касоне набошед, ки пароканда шуданд ва пас аз он ки ба эшон нишонаҳои ошкор омад, ихитилоф варзиданд, азоби бузурге дар интизори чунин касоне аст».

Ҳоло агар роҳи тафриқаро дар пеш бигирем ва бадин сон умматро аз расидан ба аҳдофашон боз дорем, фирқа фирқа ва даста даста шавем, нахустин паёмади ногувор, безорӣ ва ҷудойии Паёмбар (с) аз мо хоҳад буд, зеро уммате, ки ӯ ба сӯи ташкили он даъват кард ва онро барои бар дӯш гирифтани даъваташ мехост, умматест, ки тафриқаро намешиносад. Он уммат, уммати якпорчааст, ки Парвардигораш якест, китобаш якест ва афродаш дар як саф қарор доранд, ҳамон гуна, ки Аллоҳ мефармояд:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمۡ وَكَانُواْ شِيَعٗا لَّسۡتَ مِنۡهُمۡ فِي شَيۡءٍۚ إِنَّمَآ أَمۡرُهُمۡ إِلَى ٱللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ ١٥٩﴾ [الأنعام:١٥٩]

«Бе гумон бо касоне, ки дар динашон тафриқа варзиданд ва даста даста шуданд, ҳеҷ пайванде надорӣ, кори онон бо Парвардигор аст ва он гоҳ ононро аз кирдорашон огоҳ мекунад».

Пас эй бандагони Аллоҳ! Тақвои Илоҳиро пеша кунед ва барои аз байн бурдани шикофҳо, ихтилофот ва авомили тафриқа ва низ барои эҷоди ваҳдату якпорчагӣ аз ҳеҷ талоше дареғ наварзед.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

30- Таъсири васоили иртиботи ҷамъӣ бар ҷомеъа

Аҳдофи хутба

1- Ҷалби таваҷҷӯҳи мардум ба аҳамияти эълом.

2- Рабти васоили эълом, бо хидмат ба дин.

3- Таъкид бар ахлоқиёти амали эъломӣ.

4- Мушкилоте, ки эъломи исломӣ бо он мувоҷеҳ аст.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

أما بعد:

Имрӯз бархе асри ҷадидро асри иртиботот медонанд ва ғолибан сухан аз васоили иртиботи ҷамъӣ ба миён оварда мешавад. Дар ҷомеъаи имрӯза ҳамаи афрод аз расонаҳои гурӯҳӣ таъсир мепазиранд ва дар воқеъ сеяки вақтҳои бедории мо дар ҳамроҳӣ бо ин расонаҳо сипарӣ мешавад.

Огоҳиҳои иҷтимоъӣ дар як ҷомеъа вақте ба сурати фарҳанги умумӣ дармеояд, ки ба таври мустамир аз тариқ ва васоили иртиботи ҷамъӣ ва дар ҷомеъаҳои мухталиф матраҳ шавад.

Дар ҷаҳони имрӯз, чаҳор омили таъсиргузор бар рӯи инсон аз аҳамияти болое бархурдоранд ва ба таври давомдор ва муъассир бар фард таъсир мегузорад, ин чаҳор омил иборатанд:

Хонавода, мадраса, гурӯҳи ҳамсолон ва васоили иртиботи ҷамъӣ.

Барасии баҳсҳои назарӣ ва оройи соҳибназарон аз иртиботот нишон медиҳад, ки асароти васоили иртиботи ҷамъӣ бисёр мутаъаддид ва мутанаввеъ мебошад, ба тавре, ки нақд ва барасии ин асарот печида аст ва ҳавзаи таъсири он низ, қаламрави бисёр густарда дорад.

Тибқи назароти баъзе соҳибназарон, васоили иртиботи ҷамъӣ дорои чунон қудрате ҳастанд, ки метавонанд насли тозаро барои аввалин бор дар таърихи инсон падид оваранд. Насле, ки бо наслҳои пешин бисёр мутафовит аст. Тарафдорони ин дидгоҳ қудрати радиоро бо бомбаи атомӣ муқоиса мекунанд, ки аз он метавон дар роҳи хайр ё шар бо таъсири шигифт суд барад.

Аз ин ҷо, ки ҷавонон алоқа ва таваҷҷӯҳи бештаре ба истифода аз расонаҳои дидорӣ -шунидорӣ монанди филмҳои синамойи, телевизион ва васоили савтӣ доранд, онҳо бештар аз ин гуна васоил осебпазир мебошанд.

:Асарот ва коркардҳои манфӣ ва васоили иртиботи ҷамъӣ

1. Боздоштани корҳои таҳсилӣ ва ихтисоси вақти кӯдакон ва навҷавонон ба худ (ба ҳисоби миёна 1340 соат дар сол).
2. Пешкаши саҳнаҳои хушунатомез ва ривоҷи хушунат.
3. Ҷареҳадор кардани отифаҳои кӯдак.
4. Тела додани зудрас ба тарафи зиндагии бузургсолӣ.
5. Халқи ниёзҳои козиб.
6. Робита бо ҷурму ҷиноёт.
7. Барангехтани ҳолати таҳоҷумӣ.
8. Маҳдуд кардани қудрати ибтикор ва халлоқият.
9. Тасхир кардани зеҳни кӯдакон.
10. Бегона сохтани кӯдакон ва навҷавонон бо мутолиъа.
11. Бе тафовут кардани кӯдакону навҷавонон нисбат ба дардҳо ва ранҷҳои инсонӣ.
12. Ривоҷи ахлоқи зидди Исломӣ ва ахлоқӣ ва иҷтимоъӣ аз тариқи мушоҳада ва ёдгирӣ тавассути кӯдакон.
13. Нодида гирифтани қайду бандҳои иҷтимоъӣ аз тариқи ҳамонандсозӣ бо шахсиятҳои намоишҳое, ки дар он шеваҳои пурхошгарона ва маҳоратҳои хилофкорӣ нишон дода мешавад.
14. Эҷоди даргирии зеҳнӣ дар кӯдакон ба иллати тамошои филмҳои хоси солҳои болотар.
15. Эҷоди тарсу кобусҳои шабона барои кӯдакон.
16. Коҳиши муддати замони хобидани кӯдакон.
17. Масх кардани кӯдакон ва фуру рафтани онон дар дунёи хаёлӣ ва

эҷоди фосила бо воқеъиятҳо.

18. Афзоиши ҳолати инфиъолӣ ва бетафовутӣ.
19. Шустушӯи мағз.
20. Таҳдиди саломатии ҷисмӣ ва равонию рафтории кӯдак.

Асари восоили иритиботи ҷамъӣ, хосатан телевизион бар рафторҳои кӯдакон ва навҷавонон замоне ба ҳадди аксар мерасад, ки бар арзишҳо ва дидгоҳои (мавриди назар) дар барномаҳои пай дар пай таъкид гардад.

Дар маҷмӯъ ҳамин васоили иртиботи ҷамъӣ метавонад осор ва коркардҳои мусбати зерро ба дунбол дошта бошад:

Агар тавассути инсонҳои мусалмон мавриди таваҷҷӯҳ ва истифода қарор гирад ва аз ҳамаи ин васоиле, ки имрӯз душманони Ислом барои набудии Ислом ва мусалмонон аз онҳо истифода мекунанд, метавон дар роҳи нашри Ислом ва даъват ба сӯи арзишҳои волои Исломӣ ва ислоҳи ҷомеъа истифода кард.

Низоми Исломӣ, ба васоили иртиботи ҷамъии Исломии хоси худ ниёз дорад.

Васоили иртиботи ҷамъии Исломӣ, васоилест, муваҳҳад ва ваҳдатгаро, ҷомеъ ва мустақил, ростгӯ ва ҳақгӯ, пурмаъно ва муътабар ва боиттилоъ ва хонданӣ, ки бо дидҳои ҷаҳонӣ барои эҳтиёҷот ва роҳнамоии ҷомиъа (уммати Исломӣ) ва рушди солими фикрӣ ва иттилоъотии афрод, мунташир ва тавзеъ мегардад.

Мафҳуми Уммат болотар аз марзҳои миллӣ ва ҳудуди сиёсист. Ҷомеъаи Исломӣ як мафҳуми динӣ, сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангию иҷтимоъист ва фақат вақте мавҷудият дорад, ки тавассути Ислом бар он ҳукумат кунад.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ لِلهِ رَبِّ العَالمِينْ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلىَ نَبِيِّنَا مُحَمّدٍ –صلى الله عليه وسلم-، وَعَلى آلِهِ وَأصْحَابِهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إلىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعد:

Бародарон ва Хоҳарони азиз! Расули Аллоҳ (с) фармуданд: « بلغوا عنى ولو آية», «(ҳар он чӣ аз ман омӯхтаед) онҳоро бирасонед ва агар чӣ як оят бошад».

Иттилоъот ва иртиботот, шараён ва рагҳои ҳаётии ҳар низом буда, ҳаст ва хоҳад буд. Дар муҷтамаъоти печидаи имрӯза, матбуот қисмати муҳиме аз ин нақшро адо мекунад. Дар ҳар низоме бояд нашриёте бошанд, ки аъзои он ҷомеъа вуҷуд ва мутолиъаи онро дар зиндагӣ ва кору тасмимоти худ, муфид ва зарурӣ бидонанд, на ин, ки чунин матбуоте дар сатҳи иттилоъот ва донoии рӯзонаи онҳо фарқе надошта

бошад.

Суоли муҳим инаст, ки он чунин нашрияҳо дар як низоми Исломӣ барои Уммати Исломӣ вуҷуд дорад? чаҳорчӯби Исломии чунин нашрия ва матбуот чӣ гуна бояд бошад?

Аввалин ва асоситарин биниш дар мавриди инсон ва ҷаҳон дар Ислом, назарияи тавҳид аст, ки ба ваҳдат ва ҳамоҳангӣ байни ҳамаи қисматҳои ҷаҳон далолат дорад. Бо назарияи тавҳид, яке аз асоситарин пояҳои ахлоқии матбуот ва рӯзноманигорӣ, ба вуҷуд меояд.

Ин амр мушаххас аст, ки бандагӣ фақат дар муқобили Аллоҳ бошад ва ҳар гуна иртибот ва паёмҳои фикрӣ, фарҳангӣ, иқтисодӣ ва ё сиёсӣ, ки навъи башарро муқайяд месозад, нафй мекунад. Ба ҳамин далел, ҳамаи қавонини сохти башар, мафоди иртиботот, расонаҳои гурӯҳӣ ва маҷомеъи умумӣ, ки монеъи ҳокимияти Аллоҳ шаванд, ботил ҳаст. Бинобарин мафҳуми тавҳид –агар ба он амал шавад- роҳнамойи асосӣ дар таъйини марзҳои машрӯъияти сиёсӣ, иҷтимоъӣ, фарҳангӣ ва сиёсӣ тавассути як системи иртиботии муъайянро, фароҳам меоварад.

Бар асоси мафҳуми ахлоқи матбуотӣ, возеҳу ошкор аст, ки вазифаи низоми иртиботот дар ҷомеъаи Исломӣ, шикастани бутҳо, гусустани вобастагӣ ба хориҷиён ва ба ҳаракат даровардани Уммат, ё ҷомеъа ба сӯи оянда аст. Яке аз муҳимтарин вазифаи матбуот аз байн бурдани афсонаҳо дар ҷаҳони муъосир аст. Ин афсонаҳо мумкин аст шомили падидаҳои воридотии қудрат, тараққӣ ва модернизм кардани беҳаду ҳисоб бошад. Шахсиятҳое, ки намояндаи инҳо ҳастанд, набояд мо фавқи башар ва мофавқи он чӣ ки ҳастанд, таъриф шаванд.

Тибқи ин асл, яке аз ин ширкҳо, ақида ба ҷудои дину сиёсат аст, ки ақидаи моддигарона аст. Асли тавҳид ҳамчунин мусталзими адами вуҷуди ҳар гуна маркази иқтисодӣ, сиёсӣ, фикрӣ ва ё марокизи дигар, аз ҷумла расонаҳои гурӯҳӣ аст, ки дар он қудрат битавонад, мутароким шавад. Бинобарин вақте, ки ҷавобгӯйи иҷтимоъӣ барои фарду ниҳод вуҷуд надошта бошад, озодии баёни иҷтимоъ ва васоили иртиботи ҷамъӣ ва иртиботот, маъно надорад, ҷанг алайҳи шахсияти ҳар ниҳоди иҷтимоъӣ, ки ба он муттасил бошад, ҷангест, алайҳи системи иртиботӣ, ки саъй дар таблиғи он дорад.

Дуввумин асли ҳидояткунанда, марзҳои ахлоқи матбуъотӣ ва рӯзноманигорӣ дар Ислом, асли эътиқоди амри ба маъруф ва наҳй аз мункар аст. Дар ин асл ба таври ҳатмӣ ва ошкор эътиқод ба масъулияти фардӣ ва иҷтимоъӣ барои омода сохтани насли оянда ҷиҳати пазируфтани аҳкоми Исломӣ ва амал кардан ба онҳо вуҷуд дорад. Мусалмонон масъули ҳидоят кардани якдигаранд. Ҳар насл масъулият дорад, ки насл баъдиро ҳидоят кунад. Дар ин оят аз

Қуръони маҷид ин амр ташреҳ шуда аст:

﴿ ٱدۡعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلۡحِكۡمَةِ وَٱلۡمَوۡعِظَةِ ٱلۡحَسَنَةِۖ وَجَٰدِلۡهُم بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعۡلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦۖ وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ ١٢٥ ﴾ [النحل:١٢٥]

«Мардумро бо ҳикмату панди накӯ ба роҳи Парвардигорат бихон ва бо беҳтарин тарз бо онон муҷодала кун. Зеро Парвардигори ту ба касоне, ки аз роҳи Ӯ каҷрав шудаанд, огоҳтар аст ва ҳидоятёфтагонро беҳтар мешиносад!».

Ин оят ба масъулиятҳои раҳбарӣ ва таблиғи иттилоъотии ормонҳои Исломӣ ишора мекунад ва шомили ҳамаи ниҳодҳои расонаҳои ҷамъӣ аз қабили матбуот, радио, телевизион ва синамо ва ҳамчунин ҳар як афроди ҷомеъа аст.

Ба унвони мисол, дар сатҳи иҷтимоъӣ ва ҷамъӣ, ин асли ақидатӣ аз рӯи қоидаи масҷид дар ҷавомеъи Исломӣ ба мавриди иҷро даромадааст. Аз замони Паёмбари Акрам (с) масҷид ба унвони як маҷройи муҳим ва аслии иртибототи иҷтимоъӣ ва умумӣ, ҳамеша маҳвари ҳаракатҳои маънавӣ ва фарҳангӣ будааст. Масҷид на фақат нақши тарбия ва тазкияи нафс, балки нақши касби дониш ва иттилоъоти умумиро анҷом додааст. Дар тамоми ҷаҳони Ислом, масоҷид ва донишгоҳҳои муҳим дар канор ё дохили якдигар, вуҷуд доштанд. Дар вақеъ масоҷид марокизи омӯзиши олӣ ва иртибототи ҷамъӣ дар суннати Исломӣ буданад. Имрӯзҳо дар теъдоде аз ҷомеъаҳои Исломӣ системаҳои иртибототи дастаҷамъии навин ба хубӣ дар дохили системаҳои классик ва суннатӣ иртиботи ҷамъӣ ва иҷтимоъии масҷид, махсусан намозҳои ҷумъа ба ҳам пайвастаанд. Натиҷаи он ба вуҷуд омадани як сатҳи олӣ аз созмондиҳӣ ва басиҷ аст, ки ҷараёни ширкати сиёсӣ, фарҳангӣ, иқтисодӣ ва низомиро фавқулода муассир мекунад.

Мафҳуми шаҳодат ва ҷиҳод дар Исломро танҳо дар сурате метавон дарк кард, ки асли ақидатии амри ба маъруф ва наҳй аз мункар, ки ба таври хулоса баён шуд, ба таври саҳеҳ дарк шавад.

Мутаъассифона дар кишварҳои Исломӣ, бисёре аз матбуъот ва рӯзноманигорон ва ҳатто донишкадаҳои рӯноманигорӣ ва иртибототи иҷтимоъӣ ба иллати адами тарвиҷи таърих ва усули Исломӣ ва ноошнойи бо фарҳанг, худ мубаллиғ ва муқаллиди ғайри интиқодӣ ва насанҷидаи усули матбуотӣ ва рӯзноманигорӣ аз ҷумла назар ба масъулияти иҷтимоъии матбуотии Ғарб шудаанд.

Баёни назарияи Исломии матбуот ва рӯзноманигорӣ як вазифаи илмӣ ва динӣ ва иҷтимоъию иқтисодӣ аст. Кӯшиш дар баён ва феҳристбандии он даста аз усули Исломӣ, ки по ба пойи рӯзноманигории навини мо бошад, дар ҳақиқат кушишу саъй барои сароғоз ва сохти як назарияи асили матбуъотии Исломӣ аст.

Усули дигаре аз назарияи матбуъоти Исломӣ, яъне, Уммат, тақво ва амонатдорӣ мебошад.

Уммат бояд олитарин меъёрҳои рафтору амалро ба вуҷуд оварад ва нуқтаи атф барои дигарон бошад ва аз ифроту тафрит ва исроф иҷтиноб карда, собитқадам ва дорои пушткор бошад. Бидонад, ки чӣ чизеро қабул ва чӣ чизеро рад кунад. Дорои асл ва бо ҷанбаи мутағайири зиндагии татбиқпазир бимонад.

Қуръони Маҷид мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ ١٣﴾ [الحُجرات:١٣]

«Эй мардум, мо шуморо аз як марду як зан биёфаридем. Ва шуморо ҷамоъатҳо ва қабилаҳо кардем, то якдигарро бишиносед. Албатта гиромитарини шумо назди Худо парҳезгортарини шумост. Худо донову кордон аст!».

Дар ҳукумати Исломӣ ва дар васоили иртиботи ҷамъии Исломӣ, лозим аст, ки ҳар як аз пайрав, беҳтарин панду тавсияи худро дар умури муштарак бидиҳад ва бояд ҳаққи ин коро дошта бошад, бинобарин, шеваҳои шӯройи дар сиёсат ва матбуъот мавриди тасдиқ буда ва вазифаи ахлоқии ҳоким ва мардум мебошанд, бинобарин ин матбуоти Исломӣ бояд мувассақ буда, халлоқият ва навоварӣ дошта бошад ва бо фарҳанги Исломӣ комилан ошно буда ва ҷозибаи таваҷҷӯҳ ба масоили воқеъии ҷомеъа ё уммати бузурги Исломиро дошта бошад.

Ҳамчунин тақво, тавоноии фардӣ, маънавӣ, ахлоқӣ ва равонӣ, ҷиҳати расидан ба он сатҳи олӣ, ки шахсро тақрибан аз тамоюлоти моддии дунё, эмин нигоҳ медорад ва фардро ба як сатҳи болои худогоҳии паёмбарона мерасонад. Васоили иртиботи ҷамъии Исломӣ таҳти асли тақво, ҳифзи озодагӣ карда ва созишнопазир ҳастанд, чоплус ва саногӯ набуда ва инитиқодпазир ҳастанд.

Рӯзноманигорӣ, мақоланависӣ, гузоришнависӣ ва таҳлилу тафсири рӯз дар як матбуоти Исломӣ бояд бо ният ва рӯҳияи тақво, омехта ва ҳамроҳ бошад.

Ғаразварзии шахсӣ, интиқомгирӣ, тахриб, савдогарии молӣ, сарватафузунӣ, мубоҳот ва фахрварзӣ ва истеҳзо дар васоили иртиботи ҷамъии Исломӣ ҷой надорад.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ﴿٥٦﴾ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

31- Хатари сеҳр ва фолбинӣ

Аҳдофи хутба

1- Пайванд додани қалби мусалмонон ба Парвардигорашон.
2- Баёни ҳукми сеҳр ва ҷодӯгарӣ дар Ислом.
3- Барҳазар доштан аз рафтан пеши фолибин ва ҷодӯгар.
4- Баёни зарару хатарҳои сеҳру ҷодӯ бар уммат.
5- Ташвиқ бар истифода аз асбоби шаръӣ.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي جعل التوحيد أغلي ما في الأرض والسموات وأعز أهله بالجنة ورفع الدرجات وجعلنا من أهل التوحيد وعلي سفينة النجاة والصلاة والسلام علي أفضل الخلق صاحب الكمالات وعلي آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان ذوي الفضل والتقوا والدعوة والجهاد والبطولات. وبعد:

Бародарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй мӯминон! Чунон, ки ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред, магар дар ҳоле ки мусалмон бошед»,

Пас худам ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи мутаъол тавсия мекунам.

Бародарони мусалмон! Аллоҳи зулҷалол мефармояд:

﴿وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتۡلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ عَلَىٰ مُلۡكِ سُلَيۡمَٰنَۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيۡمَٰنُ وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحۡرَ وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلۡمَلَكَيۡنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَۚ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنۡ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ إِنَّمَا نَحۡنُ فِتۡنَةٞ فَلَا تَكۡفُرۡۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنۡهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيۡنَ ٱلۡمَرۡءِ وَزَوۡجِهِۦۚ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنۡ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمۡ وَلَا يَنفَعُهُمۡۚ وَلَقَدۡ عَلِمُواْ لَمَنِ ٱشۡتَرَىٰهُ مَا لَهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنۡ خَلَٰقٖۚ وَلَبِئۡسَ مَا شَرَوۡاْ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمۡۚ لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ ١٠٢﴾ [البقرة:١٠٢]

Ва аз он чӣ шаётин дар (аҳди) ва фармонравоии Сулаймон (бар мардум) мехонданд, пайравӣ карданд, вале Сулаймон (ҳаргиз даст ба сеҳр наёлуд) ва кофир нашуд, вале шаётин, ки мардумро ҷодугарӣ меомӯхтанд, кофир буданд. Ва (низ) он чи бар ду фаришта «Ҳорут» ва «Морут» дар Бобул нозил шуда буд (пайравӣ карданд) ва (он ду фаришта) ба ҳеҷ кас чизе ёд намедоданд, магар ин, ки аз пеш ба ӯ) мегуфтанд: «мо василаи озмоишем, пас ҳаргиз кофир нашав». Ва мардум аз он ду чизҳоеро меомӯхтанд, ки ба василаи он метавонистанд миёни зану шавҳар ҷудоӣ бияфкананд ва онон ҷуз ба фармони Худо ба касе зиёне намерасониданд ва он чӣ мардум меомӯхтанд, ба онҳо зиён мерасонид, на суд. Ва худ медонистанд, ки харидорони он бошад,

дар охират баҳрае нест ва чӣ зишт аст, он чӣ худро ба он фурӯхтанд, агар медонистанд.!»

Дар ҷои дигар мефармояд:

﴿إِنَّمَا صَنَعُواْ كَيۡدُ سَٰحِرٖۖ وَلَا يُفۡلِحُ ٱلسَّاحِرُ حَيۡثُ أَتَىٰ ٦٩﴾ [طه:٦٩]

«Бе шак он чӣ сохтаанд, танҳо макри соҳир аст ва соҳир ҳар куҷо равад, растагор (ва муваффақ) нахоҳад шуд».

Эътиқод ба тавҳид ва яктопарастӣ, асоси Ислом ва муҳимтарин асл ва пояи дин мебошад, бидуни ислоҳи ақида ҳеҷ амале мавриди қабули Аллоҳ намегардад. Тавҳид мадори имону куфр буда ва асли рисолати Илоҳӣ ва аввалин даъвати Анбиёи Илоҳист.

Яке аз боризтарин инҳирофоти фикрӣ ва иҷтимоъӣ дар таърихи башар, рӯй овардан ба сеҳру соҳирӣ будааст. Таърих нишон медиҳад, ки тамаддунҳои кӯҳани Мисру Ирон ва ғайра, олӯда ба беморӣ буд ва ҷомеъаи башарӣ ҳамвора бо ин мушкил ва муъзали печида дасту панҷа нарм мекардааст.

Таърихи сеҳру ҷодугари мегӯяд: соҳири воқеъӣ касест, ки дар сеҳри худ аз шайтон ёрӣ меҷӯяд ва касе, ки бо шайтон иртиботи қавӣ надошта бошад, мумкин нест дар сеҳр ба дараҷаи нубуғ бирасад.

Ба қавли аллома Ибни Қайм (р): «Ҳар чӣ соҳир кофиртар, палидтар ва душманиии вай бо Аллоҳ ва Расул ва бандагони мӯмини Аллоҳ шадидтар бошад, сеҳраш қавитар ва нафизтар аст»[1].

Пажӯҳишгарон дар таърихи сеҳру соҳирон ба ин натиҷа расидаанд, ки барои соҳир шудан шароити зайл лозиму ногузир аст[2]:

1. Соҳир бояд худ ва тамоми дороии хешро дар ҳоли ҳаёту марг ба шайтон бифурӯшад.
2. Душмани тамоми адён бошад ва нисбат ба онҳо хашмгин буда ва онҳоро мавриди истеҳзо қарор диҳад ва аз тамоми китобҳои осмонӣ, безорӣ ҷӯяд ва дар сӯзондан ва пора кардан ба коргирии он дар корҳои паст, кушо бошад.
3. Дар тамоми ин маворид лозим аст, ки ғайр аз Аллоҳро мавриди таъзим қарор дода ва ба Аллоҳ ширк биварзад ва шаётину ситорагон ва ё бутҳо ва башарро ибодат кунад.
4. Соҳир бояд мазҳари касиф ва палид ва пастии нафс дошта бошад ва покизагӣ ва назофатро тарк кунад, то он ҷо, ки бадану либос ва маскани ӯ бӯйи бад кунад.
5. Соҳир лозим аст, корҳои ҳаромро анҷом диҳад ва ба гуноҳоне, ки

(1) : Тафсири Қайи 581
(2) : Муҳаммад Муҳаммад Ҷаъфар ин шурутро ба тафсил овардааст, ба китоби ӯ дар мавриди сеҳр муроҷиъа шавад, сафҳаи 47

муҷиби хашми Аллоҳ ва ризояти шайтон аст, мубодарат кунад.

Оре, бародарони мусалмон! Аҳли бидъат ва гумроҳон, ки аз роҳҳои ғайри шаръӣ, зуҳд ва ибодат пеша кардаанд ва гоҳ мукошафот ва таъсироте ҳам доранд, бештар ба паноҳгоҳои шаётин, ки аз хондани намоз дар онҳо наҳй шудааст, паноҳ мебарад(1).

Соҳирон назофат намекунанд ва вузӯ намегиранд. Ҳамеша ҳомроҳи наҷосатҳо ва ҳамнишини сагонаст ва ба ҳаммомҳо ва заболадонҳо ва мақбара паноҳ мебарад. Паёмбар (с) фармуданд: «Хонае, ки дар он шахси ҷунуб ва ё саг бошад, малоика ворид намешавад».

Ҳамчуноне, ки медонед, аввалин мазҳар ва ошкортарин ҳунари козиби соҳирон, даъвои илми ғайб аст ва ҳама медонем ғайр аз Аллоҳи ягона ва якто, касе ғайб намедонад. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ ۚ ﴿٦٥﴾﴾ [النمل:٦٥]

«Бигӯ: касе дар осмонҳо ва замин ғайбро намедонад, магар Аллоҳ».

Аллоҳи таборак ва таъоло дар бораи ҷинниёни ҳазрати Сулаймон (а) чунин мефармояд:

﴿لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٤﴾﴾ [سبأ:١٤]

«Агар онҳо (ҷинҳо) илми ғайбро медонистанд, дар азоби дарднок боқӣ намемонданд»(2).

Аллоҳӣ мутаъол мефармояд:

﴿هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢١﴾ تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٢٢٣﴾﴾ [الشعراء:٢٢١-٢٢٣]

«Оё шуморо хабар бидиҳам, ки шаётин бар чӣ касоне фурӯд меоянд, бар ҳар дурӯғгӯи гунаҳкоре фурӯд меоянд, гӯш фаро медиҳанд, дар ҳоле, ки аксарашон дурӯғгӯянд».

Пас илми ғайб махсуси Аллоҳ аст, ҳатто худи ҳазрати Расули Акрам (с) илм ба ғайб надоштанд, Аллоҳи мутаъол ба эшон мефармояд, эълон кун:

﴿قُل لَّا أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۚ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾﴾ [الأنعام:٥٠]

«Эй Муҳаммад! бигӯ: ман ба шумо намегӯям, ки ганҷҳои Аллоҳ пеши ман аст ва ғайбро намедонам ва намегӯям, ки фариштаам ва пайравӣ намекунам, ҷуз аз ваҳй, ки бар ман нозил мешавад».

Албатта шаётин бо гӯш додан ба суханони Фариштагон, истироқи самъ мекунанд ва он чӣ шунидааст, дар гӯши коҳин илқо мекунад ва

(1) : Ғароиб ва аҷоиби ҷин 39
(2) : Тарбияи авлод дар Ислом, ҷ 2, с 398, Абдуллоҳ Носиҳ Алвон, бо тарҷумаи Абдуллоҳ Аҳамадӣ.

коҳин ба ҳамроҳи ин хабари саҳеҳ, сад дурӯғ меоварад ва мардум ба сабаби ин хабари саҳеҳе, ки аз осмон гирифта, ӯро тасдиқ мекунанд ва ба ахбори кизби ӯ таваҷҷӯҳ намекунанд.

Бародарони мусалмон! Ҳамчуноне, ки мулоҳиза мефармоед, чӣ бисёранд рамол[1]ҳо ва ҳаққабозҳое, ки бисоти фиреб густурда ва бо навиштани тилисми хутути аҷибу ғариб, ё ашёи пешгирикунанда аз ҷину чашми бад ва дафъи бало, мардумро гумроҳ мекунанд. Овезон кардани тилисму ҷодӯ ва бо ҳар чизи дигаре аз қабили онҳо, бо эътиқод ба ин, ки аз бало ҷилавгирӣ менамояд ва ё муҷиби хушбахтӣ мешавад ва ё дардеро аз касе даво менамояд, монанди сеҳр ҳаром аст[2].

Дар қарни бисту якум ҳанӯз ҳастанд касоне, ки наъли аспу хармӯҳра, гӯши моҳӣ ва ё нахи сиёҳу сафеди бофташуда ва ғайраро ба манзури рафъи бало бар сари дари манзил ва ё бар гардану дасти навзод ва кӯдакони худ, овезон менамоянд, сари говро дар мазраъаи худ мегузоранд ва мухраҳои обиранг ба хотири дафъи чашми бад ба гардани бачаҳо ва молҳои худ, овезон менамоянд.

Ҳанӯз ҳам ҳастанд касоне, ки бо истифода аз ноогоҳии мардум чизҳое менависанд ва ҷадвалҳо мекашанд ва тилисмҳое дар онҳо расму манқӯш мекунанд, даъво доранд, ки ин тилисмро бар худ овезон намояд, ё ҳамроҳ дошта бошад, аз шарри ҷину шаётин, чашми бад ва ғайра дар амон хоҳад буд»[3].

Аммо Ислом барои дифоъ ва ҳимоят аз мардум, тамоми ин асбоби фиреб ва гумроҳиро, ҳаром қарор додааст.

Аз ҳазрати Абӯҳурайра (р) ривоят шудааст, ки Паёмбар фармуданд:

« مَنْ أَتَى كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُول فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ـصلى الله عليه وسلم».

«Ҳар кас пеши коҳине биравад ва он чиро, ки коҳин бигӯяд, тасдиқ кунад, ҳамоно бар он чӣ бар Муҳаммад (с) нозил шуда, кофир гардидааст».

Дар ҷои дигар мефармояд:

«مَنْ أَتَى عَرَّافاً فَسَأَلَهُ عنْ شَيْءٍ فَصَدَّقَهُ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلاَةٌ أَرْبَعِينَ يَوماً». (روايت مسلم).

"Касе назди фолбин биравад (коҳин-раммол) ва чизе аз ӯ бипурсад ва ҷавоби ӯро тасдиқ ва бовар кунад, чиҳил рӯз намозаш қабул намешавад". (Ривояти Муслим).

Аз Уқба бин Омир (р) ривоят шуда, ки Паёмбар (с) аз байъат кардан

(1) : Рамол: ҷамъи рамл аст, номи амалест, ки ба ақидае бархе аз мардум ба василаи он метавон пешгӯйи ва толеъи касеро ба даст овард ва номи олатест, ки бо он фол мебинанд ва пешгӯйи мекунанд- фарҳанги Амид.

(2) : Тарбияи авлод дар Ислом 2/401

(3) : Ҳалол ва ҳаром дар Ислом 301

бо шахсе, ки навишта ё тилисме ба бозӯ дошт, худорӣ намуданд ва касе, ки тилисм бибандад, шарик барои» ,«مَنْ عَلَّقَ فَقَدْ أَشْرَكَ»[1] :фармуданд «Аллоҳ қоил шудааст.

Дар ҷои дигаре фармудаанд: « مَنْ عَلَّقَ شَيْئًا وُكِلَ إِلَيْهِ"[2], «Касе, ки барои рафъи бало чизе бар худ овезад, ба ҳамон чиз супурда мешавад». Яъне, Аллоҳ бар ӯ ва сарнавишти ӯ коре надорад».

Ривоят шудааст, ки ҳамсари Абдуллоҳ бин Масъуд (р) нахе бар гардан овезон карда буд ва чун Абдуллоҳ вориди манзил шуд, онро дид ва қитъа қитъа кард ва гуфт: «Оли Абдуллоҳ аз ин, ки ширк бикунанд, бенаёзанд» ва баъд аз он гуфт:

سمعت رسول الله صلي الله عليه وسلم يقول: "إن الرُّقَى والتَّمائِم والتِّوَلة شرْك»[٣].

Аз Расули Аллоҳ шунидам, ки мегуфт: "Ҳамоно афсӯн кардан ва тумор бастан ва тилисм овезон карданд ширк аст".

Сипас ба ҳамсараш фармуд: "Он чӣ Расули Аллоҳ фармудаанд, кофист, ҳазрат (с) фармуданд:

«اللهُمَّ رَبَّ النَّاسِ، مُذْهِبَ البَاسِ، اشْفِ أَنتَ الشّافي، لا شَافِيَ إلاّ أَنتَ شِفاءً لا يُغادِرُ سَقمًا».

"Эй Парвардигори олам! Дуркунандаи нороҳатӣ, шифо деҳ, ки танҳо шифодиҳанда туйи, ҳеҷ шифое нест, ҷуз шифои ту, шифое деҳ, ки ҳеҷ нороҳатие баъд аз он боқӣ намонад".

яъне: "Дар ,«لَا بَأْسَ بِالرُّقَى مَا لَمْ تَكُنْ شِرْكًا» :Ва Расули Аллоҳ (с) фармуданд дам андохтан боке нест, ба шарте, ки дар он калимоти ширк набошад."

Аз ҳазрати Ойшаи Сиддиқа (р) ривоят шудааст, ки чун касе аз оли байти Расули Аллоҳ (с) мариз мешуд, ба муъаввазатайн ӯро дам мекард ва дар маразе, ки дар он фавт карданд, пас ман ӯро дам мекардам ва дасти худаш, ҷасадашро масҳ менамудам, зеро дасти эшон аз дасти ман бобаракаттар буд"[4].

Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Чун касе аз шумо мубтало ба дард шуд, пас дар ҷои дард, дасти худро бигзоред, сипас ҳафт бор бигӯед:
«أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ»[5].

Бинобарин, муъаввизатайн ва ояталкурсӣ ва оёте, ки мутаъллиқ ба ҳазрати Мусо (а) соҳирони Фиръавн мебошанд ва ҳамчунон ду ояти охири сураи Бақара, беҳтарин илоҷ барои дафъи сеҳр ва ғайра мебошанд ва ояти Қуръонӣ барои мӯмини таваккалкунанда бар

(1) : Ҳоким ва Аҳмад
(2) : Аҳмад ва Ибни Моҷаҳ ва Ибни Ҳиббон ва Тирмизӣ
(3) :Ривояти Аҳмад ва Абӯдовуд ва Байҳақӣ ва Ҳоким онро саҳеҳ дониста ва Заҳабӣ сиҳати онро таъкид кардааст.
(4) : Саҳеҳи Муслим шумораи 2192
(5) : Аҳмад дар Муснад ва Тирмизӣ шумораи 3588

Аллоҳ илоҷ ва шифо мебошанд[1].

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين والحمد لله رب العالمين.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه، كما يحب ربنا ويرضى، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

Аллоҳи мутаъол фармудааст:

﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٢﴾﴾ [الإسراء:٨٢]

«Ва аз Қуръон он чӣ шифобахш ва раҳмат аст, барои мӯминон нозил мекунем»[2].

Агар дуое, ки навишта мешавад, ба забони Арабӣ ва мафҳуми он ошкор бошад, шомили дуоҳои мунтахаб аз Набии Акрам (с), ё ҳар он чӣ дар суннати Саҳеҳ дар иртибот бо аҳамияти қироъати оёти Қуръонӣ ва таъдоде аз сураҳое монанди муъаввизатайн бошад, аз назари баъзе аз фуқаҳо ишколе надорад.

Руқо[3] аз назари эшон ҳамин ҳукмро дорад. Руқо иборат аз қироъати фотиҳа ё муъаввизатайн бар мариз ё фарди газидашуда, бо чизе ё девона аст, ҳамроҳи молидани даст ва дамидан дар ӯ.

Имом Нававӣ ва Ҳофиз Ибни Ҳаҷар (р) бар машруъияти «руқо» бо шартҳои зайл иттифоқи назаранд:

1. Каломи навишта шуда бояд дорои Каломи Аллоҳ, ё Асмо ва Сифоти ӯ таъоло бошад.
2. Ба забони Арабӣ бошад, ё ба шеваи фаҳмое, ки фаҳми маънои он ва тамоюзи он мумкин бошад.
3. Ин эътиқод вуҷуд дошта бошад, ки Руқия ба зоти худ муассир нест, балки шифо ба василаи Аллоҳи пок аст.

Аз ҷумлаи дуоҳои ҳифз ва муроқабат, ки Набии Акрам (с) ба мо ёд додааст, дар иртибот бо кӯдакон аст, ки дар ривояти Бухорӣ аз Ибни Аббос (р) омадааст, ки Расули Акрам (с) дуои ҳифз ва муроқабатро ба Ҳасан ва Ҳусайн мехонд ва мефармуд:

«أعيذكما بكلمات الله التامة، من كل شيطان وهامة، ومن كل عين لامة».

"Шуморо ба Аллоҳ месупорам ба василаи каломи комил ва томи ӯ аз шари ҳар шайтон ва ҳашароти газанда ва ҳар чашми бад"[4].

(1) : Ақоиди Исломӣ аз дидгоҳи Суннат 121

(2) : Таҷумаи оят аз Хурамшоҳӣ

(3) : Руқо, яъне навиштани чизе ба рӯйи коғаз –руқия ва алайҳи: ба нафъ ва ба зарари ӯ дуо ки барояш таъвиз ё тилисм бинависад. Ал-мунҷид. Муҳаммад Бандаги Регӣ.

(4) : Тарбияи авлод дар Ислом 1/401-402

Аз ин рӯ Саҳоба ва Тобиъин ба шиддат мункири ин таъвизоту тилисмҳо буданд, то он ҷо, ки Хадиҷа (р) мардеро дид, ки ресмоне аз ин навъ бар гардани худ овехта буд, ин оятро қироъат кард:

﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِاللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾﴾ [يوسف:١٠٦]

«Ва бештарашон ба Худо имон наёваранд, балки ҳамчунон мушриканд!».

Ва аз Саъид бин Ҷубайр (р) ривоят шудаст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«مَنْ قَطَعَ تَمِيمَةً مِنْ الْإِنْسَانِ كَانَ كَعِدْلِ رَقَبَةٍ»

Яъне: "касе, ки туморeро аз гардани фарде биканад ва ҷудо кунад, гӯё як бандаро озод кардааст".

Бинобарин дуруст онаст, ки тилисмҳо ба таври куллӣ мамнӯъ бошанд, чунон чӣ Паёмбар (с) дар мақоми нафрин ба дорандагони тилисмҳо мефармояд:

«مَنْ عَلَّقَ تَمِيمَةً فَلاَ أَتَمَّ اللَّهُ لَهُ وَمَنْ عَلَّقَ وَدَعَةً فَلاَ وَدَعَ اللَّهُ لَهُ»(١).

"Касе, ки тилисм ё бозубанде ба худ овезон мекунад, Аллоҳ кори ӯро тамом накунад ва ҳар кас туморе ё назри қурбонӣ ба хотири рафъи чашми захм ба гардан овезад, ба мақсуди худ нарасад".

Чунон чӣ касе ба беморӣ ва ё нороҳатии дигар дӯчор гардад, чорае ҷуз бурдани эшон назди табиб вуҷуд надорад, зеро Паёмбар (с) мефармояд:

«تَدَاوَوْا عِبَادَ اللَّهِ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَضَعْ دَاءً إِلا وَضَعَ لَهُ دَوَاءً»(٢).

"Бандагони Аллоҳ! Маризони худро табобат кунед, зеро Аллоҳ маразеро ноёварда, магар он, ки давое барои он қарор додааст".

Бино ба нақли саҳеҳи Бухорӣ, Паёмбар (с) мефармояд:

«إنما الشفاء في ثلاثة: مشربة عسل أو شرطة محجم أوكى بنار»(٣).

"Шифои бемор дар се чиз аст:

1. Хурдани асал.
2. Нештарзадан ва ҳиҷомат[4].
3. Доғ кардан ва сузондани маҳали дард».

Ин навъ мудово шомили муъолиҷоте мегардад, ки дар асри мо аз тариқи дорӯ, ё амали ҷарроҳӣ ва ё сӯзондан ба василаи барқ ва ғайра анҷом мешавад. Бинобарин Паёмбар (с) шифои беморонро дар туморҳо ва хонадани афсун ва вирдҳои номашрӯъ ва амсоли он

(1) : Ривояти Аҳмад
(2) : Имом Аҳмад ва Асҳоби Сунан ва Ибни Ҳиббон ва Ҳоким ва Тирмизӣ: Ҳасан ва Саҳеҳ аст.
(3): Ривояти Бухорӣ
(4) : Ҳиҷомат, яъне хун гирифтан аз бадан, бодкаш кардан ва хун гирифтан аз бадан, ё теғ задан ва макидан. Фарҳанги Амид. Ҳиҷомат: раг задан, хун гирифтан аз бадан ба хотири дармон. Алмунҷид, Муҳаммад Бандар Регӣ.

қарор надодааст, балки дармону муъолаҷаро аз ҳамон роҳи табиъии улуми пизишкӣ, муқаррар кардаанд, ки ё аз тариқи даҳон бо хурдани дору ва амсоли он ва ё халондани дору ва ба василаи ампул ба тамоми қисматҳои бадан аст. Нештарзадан ва ҳиҷомат низ имрӯз шомили анвоъи ҷарроҳӣ мегардад ва ҳамчунин сӯзондан ва доғ кардани имрӯза ба маъонии зери барқ гузоштан ва монанди он мебошад.

Инҳо ҳама дармонҳоест, ки Ислом ба он қоил аст ва Паёмбар (с) ба он дастӯр дода ва дар мудовои худ низ аз онҳо истифода кардааст. Чунон чӣ он ҳазрат дар мавриде ба ҳиҷомат пардохта ва ба пизишк муроҷиа намуда ва Асҳоб ва Умматашро ба муъолаҷа ва мудово дастӯр додааст.

Пас шоиста аст, ки мо низ тобеъи Суннати Паёмбар (с) бошем, яъне: "Ҳар дарде, дармоне ,«لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ»:Паёмбар (с) чунин мефармояд [2].[1]"дорад

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد . اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد ". اللهم صل على محمد وأزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

(1) : Фиқҳи суннат, ба ривояти Муслим аз Ҷобир. Муаллиф дуктур, Сайд Собиқ.
(2) : Дидгоҳои фиқҳи муъосир 1/264

32- Закот

Аҳдофи хутба

1. Баёни ҳукми закот ва маконати он дар Ислом.
2. Баёни ҳикматҳои волои закот.
3. Баёни молҳое, ки дар он закот лозим аст.
4. Баёни ҷои сарфи закот ва диққат дар доду гирифти он.

Хутбаи аввал

الحمدُ للهِ الذِي جعَلَ الزَّكاةَ طهارةً ونَماءً، وزادَ أهلَهَا فضْلاً وعطاءً وأَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ القائلُ : ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱرۡكَعُواْ مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ ٤٣﴾ [البقرة:٤٣] وأشهدُ أنَّ سيدَنَا محمداً عَبْدُ اللهِ ورسولُهُ وصفيُّهُ منْ خلقِهِ وخليلُهُ القائلُ : ''مَنْ أَدَّى زَكَاةَ مَالِهِ فَقَدْ ذَهَبَ عَنْهُ شَرُّهُ'' اللهمَّ صَلِّ وسَلِّمْ وبَارِكْ علَى سيدِنَا محمدٍ وعلَى آلِهِ وأصحابِهِ والتابعينَ ومَنْ تَبِعَهُمْ بإحسانٍ إلَى يومِ الدِّينِ

أَمَّا بَعْدُ:

Аллоҳи азза ва ҷалла мефармояд:

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُۚ إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرَۢا بَصِيرٗا ٣٠﴾ [الإسراء:٣٠]

«Бегумон Парвардигорат, рӯзии ҳар касро, ки бихоҳад фаровон медиҳад ва рӯзии касеро, ки бихоҳад, танг мегардонад, чаро ки Аллоҳ аз бандагони худ огоҳу бино аст».

Бародарон ва Хоҳарони мӯмин! Дар воқеъ Аллоҳ ба ҳар касе истеъдодҳои хосеро рӯзи кардааст. Яке аз рӯзӣ, саломатӣ ва қудрати баданӣ бархурдор аст ва дигаре аз рӯзӣ, ҳушу ибтикор ва саввумӣ аз молу маноли дунявӣ баҳраи бештар бурдааст ва чаҳорумӣ аз ҳиссу ҳунаре баҳраи хубе дорад ва ғайра ва ҳамаи инҳо аз синфи рӯзист. Лизо аз рӯзӣ ҳама бархурдоранд, локин, синфи рӯзиҳо мутафовит аст ва ҳамин амр боис мешавад, ки ҳамаи мардум ба ҳамдигар мӯҳтоҷ бошанд ва ин эҳтиёҷоти мутақобил боиси падид омадани иҷтимоъ ва бақои он мешавад. Рӯзии афзун гоҳо аз боби муҷозоти Илоҳист, яъне Аллоҳи мутаъол касонеро, ки Аллоҳро фаромӯш карда ва ба дунё часпидаанд, бо умури дунёйи машғул мекунад, то бидуни ин, ки худ бидонанд, ногаҳон худро дар оташи ҷаҳаннам бубинанд.

Ва гоҳо тафовути ризқ барои имтиҳони бархе аз бандагонаст, то аз ин роҳ истеъдодҳои фитрии афрод шукуфо шавад ва гоҳо тафовут дар ризқ барои инаст, ки Аллоҳи мутаъол ҳузури хешро дар таъбири олам ба бандагонаш нишон диҳад ва бифаҳмонад, ки касрати моли дунё, боарзиш набуда ва инояти хоси Аллоҳ ба касе нест. Чунон, ки ҳазрати Паёмбар (с) фармудаанд:

«إن الله قسم بينكم أخلاقكم كما قسم بينكم أرزاقكم وإن الله يعطي الدنيا من يحب ومن لا يحب ولا يعطي الإيمان إلا من يحب» مستدرك حاكم

"Ҳамоно Аллоҳ ҳамчуноне, ки ахлоқро байни шумо тақсим карда, рӯзиро низ миёнатон тақсим намудааст ва ҳамоно Аллоҳ дунёро (молу манол) барои касе, ки дӯст медорад ва дӯст намедорад, медиҳад, локин имонро танҳо ба касе медиҳад, ки ӯро дӯст медорад".

Аллоҳи мутаъол закотро ба унвони як амали ибодӣ, ки доройи аҳамияти бисёр бузург аст ва ҳам ба унвони рафъи фақр дар ҷомеъа, фарз намуда ва саҳме аз манофеъи амвол ва даромади мардумро ба унвони садақаҳои воҷиб, ки ҳамон закот аст, барои иҷтимоъ дар назар гирифтааст, то бадин васила, заминаи саъодати ҷомеъа ва тавозуни онро фароҳам намояд.

Аллоҳ дар оёти мутаъаддид ба мусалмонон дастӯр додааст, ки закот бидиҳанд ва дар ҳар ояте, ки мардумро ба барпо доштани намоз даъват карда бошад, ҳатман амр ба пардохтани закот низ ҳамроҳи он зикр шудааст. Бинобарин намозу закот ду поя ва сутуни мустаҳкаме ҳастанд, ки дини Ислом бо онҳо поягузорӣ шудааст.

Закот яке за пояҳои панҷгонаи Ислом аст ва дар ҳаштоду ду ояти Қуръон ҳамроҳ бо "Салот" зикр шудааст.

Далелҳои фарзияти закот, Қуръону Суннат ва иҷмоъи Уммати Муҳаммад (с) мебошад.

Аллоҳ дар китоби маҷидаш мефармояд:

﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَمَا تُقَدِّمُواْ لِأَنفُسِكُم مِّنۡ خَيۡرٖ تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِۗ إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ ١١٠﴾ [البقرة: ١١٠]

«Ва намоз барпо доред ва закотро бипардозед ва ҳар кори неке, ки пештар барои худ бифиристед, онро дар назди Аллоҳ хоҳед ёфт ва Аллоҳ ба ҳар чӣ мекунед, огоҳу биност».

Ва аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«بني الاسلام علي خمس ، شهادة أن لا اله الاالله وأن محمدا رسول الله وإقام الصلاة وإيتاء الزكاة وحج البيت وصيام رمضان». (متفق عليه)

«Ислом бар панҷ рукн бино ёфтаст: Шаҳодатайн, барпо доштани намоз, додани закот, ҳаҷҷи Хонаи Худо ва Рӯзаи рамазон». (Муттафақун алай)

Табарони дар «Авсат» ва «Сағир», аз Алӣ бин Абитолиб (р) ривоят кардааст, ки Паёмбар (с) фармуданд:

«إن الله فرض على أغنياء المسلمين في أموالهم بقدر الذي يسع فقراءهم، ولن يجهد الفقراء إذا جاعوا أو عروا إلا بما يصنع أغنياؤهم، ألا وإن الله يحاسبهم حسابا شديدا، ويعذبهم عذابا أليما».

«Бегумон Аллоҳ онқадар садақа ва закотро бар сарватмандони мусалмонвоҷибкардааст,кифақиронваниёзмандонрокифоятмекунад ва ҳеҷ чиз ниёзмандони мусалмонро ба машақат ва сахтии гуруснагӣ ва бараҳнагӣ дучор намекунад, магар бухли сарватмандонашон. Огоҳ

бошед! Аллоҳ ба сахтӣ аз онон ҳисоб мекашад ва ба азоби дарднок дучор ва гирифторашон менамояд».

Мусалмон бо пардохти закот, моли худро пок месозад ва аз осори моддӣ ва маънавии он баҳраманд мешавад.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿خُذۡ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡ صَدَقَةٗ تُطَهِّرُهُمۡ وَتُزَكِّيهِم ١٠٣﴾ [التوبة:١٠٣]

«Аз амволи мӯминон садақа ва закот бигир, то ба ин васила эшонро пок намойи ва тазкия кунӣ».

Тазкия ва татҳири мӯминон ба василаи закот аз ҷониби Парвардигор шомили афроди ҷомеъа ва мӯминон аст, чаро ки закот нуфуси афродро аз гуноҳ ва палидии бухлу пастӣ ва сангдилӣ ва худхоҳию тамаъ ва соири разилатҳои ахлоқӣ ва иҷтимоъӣ, ки боиси ҳасодату таҷовуз ва душманӣ ва ҷангу адоват ҳастанд, пок месозад ва нафсро тазкия мекунад ва онҳоро ба василаи хайру баракат ва ахлоқи амалӣ ба мақоми шомихе мерасонад, ки шоистагии саъодати дунё ва охиратро ба даст меоваранд.

Пардохтани закот сабаби баракати мол ва рушди он мешавад ва нафси инсонро ба фазилати караму бахшиш ороста мекунад.

Мусалмонон! Бар ҳар мусалмоне, ки дороияш ба ҳадди нисоб бирасад ва як сол бар он бигзарад, закот фарз мешавад, ба ҷуз зироъат, ки (гузашти як сол бар он воҷиб нест) ва закоти он дар рӯзи бардошт маҳсул ба шарте, ки ба ҳадди нисоб бирасад, воҷиб мегардад. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَءَاتُواْ حَقَّهُۥ يَوۡمَ حَصَادِهِۦ ١٤١﴾ [الأنعام:١٤١]

«Ба ҳангоми расидан ва чидану дарав карданашон, закоти онҳоро бидиҳед».

Ҳадди нисоби тилло, бист динор (як динор, баробари 4/25 грам тиллост, пас бист динор 85 грам тиллост (2×4/25=85) ва ҳадди нисоби нуқра, ду сад дирҳам аст (як дирҳам баробари 2/975 грам нуқра аст, пас ду сад дирҳам 595 грам нуқра аст, (200×2/595=595) ва миқдори воҷиби ҳар кадоми инҳо як чиҳилум аст.

Дар ин маврид аз Алӣ бин Абӯтолиб (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«إذا كانت لک مائتا درهم وحال عليها الحول ففيها خمسة دراهم، وليس عليک شيي – يعني في الذهب حتي يکون لک عشرون دينارا، فإن كانت لک عشرون دينارا وحال عليها الحول ففيها نصف دينار». (ابن ماجه ٥٥٨٢، الصحيحه ٥٥٩).

«Агар ду сад дирҳам дошта бошӣ ва як сол бар он гузашт, закоти он панҷ дирҳам аст ва тилло то ба бист динор нарасад, закот дар он воҷиб нест, вале агар ба бист динор расид ва як сол бар он гузашт, ним

динор закот дар он воҷиб мегардад». (Ибни Моҷҷаҳ 5582)

Аммо закоти риёлоту сомонӣ ба далели умуми оят ва аҳодис марбут ба вуҷуби закот дар тилло ва нуқра воҷиб аст ва касе, ки аз ин умум чизеро хориҷ карда, далеле надорад. Бо вуҷуди ин далоили хосе низ дар ин бора вуҷуд дорад, аз он ҷумла:

Аз Умми Салама (р) ривоят аст:

«كنت ألبس أوضاحا من ذهب، فقلت يا رسول الله أكنز هو؟ فقال : ما بلغ أن تؤدي زكاته فزكي فليس بكنز».

«Миқдоре аз зевари олоти тиллойи бар тан доштам, гуфтам: Эй Расули Аллоҳ! Оё ин зевари олот канз (моли андухта) ҳисоб мешавад? Паёмбар (с) фармуданд: «Агар чизе ба ҳадди нисоб расид, закоташро пардохт кун, дар ин сурат канз ба ҳисоб намеравад».

Аммо маҳсулоте, ки закот дар он воҷиб аст, танҳо дар чаҳор маҳсули мазкур дар ҳадиси зер воҷиб аст:

Аз Абӯбурда, аз Абӯмусо ва Маъоз (р) ривоят аст:

«أن رسول الله -صلى الله عليه وسلم- بعثهما إلي اليمن يعلمان الناس أمر دينهم، فأمرهم أن لا يأخذوا الصدقة إلا من هذه الأربعة :الحنطة، والشعير والتمر والزبيب». (سنن بيهقي١٢٥/٤)

«Расули Аллоҳ (с) он дуро ба Яман фиристод, то ба мардум аҳкоми динашонро омӯзиш диҳанд ва дастур доданд, ки закотро танҳо аз ин чаҳор маҳсул бигиранд: гандуму ҷав ва хурмову кишмиш- мавиз». Ва дар маҳсулоти зироъӣ ва меваҷот закот фарз аст, машрут ба ин, ки ба ҳадди нисобе, ки дар ҳадиси зер зикр шуда бирасад: (Байҳақӣ 4/125)

Аз Абӯсаъиди Хузрӣ (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«ليس فيما دون خمسة أوسق صدقة». (متفق عليه).

«Дар камтар аз панҷ васақ закот воҷиб нест». (Муттафақун алайҳӣ)

Ҳар васақ (52/130) килограм аст, бинобарин ин панҷ васақ (8/652) килограм аст, (5×30/52=8/652).

Аммо миқдори воҷиби закоти маҳсулоти зироъӣ ва меваҷот, он чӣ аз Ҷобир (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«يما سقت الأنهار والغيم العشور، وفيما سقي بالساقية نصف العشر». (مسلم ٢/٦٧٥/٩٨١)

«Закоти маҳсулоте, ки бо ҷуйборҳо ва борон обёрӣ мешавад, як дирҳам ва он чӣ бо шутур (ё мошини олоти кишоварзӣ) обёрӣ мешавад, як бистум аст». (Муслим 2/675-981).

Аммо миқдори закоти маҳсулоти зироъӣ ва меваҷот, аз Ибни Аббос ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«فيما سقت السماء والعيون أوكان عثريا، العشر، وفيما سقي بالنضح نصف العشر». (بخاري ١٤٨٣-٣/٣٤٧)

«Закоти маҳсулоте, ки бо борон ё чашмаҳо обёрӣ мешавад ва ҳамчунин маҳсулоте, ки ниёз ба обёрӣ надорад, даҳ як ва он чӣ бо об кашидан обёри мешавад, аз бист як аст». (Бухорӣ 3/347-1418).

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم. أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين ولا عدوان إلا على الظالمين أحمده سبحانه وتعالى وهو أهل للحمد والثناء وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبدالله ورسوله صلوات الله وسلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Бандагони Аллоҳ! Асҳоби мавошӣ (чаҳорпоён) низ бояд моли худро пок намуда, дар ҳамкори бо фақирон саҳм бигиранд. Аллоҳи мутаъол бар асҳоби мавошӣ, ки теъдоди он ба ҳадди нисоб расида бошад, закот воҷиб гардонидааст.

Ҳайвоноте, ки закот дар онҳо воҷиб аст, се дастаанд: Шутур, гов ва гӯсфанду буз. Аммо нисоби шутур, он чӣ аз Абӯсаъид Хузрӣ (р) ривоя аст, ки Паёмбар (с) фармуданд:

«ليس فيما دون خمس ذود من الإبل صدقة». (متفق عليه).

«Дар камтар аз панҷ шутур, садақа воҷиб нест». (Муттафақун алайҳӣ).

Аммо нисоби гов ва миқдори закоти он: аз Маъоз бин Ҷабал (р) ривоят аст:

«بعثني رسول الله إلي اليمن، وأمرني أن آخذ من البقر من كل أربعين مسنة، ومن كل ثلاثين تبيعا أوتبيعة.» (ابن ماجه ١٨٠٣/٥٧٦)

«Паёмбар (с) маро ба яман фиристод ва ба ман дастӯр дод, то аз ҳар чиҳил гов, як мусиннаро (гове, ки ду солро тамом карда вориди соли саввум шуда бошад) ва аз ҳар се гов як табеъро (гӯсолаи нар ва модае, ки як солро тамом карда бошад) ба унвони закот бигирам». (Ибни Моҷҷаҳ 576-1803).

Ва нисоби гӯсфанд (ва буз) ва миқдори закоти он: аз Анас (р) ривоят аст: Абӯбакри Сиддиқ (р) дар мавриди садақаи воҷибе, ки Аллоҳ ба Паёмбараш (с) дастӯр додааст, бароям навишт:

«وفي صدقة الغنم في سائمتها إذا كانت أربعين إلي عشرين ومائة شاة، فإذا كانت سائمة الرجل ناقصة من أربعين شاة واحدة فليس فيها صدقة إلا أن يشاء ربها». (روايت أصحاب سنن).

«Закоти гӯсфанд ва бузи соима (чаранда) аз чиҳил то саду бист, як сар гусфанд (ё буз) аст ва аз саду бистяк то ду сад сар, ду гӯсфанд ё ду буз ва аз ду саду як то сесад сар, се гӯсфанд ё се буз аст. Агар теъдоди онҳо бештар аз сесад гӯсфанд ё буз бошад, дар ҳар сад гӯсфанд ё буз, як раъс воҷиб мешавад. Агар теъдоди гӯсфандон ё бузҳои чаранда камтар аз чиҳил сар бошад, закот дар он воҷиб нест, магар ин, ки

соҳибаш бихоҳад». (Ривояти асҳоби Сунан).

Закоти мустағилот, монанди сохтмонҳо ва опортмонҳои иҷоравӣ ва чаҳорпоён ва мошини олоти тавлидӣ ва хадамотӣ ва ҳамлу нақл ва васоили иброз ва зиннати олоти кироя ва дукону корвонсаро ва монанди он, ки кироя дода мешаванд, аз бобати ҳадди нисоб, тобеъи «нақдайн –тилло ва нуқра» аст. яъне ҳар вақт даромади онҳо ба ҳадди нисоби тилло ва нуқра бирасид, бояд аз он закот пардохт гардад ва беҳтараст, ки муддати он ҳам як сол бошад, на як моҳ. Яъне, маҷмӯъи даромади солонаро рӯи ҳам ҳисоб карда ва маҷмӯъи ҳазинаҳо ва қарзҳо ва молиёту музди коргарон ва амсоли онро аз он каср карда ва аз боқимондаи даромади софи он, закот бидиҳад.

Ҳадди ақал кифояти зиндагии молики мустағилот ва хонаводаи ӯ низ бояд аз кулли даромад каср гардад ва аз закот маъоф бошад.

Ва дар мавриди закоти сиҳом ва авроқ, бояд баробари закоти амволи тиҷоратӣ гирифта шавад.

Бародарони Ислом! Аллоҳ масорифи закот ва аснофи гирандаи закотро дар ояти зер дар ҳашт синф мунҳасир фармудааст:

﴿ إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلۡفُقَرَآءِ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡعَٰمِلِينَ عَلَيۡهَا وَٱلۡمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمۡ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَٱلۡغَٰرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِۖ فَرِيضَةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ٦٠ ﴾ [التوبة: ٦٠]

«Закот фаризаест, ки аз ҷониби Аллоҳ, ки бояд ба ин асноф дода шавад: Фақирону масокин ва омилин ҷамъоварии закоту муаллафаи қулуб (касоне, ки имоми муслимин мехоҳад аз онон дилҷӯйи кунад, ё мехоҳад шарри онҳоро василаи пардохти мол аз муслимин рафъ кунад, ё касоне, ки Исломро таблиғ мекунанд ва сабаби интишори он мешавад) ва фирриқоб (касоне, ки мехоҳанд, худро аз банди бардагӣ ва хории асорат, наҷот диҳанд) ва ғоримин (касоне, ки дар роҳи касби ҳалол қарздор шудаанд ва товони бозпардохти қарзи худро надоранд) ва дар роҳи Аллоҳ (кӯмак ба муҷоҳидини Ислом ва тамоми корҳое, ки муҷиби ризояти Аллоҳ мегардад) ва ибни сабил (мусофире, ки аз диёри худ дур монда ва ниёз ба кӯмаки молӣ дорад, то ба диёри хеш бирасанд). Ин закот фаризаест аз ҷониби Аллоҳ барои аснофи фавқ, ва Аллоҳи мутаъол, доно ба ҳама чиз ва дурусткораст ва ҳеҷ кори вай холӣ аз ҳикмат нест».

Аммо касоне, ки боби гадойиро боз мекунанд, хешро хору залил намуда ва ҳаққи мустаҳиқонро талаф менамоянд, Паёмбари гиромӣ (с) дар мавриди чунин ашхос мефармояд:

«من سأل الناس أموالهم تكثرا فإنما يسأل جمرا فليستقل أو ليستكثر». (صحيح مسلم).

«Касе, ки аз мардум молашонро бихоҳад ва (ба воситаи гадойи молашро) зиёд кунад, ҳамоно пораҳои оташро мехоҳад, пас бар ӯст, ки кам металабад ва ё зиёд». (Саҳеҳи Муслим).

Ҳамчунин, он чӣ ба номи хумс, ки акнун байни мардум, маъруфу маъмул аст, иртиботе ба дини мубини Ислом, ки ягона шоҳроҳи саъодатдорест, надорад, балки метавон гуфт, порае аз он сохтаи раъй ва бофтаи аҳвойи риҷолест, ки чандон ба ҳикмати аҳком ва ҳурмату азамати Ислом, таваҷҷӯҳе надоштанд ва аз таъассуботи ҷоҳилона ва ё сиёсати хасмонаи иддаи муғриз, моя мегирад, зеро закот аз тарафи Парвардигори ҳаким ба насси Қуръони азим барои ҳашт синфи умда аз барои масрафи он пешниҳод ва таъйин шудааст.

Пас эй мусалмон! Шумо, ки аз Парвардигор умеди афв ва бахшиш доред ва ҳамвора дар пайи қарор гирифтан дар маърази насимҳои раҳмати Илоҳӣ ҳастед, ба бародарони ниёзманди худ муҳаббат кунед ва бо садақа ва эҳсон, гӯшае аз дардҳои фақру гуруснагии ононро таскин бахшед ва дар бахшиш ва эҳсоси худ, бештар касонеро мадди назар қарор бидиҳед, ки ба далели ҳаё ва иффат, дасти таваққуъро пеши ину он, дароз намекунанд ва мардум мепиндоранд, ки сарватманд ҳастанд ва ҳамчунин хешовандони ниёзманди худро мавриди меҳру муҳаббат қарор бидиҳед, чун бахшиш дар ҳаққи онон, ҳам садақа аст, ҳам силлаи раҳм ва бидонед, ки садақа молу сарватро намекоҳад, балки онро аз офот маҳфуз медорад, чунон чӣ Паёмбар (с) мефармояд: «ما نقص مال عبد من صدقة»، яъне: «моли банда аз садақа, кам нахоҳад шуд».

Ҳамчунин он ҳазрат (с) мефармоянд:

«ارحموا من فی الارض یرحمکم من فی السماء.» (روایت احمد وترمذی)

«Шумо бар аҳли замин раҳм кунед, то Парвардигоре, ки дар осмон аст, бар шумо раҳм кунад». (Ривояти Аҳмад ва Тирмизӣ).

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين. اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك-صلى الله عليه وآله وسلم-. اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

33- Тавба

Аҳдофи хутба

1- Бозгашт ба сӯи Аллоҳ.

2- Тарбияти мардум дар мусолаҳат бо Аллоҳ.

3- Парҳез аз ноумедӣ аз раҳмати Аллоҳ.

Хубтаи аввал

الحمد لله، يقبل التوبة عن عباده ويعفو عن السيئات، أحمده سبحانه لا رب غيره يقيل العثرات، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن نبينا محمداً عبده ورسوله نبي الرحمة المؤيَّد بالمعجزات، اللهم صل وسلم على عبدك ورسولك نبينا محمد وعلى آله وأصحابه والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين، أما بعد:

Ҳамду ситоиш Аллоҳи мутаъолро, ки бандаи худро ба тавба намудан даъват кардааст ва гуноҳони эшонро ҳар чанд, ки зиёд бошад, меомӯрзад ва ба тавба намудани эшон хурсанд шуда, тамоми бадиҳояшро ба хубиҳо табдил месозад. гувоҳӣ медиҳам, ки ба ҷуз Аллоҳ маъбуди сазовор барои ибодат нест, ӯст Аллоҳи омурзгори тавба пазир ва гувоҳӣ медиҳам, ки ҳазрати Муҳаммад (с) бандаи Аллоҳ ва фиристодаи ӯст, он Паёмбари тавбагузор, ки мефармуданд:

"يا أيها الناس توبوا إلى الله واستغفروه ؛ فإني أتوب في اليوم مائة مرة». (رواه مسلم).

«Ҳамагӣ ба сӯи Аллоҳ тавба ва истиғфор кунед, эй мӯминон, ки ман дар рӯзе сад бор тавба мекунам». (Ривояти Муслим)

Дуруду саломи паёпай то ба рӯзи охират бар ӯ ва бар олу асҳоб ва атбоъи ростини вай бод.

Бародарони гиромӣ! Шаке нест, ки яке аз бузургтарин неъматҳои Аллоҳ бар бандагонаш инаст, ки дарвозаи тавба барояшон боз намуда ва онҳоро ба тавба амр фармуда ва ба пазируфтани тавбаи эшон умед дода ва барои тавбагузорон –илова бар омӯрзиши гуноҳон- аҷру подоши фаровоне, муҳайё кардааст ва тавба кардан танҳо аз гуноҳкорон матлуб нест, балки тамоми мукалллафон, аз ҷумла мӯминон ва накӯкорон, бояд ҳамвора тавба намоянд. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَتُوبُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ٣١﴾ [النور:٣١]

«Ва тавба намоед ба сӯи Аллоҳ ҳамагӣ, эй мӯминон, бошад, ки комёб шавед».

Ва чунон чӣ дар ҳадиси саҳеҳ омада:

«كل ابن آدم خطاء، وخير الخطاءين التوابون». (رواه الترمذي وابن ماجه وحسنه الآلباني)؟

«Тамоми бани Одам хатокоранд ва беҳтарини хатокорон, ононеанд, ки тавба мекунанд». (Тирмизӣ ва Ибни Моҷҷаҳ ва Албонӣ онро ҳасан гуфтаст).

Пас худ ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва дурӣ аз гуноҳон ва шитоб варзидан дар тавба фаро мехонам.

Бародарони азиз! Мутаассифона бисёре аз мо бо таъхир андохтани тавба, худро аз ин хайри бузӯр ва роҳи наҷот маҳрум сохта ва гӯё ин, ки аз замони фаро расидани марги худ огоҳем ва бисёре аз бародарону хоҳарони мо аз зиёдии гуноҳони худ, аз раҳмати Аллоҳ ноумед шуда ва дигар умеде ба бахшиши Парвардигор надоранд! Магар онҳо аз ин фармудаи Аллоҳи мутаъол ғофиланд, ҳангоме ки гуноҳгоронро хитоб мекунад ва мегӯяд?:

﴿ قُلْ يَٰعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ أَسْرَفُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُواْ مِن رَّحْمَةِ ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ جَمِيعًاۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾ ﴾ [الزُّمَر:٥٣]

«Бигӯ: эй бандагони ман, ки бар хештан зиёдарави раво доштаед, аз раҳмати Аллоҳ ноумед машавед, дар ҳақиқат Аллоҳ ҳамаи гуноҳонро меомӯрзад, дар ҳақиқат ӯ худ омӯрзандаи меҳрубон аст».

Мӯминони намозгузор! Бидонед, ки Аллоҳи меҳрубон тамоми бандагонашро ба тавбаи насуҳ (холисона ва бидуни бозгашт) фаро хонда ва фармудааст:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ تُوبُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا ﴿٨﴾﴾ [التحريم:٨]

«Эй касоне, ки имон овардаед, тавба кунед ба сӯи Аллоҳ тавбаи холисона».

Аллоҳи мутаъол, ки яке аз номҳои гиромияш «Таввоб» (тавбапазир) аст, моро то пеш аз расидани аҷал мӯҳлат додааст, ки тавба кунем, аммо боз ҳам бисёре аз мо, дар хушиҳо ва лаззатҳои зудгузари дунё ғарқ шуда ва тавбаро ба фардо вогузор мекунем, ҳоло он, ки шояд фардое дар кор набошад.

عن أبي موسى الأشعري -رضي الله عنه- عن النبي- صلى الله عليه وسلم- قال: «إن الله عز وجل يبسط يده بالليل ليتوب مسيء النهار ويبسط يده بالنهار ليتوب مسيء الليل، حتى تطلع الشمس من مغربها.»

Ҳазрати Абӯмусо Ашъарӣ (р) аз Расули Аллоҳ (с) ривоят мекунад, ки эшон фармуданд: "Ҳамоно Аллоҳи баландмартаба ва бо азаммат, дастҳои (било кайфи) худро дар шаб мегӯшояд, то ин ки гуноҳкори рӯз тавба кунад ва дастҳои (било кайфи) худро дар рӯз мегӯшояд, барои ин, ки гуноҳкори шаб тавба намояд, то ин ки хуршед аз мағриб тулӯъ кунад". (киноя аз фаророрасидани қиёмат аст, зеро яке аз нишонаҳои бузурги қиёмат, тулӯъи хуршед аз мағриб мебошад).

Аюҳаннос! Ин ҷаҳон ҷои таносойи нест

Марди доно ба ҷаҳон доштан арзонӣ нест
Хуфтагонро хабар аз замзамаи мурғи саҳар
Ҳайвонро хабар аз олами инсонӣ нест

Оре, бародарони азиз! Бо ин вуҷуд, ки Аллоҳи мутаъол тавбаро барои мо ҳамвор ва осон намуда ва дари тавбаро то замони марг ва то фаро расидани қиёмат кушода намудааст, аммо боз ҳам мо инсонҳо дучори ғафлат ва машғул ба айшу нӯши дунё шуда, тавбаро аз ёд мебарем, дар ҳоле, ки Расули Акрам (с) беҳтарин ва бартарин махлуқот, он ки Аллоҳ гуноҳони гузашта ва ояндаашро омӯрзида буд, ҳар рӯз беш аз сад бор ба даргоҳи Аллоҳи мутаъол, тавба ва истиғфор менамуданд ва моро низ ба ин кор фаро хондааст.

Мутаъассифона, имрӯза, ки бисёре аз мусалмонон иззати худро аз даст дода ва аз пойбандӣ ба Ислом, фарсаххо фосила гирифтаанд ва таъмаи бисёр осон ва лазиз барои Ғарб гаштаанд, ба иллати адами дурӣ аз тақво ва тарси Илоҳӣ бисёр аз гуноҳон ва фасодҳо дар дидгоҳи онон, кӯчаку сабук шумурда мешавад ва ин дар ҳолест, ки Саҳоба ва ёрони бовафои Расули Аллоҳ (с) ҳар гиз чунин ба гуноҳон наменигаристанд ва онҳо, ки беҳтарин улгӯ ва усваи мо ҳастанд, худро аз кӯчактарин гуноҳон низ дур нигоҳ медоштанд, чунон чӣ имом Бухорӣ (р) аз ҳазрати Анас бин Молик (р) ривоят мекунад, ки эшон –хитоб ба ёрону шогирдонаш, ки насли баъд аз Саҳоба, яъне Тобиъин буданд- фармуданд:

« إنكم لتعملون أعمالاً هي أدق في أعينكم من الشعر، كنا نعدها على عهد رسول الله من الموبقات».

"Ба таҳқиқ шумо корҳоеро анҷом медиҳед, ки он дар назари шумо аз муй бориктар мебошад, вале мо онро дар замони Расули Аллоҳ (с) аз гуноҳони мӯбиқот (гуноҳони бузург ва ҳалоккунанда) мешумурдем".

Аз ҳазрати Абдулло бин Масъуд (р) ривоят аст, ки фармуд:

«إن المؤمن يرى ذنوبه كأنه قاعد تحت جبل يخاف أن يقع عليه ، وإن الفاجر يرى ذنوبه كذباب مرّ على أنفه فقال به هكذا - اى بيده - فذبّه عنه . »

"Дар ҳақиқат мӯмин гуноҳони худро монанди кӯҳе болои сараш мебинад, метарсад, ки бар болои вай наафтад ва аммо фоҷир гуноҳи хешро монанди магасе мебинад, ки бар бинияш мурур мекунад ва ӯро ба дасти худ дур месозад". (яъне онро бисёр ҳақир мешуморад).

Расули Аллоҳ (с) чунин мефармоянд:

«إياكم ومحقَّرات الذنوب ؛ فإنهن يجتمعن على الرجل حتى يهلكنه". (رواه احمد وصححه الألباني).

«Бар ҳазар бошед аз гуноҳони кӯчаку ҳақир шумурда шуда, зеро ин гуноҳон бо ҳам ҷамъ шуда, то ин ки инсонро ба ҳалокат мерасонад». (Ривояти Аҳмад ва Албонӣ онро саҳеҳ гуфтаст).

Уламои Ислом дар ин замина қоидаи бисёр зебоеро гузоштанд, ки мегӯянд:

«لا صغيرة مع الإصرار، ولا كبيرة مع الاستغفار».

"Гуноҳи кӯчак (сағира) дар ҳоли исрор варзидан бар он кӯчак намемонад, балки ба гуноҳи бузург (кабира) табдил меёбад ва (дар муқобил) гуноҳи бузург бо истиғфору тавба кардан, бузург намемонад, (балки ба фазли Аллоҳи мутаъолу меҳрубон, ба сабаби истиғфор бахшида мешавад).

Мӯминони намозгузор! Уламо ва донишмандони мусалмон барои тавбаи дурусту насуҳ, шартҳоеро зикр карданд, ки он шартҳоро аз оёти Қуръони Карим ва Аҳодиси Саҳеҳи Паёмбар (с) истинбот намудаанд.

Аввалин шарти тавба, даст кашидани фаврӣ аз гуноҳ мебошад.

Шарти дуввуми он, бар гуноҳи гузашта надомат ва изҳори пушаймонӣ кардан аст.

Саввумин шарти он, тасмими мустаҳкам ва ҷиддӣ гирифтан (азми худро ҷазм кардан) бар он, ки бори дигар ба он гуноҳ боз нагардад.

Ва шарти чаҳорум, ки марбут ба ҳуқуқ ва мазолими бандагон (инсонҳои дигар) аст, ин мебошад, ки ҳуқуқи мардумро, ки зулм кардааст, боз гардонад ва ё аз эшон талаби афву бахшиш кунад.

أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين من كل ذنب فاستغفروه وتوبوا إليه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله رب العالمين، أحمده سبحانه وأشكره، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن نبينا محمداً عبده ورسوله صلى الله وسلم وبارك عليه وعلى آله وأصحابه والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين، أما بعد:

عباد الله! اتقوا الله تعالى وأطيعوه، واعلموا أن طاعته أقوم وأقوى، وتزودوا فإن خير الزاد التقوى، واحذروا أسباب سخط الجبار فإن أجسامكم على النار لا تقوى، واعلموا أن أصدق الحديث كتاب الله، وخير الهدي هدي محمد صلى الله عليه وسلم، وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة، وعليكم بالجماعة فإن يد الله مع الجماعة، ومن شذ شذ في النار اما بعد:

Бародарони азиз! Бидонед, ки Аллоҳи мутаъол на танҳо тавбаи инсони гунаҳгорро мепазирад, балки агар ӯ холисона ба сӯи Аллоҳ боз гардад, ҳамроҳ бо пазируфтани тавбаи вай, тамоми гуноҳони гузаштаашро низ ба ҳасанот ва некӣ табдил мекунад ва бар корномаи амали вай меафзояд.

Аллоҳи мутаъол дар сураи Фурқон чунин мефармояд:
﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا فَأُوْلَٰٓئِكَ يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمۡ حَسَنَٰتٖۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ٧٠﴾ [الفرقان:٧٠]

«Магар касе, ки тавба кунад ва имон оварад ва кори шоиста кунад, пас Аллоҳ бадиҳояшро ба некӣ табдил медиҳад ва Аллоҳ ҳамвора омӯрзандаи меҳрубон аст».

Оре, Аллоҳи мутаъол ин гуна бар мо раҳиму меҳрубон аст ва дари тавбаро барои мо кушода аст, то мо ба худ оем ва бо вуруд ба он саъодату хушбахтии абадӣ худро ба армӯғон оварем.

Бародари азиз! Оё садои маргро шунидаи ва қабро дидаи, дӯстону хешони худро бо дастҳоят гусел кардаи ва марги онҳоро низ мушоҳида намудаи, ки чӣ гуна аз қасрҳо ба қабрҳо интиқол ёфтанд, аз нури манзил ба торикиҳои қабр, аз оғӯши гарми хонавода ба оғӯши кирмҳо ва хашарот сакане гузидаанд. Аз бистарҳои нарм ба хоки хашини қабр мунтақил шуданд, аз канори шумо ба ҷивори мурдагон кӯч карданд. Рӯзе канори қабрашон фарёд бизан ва аз онҳо бипурс, аз лашкар ва дороиашон суол кун, аз забоне, ки бо он ҳарф мезаданд, бипурс, аз чашмоне, ки бо он лаззат ҳосил мекараданд, аз зуру қудрати онҳо, аз хашму ғурриши онҳо бипурс, аз забони чарбу суханвари онҳо, аз такаббур ва боди гулӯяшон суол кун, ҳатман бо оҳу ҳасрат хоҳанд гуфт: мо фиреб хурдем, зарар кардем ва ғофил мондем.

Пас эй Хоҳару Бародари азиз! То кай дар ғафлат ва рӯйгардонӣ аз Аллоҳ? То кай фармонбардори шайтону нафс будан, оё вақти он нарасида, ки қалби сахтро ба тавба нарм кунем?

﴿۞أَلَمۡ يَأۡنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن تَخۡشَعَ قُلُوبُهُمۡ لِذِكۡرِ ٱللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ ٱلۡحَقِّ وَلَا يَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلُ فَطَالَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡأَمَدُ فَقَسَتۡ قُلُوبُهُمۡۖ وَكَثِيرٞ مِّنۡهُمۡ فَٰسِقُونَ ١٦﴾ [الحديد:١٦]

«Оё барои касоне, ки имон овардаанд, вақти он нарасидааст, ки дилҳояшон ба ёди Аллоҳ ва он ҳақиқате, ки нозил шуда, нарм (ва фурутан) гардад ва монанди касоне набошанд, ки аз пеш ба онҳо китоб дода шуд ва (умр ва) интизор бар онон ба дарозо кашид ва дилҳояшон сахт гардид ва бисёре аз онҳо фосиқ буданд».

Марг фақат як бор ба сӯи ту меояд, молу ҷавонӣ ва мақом монеъи ӯ нахоҳад буд, қитори тавбаро савор шав, қабл аз ин, ки аз истгоҳ дур шавад. Аз он рӯзҳое, ки аз умрат гузашта ва ба он чӣ Аллоҳ додааст, мағрӯр мабош, ки бақияи умрат низ ба ин сон хоҳад гузашт ва накунад хоб бошӣ ва замоне бедор шавӣ, ки дер шудааст.

Шоири ширинсухани порсигӯе чӣ зебо сурудааст:

Дили ғофил бикун тавба, ки марг андар камин дорӣ
Машав ғофил бикун тавба, ки ҷой зери замин дорӣ

Дӯсти азиз! Ҳамин имрӯз на, балки ҳамин соат, ки инҷо дар хонаи Аллоҳ нишастаи, пас аз адои намози ҷумъа бархез ва аз самими қалб ва бо исрор ба сӯи Аллоҳ баргард ва бар маъосии гузашта ва умре, ки беҳуда зоеъ кардаи, истиғфор кун ва ба истиғфорҳои гузашта низ истиғфор кун, ки бисёре аз тавбаҳо ва истиғфорҳо, худ ниёз ба маъзаратхоҳӣ доранд, пас:

Бозо, бозо, ҳар он чӣ ҳастӣ бозо
Гар габру яҳуду бутпарасти бозо
Ин даргаҳи мо даргаҳи навмедӣ нест
Сад бор агар тавба шикастӣ бозо

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

34- Истиқболи моҳи шарифи Рамазон

Аҳдофи хутба

1. Ташвиқи мардум барои истеъдоди рӯҳӣ, барои пешвози Рамазон.
2. Ташвиқи мардум барои ғанимат шуморидани рӯзҳои бофазилат.
3. Баёни баъзе аз фазилатҳо ва аҳкому фавоиди Рамазон.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي فضّل أوقات رمضان على غيره من الأزمان وأنزل فيه القرآن هدى للناس وبينات من الهدى والفرقان ، أحمده سبحانه وأشكره وأشهد أن لا أله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن نبينا محمدا عبده ورسوله الذي كان يخص رمضان بما لم يخص به غيره من صلاة وتلاوة وصدقة وبر وإحسان اللهم صل عليه وعلى آله وأصحابه الطاهرين الذين آثروا رضا الله على شهوات نفوسهم فخرجوا من الدنيا مأجورين وعلى سعيهم مشكورين وسلم تسليماً كثيراً إلى يوم الدين. أما بعد:

Аллоҳ ҷалла азаматуҳу дар китоби бо азаматаш мефармояд:

﴿شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ مِّنَ ٱلۡهُدَىٰ وَٱلۡفُرۡقَانِۚ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهۡرَ فَلۡيَصُمۡهُۖ ١٨٥﴾ [البقرة:١٨٥]

Рамазон он чунон моҳест, ки нузули Қуръон дар он оғоз гардидааст, Қуръоне, ки ҳидоят ва роҳнамо барои мардум ва баёнкунандаи роҳи ҳидоят ва ҷудокунандаи ҳаққу ботил аз ҳамдигар мебошад. Пас ҳар кас аз шумо моҳи рамазонро дарёфт, онро рӯза бигирад.

Бародарон ва хоҳарони мусалмон! Аллоҳи мутаъолро сипос мегӯем, ки рӯзаи моҳи рамазонро ба унвони асоситарин васила барои па йдоиши тақво дар вуҷуди мо ва мояи мағфират барои мо қарор дод ва аз Аллоҳ хосторем, ки ин моҳро василаи наҷот аз оташи дӯзах барои мо қарор диҳад.

Дар ин моҳ бар мо лозим аст, ки бо талоши пайгир ва рехтани арақ ва таҳаммули заҳамот аз ин меҳмони пурбаракат ба беҳтарин сурат пазиройи ва истиқбол намоем ва бо тамоми талошу кӯшиши худ битавонем хушнӯдии Парвардигоро ба дастт оварем.

Моҳи рамазон моҳест, ки Аллоҳ дар он бандагони худро зери пӯшиши раҳматаш қарор медиҳад ва гуноҳонашро меомӯрзад ва дуояшро қабул мекунад. Пешиниёни мо аз ҷумла ёрони Паёмбар (с) ва тобеъини онҳо ба моҳи муборакӣ рамазон аҳамияти вижае дода ва ба қудуми он шоду хурсанд мешуданд. Аз Аллоҳ мехостанд, ки моҳи рамазонро насибашон гардонанд ва ибодот ва бандагияшонро дар моҳи рамазон аз онҳо бипазирад. Рӯзҳои онро рӯза мегирифтанд ва аз ҳар он чизе, ки рӯзаашонро ботил, ё ноқис кунад –аз қабили корҳои беҳуда, бозӣ ва саргамӣ ва дурӯғу ғайбат ва суханчинӣ- маҳфуз медоштанд. Шабҳои онро бо намозу тиловати Куръон ба

субҳ мерасонданд. Дар ин моҳ бо садақа ва эҳсон, таъом ва ифторӣ додан ба рӯзадорон, ба кӯмаки фуқаро ва масокин мешитофтанд ва бо фармонбардорӣ аз Аллоҳ ба ҷиҳоди нафс ва ҷиҳод бо душманони Ислом мепардохтанд барои баланд кардани калимаи «Аллоҳ» ва то ин, ки ҳама дин барои Аллоҳ бошад.

Ғазваи «Бадри кубро», ки дар он мусалмонон бар душманон пирӯз шуданд, дар моҳи рамазон буд ва ғазваи «Фатҳи Макка», ки дар асари он мардум гурӯҳ гурӯҳ меомаданд ва Исломро мепазируфтанд, низ дар ин моҳ иттифоқ афтод.

Моҳи рамазон ҳамонтавр, ки баъзеҳо фикр мекунанд, моҳи танбалӣ ва хобу касолат нест, балки моҳи кӯшиш ва ибодату амал аст, лизо бар мо воҷиб аст, ки бо хушӣ ва шодмонӣ, хушомадгӯйи ва эҳтиром аз он истиқбол намоем, чигуна шоду хушҳол набошам ба моҳе, ки Аллоҳ онро барои фаризаи муҳими рӯза ва нозил намудани Қуръони Карим баргузидааст, Қуръоне, ки барои ҳидояти мардум ва берун овардани онон аз торикӣ ба сӯи нур ва рӯшнойи омадаст. Чигуна шоду хушҳол набошам ба моҳе, ки дар он дарҳои биҳишт гушӯда ва дарҳои ҷаҳаннам баста шуда ва шаётин ба занҷир кашида ва ҳасанот дар он чанд баробар ва хатову гуноҳон дар он бахшида мешавад.

Бояд сиҳату саломати ва ҷавониро ғанимат шуморем ва умрамонро бо итоъати Аллоҳ ва ҳусни ибодати ӯ обод намоем ва ин фурсати гаронбаҳоро ғанимат дониста ва ҳамвора аз гуноҳон ва хатоҳоямон бо тавбаи содиқона ба даргоҳи Аллоҳи таъоло, таҷдиди аҳду паймон намоем.

Дар тӯли зиндагӣ бо муҳофизат бар авомир ва навозиши мусталзим ба итоъати ӯ бошем, то аз зумраи растагорон қарор бигирем. Лозим аст, ки бар анҷоми воҷибот ва мустаҳаббот ва тарки муҳаррамот ва макрӯҳот дар рамазон ва ғайри рамазон муҳофизат намоем ва бо азм ва иродаи содиқона бо рӯза гирифтани рӯз ва зиндадорӣ дар ин моҳ аз рӯи имон ва эътиқод –на аз рӯи тақлид ва пайравӣ аз дигарон- ба истиқболи он бишитобем ва ҳамаи аъзои бадани хешро аз гуноҳ, аъам аз сухан, назар ба номаҳрам, шунидан, хӯрдану нӯшидани ҳаром, нигоҳ дорем, то ин, ки мағфират ва раҳои аз оташи ҷаҳаннамро ба даст оварем.

Бар мо лозим аст, ки одоби рӯза аз ҷумла ба таъхир андохтани саҳарӣ то охири соатҳи шаб ва шитоб намудан дар ифтор, ҳангоми итминон аз ғурӯби офтобро риъоят намоем ва аъмоли некро бештар анҷом диҳем. Ҳангоме, ки ба рӯзадор носазо гуфта шавад, ӯ муқобила бо мисл накунад ва ҷавоби бадеро бояд надиҳад, балки бо беҳтарин калима ҷавобашро бидиҳад, то ин ки рӯзааш комил шавад ва амалаш мақбули даргоҳи Илоҳӣ қарор бигирад.

Аз Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд: Аллоҳи бузӯр мефармояд:

«كل عمل ابن آدم له إلا الصيام، فإنه لي ، وأنا أجزي به ، والصيام جنة ، فإذا كان يوم صوم أحدكم فلا رفث ، ولا يصخب ، ولا يجهل ، فإن شاتمه أحد، أو قاتله، فليقل: إني صائم، -مرتين-، والذي نفس محمد بيده لخلوف فم الصائم، أطيب عند الله يوم القيامة من ريح المسك، وللصائم فرحتان يفرحهما: إذا أفطر فرح بفطره، إذا لقي ربه فرح بصومه». (بروايت احمد ومسلم ونسائى).

«Ҳар амалу рафторе, ки инсон анҷом медиҳад, барои худаш мебошад, магар рӯза, ки он барои ман мебошад ва ман худ ба он подош медиҳам, рӯза аз гуноҳон ва маъосӣ ҷилавгирӣ мекунад, пас ҳар гоҳ яке аз шумо рӯза дошта бошад, аз бадгӯйи ва сухани ношоиста ва аз фарёд кашидан ва рафтори аблаҳона, ичтиноб варзад. Агар касе ба вай фаҳш ва носазо гуфт, ё бо вай ба низоъ бархост, ба вай посӯх надиҳад, балки ду бор бигӯяд: ман рӯзадор ҳастанд. Савганд ба он зоте, ки ҷони Муҳаммад дар дасти ӯст, бӯйи бади даҳони рӯзадор, ки дар асари рӯза падид меояд, дар рӯзи растохез дар назди Аллоҳ, хушбӯтар аз бӯйи мушк аст. Рӯзадор ду шодӣ дорад, ки дигарон надоранд, яке: ба ҳангоми ифтор, ки бисёр шодмон аст ва дигаре вақте, ки Парвардигори хешро мулоқот мекунад, аз натиҷаи рӯзааш шодмон аст». (Ривояти Аҳмад, Муслим ва Насойи).

Бар мо воҷиб аст, ки дар рӯза, намоз ва ҳамаи аъмоламон ихлос дошта бошем, зеро ки Аллоҳи таъоло танҳо аъмоли солиҳу холисро мепазирад. Амали солеҳ, ҳамон амалест, ки танҳо ба хотири Аллоҳи мутаъол анҷом шавад ва мутобиқи Суннати Паёмбар (с) бошад.

Бар мусалмон воҷиб аст, ки бо таъассӣ ва пайравӣ аз Паёмбар (с) ва Асҳоб ва Хулафои рошидин –ва ба умеди аҷру савобе, ки ба дунбол дорад- бар намози таровеҳ, муҳофизат намояд.

Паёмбар (с) фармуда аст:

«من قام رمضان إيماناً واحتساباً غفر له ما تقدم من ذنبه». (متفق عليه)

«Касе, ки шабҳои моҳи рамазонро аз рӯи имон ва ихлос ба намоз бигзорад, гуноҳони гузаштааш омӯрзида мешавад». (Муттафақун алайҳӣ).

Намозгузор бояд то охири намоз (ва дуо) ҳамроҳи имом бимонад, то ин, ки савоби қиёми як шаб барояш навишта шавад ва даҳ шаби охири рамозонро бо намоз ва хондани Қуръон ва зикру дуо ва истиғфор, эҳё намояд, то ҳам аз суннати Паёмбар (с) пайравӣ карда бошад ва ҳам дар талаби шаби қадр буда бошад.

Шаби қадр аз ҳазор моҳ, яъне ҳаштод солу чаҳор моҳ беҳтар аст. Шаби муборакест, ки Аллоҳ бо нозил кардани Қуръон дар ин шаб, онро гиромӣ дошта аст. Шабест, ки фариштагон ва Ҷибрил фурӯд меоянд, шабест, ки ҳар кас онро аз рӯи имон ва ихлос ба намоз бигзаронад, гуноҳони гузаштааш ҳама бахшида мешаванд ва он шаб ҳам мунҳасир дар даҳ шаби ахири рамазон мебошад. Бар мусалмон

лозим аст дар ҳамаи шабҳои рамазон ба намоз хондан, тавба, зикру дуо, истиғфор ва дар хости биҳишт ва раҳойи аз оташи ҷаҳаннам машғул бошад ва дар ростойи ин аъмол саъюу талош намояд.

Ба умеди ин, ки Аллоҳ аз ҳама бипазирад ва тавбаи ҳамаро қабул намуда ва мо ва падару модари мо ва ҳамаи муслиминро аз оташи ҷаҳаннам наҷот дода ва ба биҳишт дохил намояд.

Мусалмонон! Бидонед фаро расидани моҳи рамазон аз ду роҳ собит мегардад:

Яке: дидани ҳилоли моҳи рамазон ва ин, ки василаи як нафар одил бошад.

Дуввум: Тамом кардани си рӯзи моҳи шаъбон.

Аз Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуд:

«صوموا لرؤيته وأفطروا لرؤيته، فإن غم عليكم فأكملوا عدة شعبان ثلاثين يوما». (متفق عليه) .

"Ҳар вақт ҳилоли рамазонро дидед, рӯза бигиред ва ҳар вақт ҳилоли шавволро дидед, рӯзаро бихӯред ва рӯза набошед, агар ҳаво абролӯд буд ва натавонистед ҳилоли рамазонро бубинед, си рӯзи шаъбонро такмил кунед". (Муттафақун алайҳӣ).

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم. أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين فاستغفروه انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله ، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Бародарони мусалмон! Рӯзаи моҳи рамазон ба далели Қуръони Карим ва Суннати Набавии шариф ва иҷмоъи уммат воҷиб мебошад. Аллоҳ фармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٨٣﴾ [البقرة:١٨٣]

«Эй касоне, ки имон овардаед, рӯзаи моҳи рамазон бар шумо воҷиб шудааст, ҳамонгуна, ки бар умматони пеш аз шумо низ фарз гардидааст, шояд, ки муҷиби тақво ва парҳезгорӣ ва итоъати шумо аз амри Парвардигоратон гардид».

Паёмбар (с) фармуд:

«بني الاسلام على خمس: شهادة أن لا إله إلا الله، وأن محمدا رسول الله، وإقام الصلاة، وإيتاء الزكاة، وصيام رمضان وحج البيت». (متفق عليه)

«Ислом бар панҷ чиз бино ниҳода шудааст: гувоҳӣ ба ваҳдонияти Аллоҳи таъоло ва гувоҳӣ ба рисолати Муҳаммад бин Абдуллоҳ (с) ва барпо доштани фаризаи намоз ва пардохти закот ва гирифтани рӯзаи моҳи рамазон ва баргузории фаризаи ҳаҷҷи Байтуллоҳи ҳаром». (Муттафақун алайҳӣ).

Ва далели дигари вуҷуби рӯзаи моҳи рамазон, иҷмоъи уммати

Исломист бар ин, ки воҷиб ва яке аз аркон ва пояҳои асосии дини Ислом аст ва ҳар кас мункири вуҷуби он гардад, кофир ва муртад мебошад.

Рӯзаи моҳи рамазон дар рӯзи душанбе, дуввуми моҳи шаъбон, соли дуввуми ҳиҷрӣ фарз гардидааст, бинобарин ба иҷмоъи уламо, рӯза бар ҳар мусалмони оқилу болиғи тандурусти ғайри мусофир, воҷиб аст ва барои занони илова бар шароити фавқ, шарт аст ки аз хуни «ҳайз» ва «нифос» низ пок бошанд. Бинобарин рӯзаи рамазон бар кофир, девона, бача, бемор, мусофир, ҳоиз, нуфасо ва пирамарду пиразани нотавон, зани ҳомила ва зани ширдеҳ, воҷиб нест. Шахси беморе, ки беҳбудии вай интизор меравад ва умеди беҳбудӣ дорад ва низ шахси мусофир, мубоҳ аст, ки дар рамазон рӯза нагиранд, вале қазои он бар онҳо воҷиб мебошад.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ ﴿١٨٥﴾﴾ [البقرة:١٨٥]

«Ва ҳар кас аз шумо дар моҳи рамазон бемор бошад, ё ба мусофират рафт, барои ӯ мубоҳ аст, ки рӯзаи рамазонро нагирад ва баъд аз моҳи рамазон ба теъдоди рӯзаҳое, ки нагирифтааст, рӯза бошад ва онҳоро қазо намояд».

Пирамардону пиразанон ва бемороне, ки интизори беҳбудии онҳо намеравад ва коргароне, ки корҳои сангин доранд ва ба ғайри аз ин корҳои сангин роҳе барои касби рӯзӣ ва идомаи зиндагӣ надоранд, ҳамаи инҳо чунон чӣ дар ҳамаи фусули сол, рӯза гирифтан барояшон машақат дошта бошад ва рӯза гирифтан ононро заъиф кунад ва ба машақат андозад, шаръан ҷавоз аст, ки рӯза нагиранд. Бар онон воҷиб мегардад, ки дар ивази ҳар рӯз, як нафар мискинро таъом диҳанд. Ин таъом ба як соъ гандум ва ё нисф соъ, ё як муд бар ҳасби ихтилофе, ки дар он ҳаст, тахмин зада шудааст ва дар суннат миқдори дақиқи он баён нашудааст, бар ҳасби вазнҳои имрӯзӣ, як соъ баробар аст бо вазни 2 килло ва 76 грамм.

Мусалмонон! Моҳи рамазон, моҳи бахшиши гуноҳонаст, касе, ки бар асоси имон ба Аллоҳ ва талаби аҷру подош, ин моҳи муборакро рӯза бигирад ва рукни чаҳоруми Исломро ба ҷой оварад ва шабҳои онро бо қиёму таҳаҷҷуд сипарӣ кунад, гуноҳонаш бахшида мегардад.

Моҳи рамазон моҳест, ки азимтарин китоби Илоҳӣ, Қуръони Карим, китобе, ки:

﴿هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْهُدَىٰ وَٱلْفُرْقَانِ ۚ ﴿١٨٥﴾﴾ [البقرة:١٨٥]

«Роҳнамои мардум ва нишонаҳои ҳидоят ва ҷудокунанда миёни ҳақу ботил аст», нозил шуда аст.

Дар моҳи рамазон шабе вуҷуд дорад, ки он аз ҳазор моҳ, яъне 83 солу чаҳор моҳ, беҳтар аст, он шаб, шаби қадр аст:

﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ فِي لَيۡلَةِ ٱلۡقَدۡرِ ١ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا لَيۡلَةُ ٱلۡقَدۡرِ ٢ لَيۡلَةُ ٱلۡقَدۡرِ خَيۡرٞ مِّنۡ أَلۡفِ شَهۡرٖ ٣ تَنَزَّلُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا بِإِذۡنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمۡرٖ ٤ سَلَٰمٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطۡلَعِ ٱلۡفَجۡرِ ٥﴾ [القدر: ١-٥]

«Шаби қард беҳтар аст аз ҳазор моҳ. Фариштагон ва рӯҳ (Ҷибрил) дар он шаб ба иҷозаи парвардигорашон барои ҳар коре фуруд меоянд. Он шаб то тулӯъи фаҷр, салом ва саломатист».

Бузургтарин маъракае, ки миёни аҳли имон ва аҳли ширк воқеъ шуд ва аҳли тавҳид бар аҳли ширк пирӯз шуданд ва Аллоҳ миёни ҳаққу ботил ҷудойи андохт, ғазваи «Бадри Кубро» буд, ки дар ҳафтдаҳуми моҳи рамазон, иттифоқ афтод. Фатҳи Макка дар моҳи рамазон сурат гирифтааст. Моҳи рамазон моҳест, ки дарвозаҳои раҳмат ва биҳишт боз мешавад ва дарвозаҳои дӯзах баста мегардад ва шаётин дар занҷирҳо баста мешаванд.

Дар шабе аз шабҳои рамазон, нидокунандае аз осмон нидо мекунад: эй касе, ки хоҳони хайру хубӣ ҳастӣ, биё! Ва эй касе, ки хоҳони шарру бадӣ ҳастӣ бардор. Дар шабҳои рамазон Аллоҳи бузург бандагонашро аз оташи ҷаҳаннам озод мекунад.

Рамазон моҳест, ки аввалаш раҳмат ва нимааш мағфират ва охираш озодӣ аст. Рамазон моҳи сабру бурдборист, подоши сабр биҳишт аст, савоби анҷом додани Умра дар моҳи рамазон, монанди анҷом додани Ҳаҷ ҳамроҳи Расули Аллоҳ (с) аст.

Моҳи рамазон, моҳи бахшиш ва эҳсон аст. дар шаби охири рамазон гуноҳи рӯзадоронро мебахшад, чунон чӣ коргар баъди аз поён расидани кораш, муздашро дарёфт мекунад.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب: ٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

35- Аҳамияти намоз ва ҳикмати он

Аҳдофи хутба

1. Баёни вуҷуби побандӣ бар намозҳо ва чигунагии он.
2. Баёни аҳамият ва фазилати намоз дар Ислом.
3. Баёни ин, ки намоз пайвандест байни банда ва Парвардигораш.
4. Баёни асари намоз бар қалб ва ҷавореҳ.

Хутбаи аввал

إن الحمد لله نحمده ، ونستعينه ، ونستغفره ، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ، ومن سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ، ومن يضلل فلا هادي له ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له .وأشهد أن محمداً عبدُه ورسولُه .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ ٥﴾ [البيِّنة:٥]

«Ва ба онон дастур дода нашудааст, магар ин ки Аллоҳро мухлисона ва ҳақгароёна, парастиш намоянд ва фақат бар дини ӯ бошанд ва намозро барпо доранд ва закот бидиҳанд ва инаст ойини росту дуруст».

Ва дар ҷои дигар мефармояд:

﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ كَانَتۡ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ كِتَٰبٗا مَّوۡقُوتٗا ١٠٣﴾ [النساء:١٠٣]

«Ҳамоно намоз бар мӯминон фарз аст ва авқоти муъайяне дорад».

Бародарону хоҳарони мусалмон! Ҳамаи мо ба зудӣ аз дунё хоҳем рафт ва дар пешгоҳи Аллоҳи мутаъол хозир хоҳем шуд. Дар он ҷо низ ба хотири ҳама аъмоли кӯчаку бузӯре, ки анҷом додаем, муҳосаба хоҳем шуд. Баъд аз он намедонем, ки чӣ сарнавиште дар интизори мост, оё бо Анбиё ва Сиддиқину Шуҳадо ва Солиҳин ҳашр шуда ва ба биҳишт меравем, биҳиште, ки неъматҳои ҷовидонии онро ҳеҷ чашме надида ва ҳеҷ гӯше нашунида ва ба қалби ҳеҷ касе ҳам хутур накарда аст. Ё –Худое накарда- ба дӯзах меравем, дӯзахе ки саросар азоб ва шиканҷа ва оҳу нола ва пушаймонӣ ва гиря аст, пас худро дар роҳи итоъат аз Аллоҳ ва Расулаш сипарӣ намоем, чаро ки саъодати дунё ва

охират дар ин роҳ нуҳуфта аст.

Бояд бидонем, ки намоз, сутуни дин аст ва ба василаи намоз аст, ки мусалмон аз кофир ва мунофиқ аз мӯмин, шинохта мешавад. Ҳамчунин, аввалин чизе, ки рӯзи қиёмат, банда ба хотири он муҳосаба мешавад, намоз аст ва агар намозаш пазируфта шавад, растагон мегардад ва агар намозаш пазируфта нашавад, ноком мегардад ва зиён мебинад.

Лизо ҳамеша бояд ба ёди он лаҳзаҳое бошем, ки дар пешгоҳи Парвардигорамон ҳозир мешавем, лаҳазоте, ки афроди огоҳ, сахтии онро дарк кунанд ва парҳезгорон, шиддату ваҳшати онро мешиносанд, пас бикушем то худро барои он лаҳазоти ҷонгудоз, омода созем.

Намоз дар Ислом аз ҷойгоҳи бисёр волое бархурдор аст. Намоз сутуни дин аст ва бояд донист, ки дин бидуни ин сутун, барпо намешавад.

Маъоз (р) мефармояд: Набии Карим (с) фармуд:

«رَأْسُ الأَمْرِ الإِسْلامُ وَعَمُودُهُ الصَّلاةُ وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَاد». (روايت ترمذي ٢٦١٦، وابن ماجه ١٣١٤،/٢ واحمد /٢٣١).

«Раъси умури Ислом ва сутуни он намоз аст ва қуллаи он ҷиҳод мебошад». Тирмизӣ дар бораи ин ҳадис гуфтааст: Ин ҳадис, ҳасан ва саҳеҳ аст ва Албонӣ низ онро дар Арвоул-ғалил (2/231) таҳсин намудааст. (Ривояти Тирмизӣ 2616, Ибни Моҷҷаҳ 2/1314 ва Аҳмад 231).

Ва бояд донист, ки агар сутун биафтад, сохтмон нобуд хоҳад шуд ва аввалин амале, ки банда ба хотири он муҳосаба мешавад, намоз аст ва хубӣ ва бадии аъмоли инсон ба намозаш бастагӣ дорад.

Анас бин Молик (р) ривоят мекунад, ки Набии Акрам (с) фармуд:

«اَوَلُّ ما يُحاسَبُ بِهِ العَبدُ يَومَ القِيامَة: الصَلاة، فَإِن صَلَحتَ، صَلحَ سائِر عَمَله وإِن فَسَدَت، فَسَدَت سائِرِ عَمَله» (روايت طبراني در المعجم الأوسط (٤٠٩/١) مجمع البحرين (٥٣٢و٥٣٣). وعلامه آلباني در سلسله احاديث صحيحه ٣٤٦/٣ مي گويد: وبه طور كلي اين حديث با مجموع طرقش، صحيح است).

«Аввалин чизе, ки дар рӯзи қиёмат банда ба хотири он муҳосаба мешавад, намоз аст. Агар намоз дуруст бошад, соири аъмолаш низ дуруст хоҳад буд ва агар намозаш фосид бошад, соири аъмолаш фосид хоҳад буд».

Намоз охирин васиятест, ки Набии Акрам (с) умматашро ба он васият кард. Умми Салама (р) мефармояд: «Яке аз охирин васиятҳои Расули Аллоҳ (с) ин буд, ки

«الصَّلاةَ الصَّلاةَ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ».(روايت أحمد ٢٩٠/٦، ٣١١، ٣٢١ وآلباني در إرواء القليل ٢٣٨/٧ آن را صحيح دانسته است).

«Намоз, намозро устувор бидоред ва дар мавриди бардагоне, ки зери дасти шумоянд, ба нармӣ рафтор кунед». Ва чанд бор ин суханро дар

замони эҳтизор (ҷон кандан) такрор карданд».

Намоз бузургтарин рукни устувори Ислом баъд аз шаҳодатайн аст. Абдуллоҳ бин Умар (р) мефармояд: Набии Акрам (с) фармуд:

«بُنِيَ الإِسْلامَ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لاإِلَهَإِلااللهُ وأنَّ مُحمَداً رَّسول الله وَإِقَامِ الصَّلاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَصِيَامِ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَيْتِ". (متفق عليه)

"Асоси Ислом бар панҷ чиз бино ниҳода шудааст: гувоҳӣ додан бар ин, ки ҳеҷ маъбуде ба ҷуз Аллоҳ вуҷуд надорад ва Муҳаммад (с) фиристодаи Аллоҳи мутаъол аст ва барпо доштани намоз ва пардохти закот ва рӯзаи мубораки рамазон ва Ҳаҷҷи Байтуллоҳи ҳаром". (Муттафақун алайҳӣ).

Яке аз умуре, ки бар азамати намоз далолат мекунад, инаст, ки Аллоҳ онро ба воситаи Ҷибрил ва дар замин фарз нагардонид, балки бидуни восита, дар шаби меъроҷ ва болои ҳафт осмон, онро фарз намуд. Дар ибтидо панҷоҳ намоз фарз шуд ва ин худ далелест, бар ин ки Аллоҳ намозро бисёр дӯст дорад. Он гоҳ Аллоҳ он қадар тахфиф дод, то ин ки дар ниҳоят панҷ намоз дар шабонарӯз бар бандагонаш фарз намуд ва ин намозҳо агар чӣ амалан панҷ то ҳастанд, вале дар тарозӯи аъмоли инсон, панҷоҳ намоз ҳисоб меоянд ва ин ҷойгоҳи баланди намозро нишон медиҳад.

Ва аз ин ҷо, ки намоз аз аҳамияти волое бархурдор аст, Аллоҳи мутаъол аъмоли растагоронро бо намоз оғоз намудааст, чунон ки мефармояд:

﴿قَدۡ أَفۡلَحَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ١ ٱلَّذِينَ هُمۡ فِي صَلَاتِهِمۡ خَٰشِعُونَ ٢﴾ [المؤمنون:١-٢]

«Ҳамоно мӯминон растагор шуданд, он касоне, ки дар намозашон хушӯъ доранд».

Аллоҳ ба Набии Акрам (с) ва пайравонаш дастӯр додааст, ки хонаводаҳои худро ба хондани намоз, амр кунанд:

﴿وَأۡمُرۡ أَهۡلَكَ بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصۡطَبِرۡ عَلَيۡهَاۖ لَا نَسۡـَٔلُكَ رِزۡقٗاۖ نَّحۡنُ نَرۡزُقُكَۗ وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلتَّقۡوَىٰ ١٣٢﴾ [طه:١٣٢]

«Хонаводаатро ба хондани намоз амр кун ва худро низ бар хондани он истиқомат кун, мо аз ту рӯзӣ намехоҳем, балки мо ба ту рӯзи медиҳем ва саранҷоми он аз парҳезгорон аст».

Абдуллоҳ бин Умар (р) мефармояд: Набии Акрам (с) фармуд:

«مُرُوا أَوْلادَكُمْ بِالصَّلاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرٍ وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ». (روايت ابوداوود (٤٩٥) واحمد (١٨٠/٢، ١٨٧) وآلباني آنرا در ارواء القليل (٧/٢و ٢٦٦/١) صحيح دانسته است).

«Фарзандонатонро дар синни ҳафтсолагӣ ба хондани намоз водор кунед ва дар даҳ солагӣ онҳоро ба хотири намоз, танбеҳ кунед ва маҳали хоби онҳоро ҷудо кунед»,

Аллоҳи мутаъол дар тамоми ҳолатҳо, намозро воҷиб қарор додааст,

ҳатто дар ин бора, маризу мусофир ва касе, ки дар ҳоли тарсу ваҳшат ба сар мебарад, маъзур надониста, балки гоҳе дар шароити он тахфиф қоил шудааст ва гоҳе ҳам теъдоди ракаъоти онро камтар намудааст ва дар шароити хос ҳам, равиши намозро тағйир дода аст ва то замоне, ки инсон аз ақл бархурдор аст, намоз аз вай соқит намешавад.

Оре! Аллоҳ дар намоз беҳтарин ҳолатҳоро шарт қарор додааст. Фард бояд бо вузӯ бошад ва худашро бо зинати либос биёрояд ва рӯ ба қибла намояд. Дар ҳоле, ки дар соири ибодот ин умур шарт нестанд ва дар намоз, қалбу забон ва соири аъзои инсон, ба кор гирифта мешавад, ҳоло он, ки дар соири ибодот чунин нест.

Дар намоз, набояд зеҳну фикри инсон ба ҷои дигаре биравад ва ба ҷои дигар нигоҳ накарда ва бо шитобу аҷала нахонад ва бо итминони хотир дар муқобили Худованди азза ва ҷалла қарор бигирад. Паёбмар (с) фарде, ки намозро дуруст ва бо итминон адо накард, амр фармуд, то дубора намоз бихонад:

«ارجع فصل فانک لم تصل». (صحيح بخاري)

«Баргард ва дубора намоз бихон, зеро ту намоз нахондӣ!». (Бухорӣ).

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم. أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله ، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Бародарон ва Хоҳарони гиромӣ! Бидонед тарки намозҳои фарз, куфр маҳсуб мешавад. Пас ҳар кас, ки намозро тарк кунад ва мункири вуҷуби он шавад, ба иҷмоъи уламо, вориди куфри акбар мешавад, агар чӣ гоҳе ҳам намоз бихонад. Аммо агар касе муътақид ба вуҷуби намоз бошад ва онро инкор накунад, вале ба таври куллӣ намоз нахонад, чунин шахсе низ кофир мешавад (ва дар бораи ин, ки ин куфр, куфри акбар аст ва ӯро аз доираи Ислом хориҷ мекунад ё на, назди уламо ихтилофи назар вуҷуд дорад), аммо қавли саҳеҳ инаст, ки куфри чунин шахс, куфри акбар аст ва ӯро аз доираи Ислом хориҷ мекунад. Дар ин бора далоили зиёде вуҷуд дорад, ки мо ба таври мухтасар ба баёни бархе аз онҳо бипардозем.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ۝ خَٰشِعَةً أَبْصَٰرُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۖ وَقَدْ كَانُوا۟ يُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ وَهُمْ سَٰلِمُونَ ۝٤٣﴾ [القلم:٤٢-٤٣]

«Рӯзе, ки аз соқ парда бардоранд ва халқро даъват ба саҷда кунанд, онон наметавонанд саҷда кунанд. Чашмонашон поён афтодааст ва хорӣ ва зиллат вуҷудашонро фаро гирифтааст. Онҳо дар дунё, ки

солим буданд, даъват ба саҷда мешуданд, вале саҷда намекарданд».

Ояти фавқ, далолат бар ин дорад, ки фарди бенамоз, мусалмон ба шумор намерафт, ҳамонтавре, ки дар қиёмат ба мусалмонон иҷоза мешавад, ки саҷда кунанд, ба ӯ низ иҷоза дода мешавад, ки саҷда кунад.

Аллоҳ дар мавзеъи дигар мефармояд:

﴿فَإِن تَابُوا۟ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ فَإِخْوَٰنُكُمْ فِى ٱلدِّينِ ۗ وَنُفَصِّلُ ٱلْـَٔايَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾﴾ [التوبة:١١]

«Агар тавба кунанд ва намоз барпо доранд ва закот бидиҳанд, пас бародарони динии шумо ҳастанд, мо оёти худро барои касоне, ки аҳли дониш ҳастанд, баён мекунем».

Дар ояти фавқ, намозро шарти ухуват ва бародарӣ дониста ва аз Ҷобир (р) ривоят аст, ки:

«سمعت رسول الله -صلى الله عليه وآله وسلم- قال: «بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ». (صحيح مسلم).

«Шунидам Расули Аллоҳро, ки мегуфт: «Ҳадди фосил байн мард ва куфр, тарки намоз аст». (Саҳеҳи Муслим)

Аз Бурайда (р) ривоят аст, ки Раслули Аллоҳ (с) фармуданд:

«اَلعَهدَ الَّذي بَينَنا وبَينَهُم تَركَ الصَلاة فَمَن تَرَكَها فَقَد كَفَر».

«Паймоне, ки миёни мо ва онон вуҷуд дорад, тарки намоз аст, пас ҳар кас намозро тарк кунад, ҳамоно куфр варзидааст».

Абдуллоҳ бин Шафиқ (р) мефармояд: «Асҳоби Муҳаммад (с) ба ҷуз тарки намоз, тарки ҳеҷ амали дигареро куфр намедонистанд». (Ба ривояти Тирмизӣ 2622)

Чунон, ки теъдоди зиёде аз уламо нақл кардаанд, ки Саҳоба бар куфри торики намоз, иҷмоъ намудаанд[1].

Бояд гуфт ҳаққе, ки дар он ҳеҷ тардиде вуҷуд надорад, инаст, ки ҳар кас намозро мутлақан тарк кунад, бо далели сареҳи фавқ, кофир мешавад.

Бародарони имонӣ! намоз фазоили бешуморе дорад, ки наметавон ҳамаи онро дар ин ҷо зикр намуд, локин ба таври намуна ба бархе аз ин фазоил ишора мекунем.

Намоз инсонро аз корҳои зишту нописанд, боз медорад, Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ ٱتْلُ مَآ أُوحِىَ إِلَيْكَ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ ۖ إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ ۗ وَلَذِكْرُ ٱللَّهِ أَكْبَرُ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾﴾ [العنكبوت:٤٥]

«Эй Паёмбар (с)! Бихон он чиро, ки аз Қуръон ба ту ваҳй шудааст ва намозро барпой дор, ҳамоно намоз инсонҳоро аз корҳои зишту

(1) : Ниго: Ал-муҳалло 2/242-243, ва китоби салот 26 Ибни Қайим ва шарҳи мумтеъ 2/28, Ибни Асимин.

нописанд, боз медорад ва ёди Аллоҳ аз ҳама чиз волотар аст, ва Аллоҳ медонад, ки шумо чӣ корҳоеро анҷом медиҳед».

Намоз намозгузоронро шустушӯ менамояд. Ҷобир (р) мефармояд: Расули Аллоҳ (с) фармуд:

«مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ كَمَثَلِ نَهْرٍ جَارٍ غَمْرٍ عَلَى بَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ». (مسلم ٦٦٨)

«Мисоли намозҳои панҷгона, монанди инаст, ки дарёи пуробе пеши дари хонаи яке аз шумо ҷараён дошта бошад ва шумо рӯзона панҷ мартаба дар он ғусл намоед». (Муслим 668).

Пас ҳамон тавре, ки ҳар кас рӯзона панҷ бор ғусл кунад, чирке бар баданаш боқӣ намемонад, он кас ки рӯзона панҷ бор намоз бихонад, гуноҳи ӯ барояш боқӣ намемонад, дар дунё ва охират барои намозгузорон нур аст.

Абдуллоҳ бин Умар (р) мефармояд: Рӯзе Расули Акрам (с) сухан аз намоз ба миён овард ва фармуд:

«مَنْ حَافَظَ عَلَيْهَا كَانَتْ لَهُ نُورًا وَبُرْهَانًا وَنَجَاةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ لَمْ يُحَافِظْ عَلَيْهَا لَمْ يَكُنْ لَهُ نُورٌ وَلَا بُرْهَانٌ وَلَا نَجَاةٌ وَكَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ قَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَأُبَيِّ بْنِ خَلَفٍ». (امام احمد در مسندش(١٦٩/٢) ودارمي (٣٠١/٢).

«Ҳар кас, ки бар намозаш муҳофизат кунад (пойбанди он бошад) рӯзи қиёмат барояш нур ва ҳуҷҷату наҷот хоҳад буд ва ҳар кас аз он муҳофизат накунад, рӯзи қиёмат барояш нур ва ҳуҷҷату наҷоте нахоҳад буд ва бо Қорун ва Фиръавну Ҳомон ва Убай бин Халаф, ҳашр хоҳад шуд». Имом Аҳмад онро бо санади хуб ривоят намудааст. (Имом Аҳмад 2/196 ва Дорамӣ 2/301).

Ва дар ҳадиси Абӯмолики Ашъарӣ (р) омада аст, ки Набии Акрам (с) фармуд:

«بَشِّرِ الْمَشَّائِينَ فِي الظُّلَمِ إِلَى الْمَسَاجِدِ بِالنُّورِ التَّامِّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ». (ابوداوود ٥٦١، وترمذي ٢٢٣، وآلباني در مشكاه ٢٢٤/١ آن را صحيح دانسته)

«Касонеро, ки дар торикиҳо ба масоҷид мераванд, ба нури комил дар рӯзи қиёмат мужда деҳ». (Ривояти Абӯдовуд 561 ва Тирмизӣ 223 ва Албонӣ дар Мушкот 1/224 онро саҳеҳ донистааст).

Аллоҳ ба василаи намоз ба инсон рафъи дараҷот медиҳад ва гуноҳонашро мебахшад. Савбон (р) мефармояд: Набии Акрам (с) хитоб ба ман фармуд:

«عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ لِلَّهِ فَإِنَّكَ لا تَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلا رَفَعَكَ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْكَ بِهَا خَطِيئَةً». مسلم (٤٨٨.)

«Бисёр саҷда кун, зеро Аллоҳ бар ҳар саҷда, як дараҷа ба ту иноят мекунад ва як гуноҳ аз ту маҳв мегардонад».

Намоз яке аз бузургтарин авомили мурофиқати Набии Акрам (с) дар биҳишт аст. Рабиъа бин Каъби Аслам (р) мефармояд: Бо Расули Аллоҳ (с) байтута (шабгузаронӣ) мекардам, шабе оби вузу ва он чӣ, ки

мавриди ниёзи Расули Акрам (с) буд, барояш овардам. Он ҳазрат (с) ба ман фармуд: «Бихоҳ». Гуфтам: туро дар биҳишт мехоҳам. Фармуд: «оё хостаи дигаре дорӣ?» гуфтам: Хостаам ҳамин аст. Он ҳазрат (с) фармуд: «пас бо касрати саҷда, маро ёрӣ кун», (то бароят шафоъат кунам). (Муттафақун алайҳӣ).

Рафтан барои намоз, боиси навишта шудани ҳасанот ва рафъи дараҷоту рехтани гуноҳон мегардад. Абӯҳурайра (р) мефармояд: Расули Аллоҳ (с) фармуд:

«مَنْ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ مَشَى إِلَى بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ لِيَقْضِيَ فَرِيضَةً مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ كَانَتْ خَطْوَتَاهُ إِحْدَاهُمَا تَحُطُّ خَطِيئَةً وَالْأُخْرَى تَرْفَعُ دَرَجَةً». (مسلم)

«Ҳар кас дар хонааш таҳорат намояд, сипас ба сӯи яке аз хонаҳои Аллоҳ (масоҷид) биравад, то фарзе аз фароизи Аллоҳро адо кунад, бо як гом, гуноҳе аз ӯ мерезад ва бо гоми дигар, дараҷае ба дараҷоташ афзуда мешавад». (Муслим).

Ва дар ҳадиси дигар омадааст, ки он ҳазрат (с) фармуд:

إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الصَّلاةِ لَمْ يَرْفَعْ قَدَمَهُ الْيُمْنَى إِلا كَتَبَ وَجَلَّ لَهُ حَسَنَةً وَلَمْ يَضَعْ قَدَمَهُ الْيُسْرَى إِلا حَطَّ عَنْهُ سَيِّئَةً». (ابوداود ٥٦٣(

«Агар касе аз шумо хуб вузӯ бигирад, сипас ба сӯи масҷид берун биравад, ҳангоме, ки қадами росташро бармедорад, як некӣ барояш навишта мешавад ва ҳангоме, ки қадами чапашро ба замин мегузарад, як гуноҳ аз гуноҳонаш нобуд мешавад». (Абӯдовуд 563).

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين. اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم. اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

36- Зикри Аллоҳи мутаъол

Аҳдофи хутба

1- Баёни азамати зикр дар ҳаёти мусалмон.

2- Ташвиқ бар зикри Аллоҳ дар тамоми ҳолатҳо.

3- Тақвият додани алоқа байни банда ва Парвардигораш.

4- Барҳазар доштан аз аҳли ғафлат аз зикр.

Хутбаи аввал

الحمد لله القائل في كتابه الكريم: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ ذِكۡرٗا كَثِيرٗا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكۡرَةٗ وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾﴾ [الأحزاب:٤١-٤٢] وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له. وعد الذاكرين الله كثيراً والذاكرات أجراً عظيماً وثواباً جزيلا. وأشهد أن محمداً عبده ورسوله. كان يذكر الله على كل أحيانه بجوارحه وبقلبه ولسانه، ويحث على ذكر الله تعظيماً لشأنه. صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه وأعوانه. وسلم تسليماً كثيراً. اما بعد:

Аллоҳ Ҷалла Ҷалолуҳу мефармояд:

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَطۡمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكۡرِ ٱللَّهِۗ أَلَا بِذِكۡرِ ٱللَّهِ تَطۡمَئِنُّ ٱلۡقُلُوبُ ﴿٢٨﴾﴾ [الرعد:٢٨]

«Касоне, ки имон овардаанд ва дилҳояшон ба ёди Аллоҳ аст, бидонед, танҳо бо ёди Аллоҳ дилҳо ором мегиранд».

Бародарон ва хоҳарони мусалмон! Аз дидгоҳи Ислом, ҳеҷ чиз ба андозаи зикр ва ёди Аллоҳ, дорои арзиш ва аҳамият нест, балки ҳамаи умури дигар барои таваҷҷӯҳи инсон ба Аллоҳ аст. Қуръони Карим бо таваҷҷӯҳ ба осори ҳаётбахши ёди Аллоҳ дар мавориди фаровоне, мӯминонро ба ёди Аллоҳ фаро хонда ва ба мудовамати он амр фармудааст, то мӯминон бо он оби ҳаёт, дилҳои хешро сероб ва аз осори пурхайру баракати он, бархурдор гарданд.

Зикр ва ёди Аллоҳ, осори созандаи рӯҳӣ ва ахлоқии фаровоне дорад, ки ёди мутақобили Аллоҳ аз банда, равшании дил ва оромиши қалб ва тарс аз (нофармонии) Аллоҳ, басирату шинохти шайтон ва бахшиши гуноҳон ва илму ҳикмат аз ҷумлаи онҳост.

Зикри Аллоҳ яке аз зеботарин ҷилваҳои иртибот бо Парвардигор ва асоситарин роҳои сайру сулук аст, яъне мутарним будани забон ва қалби инсон бо Асмои ҳусбнои Илоҳӣ ва шодоб нигаҳ доштани гули рӯҳ дар зери борони ёди ҳақ.

Зикри Аллоҳ аз ёд бурдани маҳдуди хеш дар раҳгузари ёди Асмои Илоҳист ва тадовум ва истимрори он зингори гуноҳонро аз рӯи дил мезидояд, зеро ғафлату фаромӯшии Ҳақ Таъоло, соҳати дилро тира мекунад.

Аз ин ҷост, ки яке аз рисолатҳои Паёмбарон ва китобҳои осмонӣ, бартараф намудани ин тирагӣ ва кудурату торикӣ аст ва ба ҳамин иллат, яке аз номҳои Қуръони Карим зикр мебошад, ки муҷиби ёдоварии Аллоҳи мутаъол мебошад, бинобарин ёди Аллоҳ инсонро аз пастии моддият ба авҷи маънавият мерасонад ва умедро дар инсон зинда мекунад ва яъсу ноумедиро, ки аз мушкилоти зиндагии моддӣ ва муъодилоти башарӣ, ношӣ мегардад, бартараф мекунад. Аз ин рӯ, Паёмбари Акрам (с) тавсия менамоянд:

«لاَ يَزَالُ لِسَانُكَ رَطْباً مِنْ ذِكْرِ الله». (الترمذي ٤٥٨/٥، وابن ماجه ١٢٤٦/٢ صحيح الترمذي ١٣٩/٣، وصحيح ابن ماجه ٣١٧/٢)

«Ҳамеша забонат ба зикри Аллоҳ тар бошад». (Тирмизӣ 5/458 /3/139 ва Ибни Моҷҷаҳ 2/1246-2/372).

Зикри Аллоҳ осор ва самароти таъаҷҷубовар ва бо шукӯҳе дорад, ки ҳар як аз онҳо дар созандагии рӯҳӣ ва ахлоқии инсон, таъсири босазое дорад.

Аввали асари зикри Аллоҳ инаст, ки Аллоҳи мутаъол низ инсонро ёд мекунад:

﴿فَٱذۡكُرُونِيٓ أَذۡكُرۡكُمۡ وَٱشۡكُرُواْ لِي وَلَا تَكۡفُرُونِ ١٥٢﴾ [البقرة:١٥٢]

«Пас ёд кунед маро, то ёд кунам шуморо ва шукр кунед маро ва ношукрии ман накунед».

Ва Паёмбари Аллоҳ (с) мефармояд:

«يَقُولُ اللهُ تَعَالَى: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي، وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِي، فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلأٍ ذَكَرْتُهُ فِي مَلأٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ شِبْراً تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعاً، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعاً تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ بَاعاً، وَإِنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً». (متفق عليه).

«Аллоҳ таъоло мефармояд: ман назди гумони бандаам нисбат ба худам мебошам ва ҳар гоҳ зикри маро кунад, ман бо ӯ ҳастам ва агар маро дар дилаш зикр кунад, ман ӯро назди худам зикр мекунам ва агар маро дар гурӯҳе зикр кунад, ман ӯро дар гурӯҳи беҳтар аз он зикр мекунам ва ҳар гоҳ як ваҷаб ба ман наздик шавад, як газ (дасти инсон аз сари ангуштон то оринҷ) ба ӯ наздик мешавам ва агар як газ ба ман наздик гардад, як бозӯ (андозаи аз сари ангӯштони дасти рост, то сари ангушти дасти чап, вақте ки дастҳоро уфуқӣ ба ду тараф боз кунанд) ба ӯ наздик мегардам ва агар бо роҳ рафтан ба сӯи ман ояд, ман шитобон ба сӯи ӯ меравам». (Муттафақун алайҳӣ).

Зикри Аллоҳ сабаби оромиши дил ва сукуни қалби бандаи мӯмин мешавад, ҳамон оромиш ва итминони гумшудаи инсони имрӯза, ки дар орзӯйи ба даст овардани он мебошад ва Қуръони Карим роҳи расидан ба оромишро ба башар муъаррифӣ намуда мефармояд:

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَطۡمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكۡرِ ٱللَّهِۗ أَلَا بِذِكۡرِ ٱللَّهِ تَطۡمَئِنُّ ٱلۡقُلُوبُ ٢٨﴾ [الرعد:٢٨]

«Касоне, ки имон овардаанд ва дилҳояшон ба ёди Аллоҳ аст, бидонед, танҳо бо ёди Аллоҳ дилҳо ором мегиранд».

Оре! ёди Аллоҳ доруи маънавии изтиробу афсӯрдагист, ки аз назари равоншиносӣ иллатҳои он, тарси ояндаи мубҳам ва нигаронӣ аз шикаст хурдан ва тарс аз бемориҳо ва нигаронӣ аз омилҳои табиъӣ мебошад. Гузашта аз масъалаи бемории изтироб, оромишталабӣ дар фитрати инсон реша дорад ва дар сиришти инсонҳо, ҳисси оромишҷӯйии нуҳуфта аст ва бисёре аз фаъолиятҳои одамӣ дар ҳақиқат посӯх ба нидои Илоҳии фитрат аст.

Вақте ба зиндагии худ ва бисёре аз афрод назар мекунем, мебинем ҳадафи бисёре аз корҳои мо дастёбӣ ба гавҳари гаронбаҳои оромиш аст, яъне инсонҳо дар тӯли зиндагии худ талош мекунанд то ба оромиши хотир ва итминон ноил шаванд. Дар ин дидгоҳ байни инсонҳо иштироки назар вуҷуд дорад, вале ихтилофи назар дар таъйин ва ташхиси чизҳоест, ки ба зиндагӣ оромиш мебахшад.

Бисёранд касоне, ки ин гавҳари нафисро дар сарватандӯзӣ ва рафоҳии моддӣ медонанд ва оромиши гумшудаи худро дар он меҷӯянд ва ба қавли худашон бори худро мебанданд ва барои он худро ба обу оташ мезананд. Гурӯҳе –ба иштибоҳ- оромишро дар паноҳ бурдан ба домани «муътодӣ» мебинанд, то таскин ёбанд, ки ин оромиши козиб аст.

Вале Қуръони Маҷид танҳо нусхаи шифобахши изтиробро, ёди Аллоҳ медонад ва танҳо посӯхи нидои фитратро, зикри Аллоҳ мебинад. Зикри Аллоҳ заминаи растагории инсонро фароҳам месозад, чунон ки Аллоҳ мефармояд:

﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا لَّعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ١٠﴾ [الجمعة: ١٠]

«Аллоҳи Таъолоро бисёр ёд кунед, бошад ки растагор шавед».

Ононе, ки ба ёди Аллоҳ ҳастанд, аз васвасаҳои шайтон мутаъссир намешаванд ва ёди Аллоҳ, силоҳест, ки аз онҳо дар баробари шайтон муҳофизат менамояд, чунон ки Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ إِذَا مَسَّهُمۡ طَٰٓئِفٞ مِّنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ تَذَكَّرُواْ فَإِذَا هُم مُّبۡصِرُونَ ٢٠١﴾ [الأعراف: ٢٠١]

«Парҳезгорон ҳангоме, ки гирифтори васвасаи шайтон шаванд, ба ёди Аллоҳ ва подоши кайфари ӯ меафтанд ва (дар партави ёди ӯ, роҳи ҳақро мебинад ва) ногаҳон бино мешаванд».

Бо таваҷҷӯҳ ба аҳамияти «Зикри Илоҳӣ» ва нақши созандаи он дар пешрафти маънавии инсонҳои мӯмин, Аллоҳ мӯминонро аз таваҷҷӯҳ ба умуре, ки инсонро аз ёди Аллоҳ боз медорад, барҳазар медорад:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُلۡهِكُمۡ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ ٩ ﴾ [المنافقون:٩]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Амвол ва фарзандонатон шуморо аз ёди Аллоҳ боз надорад ва ҳар кас чунин кунад, аз ҷумлаи зиёнкорон аст».

Бадиҳист, таваҷҷӯҳ ба мол ва зиндагии дунё дар сурате наҳй шудааст, ки инсонро аз ёди Аллоҳ боз дорад ва иборати дигар: ҳадафи инсон дар зиндагӣ таваҷҷӯҳ ба онҳо бошад, вале дар сурате, ки инсон муроқиби нафси хеш бошад ва аз инҳо ба унвони васила барои расидан ба саъодати абадӣ, истифода кунад, на танҳо мазмум нест, балки супориш ҳам шудааст. Пас амвол ва авлод, то он ҷо, ки аз онҳо дар роҳи Аллоҳ ва барои найл ба ҳаёти тайибаҳ, кӯмак гирифта шавад, аз мавоҳиби Илоҳӣ ҳастанд ва матлуб мебошад. Аммо агар алоқаи ифротӣ ба онҳо садде дар миёни инсон эҷод кунад, бузургтарин бало маҳсуб мешавад ва хусрони бузург аст, ки дар ояти карима ба ҳамин маъно ишора шудааст. Таъбир ба «хосирӯн» ба хотири инаст, ки ҳубби дунё чунон инсонро саргарм мекунад, ки сармояҳои вуҷуди хешро дар роҳи лаззати нопойдор ва авҳом ва пиндорҳо, сарф мекунад ва бо дасти холӣ аз дунё меравад, дар ҳоле, ки бо доштани сармояҳои бузург барои зиндагии ҷовидонааш, коре накарда аст.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم.أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله ، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Бародарон ва хоҳарони мӯмин! Ҳамонгуна, ки "зикри Илоҳӣ", маншаи осори фаровонест, дурӣ аз ёди Аллоҳ низ паёмадҳоеро ба дунбол дорад, аз ҷумла, худфаромӯшӣ тавре, ки дар ояти карима ба он ишора шудааст:

﴿ وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ نَسُواْ ٱللَّهَ فَأَنسَىٰهُمۡ أَنفُسَهُمۡۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ١٩ ﴾ [الحشر:١٩]

«Монанди касоне набошед, ки Аллоҳро фаромӯш карданд, ки Аллоҳ низ онҳоро худфаромӯшӣ дӯчор сохт».

Дар ҳақиқат, фаромӯшии Аллоҳи мутаоъл, тарки шукру зикри Аллоҳ аст ва низ тарки тоъат дар бандагиро ҳам ба ҳамроҳ дорад, зеро аз як сӯ фаромӯшии Парвардигор сабаб мешавад, ки инсон дар лаззати моддӣ ва шаҳвонӣ фурӯ равад ва ҳадафи офариниши худро ба фаромӯшӣ биспорад, бинобарин аз тӯша андӯхтан барои фардои қиёмат, ғофил бимонад. Аз сӯи дигар, фаромӯшии Аллоҳи мутаъол ҳамроҳ бо фаромӯш кардани сифоти поки ӯст, -ки Аллоҳи мутаъол

ҳастии мутлақ ва илми бепоён ва ғизои беинтиҳост ва ҳар чӣ ғайр аз ӯст, вобаста ва ниёзманд ба зоти покаш мебошад- ҳамин амр сабаб мешавад, ки инсон худро мустақил ва ғанию беназёз бишморад ва бар нафси худ эътимод кунад, бо ин ки бояд ба Парвардигораш эътимод намуда ва аз ӯ бимнок ва ба ӯ умедвор бошад.

Ва ҳамаи инҳо, омили аслии фисқу фуҷӯр аст, балки ин худфаромӯшӣ, мисдоқи хуруҷ аз тоъати Аллоҳи мутаъол аст ва ҳар гоҳ мусалмон аз Аллоҳ дур гардад, шайтон ҳамроҳу қарини вай мегардад.

Чунон чӣ Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَمَن يَعۡشُ عَن ذِكۡرِ ٱلرَّحۡمَٰنِ نُقَيِّضۡ لَهُۥ شَيۡطَٰنٗا فَهُوَ لَهُۥ قَرِينٞ ٣٦﴾ [الزُّخرُف:٣٦]

«Ва ҳар кас аз ёди Аллоҳ рӯйгардон шавад, шайтоне барои ӯ мегуморем, то ҳамнишини ӯ шавад».

Яке дигаре аз авомили рӯйгардонӣ аз зикри Аллоҳ, ҳамнишинӣ бо шайтон аст ва ба ин далел, ки онҳо дар дунё чашми дилашонро ба ҳақоиқ баста буданд ва бар асоси он Аллоҳро фаромӯш намуда буданд, Аллоҳ низ дар қиёмат онҳоро мавриди фаромӯшӣ қарор дода, биноии онҳоро мегирад, тавре ки Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَمَنۡ أَعۡرَضَ عَن ذِكۡرِي فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةٗ ضَنكٗا وَنَحۡشُرُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ أَعۡمَىٰ ١٢٤﴾ [طه:١٢٤]

«Ва ҳар кас аз зикри ман рӯйгардон шавад, зиндагии (сахт) ва танг хоҳад дошт ва рӯзи қиёмат ӯро кӯр ҳашр мекунем».

Замоне, ки ин афрод эътироз мекунанд, мо дар дунё бино будем:

﴿قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرۡتَنِيٓ أَعۡمَىٰ وَقَدۡ كُنتُ بَصِيرٗا ١٢٥﴾ [طه:١٢٥]

«Парвардигоро! Чаро моро нобино барангехтаи? Дар ҳоле, ки яқинан мо пеш аз ин бино будем».

Ҷавоб мешунаванд:

﴿قَالَ كَذَٰلِكَ أَتَتۡكَ ءَايَٰتُنَا فَنَسِيتَهَاۖ وَكَذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمَ تُنسَىٰ ١٢٦﴾ [طه:١٢٦]

«Мегӯяд: ҳамчунин оёти ман ба ту расид ва ту онҳоро нодида гирифтӣ, ҳамонгуна ту имрӯз нодида гирифта мешавӣ».

Ва Паёмбари Акрам (с) мефармояд:

«مَثَلُ الَّذي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذي لاَ يَذْكُرُ رَبَّهُ مَثَلُ الحَيِّ وَالَميِّتِ».

«Сифати касе, ки зикри Парвардигор мекунад ва оне, ки зикри ӯро намекунад, ҳамонанди зинда ва мурда аст».

Инсоне, ки дар тамоми лаҳзаҳи зиндагӣ ба ёди зоти покест, ки сарчашмаи тамоми хубиҳо ва некиҳо мебошад ва ба ин васила рӯҳу ҷони худро поку равшан месозад, Аллоҳ низ дар тамоми мароҳили зиндагӣ ва дар авҷи мушкилот ва сахтиҳо, ӯро танҳо намегузорад». Саҳеҳи Бухорӣ

Чунон чӣ Расули Акрам (с) фармудааст:

«أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ، وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ، وَأَرْفَعِهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ، وَخَيْرٍ لَكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالْوَرِقِ، وَخَيْرٍ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ؟ قَالُوا بَلَى. قَالَ: ذِكْرُ اللهِ تَعَالَى». (الترمذي ٤٥٩/٥، وابن ماجه ١٢٤٥/٢ ونگا: صحيح ابن ماجه ٣١٦/٢ وصحيح الترمذي ١٣٩/٣).

«Оё шуморо ба беҳтарин ва поктарин кирдоратон назди моликатон (Аллоҳ) хабар надиҳам, аъмоле, ки шуморо боло мебарад ва бароятон беҳтар аз инфоқи тилло ва нуқра ва аз даргириҳо бо душманон, то ҷое, ки гарданашонро бизанед ва гарданатонро бизананд, аст? гуфтанд: оре!. фармуд: «зикри Аллоҳи таъоло».

Оре! зикри Аллоҳ аз бузӯртарин ибодат ва беҳтарин ҳасанот аст ва дар баробари таҳоҷум ва васвасаҳои нафс ва нуфузи шайтон ба инсон, ҳифозат менамояд. Пардаҳои худхоҳӣ ва ғуруррро, ки бузӯртарин душмани саъодати инсон аст, медарад, ӯро аз хоби ғафлат бедор мекунад ва аз хатароте, ки саъодати вайро таҳдид мекунад, огоҳӣ месозад. Зикри Аллоҳ монанди донаҳои ҳаётбахши борон аст, ки бар сарзамини рӯҳ ва қалби инсон меборад ва анвоъи донаҳои фазилат ва тақворо шукуфо ва борвар месозад ва ҳар андоза дар бораи аҳамият ин ибодат сухан гуфта шавад, боз ҳам кам аст.

Зикр мақоми бисёр баланд дорад ва дорои маротиб ва дараҷотест!

Аввалин мартабаи он, зикри лафзӣ ва забонӣ аст ва мурод аз зикри лафзӣ, танҳо ҷунбондани забон намебошад, чаро ки агар таваҷҷӯҳ ба маънои алфоз набошад, ҳеҷ арзише надорад ва барои мисол гоҳо инсон афродеро мебинад, ки дар ҳоле, ки бо забон машғули зикри Аллоҳ ҳастанд, дар амал муртакиби гуноҳ ва маъсияте мешаванд ва ҳоло он, ки зикри ҳақиқӣ, инсонро аз гуноҳ боз медорад».

Мартабаи дуввум: Зикри қалбист, яъне таваҷҷӯҳ ба Аллоҳ аз дили инсон биҷӯшад ва ба забон ҷорӣ шавад.

Мартабаи саввум: Ёд кардани Аллоҳ дар тамоми аҳволаст ва инки инсон ҳатто як лаҳза аз ёди Аллоҳ ғофил набошад ва дар тамоми авқот Аллоҳро ҳозиру нозир бар аъмоли хеш бидонад.

Албатта ёди Аллоҳи мутаъол фақат зикри забонӣ нест, балки шомили Қуръон хондан, адои намози нофила, дуруд фиристодан бар Паёмбар (с), хондани дуоҳои маъсур дар мавридҳои мухталиф ва ёди азамати Аллоҳ дар маҷлисҳо, низ мебошад, чунон чӣ он ҳазрат (с) фармудааст:

«مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِساً لَمْ يَذْكُرُوا اللهَ فِيهِ، وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَى نَبِيِّهِمْ إِلاَّ كَانَ عَلَيْهِمْ تِرَةٌ، فَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُمْ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُمْ».. (الترمذي، ونگا: صحيح الترمذي ١٤٠/٣)

«Ҳар он гурӯҳе, ки дар маҷлисе бишинанд ва дар он зикри Аллоҳ накунанд ва бар Паёмбар (с) дуруд нафиристанд, барояшон боиси афсӯс аст ва агар Аллоҳ бихоҳад азобашон медиҳад ва агар бихоҳад ононро меомӯрзад». (Тирмизӣ 3/140)

Ва ҳамчунин маҷлис бояд бо хондани дуои каффораи маҷлис хотима ёбад. Аз Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Паёмбар (с) фармуданд:

«Ҳар кас дар маҷлисе бишинад ва суханаш дар он бисёр шавад – сухане, ки аз он хайри охират мутасаввир нест- ва қабл аз он, ки аз он маҷлис бихезад, бигӯяд:

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لاَّ إِلَهَ إلاَّ أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ».

"Бори Илоҳо! Поку муназзаҳ туйи ва ба сипос ва ситоиши ту мепардозам, шаҳодат медиҳам, ки ҷуз ту Парвардигоре нест, аз ту омӯрзиш металабам ва ба даргоҳи ту тавба менамоям".

Тамоми иштибоҳоте, ки дар он маҷлис аз ӯ содир шудааст, бахшида мешавад". Ривояти Тирмизӣ ва Ибни Моҷҷаҳ.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلّ وسلّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

37- Ҷойгоҳи Аҳли байт дар Ислом

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي جعلنا شعوبا وقبائل لنتعارف، ثم جعل التقوى ميزانا للكرامة عنده لنتنافس والصلاة والسلام على أفضل المتقين وأكرمهم عند الله تعالي وعلي آله الأطهار وصحبه الأبرار ومن تبعهم بإحسان من الأخيار جمعنا الله وإياهم في الفردوس الاعلي دار الكرامة والقرار. وبعد:

Бародарои мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар Каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Чунон чӣ ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред, магар дар ҳоле, ки мусалмон бошед».

Пас худам ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқии Аллоҳи мутаъол тавсия мекунам.

Бародарони мусалмон, дӯстдорони Паёмбари гиромӣ ва Аҳли байти азизи эшон! Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُذۡهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجۡسَ أَهۡلَ ٱلۡبَيۡتِ وَيُطَهِّرَكُمۡ تَطۡهِيرٗا ٣٣﴾ [الأحزاب:٣٣]

«Эй Аҳли байт! Аллоҳ мехоҳад палидиро аз шумо дур кунад ва шуморо покиза гардонад».

Ногуфта пайдост, ки Расули Акрам (с) сардори тамоми фарзандони Одам ҳастанд. Ин ҳақиқати мусалламест, ки ҳамаи мусалмонони ҷаҳон бар он иттифоқи назар доранд ва аз он ҷое, ки тамоми Уммати Исломӣ ҳамчуноне, ки бо худи Расули гиромӣ (с) муҳаббат доранд, табъан ба хонавода, балки Аҳли байти эшон (дуруди Аллоҳ барои ҳамаи онҳо бод), низ муҳаббат дорад».

Душманони Уммат ва ваҳдати мусалмонон, ҳамвора саъй карданд ба баҳонаи ҳубби Аҳли байт (а) дар миёни Уммат тухми тафриқа бипошанд ва аз ин ҷо шурӯъ ба душманӣ карданд, дар ҳоле, ки ҳама медонем, ки муҳаббати Оли байт (р) ҷузъи имони ҳар мусалмон аст, аммо душманони Уммати Исломӣ, гӯё чунин вонамуд карданд, ки иддае махсусе Аҳли байтро дӯст доранд ва бақия бо онон, душман ҳастанд.

Мутаъасифона, ин дасисаи онон то ҳадде дар миёни баъзе мусалмонони содда коргар афтод ва Уммати муттаҳид ва якпорчаи Исломӣ захми бузурге бардошт, пас мусаллам аст, Аҳли байт ва хонаводаи мӯмини эшон, беҳтарин хонаводааст, лизо Аллоҳи мутаъол дар ояти каримае, ки тиловат шуд, ба мақоми волои онон, ишора мекунад.

Ибтидо бояд дид, ки Аҳли байти Паёмбар (с) чӣ касоне ҳастанд?

Бинобарин қавли саҳеҳ, аҳли байт касоне ҳастанд, ки садақа бар онон ҳаром аст, ки иборатанд, аз ҳамсарон, фарзандон ва ҳар зану марди мусалмоне, ки аз насли Абдулмутталиб бошад, монанди Бани Ҳошим бин Абдуманоф.

Далел ин, ки писарамаки ҳазрати Расули Акрам (р) дар Аҳли байти эшон дохил ҳастанд. Ин ривоят ривояи Саҳеҳи Муслим аст (шумораи 1072), ки Абдумутталиб бин Рабиъа бин Ҳорис бин Абдулмутталиб мефармояд:

«ӯ ва Фазл бин Аббос хидмати Расули Акрам (с) рафтанд ва аз эшон хостанд, ки онҳоро дар байтулмол истихдом фармояд, то ин ки битавонанд аз ҳаққе, ки аз ин роҳ ба даст меоранд, издивоҷ кунанд. Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«إن الصدقه لا تنبغي لآل محمد إنما هي أوساخ الناس»

"Барои Оли Муҳаммад (с) садақа муносиб нест, зеро ки садақа чирки моли мардум аст".

Он гоҳ дастур доданд, ки онҳоро издивоҷ кунанд ва маҳрашонро аз саҳми хумс бипардозанд!".

Баъзе уламо, аз ҷумла имом Шофеъӣ ва Аҳмад (р) Бани Абдулманофро дар таҳрими садақа ба Бани Ҳошим, пайваст карданд, ба далели ин, ки дар гирифтани саҳми хумси хумс бо ҳам шарик буданд. Дар ҳадисе, ки имом Бухорӣ дар саҳеҳаш (шумораи 3160) аз Ҷубайр бин Мутъим ривоят мекунад, омада аст, ки: "Паёмбар (с) ба Бани Ҳошим ва Бани Мутталиб, саҳм доданд ва ба бародарони дигарашон, монанди Абдушшамс ва Навфал, саҳм надоданд, маънояш инаст, ки Бани Ҳошим ва Бани Мутталиб дар як ҳукм буданд".

Дар бораи ин, ки ҳамсарони Паёмбар (с) дар Оли байт дохиланд, далелаш ин иршоди Илоҳист:

﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ ۖ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾ وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾﴾ [الأحزاب:٣٣-٣٤]

«Ва дар хонаҳои худ бимонед. Ва чунон ки дар замони пешини ҷоҳилият мекарданд, зинатҳои худро ошкор накунед. Ва намоз бигузоред ва закот бидиҳед ва ба Худову паёмбараш итоъат кунед. Эй аҳли байт! Бешак Аллоҳ мехоҳад, палидиро аз шумо дур кунад ва шуморо пок дорад Он чиро дар хонаҳоятон аз оёти Худо ва ҳикмат тиловат мешавад,. ёд кунед, бешак Аллоҳ борикбину огоҳ аст!».

Ин оят ба таври ҳатм далолат мекунад, ки Уммаҳотулмӯминин дар аҳли байт дохиланд, зеро сиёқи пеш ва баъд аз ин оят, хитоб ба онҳост.

Дар зимн бояд таваҷҷӯҳ дошт, ки ин бо ривояте, ки дар Саҳеҳи

Муслим (шумораи 2626) ба нақл аз Уммулмӯминин, Ойша (р) омада, мунофот надорад.

Мулоҳаза фармоед: Ҳазрати Ойиша (р) мефармояд: «Паёмбар (с) ҳангоми зуҳр, кисое (навъи либосе), ки аз мӯйи сиёҳ бофта шуда буд, бар тан доштанд ва аз хона берун рафтанд. Ҳасан бин Алӣ омад, ӯро бо худ зери кисо дохил карданд, сипас Ҳусайн омад, бо эшон дохил шуд, сипас Фотима омад, ӯро дохил карданд, сипас Алӣ омад, ӯро низ дохил карданд, он гоҳ фармуданд:

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُذۡهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجۡسَ أَهۡلَ ٱلۡبَيۡتِ وَيُطَهِّرَكُمۡ تَطۡهِيرٗا ٣٣﴾ [الأحزاب:٣٣]

« Эй аҳли байт! бешак Аллоҳ мехоҳад, палидиро аз шумо дур кунад ва шуморо пок созад».

Зеро иноятикарима далолати ошкор мекунад, ки Уммаҳотулмӯминин дар ин фазилат дохиланд, чун ки хитоб дар ояти мазкур, мутаваҷҷеҳи онҳост ва Алӣ ва Фотима ва Ҳасану Ҳусайн (р) бо далолати суннат, ки дар ин ҳадис зикр шуда, машмӯли ин фазилат мегардонад.

Ин, ки Паёмбар (с) ин чаҳор нафарро ба таври хусус дар ин ҳадис зикр фармуданд, мусталзими ин нест, ки Аҳли байташ мунҳасир ба ҳаминҳо бошанд ва бақия шомил нашавад. Ҳадди аксари далолати ҳадис инаст, ки онҳо аз хусуситарин афроди Аҳли байти эшон ҳастанд.

Далолати ин оят бар духули ҳамсарони Паёмбар (с) дар Аҳли байташ мебошад ва далолати ҳадиси Ойиша (р), ки гузашт, бар духули Фотима ва Алӣ ва Ҳасану Ҳусайн (р) дар Аҳли байташ аст, мисли далолати ин иршоди Илоҳист:

﴿لَّمَسۡجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقۡوَىٰ مِنۡ أَوَّلِ يَوۡمٍ أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِۚ ١٠٨﴾ [التوبة:١٠٨]

«Ба ростӣ! Масҷиде, ки аз рӯзи нахуст бар тақво бунёд ниҳода шудааст, сазовортар аст, ки дар он биистӣ».

Мурод аз он масҷиди Қубо аст ва далолати суннат дар ҳадисе, ки имом Муслим дар саҳеҳаш (шумораи 1397) нақл мекунад, ки: «мурод аз масҷиде, ки ба тақво бино шуда, масҷиди худи ҳазрати Муҳаммад (с) аст».

:дохиланд, зеро мефармояд «ال» Ҳамсарони Паёмбар (с) дар лафзи

«إن الصدقة لا تحل لمحمد ولا لآل محمد».

«Бешак, барои Оли Муҳаммад, садақа ҳалол нест».

Далолати ҳадис аз ин ҷост, ки аз хумс ба Уммаҳотулмӯминин саҳм дода шавад.

Ва ҳамчунин ривояти Ибни Аби Шайба дар мусаннафаш (ҷ 3/219), ки бо исноди саҳеҳ аз Ибни Аби Мулайка нақл мекунад, ки:

«إنّ خالد بن سعيد بعث إلي عائشه ببقرة من الصدقة فردتها وقالت: إنا آل بيت محمد صلى الله عليه وآله وسلم لا تحل لنا الصدقة».

«Холид бин Саъид, хидмати ҳазрати Ойиша (р) аз моли садақа гове фиристод. Уммулмӯмин онро рад кард ва фармуд: барои «мо Аҳли байти Муҳаммад (с) садақа ҳалол нест».

Ибни Қайим (р) дар китоби арзишмандаш, «ҷалоул-афҳом» менависад: «Ин ки умуман ҳамсар ҷузъи Аҳли байти шахс ба шумор меравад, ба хусус ҳамсарони Паёмбар (с) иллаташ инаст, ки онро ба насаб ташбеҳ мекунанд, чун робитаи онҳо бо Паёмбар (с) қатъ нашудааст, ба далели ин, ки онҳо чӣ дар ҳаёт ва чӣ баъд аз вафоти ҳазрат, бар ғайрашон ҳароманд, чун модари ҳамаи мӯминон ҳастанд, лизо онҳо чӣ дар дунё ва чӣ дар охират, ҳамсарони худи Паёмбар (с) ҳастанд. Пас сабаби ин, ки онҳо Аҳли байти Паёмбар (с) ҳастанд, никоҳ аст.

Лизо Паёмбар (с) фармуданд, ки бо онҳо дуруд фиристода шавад, ба ҳамин ҷиҳат аст, ки бинобар қавли саҳеҳ, садақа бар онҳо ҳаром аст, зеро садақа чирки моли мардум аст ва Аллоҳи мутаъол шаъну манзалати Паёмбари гиромӣ (с) ва Аҳли байти эшонро аз чирки моли мардум, маҳфуз доштааст.

Далели дигаре, ки бар таҳрими садақа бар Маволии Бани Ҳошим дорад, ривояти Абӯдовуд дар сунан (шумораи 1650) ва Тирмизӣ (шумораи 657 ва Насойи (шумораи 2611) аст, ки бо санади саҳеҳи собитшуда, албатта лафзи зайл аз Абӯдовуд аст: «Аз Абӯрофеъ ривоят шудааст, ки Паёмбар (с) шахсеро барои гирифтани садақа –закот- аз Бани Махзум, мукаллаф фармуданд, он шахс ба Абӯрофеъ гуфт: ту ҳам бо ман биё, то ин ки ба ту ҳам аз музди дарёфте, чизе барасад. Гуфт: бояд аз Паёмбар (с) бипурсам, вақте пурсид, фармуданд:

«مولي القوم من انفسهم وانا لا تحل لنا الصدقة».

"Мавлои ҳар қавме, аз худи онон ба ҳисоб меояд ва барои мо садақа ҳалол нест".

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين والحمد لله رب العالمين.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه، كما يحب ربنا ويرضى، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

Бародарони мусалмон ва дӯстдорони аҳли байти Расули Акрам (с)! Аҳли байти он ҳазрат аз худашон ҳуқуқе доранд, ки бояд риъоят шавад, аз ҷумла:

1. Ҳаққи муҳаббат ва муволот:

Муҳаббати ҳар мусалмон, як воҷиби шаръист, аммо Паёмбари гиромӣ (с) барои хешовандони худашон фақат ба хотири қаробат ва хешовандияшон бо он ҳазрат (с) навъи муҳаббати хос дар назар гирифтанд, чунон ки Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿قُل لَّآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ أَجۡرًا إِلَّا ٱلۡمَوَدَّةَ فِي ٱلۡقُرۡبَىٰۗ ٢٣﴾ [الشورى:٢٣]

«Бигӯ: бар расондани он (Қуръон) музде аз шумо дархост намекунам, вале бояд дар миёни хешовандон дӯстӣ пеша кунед (ва ҳаққи хешовандиро ба ҷой оваред».

2. Ҳаққи дуруд бар онон:

Абӯмасъуди Ансорӣ (а) фармуд: «Дар маҷлиси Саъд бин Убодаҳ будем, ки Паёмбар (с) пеш омад. Башир бин Саъд аз эшон пурсид: Эй Расули Аллоҳ (с)! Аллоҳ бар мо дастур дода, ки бар шумо дуруд бифиристем, чӣ гуна дуруд бифиристем? Паёмбар (с) сокит монданд, то ҷое, ки орзӯ кардем, ки кош намепурсидем, сипас фармуданд: «Бигӯед:

اللهم صلِّ عَلَي محمد وعَلَي آل محمد كما صَلَّيْتَ علي ابراهيم وبَارِكْ علي محمد وعلي آل محمد كَمَا بَارَكْتَ عَلَي ابراهيم عَلَي العَالَمِينَ إنّك حَميدٌ مَجيدٌ. (صحيح مسلم).

3. Ҳаққи хумс:

Бародарони мусалмон ва шигефтагони тавҳид ва Қуръон! Ақидаи Аҳли суннат ва ҷамоъат дар тамоми масоили эътиқодӣ, ақидаи васат ва миёна байни ифрот ва тафрит аст, аз он ҷумла, ақидаашон дар бораи Аҳли байти Расули Аллоҳ (с) мебошад.

Бинобарин Аҳли суннат муътақиданд, ки ифтихори насаб, тобеъи ифтихори имон аст. Касе, ки Аллоҳ ӯро бо ҳар ду неъмат (имон ва насаби рафеъ) ифтихор бахшида бошад, бароcтӣ, ки ду медали фахрӣ якҷо бурдааст ва касе, ки тавфиқи неъмати имонро наёфта бошад, насаби шарифаш бидуни имон, суду фоидае ба ӯ нахоҳад расонид, чунон чӣ Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ ١٣﴾ [الحُجُرات:١٣]

«Бешак, гиромитари шумо назди Аллоҳ, парҳезгортари шумост».

Ва Расули Акрам (с) дар поёни ҳадиси тӯлоние, ки имом Муслим онро ба ривояти Абӯҳурайра (р) дар саҳеҳаш нақл карда (шумораи 2699) мефармояд:

«من بطأ به عمله لم يسرع به نسبه».

«Касе, ки амалаш ӯро ба ақиб андозад, насабаш наметавонад, ӯро ба

пеш бияндозад».

Пас касе, ки амалаш ӯро дар назди Аллоҳи мутаъол ба дараҷоти олӣ нарасонад, насабаш нахоҳад тавонист ӯро ба пеш бияндозад, то ин ки он дараҷотро касб кунад, зеро Аллоҳи мутаъол дар муқобили амал, подош медиҳад, на насаб, чунон ки мефармояд:

﴿ فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾ ﴾ [المؤمنون:١٠١]

«Он гоҳ чун дар сӯр дамида шавад, он рӯз дар миёнашон пайвандҳои хешовандӣ набошад ва аз ҳамдигар напурсанд».

Расули Акрам (с) ҳамвора аз ин, ки фақат ба насаб такя шавад, бар ҳазар медоштанд, лизо фармуданд:

«يا معشر قريش، اشتروا أنفسكم من الله، لا أغني عنكم من الله شيئا، يا عباس ابن عبد المطلب لا أغني عنك من الله شئيا يا صفيه عمة رسول الله صلي الله و عليه وسلم لا أغني عنك من الله شيئا، يا فاطمة بنت محمد سليني من مالي ما شئت لا أغني عنك من الله شيئا».

«Эй Қурайшиён! Худро аз Аллоҳ бигиред, ки ман наметавонам заррае аз азоби Аллоҳро аз шумо дур кунам. Эй Аббос бин Абдулмутталиб! Ман наметавонам заррае аз азоби Аллоҳро аз ту дафъ кунам. Эй Сафия, аммаи Расули Аллоҳ! Ман наметавонам чизе аз азоби Аллоҳро аз ту дафъ кунам. Эй Фотима, духтари Муҳаммад! Аз моли дунёи ман ҳар чӣ металабӣ аз ман биталаб! Аммо чизе аз азоби Аллоҳро аз ту наметавонам дур кунам».

Дар ин ҷо бояд, ки ба мавзеъи Аҳли суннат дар қиболи навосиб ишора кунем ва ин, ки Аҳли суннат ҳамвора аз носибиҳо, эълони безорӣ кардаанд ва мекунанд. Навосиб ва Носиба касоне ҳастанд, ки буғзи Алӣ (р)ро дин медонанд.

Бародарони гиромӣ! Сухани уламои Ислом дар мавриди ситоиш аз Амири мӯминон Алӣ ва фарзандонаш (р) сареҳ ва ошкор аст ва ақидаи мо инаст, ки иншоаллоҳ Алӣ ва Ҳасану Ҳусайн (р) дар биҳишт ҷовидон хоҳанд буд, ин амр биҳамдиллоҳ бисёр равшану ошкор аст».

﴿ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد . اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد «. اللهم صل على محمد وأزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

38- Даҳаи охири моҳи муборaки Рамазон

Аҳдофи хутба

1- Тазаккур додани мардум ба фазли даҳаи охири Рамазон.

2- Баёни суннатҳо дар ин даҳа.

3- Тақвият додани алоқаи банда бо Парвардигораш ва кӯшиши тақарруб ба ӯ.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذى أراد بنا اليسر، وجعل رمضان شهر الصبر، واختار منه ليالي العشر، وفضلها بليلة القدر وجعلها خيراً من الف شهر، وأشهد ان لا إله إلا الله وحده لا شريك له، بيده الأمر، ضاعف الأجر وغفر الوزر وأشهد أن سيدنا محمداً عبده ورسوله الإمام البدر، رفيع القدر، ومحفوظ العمر كلما اغتنمت الفضائل وحوربت الرذائل وعلى آله وأصحابه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين. اما بعد:

Аллоҳи Азза ва Ҷалла мефармояд:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَتۡلُونَ كِتَٰبَ ٱللَّهِ وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنفَقُواْ مِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ سِرّٗا وَعَلَانِيَةٗ يَرۡجُونَ تِجَٰرَةٗ لَّن تَبُورَ ٢٩ ﴾ [فاطر:٢٩]

«Онон, ки китоби Худоро мехонанд ва намоз мегузоранд ва аз он чӣ ба онҳо додаем, пинҳониву ошкоро садақа мекунанд, умедвор ба тиҷорате ҳастанд, ки ҳаргиз зиён намекунад”.

Бародарон ва ҳоҳарони мӯмин! Рамазон моҳи хайру баракат ва баҳори умр ва фурсати муносиб барои касби маънавиёт ва ҷуброни он чӣ аз даст рафта, мебошад. Мусалмонони садри Ислом ба моҳи Рамазон эҳтимоме хосае медоданд. Аз Аллоҳ мехостанд, ки онҳоро то Рамазон зинда нигаҳ дорад, то битавонанд ин моҳи пурфайзро рӯза бигиранд ва бо қудуми Рамазон хушҳол мешуданд. Рӯзҳои онро рӯза медоштанд ва шабҳояшро бо намозу тиловати Қуръон зинда нигаҳ медоштанд ва дар ин моҳ бо анҷоми анвоъи тоатҳо, нафси худро тазкия ва пок мекарданд.

Онҳо медонистанд, ки моҳи Рамазон, моҳи касолату танбалӣ ва хоб нест, чунон чӣ бархе чунин гумон мекунанд, балки бояд гуфт, моҳи Рамазон моҳи ибодат ва ҷиҳоду амал аст.

Пас бояд ин моҳи пурбаракатро гиромӣ дорем ва ин фурсатро ғанимат бишуморем ва ин аёмро бо анвоъи ибодоту тоъот аз зикру тиловат сипарӣ кунем. Паёмбар (с) ва Асҳоби киром дар даҳ рӯзи охири рамазон аъмолеро анҷом медоданд, ки дар рӯзҳои пешини он бадин шева анҷом намедоданд, ба гунае, ки хонандаи сирати Паёмбар (с) ба ин нукта хоҳад расид, ки ин даҳ рӯз, иртиботи Паёмбар (с) бо муҳит камтар шуда ва ҳалқаи иттисол ва хилват бо парвардигорашро бисёр мустаҳкамтар намудааст. Ҳамчуноне, ки Ойиша (р) мефармояд:

«كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يجتهد في العشر الأواخر ما لا يجتهد في غيره» (روايت مسلم).

«Паёмбар (с) дар даҳаи охири Рамазон чунон иҷтиҳоду талош менамуд, ки дар ғайри он, он гуна набуд». (Ривояти Муслим).

Бинобарин ин даҳ рӯзи охири Рамазон, рӯзҳои сахткӯшӣ ва ибодати зиёд мебошад. Паёмбар (с) дар ин рӯзҳо шаббедорӣ намуда ва ба намозу дуо ва истиғфор мепардохт, ҳамчуноне, ки дар ҳадиси Ойиша (р) омадааст:

«كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا دخل العشر أحيا الليل وأيقظ أهله وجد وشد المئزر». (متفق عليه)

Паёмбар (с) ҳангоме, ки вориди даҳ рӯзи (охир) мешуд, шабро» бедор монда ва аҳлашро низ бедор менамуд ва бисёр кӯшиш мекард .(ва аз занон дурӣ менамуд». (Муттафақун олайҳӣ

Ҳамчунин эшон (с) аҳли хешро бедор намуда ва ба хотири ғанимат будани ин рӯзҳо ва аҷру савоби азиму фаровонаш, эшонро ба намозу азкор ва дуо ва ғайра ташвиқ менамуд. Эшон (с) дари хонаи Алӣ ва Фотима зада ва хитоб ба эшон мефармуд:

«ألا تقومان فتصليان» (متفق عليه).

«Оё бедор намешавед, то намоз бигзоред!». (Муттафақун алайҳӣ).

Бар мусалмон воҷиб аст, ки бо таъасси аз Паёмбар (с) ва Асҳобу Хулафои рошидин ба умеди аҷру подоше, ки ба дунбол дорад, бар намози таровеҳ муҳофизат намояд. Паёмбар (с) фармудаанд:

«من قام رمضان إيماناً واحتساباً غفر له ما تقدم من ذنبه». (متفق عليه).

«Касе, ки шабҳои Рамазонро аз рӯи имон ва ихлос ва умеди савоб ба намоз бигзаронад, гуноҳони гузаштааш омӯрзида мешавад». (Муттафақун алайҳӣ).

Намозгузор бояд то охири намоз (ва дуо) ҳамроҳи имом бимонад, то ин ки савоби қиёми як шаб бароят навишта шавад ва даҳ шаби охири Рамазонро бо намоз ва хондани Қуръон ва зикру дуо ва истиғфор, эҳё намояд, то ҳама аз Суннати Паёмбар (с) пайравӣ карда бошад ва ҳам дар талаби шаби қадр буда бошад.

Шаби қадр аз ҳазор моҳ, яъне ҳаштоду се солу чаҳор моҳ, беҳтар аст. Шаби муборакест, ки Аллоҳ бо нозил кардани Қуръон дар ин шаб онро гиромӣ доштааст». Шабест, ки Фariштагон ва Ҷибрил фуруд меоянд, шабест, ки ҳар кас онро дар рӯи имон ва ихлосу умеди савоб бо намоз бигзаронад, гуноҳони гузаштааш, ҳама омӯрзида мешаванд ва он шаб мунҳасир дар даҳ шаби охири Рамазон мебошад.

Лозим аст мусалмон дар ҳамаи шабҳои Рамазон ба намоз хондан, тавба, зикр, дуо, истиғфор ва дархости биҳишт ва раҳойи аз оташи ҷаҳаннам машғул бошад ва дар ростои ин аъмол саъйю талош кунад, ба умеди ин, ки Аллоҳ аз ҳама бипазирад ва тавбаи ҳамаи моро қабул намуда ва мо ва падару модари мо ва ҳамаи мусалмононро аз оташи ҷаҳаннам наҷот диҳад ва ба биҳишт дохил намояд.

Паёмбар (с) дар даҳ шаби охири Рамазон, эътикоф менамуданд ва дар пайи шаби қадр мешуданд ва ёронашро ташвиқ менамуданд, то ин шаби гиромиро дарёбанд ва дар даҳаи охир хонаводаи хешро бедор менамуд, ба умеди ин, ки шаби қадрро дарёбанд.

Пас эй касе, ки умратро беҳуда сарф менамойи! Он чиро, ки дар гузашта аз даст додаи, дар Рамазон дарёб, зеро касе, ки аз аҷру подоши он маҳрум шуд, аз тамоми некиҳо маҳрум гаштааст ва ин шаб дар даҳаи охири моҳи Рамазони муборак ва дар шабҳои тоқ мебошад».

Модари мӯминон, Ойиша (р) мефармояд: Гуфтам: Эй Расули Аллоҳ! Агар шаби қадро дарёфтам, чӣ бигӯем: Паёмбар (с) фармуд: «Бигӯ:

«اللهم انك عفوٌ تحب العفو فأعف عني». (روايت احمد وترمذي والباني آن را صحيح خوانده).

«Бори Илоҳо! Ҳамоно ту бисёр бахшандае ва бахшишро дӯст медорӣ, пас маро бибахш ва аз ман даргузар». (Ривояти Аҳамад ва Тирмизӣ ва Албонӣ онро саҳеҳ хонда).

Ҳар кас, ки шаби қадрро бо имону умеди савобу аҷр, қиём намояд, мавриди мағфирати Илоҳӣ воқеъ шуда ва гуноҳони пешинаш бахшида мешавад, чуноне, ки Паёмбар (с) фармудаанд:

«من قام ليلة القدر إيماناً واحتساباً غفر له ما تقدم من ذنبه». (متفق عليه)

«Касе, ки шаби қадро аз рӯи имон ва умеди савобу аҷр, барпой дорад, Аллоҳ гуноҳони гузаштаи ӯро мебахшад». (Муттафақун алайҳӣ).

Аллоҳи мутаъол, сураи махсусеро дар бораи он нозил фармуд, ки то рӯзи қиёмат, қироъат ва хонда хоҳад шуд:

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ ﴿١﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ ﴿٢﴾ لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾ تَنَزَّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾ سَلَٰمٌ هِىَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ ﴿٥﴾﴾ [القدر: ١-٥]

«Мо дар шаби қадр онро (Қуръон) нозил кардем! Ва ту чӣ донӣ, ки шаби қадр чист? Шаби қадр беҳтар аз ҳазор моҳ аст. Дар он шаб фариштагону рӯҳ ба фармони Парвардигорашон барои анҷом додани корҳо мефароянд. Он шаб то тулӯъи бомдод ҳама салому эминӣ аст».

Дар ин шаб, ризқи яксола ва замони марги инсонҳо навишта мешавад:

﴿فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾﴾ [الدخان: ٤]

«Дар он шаби муборак, ҳар гуна кори ҳакимонае баён ва муқаррар мегардад».

Аммо шаби қадр дар кадом шаби Рамазон хоҳад буд? Шаби қадр дар даҳаи охири моҳи рамазон аст, Паёмбар (с) мефармояд:

«تحروا ليلة القدر فى الوتر من العشر الأواخر من رمضان». (رواه البخارى).

«Шаби қадрро дар дар даҳаи охири Рамазон биҷӯед». (Ривояти Бухорӣ).

Эҳтимоли вуҷуди шаби қадр дар шабҳои тоқ аст, зеро Паёмбар (с) мефармояд:

«تحروا ليلة القدر فى الوتر من العشر الأواخر من رمضان». (رواه البخارى).

«Шаби қадрро дар шабҳои тоқи даҳ шаби охири Рамазон биҷӯед». Шаби қадр ба ҳафтаи охири шабҳои тоқ наздиктар аст: Паёмбар (с) мефармояд:

«التمسوها فى العشر الأواخر فإن ضعف أحدكم أو عجز فلا يغلبن على السبع البواقى». (رواه مسلم).

«Шаби қадрро дар даҳ шаби охир биҷӯед, аммо агар касе аз шумо заъф дошт ва ё оҷиз аз қиём (дар он шаб), буд, ҳафтаи боқимондаро бидор монда ва аҷз ба вай ғолиб нашавад». (Ривояти Муслим).

Ва наздиктарин шаб, шаби бистуҳафт мебошад, ки ҷумҳури уламо бар онанд ва далели он, ҳадиси Убай бин Каъб аст, ки мефармояд:

«والله إنى لأعلم أى ليلة هى الليلة التى أمرنا رسول الله بقيامها هى ليلة سبع وعشرين». (روه مسلم)

«Ба Аллоҳ қасам, ман медонам, ки Паёмбар (с) моро ба қиём дар чӣ шабе амр фармудааст, он шаби бистуҳафтум аст». (Ривояти Муслим).

Ва ҳамчунин Паёмбар (с) мефармояд:

«ليلة القدر ليلة سبع وعشرين». (رواه أحمد وأبو داود).

«Шаби қадр, шаби бистуҳафтум мебошад». (Ривояти Аҳмад ва Абӯдовуд).

Аммо имом Нававӣ ва Ибни Ҳаҷар ва теъдоди дигаре аз уламо бар онанд, ки шаби қадр дар ҳами солҳо дар шаби мушаххасе нест, балки ҳар сол нисбат ба ҳикмати Илоҳӣ, ҷой ба ҷой мегардад ва Паёмбар (с) дар ин маврид мефармояд:

«التمسوها فى تاسعة تبقى فى سابعة تبقى فى خامسة تبقى». (رواه البخارى).

«Шаби қадрро дар нуҳ шаби боқимондаи (охир) ва дар ҳафт шаби охир ва дар панҷ рӯзи охир биҷӯед». (Ривояти Бухорӣ).

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم. أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Эй бандагони Аллоҳ! Яке аз ҳикматҳои махфӣ мондани ин шаб бар бандагон инаст, ки бештар ба зикри Аллоҳ ва намозу соири ибодот машғул гарданд. Аммо аломоти шаби қадр, Паёмбар (с) бархе аз аломотро барои шаби қадр баршумурд, ки ба василаи он нишонаҳо, метавон шаби қадрро аз соири шабҳо, ташхис дод.

Шаби қадр, шаби ором буда, на бисёр гарм ва на бисёр сард мебошад:
«ليلة القدر طلقة لا حارة ولا باردة تصبح الشمس يومها حمراء ضعيفة».

«Шаби қадр муътадил буда ва на гарм ва на сард мебошад ва хуршед дар субҳи он шаб, сурху заъиф аст», (камранг аст).

Ҳамчунин шаби нуронист, ки дар он, оромиш бар аҳли имон ҳоким буда ва мӯминон иншироҳи садр ёфта ва дар он шаб хабаре аз бодҳои хашин ва вазин набуда ва шиҳоби сангӣ дида намешавад:
«ليلة القدر لية بلجة لا حارة ولا باردة لا يرمى فيها بنجم». (رواه أحمد).

«Шаби қадр, шаби нуронӣ буда, на гарм буда ва на сард мебошад ва ва шиҳоби сангӣ низ дар бартоб намешавад».

Субҳи он шаб, хуршед монанди рӯзҳои дигар шуъо надорад:
«صبيحة ليلة القدر تطلع الشمس لا شعاع لها كأنها حلت حتى ترتفع». «رواه مسلم».

«Субҳи шаби қадр, хуршед дар ҳоле тулӯъ мекунад, ки шуъое надорад, монанди ин ки фуруд омада бошад, то замоне, ки баланд шавад».

Аз ҷумлаи умуре, ки Паёмбари Акрам (с) дар Рамазон бар он бо давом амал мекард, даҳ рӯзи охирро ба эътикоф менишастанд, ба гунае ки дар масҷид муътакиф гашта худро машғул ба анҷоми ибодат менамуданд, ҳамчуноне, ки Ойиша (р) мефармояд:
كان النبي -صلى الله عليه وسلم- يعتكف في كل رمضان عشرة أيام فلما كان العام الذي قبض فيه اعتكف عشرين يوماً». (رواه بخاري).

«Паёмбар (с) дар тамоми рамазонҳо даҳ рӯз ба эътикоф менишаст, аммо дар соли вафоташ, бист рӯз ба эътикоф нишаст». (Ривояти Бухорӣ)

Аллоҳи мутаъол эътикофро чузъи мустаҳабе дар дин қарор дод, то инсон дар он аём, худро фориғ намуда ва бештар ба зикри Парвардигораш машғул гашта ва нафси хешро тазкия намояд. Ин даҳ шаби охир аз беҳтарин фурсатҳои барои пешгирифтан ва рақобат дар хайрот кардан мебошад, то дар он аҳли тақво бо ҳам рақобат карда ва аз якдигар пешӣ гиранд, зеро фазоил ва подошҳои аъмол дар ин даҳ рӯзи охир, беш аз соири аём мебошад.
﴿وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ﴿٢٦﴾﴾ [المطففين: ٢٦]

«Мусобиқадиҳандагон бояд барои ба даст овардани инҳо ба ҳамдигар мусобиқа бидиҳанд ва бар якдигар пешӣ бигиранд».

Мустаҳаб аст, ки эътикофкунанда, ибодатҳои суннатро фаровон, анҷом диҳад ва худро бо намозҳои суннат ва тиловати Қуръон ва тасбеҳу тамҷид ва таҳлилу такбир ва истиғфору дуруд ва салом бар Паёмбар (с) ва дуо хондан ва муноҷот ва амсоли он аз корҳое, ки инсонро ба Аллоҳ наздик мекунад ва пайванди ӯро бо офаридагораш, барқарор месозад, саргарм кунад ва машғул дорад ва дарс хондан илм ва давра кардан, китобҳои тафсир ва ҳадис ва хондани саргузашти Анбиё ва солиҳин ва хондан ва мутолиъаи китобҳои дигари динӣ низ

аз ҷумлаи ин корҳои хайр ба ҳисоб меояд.

Мустаҳабаст, ки эътикофкунанда бо иқтидо ба Паёмбар (с) дар саҳни масҷид барои хеш хаймае барпо дорад.

Макруҳ аст, ки худро ба корҳои беҳуда ва суханони ёва машғул дорад. Барои эътикофкунанда мубоҳ аст, барои худоҳофизии хонаводааш аз маҳали эътикоф берун ояд.

Эътикофкунанда метавонад, мӯйи худро шона кунад ва сари худро битарошад ва нохунро бигирад ва тани хешро аз жулидагӣ ва чирку касофат, пок созад ва назофат кунад ва либоси покиза ва некӯе бипушад ва хештанро хушбӯ кунад ва барои ниёзе, ки пеш меояд, берун биравад.

Ҳазрати Ойиша (р) мефармояд: «Ҳар вақт Паёмбар (с) ба эътикоф менишаст, сари хешро ба ман наздик мекард ва ман онро шона мекардам ва ӯ дохил намеомад, магар барои ниёзҳои маъмӯлии инсон». Ба ривоят Бухорӣ ва Муслим.

Ва ҳамчунон рафтан барои ғусли ҷанобат ва бо покизагии бадан ва ҷома аз чирк низ ҳамин ҳукмро дорад.

Эътикофкунанда ҳақ дорад, ки дар намози Ҷумъа ва иёдати бемор ва ташеъи ҷаноза, ширкат кунад ва ин матлаб аз Алӣ бин Абӯтолиб низ ривоят шудааст ва раъйи Саъид бин Ҷубайр ва Ҳасани Басрӣ ва Иброҳими Нахъӣ низ чунин аст. Аммо берун рафтан аз масҷид ба амд ва бидуни ниёз агар чӣ андак ҳам бошад, эътикофро ботил мекунад, зеро дар ин ҳол ба амд, яке аз аркони онро, ки мукс ва таваққуф дар масҷид аст, аз байн бурдаст.

Аз байн рафтани ақл ба сабаби девонагӣ, ё мастӣ, ҳайз ва нифос, эътикофро ботил мекунанд, зеро ҳушёрӣ ва тамйиз ва пок будан аз олӯдагии ҳайзу нифос, аз шурути эътикоф мебошанд.

Ҳамбистарӣ ва ҷимоъ бо ҳамсар аз ботилкунандаҳои эътикоф аст, чун Аллоҳ мефармояд:

﴿وَلَا تُبَٰشِرُوهُنَّ وَأَنتُمۡ عَٰكِفُونَ فِي ٱلۡمَسَٰجِدِۗ تِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِ فَلَا تَقۡرَبُوهَا﴾ [البقرة:١٨٧]

«Дар ҳоле, ки дар масоҷид эътикоф бошед, ба занон наздик нашавед, инҳо ҳудуди Аллоҳ ҳастанд, ба онҳо наздик нашавед, аз онҳо таҷовуз накунед».

Даст задан ба зан бидуни шаҳват, ишколе надорад, зеро модари мӯминон, Ойиша (р) мӯйи Паёмбар (с) дар ҳоли эътикоф шона кардааст.

Пас бародар ва хоҳари мусалмон! Дар ҳар амали худ бояд, мухлис бошед ва ҳадафатонро ҷалби ризои Аллоҳи таъоло бошад, чун амали беихлос мавриди пазириш Парвардигор қарор намегирад. Аз ҳар гуноҳи кӯчак ва бузӯр, тавба намоед ва истиғфор биҷӯед, зеро тавба, ҳамаи гуноҳонро маҳв менамояд.

Ҳамвора намози худро бо ҷамоъат адо намоед ва дар ин маврид

сустӣ накунед. Ҳар рӯз ба тиловати Қуръони Карим бипардозед, чун тибқи фармудаи Расули Аллоҳ (с) дар баробари ҳар ҳарфи он барои инсон даҳ аҷр дода мешавад ва Қуръон дар қиёмат супоришгар барои мо қарор мегирад. Агар тавон доштед дар Рамазон Умра ба ҷо оваред, зеро Умра дар Рамазон ба паймонаи як Ҳаҷ бо Паёмбар (с) аҷру подош дорад.

Дастатон ба дуо баланд бошад ва дар дуои худ, падару модар ва хешовандону дӯстон ва дигар мусалмонон ва ҷаҳони Исломро фаромӯш накунед.

Дар аҷр барои сарватмандон ва соҳибони фурушгоҳҳои тиҷорӣ, арз менамоем, ки муъомалоти дунявиатон шуморо аз намозу рӯза ва таровеҳу тиловати Қуръон ва нафақа кардан дар роҳи Аллоҳ, ба ғафлат наяндозад ва тиҷорати охирататонро фидои тиҷорати дунё насозед ва дар муъомалоти худ аз фиребу дурӯғ, истифода накунед.

Мардум бояд аҷносро бо баҳонагирӣ ва тазвир, кам насозанд.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

39- Аҳкоми садақаи фитр ва намози ид

Аҳдофи хутба

1- Баёни воҷиботи мусалмон баъди хатми Рамазон.
2- Баёни такофули иҷтимоъӣ дар Ислом.
3- Баёни аҳкоми намози ид ва ҳикматҳои он.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي سهل لعباده طريق العبادة ويسر، ووفَّاهم أجورهم من خزائن جوده التي لا تحصر، سبحانه له الحمد على نعمه التي لا تحصر، وله الشكر على فضله وإحسانه وحق له أن يشكر. نشهد أنه الله لا إله إلا هو انفرد بالخلق ودبر، وكل شيء عنده بأجل مقدر، ونشهد أن سيدنا محمداً عبده ورسوله أفضل من صلى وصام، وتصدق وقام ، وذكر الله واستغفر ، صلى الله عليه وعلى آله الذين أذهب الله عنهم الرجس وطهر. أما بعد:

Худованди мутаъол мефармояд:

﴿قُلْ بِفَضْلِ ٱللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِۦ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا۟ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾﴾ [يونس:٥٨]

«Бигӯ: ба фазл ва раҳмати Аллоҳ –ба ҳамин чиз бояд мардумон шодмон шаванд, ин беҳтар аз чизҳоест, ки гирд меоваранд».

Эй мусалмонон! Аллоҳи мутаъол дар поёни моҳи Рамазон бар рӯзадорон, миннат ниҳод ва анҷоми кореро, ки василаи пок гардонидани амволи онҳо ва комилкунандаи наъматаш бар эшон аст, бар онон муқаррар кардааст. Бо анҷоми он, рӯз ва шабзиндадории ононро қабул мекунад ва лағжишҳо ва беҳудагӯиҳову дашномҳоеро, ки ба ибодоташон даромехта аст, аз байн мебарад ва ниёзмандиашро дар рӯза гирифтан бо иди фитр ва закоти он (мукофот) аз гадойи кардан, бенаёз мекунад.

Бо анҷоми ин кор, мусалмонон, дӯшодӯши ҳамдигар ҳаракат мекунанд ва ҳамдигарро дӯст медоранд ва сарватмандон ва ниёзмандонашон бо ҳам як дил мешаванд ва барои хушнӯдии Аллоҳи мутоаъол, ҳаракат мекунанд.

Чуноне, ки дар ҳадиси шариф ривоят шудаст:

«فرض رسول الله- صلى الله عليه وآله وسلم- زكاة الفطر طهرة للصّيام من اللّغو والرَّفث وطعمة للمساكين» (أبوداود ١٦٠٩، ابن ماجه ١٨٢٧، آلبانى در الارواء (٣٣٢/٣) حديث را حسن دانسته است).

"Расули Аллоҳ (с) закоти фитро фарз кард, то василае бошад барои пок шудани рӯза аз корҳои беҳуда ва дашном (ки бо рӯза омехтаанд) ва ғизое бошад барои мустамандон".

Аллоҳ бо ин садақа, шодӣ ва хушҳолиро дар дили рӯзадорон меандозад, бадин гуна, ки хушнӯдияшро аз онон дар ин моҳи бузург, амалӣ мегардонад.

Ин садақа, ҳамон закот, ё садақаи фитр аст, гар чӣ миқдори он кам

аст, аммо нишонаи бузургии қонунгузории Исломӣ ва камоли он аст.

Байҳақӣ ва Дори Қутнӣ аз Ибин Умар (р) ривоят кардаанд, ки фармудааст: "Паёмбар (с) закоти фитрияро фарз намуд ва фармуд: "أغنوهم في هذا اليوم", яъне: "Дар ин рӯз фақиронро бенаёз гардонед".

Закоти фитр ба ин хотир ба ин исм номида шуда, ки бо ифтор кардан дар поёни Рамазон, воҷиб мегардад". Фатҳулборӣ

Паёмбари Акрам (с) закоти фитрро дар соли дуввуми ҳиҷрӣ -соле, ки рӯзаи рамазон фарз шуд- бар мусалмонон, фарз кард. закоти фитр бар тамоми мусалмонони мард ва зан, кӯчак ва бузург, озод ва барда, муқим ва мусофир, дар ҳоле, ки дар шабу рӯзи ид, бештар аз ғизои худ ва касоне, ки нафақаи онон бар ӯ воҷиб аст, дошта бошанд, фарз аст.

Закоти фитр бо дарёфти ғуруби охирин рӯзи Рамазон (шаби ид) воҷиб мешавад. Марди мусалмон аз ҷониби худ ва аз ҷониби касоне, ки нафақаи онон (аз мусалмонон) бар уҳдаашон воҷиб аст: монанди зану фарзанди ниёзманд, хидматгор ва волидайни ниёзманд), закоти фитр медиҳад.

Миқдори он баробари як соъ (дар ҳудуди ду кило ва ҳафсад грамм) аз ғизои маъмулии шаҳре, ки дар он зиндагӣ мекунад, мебошад, чун ниёзмандон дар рӯзи ид ба чунин ғизое алоқаманд ва мунтазири дарёфти он ҳастанд, пас як соъ аз гандуми хуб ва назири он аз донаҳое, ки дар холати ихтиёрӣ хурда мешаванд, дода шавад.

Чунон, ки дар ҳадис ривоят шуда, ки:

«فرض رسول اللَّه- صلى الله عليه وسلم- زكاة الفطر، صاعاً من تمر أو صاعاً من شعير، على العبد والحرّ والذكر والأنثى والصغير والكبير، من المسلمين وأمر بها أن تؤدّى قبل خروج الناس إلى الصّلاة». (متفق عليه)

"Расули Худо (с) закоти фитрро чунин фарз кард, як соъ (ду кило ва ҳафсад грамм) аз хурмо, ё як соъ ҷав, бар ҳар фарди мусалмони озод ва барда аз марду зан, кӯчаку бузӯр ва дастур дод, ки қабл аз рафтани мардум барои намоз (иди фитр), пардохт шавад". (Муттафақун алайҳӣ)

Агар мусалмон бештар аз он ҳам закоти фитр бидиҳад, барои ӯ садақа ба шумор меравад ва ба ӯ подоши фузунтаре дода мешавад. (Фиқҳи исломи ва адиллаи он, Ваҳба Зуҳайлӣ 1/142)

Паёмбари акрам (с) чаҳор навъ ғизоро барои додани закот, ном бурдааст. Абӯсаъиди Хузрӣ (р) мефармояд: Мо як соъ хуӯрок, ё як соъ ҷав, ё як соъ хурмо, ё як соъ кишк, ё як соъ кишмиш, ба унвони закоти фитр, медодем" (муттафақун алайҳӣ).

Паёмбар (с) замони пардохти онро мушаххас кардааст, инсони мусалмон бояд баъд аз тулӯъи фаҷри содиқ (баъд аз намози субҳ), дар

рӯзи ид ва пеш аз рафтани мардум барои намози ид, закоти фитрро пардохт кунад. Ин вақт барои додани закот мустаҳаб ва писандида аст. (чун рӯзи ид аст ва мустамандон бо дарёфти он дар ин рӯз дар шодӣ ва сурур бо якдигар шарик мешаванд), аммо пардохти закоти фитр дар тули моҳи Рамазон ва пешпардохтани он, як ё ду рӯз бештар аз иди фитр, ҷоиз аст, вале ба таъхир пардохтани закоти фитр, ба он хотир макруҳ аст, ки дар таъхири он ҳадафе, ки аз додани закот –ки хушҳол кардани мустаманд ва бенаёз гардонидани ӯ аз гадойи кардан дар рӯзи идаст- аз байн меравад.

Оре! рӯзадорон дар ин як моҳ ба ҷанги нафс шитофта ва бо рӯзадорӣ дарси сабру муқовиматро омӯхта, рӯза ба инсони рӯзадор меомӯзад, ки гуруснагӣ, ташнагӣ ва истодан ва муқобила *бо* хостаҳои нафсонӣ, мушкил ва душвор ҳаст, вале инсон метавонад дар муқобили сахтиҳо, истодагарӣ намояд.

Рӯза ба рӯзадорон ва инсонҳо, ҳушдор медиҳад, фақр ва гуруснагӣ инсонҳои дигарро ранҷ ва азоб медиҳад, бояд аз он машақат ва сахтиҳо бохабар гардид ва рӯзадор дар ҳангоми гуруснагӣ ва сахтӣ худро шарики ранҷи фуқаро бидонад.

Аз сӯи дигар, вақте рӯзадорон бо муваффақият аз имтиҳон берун омаданд, ба хотири ин пирӯзӣ аз ин рӯз таҷлил мекунанд ва ин ҷашни пирӯзӣ дар фарҳанги Ислом ба номи иди фитр, ёд шудааст, ки яке аз идҳои муҳими мусалмонон ба шумор меравад.

Намози ид, суннати муаккада аст ва бархе аз уламо қоил ба вуҷуби он ҳастанд. Мустаҳаб аст, ки намози ид дар идгоҳ хонда шавад, чуноне, ки Паёмбар (с) дар идгоҳ намоз мехонданд, вале агар зарурате, ё узре бошад, метавон дар масҷид хонд.

Намози ид аз шаъоири Ислом аст, шоистааст, ки зану марди мусалмон барои адои он дар ҷамоъат ширкат кунанд. Ҳазрати Умми Атийя (р) мефармояд:

«أمرنا أن نخرج العواتق وذوات الخدور». (متفق عليه).

"Ба мо амр шуда, ки дар рӯзи ид духтарони болиғ ва онҳое, ки дар хонаҳояшон парданишин ҳастанд, бо худ ба идгоҳ берун бибарем".

Аммо вақти намози ид, он чӣ аз Язид бин Хумайр Раҳабӣ ривоят аст, ки Абдуллоҳ бин Буср, саҳобии Паёмбар (с) рӯзи иди фитр, ё қурбон бо мардум хориҷ шуд, таъхири имомро нописанд донист ва фармуд:

«إنا كنا قد فرغنا ساعتنا هذه، وذلک حين التسبيح» (روايت اصحاب سنن).

"Мо (замоне, ки бо Паёмбар (с) намози ид мехондем), дар ин лаҳза аз намоз фориғ шуда будем ва он вақти намози ишроқ буд". (Ривояти Асҳоби сунан).

Намози ид ду ракаъат аст ва дар он дувоздаҳ такбир гуфта мешавад: ҳафт такбир дар ракаъати аввал баъд аз такбири эҳром ва қабл аз қироъати фотиҳа ва панҷ такбир дар ракаъати дуввум, қабл аз қироъати фотиҳа. Аз Амр бин Шуъайб аз падараш аз ҷаддаш ривоят аст:

«أن رسول الله صلد الله عليه وسلم كبر في العيدين سبعا في الأولي وخمسا في الآخرة». (روايت ابن ماجه).

"Паёмбар (с) дар намозҳои ду ид, ҳафт такбир дар ракаъати аввал ва панҷ такбир дар ракаъати дуввум гуфт".

Дар мавриди қироъат дар намози ид, аз Нуъмон бин Башир (р) ривоят аст:

«أن رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم كان يقرأ في العيدين وفي الجمعة بسبح اسم ربک الأعلي، و هل أتاک حديث الغاشية». (روايت اصحاب سنن).

"Паёмбар (с) дар намози ду ид ва намози ҷумъа, сураҳои "сабиҳисма рабикалъало" ва "ҳал атока ҳадисул-ғошия" ро мехонд".

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم. أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله ، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Мусалмонон! Суннат аст, ки хутба баъд аз намози ид хонда шавад, чуноне, ки аз Ибни Аббос (р) ривоят аст:

«شهدت العيد مع رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم وأبي بكر وعمر وعثمان رضى الله عنهم فكلهم كانوا يصلون قبل الخطبة". (متفق عليه).

"Бо Паёмбар (с) ва Абӯбакру Умар ва Усмон (р) намози идро хондам, ҳамаи онҳо қабл аз хутба намоз мехонданд". (Муттафақун алайҳӣ).

Намоз (суннат) қабл аз намози ид ва баъд аз он, ҷоиз нест. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст:

«أن النبي- صلى الله عليه- وآله وسلم صلّى يوم الفطر ركعتين، لم يصل قبلها ولابعدها». (متفق عليه).

"Паёмбар (с) рӯзи иди фитр ду ракаъат намоз хонд, қабл ва баъд аз он, намози дигаре нахонд". (Муттафақун алайҳӣ).

Ва он чӣ дар рӯзи ид мустаҳаб аст:

1. Ғусл: Аз Алӣ (р) ривоят аст, ки дар бораи ғусл аз ӯ суол шуд, фармуданд:

«يوم الجمعة، ويوم عرفة، ويوم الفطر، ويوم الأضحى». (أصحاب سنن).

"Рӯзи ҷумъа ва рӯзи Арафа ва иди Фитру Қурбон, ғусл воҷиб аст". (Асҳоби сунан).

2. Пӯшидани беҳтарин лобос: Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки:

«كان رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم يلبس يوم العيد بردة حمراء». (روايت طبرانی).

"Паёмбар (с) рӯзи ид ҷомаи сурхранг мепӯшид". (Ривояти Табаронӣ).

3. Хурдан дар иди фитр, қабл аз хуруҷ барои намоз: Аз Анас (р) ривоят аст:

«كان رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم لا يغدو ويوم الفطر حتي يأكل تمرات.» (سنن ترمذی).

"Паёмбар (с) субҳи рӯзи иди фитр то чанд хурмо намехурд, (ба намоз) намерафт". (Сунани Тирмизӣ).

4. Тағйир масири рафту баргашт: Аз Ҷобир (р) ривоят аст:

«كان النبي- صلى الله عليه وآله وسلم- إذا كان يوم عيد خالف الطريق». (صحيح بخارى/٩٨٦)

"Паёмбар (с) рӯзи ид аз роҳи ғайр аз роҳи рафтан, бармегашт". (Саҳеҳи Бухорӣ).

5. Такбир дар рӯзҳои ид: Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَلِتُكَبِّرُوا۟ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾﴾ [البقرة:١٨٥]

"Ва то теъдоди (рӯзҳои рамазон) ро комил гардонед ва ба хотири ин, ки Аллоҳ шуморо ҳидоят карда, Аллоҳу акбар бигӯед ва то ин, ки сипостгӯзорӣ кунед".

Такбир дар рӯзи иди фитр аз вақти рафтан ба номозгоҳ, шурӯъ мешавад ва то хондани намоз, идома меёбад. Ибни Абишайба (р) мефармояд: Язид бин Ҳорун аз Ибни Абизеъб аз Зуҳрӣ ривоят мекунад, ки:

«أن رسول الله- صلى الله عليه وآله وسلم- كان يخرج يوم الفطر فيكبر حتى يأتي المصلى، وحتى يقضي الصلاة، فإذا قضى الصلاة قطع التكبير». (أصحاب سنن).

"Паёмбар (с) рӯзи иди фитр такбиргӯён ба намозгоҳ меомад, то ин ки намоз тамом мекард ва пас аз итмоми намоз, такбирро қатъ мекард". (Асҳоби сунан).

Байҳақӣ аз тариқи Абдуллоҳ бин Умар аз Нофеъ аз Абдуллоҳ бин Умар ривоят кардааст, ки:

«رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم كان يخرج في العيدين مع الفضل بن عباس وعبدالله بن عباس وعلي وجعفر والحسن والحسين وأسامة بن زيد، وزيد بن حارثه وأيمن بن أم أيمن رضى الله عنهم رافعا صوته بالتهليل والتكبير، فيأخذ طريق الحذائين حتي يأتي المصلي، وإذا فرغ رجع علي الحذائين حتي يأتي منزله».

Паёмбар (с) барои намози ду ид бо Фазл бин Аббос ва Алӣ ва" Ҷаъфар ва Ҳасану Ҳусайн ва Усома бин Зайд ва Зайд бин Ҳориса ва "لا إله إلا :Айман бин Умми Айман (р) хориҷ мешуд ва бо садои баланд мегӯфт ва аз роҳи ҳизоайн (масири кафонаш) ба намозгоҳ " الله والله أكبر мерафт ва баъд аз хондани намоз, аз болои ҳизоайн (аз роҳи дигар) ба хонааш бармегашт ва Асҳобашон, мисли Ибни Умар ва Абӯ Умома .(р), садои худро дар ин такбир боло мебурданд". Байҳақӣ, саҳеҳ 3/276

Алфози такбири ид, азин қарор аст:

«الله اكبر الله اكبرالله اكبر، لا إله إلا الله، والله اكبر ، ولله الحمد». (به روايت ابن ابی شيبه).

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلّ وسلّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين وارْضَ اللهمَّ عن خلفاء نبيك الرّاشدين الأئمة الهداة المهديين ذوي القدر العلي والفخر الجلي ساداتنا وأئمتنا أبي بكر وعمر وعثمان وعلي وارض اللهم عن السبطين الشهيدين سيدا شباب أهل الجنة وقرتا أعين أهل السنة الإمام أبي محمد الحسن والإمام أبي عبدالله الحسين وعن أمهما فاطمة الزهرا وعن جدتهما خديجة الكبرى وعن الصديقة بنت الصديق عائشة أم المؤمنين وعن سائر أزواج نبيك الطاهرات وعن سائر آل بيت النبي المطهرين من الدنس والأرجاس وعن عمي النبي الكريم حمزة والعباس وعن من تبعهم بإحسان الى يوم الدين.

اللهم أعز الإسلام والمسلمين ، وأذل الشرك والمشركين ، ودمر أعداء الدين ، واجعل اللهم هذا البلد آمناً مطمئناً وسائرَ بلاد المسلمين .

اللهم أعز الإسلام والمسلمين، وأذل الشرك والمشركين، ودمِّر أعداء الدين، اللهم انصر من نصر الدين، اللهم انصر دينك وكتابك وسُنَّة نبيِّك - صلى الله عليه وسلم.

«اللهم انصر إخواننا المسلمين في كل مكان يا حي يا قَيُّوم، اللهم انصرهم نصرًا مؤزَّرًا، وأيدهم بتأييدك، واحفظهم بحفظك يا حي يا قيوم يا ذا الجلال والإكرام.

اللهم آمنَّا في أوطاننا، وأصلح أئمتنا، وولاة أمورنا، واجعل ولايتنا فيمن خافك اتقاك، واتبع رضاك يا رب العالمين، اللهم أبرِم لهذه الأمة أمرَ رشدٍ يَعزُّ فيه أهل طاعتك، ويُذلّ فيه أهل معصيتك، ويُؤمر فيه بالمعروف، ويُنهى فيه عن المنكر؛ إنك على كل شيء قدير.

40- Фитнаи зан

Аҳдофи хутба

1- Ҳифозат аз фитнаи занҳо.

2- Тарбият додани занҳо ба покдоманӣ.

3- Тазаккур додани мусалмонон бар масъулиятҳояшон.

Хутбаи аввал

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا من يهده الله فهو المهتد ومن يضلل فلا هادى له وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبده ورسوله .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء: ١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران: ١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب: ٧٠-٧١]

أما بعد :

فأن أصدق الحديث كتاب الله وخير الهدى هدى محمد- ص- وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

Хоҳарон ва бародарони намозгузор! Аллоҳи Рабилиззат ва Ҷалол дар оятҳои тиловатшуда, мӯминонро ба пеша намудани тақво ва хавфу хашият аз худ, фаро мехонад, зеро бо паймудани роҳи тақвост, ки инсон ба корҳои шоиста ва накӯ даст зада ва саранҷоми Аллоҳи мутаъол аз гуноҳон ва иштибоҳоти вай дар мегузарад ва хушбахтии дунё ва охиратро насиб ва баҳраи ӯ мегардонад ва аз он ҷое, ки марду зан, ҳар ду банда ва махлуқи Аллоҳи мутаъол ва мухотаби аҳкоми Илоҳӣ ҳастанд, Аллоҳи мутаъол ҳар дуро хитоб карда ва ба тарс аз хеш, дастур медиҳад ва дар натиҷа, ҳар ду аз подошҳое, ки зикр шуд, баҳраманд хоҳанд буд, чӣ зану чӣ мард.

Аммо Аллоҳи мутаъол бино бар ҳикматаш дар офариниши зану мард ва масъулияте, ки ба уҳдаи ҳар як аз онҳо қарор дода, тафовутҳое қарор дода, чунон ки дар ояти 34 сураи Нисо мефармоянд:

﴿ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖ وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡۚ ٣٤﴾ [النساء: ٣٤]

«Мардон сарпарасти занонанд, ба далели он, ки Аллоҳ таъоло бархе аз эшонро бар бархе (дар баъзе аз вижагиҳо) бартарӣ дода ва (низ) ба далели он, ки аз амволашон, харҷ мекунанд».

Ба ҳамин сабаб, бар мо лозим аст, ки ин сарпарастӣ ва масъулияти муҳимро дарк намуда ва бо пиёда намудани фаромонҳои Аллоҳ ва Расулаш дар ин замина, тақвои Илоҳиро пеша карда ва худ ва занони худро аз саъодати дунё ва охират маҳрум насозем.

Бародарони гиромӣ! Заъфи динӣ ва ахлоқии хоҳарони мусалмон дар бисёре аз ҷамеъаҳои Исломии имрӯза бар ҳеҷ як аз мо пӯшида нест –ки мутаъассифона бархе аз онҳо- аз улгӯҳои ҳақиқии хеш, яъне занони Паёмбар ва Саҳоба, фарсаххо, фосила гирифтанд ва бо тақлиди куркурона аз занҳои фосиқу кофир дар мавҷҳои пурталотӯми инҳирофоти фикрӣ ва ахлоқии дунёи муъосир, ғутаваранд.

Ҳамон гуна, ки Расули Акрам (с) мефармояд:

«لتتبعن سنن من كان قبلكم شبراً بشبر وذراعاً بذراع حتى لو سلكوا جحر ضب لسلكتموه قلنا يا رسول الله اليهود والنصارى قال فمن ؟». (رواه البخارى ومسلم)

"Яқинан, роҳи равшани Умматҳои гузаштаро ваҷаб ба ваҷаб ва оринҷ ва оринҷ хоҳед паймуд, то ҷое, ки агар онҳо ба сурохи сӯсморе дохил шуданд, шумо низ ҳамон роҳро хоҳед паймуд (ва ба сурохи сӯсмор дохил мешавед). Гуфтем: Эй Расули Аллоҳ: Инҳо Яҳуду Насоро мебошанд? Фармуданд: Пас чӣ касе?. (Ривояти Бухорӣ ва Муслим).

Мӯминони намозгузор! Муҳимтарин инҳирофати имрӯзаи занҳои мусалмон, ки бисёре аз онҳоро аз фарҳангҳои ғарбӣ ва ғайри исломӣ тақлид намудаанд, дар ин маворид хулоса мешавад:

1. Ихтилот байни духтару писар дар бисёре аз мадрасаҳо ва донишгоҳҳо, ки бисёр хатарнок ва оқибатҳои нафарҷоме ба бор хоҳад овард.
2. Ихтилоти (бе хадду марз) мардону занон дар бозору маҳали доду гирифт ва риъоя накардани ахлоқ ва ҳиҷоби Исломӣ тавассути занҳои мусалмон ва дар ин ҷойҳо.
3. Ихтилот байни марду зан дар ҷои кор, ки ин масъала бисёр хатарнок аст, чӣ басо дар бисёре аз мавридҳо, хилват байни ду номаҳрам сурат гирифта ва оқибати нохушояндеро дар бар хоҳад дошт.
4. Ихтилот байни занону мардон ва низ духтарону писарони номаҳрам дар хонаводаҳое, ки аз назари хешовандӣ ва ё дӯстӣ бо ҳам наздик ҳастанд.

Бародарони гиромӣ! Дини мубини Ислом, намунае аз бархурд ва рафтори занони бо иффату покдоманро барои мо ба тасвир мекашад, то занҳо ва духтарони мо аз онҳо улгӯбардорӣ намоянд, ҳангоме, ки Аллоҳи мутаъол дар Қуръони Карим мефармояд:

﴿ وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدۡيَنَ وَجَدَ عَلَيۡهِ أُمَّةٗ مِّنَ ٱلنَّاسِ يَسۡقُونَ وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ ٱمۡرَأَتَيۡنِ تَذُودَانِۖ قَالَ مَا خَطۡبُكُمَاۖ قَالَتَا لَا نَسۡقِي حَتَّىٰ يُصۡدِرَ ٱلرِّعَآءُۖ وَأَبُونَا شَيۡخٞ كَبِيرٞ ٢٣ فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰٓ إِلَى ٱلظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَآ أَنزَلۡتَ إِلَيَّ مِنۡ خَيۡرٖ فَقِيرٞ ٢٤ فَجَآءَتۡهُ إِحۡدَىٰهُمَا تَمۡشِي عَلَى ٱسۡتِحۡيَآءٖ قَالَتۡ إِنَّ أَبِي يَدۡعُوكَ لِيَجۡزِيَكَ أَجۡرَ مَا سَقَيۡتَ لَنَاۚ فَلَمَّا جَآءَهُۥ وَقَصَّ عَلَيۡهِ ٱلۡقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفۡۖ نَجَوۡتَ مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ٢٥ ﴾ [القصص:٢٣-٢٥].

"Ва чун (Мусо) ба оби Мадян расид, гурӯҳе аз мардумро дид, ки чорпоёни худро об медиҳанд ва пушти сарашон ду занро дид, ки гӯсфандони худро бозмеронанд, Гуфт: "Шумо чӣ мекунед?» Гуфтанд: "Мо об намедиҳем, то он гоҳ, ки чӯпонон бозгарданд ва падари мо пири солхурдаеаст». Гӯсфандонро об дод. Сипас ба соя бозгашту гуфт: "Эй Парвардигори ман, ман ба он неъмате, ки бароям мефиристӣ, мӯҳтоҷам». Яке аз он ду зан, ки ба озарм ва ҳаё роҳ мерафт, назди ӯ омад ва гуфт: "Падарам туро мехонад, то музди об доданатро бидиҳад». Чун назди ӯ омад ва саргузашти худ бигуфт, гуфт: "Матарс, ки ту аз мардуми золим наҷот ёфтаӣ".

Оре! Духтарони намунаи Шуъайб (а) ин гуна бо шарму ҳаё буданд, ки худ ба канораи истода ва ҳар гиз бо мардон омехта нашуданд, то ин ки чупонон ҳамагӣ гӯсфандонашонро об доданд, сипас онҳо ба сӯи чоҳи об мерафтанд.

Инҳо улгӯ ва усваи духтарони мо дар шарму ҳаё ва иффату покдоманӣ, ҳастанд, на духтарони бебандубори шарқу ғарб, ки худро аз ҳар гуна иффат ва шарму ҳаё, орӣ сохта ва ҷамолу зебойи худро ҳамчун матоъи беарзиш, дар ихтиёри шаҳватпарастон ва сӯдҷӯён, қарор медиҳанд.

Бародарони гиромӣ! Ба ин сухани гуҳарбори Паёмбари Ислом, муаллими беҳамтои башарият, таваҷҷӯҳ намоед, ки чӣ гуна моро дар пешгириии офати бебардубории ахлоқӣ, роҳнамойи мекунад.

عن عبدالله بن عمرو قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: « مروا أولادكم بالصلاة وهم أبناء سبع سنين، واضربوهم عليها وهم أبناء عشر وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ». (رواه أبو داود وحاكم وقال الألباني: صحيح).

Абдуллоҳ бин Амр (р) мефармояд: Расули Акрам (с) фармуданд: «Фарзандонатонро аз ҳафсолагӣ ба намоз хондан фаро хонед ва дар синни даҳ солагӣ (агар дар адои он кӯтоҳӣ намуданд) ба сабаби он, онҳоро танбеҳи баданӣ намоедва дар ин син ҷои хобашонро аз ҳам ҷудо созед». (Ривояти Абӯдовуд ва Ҳоким ва Албонӣ онро саҳеҳ гуфтаст).

Бо таваҷҷӯҳ ба ин ҳадис, масъулияти волидайн дар тарбияти фарзандон аз даврони хурдсолии онҳо, бисёр ҳассос ва сарнавиштсоз мебошад ва онҳо бояд аз даврони кӯдакӣ, фарзандони худро бар покӣ ва иффат ва риъояти ахлоқ ва одоби Исломӣ, ҳатто бо бародарон ва хоҳарони худ, омӯзиш диҳад.

Намозгузорони мухтарам! Яке аз дигар фитнаҳое, ки имрӯз бисёре аз занҳо ва духтарони мусалмон ба он мубтало гаштаанд, масъалаи бадҳиҷобӣ ва ё бе ҳиҷобӣ аст.

Ҳамон гуна, ки шоҳид ҳастем, баъзе аз занҳои мусалмон ба сабаби таъсирпазирӣ аз ғарб, аз ҳиҷоби Ислмомӣ ба таври куллӣ, рӯйгардон шуда ва бисёре аз зебоиҳо ва барҷастагиҳои ҷисми хешро намоён намуда ва ё ин, ки сурати худро бо ороиши зинда дар кӯча ва бозор, дар диди номаҳрамон қороро медиҳанд, ки тамоми инҳо бо дастӯроти Илоҳӣ, ки занҳоро ба ҳиҷоби Исломӣ ва мардҳо ва занҳоро ба контроли чашми хеш (адам чашмчаронӣ) фаро мехонад, мунофот дорад.

Абӯҳурайра (р) ривоят мекунад, ки Расули акрам (с) фармуданд:

«صنفان من أهل النار لم أرهما: قوم معهم سياط كأذناب البقر يضربون بها الناس، ونساء كاسيات عاريات مائلات مميلات رؤوسهن كأسنمة البخت المائلة، لا يدخلن الجنة ولا يجدن ريحها، وإنَّ ريحها ليوجد من مسيرة كذا وكذا». (رواه مسلم) .

"Ду гурӯҳ аз аҳли оташанд, ки онҳоро надидаам, мардумоне ҳастанд, ки тозиёна доранд, монанди думи гом, бо он мардумро мезананд, ва заноне ҳастанд, ки бараҳна ва урён, ки либосҳои тангу шаффоф ва кӯтоҳ бар тан доранд ва аз тоъат ва фармони Аллоҳ, мунҳарифанд ва мардонро ба тарафи худ, кашонда фосид мекунанд ва (мӯйи) сарашонро монанди куҳони шутур аст, ки ба ин тарафу он тараф меравад, инҳо ба биҳишт дохил намешаванд ва бӯйи биҳишт ҳам ба машомашон намерасад, дар ҳоле, ки бӯйи биҳишт, аз масофаи чунину чунон, ба машом мерасад". (Ривояти Муслим).

Бори Илоҳо! Занону духтарони мо ва тамоми мусалмононро аз шарри беҳиҷобӣ ва бадҳиҷобӣ, раҳо кун ва онҳоро ба роҳи ҳаққу ҳақиқат ва иқтидо ба ҳамсарони поки Расули Аллоҳ (с) ва занони Саҳоба, ҳидоят бифармо.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم, أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله الذي خلق الزوجين الذكر والأنثى والصلاة والسلام على القائل: خيركم خيركم لأهله وأنا خيركم لأهلي وعلى آله وصحبه أجمعين وأحث نفسي وإياكم على سلوك الخير والتقى وبعد:

Намозгузорони азиз! Зан дар Ислом нақши муҳимеро иҷро мекунад, бархе аз умматҳои гузашта, ҳеҷ ҳаққеро барои зан қоил набуданд ва ҳаққи ӯро салб мекарданд, вале Ислом тамоми ҳуқуқи машрӯъро ба зан бозгардонд.

Зан нисфи ҷомеъаи Исломӣ ва башариятро дорост, ӯ модар, хоҳар, духтар, ҳамсар ва ғайра мебошад. Дар Қуръони Карим ва Суннати Паёмбар (с) ҳар хитобе, ки ба мард мешавад, зан низ шомили онаст

ва ҳеҷ фарқе байни зану мард дар шариъати Ислом, вуҷуд надорад, танҳо фарқе, ки байни зану мард аст, дар мерос мебошад, он ҳам ба сабаби ин, ки мард масъулияти комили таъмини хонаводаро бар ӯҳда дорад ва ӯст, ки бояд нафақа ва масорифи тамоми афроди хонаводаро, таҳия намояд, гар чӣ зани ӯ тоҷир ҳам бошад, нафақа ва харҷи зан, бар ӯҳдаи мард аст.

Ҳиҷоб иборат аст, аз сатри бадан ва иборат аст ва маҷмуъае аз аҳкоми иҷтимоъӣ, ки ба чигунагии вазъи занон дар низоми Исломӣ, рабт дорад ва занро дар қолаб ва чаҳорчӯби мунзабит барои анҷоми вазифааш, ки ҳамон сохтани наслҳо ва таъмини оянда аст ва ба иборaи дигар, ҳамкорӣ дар пирӯзии Ислом ва тамкин додани он дар кураи замин, омода созанд.

Оре! бо ин дид ва нигариш, Ислом тавонист аз занҳое, ки дар ҷомеъаи ҷоҳилии онрӯза, нангу ор ба шумор мерафтанд, бузӯрвороне, ҳамчун Хадиҷа, аввалин мусалмон ва Сумайя, аввалин шаҳид дар Ислом ва Фотима, сарвари занони биҳишти ҷовидон ва Ойишаи Сиддиқа, бузургтарин олима ва муаллимаи ҳадис ва Қуръон бисозад.

Занҳои салаф (садри Ислом) бо итоъат аз Аллоҳ ва Расулаш ва ҳифзи ҳиҷобу иффат тавонистанд, беҳтарин улгӯ ва усва барои занон, пас аз худ бошанд. Ҳангоме, ки ба қиссаи ифки Модари мӯминон, Ойишаи Сиддиқаи тоҳира, назар афканем, мебинем, ки эшон дар ниҳояти шарму ҳаё, ҳангоме, ки мутаваҷҷеҳи вуҷуди саҳобии ҷалил, Сафвон бин Муъаттал, шуданд калимае низ бо эшон сухан нагуфта ва ин саҳобӣ низ ба гуфтани «إنا لله وإنا إليه راجعون», иктифо намуда, модари мӯминонро аз хоб бедор сохта, то ба қофила расонд.

Ва ҳамон гунае, ки худи Уммаҳотулмӯминин ва дигар занони Саҳоба ривоят мекунанд, ҳангоме, ки ояти ҳиҷоб нозил шуд, онҳо ба зудӣ дар ҳар ҷо, ки буданд, бо ҳар чизи мумкин, зинати худро пӯшонида ва дастӯри Аллоҳро бидуни ҳеҷ тардиде, сареъан, итоъат намуданд.

Пас бар духтарон ва хоҳарону модарон ва ҳамсарони мост, ки бо онҳо иқтидо намуда ва дар муқобил, фармонҳои Аллоҳ ва Расулаш, сари таъзим фуруд оварда ва бидуни чуну чаро «самеъно ва атаъно»ро бар забон дошта ва бо тасдиқу яқин ва бовари қалбӣ дастӯроти Аллоҳи мутаъолро дар амал татбиқ намоянд.

Бародарони азиз! Ин рӯзҳо дастҳои нопок ва фиребгаре ба сӯи занҳои мусалмон дароз шуд, то онҳоро аз қуллаи каромат ва осмони маҷду шараф, ба разолату пастӣ кашида ва аз доираи хушбахтӣ берун ронд ва пеш аз он, ки ин дасти муҷрим ва ситамгор ба ҳадафи шуми худ, расад, бояд онро кӯтоҳ кард ва ин нафси нопок ва шарорат, боз ки барои гумроҳ кардан ва берун рондани хоҳарон аз биҳишти иффату ҳиҷоб, қиём кардаро, лаънат кунем ва ба Аллоҳ паноҳ бибарем.

Ва аз ӯ дар ин роҳ мадад ҷӯем, зеро Аллоҳи мутаъол моро қаюм ва сарпарасти занҳоямон қарор дода ва бино бар табиъати хулуқӣ ва халкии онҳо, ки нисбат ба марди заъифтар ҳастанд, ҳар гиз набояд онҳоро раҳо кунем, балки онҳоро бо ҳикмат ва нармӣ бо тавҷиҳоти Аллоҳ ва Расулаш, бо усваҳо улгуҳои ростин, ошно сохта ва ҳар гиз иҷоза надиҳем, ки луқмае барои шикорчиёни фурсатталаб, шаванд.

عباد الله!

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

وأكثروا عليه من الصلاة فقد قال- صلى الله عليه وسلم -"من صلى علي صلاة صلى الله عليه بها عشرا.

اللهم صل وسلم وبارك على عبدك ورسولك نبينا محمد صاحب الوجه الأنور والجبين الأزهر وارض اللهم عن الأربعة الخلفاء أبي بكر وعمر وعثمان وعلي وعن سائر أصحاب نبيك أجمعين وعن التابعين ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين وعنا معهم بعفوك ومنك كرمك وإحسانك يا أرحم الراحمين.

اللهم أعز الإسلام والمسلمين وأذل الشرك والمشركين ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم وآمنا في دورنا وأوطاننا وأصلح أئمتنا وولاة أمورنا اللهم واصلح قلوبهم وأعمالهم يا ذا الجلال والإكرام.

ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

اللهم اغفر لنا ولجميع المسلمين والمسلمات والمؤمنين والمؤمنات الأحياء منهم والأموات اللهم صل وسلم وبارك على عبدك ورسولك نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين .

41- Асрор ва маъонии ҳаҷ

Аҳдофи хутба

1- Тазаккур додани мардум ба асрори ҳаҷ ва маъонии он.

2- Тазкир додан ба неъмати Ислом.

3- Баёни зарурати диндорӣ ва аҳамияти ибодат барои фард ва ҷомеъа.

4- Баён доштани ин, ки ислоҳ бидуни дини ҳақ, ба даст намеояд**.**

Хутбари аввал

الحمد لله الكبير المتعال ذي العزة والجلال ، خلق فسوى وقدر فهدى ، أحمده - سبحانه - وأشكره وأتوب إليه وأستغفره، وأشهد ألا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمد عبد الله ورسوله وخليله وخيرته من خلقه، أفضل من صلى وقام وحج لله وصام ؛ فصلوات الله وسلامه عليه وعلى آله الطيبين الطاهرين وعلى أصحابه الغر الميامين، وعلى التابعين ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين . أما بعد:

Аллоҳ таъоло мефармояд:

﴿وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ بِٱلۡحَجِّ يَأۡتُوكَ رِجَالٗا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٖ يَأۡتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٖ ٢٧ لِّيَشۡهَدُواْ مَنَٰفِعَ لَهُمۡ وَيَذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ فِيٓ أَيَّامٖ مَّعۡلُومَٰتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلۡأَنۡعَٰمِۖ فَكُلُواْ مِنۡهَا وَأَطۡعِمُواْ ٱلۡبَآئِسَ ٱلۡفَقِيرَ ٢٨﴾ [الحج:٢٧-٢٨].

«Ба мардум эълом кун, ки пиёда ва ё савор бар шутурони борикандом, ки роҳҳои фарох ва дурро тай кунанд, ба ҳаҷҷи Каъба биёянд».

Бародарону хоҳарони мусалмон! Дини Ислом, дини ваҳдонияти холис ва яктопарастист. Динест, ки эътиқоде ба васотат дар иртибот байни бандагон, бо Парвардигорашон надорад. Мусалмонон Павврвардигореро ибодат мекунанд, ки аз доираи идрок ва абсор, болотар аст.

Танҳо касоне метавонанд ба ин маъбуди якто бирасанд, ки дорои тафкири баланд, нияту иродаи қавӣ ва ихлос дар амал бошанд. Дини Ислом барои тарбият ва ислоҳи пайравони хеш, дорои бархе аз аҳком ва қавонин аст, ки бархе аз ин аҳком ба унвони шаъоир ва мазоҳири таҷаллии қудрат ва азаммати Ислом –ин дини осмонӣ- талаққӣ мешаванд. Ба унвони мисол: ҳаҷҷи Байтуллоҳи ҳаром, намунае аз шаъоири Ислом аст, ки худ доройи маносик ва афъол ва аёми хосест, ки ҳар кадом аз онҳо ба навъи худ, ҷӯзъи шаъоири Аллоҳ ба ҳисоб меравандٌ, ҳамон шаъоире, ки таъзим ва бузургдошти онҳо, нишонаи тақвои қалб, муъаррифӣ шудааст.

Чунон, ки Аллоҳ мефармояд:

﴿ذَٰلِكَۖ وَمَن يُعَظِّمۡ شَعَٰٓئِرَ ٱللَّهِ فَإِنَّهَا مِن تَقۡوَى ٱلۡقُلُوبِ ٣٢﴾ [الحج:٣٢]

«Ва ҳар касе шаъоири Аллоҳро таъзим кунад, пас дар ҳақиқат ин –

таъзим- аз тақвои дилҳост».

Оре! Ҳаҷ бо тамоми маносик ва афъоли худ, намунае аз иртиботи амиқу бетакаллуф дар миёни банда ва мавлояш аст. Аллоҳи мутаъол, қисмате аз кураи хокиро мавриди раҳамоти хоси хеш, қарор дода аст. Ин бахш аз кураи хокӣ, чунон бо раҳматҳои Илоҳӣ иҳота шуда ва ҷалолияти зоти қодиру муқтадир онро пӯшонидааст, ки мазҳаре аз мазоҳири боризи Илоҳӣ қарор гирифта ва иртиботи бисёр наздик бо холиқи лоязол дорад, ба тавре, ки инсонҳои мӯмин бо дидани он билофосила ба ёди Аллоҳи Раҳиму меҳрубон меафтанд ва дар айни ҳол ба маҳзи дидани он, баданҳояшон ба ларза афтода ва ҷалолияти Аллоҳ тамоми вуҷудашонро фаро мегирад.

Ба рости чаро чунин маконе ба ин мақому манзалат нарасад, дар ҳоле ки рӯзгори имоми мухлисон ва усваи яктопарастон бо ҳамроҳи хонаводаи кӯчак ва муборакаш, ки онҳо низ намуди комиле аз ихлос ва вафо ва исору ҷонфидойи буданд, дар ин макон ҷонфишониҳо карда ва намунаи боризе аз муҳаббат ва дӯстии холисона ва ихлоси шигифтангезро аз худ ба намоиш гузоштанд.

Анбиё ва Паёмбарони муваҳҳиду мухлис ва низ муҳиббон ва ҷонфидоёни аср ва замоне ҳамон аъмол ва афъолро такрор карда ва дақиқан, қадам ҷои қадами онон гузоштанд. Аз тавофи Байтуллоҳ то саъй байни Сафо ва Марваҳ, аз вуқуф дар Арафот гирифта, то майдони Муздалифа ва аз рамйи ҷамарот гирифта то қурбонӣ дар Мино, ҳама ва ҳама, баёнгари ихлос, имон, ҷонфидойи ва аз худгузаштагии бузургтарин муваҳҳиди таърих, Иброҳими Халил ва Исмоил (дуруду салом бар онҳо бод) аст.

Ба ростӣ онон, муҳиббон ва маҳбубони воқеъии Парвардигор буданд ва ин ҳуб ва ҷонфидойи онон, чунон таъсиреро дар ҷаҳони башарӣ, бар ҷой гузошт, ки Аллоҳи мутаъол, илова бар аҷру подоши ухравӣ, тамоми ҳиҷратҳо ва таҳаммулу машақатҳои ононро асари ҷаҳонӣ бахшида ва нидои Иброҳимро аз он сарзамини беобу алаф ва безаръ,ба гӯши тамоми мусалмонони дунё, то қиёмат, мерасонад ва аъмолу афъоли Ҳоҷар –он бонуи фидокор ва мухлис-ро барои ҳамеша, мондагор, мегардонад:

﴿وَإِذۡ جَعَلۡنَا ٱلۡبَيۡتَ مَثَابَةٗ لِّلنَّاسِ وَأَمۡنٗا وَٱتَّخِذُواْ مِن مَّقَامِ إِبۡرَٰهِـۧمَ مُصَلّٗىۖ وَعَهِدۡنَآ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيۡتِيَ لِلطَّآئِفِينَ وَٱلۡعَٰكِفِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ ١٢٥﴾ [البقرة: ١٢٥]

«Ва макони хонаро барои Иброҳим омода кардем ва гуфтем: «Ҳеҷ чизро шарики ман масоз ва хонаи манро барои тавофкунандагон ва ба намоз истодагон ва рокеъону соҷидон покиза бидор».

Ҳаҷ бо тамоми маносик ва аркону аъмоли марбут ба худ, намунаи боризест аз итоъати мутлақ ва имтисоли бидуни чуну чаро, аз

фармонҳои Аллоҳи мутаъол.

Яке дигаре аз мазоҳири бисёр ҷаззоби ҳаҷ, иҷтимоъи бошукӯҳ ва миллионии тӯдаи бузурге аз мусалмонон ва мӯминони содиқест, ки бо қалбҳои соф ва ниёти холисона, дар маконе бо ҳам ҷамъ мешаванд, ки ин иҷтимоъи онҳо, намунаи кӯчаке аз рӯзи растохезро ба намоиш мегузорад.

Шоҳ Валиюллоҳи Деҳлавӣ (р) дар мавриди бо шукӯҳии ҳаҷ мефармояд: «Ҳақиқати ҳаҷ, таҷаммуъи гурӯҳе аз солиҳини уммати Исломӣ дар як замон ва дар макони мушаххасест, ки он макон ёдовари бандагони мухлис ва муқарраби Илоҳӣ, аъам аз Анбиё, сиддиқин ва солиҳин, ки он низ ба манзури таъзим ва такрими шаъоири Аллоҳ дар ин макон, ҳузур ёфта ва ба умеди даст ёфтан ба раҳамоти бекаронаи Илоҳӣ ва касби ризояти Илоҳӣ, ба дуо ва зорию тазарруъ пардохтаанд. Ҳоли чунин иҷтимоъе бо ин кайфият дар муқобили Парвардигори хеш, изҳори аҷз ва инкисорӣ намояд, баъид аст, ки мавриди лутфу марҳамат ва мағфирати Илоҳӣ қарор нагирад».

Ҳаҷ бо тамоми аркону афъолаш, чунон азаммат ва бузургиро ба намоиш мегузорад, ки баёни кайфияти онҳо дар қолаби алфоз ва калимот, намегунҷад, балки барои дарки воқеъии онҳо, бояд дар он маконҳои нуронӣ ва ирфонӣ, ҳозир шуд ва пешонии бандагиро дар ҳар кадом аз он амокин, бар замин ниҳода ва ашки дидагонро нисори он маконҳои муқаддас намуд.

Маросими рӯҳонӣ ва ирфонии ҳаҷ, намунаи бисёр бориз аз саҳрои маҳшар ва истодан дар муқобили Аллоҳи якторо, ба тасвир мекашад. Дар ин маросим, подшоҳу гадо ва ҳокиму раъият ва пиру ҷавон ва саворав пиёда ва сиёҳу сафедпӯст ва арабу аҷам, бо ду порча сон, сари бараҳна ва чашми гирён, зери як осмон ва дар як саҳро, ҳама даст ба сӯи осмон баланд карда ва дар ҳоли дуо ва гиряву зорӣ бо холиқу молики ҳақиқии хеш, ба ниёиш пардохта ва аз зоти меҳрубон ва бахшандааш, талаби бахшиш ва омӯрзиши гуноҳонро менамояд... яке дар саҷда ва яке дар рукӯъ ва дигаре дар ҳоли қиёму қироъати сураҳои тӯлонӣ дар намоз.

Яке бо тиловати Қуръон саъй дар зудудани зангҳои гуноҳ ва ғафлат аз дилу ҷони хеш дорад ва дигаре бо намозу касрати суҷуд, қасди тақарруби ҳар чӣ бештар ба боргоҳи Илоҳӣ.

Бандагони Аллоҳ! Маносики ҳаҷ бо пӯшидани *либоси эҳром* оғоз мегардад. *Либоси эҳром* худ бузургтарин дарс ва ҳикмати ҳаҷро барои ҳамагон мушаххас менамояд. Тамоми инсонҳо, аз шоҳ гирифта то гадо, аз ҳоким то раъият ва аз босаводу равшанфикру сиёсатмадор то бесавод ва олим, гирифта то оммӣ, ҳама ва ҳама дар як *либос* зоҳир мешаванд. Ин ҷо дигар ҳеҷ кас наметавонад, бо *либоси* фохираи худ

дар муқобили касоне, ки либоси кӯҳна доранд, фахрфурӯшӣ намояд. Ин ҷо ҳама баробаранд, ҳеҷ нишоне аз бартарӣ ва фазилати зоҳирӣ мушаххас нест, чунон, ки Аллоҳ мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ ١٣﴾ [الحُجُرات:١٣]

"Эй мардум! Мо шуморо аз марду зан офаридаем ва шуморо миллат, миллат ва қабила, қабила намудаем, то ҳамдигарро бишносед, бешак, гиромитарини шумо дар назди Аллоҳ муттақитарини шумост, Аллоҳ мусалламан огоҳу бохабар аст".

Ҳаҷ намоишгоҳе аз дараҷаи имон, тақво ва муҳаббати Илоҳист, ки дар қалби ҳар шахс мавҷуд аст. Ҳар кас ба ҳар мизон, ки аз дараҷаи имону тақвои болотаре бархурдор бошад, ба ҳамон мизон, бештар аз ҳаҷ ва анҷоми маносики ҳаҷ, лаззат бурда ва ба дараҷоти болое аз ирфон ва маърифати Илоҳӣ, даст меёбад.

Ҳамаи ин нишонаҳо ва хусусиятҳо, бузургтарин фалсафаи ҳаҷро, ки ҳамон рӯзи қиёмат аст, ба тасвир мекашад. Майдони Арафот ва кайфияти дуо ва таҷаммуъ дар ин рӯз ва дар ин макон, ки ҳар кас, машғули дуо ва гиряву зорист ва бо машғул шудан ба дуо ва ёдоварии гуноҳон ва талаби афву бахшиш аз боргоҳи эзид, муваҷҷеҳи атроф набуда ва дар дунёи худаш ба сар мебарад, тасвирест бисёр зебо ва гӯё аз майдони маҳшар ва истодан дар муқобили маҳкамаи адли Илоҳист. Дар он рӯз (майдони маҳшар) низ ҳар кас фарёди "нафсӣ нафсӣ", сар дода ва ҳеҷ фикру парешоние ба ҷуз кайфияти ҳисобу китоб ва хотимаеро, ки дар интизораш ҳаст, дар сар намепарварад.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم.أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله ، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Бародарони мусалмон! Чуноне, ки ёдовар шудем, нишонаҳо ва хусусиёти ҳаҷ, рӯзи қиёматро ба тасвир мекашад. Дар рӯзи растохез, ҳамаи инсонҳо, бидуни либос ва бидуни ҳеҷ гуна дороие ва дар ихтиёрдоштани ашёи дунявӣ дар муқобили Парвардигор ҳозир мешаванл ва дар он рӯз низ танҳо чизе, ки боиси бартарӣ ва фазилат маҳсуб мешавад, қалби поку солим аз ҳар гуна ширку гуноҳ асту бас.

﴿يَوۡمَ لَا يَنفَعُ مَالٞ وَلَا بَنُونَ ٨٨ إِلَّا مَنۡ أَتَى ٱللَّهَ بِقَلۡبٖ سَلِيمٖ ٨٩﴾ [الشعراء:٨٨-٨٩]

"Он рӯзе, ки амволу авлод, суде намерасонад, балки танҳо касе, ки бо дили солим ба пешгоҳи Аллоҳ омада бошад".

Ҳар кас аз қалби поктару солимтар бархурдор бошад, ба ҳамон андоза, мавриди такрими Парвардигор қарор гирифта ва ба дараҷоти болотаре аз биҳишти баррин, ноил мегардад.

Яке дигаре аз дарсҳое ки ҳаҷ барои мусалмонон дар пай дорад, дарси зиндагӣ ва истифода аз авқоту лаҳазоти зиндагӣ аст. Ҳаҷ ба таври хулоса, иборат аз аъмоли махсусест дар рӯзҳои махсус, ки ҳар амале бояд дар вақт ва маҳали худаш, анҷом гирифта ва то қабл аз поён ёфтани аёми ҳаҷ, бояд тамоми аъмолу маносики он анҷом ёбад. Зиндагии инсонҳо низ ба ҳамин тартиб аст. Аллоҳи мутаъол, вақти маҳдуд ва мухтасареро ба инсонҳо арзонӣ дошта ва ин вақти мухтасар, фурсатест, ки бояд ҳар инсон аз он ба наҳви матлуб ва ба хотири ба даст ёфтан ба хушбахтӣ ва камёби зиндагии ухравии хеш, баҳрабардорӣ намояд.

Яке аз зарофиятҳо ва латофатҳои муҳиму қобили таваҷҷӯҳ дар ҳаҷ инаст, ки ба таври хулоса, ҳамаи аркони ибодатҳои Исломро дар худ ҷой додааст. Тамсили ҳамаи ибодатҳо дар ҳаҷ ба зоти худ як дарс аст ва ҳамон тавр, ки қабл зикр шуд, ҳаҷ мушобаҳати бисёр зиёде бо зиндагӣ дорад ва ҳамон тавр, ки бояд тамоми авомир ва маносики ҳаҷ бидуни чуну чаро анҷом гардад, зиндагии инсон низ бояд, мутобиқи авомири Аллоҳ ва раҳнамудҳои Расули Акрам (с), сипарӣ гардад, ҳамон гуна, тараннум мешавад ,"لبيك اللهم لبيك" ки дар ҳаҷ нидои зебо ва малакӯтии –ки худ баёнгари тавҳид ва фармонбардории комил аз Парвардигори ҷаҳониён аст- зиндагии ҳар мусалмон низ дар тӯли умр, бояд гӯёи .бошад ,«لبيك اللهم لبيك" амалии равшан аз нидои

«Рамйи ҷимор», санг андозӣ, яке аз дигар аҳком ва маносики ҳаҷ аст. Дар ин қисмат аз маносики ҳаҷ, агар чӣ ҳадаф сангрезаҳои партофташудаи як сутуни сангӣ беш нест, аммо дар ин ҳукм низ фалсафа ва ҳикматҳои бисёр зиёде нуҳуфта аст.

Аввал: Худи ин амал баёнгари пайравии бечуну чарои мусалмон аз фармонҳои Илоҳӣ ва равиши сайиди Паёмбарон аст, чуноне, ки аз Абдуллоҳ бин Аббос (р) ривоят аст, ки:

«أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَكَبَّ عَلَى الرُّكْنِ فَقَالَ إِنِّى لأَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ وَلَوْ لَمْ أَرَ حِبِّيبِي -صلى الله عليه وسلم- قَبَّلَكَ أَوِ اسْتَلَمَكَ مَا اسْتَلَمْتُكَ وَلاَ قَبَّلْتُكَ .»

«Умари Форуқ (р) бар рукни –ҳаҷаруласвад- хамида фармуд: «Ман хуб медонам, ки ту санге ҳастӣ, агар Расули Аллоҳ (с)ро надида будам, ки туро бӯса ва масҳ менамояд, ҳаргиз туро бӯса ва масҳ намекардам».

Дуввум: ин сутун ва девор, ёдовари лаҳазотест, ки ҳазрати Иброҳим (а) барои анҷоми дастуроти Илоҳӣ, озими миъодгоҳ буд, ки шайтон бар сари роҳаш сабз шуд ва бо эҷоди васваса қасди мунсариф намудани эшонро доштааст, аммо ҳазрати Иброҳим бо партоби санг ва паноҳ бурдан аз шарри ӯ ба Аллоҳи қавӣ ва муқтадир, ӯро аз худ дур намуд, ки ин воқеъа баёнгари ин матлаб аст, ки шайтон дар тӯли зиндагӣ саъй дар иғво ва гумроҳ намудани инсонҳо дорад, ки ҳар инсоне бояд ба ҳар тариқи мумкин, ӯро аз худ дур карда ва фиреби васвасаҳояшро нахурад ва нуктаи дигар ин, ки «рамйи ҷамарот» бештар аз дигар аъмол ва маносики ҳаҷ анҷом мегирад ва ба тавре, ки Ҳоҷӣ то се рӯз пайдарпай ин амалро анҷом медиҳад, ки ин низ, баёнгари аҳамияти мавзӯъ аст, ки ҳифозат аз қайду макрҳои шаётин (ҷиннӣ ва инсӣ) дар тӯли зиндагӣ, бисёр муҳим ва ҳаётист, ки инсонҳо ҳаргиз набояд, аз он ғофил бошанд.

Хулоса ин, ки ҳар ҳукм аз аҳкоми ҳаҷ, дунёе аз фалсафа ва ҳикматро дар худ ҷой додаанд, ки баёни ҳамаи онҳо кори бисёр мушкилест. Аммо дар маҷмӯъ метавон гуфт, ки маросими ҳаҷ ҳамроҳ бо маносик ва аҳкому аъмоли худ, чакидае аз зиндагии дунё, олами барзах ва ёдоварии ҳашру нашр ва китобу саҳнаи қиёмат аст.

Мусалмонон! Қабл аз Ислом, қабилаҳо вақте, ки дар мавсими ҳаҷ озими Макка мешуданд, ҳар кадом аз онҳо нишонаҳои хос, бутҳо ва ҷомаҳои худро бо худ ҳамл мекарданд ва бадин васила бартарии қабилае ва бартарии мақомаш дар миёни дигар қабилаҳо пофишорӣ мекарданд.

Лекин ҳаҷ дар Ислом, бунёди тозаеро устувор сохт, ки бо тамоми ин аъмол ва шаъоирҳо дар тазод буд ва ҳатто онҳоро аз миён бурд ва як вазъияти тавҳиди холисро ба вуҷуд овард, ин мусалмононро қодир сохт, то дар баробари ҳамбастагиҳои мухталиф аз қабили миллият ва қабила ва монанди он, муқовимат кунанд.

Азин рӯ он гуна, ки миллигароӣ, дигар миллатҳоро фурӯ бурда, мусалмононро наметавонанд фурӯ баранд ва онҳо қурбонии он намешаванд ва кишварҳояшон, ки бар ҳасби ангезаи фитрӣ, отифӣ ва нажодӣ, онро дӯст медоранд, қиблае нест, ки ба сӯи он рӯй оваранад ва Каъбае нест, ки онро зиёрат кунанд, балки мусалмононро як қибла ҳаст, ки шарқию ғарбӣ ва арабию ғайри арабӣ ба сӯи он рӯ мекунанд ва ин қибла, ҳамон каъбаи мушаррафа аст, ки Ҳиндию Афғон ва Иронию Тоҷикӣ ва Аврупоию Амрикойи... онро ҳаҷ мекунанд.

Дар ҳаҷ тамоми миллатҳои Исломӣ, аз тамоми ҷомаҳо ва либосҳои минтақаи хеш, ки бархе аз бархи дигаре, ташхис дода мешавад ва гурӯҳҳои нисбат ба он таъасуб нишон медиҳанд, бараҳна мешаванд ва ҳамагӣ як либосро мепӯшанд, ки он дар забони дин ва фиқҳ ва дар

истилоҳи ҳаҷҷу умра ба номи «эҳром», ёд мешавад.

Кӯчаку бузург, раиси маръус, сарватманду фақир, сарҳояшро бараҳна мекунанд ва ҳамагӣ бо як забон як сурудро мехонанд:

«لَبَّيْك، اَللَّهُمَّ لَبَّيْك، لَبَّيْكَ لا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْك، إِنَّ الْحَمْدَ والنِّعْمَةَ لَكَ والْمُلْك، لا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْك».

Ҳаҷ яке аз гирдиҳамоиҳои мусалмонон аст ва аз лиҳози фарогирӣ ва густардагӣ, муҳимтарин ва зеботарини онҳо ба шумор меравад ва ин гирдиҳамоиҳо иборатанд аз:

1. Гирдиҳамоие, ки дар сатҳи яке аз маҳалҳои як шаҳр баргузор мешавад ва рӯзона панҷ бор такрор мегардад, яъне, намози ҷамоъат, ки Аллоҳ онро суннат ниҳода аст.
2. Дуввумин гирдиҳамойи дар сатҳи як шаҳр ва дар ҳар ҳафта як бор ташкил мешавад ва Аллоҳ барои анҷоми ин гирдиҳамои намози ҷумъаро фарз гардонидааст.
3. Саввумин гирдиҳамой дар сатҳи тамоми ҷаҳон баргузор мегардад, зеро дар ин гирдиҳамой, мусалмонон аз нуқоти мухталифи кураи замин, бо якдигар дидор мекунанд, то бо ҳамдигар ошно шаванд ва ба табодули дидгоҳо ва таҷрибаҳо бипардозанд ва ягонагии худро бар дигар ягонагиҳо, назири вобастагиҳои мухталифи таърихӣ ва иҷтимоъию фарҳангӣ, ғолиб созанд.

Оре! Ҳаҷ гирдиҳамойи мусалмонон аст, ки дар он намояндагоне баргузида нашудаанд, ки бар ҳоҷиён эҳсоси бартарӣ кунанд ва ба ҷидол бипардозанд, балки дарвоза ба рӯи ҳар кас, ки битавонад дар ин гирдиҳамойи бузург ширкат кунад, боз аст.

Бинобарин, ҳоҷиён намояндагони тамоми шаҳрҳо ва ҳатто тамоми рустоҳо, ҳастанд ва низ аз ҷониби ҳамаи фарҳангҳо ва табақот намояндагӣ мекунанд ва аз осори ҳаҷ ошнойи тоифаҳои мухталиф аст, ки аз чаҳор гӯшаи ҷаҳони Ислом, омадаанд.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

42- Ҷойгоҳи Саҳоба дар Ислом

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي اصطفي لنصرة دينه أفضل عباده بعد الأنبياء والصلاة والسلام علي أشرف الخلق ومعلم البشرية جمعا وعلى آله وأزواجه ومن اعتز بصحبته وفاز برفقته ومن تبعهم بإحسان إلى يوم اللقاء. وبعد:

Бародарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар Каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед, чунон ки ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред дар ҳоле, ки мусалмон бошед».

Пас худам ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи зулҷалол, даъват мекунам.

Аллоҳи мутаъол дар Каломи маҷидаш мефармод:

﴿۞لَّقَدۡ رَضِيَ ٱللَّهُ عَنِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ إِذۡ يُبَايِعُونَكَ تَحۡتَ ٱلشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمۡ فَأَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ عَلَيۡهِمۡ وَأَثَٰبَهُمۡ فَتۡحٗا قَرِيبٗا ١٨﴾ [الفتح:١٨]

«Бешак, Аллоҳ аз мӯминон розӣ гардид, ҳамондаме, ки дар зери дарахт бо ту байъат карданд. Аллоҳ он чӣ дар даруни дилҳояшон нуҳӯфта буд, медонист, лизо итминони хотире бар дилҳояшон дод ва фатҳи наздикеро подошашон кард».

Бародарони мӯмин ва дӯстдорони Саҳобаи Расули Акрам (с)! Ҳамчуноне, ки иттилоъ доред, пас аз Паёмбарони Илоҳӣ (а), беҳтарин ва поктарин қишри ҷомеъаи инсонӣ, шогирдон ва тарбиятёфтагони мактаби инсонсози Анбиё (а), яъне саҳоба ва ёрони онҳо ҳастанд.

Лизо аз оғози эълони беъсат, то лаҳзаҳои охирини зиндагии пурнури он хуршеди оламтоб –дуруду саломи Аллоҳ бар ӯ бод- дар тамоми саҳнаҳо ва дар паҳнойи бистари 23 солаи таърихи дурахшони ин дини ҷаҳонӣ, ҳузури имонӣ ва содиқонаву фаъол ва шабонарӯзии Саҳоба ва ёрони он ҳазрат (с) машҳуд аст ва балки бо оёт ва муъҷизоти китоби осмонӣ ва суханони нағзу ширин ва сареҳи Аллоҳи ягона, мустанад аст.

Оре! Саҳоба ва ёрони Расули Аллоҳ (с), он талиъадорон ва меъморони иморати имон, дар муддати бисту се сол, дар як синф ва дар хидмати як устод, шогирдӣ карданд. Ин мактаб ва ин мадраса ва ин устоду ин раҳнамо ва ин шогирдон, танҳо намунаи комил дар таърихи башарият ҳастанд.

Ба ҳамин далел, Аллоҳи мутаъол дар ояти каримае, ки тиловат шуд, аз ин мӯминони ҳақиқӣ ва қаҳрамонони намунаи таърихи башар, эълони ризоят ва хушнӯдӣ намудааст.

Дар бораи теъдоди Саҳобае, ки дар байъатур-ризвон ширкат

доштанд, ҳазрати Ҷобир (р) мефармояд: «كُنَّا أَلفاً وَأربَعمائةٍ», «ҳазору чаҳорсад нафар будем». Саҳеҳи Бухорӣ, китоби мағозӣ, боби Ғазваи Ҳудайбия, ҳадиси 6154, Фатҳул-борӣ 7/507, чопи Райён.

Байъатур-ризвон дар ҷараёни сулҳи Ҳудайбия, дар соли шашуми ҳиҷрӣ иттифоқ афтод, ҳангоме ки овоза шуд, ки ҳазрати Усмон (р) ба шаҳодат расида, Расули Аллоҳ (с) барои интиқоми хуни ҳазрати Усмон аз Саҳоба дар зери дарахте, байъат гирифтанд. Касоне, ки дар ин байъат ширкат карданд, Аллоҳ аз онон эълони ризоят ва хушнӯдӣ намуд.

Пас ояти каримаи фавқ, далолати ошкор дорад, ки Аллоҳ тамоми байъаткунандагон бо он ҳазратро пок кардааст, тазкия ва поке, ки ҷуз Аллоҳ, на касе бар он қудрат ва тавоне дорад ва на касе метавонад аз он хабар диҳад. Ин покӣ, покии даруни дилҳои ононаст ва он чӣ, ки дар даруни дилҳо вуҷуд дорад, бар ин асос аст, ки Аллоҳ мутаъол аз он розӣ ва хушнӯд гардидааст. (ал-савоиқул-муҳриқа, с/326).

Он чӣ ки ин мавзӯъро ба таъкид мерасонад, фармудаи Расули Акрам (с) аст, ки мефармояд:

«لاَ يَدْخُلُ النَّارَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ أَحَدٌ. الَّذِينَ بَايَعُوا تَحْتَهَا.»

«Иншоаллоҳ ҳеҷ кадом аз Асҳоби шаҷара, ки дар зери он дарахт, байъат карданд, вориди дӯзах нахоҳанд шуд». (саҳиҳи Муслим, китоби Фазоили Саҳоба, боби фазоили асҳоби шаҷара, ҳадиси 2496, 2/1942).

Уламо мефармоянд: «Ризоят аз ҷониби Аллоҳ, яке аз сифоти азалии ӯ таъолост. Ӯ аз бандае розӣ ва хушнӯд намешавад, магар ин, ки бидонад, ки воҷиботи ризоят ва хушнӯдии ӯ таъолоро бароварда мекунад ва касе, ки Аллоҳи мутаъол аз ӯ розӣ шавад, ҳаргиз бар ӯ хашм нахоҳад гирифт, пас ҳар кас, ки Аллоҳи мутаъол хабар дода, ки аз ӯ розӣ ва хушнуд шуда, аҳли биҳишт аст. Ризоят ва хушнӯдии Аллоҳи мутаъол аз бандагонаш, пас аз имон ва амали солеҳ, таҳқиқ меёбад, лизо эълони ин ризоят, дар зимн мадҳу сано аз он банда ва бандагон, анҷом мегирад. Бинобарин агар Аллоҳи мутаъол, донандаи ғайб бидонад, ки фалон банда пас аз имон ва амали солеҳ, муртакиби гуноҳе хоҳад шуд, ки Парвардигорро ба хашм биёварад, қатъан чунин эълоне нахоҳад кард ва қатъан он банда шомили ризоят ва хушнӯдии Аллоҳи мутаъол, нахоҳад гардид»(1).

Аллома бин Ҳазм мефармояд: «Касоне, ки Аллоҳи Азза ва Ҷалла, хабар дода, ки ӯ асрори ононро дониста ва аз онон розӣ ва хушнӯд гардида ва бар онон сакина ва оромиш, нозил фармуда аст, пас ҳаргиз барои касе ҷоиз нест, ки дар бораи онон таваққуф кунад, ё дучори

(1) : Ал-сорим ал-салул, 573, чопи дорул-кутуб ал-илмия, бо таълиқ Муҳаммад Муҳиддин Абдулҳамид.

шакку тардид гардад»[1].

Аллоҳи мутаъол дар ояти дигар мефармояд:

﴿مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ ٱللَّهِۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلۡكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيۡنَهُمۡۖ تَرَىٰهُمۡ رُكَّعٗا سُجَّدٗا يَبۡتَغُونَ فَضۡلٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٗاۖ سِيمَاهُمۡ فِي وُجُوهِهِم مِّنۡ أَثَرِ ٱلسُّجُودِۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِۚ وَمَثَلُهُمۡ فِي ٱلۡإِنجِيلِ كَزَرۡعٍ أَخۡرَجَ شَطۡـَٔهُۥ فَـَٔازَرَهُۥ فَٱسۡتَغۡلَظَ فَٱسۡتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِۦ يُعۡجِبُ ٱلزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلۡكُفَّارَۗ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِنۡهُم مَّغۡفِرَةٗ وَأَجۡرًا عَظِيمَۢا ٢٩﴾ [الفتح:٢٩].

«Муҳаммад фиристодаи Аллоҳ аст ва касоне, ки бо ӯ ҳастанд, дар баробари куффор сарсахту шадид ва дар миёни худ меҳрубонанд, пайваста онҳоро дар ҳоли рукӯъ ва суҷуд мебинӣ. Онҳо ҳамвора фазли Аллоҳ ва ризои ӯро металабанд. Нишонаи онҳо дар сураташон аз асари саҷда, намоён аст. Ин васф ва масали онон дар Тавроту Инҷил, ҳамонанди наҳолест, ки ҷавонаҳои худро хориҷ сохта, сипас ба тақвияти он пардохта, то мустаҳкам шуда ва бар пойи худ истода аст ва ба қадре нуму ва рушд карда, ки зориъонро ба шигифт оварад. Ин барои онаст, ки кофиронро ба хашм оварад. Аллоҳ касоне аз онҳоро, ки имон овардаанд ва амали солеҳ анҷом додаанд, ваъдаи омӯрзиш ва подоши бузурге, дода аст». (сураи Фатҳ 29)

Имом Молик (р) мефармояд: «Шунидам, ки вақте Насоро Саҳобаи киромро, ки Шомро фатҳ карда буданд, медиданд мегуфтанд: Тавре, ки ба мо хабар расидааст, ба Аллоҳ қасам инҳо аз асҳоби ҳазрати Исо (а) беҳтаранд»[2].

Аллома Ибни Ҷавзӣ (р) мефармояд: «Дар назди ҷумҳури уламо, ин сифати тамоми Саҳоба (р) аст»[3].

Аллоҳи мутаъол дар ояти дигаре мефармояд:

﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلۡأَوَّلُونَ مِنَ ٱلۡمُهَٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحۡسَٰنٖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُ وَأَعَدَّ لَهُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي تَحۡتَهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ١٠٠﴾ [التوبة:١٠٠]

«Ва гузаштагони нахустин аз Муҳоҷирин ва Ансор ва касоне, ки ба накӯкорӣ аз онон пайравӣ карданд, Аллоҳи мутаъол аз онон хушнӯд шуд ва (онон низ) аз Аллоҳ хушнӯд шуданд ва барояшон боғҳое, ки дар он наҳрҳое равон аст, омода сохт, ки дар он ҷо ҳамеша ҷовидонанд, инаст комёбии бузург».

Пас, вақте мо аз Саҳоба сӯҳбат мекунем, аз мактаб ва мадрасае сухан мегӯем, ки зери назари мустақим ва бо роҳнамоии Холиқи коинот, таъсис ва идора шуда, мактаб ва мадрасае, ки устод ва муаллиму мураббии он ба василаи худи он Холиқи коинот ва Парвардигори Ҷаҳониён, тарбият шуда ва ба василаи сардори фариштагони маъсум,

(1) : Ал-фаслу фил- милали ва ал-ниҳал 148.
(2) : Ал-истиъоб аз Ибни Абдулбар 1/6, чопи дорул-кутуб ал-арабия, дар ҳошияи ал-исоба аз Ибни Ҳаҷар ва тафсири Ибни Касир 4/339,4,2, чопи дорул-маърифа-Бейрут.
(3) : Зодул-масир 4/2-4.

Ҷибриили амин, қалби покаш, на дар олами хобу хаёл, балки дар олами шуҳуд ва ошкор ва ба гунаи ошкор, шикофта ва шустушӯ дода шудааст.

Устод ва муаллиме, ки тамоми лаҳазоти зиндагӣ ва тамоми соатҳои шабонарӯзаш, мустақиман ба василаи худи Аллоҳи Рабилоламин, ҳидоят ва контрол мешуд, ки ҳар ҷо хост, иштибоҳ биравад, фавран ислоҳ ва тавҷеҳу роҳнамойи мегардид. Масалан ҳанӯз аз маҷлиси саҳобии нобинояшон, Абдуллоҳ бин Умми Мактум, баланд нашуда буд, ки ба хотири ӯ тавбиху сарзаниш гардид, «عبس», яъне, «турушрӯи кард ва рӯй гардонд».

Устод ва муаллиму мураббие, ки ингуна бо назорати мустақим ва сареҳу ошкори Аллоҳи мутаъол, синфро идора кунад ва шогирд тарбият намояд, шумо тасаввур кунед, ки шогирдонаш, чӣ гуна инсонҳое бояд бошанд?!.

Вақте аз яке аз бузургтарин ва сахтарин ғазавоти ҷангии –Паёмбар (с)- яъне (ғазваи Табук) се нафар аз Саҳоба бидуни узр, ғоиб мешаванд, ба дастӯри Аллоҳи мутаъол тамоми шаҳри Мадина бо онҳо қатъи робита мекунанд. Аз устод ва муаллиму мураббӣ гирифта, то дӯсту рафиқ ва хонавода ва ҳатто ҳамсаронашон!.

Ва онҳо бо ин вуҷуд ва дар чунин тангнойи кушандае, пешниҳоди кӯмак аз сӯи душманро рад мекунанд, то ин, ки аз осмони аъло мустақиман, узрашон пазируфта ва тавбаашон қабул мегардад.

Даҳҳо намунаи дигар вуҷуд дорад, ки ба далели тангии вақт сарфи назар мекунем.

Шогирдоне, ки ин гуна тарбият шаванд, ҳадс бизанед, ки чӣ имону садоқат ва таъаҳҳуде хоҳанд дошт? чӣ касе қудрат ва тавоноии васфу таъбири имони фулодин ва вафову садоқати онҳоро дорад?! Ин ҷомеъаи фариштагон нест, ҳақоиқи таърихи дурахшони Ислом ва сирату зиндагии шогирдони Муҳаммад, Расули Аллоҳ (с) аст!.

Оре! бисту се сол шогирдӣ, дар як синф ва дар хидмати як устод ва муаллиму мураббӣ, бо омӯзишҳои амалӣ ва гузаронидани даҳҳо ва садҳо марҳала аз озмоишоти сахту тоқатфарсое, ки тасвираш ҳам барои мо душвор аст.

Пас аз он ҳама таҳаммул, ранҷу машаққат ва сахтӣ, Аллоҳи меҳрубон дилҳои онҳоро ҳамчун шиша ва ойина ва булӯр софу шафоф кард ва эълон намуд, ки « فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ» (фатҳ 18). Оре! Аллоҳи мутаъол пинҳониҳо ва завоёҳои торики гӯшаҳои қалби онҳоро низ дид ва дурахшиши нури имон ва шукуфоии садоқату тақво ва инъикоси зикру дуо ва ибодатро дар он мушоҳида кард ва писандид ва ба унвони подоше дар баробари он ҳама талошу муҷоҳадат аз онҳо эълони ризоят ва хушнӯдӣ намуд: "رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُ " "Аллоҳ аз онҳо розӣ шуд ва онҳо низ аз ӯ розӣ шуданд".

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين والحمد لله رب العالمين.

Хутбаи дуввум

الحمد لله معز المؤمنين الصادقين ومذل المنافقين الماكرين والصلاة والسلام علي أشرف معلم وأكرم رسول محمد الصادق الأمين وعلى آله الطيبين الطاهرين وصحابته الأبرار المجاهدين ومن تبعهم بإحسان الى يوم الدين.

Бародарони мӯмину мусалмон ва дӯстдорони аҳли имон! Расули гиромӣ (с) мефармоянд:

«لاَ تَسُبُّوا أَصْحَابِى، لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلاَ نَصِيفَهُ».

«Асҳоби маро дашном надиҳед, агар яке аз шумо ба андозаи кӯҳи Уҳуд, тилло нафақа кунад, ба андозаи як мушт ё (ҳатто) нисф мушт аҷри яке аз онон намерасад»(1).

Расули Акрам (с) дар ривояти дигаре фармудаанд:

« خَيْرُ أُمَّتِى قَرْنِى ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ».

«Беҳтарини уммат касоне ҳастанд, ки дар қарни ман зиндагӣ мекунанд, сипас касоне, ки баъд аз онҳоянд, сипас касоне, ки баъд аз онҳоянд».

Дар ҳадиси ҷолиби дигаре фармуданд:

«النُّجُومُ أَمَنَةٌ لِلسَّمَاءِ فَإِذَا ذَهَبَتْ النُّجُومُ أَتَى السَّمَاءَ مَا تُوعَدُ وَأَنَا أَمَنَةٌ لِأَصْحَابِي فَإِذَا ذَهَبْتُ أَتَى أَصْحَابِي مَا يُوعَدُونَ وَأَصْحَابِي أَمَنَةٌ لِأُمَّتِي فَإِذَا ذَهَبَتْ أَصْحَابِي أَتَى أُمَّتِي مَا يُوعَدُونَ»(٢).

«Ситораҳо амини осмон ҳастанд, ҳар гоҳ ситорагон бираванд, ба осмон чизе, ки ваъда шудааст, мерасад ва ман амини ёрони хеш мебошам ва замоне, ки ман биравам, ба ёронам чизе, ки ваъда шудааст, мерасад ва ёрони ман амини уммат мебошанд, замоне, ки ёрони ман бираванд, ба уммати ман чизе, ки ваъда дода шудааает, мерасад».

Аз ҳазрати Умари Форӯқ (р) ривоят аст, ки Расули Акрам (с) фармуданд: « أَكْرِمُوا أَصْحَابِي، فَإِنَّهُمْ خِيَارُكُمْ», «Ба Асҳоби ман эҳтиром бигзоред, ки онҳо беҳтарини шумо ҳастанд»(3).

Ва дар ривояти дигаре омадааст: « احْفَظُونِي فِي أَصْحَابِي», «Эҳтироми маро дар ёронам ҳифз кунед»(4).

Анас бин Молик (р) аз Паёмбар (с) ривоят намуда, ки фармуданд:

«آيَةُ الإِيمَانِ حُبُّ الأَنْصَارِ، وَآيَةُ النِّفَاقِ بُغْضُ الأَنْصَارِ».

«Аломати имон, муҳаббати Ансор ва аломати нифоқ, буғзи Ансор

(1) : Саҳиҳи Бухорӣ, китоби Фазоили Саҳоба, боби қавли Набии акрам (с) (لايلخ اذختم تنك ول), ҳадиси шумораи 3673.

(2) : Саҳиҳи Бухорӣ 3650 ва Саҳеҳи Муслим 2535 ва ин матн бо ихтисор аз Бухорӣ гирифта шудааст.

(3) : Саҳеҳи Муслим, ҳадиси 2531.

(4) : Имом Аҳмад ва Насойи ва Ҳоким бо санади Саҳеҳ онро ривоят кардаанд. Мушкотул-масобеҳ 3/1695 ва муснади Аҳмад бо таҳқиқи Аҳмад Шокир 1112.

аст»[1].

Ҳамчунин дар бораи Ансор фармуданд:

«لاَ يُحِبُّهُمْ إِلاَّ مُؤْمِنٌ، وَلاَ يُبْغِضُهُمْ إِلاَّ مُنَافِقٌ».

«Ононро дӯст намедорад, магар касе, ки мӯмин бошад ва бо онон буғз наметварзад, магар касе, ки мунофиқ бошад»[2].

Масъалаи муҳими дигаре, ки бояд дар инҷо ёдовар шавам, инаст, ки дар асри Паёмбар (с) касоне ҳам буданд, ки ба далели тарси аз даст додани ҷойгоҳ ва маконати иҷтимоъии худ, ё иллатҳои дигаре, зоҳиран мусалмон шуданд, аммо дар дил, кофир буданд!.

Дар Макка на мунофиқ буд ва на заминаи пайдо шудани он. Вақте Паёмбар (с) ба Мадина ҳиҷрат карданд ва ғазваи Бадр пеш омад, Аллоҳи мутаъол аҳли имонро иззату қувват бахшид ва ширку аҳли ботилро хору залил кард, аҳли ботил дар Мадина фаҳмиданд, ки Паёмбар (с) қудратро дар Мадина гирифт, лизо роҳи нифоқро дар пеш гирифтанд! Пас мунофиқон бидуни истисно, ҳама аз аҳли Мадина буданд, лизо намечаспад нифоқ ба ҳеҷ кадом аз муҳоҷирон, ки мароҳили сахт ва имтиҳоноти тоқатфарсоеро пушти сар гузошта буданд, намечаспад ва ба Ансор, ки қабл аз ғазваи Бадр, мусалмон шуда ва бо Паёмбар (с) байъат карда буданд, низ намечаспад.

Аллоҳи мутаъол дар бораи мунофиқин оёте нозил фармуд, ки то қиёмат тиловат мешавад, сифот ва вижагиҳо ва аломоту нишонаҳои ононро ба тафсил баён фармуда ва Паёмбар (с)ро аз тамоми асрори онон, ҳатто ном ва мушаххасоти комили онон огоҳ фармуд, илова бар сураи Мунофиқин, сураи дигаре нозил кард, «тавба», ки яке аз номҳои он, «фозиҳа», яъне: расвокунанда аст.

﴿إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِي ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا ١٤٥﴾ [النساء:١٤٥]

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد. اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

اللهم صل على محمد وأزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد .

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات الأحياء منهم والأموات، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقواها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

(1) : Саҳеҳи Бухорӣ 7/113 ва Саҳеҳи Муслим 1/85

(2) : Саҳеҳи Бухорӣ 1/113 ва Саҳеҳи Муслим 1/85 аз ҳадиси Барро бин Озиб (р)

43- Мавозин ва завобити муъомала бо мардум

Аҳдофи хутба

1- Баёни мизони шаръӣ, дар муъомала бо мардум.

2- Мустаҳкам намудани муҳаббат ва дӯстдорӣ бо мусалмонон.

3- Мустаҳкам сохтан безорӣ аз мушрикин ва адами муҳаббат ба онҳо.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي بعث نبيه محمداً صلى الله عليه وآله وسلم في خيرِ القرون، فهم خيرُ الناس للحقِّ قبولاً، واختار له من الصحابة أقواهم تمسكاً به وأصدقهم دخولاً، واصطفى له من القرابة أكملَ الناس عقولاً، فكانوا أقومهم ديناً وأغزرهم علماً، وأشجعهم قلوباً، وأحسنهم فهماً، جاهدوا في الله حق جهاده، فأقام بهم الدين، وفضلهم على جميع العالمين من أتباع الأنبياء والمرسلين.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له إله الأولين والآخرين، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله خاتم النبيين، صلى الله عليه وعلى آله الطيبين، وصحابته العدول الراشدين، وسلم تسليماً كثيراً إلى يوم الدين.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠﴾ [الأحزاب:٧٠]

أما بعد:

Бародарон ва хоҳарони азиз! Мусалмон нисбат ба ҳуқуқ ва вазоифи бародари мусалмонаш, имон дорад. Худро пайбанд ва мулзим ба эҳтиром ва адои ҳуқуқи бародари мусалмон медонад. мусалмон бар ин бовар аст, ки адои ҳуқуқ ва эҳтироми бародари мусалмон, ибодат ва наздикӣ ба Аллоҳ аст, зеро ин ҳуқуқу одобро Аллоҳи мутаъол воҷиб кардааст, бинобарин бояд ба хотири дастури Аллоҳ, онҳоро риъоят намуд.

Ин одоб ва ҳуқуқ ба шарҳи зер мебошанд:

Мавқеъи мулоқот бо бародари мусалмон, қабл аз ҳар чиз, ба ӯ салом кунад ва бигӯяд: «Ассалому алайкум ва раҳматуллоҳи ва баракотуҳу», зеро Аллоҳ мефармояд:

﴿وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٖ فَحَيُّواْ بِأَحۡسَنَ مِنۡهَآ أَوۡ رُدُّوهَآ ٨٦﴾ [النساء:٨٦]

«Ҳар гоҳ ба шумо салом гуфта шуд, дар ҷавоби он калимоти беҳтар гуфта шавад, ё ба ҳамон андоза иктифо шавад».

Вақте бародари мусалмоне атса мезанад: «Алҳамду лиллоҳ» мегӯяд, дар ҷавоби атсаи ӯ «Ярҳамукаллоҳ», Аллоҳ бар ту раҳм кунад, гуфта шавад ва атса кунанда дар ҷавоби ӯ бигӯяд: «Яҳдикумуллоҳу ва юслеҳ болакум», «Аллоҳ ҳидоятатон кунад ва ҳолатонро беҳбуд созад», зеро

Расули Аллоҳ (с) фармуд: «Ҳар кас аз шумо атса занад, шунаванда барояш «ярҳамукаллоҳ» гӯяд ва вақте шунаванда «ярҳамукаллоҳ» гуфт, атса зананда дар ҷавоби ӯ «яҳдикумуллоҳ ва юслиҳ болакум» бигӯяд. (Бухорӣ).

Вақте мусалмоне мариз шавад, бародари мусалмони дигар бояд дар ҳаққи ӯ дуои сиҳҳат намуда ва аёдаташ кунад, зеро дар ҳадис омадааст:

«حَقُّ المُسْلِمِ على المُسْلِمِ خَمْسٌ : رَدُّ السَّلامِ، وَعِيادَةُ المَرِيض، وَاتِّباعُ الجَنائِز، وإجابَةُ الدَّعْوَةِ، وَتَشْمِيتُ العاطِسِ». (متفق عليه)

«Ҳар мусалмоне бар мусалмони дигаре, панҷ ҳаққ дорад:

1. Ҷавоби салом додан.
2. Иёдати мариз.
3. Ташеъи ҷаноза.
4. Пазируфтани даъват.
5. Ҷавоб гуфтани атса. (муттафақун алайҳӣ)

Ҳар гоҳ бародари мусалмон бо бародари мусалмонаш дар мавриди масъалае, машварат кунад ва ҷӯёи хайру салоҳ шавад, лозим аст, ки роҳи хайр ва салоҳ ба ӯ гуфта шавад ва дидгоҳҳои муфид барояш ироъа гардад, яъне он чиро шахс мавриди машварат барои худ муфид медонад, ҳамонро ба шахсе, ки ҷӯёи машварат аст, пешкаш кунад, зеро Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Ҳар гоҳ бародари мусалмон аз шумо ҷӯёи хайру машварат шавад, он чиро, ки хайру салоҳ медонед, ба ӯ пешкаш кунед».

Ва дар ҳадиси дигар аз Расули Аллоҳ (с) ривоят шуда:

«الدِّينُ النَّصِيحَةُ» قُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: «لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ» (بخارى).

«Дин, яъне хайрхоҳӣ! Аз эшон пурсида шуд: барои ки? Фармуд: «барои Аллоҳ ва барои китоби ӯ ва Расулаш ва барои Аиммаи мусалмонон ва тӯдаи мардум». (Бухорӣ)

Ҳар он чӣ мусалмон барои худ меписандад, барои мусалмони дигар низ бписандад ва ҳар чӣ барои худ дӯст надорад, барои мусалмони дигар низ дӯст надошта бошад.

Ҳар бад ки ба худ намеписандӣ

Бо касе макун эй бародари ман

(Саъдӣ)

Зеро Расули Аллоҳ (с) фармуд:

«لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ وَيَكْرَهُ لَهُ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ».

«Мӯмин будан ба таври комил ва ба маънои воқеъии калима манут ба инаст, ки он чиро бар худатон меписандед, барои дигарон, писанд

кунед, он чиро барои худ намеписандед, барои дигарон, дӯст надошта бошед». (Муттафақун алайҳӣ)

Дар ҳадиси дигар омадааст, ки «Мусалмон дар муҳаббат ва дӯстӣ, утуфат ва меҳрубонӣ бо ҳамдигар, монанди ҷасади воҳид ҳастанд, ҳар гоҳ як узв аз бадан дучори нороҳатӣ шавад, дигар аъзои он, эҳсоси нороҳатӣ намуда ва дучори таб мешаванд».

Ва фармуд: «Мӯмин ба манзалаи сохтмон аст, ки ҳар бахши он муҷиби тақвияти бахши дигари онаст».

Бар мусалмон воҷиб аст, ки мусалмони дигарро дар мавқеъи ниёз ва зарурат, кӯмак кунад ва ӯро бе ёру мададгор нагузорад, зеро дар ҳадис омадааст:

«انْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا» فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنْصُرُهُ إِذَا كَانَ مَظْلُومًا، أَفَرَأَيْتَ إِذَا كَانَ ظَالِمًا كَيْفَ أَنْصُرُهُ؟ قَالَ: «تَحْجُزُهُ، أَوْ تَمْنَعُهُ، مِنَ الظُّلْمِ فَإِنَّ ذَلِكَ نَصْرُهُ» (متفق عليه).

«Бародаратро ёрӣ кун, хоҳ ситамгор бошад, ё ситамдида», марде гуфт: агар мазлум буд, ӯро ёрӣ мекунем, аммо чӣ гуна ӯро кӯмак кунем, дар ҳоле ки золим аст? фармуд: дасти ӯро бигир ва аз идомаи зулму ситам, ӯро манъ кун». (муттафақун алайҳӣ)

Ва фармуданд: «Ҳар мусалмон, ки мусалмони дигарро, ки ҳурмату обрӯяш дар хатар бошад, кӯмак кунад, Аллоҳ дар мавориде, ки ӯ ниёз ба кӯмак дошта бошад, ӯро кӯмак мекунад». (Аҳмад).

Ва фармуд: «Ҳар кас аз ҳайсият ва обрӯи мусалмон дифоъ кунад, Аллоҳ рӯзи қиёмат оташи дӯзахро аз вай дур хоҳад кард». (Аҳмад).

Мусалмон набояд, мусалмони дигарро азияту озор бирасонад. Аз таҷовуз ба мол ва ҳайсияту обрӯи мусалмон, ҷиддан худдорӣ шавад, зеро дар ҳадис омадааст:

كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسلِمِ حَرامٌ، دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ» «همه چيز مسلمان بر مسلمان ديگر حرام ومحترم است، خونش، مالش وحيثيت وآبرويش». (مسلم).

«Ҳамаи чизи мусалмон бар мусалмони дигар, ҳарому муҳтарам аст, хуну молаш ва ҳайсияту обрӯяш». (Муслим).

Барои ҳеҷ мусалмоне шаръан ҷоиз нест, ки бо бародари мусалмони худ, беш аз се рӯз, қатъи робита кунад, зеро Расули Аллоҳ (с) фармуд: «Барои мусалмон ҷоиз нест беш аз се рӯз бо бародари мусалмонаш, қатъи робита кунад, ба тавре, ки мавқеъи мулоқот аз якдигар рӯй гардонанд ва аз миёни ду тан ки бо ҳам қаҳр ҳастанд, касе беҳтараст, ки ба салом шурӯъ кунад ва қатъи робитаро хотима диҳад».

Ва фармуд: «Эй бандагони Аллоҳ! Бародарвор зиндагӣ кунед». (муттафақун алайҳӣ).

Аллоҳ мефармояд:

﴿وَٱلَّذِينَ يُؤۡذُونَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ بِغَيۡرِ مَا ٱكۡتَسَبُواْ فَقَدِ ٱحۡتَمَلُواْ بُهۡتَٰنٗا وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا ٥٨﴾ [الأحزاب:٥٨]

«Ононе, ки бесабаб мардону занони мусалмонро мавриди азияту озор қарор медиҳанд, бидуни ин, ки коре анҷом дода бошанд, мутмаъинан муртакиби бӯҳтону гуноҳи бузурге шудаанд».

Ва мефармояд:

﴿وَمَن يَكۡسِبۡ خَطِيٓـَٔةً أَوۡ إِثۡمٗا ثُمَّ يَرۡمِ بِهِۦ بَرِيٓـٔٗا فَقَدِ ٱحۡتَمَلَ بُهۡتَٰنٗا وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا ١١٢﴾ [النساء:١١٢]

«Ҳар кас гуноҳ ва хатоеро муртакиб шавад ва онро бар гардани бегуноҳе бияндозад, ҳатман муртакиби хато ва гуноҳи окшоре шудааст».

Расули Акрам (с) мефармояд: «Ҳар кас бар алайҳи мусалмоне аслиҳа бикашад ва ҳар кас дар пайи фиребу хидъаи мусалмонон бошад, аз гурӯҳи мо мусалмонон нест». (Муслим).

Ва мефармояд: «Бо ҳар кас, ки доду гирифт кардӣ, бигӯ: хиёнат раво нест». (Муттафақун алайҳӣ).

Ва мефармояд: «Ҳар кас ӯҳдадори умури миллате шавад ва дар ҳоле бимирад, ки миллаташро фиреб медиҳад, Аллоҳ биҳиштро барояш ҳаром кардааст». (муттафақун алайҳӣ).

Ва мефармояд: «Ҳар кас ҳамсар ё ходими касеро фосид кунад ва фиреб диҳад, аз гурӯҳи мо нест».

Бар инсони мусалмон ҷоиз нест, ки ба мусалмони дигар фиреб кунад, ё ӯро таксиб намояд, ва ё дар пардохти қарзҳояш таъхир кунад, зеро Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَوۡفُواْ بِٱلۡعُقُودِ ١﴾ [المائدة:١]

«Эй касоне, ки имон овардаед, нисбат ба маъомалот ва аҳду паймони худ, пойбанд бошед».

Ва мефармояд:

﴿وَٱلۡمُوفُونَ بِعَهۡدِهِمۡ إِذَا عَٰهَدُواْ ١٧٧﴾ [البقرة:١٧٧]

«Бандагони хуб касоне ҳастанд, ки нисбат ба аҳду паймонҳои худ таъаҳҳуд доранд ва вафо ба аҳд мекунанд».

Ва мефармояд:

﴿وَأَوۡفُواْ بِٱلۡعَهۡدِۖ إِنَّ ٱلۡعَهۡدَ كَانَ مَسۡـُٔولٗا ٣٤﴾ [الإسراء:٣٤]

"Ба аҳдҳоятон вафо кунед, чун дар бораи онҳо шумо суол хоҳед шуд".

«أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا:

إِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ».

"Чаҳор хислат ҳастанд, ҳар кас яке аз ин хислатҳоро дошта бошад, мунофиқи холис аст, модоме, ки онро тарк накарда бошад. Он чаҳор хислат дар шарҳи зер ҳастанд: 1- хиёнат дар амонат, 2- дурӯғ дар гуфтор, 3- хилофи ваъд намудан, 4- ин, ки дар хусумат мутавассил ба бадзабонӣ ва дашном шавад. (Муттафақун алайҳӣ)

Инсони мусалмон бояд аз лағжишҳои мусалмони дигар, сарфи назар кунад ва айбҳои ӯро пинҳон намояд ва дар садади кашфи асрори вай набошад, зеро Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿فَٱعۡفُ عَنۡهُمۡ وَٱصۡفَحۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ١٣﴾ [المائدة:١٣]

«Афв кун ва аз онон дар гузар бифармо, ҳамоно Аллоҳ некукоронро дӯст медорад».

Ва мефармояд:

﴿فَٱتِّبَاعُۢ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَأَدَآءٌ إِلَيۡهِ بِإِحۡسَٰنٖۗ ١٧٨﴾ [البقرة:١٧٨]

«Ҳар кас аз ҷониби бародари мусалмонаш мавриди афв қарор гирифт, ӯ бояд ба хубӣ ҳақашро дунбол кунад ва бадеҳкор низ бо ҳусну хубӣ, ҳаққи соҳиби ҳақро бипардозад».

Ва мефармояд:

﴿فَمَنۡ عَفَا وَأَصۡلَحَ فَأَجۡرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ ٤٠﴾ [الشورى:٤٠]

«Ҳар кас даргузарад ва оштӣ кунад, подоши ӯ бар ӯҳдаи Аллоҳ аст».

Ва мефармояд:

﴿وَلۡيَعۡفُواْ وَلۡيَصۡفَحُوٓاْۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغۡفِرَ ٱللَّهُ لَكُمۡۚ ٢٢﴾ [النور:٢٢]

«Афв кунед ва даргузаред, оё дӯст надоред, ки Аллоҳ аз гуноҳони шумо даргузарад».

Бар мусалмон воҷиб аст, ки бародари мусалмонашро дар сурати ниёз, кӯмак кунад ва дар таъмини ниёзҳо ва рафъи мушкилоти ӯ, дар ҳадди тавон саъйю талош кунад, зеро Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَتَعَاوَنُواْ عَلَى ٱلۡبِرِّ وَٱلتَّقۡوَىٰۖ ٢﴾ [المائدة:٢]

«Ва бар некӣ ва парҳезгорӣ ба ҳамдигар ҳамкорӣ кунед».

Ҳар гоҳ мусалмоне ба номи Аллоҳ назди мусалмони дигар паноҳанда шавад, бояд ба ӯ паноҳ дода шавад ва ҳар гоҳ номи Аллоҳро восита кард ва чизе хост, ба ӯ дода шавад. Агар мусалмоне дар ҳаққи бародари мусалмонаш, эҳсон кунад, ҷуброн карда шавад ва барои ӯ дар бадали эҳсонаш, дуои хайр кунад, зеро дар ҳадис омада аст: «Ҳар кас ба воситаи номи Аллоҳ аз шумо паноҳ талабад, паноҳаш диҳед, ҳар кас ба воситаи номи Аллоҳ аз шумо чизе бихоҳад, ба ӯ ҷавоби рад надиҳед, ҳар кас шуморо даъват кунад, бипазиред, ҳар кас дар ҳаққи шумо маъруферо анҷом диҳад, ҷубронаш кунед, агар чизе надоштед,

ки эҳсони ӯро ҷуброн кунед, дар ҳаққи ӯ дуои хайр кунед, то шумо итминон пайдо кунед, ки эҳсони ӯро ҷуброн кардаед». (Аҳмад, Абӯдовуд, Насойи ва Ҳоким).

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ لِلهِ رَبِّ العَالَمِينْ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمّدٍ، وَعَلى آلِهِ وَأصْحَابِهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إِلىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعد:

Бародарон ва хоҳарони гиромӣ! Мусалмон муътақид аст, ки тамоми адён ба ҷуз Ислом, ботил ва мансух ҳастанд ва пайравони дигар, кофир ва пайравони дини Ислом, мусалмон ва пайрави ҳақ мебошанд. Ин ақида баргирифта аз оёти Қуръон ва Аҳодиси Расули Акрам (с) мебошад, Аллоҳ мефармояд:

﴿إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلۡإِسۡلَٰمُ ١٩﴾ [آل عمران:١٩]

«Бешак дини ҳақ назди Аллоҳ, Ислом аст».

Ва мефармояд:

﴿وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٨٥﴾ [آل عمران:٨٥]

«Ҳар кас дине, ғайр аз Исломро пайравӣ кунад, ҳаргиз пазируфта нахоҳад шуд ва ӯ рӯзи қиёмат аз ҷумлаи зиёнкорон хоҳад буд».

Ва мефармояд:

﴿ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ ٣﴾ [المائدة:٣]

«Имрӯз дини шуморо комил намуда ва неъмати худро бар шумо итмом кардам ва дини Исломро барои шумо баргузидам».

Оре! Ба василаи ин ахбори осмонӣ ва ростини Илоҳӣ, инсони мусалмон, яқин дорад, ки тамоми адёни қабл аз Ислом, мансух шудаанд ва дини воқеъӣ барои тамоми башар, Ислом аст. Аллоҳи мутаъол дине ғайр аз Ислом аз ҳеҷ кас намепазирад ва шариъате ғайр аз онро написандад. Ба куфри кофир розӣ намешавад ва онро таъйид намекунад, зеро ризояти ба куфр, куфр аст. Буғзи мусалмон нисбат ба кофир, ба хотири мабғуз будани ӯ назди Аллоҳ аст. Модоме, ки Аллоҳ кофирро ба хотири куфраш бад мебинад, мусалмон низ бо вай буғз меварзад. Мусалмон бо кофир маваддат ва паймони дӯстӣ, надорад, зеро Аллоҳ мефармояд:

﴿لَّا يَتَّخِذِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلۡكَٰفِرِينَ أَوۡلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ٢٨﴾ [آل عمران:٢٨]

«Мӯминон, мӯминонро гузошта, бо кофирон паймони дӯстӣ барқарор накунанд».

Ва мефармояд:

﴿لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوْ كَانُوٓاْ ءَابَآءَهُمْ أَوْ أَبْنَآءَهُمْ أَوْ إِخْوَٰنَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ﴿٢٢﴾﴾ [المجادلة:٢٢]

«Намеёбӣ қавмеро, ки имони ба Аллоҳ ва рӯзи охират дошта бошанд, ки бо душманони Аллоҳ ва Расулаш, маваддат ва дӯстӣ кунанд, агар чӣ онҳо падарону фарзандон ва бародарону хешовандонашон бошанд»,

Агар кофир аҳли ҳарб набошад, мусалмон дар бораи ӯ адолату инсофро бояд, риъоят кунад ва дар нафърасонӣ бо ӯ бухл навардзад, зеро Аллоҳ мефармояд:

﴿لَّا يَنْهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ لَمْ يُقَٰتِلُوكُمْ فِى ٱلدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَٰرِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوٓاْ إِلَيْهِمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ ﴿٨﴾﴾ [الممتحنة:٨]

«Аллоҳ аз эҳсону некӣ дар ҳаққи он идда аз куфоре, ки бо шумо мусалмонон намеҷанганд ва шуморо аз хонаву кошона берун намекунанд, ҳамоно Аллоҳ аҳли инсофро дӯст медорад».

Ин ояти карима, иқсот бо куфорро, ки иборат аст аз адлу инсоф аст, мубоҳ қарор дода ва ба ҷуз куффори муҳориб, каси дигареро мустасно накардааст. Дар бораи куффоре, ки дар ҳолати ҷанг бо мусалмонон ҳастанд, ки дар истилоҳи Қуръон «муҳориб» гуфта мешавад, қавонин ва аҳкоми махсусе вуҷуд дорад.

Инсони мусалмон мувазэаф аст, бар асоси башардӯстона бо куффор рафтор намояд. Яъне агар гурусна шуд, ба ӯ ғизо бидиҳад ва агар ташна буд, ба ӯ об диҳад ва агар бемор шуд, ӯро тадовӣ кунад, аз мавориди ҳалокат ӯро наҷот бахшад ва бе далел ӯро озор нарасонад, зеро дар ҳадис омада аст:

«اِرْحَمُوا مَنْ فِى الأَرْضِ يَرْحَمْكُم مَن فِى السَّماءِ» (طبرانى وحاكم).

"Бар аҳли замин тараҳум кунед, то он, кӣ дар осмон аст (Аллоҳ) бар шумо раҳм кунад".

Тараҳум бар ҳар мавҷуди зинда,« «فِى كُلِّ ذِىْ كَبَدٍ رَطبة أَجْر»: Ва омадаст .(муҷиби подош аст». (Аҳмад ва Ибни Моҷҷаҳ

Ва ҳамчунин мусалмон шаръан муҷоз нест, ки ба кофири ғайри ҳарбӣ, кӯчактарин озоре бирасонад, хоҳ озори молӣ бошад ва ё ҷонӣ ва рӯҳӣ, зеро дар ҳадис омадааст, Аллоҳ мефармояд: «Эй бандагони ман, ман ҳар гуна зулму ситамеро бар худ ҳаром қарор додаам ва онро миёни шумо низ ҳаром медонам, лизо бар якдигар ситам накунед». (Муслим).

Мусалмон бояд бо сунан ва шеваҳои куффор мухолифат кунад ва дар умуре, ки зарурӣ нестанд, аз ҳар гуна мушобаҳат бо онон ҷиддан худдорӣ кунад. Масалан агар кофир риш ва маҳосини худро метарошад, мусалмон бояд маҳосинашро бигзорад ва агар кофир маҳосини худро ранг намекунад, мусалмон бояд аз ранг истифода кунад. Дар пӯшидани либос низ мусалмон бояд бо шеваи куффор мухолифат кунад, зеро Расули Аллоҳ (с) мефармояд: «مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ», «Ҳар ки мушобаҳат бо қавмеро ихтиёр кунад, аз онҳо маҳсуб мешавад». (муттафақун алайҳӣ).

Ва мефармояд: «Бо гузоштани риш ва кӯтоҳ кардани мӯйлаб, бо куффор мухолифат кунед».

Ва мефармояд:«إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لا يَصْبُغُونَ، فَخَالِفُوهُمْ», «Яҳуд ва Насоро, ришу мӯйи худро хасб намезананд, шумо дар ин амр бо онон мухолифат кунед».

Яъне, ришу мӯйҳои худро ҳина кунед ва аз ранги сиёҳи холис бипарҳезед, зеро дар ҳадис омадааст, ки Расули Акрам (с) фармуданд:

«غَيِّرُوْا هَذَا (الشعر الأبيض) وَاجْتَنِبُوْا السَّوادَ».

«Ранги сафеди мӯйро тағйир диҳед ва аз ранги сиёҳи холис, бипарҳезед».

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم. اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

44- Эътидол ва миёнаравӣ дар Ислом

Аҳдофи хутба

1- Баёни ин, ки миёнаравӣ, матлаби бузурги Ислом аст.
2- Ислом дини фитрат аст.
3- Барҳазар доштан аз фитнаи ғулӯ ва хушӯнат.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

أما بعد:

Аллоҳи мутаъол дар Қуръони карим мефармояд:

﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلۡنَٰكُمۡ أُمَّةٗ وَسَطٗا لِّتَكُونُواْ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ وَيَكُونَ ٱلرَّسُولُ عَلَيۡكُمۡ شَهِيدٗا ١٤٣﴾ [البقرة:١٤٣]

«Ва ҳамчунин шуморо уммати васат гардонидем».

Васат дар луғат: миёна ё маркази доираи як чизест, сипас барои сифоти писандида, ба орият гирифта шуда, зеро ҳар сифати писандидае дар миёни ифроту тафрит, қарор дорад, пас васат яъне, баргузида ва беҳтар, ё миёнарав.

Инби Касир (р) дар инҷо маънои «баргузида ва беҳтар» ро барои (васат) зикр карда ва мефармояд: «Аз он ҷо, ки Аллоҳи мутаъол ин умматро, уммати баргузида гардонид, онро ба комилтарин шариъатҳо ва устувортарин барномаҳо ва равшантарин равишҳо, махсус сохт».

Чунон, ки мефармояд:

﴿وَجَٰهِدُواْ فِي ٱللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِۦۚ هُوَ ٱجۡتَبَىٰكُمۡ وَمَا جَعَلَ عَلَيۡكُمۡ فِي ٱلدِّينِ مِنۡ حَرَجٖۚ مِّلَّةَ أَبِيكُمۡ إِبۡرَٰهِيمَ ٧٨﴾ [الحج:٧٨]

«Дар роҳи Худованд, чунон ки бояд ҷиҳод кунед. Ӯ шуморо баргузид. Ва бароятон дар дин ҳеҷ душворие падид наёвард. Ин дин, ойини падаратон Иброҳим аст».

Оре! шумо дар ҳама умур дину дунё, беҳтарин умматҳо ва миёнаравтарини онҳо буда ва аз ҳар гуна ифроту тафрит дур ҳастед, на монанди Яҳуд ва мушрикини модигаро ҳастед ва на монанди бархе аз масеҳиён, рӯҳонии маҳз, балки шумо ҳаққи ҷисму рӯҳ –ҳар ду- ро адо карда ва бо фитрати инсонӣ ҳамово мебошед, «то бар мардум гувоҳ бошед», яъне: шуморо уммати васат гардонидем, то дар рӯзи қиёмат барои Анбиёи Илоҳӣ алайҳи умматҳояшон гувоҳӣ бидиҳед, ки эшон қатъан паёми Аллоҳи мутаъолро, ки маъмури таблиғи он барои умматҳояш буданд, ба онҳо расонидаанд, «ва Паёмбар бар шумо гувоҳ бошад», яъне: Паёмбари хотам (с) барои шумо гувоҳӣ диҳад, ки паёми Илоҳиро ба шумо иблоғ кардааст.

Дар ҳадиси шариф аст, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«يَجِيءُ نُوحٌ وَأُمَّتُهُ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: هَلْ بَلَّغْتَ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ أَيْ رَبِّ، فَيَقُولُ لِأُمَّتِهِ: هَلْ بَلَّغَكُمْ؟ فَيَقُولُونَ: لاَ مَا جَاءَنَا مِنْ نَبِيٍّ، فَيَقُولُ لِنُوحٍ: مَنْ يَشْهَدُ لَكَ؟ فَيَقُولُ: مُحَمَّدٌ- صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآله وسَلَّمَ- وَأُمَّتُهُ» صحيح بخاري

«Нӯҳ (а) дар рӯзи қиёмат фаро хонда мешавад, пас ба вай гуфта мешавад: оё паёми Илоҳиро иблоғ кардаи? мегӯяд: оре! он гоҳ қавмаш фаро хонда мешавад ва ба онон гуфта мешавад: оё Нӯҳ паёми ҳақро ба шумо расонд? мегӯянд: назди мо ҳеҷ Паёмбаре наомадааст! Он гоҳ ба Нӯҳ гуфта мешавад: Ки барои ту гувоҳӣ медиҳад? мегӯяд: Муҳаммад (с) ва умматаш».

Ҳамчунин дар ҳадиси шариф омадааст, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«أَنَا وَأَمْتَى يَوْم الْقِيَامَة عَلَى كَوْم مُشْرِفِينَ عَلَى الْخَلَائِق مَا مِنْ النَّاس أَحَد إِلَّا وَدَّ أَنَّهُ مِنَّا وَمَا مِنْ نَبِيّ كَذَّبَهُ قَوْمه إِلَّا وَنَحْنُ نَشْهَد أَنَّهُ قَدْ بَلَّغَ رِسَالَة رَبّه عَزَّ وَجَلَّ" (مَرْدَوَيْهِ وَابْن أَبِي حَاتِم).

"Ман ва умматам рӯзи қиёмат бар тепае мушарраф ба халоиқ қарор дорем. Ҳеҷ як аз мардум нест, магар ин, ки орзӯ мекунад, ки кош ӯ ҳам аз ҷумлаи мо буд ва ҳеҷ Паёмбаре нест, ки қавмаш ӯро такзиб карда бошанд, магар ин, ки мо гувоҳӣ медиҳем, ки ӯ паёми Парвардигори хешро ба онон расонидааст".

Бародарону хоҳарони гиромӣ! Эътидол ва миёнаравӣ дар биниш ва манишу равиш, дармони тамоми дардҳо ва ҳалли тамоми нобасомониҳои ношӣ, аз парокандагӣ ва ақибмондагии илмию иқтисодӣ ва сиёсию иҷтимоъӣ аст.

Барои рӯёрӯи бо раванди рӯ ба рушди рӯйкардҳои нораво, каҷандешиҳои касалкунанда ва бардоштҳои хонмонбарандоз, ба мо лозим аст, ки манҳаҷи миёнаравӣ ва мафоҳим ва мабонии эътидолро, тавзеҳ диҳем ва барои таблиғ ва тақвияташ, аз тамоми трибунҳо ва расонаҳо истифода намоем.

Мавзӯъи бисёр ҳассос ва ҳаётист ва фикр мекунам, ки яке аз муҳимтарин авлавиятҳо ва масъулиятҳои олимон ва андешмандону мубаллиғон ва тамоми касоне, ки худро ҳомили паёми Паёмбари гиромӣ (с) мешуморанд, инаст ки барои ғуборрӯбӣ аз ойини эътидол ва чеҳраи Қуръон ва Суннати сареҳи Паёмбар (с), аз тамоми тавони хеш, баҳра бигиранд.

Асосан "эътидол ва васатият", чист? Вижагиҳо, меҳварҳо ва зобитаҳое, ки поя ва асоси васатият ва эътидоланд, чист?

Мо барои асли муҳим ва ҳассоси васатият дар Ислом бист вижагиро дар назар гирифта ва хидмати шумо азизон баён мекунем.

Вижагиҳои мабонии кулли эътидол ва миёнаравӣ:

1. Шинохти ҳамаҷонибаи Ислом, бо авсоф ва вижагиҳо, ки дарбаргирандаи:

"Ақоид, ҷаҳонбинӣ, аҳком ва қонунгузорӣ, илму амал, ибодоту муъомилот, арзишҳои ахлоқӣ ва тавонмандиҳои башарӣ, фарҳанг ва фирҳихтагӣ, даъват ва давлат, дину дунё ва тамаддуну уммат", мебошад.

2. Имон ба марҷеъият ва меҳварияти Қуръони карим (ваҳйи Илоҳӣ) ва Суннати набавӣ дар ҷиҳати қонунгузорӣ.
3. Тавҷеҳгирӣ ва сомондиҳии зиндагӣ, ҳамвора бо зарурати шинохти (нусуси ҷузъии) Қуръон ва Суннат, дар партави "аҳдоф ва мақосиди кулли" и Ислом ва шариъати Исломӣ, ҳамчунин нодуруст шумурдани бениёзии он ду аз якдигар, яъне адами иктифо ба куллиёт ва канор ниҳодани ҷуъзъиёт ва ё басанда намудан ба фуруъ ва канор гузоштани усул.
4. Зарурати шинохти рӯҳу моҳияти боварҳо ва арзишҳо, қабл аз таваҷҷӯҳ ба шаклу зоҳири онҳо ва авлавият додан ба "аъмоли қулуб ва дарун" бар "аъмоли аъзо ва берун".
5. Шинохти фазилати ақл дар фаҳми дин ва зиндагӣ ва қабул накардани андешаи таъоруз миёни "нақли саҳеҳ ва ақли сареҳ" ё рӯ дар рӯи миёни ваҳйи Илоҳӣ ва ақли инсонӣ, зеро онҳо, ду нури такмилкунандаи якдигаранд ва ҳар як аз хурмат ва ҳудуди хосе бархурдоранд. Созгорӣ ва ҳамовойи миёни "моддият ва маънавият, дунё ва охират, раббоният ва инсоният ва ҳаққи офаридагор ва ҳаққи офарида ва байни навоварии илмӣ ва моддӣ ва арзишҳои волои маънавӣ.
6. Гуфтугӯи далеронаи аҳли имон –бо баҳрагирӣ аз беҳтарин роҳкорҳо- бо мухолифон ва дигарандешон, аъам аз мухолифони эътиқодӣ, мазҳабӣ ва ё мухолифони сиёсӣ. (ба истиснои ононе, ки аз дари ситам ва таҷовузгарӣ, ворид мешаванд).

7. Таъкид бар рӯи ниҳодина кардани усул ва арзишҳои инсонии иҷтимоъӣ ва амалӣ намудани онҳо, монанди: адолату додгарӣ ва эҳсону (накӯкорӣ, хайрхоҳӣ ва амалкарди дуруст) шуро ва интихобу ҳифзи ҳуқуқ ва кароmати инсон ва ғайра.
8. Осонгири дар арсаи "мабонӣ ва мақосид" ва инъитофпазирӣ дар майдони "абзорҳо ва роҳкорҳо". Ба иборати дигар, муҳофизат аз "усул ва куллиёт" ва нармишу инъитоф дар арсаи "фурӯъ ва ҷузъиёт".
9. Осонгирӣ дар масъалаи "фатво" ва башорату утуфат дар фазои "даъват" ва агар ташаддуд ва сахтгирӣ зарурат пайдо кунад, ба ҳифзи "усул" басанда гардад ва ба ҳудуди "фурӯъ" гом наниҳад.
10. Эҷоди созгорӣ ва ҳамоҳангӣ миёни "завобити шаръиат ва мутағайироту таҳаввулоти замон" ва дар назар гирифтани таҳавввулоти зиндагӣ, ҷуғрофӣ ва аҳволи иҷтимоъӣ дар дигаргунии "фатво ва таблиғ ва таълиму тарбият".
11. Оштӣ додан миёни воло ё дилбастагӣ ва вобастагӣ ба аҳли имон ва тасомуҳу осонгирӣ бо мухолифон ва дигарандешон.
12. Зарурати эҳтимом ба асли "ҷиҳод ва муқовамат" ва фароҳам намудани имконоти лозим дар ҷиҳати рӯёрӯи бо зургӯён ва мутаҷовизон ва сулҳу созиш бо сулҳталабон ва мусолиматҷӯён.
13. Талоши тадриҷии хирадмандона дар арсаҳои даъвату таблиғ ва фатвову таълим ва ислоҳ, зеро кори тадриҷӣ ҳамон гуна, ки қонуни табиъист, ҳукми шаръӣ низ ҳаст.
14. Таъовун ва ҳамкорӣ миёни гароишҳо ва ҷамоъатҳои мусалмон бар пояи умури мавриди иттифоқ ва тасомуҳ ва гуфтугӯ дар иртибот бо умури ихтилофӣ, талош ва таъовун дар ростойи созандагӣ ва болидагӣ ва рӯйгардонӣ аз парокандагӣ ва вайронгарӣ.
15. Рафтор ва таъомули Исломӣ ва додгарона бо занон ва муроъоти ҳуқуқи онон тибқи Қуръон ва Суннат, озод намудани онҳо аз қайду бандҳои ҷоҳилият ва умуре, ки ҳеҷгуна иртиботе бо таълимоти таъолимбахши Ислом надоранд ва дар бисёре аз мавридҳо тамоман бо онҳо дар таззоданд.
16. Эътироф ва муроъоти ҳуқуқи ақалиятҳои динӣ ва мазҳабӣ бар асоси мавозини Исломи ва таъомул бо онҳо бар асоси хайрхоҳӣ некрафторӣ ва бародарии инсонӣ.
17. Зарурати талош дар ҷиҳати бозсозии динӣ аз дарун ва эҳёи фаризаи "иҷтиҳод" ва таҷдид дар ҳудуд ва чаҳорчуби он –яъне дар ҳавзаи "занниёт на қатъиёт"- аъам аз ин, ки он иҷтиҳод ихтиёрӣ ё иншойи (куллӣ ва ё ҷузъӣ) бошад". Албатта аз ҷониби ҷиҳоте, ки аҳлият ва шароиташро дошта бошанд.

18. Талоши ҷиддӣ дар ҷиҳати тадвини "фиқҳи Қуръонӣ ва Набавии ҷадид, фиқҳи суннатҳои ҳоким бар низоми ҳастӣ, фиқҳи мақосиди шариъат, фиқҳи ояндагӣ ва барномарезӣ, фиқҳи мувозанаҳо ва санҷиш байни падидаҳо, фиқҳи авлавиёт миёни умур, фиқҳи тамаддун ва пешрафт, фиқҳи ихтилофи машрӯъ ва тафриқаи мазмум ва фиқҳи воқеъиятҳои мавҷуд".
19. Баҳрагирии баҳина аз бартарин роҳкорҳои арзишии мавҷуд дар: таҷрибаҳои илмӣ, мероси таърихӣ ва фарҳангу тамаддуни исломӣ, монанди: қонун ва зобитаи меҳварии фақиҳон, усулгароии усулиён, хирадгароии ҳакимон, ривояти мустанади муҳаддисон ва зарофат ва зебоишиносии шоъирон ва адибон.
20. Инсиҷом ва ҳамоҳангӣ миёни илҳом аз гузашта ва ҳамовойи ва рӯйоварӣ ба ҳол ва оянда.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ لِلهِ رَبِّ العَالمِينْ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلىَ نَبِينّا مُحَمّدٍ ، وَعَلى آلِهِ وَأصْحَابهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إلِىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعد

Иддае аз ёрони Расули Аллоҳ (с) ҷамъ шуданд ва аз рафтору аъмоли Расули Аллоҳ (с) дар хона ва дур аз чашми мардум аз ҳамсарони Паёмбари Аллоҳ (с) суол карданад, пас ин аъмоле, ки Паёмбар (с) дар хона ва дур аз чашми дигарон анҷом медоданд, дар назари онҳо кам ва ночиз омад, гуфтанд: ҳамоно Аллоҳи мутаъол, гуноҳони гузашта ваояндаи Паёмбар (с) бахшидааст, вале мо ба аъмоле беш аз инҳо эҳтиёҷ дорем, то ин, ки Аллоҳи Азза ва Ҷалла гуноҳони моро мавриди бахшиш қарор диҳад, пас яке аз онҳо ба худ аҳд кард, ки рӯза бигирад ва ҳаргиз ифтор накунад, ва дуввумӣ бо худ аҳд кард, ки тамоми шабро ба намозу ибодат, мегузаронад ва ҳар гиз намехобад ва истироҳат намекунад, ва саввумӣ бо худ аҳд кард, ки ҳар гиз издивоҷ накунад, сипас ин хабар ба Расули Аллоҳ (с) расид, Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«أَنْتُمُ الَّذِينَ قُلْتُمْ كَذَا وَكَذَا، أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتْقَاكُمْ لَهُ، لَكِنِّي أَصُومُ وَأُفْطِرُ، وَأُصَلِّي وَأَرْقُدُ، وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي» (بخاري).

«Оё шумо будед, ки чунин ҳарфҳоро мезадед, аммо ман ба Аллоҳ савганд, ки аз шумо карда аз Худо зиёдтар метарсам ва аз шумо ботақвотар ҳастам, локин рӯза мегирам ва ифтор мекунам ва ҷузъи аз шабро ба ибодат мегузаронам ва ҷузъи дигарро ба истироҳат мепардозам ва издивоҷ мекунам, пас ҳар кас аз суннату равиши ман рӯй мегардонад, аз ман нест». (Бухорӣ).

Ва Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُونُواْ قَوَّٰمِينَ لِلَّهِ شُهَدَآءَ بِٱلۡقِسۡطِۖ وَلَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شَنَـَٔانُ قَوۡمٍ عَلَىٰٓ أَلَّا تَعۡدِلُواْۚ ٱعۡدِلُواْ هُوَ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ٨﴾ [المائدة:٨]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Ба дод бархезед барои Аллоҳ», яъне: ба барпо доштани ҳаққи Аллоҳ мутаъаҳҳид бошед ва бар он барпо хезед, ба манзури касби ризо ва таъзими амри вай ва ба ангезаи тамаъ дар савоб ва бим аз иқоби вай, на барои ризои мардум ва касби номи нек дар миёни онон. Таъбири (қаввомин) ба сиғаи муболиға, муфид онаст, ки мӯминон маъмӯранд то ба беҳтарин шакл ба барпо доштани ҳаққи Илоҳӣ, ба по хезанд, «гувоҳидиҳангон ба қист бошед», на ситам. Қист адл аст. «Ва душмании қавм шуморо бар тарки адолат вонадорад». Дар ҳаққи онон то гувоҳиеро, ки ба нафъи онон аст, пинҳон кунед, «Адолат кунед, ки он», яъне адолат, ба тақво наздиктар аст, ҳамон тақвое, ки на як бор, балки ҳамеша ба он маъмур шудаед. Ё адолат кунед, ки адолат ба парҳез намуданатон аз оташи дӯзах наздиктар аст ва аз Аллоҳ битарсед, дар авомир ва навоҳии вай, ки Аллоҳ ба он чӣ мекунед, огоҳ аст. Ин ҷумла ҳам ваъд ва ваъид аст. Риъояти мусовот байни фарзандон ва адами табъиз миёни онҳо низ, аз адолат мебошад.

«Ва дар он чӣ Аллоҳ ба ту додааст» аз тавонгарӣ ва сарват, сарои охиратро биҷӯй, лизо амволро дар он чӣ ки Аллоҳ меписандад, инфоқ кун, на дар таҷовуз ва гарданкашӣ ва ситам, ва дар айни ҳол «баҳраатро аз дунё фаромӯш накун», яъне: дар баҳрабардорӣ аз ҳалол ва такопу дар ҷиҳати касби он, монанди хӯрдану ошомидан ва пӯшидану маскан ва издивоҷ низ талоши мутаносиби онро ба харҷ деҳ, зеро ҳамонгуна, ки Парвардигоратро бар ту ҳаққест, нафсатро низ бар ту ҳаққест, пас ҳаққи ҳар соҳиби ҳақро ба ӯ бидеҳ.

Дар тартибул-омолӣ аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки мефармояд:

«اعْمَلْ لِلدُّنْيَا، كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا، وَاعْمَلْ لِآخِرَتِكَ، كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا».

"Барои дунёи худ чунон амал кун, ки гӯё ба таври ҳамеша зинда ҳастӣ ва барои охиратат чунон кор кун, ки гӯё фардо мемирӣ". "Ва некӣ кун", бо бандагони Аллоҳ, "ҳамчуноне, ки Аллоҳ бар ту некӣ кардааст", бо он чӣ ки аз неъматҳои дунё ба ту арзонӣ доштааст, "ва дар замин фасод макунед", яъне: дар он ба маъосияти Аллоҳ амал накун, "ки Аллоҳ фасодпешагон" дар рӯи замин (ро дӯст намедорад", балки ононро душман медорад ва ин суннат ва одати вай аст.

Ҳамаи инҳо бар он далолат дорад, ки ҷоиз нест, ки дар дин дучори ғулӯ ва зиёдарав шавем, чӣ дар даъват кардани дигарон ба сӯи Аллоҳ ва чӣ дар мавриди Аъмол ва рафторҳое, ки мутаъаллиқ ба хоси мост, балки бояд миёнарав, муътадил ва мустақим бошем, ҳамонгуна, ки Аллоҳ ва Расулаш моро ба он тавсия кардаанд.

Аллоҳи Азза ва Ҷалла дар сураи муборакаи Инъом, ояти 153 фармудааст:

﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسۡتَقِيمٗا فَٱتَّبِعُوهُۖ وَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمۡ عَن سَبِيلِهِۦۚ ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٥٣﴾ [الأنعام:١٥٣]

"Ва бидонед, инаст роҳи (рости) ман, пас оз он пайравӣ кунед ва аз роҳҳои дигар, ки шуморо аз роҳи ӯ пароканда месозад, пайравӣ макунед, инҳост, ки Аллоҳ шуморо ба он супориш кардааст, бошад, ки ба тақво гароед".

Ва Расули Акрам (с) ба Асҳобаш фармуданд:

«لَا تُطْرُونِي كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ » (ابن حبان).

"Дар тамҷид ва сутудан аз ман зиёдаравӣ накунед, ҳамон гуна, ки Насоро дар сутудани Исо писари Марям, ғулӯ ва зиёдаравӣ карданд". (Ибни Ҳиббон).

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

45- Намунае аз неъматҳои биҳишт

Аҳдофи хутба

1- Ташвиқи мардум ба сӯи ҷаннат ва бархазар доштани онҳо, аз оташи дӯзах.
2- Ташвиқ бар адои корҳои шоиста.
3- Баёни мувосафоти аҳли биҳишт.
4- Баёни мувосафоти дӯзахиён.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي أَعْد لِعِبَادِه الصَّالِحِينَ مَا لا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾﴾ [السجدة:١٧]

و الصلاة والسلام علي خير خلقه المحسن الذي دلنا علي الهداية والجنان وعلي آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان الفائزون بالخيرات والنعيم الحسان. وبعد:

Бародарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар Каломи Маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Чунон, ки ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред, магар дар ҳоле, ки мусалмон бошед».

Пас худам ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи мутаъол, даъват мекунам.

Сипос Парвардигореро, ки биҳишту дӯзахро биёфарид ва барои ҳар кадом, ёру ёваронеро низ халқ намуд, биҳиштро хонаи дӯстон ва дӯзахро хонаи душманони худ, қарор дод.

Дуруду салом, бар хотами Паёмбарон ва беҳтарини махлуқоташ, ки ба унвони даъватгар ба сӯи биҳишт ва ташвиқкунанда ба неъматҳои он ва бимдиҳанда аз азоби дӯзах, омадааст.

Дуруду салом бар аҳл ва ёрони Паёмбар (с) ва пайравонашон, ки барои хидмат ва густариши Ислом абзори лозимро тадорук дида ва камари ҳиммат бастанд, шабҳоро бо намозу истиғфор сипарӣ намуданд ва бо Парвардигори худ ба муноҷот пардохтанд, Қуръонро ба тартил тиловат карда ва бо таҳаммули ташнагӣ ва гуруснагӣ, рӯзҳоро рӯза мегирифтанд, то бадин тартиб худро ба Парвардигори худ наздик кунанд, чун медонистанд, ки муъомала ҷиддӣ аст ва раҳойи аз дӯзах бидуни омодагии комил ва бастани камари ҳиммат, муяссар ва мақдур нест.

Бародарони имонӣ! Мо бандагони ночизи Аллоҳ, имон ва яқин дорем, ки биҳишту дӯзах, ҳаққаст ва инки ҳар ду вуҷуд доранд ва ҳаргиз нобуд нахоҳанд шуд ва аз байн нахоҳанд рафт, ҳамчуноне, ки

неъматҳои биҳишт низ ҷовидонист.

Муваҳҳидон ва яктопарастон (ки ба далоиле муваққатан вориди дӯзах мешаванд) ба ҳар ҳол рӯзе бо шафоъати шафоъаткунандагон ва раҳмати арҳамуроҳимин, аз дӯзах наҷот хоҳанд ёфт.

Биҳишт сарои иззат ва саъодатест, ки Аллоҳи мутаъол барои парҳезгорон дар рӯзи вопасин омода кардааст. Дар он ҷӯйҳо ва наҳрҳои ҷорӣ, қасрҳои баланд ва ҳамсарони зебо, муҳайё аст ва дар он ҷо ҳама гуна неъматҳое, ки нафси инсон майл ба онҳо дошта бошад ва чашм аз дидани он лаззат мебарад, неъматҳое, ки қабл аз он ҳеҷ чашме онро надида ва ҳеҷ гӯше онро нашунида ва дар дили ҳеҷ инсоне хутур накардааст.

Чунон, ки дар ҳадиси қудсӣ омада, ҳазрати Абӯҳурайра (р) мефармояд: Набии Акрам (с) фармуданд: «Аллоҳи мутаъол мефармояд:

«أَعْدَدْتُ لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ، ذُخْرًا بَلْهَ مَا أُطْلِعْتُمْ عَلَيْهِ» ثمَّ قرَأَ﴿ فَلَا تَعۡلَمُ نَفۡسٞ مَّآ أُخۡفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعۡيُنٖ جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ١٧ ﴾ [السجدة:١٧]

«Барои бандагони накӯкорам, неъматҳое фароҳам ва захира кардаам, ки ҳеҷ чашме онро надида ва ҳеҷ гӯше онҳоро нашунида ва ба қалби ҳеҷ инсоне, хутур накарда ва ин неъматҳо ғайр аз он неъматҳоест, ки шумо аз онҳо иттилоъ доред, сипас ин оятро тиловат фармуданд:

﴿ فَلَا تَعۡلَمُ نَفۡسٞ مَّآ أُخۡفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعۡيُنٖ جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ١٧ ﴾ [السجدة:١٧].

«Ҳеҷ кас намедонад, дар баробари корҳои неке, ки анҷом медиҳад, чӣ неъматҳои масаратбахше барояш нуҳуфтааст».

На поён дораду на фано, биҳиште, ки неъматҳои он ҷовидонист ва биҳиштиён низ дар он ҷовидон хоҳанд буд. Беинтиҳо ва беинқитоъ, як ваҷаби он аз тамоми дунё ва лаззатҳои дунё беҳтараст, бӯйи хуши ӯ фосилаи чиҳил сол ба машом мерасад. Бузургтарин неъмати он дидори Парвардигори меҳрубон аст, ки ба ақидаи мо Аҳли суннат, мӯминон Парвардигорашонро ба чашми сар ба таври аёну ошкор бубинанд ва лаззат бибаранд.

﴿ وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٖ نَّاضِرَةٌ ٢٢ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٞ ٢٣ ﴾ [القيامة: ٢٢-٢٣]

«Чеҳраҳо дар он рӯз шодоб хоҳанд буд, ки ба сӯи Парвардигорашон назора хоҳанд кард».

عن جرير -رضي الله عنه- قال: « كُنَّا عِنْدَ النَّبِي فَنظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةً، فَقَالَ: «إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هَذَا الْقَمَرَ، لا تُضَامُّونَ فِي رُؤْيَتِهِ، فَإِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لا تُغْلَبُوا عَلَى صَلاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا». ثمَّ قَرَأَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ». (بخارى:٥٥٤)

Ҷарир (р) мефармояд: Шабе хидмати Набии Акрам (с) будем. Эшон ба сӯи мо назар карданд ва фармуданд: «Ҳамонтавр, ки ин моҳро мебинед, Парвардигоратонро хоҳед дид. Дар ин маврид ҳеҷ

музоҳимате барои шумо вуҷуд нахоҳад дошт. (агар мехоҳед дидори Аллоҳи мутаъол насиби шумо шавад), саъй кунед бар намозҳои субҳ ва аср мувозибат намоед ва ҳатман ин корро анҷом диҳед», сипас ин оятро тиловат фармуд: (Аллоҳи мутаъолро аз тулӯъ то қабл аз ғуруби офтоб, ба покӣ ёд кунед)».

Дар муқобил, кофирон ва носипосон, ки дар дунё аз авомири Аллоҳи мутаъол, сарпечӣ мекунанд, аз неъмати дидори Парвардигор маҳрум хоҳанд шуд.

﴿كَلَّآ إِنَّهُمۡ عَن رَّبِّهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّمَحۡجُوبُونَ ١٥﴾ [المطفّفين:١٥]

«Ҳаргиз чунин нест (ки онҳо мепиндоранд), бегумон онҳо дар он рӯз аз (дидори) Парвардигорашон яқинан маҳҷуб ва маҳруманд».

Кофирон аз дидори Парвардигорашон маҳрум ва бенасибанд, касе ки дидори Парвардигорро тавассути мӯминон инкор мекунад, бе тардид ононро дар ин маҳрумии бузург дар канори кофирон қарор медиҳад.

Биҳишт сад дараҷа дорад, ки фосилаи ҳар дараҷа то дараҷаи дигар, ҳамонанди фосилаи байни замину осмон аст. Болотарин дараҷаи биҳишт, ҷаннатулфирдавс, ё фирдавси аъло аст, ки сақфи он арши Раҳмон аст.

Биҳишт ҳашт дарвоза дорад, ки паҳноии ҳар дарвоза монанди паҳноии Макка то ҳиҷр аст, рӯзе хоҳад омад, ки ба василаи аҳли имон пур (ва балки пуриздиҳом) шавад. Камтарин касе, ки аз биҳишт саҳм мебарад, саҳми он монанди даҳ баробари ин дунёст.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿أُعِدَّتۡ لِلۡمُتَّقِينَ ١٣٣﴾ [آل عمران:١٣٣]

«Омода шудааст, барои парҳезгорон».

Ҳамчунин Аллоҳи мутаъол дар ҷовидонагии биҳишт мефармояд:

﴿جَزَآؤُهُمۡ عِندَ رَبِّهِمۡ جَنَّٰتُ عَدۡنٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُۚ ذَٰلِكَ لِمَنۡ خَشِيَ رَبَّهُۥ ٨﴾ [البيّنة:٨]

«Подошашон дар назди Парвардигорашон боғҳои ҷовидонаест, ки аз фирдавси он ҷӯйборҳо равон аст, ки дар он барои ҳамеша ҷовидон хоҳанд буд.

Дӯзах сарои азобу бадбахтист, ки Аллоҳи мутаъол онро барои кофирон ва нофармонон омода кардааст. Дар он бадтарин ва шадидтарин анвоъи азобҳо ва уқубатҳо аст. Нигаҳбонони он фариштагони сахтгир ва дуруштхӯянд ва кофирон ҳамеша дар он хоҳанд монд. Ғизояшон заққум ва нӯшидании эшон, ҳамим ё оби ҷӯш аст. Оташи дунё як ҳафтодуми оташи ҷаҳаннам аст, яъне оташи дӯзах шасту нӯҳ баробар сӯзонтар аз оташи дунё аст. Оташи дӯзах хастагӣ

надорад, ҳар чӣ дар ӯ андохта шавад, боз ҳам мегӯяд: (هل من مزيد), боз ҳам ҳаст ва дӯзах ҳафт дарвоза дорад, ки ҳар дарвозаи он бахши мушаххасе дорад.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿أُعِدَّتۡ لِلۡكَٰفِرِينَ ١٣١﴾ [آل عمران: ١٣١]

«Омода шудааст барои кофирон».

Ҳамчунин Аллоҳи мутаъол аз ҷовидонагии дӯзах ва дӯзахиён мефармояд:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمۡ سَعِيرًا ٦٤ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۖ لَّا يَجِدُونَ وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا ٦٥﴾ [الأحزاب: ٦٤-٦٥]

«Бешак, Аллоҳ кофиронро лаънат кардааст ва бароешон оташи фурӯзон, фароҳам сохтааст, ки ҳамвора дар онҷо ҷовидонанд ва ҳеҷ валӣ ва носире нахоҳанд ёфт».

Оре бародарони мӯмин! Ба ҳамин далел, ки биҳишт ва неъматҳои он ҷовидона ва поённопазир аст, Аллоҳи мутаъол моро ташвиқ мефармояд, ки ба сӯи биҳишт бишитобем:

﴿وَسَارِعُوٓاْ إِلَىٰ مَغۡفِرَةٖ مِّن رَّبِّكُمۡ وَجَنَّةٍ عَرۡضُهَا ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ أُعِدَّتۡ لِلۡمُتَّقِينَ ١٣٣﴾ [آل عمران: ١٣٣]

«Бишитобед ба сӯи омӯрзиши Парвардигоратон ва биҳиште, ки паҳнои он (ба қадри) осмонҳо ва замин аст (ва) барои парҳезгорон омода шудааст».

Ва ба ҳамин далел, ки дӯзах ва азоби он ҳамешагӣ ва дарднок аст, Аллоҳи мутаъол ва меҳрубон аз мо мехоҳад, ки аз он ҳазар кунем:

﴿فَإِن لَّمۡ تَفۡعَلُواْ وَلَن تَفۡعَلُواْ فَٱتَّقُواْ ٱلنَّارَ ٱلَّتِي وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُۖ أُعِدَّتۡ لِلۡكَٰفِرِينَ ٢٤﴾ [البقرة: ٢٤]

«Пас агар чунин накардед –ва ҳаргиз натавонед кард- аз оташе битарсед, ки ҳезуми он, мардум ва сангҳост ва барои кофирон омода шудааст».

Ҳушдори дигарро мулоҳиза кунед, ки Аллоҳи ягона ва якто, чигуна моро мефаҳмонад, ки аз гумроҳӣ боз оем:

﴿وَذَرِ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ لَعِبٗا وَلَهۡوٗا وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَاۚ وَذَكِّرۡ بِهِۦٓ أَن تُبۡسَلَ نَفۡسُۢ بِمَا كَسَبَتۡ لَيۡسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيّٞ وَلَا شَفِيعٞ وَإِن تَعۡدِلۡ كُلَّ عَدۡلٖ لَّا يُؤۡخَذۡ مِنۡهَآۗ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أُبۡسِلُواْ بِمَا كَسَبُواْۖ لَهُمۡ شَرَابٞ مِّنۡ حَمِيمٖ وَعَذَابٌ أَلِيمُۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡفُرُونَ ٧٠﴾ [الأنعام: ٧٠]

«Ва касонеро, ки ойини худро ба бозича ва саргармӣ гирифтанд ва зиндагии дунё онҳоро фиреб додааст, раҳо кун ва бо ин (Қуръон) пандашон бидеҳ, то мабодо касе ба (кайфари) он чӣ кардааст, (аз кирдори бад ва гуноҳ) гирифтор (ва ҳалок шавад) (ва дар қиёмат) ҷуз Аллоҳ на ёваре доранд ва на шафоъаткунандае ва (чунин афрод) ҳар фидяеро ба ҷои худ бидиҳанд, аз ӯ пазируфта нахоҳад шуд. Онҳо касоне ҳастанд, ки ба (кайфари) он чӣ кардаанд, гирифтор шудаанд.

нӯшиданӣ аз оби ҷӯш барои онҳост ва азоби дардноке, ба хотири ин, ки куфр меварзанд».

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ وَٱلۡمُشۡرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ شَرُّ ٱلۡبَرِيَّةِ ٦﴾ [البيّنة:٦]

«Бегумон касоне, ки кофир шуданд аз аҳли китоб ва мушрикин, дар оташи ҷаҳаннаманд, ки дар он ҷовидона хоҳанд монд. Онон бадтарин офаридагон ҳастанд».

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم، أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين والحمد لله رب العالمين.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه، كما يحب ربنا ويرضى، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

Бародарони мусалмон ва дӯстдорони биҳишт ва неъматҳои ҷовидонаи он! Чуноне, ки медонед Аллоҳи мутаъол ва маъбуди ягона ва маннон бо лутфу карами худ аз рӯзи аввал, зигдагии биҳишти ҷовидонаро ба мо фурӯхта аст ва дар ивази он ҷону молеро, ки бо ҳам аз лутфу карами худи ӯ таъолост, ба унвони қимати биҳишт аз мо харидааст, пас мо аҳли имон бо Аллоҳи мутаъол муъомила кардаем ва санади ин муъомила, ҳам Каломи маҷидаш ба сабт расидааст, мехоҳед ин санадро бо ҳам бихонем,

﴿۞إِنَّ ٱللَّهَ ٱشۡتَرَىٰ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ أَنفُسَهُمۡ وَأَمۡوَٰلَهُم بِأَنَّ لَهُمُ ٱلۡجَنَّةَۚ يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَيَقۡتُلُونَ وَيُقۡتَلُونَۖ وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقّٗا فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ وَٱلۡقُرۡءَانِۚ وَمَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ مِنَ ٱللَّهِۚ فَٱسۡتَبۡشِرُواْ بِبَيۡعِكُمُ ٱلَّذِي بَايَعۡتُم بِهِۦۚ وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ١١١﴾ [التوبة:١١١]

«Бегумон Аллоҳ аз мӯминон ҷонҳо ва молҳояшонро харидааст, ба (баҳои) ин, ки биҳишт барои онҳо бошад, (бадин сурат, ки) дар роҳи Аллоҳ ҷанг мекунанд, пас мекушанд ва кушта мешаванд, (ин) ваъдаи ҳаққест бар ӯ (ки) дар Таврোту Инҷил ва Қуръон (омадааст) ва чӣ касе аз Аллоҳ ба ваъдааш вафодортар аст?! пас шод бошед ба додугирифте, ки шумо бо ӯ кардаед ва ин ҳамон комёбии бузург аст».

Пас тибқи ин санад, мо аз худ ва ҷони худ ҳеҷ ихтиёре надорем, бояд ҳамаро мутобиқи дастӯри Аллоҳи мутаъол ба кор барем, ба ҳамин далел Аллоҳи мутаъол аз аҳли имон ба мо намуна нишон дод, ки хосторони биҳишт, ки мӯминони ҳақиқӣ ҳастанд, ин гуна зиндагӣ мекунанд, ки аз ишқ ва алоқаи биҳишт, хобашон намебарад:

﴿تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمۡ عَنِ ٱلۡمَضَاجِعِ يَدۡعُونَ رَبَّهُمۡ خَوۡفٗا وَطَمَعٗا وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ ١٦﴾ [السجدة:١٦]

«Паҳлӯҳояшон аз бистарҳо (дар дили шаб) дур мешавад, Парвардигорашонро бо бим ва умед мехонанд ва аз он чӣ ба онҳо рӯзӣ додаем, инфоқ мекунанд».

﴿فَلَا تَعۡلَمُ نَفۡسٞ مَّآ أُخۡفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعۡيُنٖ جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ١٧﴾ [السجدة:١٧]

«Пас ҳеҷ кас намедонад чӣ подошҳои (бузурге), ки мояи равшании

чашмҳост, барои онҳо нуҳуфтааст, ба (поси) он чӣ ки (дар дунё) анҷом .«медоданд
Ҳазрати Абӯҳурайра (р) мефармояд: Рӯзе назди Расули Акрам (с) :нишаста будем, ки фармуданд
«بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ، فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرٍ، فَقُلْتُ: لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ؟ فَقَالُوا: لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ. فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا». فبكى عُمَرُ وَقَالَ: أَعَلَيْكَ أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟». (بخارى:٣٢٤٢)
Хоб дидам, ки дар биҳишт ҳастам. Дар он ҷо чашмам ба зане афтод,» ки канори қасре, вузӯ мегирифт, пурсидам: Ин қаср моли кист? Гуфтанд: Азони Умар бин Хаттоб аст. Ба ёди ғайрати Умар афтодам, пас пушт гардондам ва рафтам», Умар бо шунидани ин суханон ба гиря афтод ва гуфт: Эй Расули Аллоҳ! Оё дар мавриди шумо ҳам ба .(ғайрат меоям?!». (Бухорӣ 3242
Ҳамчунин аз Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Расули Акрам (с) :фармуданд
«أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَلِجُ الْجَنَّةَ صُورَتُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ لا يَبْصُقُونَ فِيهَا وَلا يَمْتَخِطُونَ وَلا يَتَغَوَّطُونَ، آنِيَتُهُمْ فِيهَا الذَّهَبُ، أَمْشَاطُهُمْ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَمَجَامِرُهُمُ الأَلُوَّةُ، وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ، وَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ يُرَى مُخُّ سُوقِهِمَا مِنْ وَرَاءِ اللَّحْمِ مِنَ الْحُسْنِ، لا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلا تَبَاغُضَ، قُلُوبُهُمْ قَلْبٌ وَاحِدٌ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا». (صحيح بخارى: ٣٢٤٥)
Аввалин гурӯҳе, ки вориди биҳишт мешаванд, чеҳраҳояшон монанди" моҳи шаби чаҳордаҳ аст. Дар он ҷо оби даҳон ва бинӣ намеандозанд ва идрор (пешоб) ва мадфуъӣ (пасоб) низ вуҷуд надорад. Зарфашон аз тилло, шонаҳои муйҳояшон аз тилло ва нуқра ва оташдонҳояшон аз увд сохта шудааст. Арақҳояшон мушк аст. Ҳар як аз онон ду ҳамсар дорад, ки аз шиддати зебойи мағзи соқҳояшон аз пушти гушт, дида мешавад. Онон ҳамчунин ихтилоф ва буғзу кинае ба якдигар надоранд. Қалбҳояшон қалби воҳид аст ва субҳу шом Аллоҳро тасбеҳ мегӯянд".
((Саҳеҳи Бухорӣ 3245
﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]
اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد. اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد». اللهم صل على محمد وأزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد».

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات الأحياء منهم والأموات، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

46- Иртиботи қалбӣ бо Аллоҳи мутаъол

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:-٧٠-٧١]

أما بعد:

Расули Акрам (с) колбаде аз хубӣ ва сифоти воло ва дар ҳақиқат Қуръони зинда буданд, ки бо ду пой рӯи замини хокӣ байни инсонҳо қадам мезаданд ва касеро тавони шумурдани сифоти хуби эшон, нест. Расули Акрам (с) таҷассуми хубиҳо ва зебоиҳо буданд ва ҳар ҳаракаташон, шоёни мадҳу сано.

Аз ин дарёи бесоҳил, хубиҳое чун дурр ва марворид берун мекашем.

1. Ахлоқи писандида ва некуи он ҳазрат (с) ва сифоти камолаш, аз чунон мақоми волое бархурдор буд, ки Парвардигори оламиён дар васфаш чунин фармуданд:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٖ ٤﴾ [القلم:٤]

"Бешак ту, дорои хуй ва сифоти писандида ва афъоли ҳамида ҳастӣ".

Албатта ҳеҷ ҷои таъаҷҷубе нест, чун худашон фармуданд:

«إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأُتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ».

"Аллоҳ маро барангехт, то макорими ахлоқро комил кунам"(1).

2. Дар раҳмат ва меҳру шафқат ба миллати Ислом ва ба тамоми башарият, намуде буданд аз оқойи ва сарварӣ, то онҷо, ки нидои осмон дар ҳаққи эшон чунин фармуд:

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا رَحۡمَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ ١٠٧﴾ [الأنبياء:١٠٧]

«Ва туро ҷуз раҳмат барои ҷаҳониён, нафиристодем».

Аллоҳи мутаъол дар ҷои дигар мефармояд:

﴿وَكَانَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ رَحِيمٗا ٤٣﴾ [الأحزاب:٤٣]

(1) : Ба ривояти имом Табаронӣ

«Ӯ нисбат ба мӯминон ҳамвора меҳрубон будааст».

Ва дар сураи муборакӣ Оли Имрон омадаст:

﴿ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ لِنتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ ٱلْقَلْبِ لَٱنفَضُّواْ مِنْ حَوْلِكَ ﴾ [آل عمران:١٥٩]

«(Эй Паёмбар!) пас ба меҳру раҳмате аз сӯи Аллоҳ бо онон нармхуй шудӣ ва агар дурушхуй ва сахтдил будӣ, аз гирду атрофат пароканда мешуданд».

Ва худи он ҳазрат низ дар бораи хеш чунин фармуданд:

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا رَحْمَةٌ مُهْدَاةٌ».

«Эй мардум! Ман раҳмате ҳастам, ки ба инсоният ҳадя шудаам!»(1).

Оре, Эй мусалмонон! бо ин ахлоқи накӯ ва писандида буд, ки Расули Акрам (с) тавонист ба дилҳо нуфӯз кунанд ва инсонҳоро шефтаи худ намоянд.

Анас бин Молик, ёр ва ҳамроҳи Паёмбар (с) ривоят мекунад: Рӯзе ҳамроҳ бо Расули Аллоҳ (с) дар масҷид будем. Марди рустойи аз роҳ расид ва дар гӯшаи масҷид шурӯъ ба идрор кардан (пешоб) кард. Ёрони Паёмбар (с) аз дидани ин саҳна ҳайрон шуда, дод задан: вой... вой? Паёмбар (с) фармуданд: Раҳояш кунед, ваҳшатзадааш накунед! Ҳама сокит шуданд, то рустойи бемалол корашро тамом кард, сипас Паёмбар (с) бар нармӣ ӯро садо зада, бо латофату меҳрубонӣ ба ӯ гуфт: «Ин масҷид аст ва хонаи Парвардигор аст ва дар он пешоб кардан ва ахлот рехтан, раво нест, масҷид ҷои ибодату зикр ва ниёиши Парвардигор ва тиловати Қуръон аст». Сипас якеро фиристоданд то сатели обе оварда, ба ҷое, ки наҷас шуда буд, бирезад»(2).

Аз тасвири меҳру сарварии Оқоямон ба ин ҳикоят гӯш фаро диҳед:

Ҷавоне парешону мастбодае, хидмати он ҳазрат (с) расид ва гуфт: Эй Расули Аллоҳ! Ба ман иҷоза бидеҳ, зино кунам! Афроде, ки дар онҷо буданд, бисёр хашмгин шуда, сараш дод кашиданд, бас кун, ин чӣ ҳарфест ва... Паёмбар (с) бо камоли оромиш ва меҳру утуфат ба ҷавон фармуданд: «Биё наздики ман бинишин!». Он ҷавон ба Паёмбар (с) наздик шуд, он ҳазрат ба оромӣ ба ӯ фармуданд: оё зиноро барои модарат меписандӣ? Ҷавон шармсор ва парешон гуфт: Қурбонат шавам сарварам, на ба Аллоҳ қасам!. Паёмбар (с) ба оромӣ фармуданд: «Ва ҳамчунин дигарон барои модаронашон намеписананд, оё фоҳишаро барои духтарат меписандӣ?», ҷавон ҳайратзада гуфт: фидоят шавам сарварам, на ба Аллоҳ савганд. Расули Аллоҳ (с) бо камоли оромиш ба ӯ фармуданд: «Ва ҳамчунин мардум онро барои духтаронашон намеписананд, оё зиноро бо хоҳарат раво

(1) : Ба ривояти имом Ҳоким ва Албонӣ онро саҳеҳ шумурда.
(2) : Ба ривояти имом Бухорӣ ва Муслим

медорӣ?», ҷавон бо шармандагӣ гуфт: қурбонат шавам сарварам, на ба Аллоҳ савганд!. Паёмбар (с) фармуданд: «Ва ҳамчунин дигарон онро барои хоҳаронашон раво намедонанд, оё фоҳишаро барои аммаҳоят меписандӣ?», ҷавон парешон гуфт: на ба Аллоҳ савганд, фидоят шавам. Паёмбар (с) фармуданд: «Ва ҳамчунин дигар мардум онро барои аммаҳояшон қабул намекунанд, оё барои холаҳоят раво медорӣ?», ҷавон саршикаста гуфт: На қасам ба Парвардигорам, Илоҳо фидоят шавам. Расули Аллоҳ фармуданд: Ва ҳамчунин дигар мардум онро барои холаҳояшон раво намедоранд».

Сипас бо камоли меҳру шафқати падарӣ, дастони муборакашонро бар синаи ҷавон гузошт ва ба даргоҳи Парвардигори оламиён дуо карданд: Бори Илоҳо! Гуноҳони ин мардро биёмӯрз ва қалбашро пок гардон ва шармгоҳашро ҳифозат кун».

Аз он рӯз ба баъд он ҷавон бисёр накукор ва парҳезгор гашта, ҳаргиз бо чашми бад ба духтарҳои мардум, нигоҳ накард»(1).

Инаст равиши оқо ва сарварам, Расули Аллоҳ (с)...

Бо ин услуби зебо ва бо меҳру шафқати падарӣ, Паёмбар (с) ба қалби он ҷавон, роҳ пайдо карда, зиштӣ ва қабоҳати ончиро, ки дар пай он буд, барои ӯ равшан сохт ва ин боис шуд, ӯ ҷавони парҳезгор ва покдоману худотарс шавад.

Бародарону хоҳарони азиз: иртиботи қалбӣ бо Аллоҳи мутаъол ҳам яке аз неъматҳои бузурги Парвардигори мутаъол мебошад ва ин иртибот ба сабаби аъмоле муяссар мегардад, ки холис барои Аллоҳи мутаъол бошад, аъмоли қалбӣ бисёр муҳим аст, чаро ки инсон бо он метавонад, назди Аллоҳи мутаъол ба дараҷаҳое ноил шавад, дар ҳоле, ки нишаста бошад ва амалан коре анҷом надода бошад, албатта ин бадин маъно нест, ки ҳаргиз кори неке анҷом надиҳад ва ҳаргиз намозе нахонад, на, балки мумкин аст касони дигаре бошанд, ки бештар аз шумо кор кунанд, яъне бештар намоз бихонанд, садақа бидиҳанд ва ҳаҷ кунанд, масоҷидро покиза нигоҳ доранд ва тоъатҳои дигар анҷом диҳанд, аммо аз лиҳози мартаба ва дараҷаи поёнтар аз шумо бошанд, чаро?!.

Зеро шумо бо аъмоли дил метавонед назди Аллоҳи мутаъол маротиби болотареро ба даст биёваред ва аз он ҷиҳат, ки кори дил худ дар бисёре мавоқеъ бештар аз кори андомҳои дигар, инсонро боло мебарад.

Барои намуна, Абӯбакри Сиддиқ (р) ба хотири ин, ки бештар аз ҳама намози шаб, рӯза ва шабзиндадорӣ дошт, аз уммати Исломӣ пеш наафтодааст, зеро чӣ басо дар миёни онҳо касони дигаре ҳам буданд, ки аз Абӯбакр (р) бештар ибодат мекарданд, аммо Абӯбакр

(1) : Ба ривояти имом Аҳмад

(р) ба хотири чизе, ки дар дилаш ором гирифта буд, гӯё сабқат аз онҳо рабуд.

Пас агар ин аъмол дар синаи инсон таҳқиқ ёбад, ӯро аз касоне, ки онро надоранд, болотар мебарад... ин чизҳоест, ки бояд ба он таваҷҷӯҳ дошт. Шумо вақте намоз мехонед, бармехезед ва рукӯъ мекунед, рӯза мегиред, меоед ва меравед, рамйи ҷамарот мекунед, даври Каъба мегардед, вузӯ мекунед. Инҳо аъмоли андомҳои бадан аст. Дар қазияи дил, корҳое ҳаст, ки аз инҳо кам аҳамияттар нест, балки болотар ва волотар аз он аст, бо вуҷуди ин, ки лозим аст, ин ду бо ҳам ҷамъ гарданд.

Аммо гоҳе инсон бо зиракӣ, тафаккур ва имони хеш ба маротибе мерасад, болотар аз касе, ки бештар аз ӯ аъмоли зоҳирӣ дорад. Ибни Қайим (р) мефармояд: «Роҳи хушнӯдӣ ва муҳаббат, инсонро ҳаракат медиҳад, ҳар чанд ӯ дар бистари худ оромида бошад ва чанд марҳала ӯро пеш мебарад»(1).

Агар инсон бо хештани хеш биандешад ва дар даруни худ бигӯяд, ҳар иттифоқе бияфтад, аз Парвардигор хушнӯд аст, мутмаъин аст, ки ин барои ӯ беҳтар аст ва бигӯяд: Парвардигоро беҳтар медонӣ, ман намедонам, ту донои мутлақ ҳастӣ, ман нотавонам, ту тавонои, соҳиби иззат ҳастӣ ва ман хору бемиқдор ва ҳамчунон дар дили худ ин эҳсосро дошта бошад ва бо худ такрор кунад, дар дилаш ин эҳсосотро бипарваронад, яъне таъаммул ва тафаккур, ҳамин ӯро назди Аллоҳи Азза ва Ҷалла ба дараҷоти волое мерасонад, ӯро ба Аллоҳи мутаъол наздик мегардонад, ҳар чанд дигарон аз лиҳози корҳои физикӣ аз ӯ фаъолтар бошанд.

Бародарон ва хоҳарони мусалмон! Дунё хонаест, ки аз сахтӣ ва дард холӣ нест ва инсон дар он аз ғаму ғӯса дар амон намемонад. Расули Акрам (с) мефармояд:

«الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ، وَجَنَّةُ الْكَافِرِ» (مسلم)

«Дунё зиндони мӯмин ва биҳишти кофир аст». (Муслим)

Он ки дар ҳоли аҳли ин замона таъаммул кунед, хоҳед дид, афсурдагӣ ва дилтангӣ ва нигаронӣ ба иллати дилмашғулиҳои фаровон ва бемориҳои мухталифи равонӣ, бисёр шудааст, то ҷое, ки кори бархе аз онон ба худкушӣ расида аст. Барои ҳамин ба шиддат ниёз аст, то равишу манҳаҷе, ки боиси ба вуҷуд омадани «ҳаёти тайиба» ва зиндагии хуш мешавад, шинохта шавад. Равише, ки ба воситаи он синаҳо гушуда шуда ва шодӣ ва хурсандию сурур ба бор оварад.

Бародарон ва хоҳарон!... ин таъаммулест дар асбоби ба даст омадани

(1) : Мадориҷуссоликин 2/176 аз Ибни Қайим.

ин хостаҳои боарзиш ва ин маъонии баланд, бар асоси манҳаҷи ду «ваҳй», яъне Китоб ва Суннат ва Сирати сарвар, Паёмбар (с).

Нахустини ин асбоб, таҳаққуқ ёфтани имон ба Аллоҳ аст. имоне, ки муҳаббати Аллоҳ ва Расулашро ба вуҷуд меоварад ва ин, ки тарсу умедро танҳо барои Аллоҳ, қарор диҳем ва корҳоро ба ӯ биспорем ва дар канори худуди ӯ биистем ва аз он таҷовуз накунем.

﴿مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾﴾ [النحل:٩٧]

«Ҳар кас аз марду зан, корҳои шоиста кунад ва мӯмин бошад, қатъан ӯро бо зиндагии покизае ҳаёти (ҳақиқӣ) бахшем ва мусалламан ба онон аз он чӣ медоданд, подош хоҳем дод».

﴿وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجْعَل لَّهُۥ مِنْ أَمْرِهِۦ يُسْرًا ﴿٤﴾﴾ [الطلاق:٤]

«... Ва ҳар, ки тақвои Аллоҳро пеша кунад, (Аллоҳ) барояш роҳи берун рафте, қарор хоҳад дод».

Саъодат ва хушбахтӣ дар тоъати Илоҳист ва шодию сурур дар ибодати ӯ. Аз сӯи дигар, бадбахтӣ бо ҳама маъонияш ва тангию сахтии зиндагӣ ба мафҳуми комили худ, дар ширк ба Аллоҳ ва бидъат дар дин ва дар гуноҳон ва бадиҳост. Он чӣ инсони бадкор дучори он мешавад, монанди дилтангӣ ва сангдилӣ ва ғаму ғӯса, танҳо муҷозотест, зудҳангом ва чунон, ки Ибни Қайим (р) мефармояд: «Ҷаҳаннамест дар дунё ва пеш аз охират».

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِى فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ أَعْمَىٰ ﴿١٢٤﴾﴾ [طه:١٢٤]

«Ҳар кас аз зикри (ёди) ман рӯй бигардонад, дар ҳақиқат зиндагии танг (ва сахте) хоҳад дошт».

Эй инсони мусалмон! Бидон, танҳо касе, ки тадбири умур дар дасти ӯст, Аллоҳи мутаъол мебошад ва ӯ нисбат ба бандаи мӯминаш аз худаш низ меҳрубонтар аст, пас дар баробари ӯ саҷда биёвар ва ба ӯ эътимод кун ва ба фазлу карами ӯ умедвор бош, то зиндагиат хуш шавад ва қалбат ором гирад ва шодият афзун шавад ва агар бар Аллоҳ таваккал кардаи, худро асири хаёлот ва авҳоми бад, макун.

﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُۥٓ ﴿٣﴾﴾ [الطلاق:٣]

«Ва ҳар кас бар Аллоҳ таваккал кунад, ӯ барои вай бас аст».

Яъне, Аллоҳ ӯро дар ҳамаи корҳояш ва дар ҳамаи чизҳое, ки барояш муҳим аст, кофӣ хоҳад буд».

Сабаби дуввум барои ба даст овардани хушбахтӣ, сабур будан аст, дар ҳангоми мусибатҳо ва тангноҳо... Расули Акрам (с) мефармояд: «عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا

لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ، صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ» (مسلم)

«Аҷибаст кори мӯмин, ки ҳамаи умураш барояш хайр аст ва ин хусусият нест магар барои инсони мӯмин, ки агар хубӣ ва хушӣ ба ӯ бирасад, шукр кунад, ки ин барояш хайр хоҳад буд ва агар нохушӣ ва зиёне ба ӯ расад, сабр кард, ки ин низ барояш, хайр хоҳад шуд». (ба ривояти имом Муслим)

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбати дуввум

الحَمْدُ لِلهِ رَبِّ العَالمِينْ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلىَ نَبِينَا مُحَمّدٍ، وَعَلى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إِلىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعد:

Аллоҳи субҳонаҳу ва таъоло мефармояд:

﴿إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ ۚ ﴿١٠﴾﴾ [الحُجُرات:١٠]

«Дар ҳақиқат мӯминон бо ҳам бародаранд, пас миёни бародаронатон сулҳу сафо, барқарор кунед».

Дар саҳеҳи Муслим аз Расули Аллоҳ (с) ривоят шуда, ки фармуданд:

«المُسْلِمُ أَخُو المُسْلِمِ لاَ يَظْلِمُهُ وَلاَ يُسْلِمُهُ».

"Мусалмон бародари мусалмон аст, на бар ӯ ситам мекунад ва на ӯро вомегузорад ва на ӯро ба душман таслим мекунад".

Аз сӯи дигар хулқу хӯйи мардум, мутафовит буда, илму заковат ва мизоҷу идрокашон, мухталиф ва орзӯҳо ва рӯйкардҳояшон, гуногун аст... ва ҳамин амр боис мешавад, ки даъватгар ба интихоби роҳ (барои барқарории иртибот ва даъват) бипардозад ва роҳҳои муносиб барои ҳар як, аз ин сириштҳои мухталиф ва ақлҳои мутафовитро, баргузинад.

Оре! баъзе аз мардум зуд хашмгин мешаванд ва баъзе нармхӯтаранд, баъзе таҳсилкарда ва баъзе бесавод, баъзе дар ҷомеъа боқадру манзалатанд ва бархи дигар беқадр.

Ва балки Алӣ (р) дар баёне дар тавсифи қулуб ба сурати куллӣ мефармояд: "Ҳамаи қалбҳо ваҳшӣ ва ромнашуданиянд ва ҳар касе бо онҳо улфат ёбад, ба ӯ истиқбол нишон медиҳанд".

Алӣ (р) онҳоро ба ҳайвоноти ғайри аҳлӣ ташбеҳ карда, ки ба сурати сириште, улфат намешиносанд ва ин масъала дар майдони насиҳат ва даъват ошкор мегардад, валлоҳу аълам.

Оё касе розӣ мешавад, ки ҷаҳл ё ноогоҳӣ ва тасарруфи ношоиста дар корҳоро ба ӯ нисбат диҳем. Инсоне, ки ҷоҳил хонда шавад, ба шиддат хашмгин мегардад ва лизо мебинем, чунон чӣ иштибоҳоте ба ӯ гӯшзад шавад, асабонӣ мегардад ва баъд аз ин, ки ба ҳақиқат пай барад, дар садади муқобала бо он бар мехезад, аз тарси он, ки мабодо

ҷаҳли (гузаштааш) ошкор гардад.

Дар маҷол ва арсаи даъват, шахсе, ки дар садади эҷоди иртибот ва наздикӣ бо ӯ ҳастем, дурӣ мегузинад, балки шояд ба ангезаи дифоъ аз худ, азият ва озор ҳам бирасонад ва ҳар кас, ки дар тарбият додани ғайри аҳлиҳо, ҳикмат ва басират ба кор барад, иншоааллоҳ дар ҳидоят кардани мардум, муваффақ хоҳад буд.

Касе тарбияти муваффақе дорад, ки бар ҷанбаи хуби мавҷуд, дар мардум таъкид карда, бидуни иртикоби риё, бо хотири инояти ва эҳтимом ба тарбиятёфтагонаш иштибоҳот ва ҳамоқатҳояшро нодида бигирад, то ин, ки ба сарчашмаи хайру некӣ дар дарунашон, нуфуз мекунад, дар ин ҳангом донаи муҳаббат дар дили тарбиятёфтагон кошта ва эътимодашонро ҷалб кардааст.

Миқдори васеъгии садр ва иҳота ба сиришти инсонҳо, зомини хайр дар мардум аст, ба гунае, ки теъдоди зиёде гумонашро намебаранд, бояд мулоҳазаи тавонмандиҳои даъватшуда ва муставои эҳсосоташро низ изофа кард, чизе ба ӯ гуфта нашавад, ки ақлаш тавонои ҳазми онро надорад, ки натиҷаи он ё нафрат ва саргардонист ва ё парешонии хотир ва андеша ва афтодан дар торикии фитна ва ошӯб.

Интихоби авқоти муносиб, яке аз нишонаҳои бузург ва таъсиргузори ҳикмат ва вуҷуди онаст, ки баёни ҷомеъе аз Ибни Масъуд (р) онро мутабалвар намудааст: қалби мардум, гоҳе мутамоил буда, иқбол мекунанд ва гоҳе ҳам пушт карда ва буридаанд, ба ҳангоми тамоюл ва иқболашон, ононро дарёбед ва ба ҳангоми буридан ва пушт кардан, раҳояшон созед.

Дар муқобил, масоиле, ки дар мавриди асноф ва табақоти мардум, хулуқ ва хӯйҳои мутафовити мардум ва мулоҳизаи воқеъаҳо ва муносибатҳо ва ғайра гуфтем. Диққати назар дар мавриди он чизе, ки ба сӯяш даъват мекунем, низ басо муҳим аст ва бешак, ҳикмат муқтазои таъаммул дар маротиби умури даъват аст, то ин ки ба тартиб аҳамият арза шаванд ва лизо қазияҳои ақида ва усули дин ва ойин, дар дараҷаи аввал, қарор мегирад, зеро агар ин масоил дар бандае саҳеҳ набошанд, кори нек ва амали шоиста барояш судманд нахоҳад буд:

﴿قُلۡ هَلۡ نُنَبِّئُكُم بِٱلۡأَخۡسَرِينَ أَعۡمَٰلًا ١٠٣ ٱلَّذِينَ ضَلَّ سَعۡيُهُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَهُمۡ يَحۡسَبُونَ أَنَّهُمۡ يُحۡسِنُونَ صُنۡعًا ١٠٤ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ وَلِقَآئِهِۦ فَحَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ فَلَا نُقِيمُ لَهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَزۡنٗا ١٠٥﴾ [الكهف:١٠٣-١٠٥]

"Бигӯ: оё ба шумо хабар надиҳам, зиёнкортарини мардум кист? Касоне ҳастанд, ки кӯшишҳояшон дар зиндагии дунё, гум ва нобуд шуда, бо ин ҳол гумон мекунанд, ки кори нек анҷом медиҳанд. Онҳо касоне ҳастанд, ки ба оёти Парвардигорашон ва дидори ӯ кофир шуданд, ба хотири ҳамин куфр ба мабдаъ ва миъод, аъмолашон нобуд шуд. Лизо рӯзи қиёмат мизоне барои онон барпо нахоҳем кард".

Дар даъват ҳам куллиёт ҳаст ва ҳам ҷузъиёт, ҳам воҷибот ва ҳам мустаҳабот, ҳам муҳаррамот ва ҳам макрӯҳот, ҳам қазияҳои бузург ва ҳам қазоҳои кӯчак... Ҳар кадом бояд ҷойгоҳаш шинохта шуда ва сари ҷои худаш қарор дода шавад.

Гумон мекунам масъала возеҳтар аз он бошад, ки ниёз ба тафсили сухан бошад ва ба унвони санад ва мадрак, ба равиши Маъоз бин Ҷабал (р) бингарем, ки ба унвони намоянда ва фиристодаи Паёмбари Акрам (с) ба Яман рафт ва манҳаҷ ва равишро Паёмбар (с) бо ин фармудаи худ барояш тарсим кард:

«إِنَّكَ تَقْدَمُ عَلَى قَوْمٍ مِنْ أَهْلِ الكِتَابِ، فَلْيَكُنْ أَوَّلَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَى أَنْ يُوَحِّدُوا اللَّهَ تَعَالَى، فَإِذَا عَرَفُوا ذَلِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي يَوْمِهِمْ وَلَيْلَتِهِمْ، فَإِذَا صَلَّوْا، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ زَكَاةً فِي أَمْوَالِهِمْ، تُؤْخَذُ مِنْ غَنِيِّهِمْ فَتُرَدُّ عَلَى فَقِيرِهِمْ». (بخاري)

«Ба дурустие, ки ба миёни қавме аз аҳли китоб меравӣ ва лизо аввалин чизе, ки бояд онҳоро ба сӯяш даъват кунӣ, шаҳодат ба ваҳдонияти Аллоҳ ва рисолати Муҳаммад (с) аст. Агар дар ин маврид итоъат карданд, ба онҳо ёд бидеҳ, ки Аллоҳ дар шабонарӯз панҷ вақт намоз бар онҳо фарз кардааст ва агар дар ин маврид итоъат карданд, пас ба онҳо ёд бидеҳ, ки Аллоҳ закотро бар онҳо фарз карда, аз сарватмандонашон гирифта шуда ва ба фақиронашон дода шавад». (Бухорӣ).

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

47- Фазилати даҳҳаи аввали моҳи Зулҳиҷҷа

Аҳдофи хутба

1- Баёни ин, ки Аллоҳ ҳар чиро хоҳад, халқ мекунад.

2- Тазаккур додани мардум ба мавсимҳои хайр ва ғанимат шумоcallidan ин мавсимҳо.

3- Баёни фазилати ин рӯзҳо.

4- Баёни вусъати раҳмати Аллоҳ ва фазли ӯ бар бандогонаш.

Хутбаи аввал

الحمد لله على ما خَصَّنا به من الفضلِ والإكرام، فما زال يُوالي علينا مواسمَ الخير والإنعام، ما انتهى شهر رمضان حتى أعقبَه بأشهر الحج إلى بيته الحرام. وأشهدُ أنَّ لا إله إلا الله وحده لا شريك له في ربوبيته وإلهيته وأسمائه الحسنى وصفاته العظام، وأشهدُ أنَّ محمداً عبده ورسوله. أفضلُ مَنْ صلَّى وصام ووَقَفَ بالمشاعر، وطاف بالبيت الحرام. صلَّى الله عليه وعلى آله وأصحابه البررة الكرام. وسلَّم تسليماً كثيراً. أما بعد:

Аллоҳи Раҳмон мефармояд:

﴿وَٱلۡفَجۡرِ ١ وَلَيَالٍ عَشۡرٖ ٢﴾ [الفجر:١-٢]

«Ба сапедадам (субҳгоҳон) савганд ва ба шабҳои даҳгона савганд, ба ҷуфту тоқи (ҳар чизе) савганд».

Ибни Касир (р) дар тафсири худ менигорад: «Манзур аз ин даҳ шаб, даҳаи Зулҳиҷҷа аст, ҳамонтавре, ки Ибни Аббос (р) ва Ибни Зубайр (р) ва Муҷоҳид (р) ва дигарон фармуданд. (Ривояти Бухорӣ).

Бародарон ва хоҳарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол аз байни шаҳрҳо, Маккаро ба унвони беҳтарин шаҳрҳои дунё қарор дода, ва аз байни рӯзҳо, рӯзи ҷумъа ва даҳ рӯзи аввали зулҳиҷҷаро афзалтарин рӯзҳо қарор дода ва аз байн моҳҳо, Рамазонро ва аз байни шабҳо, шаби қадрро.

Фазл ва эҳсони Аллоҳ бар бандагон аз ҳудуди ҳисоб хориҷ аст ва аз ҷумлаи фазлҳои Аллоҳ бар бандагонаш инаст, ки мавосим ва авқоти тоъот ва ибодотро барояшон фароҳам овардааст, то дар он мавосим ва авқот ба аъмоли хубу солеҳ қиём намуда ва ба хотири касби ризои Аллоҳ ҳама бикӯшанд. Ва аз ҷумлаи ин мавосими пурфайзу баракат, ҳамин даҳ рӯзи Зулҳиҷҷа аст, ки Аллоҳ Ҷалла Ҷалолуҳу дар Қуръони Карим ба ин рӯзҳо савганд ёд кардааст ва дар мавзеъи дигар мефармояд:

﴿وَيَذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ فِيٓ أَيَّامٖ مَّعۡلُومَٰتٍ﴾ [الحج:٢٨]

«Ва номҳои Аллоҳро дар рӯзҳои мушаххас, ёд кунанд».

Ибни Аббос (р) дар тафсири ин оят мефармояд: «Яъне рӯзҳои даҳгонаи Зулҳиҷҷа»[1].

Ва ҳамчунон Расули Аллоҳ (с) барои истифода ва ғанимат шумурдани ин рӯзҳо, мардумро ташвиқ намуда, мефармоянд:

«ما مِنْ أَيامٍ العَمَلُ الصَّالِحُ فِيهَا أَحَبُّ إِلى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الأَيَّامِ يَعْني: أَيَّامَ العَشْرِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَلاَ الْجِهَادُ في سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: «ولاَ الْجِهَادُ في سَبِيلِ اللَّهِ، إِلاَّ رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ، وَمَالِهِ فَلَمْ يَرجِعْ من ذَلِكَ بِشَيْءٍ» روايت بخاري.

«Рӯзҳое нест, ки ибодат дар онҳо назди Аллоҳ маҳбубтар ва писандидатар аз ин аём (яъне даҳаи аввали Зулҳиҷҷа) бошад». Гуфтанд: Эй Расули Аллоҳ (с)! Ҳатто ҷиҳод дар роҳи Аллоҳ низ аз он маҳбубтар нест? Фармуданд: «Ҷиҳод дар роҳи Аллоҳ низ аз он маҳбубтар нест, магар (ҷиҳоди) марде, ки бо ҷону моли худ барои ҷиҳод хориҷ мешавад ва ҳеҷ кадомро пас наоварда (шаҳид шуда) бошад». (Ривояти Бухорӣ).

Пас бар ҳар мусалмони оқилу доно, лозим аст ин мавосиму авқотро баниҳояти хушӣ ва шодмонӣ истиқбол намуда ва ғанимат бишуморанд. Аллоҳи меҳрубон бар бандагонаш миннат ниҳода ва роҳҳои мухталифи касби савобро барои онон гушуд ва дар баробари ҳар амали нек, чандин баробар подош медиҳад, чуноне, ки мефармояд:

﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ فَلَهُۥ عَشۡرُ أَمۡثَالِهَا ١٦٠﴾ [الأنعام:١٦٠]

«Ҳар кас кори неке анҷом диҳад –подоши- даҳ баробар дорад».

Ҳамчунин Паёмбар (с) мефармояд:

«إِنَّ اللهَ كَتَبَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ ثُمَّ بَيَّنَ ذَلِكَ: فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ تبَارَكَ وَتَعَالَى عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً وَإِنْ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمَائَةِ ضِعْفٍ إِلَى أَضْعَافٍ كَثِيْرَةٍ، وَإِنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كامِلَةً، وَإِنْ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً». متفقٌ عليه

Паёмбар (с) аз Аллоҳи мутаъол ривоят мекунад, ки «Аллоҳ некиҳо ва бадиҳоро навишт ва онҳоро равшан кард, пас ҳар кас қасди як кори хубу савоб кунад ва анҷом надиҳад, Аллоҳ як ҳасанаи комил барои ӯ менависад ва агар ният кард ва кори некро анҷом дод, даҳ ҳасана барояш менависад ва гоҳе то ҳафсад ҳасана ва бештар ва агар қасди гуноҳе намуд ва онро анҷом надод, Аллоҳ онро як ҳасанаи комил менависад, аммо агар қасди он маъсиятро кард ва онро анҷом дод, (Аллоҳ онро танҳо як гуноҳ сабт мекунад».)муттафақун алайҳӣ

Қуръони Карим усулан мӯминонро дар корҳои хайр ташвиқ намуда мехоҳад аз якдигар сабқат ҷӯянд ва бе таваҷҷӯҳ ба дигаре ва ё вуҷуди дигаре, дар корҳои хайр шитоб варзанд ва бо даранг замонро аз даст надиҳанд. Аз эшон мехоҳад, ки дар корҳои хайр аз якдигар сабқат

(1) : Тафсири Ибни Касир

гиранд ва мусобиқа барқарор кунанд, лизо дар даҳаи Зулҳиҷҷа мустаҳаб аст, мусалмон аъмоли зерро анҷом диҳад:

Намоз: дар ин аём зуд рафтан барои анҷоми фароиз дар масҷид ва бисёр анҷом додани навофил, мустаҳаб аст, зеро ин аъмол аз беҳтарин асбоби наздикист. Савбон (р) мефармояд: шунидам Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ لِلَّهِ فَإِنَّكَ لاَ تَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلاَّ رَفَعَكَ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْكَ بِهَا خَطِيئَةً » روايت مسلم

"Лозим аст бар ту саҷдаи бисёр барои Аллоҳ, зеро ту саҷдае барои Аллоҳ намебарӣ, магар ин, ки Аллоҳ дараҷаи туро боло хоҳад бурд ва гуноҳе аз гуноҳонатро пок хоҳад кард". (Ривояти Муслим)

Ва ин фазилат дар тамоми сол хоҳад буд.

Рӯза: Аз Ҳунайда бин Холид (р) аз ҳамсараш (р), аз бархе аз ҳамсарони Расули Аллоҳ (с) ривоят мекунад, ки:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وآله وسلم- يَصُومُ تِسْعَ ذِى الْحِجَّةِ وَيَوْمَ عَاشُورَاءَ وَثَلاَثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ».

"Расули Аллоҳ (с) нуҳуми Зулҳиҷҷа ва ошӯро ва се рӯзи ҳар моҳро, рӯза мегирифтанд". (ривояти имом Аҳмад ва Абӯдовуд ва Насойи)

Имом Нававӣ дар бораи рӯзаи аёми даҳгона мефармояд: "Рӯзаи он шадидан, мустаҳаб аст".

Такбиру таҳлил ва тамҷид гуфтан: Расули Аллоҳ (с) мефармояд:

«ما من أيام أفضل عند الله ولا أحب إليه العمل فيهن من أيام العشر فاكثروا فيها من التهليل والتكبير والتحميد» شعب الايمان.

"Ҳеҷ аёме беҳтар аз аёми даҳгона дар назди Аллоҳ нест ва ҳеҷ амали солеҳе нест, ки анҷомаш дар ин аёми даҳгона, назди ӯ таъоло маҳбубтар азинҳо бошад, пас дар онҳо бисёр таҳлил (ло илоҳа иллаллоҳ) ва такбир (аллоҳу акбар) ва таҳмид (алҳмаду лиллоҳ) бигӯед". Тариқаи такбир:

(الله اكبر، الله اكبر، الله اكبر كبيرا) و(الله اكبر، الله اكبر، لا اله الا الله، والله اكبر، الله اكبر، ولله الحمد).

(الله اكبر، الله اكبر، الله اكبر، لا اله الا الله، والله اكبر، الله اكبر، الله اكبر، ولله الحمد).

Рӯзаи рӯзи Арафа: Расули Акрам (с) дар мавриди фазилати рӯза гирифтани Арафа мефармояд:

«يُكَفِّرُ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ وَالبَاقِيَةَ» رواه مسلمٌ.

"Каффораи гуноҳони соли гузашта ва оянда мешавад". (ривояти Муслим)

Ғанимат шумурдани рӯзи Қурбонӣ (наҳр): Бисёре аз мусалмонон аз азаммат ва бузургии ин рӯз ғафлат меварзанд, ҳоло он, ки бархе аз уламо бар ин назаранд, ки ин рӯз мутлақан беҳтарин рӯзи сол аст, ҳатто аз рӯзи Арафа. Ибни Қайим (р) мефармояд: "Беҳтарин рӯзҳо назди Аллоҳ, рӯзи наҳр аст, ки ҳамон рӯзи ҳаҷҷи акбар аст".

Чунон, ки дар сунани Абӯдовуд аз Расули Аллоҳ (с) ривоят аст, ки фармуд:

«إن أعظم الأيام عند الله يوم النحر ، ثم يوم القر».

"Бузургтарин аём назди Аллоҳи мутаъол, рӯзи наҳр аст ва пас аз он, рӯзи қар". Ва рӯзи қар, яъне: рӯзи истиқрор дар Мино, ки рӯзи 11 Зулҳиҷҷа аст ва гуфта шудааст, ки рӯзи Арафа беҳтараст, зеро рӯзаашкаффораи гуноҳони ду сол аст ва ҳеҷ рӯзе нест, ки Аллоҳи мутаъол ба андозаи рӯзи Арафа, инсонҳоро аз оташ озод созад, ба ин далел, ки дар ин рӯз Аллоҳи мутаъол ба бандагонаш наздик мешавад ва ба хотири аҳли мавқиф (Ҳоҷиёне, ки дар Арафот вуқуф кардаанд) ба фариштагон мубоҳот мекунад.

Албатта қавли аввал саҳеҳтар аст, зеро ҳадисе, ки дар бораи он омада, муъоризе надорад, валлоҳу аълам.

Ва чӣ рӯзи Арафа бофазилаттар бошад ва ё рӯзи Наҳр, инсони мусалмон чӣ ҳоҷӣ ва чӣ муқим, бояд дар ба даст овардани ин фазоил ва истифода аз фурсат, кушо бошад.

Пас чӣ гуна ба истиқболи ин рӯзҳои хайр биравем? Шоиста аст мусалмон бо тавбаи насуҳ ва содиқона ва баргаштан аз гуноҳон ва тарки онҳо, ба истиқболи ин рӯзҳои хайр биравад, зеро ин гуноҳон аст, ки инсонро аз фазли Парвардигор, маҳрум месозад ва ҳамчунин бояд, бо азми содиқ ва ҷиддӣ барои ғанимат шумурдани ин фурсатҳо, аз ин рӯзҳои муборак, истиқбол кунем ва ҳар, ки бо Аллоҳ сидқ варзад, Аллоҳ низ ӯро тасдиқ хоҳад кард:

﴿وَٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ فِينَا لَنَهۡدِيَنَّهُمۡ سُبُلَنَاۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ لَمَعَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ٦٩﴾ [العنكبوت:٦٩]

«Касоне, ки дар роҳи мо ҷиҳод карданд, қатъан онҳоро бар роҳҳои хеш ҳидоят хоҳем кард».

Пас бародар ва хоҳари мусалмони ман! То фурсат ҳаст, аз он истифода бибар. Аллоҳ моро бар қадрдонии ин рӯзҳо, муваффақ бидорад.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم. أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله ، صلوات الله وسلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Эй бандагони Аллоҳ! Яке аз дигар аъмоли машрӯъ дар ин даҳҳа, қурбонӣ кардан аст. Асл дар қурбонӣ онаст, ки барои зиндаҳо машруъ аст, чунон ки Расули Аллоҳ (с) ва Асҳобаш барои худ ва хонаводаашон, қурбонӣ мекарданд, аммо ин, ки бархе аз мардум гумон мекунанд қурбонӣ танҳо барои мурдагонаст, дуруст нест ва аслу асос надорад, локин қурбонӣ барои амвот се ҳолат дорад:

1- Ба ҳамроҳи афроди зинда, барои онҳо низ, қурбонӣ шавад, монанди ин, ки фард барои худ ва хонаводааш, қурбонӣ кунад ва қасдаш зиндагону амвот бошад, (хешовандонаш, ки фавт намуданд) ва далели ин қавл, қурбонии Расули Аллоҳ (с) барои худ ва хонаводааш аст, дар ҳоле, ки бархе аз хонаводаи ӯ фавт карда буданд.

2- Ин, ки фард бар асоси васияти мутаваффо, барояш қурбонӣ кунад.

3- Ин, ки фард ба унвони садақа барои амвот, ба таври мустақил қурбонӣ кунад. Ин ҷоиз аст ва фуқаҳои Ҳанбалӣ тақрир намудаанд, ки савоби он ба мутаваффо мерасад (бо қиёс ба садақа).

Аммо он чӣ мушаххас аст, ин қурбонӣ суннат ва мустаҳаб нест, ба далели он, ки Расули Аллоҳ (с) барои ҳеҷ кадом аз вафоткунандагонаш ба таври хусусӣ, қурбонӣ нанамудааст, на барои Ҳамза, Сайиди шуҳадо (р) ва на барои фарзандонаш, ки қабл аз эшон вафот карданд ва на барои ҳамсараш, модари мӯминон, Хадиҷа (р), ки аз маҳбубтарин ҳамсаронаш буд. Ва аз ҳеҷ кадом аз асҳоби Паёмбар (с) ривоят нашудааст, ки барои яке аз бастагони мутаваффои худ, ба таври хусусӣ, қурбонӣ карда бошанд.

Ҳамчунин коре, ки бархе аз мардум анҷом медиҳанд ва соли аввали вафоти майит барояш қурбонӣ мекунанд ва эътиқод доранд, ки дар ин қурбонӣ ҳеҷ касро набояд шарик намуд, дуруст нест. Шояд агар онҳо медонистанд, метавон аз тарафи худ ва хонаводаи худ, чӣ зиндаҳо ва чӣ рафатагон намуд, чунин намекарданд.

Бародарони мусалмон! Вақте шахс нияти қурбонӣ кард ва моҳи Зулҳиҷҷа (чӣ бо дидани ҳилол ва чӣ бо такмили моҳи Зулҳиҷҷа) ворид шуд, бар ӯ ҳаром мешавад, ки мӯйи худро кӯтоҳ кунад ва ё чизе аз он кам кунад ва ё нохуни худро бигирад ва ё ҳар чизе аз пусти худ бигирад, то ин ки қурбониро анҷом диҳад, зеро дар ҳадиси Умми Салама (р) аз Расули Акрам (с) ривоят шудааст, ки фармуданд:

«إِذَا دَخَلَتِ الْعَشْرُ وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضَحِّىَ فَلاَ يَمَسَّ مِنْ شَعَرِهِ وَبَشَرِهِ شَيْئًا" صحيح مسلم

"Агар моҳи Зулҳиҷҷа ворид шуд ва яке аз шумо хост қурбонӣ кунад, мӯй ва нохунҳояшро нигаҳ дорад (кӯтоҳ накунад)". (Саҳеҳи Муслим)

Ва агар дар васати даҳҳаи Зулҳиҷҷа, нияти қурбонӣ кард, аз замони ният ин корҳо бар ӯ мамнуъ мешавад ва агар қабл аз ният мӯй ва нохуни худро кӯтоҳ карда, бар ӯ ишколе нест. Пас ҳикмати ин наҳй чист? Аз он ҷо, ки қурбоникунанда дар бархе аз аъмоли нусук, яъне қурбонӣ барои Аллоҳ бо ҳоҷиён мушорикат кардааст, дар бархе аз хусусиятҳои эҳром, низ бо онҳо ширкат мешавад, монанди мамнӯъ будани гирифтани мӯй ва нохун ва ғайра, аммо хонаводаи ӯ метавонанд ин корҳоро анҷом диҳанд.

Ва ин ҳукм хоси қурбоникунанда аст, аммо ин ҳукм ба хонаводаи ӯ ва касоне, ки аз тарафи онҳо қурбонӣ мекунад, таъаллуқ намегирад, зерро Расули Акрам (с) мефармояд: "Агар касе аз шумо хост қурбонӣ кунад...". Ва ҳамчунин аз эшон ривоят шудааст, ки аз тарафи аҳли байташ қурбонӣ мекарданд, аммо ривоят нашуда, ба онон дастӯри имсок аз ин мавридро дода бошад.

Аммо агар шахсе, ки нияти қурбонӣ дорад, чизе аз мӯй, ё нохун ва пусташ гирифт, гунаҳкор аст ва бояд ба Аллоҳ тавба намояд ва бори дигар такрор накунад ва каффорае бар ӯ нест ва ҳеҷ амре бар ӯ таъаллуқ намегирад.

Ва агар аз рӯи фаромӯшӣ, ё ҷаҳл, ё бидуни қасд, ин умур аз ӯ сурат гирифт, гуноҳе бар ӯ нест. Аммо агар маҷбур шуд ба иллате ин умурро анҷом диҳад, гуноҳе бар ӯ нест, масалан агар нохунаш шикаст ва роҳе ҷуз кӯтоҳ кардани он набуд, ё барои мудовои захми мавҷуд дар сар маҷбур бар тарошидани сар шуд.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين. اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم. اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

48- Муҳаббати Аллоҳи мутаъол

Аҳдофи хутба

1- Баёни вуҷуби муҳаббати Аллоҳ ва Расули ӯ ва тақдими муҳаббати онҳо бар ҳар чиз.

2- Мустаҳкам намудани муҳаббати Аллоҳ ва Расули ӯ, дар дилҳо.

3- Зикри асбобе, ки муҳаббати Аллоҳ ва Расулашро, ҷалб мекунад.

4- Барҳазар доштани тақдими муҳаббати аҳл ва молу фарзанд, бар муҳаббати онҳо.

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي عمر قلوب أولياءه بمحبته وطاعته والصلاة والسلام علي أفضل من علمنا الحب الصادق ومودته وعلي آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان الي يوم لقاءه بقدرته. وبعد:

Бародарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Чунон ки ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред, магар дар ҳоле, ки мусалмон бошед».

Пас худам ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи мутаъол, даъват мекунам.

Бародарони мусалмон! дӯстон ва муҳиббони Аллоҳи мутаъол! мавзӯъи ин ҳафтаи мо, муҳаббат ва дӯстии Аллоҳи мутаъол аст. Аллоҳи мутаъол ва маъбуди Зулҷалол ва дӯстдоштаниамон, дар каломи муқаддасаш, Қуръони Карим мефармояд:

﴿قُلۡ إِن كَانَ ءَابَآؤُكُمۡ وَأَبۡنَآؤُكُمۡ وَإِخۡوَٰنُكُمۡ وَأَزۡوَٰجُكُمۡ وَعَشِيرَتُكُمۡ وَأَمۡوَٰلٌ ٱقۡتَرَفۡتُمُوهَا وَتِجَٰرَةٞ تَخۡشَوۡنَ كَسَادَهَا وَمَسَٰكِنُ تَرۡضَوۡنَهَآ أَحَبَّ إِلَيۡكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَجِهَادٖ فِي سَبِيلِهِۦ فَتَرَبَّصُواْ حَتَّىٰ يَأۡتِيَ ٱللَّهُ بِأَمۡرِهِۦۗ وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡفَٰسِقِينَ ٢٤﴾ [التوبة:٢٤]

«Бигӯ: агар падарон ва писарону бародарон ва занону хонадони шумо ва амволе, ки гирд овардаед ва тиҷорате, ки аз касодаш бим доред ва сароеро хуш медоред, назди шумо аз Аллоҳ ва Расулаш ва ҷиҳод дар роҳи вай, дӯстдоштанитар бошад, пас мунтазир бошед, то Аллоҳ фармонашро (ба иҷро) дароварад ва Аллоҳ гурӯҳи фосиқонро ҳидоят намекунад».

Пас сухан аз муҳаббати Аллоҳ ва Расули ӯ, сухан аз як воҷиби айнӣ ва аз лавозим ва заруриёти имон аст, ки ҳар мусалмон барои таҳқиқи ин муҳаббати воқеъӣ ва ҳақиқӣ бикӯшад, то онро дар қалби худ эҷод намояд, ки дар ғайри он сурат, имон як даъвои пуч ва беасос аст».

Аз ҳазрати Анас (р) ривоят шуда, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحب إليه من ولده ووالده والناس أجمعين».

"Ҳаргиз аз шумо касе мусалмони комил намешавад, магар ин ки ман дар назди ӯ аз фарзанду падар ва тамоми мардум, маҳбубтар набошам". (бар ривояти Бухорӣ)

Пас, аломати имон ва нишонаи дӯстӣ ва муҳаббати Аллоҳи мутаъол инаст, ки инсони мӯмин итоъати Аллоҳи мутаъолро бар ҳар чизи дигар, муқаддам бидорад, ҳатто бар муҳаббати дӯстон ва фарзандону азизони худаш.

Агар касе воқеъан чунин буд, бидонад, ки ҳақиқатан мӯмин аст, аммо агар дар ҳангоми ибтило ва озмоиш, итоъати Аллоҳи мутаъолро (ба Худо паноҳ мебарам), зери по мегузорад, пас бидонад, ки ниёз ба тақвияти имон дорад ва бояд он қадар муҷоҳада ва талош кунад, то ин ки битавонад хосту муҳаббат ва дӯстию итоъати Аллоҳи мутаъолро бар ҳар чизе, муқаддам кунад. Аллоҳи мутаъол барои ҳамаи мо тавфиқ иноят бифармояд.

Дар ҳадиси саҳеҳе, ки Анас (р) ривоят карда, Паёмбари гиромӣ (с) мефармоянд:

«ثَلاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلاوَةَ الإيمَانِ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لا يُحِبُّهُ إِلا لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ». روايت بخارى:١٦

«Касе, ки ин се хислатро дошта бошад, ширинии имонро мечашад: яке ин ки Аллоҳ ва Расулашро аз ҳама бештар дӯст дошта бошад, дуввум ин, ки муҳаббаташ бо ҳар кас ба хотири хушнӯдии Аллоҳ бошад, саввум ин, ки баргаштан ба сӯи куфр барояш монанди рафтан дар оташ ногувор бошад». (ривояти Бухорӣ 16)

Он чӣ дар ин ҳадиси набавӣ матраҳ шуда, инаст, ки се чиз сабаб мешавад, ки инсони мӯмин, ҳаловат ва ширинии имонро бичашад, аввалин ва муҳимтаринаш, муҳаббати Аллоҳи мутаъол ва ягона ва муҳаббати Расули гиромӣ (с) аст.

Бинобарин яке аз боризтарин аломот ва нишонаҳои муҳаббати Аллоҳи мутаъол, итоъат ва пайравӣ аз Расули гиромӣ (с) аст, чунон, ки Аллоҳи Азза ва Ҷалла дар каломи азизаш мефармояд:

﴿قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٣١﴾ [آل عمران:٣١]

«Бигӯ: агар Аллоҳро дӯст медоред, пас аз ман пайравӣ кунед, то Аллоҳ шуморо дӯст бидорад ва гуноҳонатонро бароятон биомӯрзад ва Аллоҳ омӯрзандаи меҳрубон».

Аз аломот ва дӯстӣ ва муҳаббати Расули Акрам (с), илова бар итоъат ва пайравӣ, дӯст доштани суннатҳои он Паёмбар (с) ва ҳамчунин дуруду салом бар эшон аст.

Ва ҳамчунин аз аломот ва нишонаҳои дӯстӣ ва муҳаббати Расули гиромӣ (с) нусрат додан ва ёрӣ намудани дини Аллоҳи мутаъол ва шариъати он Паёмбари гиромӣ аст, нусрат ва ёрӣ дар гуфтору кирдор ва даъвату дифоъ ба ҳар василаи машрӯъи дигар ва ҳамчунин аз аломоти дигари он шавқу алоқаи садиқона ва фавқ ба мулоқоти он сарвари маҳбуб (с) аст.

Аммо асбоб ва васоиле, ки муҳаббати Аллоҳ ва Расул (с)ро ҷалб мекунад, имони содиқона ба Аллоҳи мутаъол, анҷоми аъмоли нек ва машрӯъ, мутобиқ бо суннати Расули Акрам (с) ва сабру эҳсон ва покӣ ва ғайра аст, чунон, ки Аллоҳи мутаъол дар оёти фаровоне дар ин бора сухан гуфтааст.

﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ ١٤٨﴾ [آل عمران:١٤٨]

«Ва Аллоҳ некукоронро дӯст медорад».

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلتَّوَّٰبِينَ وَيُحِبُّ ٱلْمُتَطَهِّرِينَ ٢٢٢﴾ [البقرة:٢٢٢]

«Бешак Аллоҳ тавбакунандагонро дӯст медорад».

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ ٱلرَّحْمَٰنُ وُدًّا ٩٦﴾ [مريم:٩٦]

«Бегумон касоне, ки имон овардаанд ва корҳои шоиста анҷом додаанд (Аллоҳи) Раҳмон барои онҳо муҳаббате (дар дилҳо) қарор медиҳад».

Тамом инҳо аъмолест, ки муҳаббати Аллоҳи зулҷалол ва муҳаббати Расули гиромӣ (с)ро ҷалб мекунад ва онро дар дили инсон мӯмин менишонад.

Яке аз боризтарин аломот ва нишонаҳои муҳаббат ва дӯстии содиқонаи Аллоҳ, дурӣ аз гуноҳ аст, ки шахси муҳиб ва дӯстдори Аллоҳ ва Расул бояд аз гуноҳ ва ҳар он чӣ ки дар назди Аллоҳи мутаъол накӯҳида ва мазмум аст, фосила бигирад, зеро иртикоби гуноҳ, инсонро аз маҳбуб дур мекунад, балки бо тамоми қотеъият метавон гуфт, дӯстии Аллоҳ бо иртикоби гуноҳ ва маъсият, қобили ҷамъ намебошад.

Олими зоҳид ва муҷоҳид, Абдуллоҳ бин Муборак (р) мефармояд:

تعصي الإله وأنت تظهر حبَّهُ، هذا محالٌ في القياس بديعٌ
لو كانَ حبك صادقاً لأطعتـه، إن المحبَّ لمن يحبُّ مُطيعٌ

«Аллоҳро нофармонӣ мекунӣ, дар ҳоле, ки изҳори муҳаббат ба

ӯ менамои, ин маҳол аст ва дар корҳо чизи шигифтангезе аст, агар муҳаббати ту содиқона буд, аз ӯ итоъат мекардӣ, чаро ки дӯстдор нисбат ба касе, ки дӯсташ медорад, мутеъ ва фармонбардор аст».

Пас муҳаббати содиқона, итоъат ва табаъият ба дунбол дорад ва дӯстии содиқона ва муҳаббати воқеъӣ дар сурате таҳаққуқ меёбад, ки инсон нисбат ба хостаҳои маҳбуб аз худ аксулъамал нишон диҳад ва бо ишқу алоқа сухани маҳбубашро гӯш кунад ва аз ӯ пайравӣ намояд.

Ин итоъат ва пайравӣ аз маҳбуб низ бояд ҳам зоҳирӣ ва ҳам ботинӣ бошад, ба ин маъно, ки набояд итоъаташ забонӣ бошад, балки дӯстдори воқеъӣ он кас аст, ки дар зоҳир ва ботин ва ниҳону ошкор, мутеъи маҳбуб бошад.

Бадеҳист, ки итоъат ва пирӯзӣ аз маҳбуб боиси эҷоди муҳаббати бештар мешавад ва лизо, муҳаббати воқеъӣ ҳар чӣ бештар дар иҷрои аҳком ва авомиру навоҳии Илоҳӣ, талош ва кӯшиш намояд. дар воқеъ заминаи ҷалби муҳаббати Илоҳиро бештар фароҳам намояд.

Бинобарин итоъат аз Аллоҳ ва парҳез аз гуноҳ ва тарки ҳавои нафс ва амволи нафсонӣ, аз нишонаҳои муҳимми муҳаббати инсон ба Аллоҳи мутаъол аст.

Аз дигар нишонаҳои муҳаббати инсон ба Парвардигори хеш, инаст, ки фарди муҳиб танҳо ба Аллоҳ муҳаббат варзад ва фақат Аллоҳро маҳбуби воқеъии худ бидонад ва ӯро бар ҳамаи маҳбубҳои дигар, тарҷеҳ диҳад ва қалбаш пур аз муҳаббати ӯ бошад ва барои таҳқиқи муҳаббати ӯ таъоло, Расули гиромӣ ва маҳбубашро итоъат кунад ва дӯст бидорад.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين والحمد لله رب العالمين.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه، كما يحب ربنا ويرضى، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

Бародарони мусалмон ва дӯстдорони Аллоҳи ягона ва якто! Бузургтарин сармоя дар ин ҷаҳон пас аз имон, муҳаббат ва дӯстии содиқона бо Аллоҳи мутаъол ва Аллоҳи зулҷалол аст, хушо ба саъодати мӯминоне, ки ҳақиқатан Парвардигорашонро дӯст медоранд, дар роҳи дӯстӣ ва муҳаббати ӯ, ҳозиранд ҳама дору нодорашонро фидо намоянд, зеро Аллоҳи мутаъол ва маъбуди ягона ва зулҷалол, зоти шаккур ва қадршиносе аст, ки бандагонашро ба шиддат дӯст медорад ва барои подош додан ба дунболи баҳона аст.

Таваҷҷӯҳи шуморо ба ҳадиси Қудсии зайл ҷалб мекунам:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ - رضي الله عنه - قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم : «إِنَّ اللَّهَ قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِي لأُعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِي لأُعِيذَنَّهُ» (بخارى:٦٥٠٢)

Аз Абӯҳурайра (р) ривоят аст, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Ҳар кас бо дӯстони ман душманӣ кунад, ман бо ӯ эълони ҷанг менамоям ва бандаам бо ҳеҷ чизи маҳбубе назди ман ба андозаи анҷоми он чӣ, ки бар ӯ фарз қарор додаам, бар ман наздик намешавад ва ҳамчунон бо анҷоми навофил бар ман тақарруб меҷӯяд, то ин ки маҳбуби ман қарор мегирад, пас ҳангоме, ки мавриди муҳаббатам қарор гирифт, ман гӯшу чашм ва дасту пояш мешавам, ки ба василаи онҳо мешунавад ва мебинад ва мегирад ва меравад ва агар аз ман талаб кунад, ба ӯ ато мекунам ва агар паноҳ бихоҳад, ӯро паноҳ медиҳам».

Ба қисмати аввали ин ҳадиси қудсӣ агар диққат кунем, Аллоҳи мутаъол ва маъбуди зулҷалол аз авлиё ва дӯстони худаш дифоъе мекунад, ки дар тамоми дину шариъат фақат як бори дигар (дар бораи рибохурӣ) такрор шуда ва он эълони ҷанг бо касоне аст, ки бо дӯстони Аллоҳ душманӣ кунанд! Субҳоналлоҳ! Чӣ ифтихор ва азаммате, ки зоти азими Аллоҳи якто ва муқтадири тавоно, мустақиман дар дифоъ аз дӯстонаш бо душманони онон вориди ҷанг шавад! Бори Илоҳо! ҳамаи моро ҷузъи дӯстони воқеъии худат бигардон.

Оре, сарварони гиромӣ! Маъбуди якто ва ягона, на танҳо худаш дӯстонашро дӯст медорад, балки дӯстӣ ва муҳаббатиононро дар дили соири бандагонаш низ ҷой медиҳад:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَيَجۡعَلُ لَهُمُ ٱلرَّحۡمَٰنُ وُدّٗا ٩٦﴾ [مريم:٩٦]

«Бегумон, касоне, ки имон оварданд ва корҳои шоиста анҷом доданд, (Аллоҳи) Раҳмон барои онҳо муҳаббате (дар дилҳо) қарор медиҳад».

Шояд таъаҷҷуб кунед, аммо воқеъиятеро арз мекунам, ки Аллоҳи зулҷалол ва маҳбуб ва бахшандаи меҳрубон ва зоти вадуд ва дӯстдоштанист. Бандае, ки холӣ аз отифа ва муҳаббат нисбат ба зоти гиромии ӯ бошад ва ӯро дӯст надошта бошад, намеписандад. Зоти гиромӣ ва маҳбуб ва дӯстдоштании ӯ таъоло, бандагонеро мехоҳад ва меписандад ва дӯст медорад, ки ӯро дӯст дошта бошанд ва дастӯроташро ба дилу ҷон бихаранд. Ба ин ояти карима таваҷҷӯҳ кунед, ки хитоб ба аҳли имон чӣ мефармояд:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَن يَرۡتَدَّ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ فَسَوۡفَ يَأۡتِي ٱللَّهُ بِقَوۡمٖ يُحِبُّهُمۡ وَيُحِبُّونَهُۥٓ أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ يُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوۡمَةَ لَآئِمٖۚ ذَٰلِكَ فَضۡلُ ٱللَّهِ يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٥٤ ﴾ [المائدة: ٥٤]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Ҳар кас аз шумо, ки аз дини худ баргардад (ба Аллоҳ зиёне намерасад), Аллоҳ ба зудӣ гурӯҳеро меоварад, ки онҳоро дӯст дорад ва онҳо (низ) ӯро дӯст доранд, (онон) дар баробари мӯминон фурӯтан ва дар баробари кофирон сарсахт гарданфароз ҳастанд, дар роҳи Аллоҳ ҷиҳод мекунанд ва аз сарзаниши ҳеҷ сарзанишкунандае, намеҳаросанд, ин фазли Аллоҳ аст, ба ҳар кас бихоҳад, медиҳад ва Аллоҳ гушоишгари доност».

Ҳама содиқона дуо кунем ва аз зоти бениёзаш, оҷизона бихоҳем, ки моро ҷузъи дӯстони худаш, бипазирад.

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب: ٥٦]

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد . اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد. اللهم صل على محمد وأزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات الأحياء منهم والأموات، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

49- Ҳуқуқи ҳамсоя

Аҳдофи хутба

1. Тавсия барои эҳсон ба ҳамсоя ва риъояти ҳуқуқи он.
2. Баёни ҳуқуқи ҷор.
3. Баёни фазилати эҳсон ба ҳамсоя.
4. Барҳазар доштан аз озори ҳасоя.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَآءً ۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَٰلَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

أما بعد:

Бародарону хоҳарони азиз! Аллоҳи мутаъол моро дар бораи ҳуқуқи ҳамсоя амр намуда, фармудааст:

﴿ وَٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ وَلَا تُشْرِكُواْ بِهِۦ شَيْـًٔا ۖ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا وَبِذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱلْجَارِ ذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْجَارِ ٱلْجُنُبِ وَٱلصَّاحِبِ بِٱلْجَنۢبِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ﴿٣٦﴾﴾ [النساء:٣٦]

«Ва Аллоҳро бипарастед ва чизе ба ӯ шарик нагардонед». Дар ҳадиси шариф омадааст, ки Расули Акрам (с) ба Маъоз фармуданд: «оё медонӣ ҳаққи Аллоҳ Ҷалла Ҷалолуҳу бар бандагонаш чист? Маъоз фармуд: Аллоҳ ва Расулаш донотаранд. Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «ин, ки ӯро бипарастед ва чизеро бо ӯ шарик наоваред», сипас фармуданд: «оё медонӣ, ки агар ин корро карданд, ҳаққи бандагон бар Аллоҳ чист? Маъоз фармуд: Аллоҳ ва Расулаш донотаранд!. Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «ҳаққи ононон инаст, ки эшонро азоб накунад».

Пас аввалин амр ва аввалин фариза, ҳамоно маърифати Аллоҳи мутаъол аст. Хондани вай ба ягонагӣ, итоъати вай ва шарик наовардан ба вай дар шаъни Улуҳият ва Рубубияти вай аст ва ба падару модар эҳсон кунед, дар сухан ва амал ва нафақа бар онон дар ҳангоми

ниёзашон ва ба хешону ятимон ва мискинон, низ эҳсон кунед. «ва ба ҳамсояи хешовандон», низ эҳсон кунед, ӯ касест, ки ба ҳамроҳи ҳамсоягӣ дар маскан, ба инсон наздикии насабӣ, низ дошта бошад. ҳамсояи наздик ва девор ба девор аст. «Ва ,(والجار ذي القربى) Ё мурод аз ба ҳамсояи бегона», яъне бегона ва аҷнабӣ, ё ҳамсояи дур, низ эҳсон .кунед. Баъзе гуфтанд: мурод аз он, ҳамсояи Яҳудӣ ва Насронӣ аст

Хотирнишон мешавад, ки ҳаққи ҳамсоя ба ҳасби наздикӣ ва дурии манзили вай, тафовут пайдо мекунад, пас ба ҳар андоза, ки манзилаш дуртар бошад, ҳаққи вай ҳам заъифтар мешавад ва ба ҳар андоза, ки манзилаш наздиктар бошад, ҳаққи вай ҳам қавитар мешавад.

Дар ҳадиси шариф омадааст, ки Расули Акрам (с) дар бораи ҳаққи ҳамсоя фармуданд: «Ҷибрил пайваста дар бораи ҳамсоя васият мекард, то он ҷо, ки гумон бурдам, ки ҳамсоя аз ҳамсоя ирс мебарад».

«Ва эҳсон кунед» ба ҳамниши дар паҳлӯ нишаста», яъне: ба ҳамсар, ба рафиқи сафар ва ба рафиқи иқомат дар таҳсили илм, бо омӯзиши санъат, ё анҷоми тиҷорат, ё монанди инҳо. «Ва эҳсон кунед ба «Ибни сабил», яъне, ба мусофире, ки ба таври гузаро аз назди шумо мегузарад, пас бар муқим аст, то ба мусофир эҳсон кунад. Сабил, яъне, роҳ. Баъзеҳо гуфтаанд: мурод аз он мусофире, ки дар роҳ мондааст, ки тӯшаи роҳаш тамом шуда бошад ва қавли дигар: мурод аз он меҳмон аст. «Ва эҳсон кунед, ба он касе, ки дасти шумо молики вай бошад» ва эшон ғуломон ва канизонанд, чуноне, ки Расули Акрам (с) дастӯр доданд, ки ғуломон ва канизон бояд аз ҳамон ғизое таъом дода шавад, ки молики онон мехурад ва аз ҳамон либосе пӯшонда мешаванд, ки молики онон мепӯшад.

Ҳамчунин дар ҳадиси шариф омада аст: «барда мустаҳиқи ғизо ва пӯшоки хеш аст ва аз кори ҷуз ба ҳадди тавони худ, мукаллаф нашавад». «Бешак Аллоҳ дӯст надорад, касеро, ки мухтол», яъне: мутакаббир ва бепарво ва бемулоҳиза бошад бар мардум ва бар ҳар ҳамсоягони хеш, «ва фахрфурӯш бошад». Фахр: худситойи, баршумурдаи имтиёзот ва ифтихороти хеш ва гарданфарозӣ ва худбузургнамойи аст. Аммо агар касе неъматҳои ҳақ таъолоро бар худ ба манзури эътироф ба фазли вай, баршумурад, ӯ шукргузор аст ва ба воҷиби шукри ҳақ тоъоло, қиём варзида, лизо сазовори накӯҳиш нест.

Ҳамсоя ҳуқуқи бисёре дорад ва азияту озори ӯ яке аз муҳаррамот аст. Абӯшурайҳ (р) мефармояд: Паёмбар (с) фармуданд:

«والله لا يؤمن! والله لا يؤمن! قالوا: مَن يا رسول الله؟ قال: الذي لا يأمن جارُه بوائقَه».

«Ба Аллоҳ савганд имон надорад, ба Аллоҳ савганд, имон надорад», гуфтанд: Эй Расули Аллоҳ! Ки имон надорад? Фармуданд: «Касе, ки

ҳамсояаш аз бадӣ ва озори вай роҳат ва дар амон набошад»[(1)].

Паёмбар (с) ситоиш ва мазаммати ҳамсояро миқёс ва малоки некӣ ва бадӣ ба ҳамсоя қарор додаанд. Абдуллоҳ бин Масъуд (р) мефармояд: Шахсе ба ҳазрати Паёмбар (с) гуфт: Эй Расули Аллоҳ! Аз куҷо бидонам, ки ба ҳамсоям некӣ кардаам ё бадӣ? Фармуданд: «Агар ҳамсоягонат туро сутуданд, далели инаст, ки ба онон некӣ кардайи ва агар туро мазаммат карданд, пас бидон, ки ба онон бадӣ раво доштаи»[(2)].

Азият ва озори ҳамсоя суратҳои гуногуне дорад, монанди ин, ки ба ҳамсоя иҷоза надиҳад, ки бар девори муштарак, мех бикӯбад ва ё бар он сақф бизанад ва ҳамчунин гирифтани пеши нури офтоб ва ҳаво бидуни иҷозаи ҳамсояд, насби панҷара бидуни иҷозати ҳамсоя дар ҷое, ки дар манзили ҳамсоя дидо дошта бошад, сару садо ва овозҳои ноҳанҷор, хусусан ҳангоми хоб ва истироҳат, задани фарзандони ҳамсоя, андохтани ашғол пеши дари ҳамсоя ва ғайра ва агар гуноҳе дар ҳаққи ҳамсоя анҷом гирад, ҷурм ва сазои он чандин баробар мегардад, Паёмбар (с) фармуданд: «Агар марде бо 10 зан зино кунад, гуноҳаш сабуктар аст, аз ин, ки бо ҳамсари ҳамсоя зино кунад ва агар аз 10 манзили ҷудогона дуздӣ кунад, гуноҳаш сабуктар аз ин аст, ки аз хонаи ҳамсоя, дӯздӣ кунад»[(3)].

Онҳое, ки ғиёби ҳамсояро фурсате барои сирқат ва хиёнат ба ӯ медонанд, бояд мунтазири азоби сахт ва дардноки Аллоҳ бошанд.

Қуртубӣ (р) дар тафсири (*Ал-ҷомеъ лиаҳкомил-қуръон* 5/381) мефармояд: (Эҳтиром ниҳодан ба ҳамсояи мусалмон ё кофир дар шариъати Аллоҳ мавриди таъкид қарор гирифтааст. Эҳсон гоҳе ба маънои накӯкорӣ меояд ва гоҳе низ ба маънои ҳусни муъошират, даст бардоштан аз озоррасонӣ ва пуштибонии молист).

Паёмар (с) дар бораи накӯкорӣ дар ҳаққи ҳамсояат чунин мефармоянд:

«كن ورعاً تكن أعبد الناس، وكن قَنِعاً تكن أشكر الناس، وأحِب للناس ما تحب لنفسك تكن مؤمناً، وأحسن مجاورة من جاورك تكن مسلماً».

«Бо тақво бош, то обидтарин аз ҳама бошӣ ва аҳли қаноъат бош, то шукргузортар аз ҳама бошӣ ва он чиро барои худ дӯст дорӣ, барои мардум низ дӯст дор, то мӯмин бошӣ ва ҳуқуқи ҳамсоягиро риъоят кун, то мусалмон қаламдод шавӣ»[(4)].

Модари мӯминон, Ойиша (р) аз Паёмбар (с) нақл мекунанд, ки:

(1) : Фатҳулборӣ 10/443
(2) : Муснади Аҳмад 1/402 ва Саҳеҳи Ҷомеъ 6348.
(3) : Адаби муфрад, Бухорӣ ш 102
(4) : Ибни Моҷҷаҳ, Абӯяъло ва Абӯнаъим дар китоби Ҳуллия ривоят кардаанд ва ба дараҷаи ҳасан низ расидааст.

«ما زال جبريل يوصيني بالجار حتى ظننت أنه سيورثه».

«Ҷибрил он қадар дар хусуси ҳамсоя васият кард, ки гумон бурдам, ки ҳамсояҳо аз якдигар ирс мебаранд»[(1)].

Яке аз масодиқи эҳсон ва накӯкорӣ дар ҳаққи ҳамсоя, тақдими ҳадия аст. Паёмбар (с) ба Абӯзар (р) фармуданд:

«إذا طبخت مرقاً فأكثر ماءه، ثم انظر أهل بيت من جيرانك فأصبهم منها بمعروف».

«Ҳар гоҳ шурбо пухтед, обашро зиёд кун ва сипас миқдоре аз онро ба сурате, ки Аллоҳписандона, барои ҳамсояат бифирист»[(2)].

Тақдими ҳадия хос барои ҳамсояи фақир нест, балки шомили ҳамсоягони сарватманд ва бениёз ҳам хоҳад буд ва беҳтарин ҳамсоя, касест, ки бархурду таъомули иҷтимоъияш, беҳтар ва Аллоҳ писандтар бошад, Паёмбар (с) мефармояд:

«خير الجيران عند الله خيرهم لجاره».

«Беҳтарини ҳамсоя назди Аллоҳ, касест, ки ҳуқуқи ҳамсоягиро риъоят намояд»[(3)].

Ҳамсояи хуб ва накӯкор, ҷузъи хушбахтиҳои инсон дар дунё ба шумор меравад, Саъд бин Абиваққос (р) аз Паёмбар (с) ривоят мекунад:

«أربع من السعادة: المرأة الصالحة، والسكن الواسع، والجار الصالح، والمركب الهنيء».

«Чаҳор чиз дар доираи хушбахтӣ мегунҷанд: Зани накӯкор, хонаи бузург ва ҷодор, ҳамсояи хуб ва василаи нақлияи роҳату ором»[(4)].

Яке аз дигар нишонаҳои ҳамсояи хуб ва муфид инаст, ки вазифаи амри ба маъруф ва наҳй аз мункарро дар ҳаққи ҳамсояаш анҷом дода ва муносиб бо шароити замонӣ ва макони аз ин масъулияти динӣ, фурӯгузор накунад.

Озоррасонии ҳамсоя низ ҷузъи гуноҳони кабира ба шумор меравад, чун Паёмбар (с) шадидтарин таҳдидро дар ин бора, содир карда ва мефармоянд:

«والله لا يؤمن، والله لا يؤمن، والله لا يؤمن» قيل: مَن يا رسول الله؟ قال: «الذي لا يأمن جاره بوائقه».

«Қасам ба Аллоҳ, имон надорад, қасам ба Аллоҳ, имон надорад, қасам ба Аллоҳ имон надорад!. Арз карданд: Ки эй Расули Аллоҳ? Фармуданд: «он, ки ҳамсояаш аз бадиҳояш дар амон набошад»[(5)].

Паёмбар (с) дар яке аз дуоҳояш мефармояд:

«اللهم إني أعوذ بك من جار السوء في دار المقامة، فإن جار البادية يتحول».

(1) : Муттафақун алайҳӣ
(2) : Муслим ривоят кардааст
(3) : Тирмизӣ, Аҳмад, Дору Қутнӣ ва Ҳоким бо санади саҳеҳ ривоят намудаанд.
(4) : Ибни Ҳиббон бо санади саҳеҳ ривоят кардааст.
(5) : Муттафақун алайҳӣ

«Бори Илоҳо! Аз ҳамсояи бад дар маҳали зиндагӣ ба ту паноҳ мебарам, чун ҳамсояи саҳро ва зудгузар давом надорад»(1).

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ لِلهِ رَبِّ العَالمِينْ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلىَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ ، وَعَلى آلِهِ وَأَصْحَابهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إِلىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعد:

Ба Паёмбар арз шуд, ки

"إن فلانة تقوم الليل وتصوم النهار، وتفعل وتصدّق، وتؤذي جيرانها بلسانها، فقال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: «لا خير فيها، هي من أهل النار»، وفلانة تصلي المكتوبة وتصدق بأثوار ولا تؤذي أحداً. فقال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: «هي من أهل الجنة».

«Фалон зани шабзиндадор, рӯзадор ва аҳли кирдорҳои хуб ва садақа додааст, вале ҳамсояшро бо забон озор медиҳад. фармуданд: ҳеҷ арзише надорад ва дӯзахист» ва арз карданд: Фалон зан танҳо намози воҷиб адо карда ва тикаҳои панири маҳалиро низ садақа медиҳад, вале дар муқобил ҳеҷ касро азият намекунад. Фармуданд: «ӯ биҳиштӣ аст»(2).

Эшон дар яке дигар аз аҳодиси гуҳарбори худ мефармоянд:

«من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فلا يؤذ جاره».

«Ҳар ки ба Аллоҳ ва рӯзи охират имон дорад, набояд ҳамсояашро озор диҳад»(3).

Эй мусалмонон! Одоби таъомул бо ҳамсоя иборат аст аз:

1. Бо фарзандони ҳамсоя ба наҳви шоиста рафтор намоед, ба унвони намуна: бо афроди солеҳ дӯстӣ баркарор созед ва аз иртикоби гуфтору кирдори зишт, парҳез намоед.
2. Амволу амлоки онон аъам аз мошину чароғ ва ғайраро дар маърази азият ва озор қарор надиҳед.
3. Ҳаргиз баланд кардани садо ва ё кашидани наъра ва ё баланд кардани садои радиё ва дастгоҳои сабт ва савт, ҳамсоягонро мавриди озор қарор надиҳед.
4. Ҳаргиз набояд дар хона бо туб бозӣ кард, агар муҷиби азият кардани ҳамсоя ва ё олӯда кардани чизҳои манзил шавад.
5. Бояд ба дидори ҳамсоя рафт ва дар ғаму шодии онон, ширкат кард.
6. Набояд ашғолро дар пеши хонаи ҳамсоя гузошт.
7. Агар яке аз афроди ҳамсоя бемор буд, бояд ба аёдати вай рафт ва барои ӯ дуо кард ва бо калимаҳои зебо ба тасаллии онон пардохт.
8. Набояд аз асрору рози ҳамсоя иттилоъ пайдо кард ва дар сурате,

(1) : Насойи ва Бухорӣ, дар адаби муфард, бо санади саҳеҳ ривоят кардаанд.
(2) : Бухорӣ дар Адаби муфрад бо санади саҳеҳ ривоят кардааст.
(3) : Муттафақун алайҳӣ

ки аз он иттилоъ ёфт, набояд онро фош намояд.

9. Набояд аз пушти бом ва ё аз панҷара ба дохили хонаи ҳамсоя, нигоҳ кард.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

50- Ҳукми маводи мухаддир ва зарарҳои ношӣ аз он

Аҳдофи хутба

1- Ақл неъматест, ки шукр мебояд.
2- Бархазар сохтани ҷавонон аз маводи мухаддир, ки ҷавонии онҳоро барбод медиҳад.
3- Мубориза бо зоҳираи гардиши маводи мухаддир, дар байни ҷавонон.

Хутбаи аввал

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا من يهده الله فهو المهتد ومن يضلل فلا هادى له وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبده ورسوله .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

أما بعد : فأن أصدق الحديث كتاب الله وخير الهدى هدى محمد –صلى الله عليه سلم- وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

Намозгузорони азиз! Аллоҳи мутаъол инсонро муҳтарам ва мукаррам халқ намуда ва ӯро бо неъмати ақлу фаҳм ва тадаббур, бар соири махлуқоташ бартарӣ бахшидааст. Ақл аз муҳимтарин неъматҳоест, ки Аллоҳ ба инсони хокӣ, ато намудааст ва бо музайян сохтани вай ба ин неъмат, ӯро аз соири махлуқот, аъам аз ҳайвоноту ҷамодот, бартарии вижае додааст.

Аллоҳи зулҷалол дар ин бора мефармояд:

﴿وَلَقَدۡ كَرَّمۡنَا بَنِيٓ ءَادَمَ وَحَمَلۡنَٰهُمۡ فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِ وَرَزَقۡنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَفَضَّلۡنَٰهُمۡ عَلَىٰ كَثِيرٖ مِّمَّنۡ خَلَقۡنَا تَفۡضِيلٗا ٧٠﴾ [الإسراء:٧٠].

«Ва бар ростӣ, мо фарзанди одамро, гиромӣ доштем ва ононро дар хушкӣ ва дарё (бар маркабҳо) нишондем ва аз чизҳои покиза ба эшон рӯзӣ додаем ва онҳоро бар бисёре аз офаридаҳои худ, бартарии ошкор додем».

Дӯстони гиромӣ! Маводи мухаддир, мушкили печидаест, ки боиси дурии инсон аз ин неъмати бузурги Илоҳӣ, яъне ақл ва тафаккур шуда ва дар натиҷаи он, инсон маслиҳат ва манфиъати худро ташхис надода ва монанди соири ҳайвонот, танҳо ба шаҳавот ва майлҳои зудгузари дунёи хеш, менигарад ва ҳаргиз ба отифаҳо ва натиҷаи корҳои худ, намеандешад.

Бародарон ва хоҳарони азиз! Оё медонед, ки истеъмоли маводи мухаддир, таҷовуз ба ниёзмандиҳои панҷгонаест, ки Ислом (ва соири адёни Илоҳӣ) барои ҳифз ва нигаҳбонии онҳо, бо ҳама васоил ва имконот кӯшидаанд? Ин заруратҳо ва ниёзмандиҳо иборатанд аз ҳифозати дин, ҷон, насл ва молу ақли инсон, ки дини мубини Ислом таҷовуз ба ҳар як аз ин ниёзмандиҳоро, ҷинояти бас бузург хонда ва барои ҳифозат аз онҳо, муҷозоти шадидеро бар ҷинояткорони ин ниёзмандиҳо, муқаррар кардааст.

Азизони намозгузор! Бидуни шак, маводи мухаддир, таъсироти зиёде бар заруриёти панҷгона гузошта, бунёд ва асоси онро мутазалзил ва вайрон месозад, ба таври куллӣ, таъсири амиқи ин мавод бар ин ниёзмандиҳоро метавон ин гуна возеҳ сохт:

1- Аз ҷумлаи ин ниёзмандиҳо, он чизест, ки ба таври мушаххас ва мустақиман аз маводи мухаддир, осебпазир мебошад, ақли инсон аст. Ин неъмати бузург, ки Парвардигор ба инсон ато намуда ва инсон ба василаи он, роҳҳои хайру ҳидоятро дарк карда ва Парвардигори худро ибодат менамояд. Аллоҳи мутаъол дар Қуръони Карим оқилонро ба чанд мавзеъ таъриф ва тамҷид намудааст, аммо вақте, ки ақл дар роҳи дуруст ва саҳеҳ кор гирифта нашавад, ҷои таъассуф аст. Аллоҳи мутаъол аз ҳоли дӯзахиён дар ҳоле, ки онҳо фарёд мезананд, чунин ҳикоят мекунад:

﴿وَقَالُوا۟ لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِىٓ أَصْحَـٰبِ ٱلسَّعِيرِ ١٠﴾ [الملك: ١٠]

«Ва дӯзахиён мегӯянд: агар дар дунё гӯш фаро медодем, ё таъаққул мекардем, ҳоло дар зумраи аҳли дӯзах намебудем».

Оре, азизон! Ба далели ҳамин ақл буд, ки Аллоҳ онро пешво ва ҷонишин дар рӯи замин қарор дод ва ҳамаи мавҷудотро барояш мусаххар кард, вале боз ҳам қурбони ҷуръае аз шароб ё чирк ё афюн ва дигар палидҳо мешавад, пас афсус ба ҳоли касе, ки ақли худро қурбонии чунин лаззатҳо, хушиҳои хайёлӣ ва кӯтоҳмуддат намуда, онро табоҳ ва барбод созад, пас чӣ фарқест миёни шахсе, ки ақли худро тавассути шароб барбод медиҳад ва шахсе, ки ба василаи маводи мухаддар онро табоҳ мекунад?

Ҳамаи адёни осмонии гузашта, таваҷҷӯҳи хос ба ин ниёзмандиҳои панҷгона доштанд, пас оё мумкин аст, дини Ислом, ки охирин адён дар рӯи замин аст ва ҳамаи хубиҳои хосу омро дар бар дорад, розӣ ба он бошад, то фарде аз афроди мансуб ба он, девонавор чизеро надонад ва ё ба тарафи девонагӣ равон бошад? Абадан ин тавр нахоҳад буд ва ин палидиҳоро барои абад барои онҳо, иҷоза нахоҳад дод.

Ва аз сӯи дигар, моводи мухаддир ҳамонанди шароб мусалмонро аз зикри Аллоҳи мутаъол ва аз намоз боз медорад. Ин мавод ҳамроҳ бо беҳӯшӣ ва наъшагӣ ва мастӣ, касолат ва заъфро ба бор оварда, ки шояд соатҳо тӯл бикашад. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن يُوقِعَ بَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ فِي ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِ وَيَصُدَّكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِۖ فَهَلۡ أَنتُم مُّنتَهُونَ ٩١﴾ [المائدة: ٩١]

«Бегумон шайтон мехоҳад, то ба василаи шаробу қимор, душманӣ ва нафратро миёни шумо эҷод кунад ва шуморо аз зикри Аллоҳ ва аз намоз, боз дорад, пас оё шумо аз ин аъмоли ношоиста иҷтиноб намекунед?!

Маводи мухаддир, таъсироти бисёр хатарнокеро бар ҷомеъа ва афрод аз лиҳози динӣ, беҳдоштӣ, иқтисодӣ, амнияти ва равонӣ, дорад ки ин зарарҳо ба танҳойи барои манъи сарзаниши истеъмолкунандаи он кофист.

Истеъмоли ин мавод, роҳро барои ҷурму ҷиноёти бузург ҳамвор намуда ва муътодро ба сӯи иртикоби ҷурму ҷиноёт мекашонад. Шахси муътод ба маводи мухаддир, ба хотири ба даст овардани ин мавод, ҷонашро дар хатари марг андохта, ҳама сахтиҳоро мутаҳаммил мешавад ва агар ночор ояд, даст ба ғорат, дӯздӣ ва қатл хоҳад зад ва баррасӣ ва таҳқиқоти зиёде, ки бо баъзе зиндониён сурат гирифтааст, таъйид ва тасдиқкунандаи он чӣ гуфтем, мебошад.

Мӯминони намозгузор! Оё медонед, ки яке аз равишҳое, ки душманони Ислом барои тазъиф ва суст намудани мусалмонон ва дур сохтани онҳо аз динашон ба кор мебаранд, нашри маводи мухаддир дар ҷомеъаи Исломӣ аст. Онҳо бо ташвиқ ва ҳимояту ширкати мусалмонони нодон ва судҷӯ, даст ба кишту таҳия ва фурӯши ин маводи хонумонсӯз дар ҷомеъаи башарӣ ва ба хусус дар байни худи мусалмонон мезананд.

Аллоҳи мутаъол дар Қуръони Карим чӣ зебо мефармояд:

﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَٰتِلُونَكُمۡ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمۡ عَن دِينِكُمۡ إِنِ ٱسۡتَطَٰعُواْ ٢١٧﴾ [البقرة: ٢١٧]

«Ва онон пайваста бо шумо меҷанганд, то агар битавонанд, шуморо аз динашон баргардонанд».

Бародарони гиромӣ! Душмании Яҳуд ва Насоро ва дигар куффор бо Ислом ва муслимин, ошкор аст, аммо он чӣ инсонҳоро ба шигифт ва даҳшат во медорад, мушоракат ва ҳамкории бисёре аз мусалмонон дар тавзеъ ва тарвиҷи маводи мухаддир аст. Чигуна як инсони мусалмон ҳозир мешавад, то ба дасти худ, бародарону хоҳарони динии худро ба фасод ва зиллату табоҳӣ мекашонад? Чигуна ӯ метавонад барои рафоҳ ва осоиши дурӯзаи ин дунёи хеш, рафоҳӣ ва осоишро аз хонаводаҳои

дигарон биситонад? Ҳамкорӣ ва мушорикат дар кишту тарвиҷ ва фурӯши ин мавод, ҳатто дар байни куффор низ мамнуъ ва ноҷоиз аст, чӣ бирасад, ки мо онҳро дар байни фарзандони худ, мунташир созем.

Чаро як инсони оқил, ки худ оқибати истифода аз ин мавод ва эътиёд ба онҳоро медонад, ҳозир аст, бо дасти хеш бар ақлаш сарпӯш ниҳад ва ба масрафи ин мавод рӯй оварад?! Ӯ ки оқибати мубталоёнро ба ин вабо ва тоъуни асри ҳозирро дида ва ламс кардааст, чигуна ибрат намегирад ва ба ин гирдоби вайронгар, дохил мешавад?!

Аз Аллоҳи мутаъол оҷизона хоҳонам, ки шарри ин балои хонумонсӯзро аз сари мо ва ҷавомеъи Исломии мо ва тамоми башарият, кӯтоҳ кунад ва мубталоён ба ин дардро, шифои оҷил насиб гардонад.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم, أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله رب العالمين، أحمده سبحانه وأشكره، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن نبينا محمداً عبده ورسوله صلى الله وسلم وبارك عليه وعلى آله وأصحابه والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين، أما بعد:

عباد الله! اتقوا الله تعالى وأطيعوه، واعلموا أن طاعته أقوم وأقوى، وتزودوا فإن خير الزاد التقوى، واحذروا أسباب سخط الجبار فإن أجسامكم على النار لا تقوى، واعلموا أن أصدق الحديث كتاب الله، وخير الهدي هدي محمد صلى الله عليه وسلم، وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة، وعليكم بالجماعة فإن يد الله مع الجماعة، ومن شذ شذ في النار.

Намозгузорони гиромӣ! Аз он ҷое, ки дини Ислом аз ҷониби Аллоҳи мутаъол, холиқи ҳастӣ, барои мо инсонҳо тавассути Муҳаммади Мустафо (с) ба армуғон омадааст ва Ӯ таъоло, ки моро халқ намуда ва худ бар ҳама чиз огоҳ аст, бар тамоми ниёзҳо ва масолеҳу манофеъи мо низ, илми мутлақ дошта ва дар ин дини комил, ки тавассути хотами Паёмбарон, барои хушбахтии мо фиристодааст, он чиро, ки хайру салоҳи дунё ва охирати мо дар он нуҳуфтаро, баён намуда ва дар баёни он, ҳаргиз кӯтоҳӣ нанамудааст. Пас бинобарин, ин ҳаргиз маъқул нест, ки дар бораи ин маводи хонумонсӯз ва вайронгар, ки зиндагии бисёре аз инсонҳоро табоҳ ва нобуд сохтааст, изҳори назаре накарда бошад ва ҳукми онро баён нанамуда бошад.

Оре, азизон! Дини мубини Ислом, инсонро ба ҳама хубиҳо ва истифода аз ҳар чизе, ки муфид тамом мешавад, амр намуда ва аз ҳар чизе, ки зиёновар аст, манъ менамояд, ҳамонгунае, ки дар ҳадис яъне: «Ба худ ,«لا ضرر ولا ضرار» :омадааст, ки Расули Акрам (с) фармуд ва дигарон, зиён нарасонед». (Ҳадиси ҳасан, Ибни Моҷҷаҳ ва Дори (Қутнӣ ва ғайра ривоят карданд

Ба ҳамин манзур, дини Ислом, истифода аз маводи мухаддирро ҳаром донистааст, чун боиси зарари ҷисмӣ ва мафосиди зиёде мешавад ва ҳамон тавре, ки шароб ва соири маводи нашъаовар, зарарҳои бешуморе дорад, маводи мухаддир низ бо ҳамаи анвоъ ва аҷсомаш, зарарҳои ҷонӣ, молӣ, иҷтимоъӣ ва ахлоқиро дар пай дорад, зеро иллат ва ангеза дар байни ҳар ду, яке мебошад.

Ба ҳамин манзур, истифода ва масрафи маводи мухаддир ва дар пайи он, фурӯш ва кошту тиҷорат ва ҳаргуна мушоракат ва мусоъадате дар ин мавορид, бинобар далелҳои мухталифи шаръӣ, аъам аз Қуръон ва Суннати мутаҳҳари Паёмбари Ислом (с) ва иҷмоъи уммат ва қиёс, ҳаром шумурда шуда, ки банда ба иллати тангии вақт, баъзе аз онҳоро бари шумо мӯминони намозгузор, шарҳ хоҳам дод.

Аллоҳи таъоло мефармояд :

﴿ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلْأُمِّيَّ ٱلَّذِى يَجِدُونَهُۥ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ وَٱلْإِنجِيلِ يَأْمُرُهُم بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَىٰهُمْ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ ٱلْخَبَٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَٱلْأَغْلَٰلَ ٱلَّتِى كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِهِۦ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَٱتَّبَعُوا۟ ٱلنُّورَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ ۙ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾﴾ [الأعراف:١٥٧]

«Ононе, ки Паёмбар, Набии умми –нохонда- ро пайравӣ мекунанд, ки номи ӯро дар надзи худ ҳам дар Таврот ва ҳам дар Инҷил навишта меёбанд, эшонро ба корҳои маъруф, яъне: писандида, амр мекунад ва эшонро аз мункар, яъне: аъмоли нописанд, боз медорад ва барояшон покиҳоро ҳалол мегардонад ва нопокиҳоро барои эшон ҳаром месозад ва борҳои сангинашон ва тавқ (масъулияти сангин)ро, ки бар гарданашон аст, бар медорад».

Уламо аз ин ояти муборака, ин асли мусалламро истинбот намудаанд, ки ҳар хубу покиза, мубоҳ ва ҳар чизи палид ва хабис, ҳаром мебошад. Пас агар мо маводи мухаддирро зери ин асл қарор диҳем оё инсони оқил ва хушёр, чунин хоҳад гуфт, ки ин маводи мухаддир, хубу покиза ва мубоҳ аст? Гумон намекунам, ки шахсе чунин бигӯяд, балки тамоми уқало, муттафиқ ба палидӣ ва ҳаром будани моводи мухаддир, ҳастанд, чун зарарҳо ва зиёнҳои бешуморе дар он, нуҳуфта аст, ки бар ҳама ошкор ва ҳувайдост.

Ва дар ояти дигаре, Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾﴾ [النساء:٢٩]

«Ва хештанро макушед, бешак Аллоҳ нисбат ба шумо, меҳрубон аст».

Дар ояти мушобеҳи ин оят, низ Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ تُلْقُوا۟ بِأَيْدِيكُمْ إِلَى ٱلتَّهْلُكَةِ ﴿١٩٥﴾﴾ [البقرة:١٩٥]

«Ва худро бо дасти хеш ба ҳалокат наандозед».

Ин оятҳо ҳифзи сиҳату саломатии бадан ва наафкандани нафсро дар ҳалокат, бар инсон воҷиб медонад, ҳоло он, ки илми тиб зарарҳои ношӣ аз маводи мухаддир бар саломатии рӯҳӣ ва ҷисмии инсон, собит намудааст ва муътод ба ин мавод ба девонагӣ ва ҳатто ба марг мерасонад.

Бародарон ва хоҳарони мӯмин ва намозгузор! Ҳоло, ки ба хатароти маводи хонамонсӯз пай бурдед ва далелҳои ҳурмат ва нопокии онро донистем ва нисбат ба таъсироти тахрибкунандаи он дар ҷомеъаҳои башарӣ иттилоъ ёфтем, бар мост, ки даст ба дасти якдигар дода ва дар роҳи решакан намудан ин тоъуни аср, бо якдигар ҳамкорӣ намоем, ба хусус падарону модарони азиз бояд дар тарбияти фарзандони хеш, кӯшо бошанд ва ҳаргиз иҷоза надиҳанд онҳо бо дӯстии афроди ношоист ва олӯда ба ин мавод ба ин ботлоқ кашида шуда ва дунё ва охираташон табоҳ шавад. Авлиё ва мураббиён ва тамоми масъулон бояд, фаромӯш накунанд, ки Расули гиромӣ (с) мефармоянд:

«كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته». (متفق عليه)

"Ҳамаи шумо сарпараст ва масъул ҳастед ва тамоми шумо дар мавриди зердастони шумо, суол мешавед". (Муттафақун алайҳӣ)

Ва ҳаргиз яке аз шумо асири васвасаи шайтон нагардад, ки худое накарда, барои касби ризқу рӯзӣ дар роҳи кишт, нашр ва тиҷорати ин заҳри кушанда, гом бардорад ва фарзандонашро бо моли ҳаром, бузург кунад ва дар ниҳоят, азоби дардноки Илоҳиро барои худ, муҳайё созад.

Бандагони Аллоҳ:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

وأكثروا عليه من الصلاة يعظم لكم ربكم بها أجرا فقد فقد قال صلى الله عليه وسلم: "من صلى علي صلاة، صلى الله عليه بها عشرا".

اللهم صل وسلم وبارك على عبدك ورسولك نبينا محمد صاحب الوجه الأنور والجبين الأزهر وارض اللهم عن الأربعة الخلفاء أبي بكر وعمر وعثمان وعلي وعن سائر أصحاب نبيك أجمعين وعن التابعين ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين وعنا معهم بعفوك ومنك كرمك وإحسانك يا أرحم الراحمين.

اللهم أعز الإسلام والمسلمين وأذل الشرك والمشركين ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم آمنا في أوطاننا وأصلح أئمتنا وولاة أمورنا اللهم واصلح قلوبهم وأعمالهم يا ذا الجلال والإكرام.

ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

اللهم اغفر لنا ولجميع المسلمين والمسلمات والمؤمنين والمؤمنات الأحياء منهم والأموات اللهم صل وسلم وبارك على عبدك ورسولك نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين .

51- Оғози соли нав

Аҳдофи хутба

1- Худоҳофизӣ бо соли сипаришуда ва таёрӣ барои соли ҷадид.

2- Мустаҳкам намудани робита бо Аллоҳ дар ҳаракоту сaканот, дар соли ҷадид.

3- Ташвиқи мардум барои истеҳсол ва амал.

Хутбаи аввал

الحمد لله المحول الأحوال ومقدر الأقدار ومدبر الليل والنهار الذي قال: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَلۡتَنظُرۡ نَفۡسٞ مَّا قَدَّمَتۡ لِغَدٖۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ١٨﴾ [الحشر:١٨] وأصلي وأسلم علي المصطفى المختار وعلى آله وصحبه الأبرار أما بعد :

Тақво, васияти Аллоҳи мутаъол аст, барои гузаштагону ояндагон, он ҷо, ки мефармояд:

﴿وَلَقَدۡ وَصَّيۡنَا ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلِكُمۡ وَإِيَّاكُمۡ أَنِ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ١٣١﴾ [النساء:١٣١]

«Мо ба касоне, ки пеш аз шумо ба онон китоб дода шуд ва (низ) ба шумо, супориш кардам, ки аз Аллоҳ битарсед».

Аз гузари рӯзҳо ва шабҳо ва дар пайи ҳам рафтани солҳо, ибрат гиред, ки ҳар гоме инсонро ба поён ва гузари ҳар рӯз, ӯро ба интиҳо наздик месозад.

Мӯминони гиромӣ! Аллоҳи мутаъол дар мавриди сол мефармояд:

﴿إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ ٱثۡنَا عَشَرَ شَهۡرٗا فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ يَوۡمَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ مِنۡهَآ أَرۡبَعَةٌ حُرُمٞۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُۚ فَلَا تَظۡلِمُواْ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمۡۚ وَقَٰتِلُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ كَآفَّةٗ كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمۡ كَآفَّةٗۚ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلۡمُتَّقِينَ ٣٦﴾ [التوبة:٣٦]

«Дар ҳақиқат теъдоди моҳҳо назди Аллоҳ аз рӯзе, ки осмонҳо ва заминро офарида, дар китоби Аллоҳ дувоздаҳ моҳ аст, аз ин (дувоздаҳ моҳ), чаҳор моҳи ҳаром аст. Инаст ойини устувор, пас дар ин (чаҳор моҳ) бар худ ситам накунед ва ҳамагӣ бо мушрикон биҷангед, чуноне, ки онон ҳамагӣ бо шумо меҷанганд ва бидонед, ки Аллоҳ бо парҳезгорон аст».

Ин моҳҳои қамарист, ки теъдоди он 12 моҳ аст, ки чаҳор моҳи он ҳаром аст ва Аллоҳ аз ин, ки дар ин чаҳор моҳ ба худ ситам кунем, моро барҳазар доштааст ва инсон ҳар гуноҳе, ки анҷом диҳад, дар воқеъ ба худ ситам варзидааст, ки ҳадиси Абӯбакр (р) аз Расули Аллоҳ (с) онро чунин тафсир мекунад: «Замона ба монанди рӯзе, ки Аллоҳ осмонҳо ва заминро офарида, чархидааст: сол дувоздаҳ моҳ аст, ки чаҳор моҳи он ҳароманд, се моҳи пушти сар ҳам аст: Зулқаъда,

Зулҳиҷҷа, Муҳаррам ва Раҷаб, ки миёни Ҷимодуссонӣ ва Шаъбон, қарор дорад...». Сипас фармуданд: «Акнун чӣ моҳест? Гуфтам: Аллоҳ ва Расулаш донотаранд, сипас сукут намуда, то он, ки фикр кардем, ба исми дигаре онро ном хоҳад бурд, пас фармуд: «Оё ин моҳи Зулҳиҷҷа нест? Гуфтем: бале! Фармуд: «Имрӯз чи рӯзест? Гуфтем: Аллоҳ ва Расулаш донотаранд! Сипас сукут намуд, то ин, ки фикр кардем, ба исми дигар онро ном хоҳад бурд, фармуд: «Оё имрӯз рӯзи Наҳр нест? Гуфтем: Оре!, фармуд: «Пас бидонед, ки хунҳо ва молҳо ва номусҳои шумо ба монанди ҳурмати ин рӯзатон дар ин сарзамин дар ин моҳатон бар шумо ҳаром аст ва ба зӯдӣ ба дидори Парвардигоратон хоҳед шитофт ва ӯ аз аъмолатон суол хоҳад кард... пас баъд аз ман ба куфр боз нагардед, ки гардани якдигарро бизанед... огоҳ бошед! (ин паёмро) ба ғоиб бирасонед, ки чӣ басо бархе аз ононе, ки ғоибанд ва ин паём ба онҳо мерасад, аз бархе аз онон, ки ҳозиранд, беҳтари онро бидонанд...». сипас фармуданд: «Оё (ин паёмро) расонидам? (Ба ривояти Бухорӣ ва Муслим).

Эй мусалмон! Инаст паёми Расули Аллоҳ (с) дар ҳаҷҷатулвидоъ, ки бо он бо ин сол ва бо мардум, видоъ гуфт...

Ва мо низ дар ин рӯзҳо вориди соли нав ва ҷадид мешавем, пас ба улгӯ ва усваи хеш, Муҳаммади Мустафо (с) иқтидо намуда ва имони худро таҷдид ва нав кунем ва якдигарро тавсия ба тақвои Илоҳӣ ва тавбаву бозгашти муҷаддад ба сӯи вай фарохонем.

Расули Акрам (с) 1400 сол пеш, дар оғози охирин соли зиндагии пурбаракаташ, наздик ба Каъба истод, то ҳуқуқи башарро поягузорӣ кунад ва мабодии адолат ва мизони ҳақро пойор кунад ва ҳамаи анвоъи зулму ситамро дар ақида ва рафтору андеша ва арзишҳову ибодот ва муъомалот, лағв намояд, то ҷонҳоро муҳтарам эълон карда ва рибоаро ҳаром кунад ва ҳуқуқи занонро собит намояд.

Хитобае, ки ҷаҳон то он рӯз нашунида буд ва то кунун пажвоки (садои) он аз пушти қарнҳо ба гӯш мерасад... Расули Аллоҳ (с) медонист, ки поёни зиндагияш наздик аст ва уммате, ки бино намудааст, дар замин реша давонда ва худро дар таърих сабт намуда ва садои азон ба ҳама ҷо расидааст ва ҷамоъатҳои намоз бар чаҳорсӯи замон, мунташир шуда, ки аҳли он ҳама рӯза пеш аз тулӯъи хуршед ва пас аз он ва ҳангоми он ва ҳангоми заволи офтоб ва пеш аз шом, ба ҳам мерасанд ва ононе, ки ӯ тарбият кардааст, ин нурро ба дигар нуқоти замин хоҳанд расонд... ин насле, ки Расули Акрам (с) ононро тарбият намуд, ҷӯзъе аз рисолате буданд, ки ӯ адо намуд ва мо гувоҳӣ медиҳем, ки ӯ ба дурустӣ ин рисолатро ба анҷом росонид.

Ва барои ҳамин буд, ки ӯ сухан мегуфт ва дар ҳамон ҳол низ бо уммати хеш видоъ менамуд ва дар торупӯди суханони гуҳарборашон,

хайрхоҳӣ ва муҳаббату ихлос медурахшид... чӣ бо арзишаст ин васият ва дорои чӣ асари баландмуддатест, дар таърих, барои касоне, ки биандешанд ва барои ҳамин аст, ки дар поёни ин хитобаи Набавӣ чунин омада, ки «Огоҳ бошед, ҳозирон ба ғойбон бирасонанд...».

Ва Асҳоби Расули Акрам (с) ба беҳтарин ваҷҳ ин амонатро идома намуданд ва Аллоҳ аз ҳамаи онон розӣ ва хушнӯд буд.

Эй мусалмонон! Ин васиятҳое, ки Расули Акрам (с) дар виҷдони мардум ҷой гузошт, дарбаргирандаи қазияҳои фалсафӣ ва ё назарияҳои хаёлӣ нест... инҳо мабодӣ ва усуле аст, ки дар калимоти андак ва осон, ҷой гирифта ва доройи ҳақоиқест, ки дунё барои саъодат ва ҳидоят, бар онон ниёзманд аст ва бо ҳамаи ихтисори худ, роҳнамотар ва корбурдтар аз тамоми асосномаҳои байналмиллалӣ аст.

Ва ин аз онҷост, ки гӯяндаи он, қалби пур аз муҳаббат ба мардум ва меҳрубонӣ нисбат ба онон дошт ва нисбат ба васф намудани мардум ба Аллоҳ ва омода сохтани онон барои лиқои Аллоҳ бисёр ҳарис буд ва ба ин яқин дошт, ки зиндагии саҳеҳ бо дурӣ аз Холиқ ва Маъбуди якто ва ваҳйи вай, мумкин нест.

Мӯминони намозгузорон! Дар ин ояти карима ва ҳадисе, ки акнун зикр шуд, Аллоҳи мутаъол бо расотарин ва мухтасартарин иборот, инсонҳоро аз зулму ситам барҳазар дошта ва Расули Аллоҳ (с) ба усули масоил, ишора намудааст, зеро ӯ усули ҷовидон ва қоидаҳои пойдорро, тақрир менамояд.

Ситам офатест, ки фитрати инсон ва нусуси ваҳй бар бадии он ва накӯҳишӣ анҷомдиҳандаи он, иттифоқ доранд, аммо гоҳ ин инҳироф бархе аз мардумро дучори худхоҳӣ мекунад:

﴿أَفَمَن زُيِّنَ لَهُۥ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ فَرَءَاهُ حَسَنٗاۖ فَإِنَّ ٱللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَآءُ وَيَهۡدِي مَن يَشَآءُۖ فَلَا تَذۡهَبۡ نَفۡسُكَ عَلَيۡهِمۡ حَسَرَٰتٍۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمُۢ بِمَا يَصۡنَعُونَ ٨﴾ [فاطر:٨]

«Оё он кас, ки зиштии кирдораш барои ӯ ороста шуда ва онро зебо мебинад (ба монанди мӯминони солеҳ аст?), ин Аллоҳ аст, ки ҳар киро бихоҳад ба гумроҳӣ кашонида ва ҳар киро бихоҳад, ҳидоят мекунад».

Эй мусалмонон! Зиштарин ситамҳо, ширк ба Аллоҳи мутаъол аст. Луқмон ба фарзандаш чунин мегӯяд, ки:

﴿وَإِذۡ قَالَ لُقۡمَٰنُ لِٱبۡنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ يَٰبُنَيَّ لَا تُشۡرِكۡ بِٱللَّهِۖ إِنَّ ٱلشِّرۡكَ لَظُلۡمٌ عَظِيمٞ ١٣﴾ [لقمان:١٣]

"Ва ба ёд ор ҳангоме, ки Луқмон ба фарзандаш гуфт: эй фарзандам! Ба Аллоҳ ширк наварз, ки ширк ситамест бас бузург".

Ва дар сураи Моида чунин омада аст, ки:

﴿إِنَّهُۥ مَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدۡ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ ٱلۡجَنَّةَ وَمَأۡوَىٰهُ ٱلنَّارُۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ ٧٢﴾ [المائدة:٧٢]

«Ҳамоно он, ки ба Аллоҳ ширк варзад, Аллоҳ биҳиштро бар ӯ ҳаром

карда ва ҷойгоҳаш оташи ҷаҳаннам аст ва ситамгарон ёваре надоранд».

Ва ин барои онаст, ки Аллоҳи мутаъол, ҳамон офаридагори рӯзидиҳандаест, ки моро аз нестӣ ба вуҷуд оварда ва неъмат додааст ва ҳар чӣ дар ин ҷаҳон аст, дар пешгоҳи ӯ хозеъ аст ва фазле ба ӯ бармегардад... ӯ Парвардигор аст ва мо бандагони ӯ ва ӯст, ки ҳар чӣ бихоҳад мекунад... моро барои ибодати худ офарид, пас чӣ гуна ғайр аз ӯ ибодат шавад? ва моро ба бандагии худ, фармон дода, пас чӣ гуна барои банда шоиста аст, бар ӯ шурида ва аз дастӯри оқо ва сарвараш, сарпечӣ кунад?

Таҷдиди замон ва гузари солҳо, ёдовари инаст, ки инсон вазъияти робитаи худро бо Аллоҳ мавриди баррасӣ қарор дода ва имон ва ақида ва аъмолу андешаи худро бисанҷад, зеро у дар ҳоли сайр ба Аллоҳи мутаъол ҳаст ва ба зӯдӣ дар баробари Парвардигор ба ҳисобу китоб, хоҳад истод ва номаи амале, ки ҳеҷ кӯчаку бузургро, раҳо нахоҳад кард, баррасӣ хоҳад шуд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدۡحٗا فَمُلَٰقِيهِ ٦﴾ [الانشقاق:٦]

«Эй инсон! Ҳаққан, ки ту ба сӯи Парвардигори худ, ба сахтӣ дар талоши ва ӯро мулоқот хоҳӣ кард».

Эй мусалмон! Ҳамчунин аз ситамҳое, ки шахс дар ҳаққи худ анҷом медиҳад, анҷом додани гуноҳон ва саҳлангорӣ дар анҷоми воҷибот аст, ки ҳар ки ба ин олӯда шавад, дар воқеъ ба худ ситам варзида, зеро худро ба сӯи оташ кашонда ва дар маърази хашми Аллоҳ, қарор додааст ва агар гуноҳаш бидуни он, ки касе дар баробари он биистад ва бидуни он, ки касе дар садади ислоҳи он барояд, дар ҷомеъа мунташир гардад, бало ва азоби Илоҳӣ ҳамаро фаро хоҳад гирифт ва ин суннати Илоҳӣ дар мавриди умматҳо ва ҳукуматҳо возеҳ ва маълум аст:

﴿وَكَذَٰلِكَ أَخۡذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ ٱلۡقُرَىٰ وَهِيَ ظَٰلِمَةٌۚ إِنَّ أَخۡذَهُۥٓ أَلِيمٞ شَدِيدٌ ١٠٢﴾ [هود:١٠٢]

«Ва ин гуна буд (ба қаҳр) гирифтани Парвардигорат, вақте (аҳолии) шаҳрҳоро дар ҳоле, ки ситамгор буданд (ба қаҳр) мегирифт, оре ба қаҳр гирифтани ӯ дардноку сахт аст».

Ва дигар навъе аз анвоъи ситам, ки дар ин ояти карима аз он сухан омада ва дар ҳадиси шариф дар мавриди он ба тафсил сухан гуфта шудааст, ситам дар ҳаққи мардум ва таҷовуз ба онон дар ҷону номус ва молашон аст ва ситами зиштар ва қабеҳтар хоҳад буд, агар дар қиболи наздикон ва хешовандон бошад, ё дар ҳаққи ҳамсару духтари инсон, ё дар ҳаққи заъифон ва зердастон, монанди хидматгорон ва коргарон бошад.

Мутаассифона, бархеҳо то эҳсоси қудрат мекунанд, туғён ва саркашӣ намуда ва ҳаққи дигаронро зери по гузошта ва ба таклифи худ дар қиболи дигарон амал намекунанд:

﴿كَلَّآ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَيَطۡغَىٰٓ ٦ أَن رَّءَاهُ ٱسۡتَغۡنَىٰٓ ٧ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلرُّجۡعَىٰٓ ٨﴾ [العلق:٦-٨]

«Ҳаққан, ки инсон саркашӣ мекунад, ҳамин, ки худро бенаёз пиндорад, дар ҳақиқат бозгашт ба сӯи Парвардигори туст».

Дар воқеъ ин оят барои дилдории ситамдида ва насиҳати ситамгар, кофист, ки: «Ҳамоно бозгашт ба сӯи Парвардигор аст».

Зулм, торикии воқеъии рӯзи қиёмат аст ва дуои мазлум ба болои абрҳо шуда ва дарҳои осмон барои он гушуда мешавад ва миёни он ва Аллоҳи ҳеҷ ҳиҷобе нест ва Аллоҳи мутаъол дар посӯх ба он чунин мегӯяд: «Ёрият хоҳем дод, ҳатто агар пас аз муддатҳо бошад». Ва Аллоҳ ба золим фурсат медиҳад, аммо агар ӯро гирифт, дигар раҳойи нахоҳад ёфт:

﴿وَسَيَعۡلَمُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ أَيَّ مُنقَلَبٖ يَنقَلِبُونَ ٢٢٧﴾ [الشعراء:٢٢٧]

«Ва касоне, ки ситам кардаанд, ба зудӣ хоҳанд донист, ба кадом бозгаштгоҳ, бархоҳанд гашт».

Ҳар ки дар оқибати ситамгорон назар кунад, нишонаҳои аҷиб аз азаммат ва ҷабарути Илоҳӣ мушоҳида хоҳад кард, ки мумкин аст, ин қисоси Илоҳӣ дар дунё бошад ва чӣ басо дар охират агар ин қисос рух диҳад, бисёр ваҳшатноктар хоҳад буд.

Аллоҳ мефамояд:

﴿وَلَا تَحۡسَبَنَّ ٱللَّهَ غَٰفِلًا عَمَّا يَعۡمَلُ ٱلظَّٰلِمُونَۚ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمۡ لِيَوۡمٖ تَشۡخَصُ فِيهِ ٱلۡأَبۡصَٰرُ ٤٢﴾ [إبراهيم:٤٢]

«Ва Аллоҳро аз он чӣ ситамгорон мекунанд, ғофил мапиндор, ҷуз ин нест, ки (кайфари) ононро барои рӯзе ба таъхир меандозад, ки чашмҳо дар он хира мешавад». Ишора аст ба рӯзи қиёмат.

Оре, бародарони мӯмин! Ситам ва таҷовуз ба ҳуқуқи дигарон ва зери по ниҳодани каромати инсонӣ, боиси бадбахтӣ ва афрӯхтани оташи фитна хоҳад буд ва ситам агар ҳамагир шавад, боиси фасод ва вайронӣ ва нобудӣ хоҳад гардид.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعنا بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ، أقول قولي هذا واستغفر الله العظيم ، لي ولكم ولوالدي ولوالديكم ولسائر المسلمين.

Хутбаи дуввум

الحمد لله رب العالمين، أحمده سبحانه وأشكره، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن نبينا محمداً عبده ورسوله صلى الله وسلم وبارك عليه وعلى آله وأصحابه والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين، أما بعد:

Мӯминони намозгузор! Аллоҳи мутаъол ин авқоти гаронбаҳоро дар ихтиёри мо қарор додааст, то аз он беҳтарин истифодаро намуда ва тӯшаи сафари дуру дарози ухравии худро аз он фаро гирем.

Аллоҳ мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَلۡتَنظُرۡ نَفۡسٞ مَّا قَدَّمَتۡ لِغَدٖۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ١٨﴾ [الحشر:١٨]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Тақвои Аллоҳро пеша кунед ва ҳар касе бояд бингарад, ки барои фардо чӣ аз пеш фиристодааст ва (боз) аз Аллоҳ битарсед, дар ҳақиқат Аллоҳ ба он чӣ мекунед, огоҳ аст».

Ва ҳамчунин Аллоҳи мутаъол дар ояти дигар мефармояд:

﴿يَوۡمَ تَجِدُ كُلُّ نَفۡسٖ مَّا عَمِلَتۡ مِنۡ خَيۡرٖ مُّحۡضَرٗا وَمَا عَمِلَتۡ مِن سُوٓءٖ تَوَدُّ لَوۡ أَنَّ بَيۡنَهَا وَبَيۡنَهُۥٓ أَمَدَۢا بَعِيدٗاۗ وَيُحَذِّرُكُمُ ٱللَّهُ نَفۡسَهُۥۗ وَٱللَّهُ رَءُوفُۢ بِٱلۡعِبَادِ ٣٠﴾ [آل عمران:٣٠]

«Рӯзе, ки ҳар кас он чӣ кори нек ба ҷо оварда ва он чӣ бадӣ муртакиб шуда, ҳозиршуда меёбад ва орзӯ мекунад, кош миёни ӯ ва он (корҳои бад) фосилаи дур буд ва Аллоҳ шуморо аз (кайфари) худ метарсонад ва (дар айни ҳол) Аллоҳ ба бандагони (худ), меҳрубон аст».

Умар (р) мефармоянд:

«حاسبوا انفسكم قبل ان تحاسبوا وزنوا اعمالكم قبل ان توزنوا».

«Нафси худро муҳосаба намоед, пеш аз оне, ки шуморо муҳосаба кунанд ва аъмоли худро вазн кунед, пеш азоне, ки дар мизони аъмоли Илоҳӣ қарор диҳанд».

Шоири ширинсухан, Саъдии Шерозӣ чунин мегӯяд:

Бомдоде, ки тафовут накунад лайлу наҳор
Хуш бувад домани саҳрову тамошои баҳор
Булбулон вақти гул омад, ки биноланд аз шавқ
На кам аз булбули масте ту бинол эй ҳушёр
Офаринаш ҳама танбеҳи Худованди диласт
Дил надорад, ки надорад, ба Худованд иқрор
Ин ҳама нақши аҷаб бар дару девори вуҷуд
Ҳар, ки фикрат накунад, нақш бувад бар девор
Кӯҳу дарёву дарахтон ҳама дар тасбеҳанд
На ҳама мустамеъе фаҳм кунанд ин исрор
Хабарат ҳаст, ки мурғони саҳар мегӯянд
Охир эй хуфта сар аз хоби ғафлат бардор
Ҳар ки имрӯз набинад асари қудрати ӯ
Ғолиб онаст, ки фардош набинад дидор
То кай охир чу ба нақша сари ғафлат дар пеш
Ҳайф бошад, ки ту дар хобу наргис бедор

Пас бар мост, ки ин неъмати бузурги Илоҳӣ, ки ҳамоно авқоту аём

бошад, истифодаи кофӣ ва баҳинаро бибарем ва ҳангоми таҳвили соли ҷадид, дар парвандаи аъмоли худ,бознигарӣ кунем, то аз ин, ки моро мавриди муҳосаба ва бозпурсӣ қарор диҳанд, худро омода кунем ва агар мабодо марги ногаҳоние мо фаро расид, бо дасти пур, ин дунёи фониро раҳо карда бошем ва хушбахтии ухравиро азони худ созем, омин ё Раббалоламин.

اللهمَّ صلِّ وسلِّم وبارِك على عبدِك ورسولِك مُحمّد, وارْضَ اللهمَّ عن خلفاء نبيك الرّاشدين الأئمة الهداة المهديين، ذوي القدر العَلي والفخر الجلي ساداتنا وأئمتنا أبي بكر وعمر وعثمان وعلي وارض اللهم عن السبطين الشهيدين سيدا شباب أهل الجنة وقرتا أعين أهل السنة الإمام أبي محمد الحسن والإمام أبي عبدالله الحسين وعن أمهما فاطمة الزهرا وعن جدتهما خديجة الكبرى وعن الصديقة بنت الصديق عائشة أم المؤمنين وعن سائر أزواج نبيك الطاهرات وعن سائر آل بيت النبي المطهرين من الدنس والأرجاس وعن عمي النبي الكريم حمزة والعباس وعن من تبعهم بإحسان الى يوم الدين.

اللهم أحينا في موالاتهم وموالاة أولياءهم ومعاداة أعدائهم وأمتنا على ملتهم واحشرنا في زمرتهم.

اللهم أعز الإسلام والمسلمين ، وأذل الشرك والمشركين ، ودمر أعداء الدين ، واجعل اللهم هذا البلد آمناً مطمئناً وسائرَ بلاد المسلمين .

اللهم أعز الإسلام والمسلمين، وأذل الشرك والمشركين، ودمِّر أعداء الدين، اللهم انصر من نصر الدين، اللهم انصر دينك وكتابك وسُنَّة نبيِّك - صلى الله عليه وسلم.

اللهم انصر إخواننا المسلمين في كل مكان يا حي يا قَيُّوم، اللهم انصرهم نصرًا مؤزَّرًا، وأيدهم بتأييدك، واحفظهم بحفظك يا حي يا قيوم يا ذا الجلال والإكرام.

اللهم آمنَّا في أوطاننا، وأصلح أئمتنا، وولاة أمورنا، واجعل ولايتنا فيمن خافك واتقاك، واتبع رضاك يا رب العالمين، اللهم أَبرِم لهذه الأمة أمرَ رشدٍ يَعزُّ فيه أهل طاعتك، ويُذلّ فيه أهل معصيتك، ويُؤمر فيه بالمعروف، ويُنهى فيه عن المنكر؛ إنك على كل شيء قدير.

52- Закот ва ҳикмати он

Аҳдофи хутба

1. Баёни ҳукми закот ва маконати он дар Ислом.
2. Баёни ҳикматҳои волои закот.
3. Баёни молҳое, ки дар он закот лозим аст.
4. Баёни ҷои сарфи закот ва диққат дар доду гирифти он.

Хутбаи аввал

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

أما بعد:

Закот яке аз аркони Ислом аст, ки шахси тавонманд, бидуни пардохти закот, исломаш комил намешавад, Расули Акрам (с) мефармояд:

«بُنِيَ الإِسلامُ عَلى خَمْسٍ: شَهادَةِ أَنْ لا إِلهَ إِلاَّ الله، وَأَنَّ محمداً رسولُ الله، وَإِقامِ الصلاةِ، وإِيتاءِ الزَّكاةِ، وَحَجِّ الْبيْتِ، وصَوْمِ رَمَضانَ».

«Ислом бар панҷ асл бино ёфтааст: шаҳодат додан ба ин, ки нест маъбуде, ки шоистаи парастиш ба ҳақ бошад, магар Аллоҳ ва ин, ки Муҳаммад (с) фиристодаи Аллоҳ аст ва намоз гузоридан ва додани закот ва рафтан ба сӯи хонаи Аллоҳ барои адои ҳаҷ ва умра ва рӯзаи моҳи рамазон гирифтан»(1).

Ва ҳамчунин агар касе вуҷуби закотро инкор мекунад, кофир шинохта мешавад ва ҳамчунин агар фарде дар пардохти он бухл варзад ва ё комил пардохт нанамояд, мустаҳиққи азоби Аллоҳ хоҳад шуд, Аллоҳ мефармояд:

﴿وَلَا يَحۡسَبَنَّ ٱلَّذِينَ يَبۡخَلُونَ بِمَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضۡلِهِۦ هُوَ خَيۡرٗا لَّهُمۖ بَلۡ هُوَ شَرّٞ لَّهُمۡۖ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُواْ بِهِۦ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ وَلِلَّهِ مِيرَٰثُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ١٨٠﴾ [آل عمران:١٨٠]

«Онон, ки нисбат ба он чӣ Аллоҳ аз фазли хеш ба онон ато фармуда,

(1) : Ривояти Бухорӣ ва Муслим

бухл меварзад, гумон накунед, ки ин кор ба суди онҳост, балки барои онҳо шар аст, ба зудӣ дар рӯзи қиёмат он чиро дар бораи он бухл варзидаанд, тавқи гарданашон мешавад ва мероси осмонҳо ва замин аз они Аллоҳ аст ва Аллоҳ аз он чӣ медиҳед, огоҳ аст».

Ва мефармояд:

﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾﴾ [التوبة: ٣٤-٣٥]

«Ва мардуме, ки зару симро захира мекунанд ва онро дар роҳи Аллоҳ инфоқ намекунанд, ба азоби дарднок башораташон деҳ, рӯзе ки он зару сим дар оташи ҷаҳаннам гудохта шавад ва пешонӣ ва паҳлӯ ва пушти онҳо бо он доғ карда шавад ва гуфта шавад, инаст он чӣ захира карда будед барои хеш, пас сазои он чиро захира кардед, бичашед «.

Дар саҳеҳи Бухорӣ омадааст, ки Паёмбар (с) фармуданд:

«مَنْ آتَاهُ الله مَالاً فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهُ، مُثِّلَ لَهُ مَالُهُ شُجَاعًا أَقْرَعَ، لَهُ زَبِيبَتَانِ يُطَوِّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَأْخُذُ بِلِهْزِمَتَيْهِ - يَعْنِى بِشِدْقَيْهِ – يَقُولُ: أَنَا مَالُكَ أَنَا كَنْزُكَ».

«Касе, ки Аллоҳ барои ӯ моле ато мефармояд ва закоташро надиҳад, рӯзи қиёмат он мол ба сурати мори бемӯе, ки ду нуқтаи сиёҳ бар рӯи чашм дорад, зоҳир мешавад ва даври гарданаш мепечад, сипас устухони бехи ду гӯшашро мегирад ва мегӯяд: ман моли туям, ман ганҷи туям»(1).

Ва ҳамчуни имом Муслим ривоят мекунад:

«مَا مِنْ صَاحِبِ ذَهَبٍ وَلاَ فِضَّةٍ لاَ يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا إِلاَّ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ صُفِّحَتْ لَهُ صَفَائِحَ مِنْ نَارٍ فَأُحْمِىَ عَلَيْهَا فِى نَارِ جَهَنَّمَ فَيُكْوَى بِهَا جَنْبُهُ وَجَبِينُهُ وَظَهْرُهُ، كُلَّمَا بَرَدَتْ أُعِيدَتْ لَهُ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ».

«Ҳар дорандаи тилло ва нуқрае, ки ҳаққи он (закоташ) ро пардохт накунад, рӯзи қиёмат барояш қитъаҳое аз оташ сохта мешавад, ки дар оташи ҷаҳаннам доғ мегардад ва паҳлу ва пешонию пушташ бо он доғ карда шавад ва чун сард шавад, дубора доғ карда шавад, дар он рӯзе ки андозааш панҷоҳ ҳазор сол роҳ аст, то дар миёни бандагон, ҳукм сурат бигирад»(2).

Закот дорои фавоиди динӣ ва тарбиятию иҷтимоъист, ки ба шарҳи зер аст:

Якум: Фавоиди динӣ, аз он ҷумла:

1. Ба анҷом расидани яке аз аркони Ислом, ки саъодати дунё ва охирати инсон дар гарави он аст.

(1) : Ривояти Бухорӣ
(2) : Ривояти Муслим

2. Тақарруб ҷустан ба Аллоҳ ва афзуда шудани имон, ки анҷоми ҳар ибодате, ин натиҷаро ба ҳамроҳ хоҳад дошт.
3. Ба даст овардани савоби бузург, Аллоҳ мефармояд:

﴿يَمۡحَقُ ٱللَّهُ ٱلرِّبَوٰاْ وَيُرۡبِي ٱلصَّدَقَٰتِۗ ٢٧٦﴾ [البقرة:٢٧٦]

«Аллоҳ риборо нобуд мекунад ва садақотро афзунӣ мебахшад».

Ва мефармояд:

﴿وَمَآ ءَاتَيۡتُم مِّن رِّبٗا لِّيَرۡبُوَاْ فِيٓ أَمۡوَٰلِ ٱلنَّاسِ فَلَا يَرۡبُواْ عِندَ ٱللَّهِۖ وَمَآ ءَاتَيۡتُم مِّن زَكَوٰةٖ تُرِيدُونَ وَجۡهَ ٱللَّهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُضۡعِفُونَ ٣٩﴾ [الروم:٣٩]

«Ва ҳар рибое, ки бидиҳед, ки баҳраи шуморо афзунтар кунад, (дар ҳақиқат) назди Аллоҳ афзоиш надорад ва ҳар закоте, ки дар талаби хушнӯдии Илоҳӣ бипардозед, инҳо афзоишёб ҳастанд».

Ва Расули Акрам (с) мефармояд:

«مَنْ تَصَدَّقَ بِعَدْلِ تَمْرَةٍ مِنْ كَسْبٍ طَيِّبٍ - وَلاَ يَقْبَلُ الله إِلاَّ الطَّيِّبَ - وَإِنَّ الله يَتَقَبَّلُهَا بِيَمِينِهِ، ثُمَّ يُرَبِّيهَا لِصَاحِبِهِ كَمَا يُرَبِّى أَحَدُكُمْ فَلُوَّهُ حَتَّى تَكُونَ مِثْلَ الْجَبَلِ».

«Касе, ки андозаи хурмое аз касби ҳалол садақа кунад, ва Аллоҳ ҷуз пок (ҳалол)ро намепазирад, ҳамоно Аллоҳ онро бо дасти росташ (било кайф) пазируфта ва онро барои соҳибаш парвариш медиҳад, ҳамчуноне, ки яке аз шумо кураи аспи худро парвариш медиҳад, то ин, ки мисли кӯҳ, бузург шавад»(1).

4. Пардохтани закот гуноҳонро пок мекунад, Расули Аллоҳ (с) мефармояд:

«وَالصَّدَقَةُ تُطْفِيءُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِيءُ الْمَاءُ النَّارَ».

«Садақа гуноҳро хомӯш месозад, ҳамчуноне, ки об оташро хомӯш мекунад».

Калимаи садақа дар ин ҷо ба закот низ таъбир мешавад.

Дуввум: Фавоиди тарбиятии закот:

1. Бо пардохти закот, инсон худро дар сафи саховатмандон қарор медиҳад.
2. Эҷоди меҳру муҳаббат нисбат ба муҳтоҷон, зеро, ки инсон қабл аз пардохти закот, дилаш ба ҳоли фақир месӯзад, сипас дар ҳоли раҳм ва меҳру муҳаббат, закотро тақдими мустаманд мекунад,
3. Касби маҳбубият дар назди дигарон ва табиъист, ки инсон ҳар чӣ бештар ба дигарон, хидмат намояд, назди онон маҳбубтар мегардад ва пардохти закот, худ навъе аз хидмат ба мардум аст.
4. Бо адои закот, бухл аз инсон зудуда мешавад, Аллоҳи мутаъол мефармояд:

(1) : Ривояти Муслим

﴿خُذۡ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡ صَدَقَةٗ تُطَهِّرُهُمۡ وَتُزَكِّيهِم بِهَا ﴿١٠٣﴾﴾ [التوبة:١٠٣]

«Аз молҳояшон, садақа бигир, то эшонро бо он пок гардонӣ ва парвариш диҳӣ».

Саввум: Фавоиди иҷтимоъии закот:

1. Ниёзи фуқаро, ки дар бештар кишварҳо, табақаи аксарияти ҷомеъаро ташкил медиҳанд, бартараф месозад.
2. Ҷомеъаи Исломиро қудратманд ва сарфароз менамояд, лизо сарфи закот барои ҷиҳод дар роҳи Аллоҳ, яке аз масорифи ҳаштгонаи закот аст.
3. Ҳиқду ҳасадро аз дилҳои фуқаро нисбат ба тавонгарон аз байн мебарад, зеро ки мушоҳидаи фақир ба мунҳасир будани истифодаи сарват, тавассути тавонгар ва маҳрумияти вай аз он, ҳиқду ҳасадро дар дили ӯ (фақир) мекорад ва мунҷар ба эҷоди душманӣ байни фуқаро ва сарватмандон мешавад, аммо агар фақир худро ҳар сола шарики ҷузъӣ аз амволи тавонгар бидонад, на танҳо нисбат ба сарватманд ҳасаду душманӣ намеварзад, балки худро муваззаф ба ҳифзу дифоъ аз амволи онҳо медонад, зеро ки интизор дорад, ки дар охир нафъе ба вай бирасад.

Бо пардохти закот, амвол рушд карда ва дар он баракат дода 4-
:мешавад, имом Муслим ривоят мекунад, ки Паёмбар (с) фармуданд
«مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ»، «ҳеҷ садақае молро кам намекунад».

4. Фавоиди дигари иҷтимоъии закот инаст, ки аз рукуди сарват чилавгирӣ карда ва онро ба гардиш дармеоварад ва доираи истифода аз онро вусъат мебахшад ва инчунин ҳама ақшори мардум аз сарват истифода мекунанд.

Фавоиди динӣ тарбиятӣ ва иҷтимоъии закот далолат бар азаммати ин рукни Исломӣ мекунад, ки адои он барои ислоҳи афрод ва ҷомеъа, амри зарурист.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحَمْدُ لِلهِ رَبِّ العَالمِينْ، وَالصَّلاةُ وَالسَّلاَمُ عَلىَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ ، وَعَلى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِهِ إِلىَ يَوْمِ الدِّيْن. أمّا بعد:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَنفِقُواْ مِن طَيِّبَٰتِ مَا كَسَبۡتُمۡ وَمِمَّآ أَخۡرَجۡنَا لَكُم مِّنَ ٱلۡأَرۡضِۖ وَلَا تَيَمَّمُواْ ٱلۡخَبِيثَ مِنۡهُ تُنفِقُونَ وَلَسۡتُم بِـَٔاخِذِيهِ إِلَّآ أَن تُغۡمِضُواْ فِيهِۚ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾﴾ [البقرة:٢٦٧]

«Эй мӯминон! Аз чизҳои покизае, ки ба даст овардаед, инфоқ кунед», яъне: Аз беҳтарин ва баргузидатарин ва ҳалолтарин амволи хеш нафақа кунед. Мурод аз инфоқ дар ин ҷо, закоти фарз аст ва ба қавле, маънои он омаст, дар закоти фарз ва садақоти дигар. «Ва аз он

чӣ барои шумо аз замин баровардаем», ки ибора аз меваҳо, донаҳо ва сабзиҷот ва маъданҳо ва ганҷинаҳову дафинаҳои зери замин аст, низ инфоқ кунед, ва ҳошо! «қасди инфоқи» чизҳои нопоку бад ва паст «ро накунед», яъне: моли вомонда ва нобобро ба садақот ва хайрот ихтисос надиҳед, «Дар ҳоле, ки онро» агар ба унвони ҳуқуқатон ба худатон бидиҳанл, «худи шумо низ гирандаи он нестед», ба ҳеҷ наҳв ва ҳеҷ замоне «магар он, ки дар он чашмпӯшӣ кунед», яъне агар яке аз шумо онро дар бозор бубинад, ки фурӯхта мешавад, ё касе он моли пастро ба вай ҳадия намояд, ё дар баробари ҳаққи вай ба вай бидиҳад, ҳар гиз онро –ҷуз бо бемайлӣ ва аз рӯи камрӯи ва чашмпӯшӣ-намепазиред, пас ҳар гоҳ худ ба он чизи номарғуб ва нобоб, рағбат надоред, чӣ гуна ҳаққи Аллоҳро аз он мепардозед? «ва бидонед, ки Аллоҳ бениёз» аст аз инфоқҳои шумо, пас инфоқи мол қатъан ба манфиъати худи шумост, «сутуда аст» ва сазовори ҳамду ситоиш дар баробари неъматҳои вофире, ки ба шумо бахшида аст ва аз ҷумлаи ситоиш ва шукргузорие, ки сазовори ҷалол ва азамматӣ ӯст, яке ҳам инфоқатон аз амволи покизаест, ки ба шумо арзонӣ намудааст, пас бидонед ки Аллоҳ пок аст ва ҷуз покро намепазирад.

Мулоҳиза мешавад, ки оёте аз Қуръони Карим, ки дар онҳо мутолибаи инфоқи мол мешавад, ғолибан ё ба иборати:

﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ۝٢٤٧﴾ [البقرة:٢٤٧]

хатм мешавад, ё ба иборати:

﴿ٱللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ۝٢٦٧﴾ [البقرة:٢٦٧]

Ва худ ин амр моро ба ин ҳақиқат раҳнамун месозад, ки моли инфоқ шуда бахше аз ҳамон неъматҳоест, ки ҳақ таъоло ба бандагонаш арзонӣ намудааст. Дар ҳадиси шариф омадааст: «ҳамоно Аллоҳ бадиро бо бадӣ маҳв намекунад, балки бадиро бо некӣ маҳв мекунад, зеро палидӣ наметавонад, маҳвкунандаи палидӣ бошад...».

Ҳамчунин дар ҳадиси шариф ба ривояти Ойиша (р) омадааст, ки фармуд:

«أُهْدِيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَبٌّ فَلَمْ يَأْكُلْهُ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَلَا نُطْعِمُهُ الْمَسَاكِينَ؟ فَقَالَ: «لَا تُطْعِمُوهُمْ مِمَّا لَا تَأْكُلُونَ». (بيهقي).

«Барои Расули Акрам (с) сӯсморе ҳадия оварданд, аммо он ҳазрат (с) аз он нахурданд, гуфтам: Эй Расули Аллоҳ! Оё масокинро бо он таъом надиҳем? Фармуданд: «Аз он чӣ худ намехуред,ононро итъом накунед». (Байҳақӣ)

Ва Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ ۝٥﴾ [البيِّنة:٥]

«Ва фармон наёфта буданд», бо ин дин ва ин Қуръон, «ҷуз ин, ки Аллоҳро бипарастанд дар ҳоле, ки динро барои ӯ холис гардонида ва ҳунафо бошанд», яъне Қуръонро бадин манзур нозил кардем то онон ба ибодат ва парастиши мо гардан ниҳанд, ибодаташон барои мо аз ҳар ширку шоибае холис бошад, бо мо чизеро шарик наёварда ва хештанро дар дин ва ибодат барои мо холис гардонанд ва аз ҳамаи адён бурида ва фақат ба дини Ислом моил бошанд ва инаст маънои ҳаниф.

Ин оят бар мазҳаби аҳли суннат далолат мекунад, ки гуфтаанд: «Ибодат барои он воҷиб нагардида, ки ба биҳишт, ё дурӣ аз азоби дӯзах, меанҷомад, балки ибодат барои ин воҷиб гардида, ки мо банда ҳастем ва ӯ Парвардигор, пас агар савобу иқобе низ дар кор набошад, ҳақ таъоло моро бе ҳеҷ подоше ба ибодати худ, фармон диҳад, ибодати вай ба маҳзи убудият бар мо воҷиб.

Ихлос онаст, ки амал холисона ва фақат ба ангезаи ризои Ҳақ таъоло анҷом шавад ва ҳеҷ ангезаи дигаре ҷуз ризои Парвардигор дар анҷом додани он амал, вуҷуд надошта бошад.

Мухлис касест, ки кори некро ба хотири нек будани он, холисона барои Парвардигори мутаъол, анҷом медиҳад ва дар кори вай на риё аст, на шӯҳратталабию ғарази дигаре.

Ин оят далел бар ин амр низ ҳаст, ки имон иборат аз маҷмуъаи қавл, эътиқод ва амал мебошад, ҳамон тавре, ки аз татимаи оят бармеояд: «ва» фармон наёфта буданд, бо ин дин ва Қуръон ҷуз ин, ки намоз барпо доранд ва закот бипардозанд», яъне фармон ёфта буданд, ки намозҳоро бар ваҷҳе иқома кунанд, ки Аллоҳ Ҷалла Ҷалолуҳу, аз онҳо хоста аст, дар авқоти онҳо ва бо риъояти одоб ва аркони онҳо ва низ фармон ёфта шуда буданд, ки закотро дар мавқеъи он бипардозанд. Ҳосили маъно ин, ки ороста шудан ба ихлос дар ибодат, муқтазои ваҳдат ва иттифоқ дар дин аст, на шиқоқу ифтироқ дар он, зеро Муҳаммад (с) низ дини ҳақро оварда аст, ки Паёмбарони пешин ба он маъмур будаанд, пас чаро аҳли китоб роҳи шиқоқ ва ихтилоф дар пеш гирифтанд? «ва инаст дини қавим», яъне дине, ки паёмовари ихлос дар ибодат барои Аллоҳ ва тарки ҳамаи маъбудоти ботил ғайр аз вай, адои намозҳо дар авқоти он ва пардохти закот барои бандагони ниёзманди Аллоҳ аст, танҳо дини устувор ва пойдори Илоҳӣ мебошад.

Бародарон ва хоҳарони азиз! Амволе, ки закот дар он таъаллуқ мегирад, ба чаҳор бахш тақсим мешавад:

1. Нақдияҳо (тилло ва нуқраву пул).
2. Закоти ҳайвонот (шутур ва гову гусфанд).

3. Маҳсулоти кишоварзӣ (ғалаҷот) аз навъе, ки инсон онро тавлид мекунад, хушку ғалла мешавад ва муддати замони зиёде бидуни истифода аз васоили хунуккунанда ва маводи нигаҳдоранда, фосид намешавад, монанди хурмо, кишмиш, гандум, ҷаву биринҷ ва ғайра.
4. Амволи тиҷорат (колоҳои тиҷорат), манзур ҳар чизест, ки ба ҳадафи фурӯшу тиҷорат харид ва ба ҳамон ҳадаф, нигоҳдорӣ шавад.

Аммо шароити вуҷуби закот иборатанд аз:

1. Мусалмон будан.
2. Ба ҳадди муъайян расидани мол.
3. Гузашти як сол аз мулкияти мол, ки дар ин сурат, болиғ будан аз шурути вуҷуби закот нест, пас закот дар амволи ятимон ва касоне, ки ба синни булуғ нарасиданд, дар сурати воҷиди шароит будан, воҷиб буда ва бояд касоне, ки сарпарастии ононро бар ӯҳда доранд, ба намояндагӣ аз онҳо закоти молашонро пардохт намоянд.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

53- Тафаккур дар нишонаҳои қудрати Аллоҳи мутаъол

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي جعل التوحيد أغلى ما في الأرض والسموات وأعز أهله بالجنة ورفع الدرجات وجعلنا من أهل التوحيد وعلي سفينة النجاة والصلاة والسلام علي أفضل الخلق صاحب الكمالات وعلي آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان ذوي الفضل والتقوي والدعوة والجهاد والبطولات.. وبعد:

Бародарони мусалмон! Аллоҳи мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Чунон чӣ ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред, магар дар ҳоле ки мусалмон бошед».

Пас худ ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи мутаъол, тавсия мекунам.

Аллоҳи ягона ва якто ва маъбуди муқтадир ва беҳамтоямон Ҷалла Ҷалолуҳу ва азамммати кибирё мефармояд:

﴿أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى ٱلۡإِبِلِ كَيۡفَ خُلِقَتۡ ١٧ وَإِلَى ٱلسَّمَآءِ كَيۡفَ رُفِعَتۡ ١٨ وَإِلَى ٱلۡجِبَالِ كَيۡفَ نُصِبَتۡ ١٩ وَإِلَى ٱلۡأَرۡضِ كَيۡفَ سُطِحَتۡ ٢٠﴾ [الغاشية:١٧-٢٠]

«Оё ба шутур намегаранд, ки чӣ гуна офарида шудааст? Ва ба осмон (наменигаранд), ки чӣ гуна барафрошта шудааст? ва ба кӯҳҳо (нигоҳ намекунанд) ки чӣ гуна (мустаҳкам бар замин) насб шудааст? ва ба замин наменигаранд, чӣ гуна густарда шудааст?».

Аллоҳи қодиру бо ҳикмат, инсонро ба беҳтарин шакл, халқ карда ва ба ӯ каромат бахшид ва ҷаҳони ҳастиро барояш мусаххар кард ва ба вай неъмати ақлро арзонӣ дошт ва ӯро бар фитрате офарид, ки ба сӯи камол сайр кунад ва дар ӯ майл ба шаҳват қарор дод, то бо сабру шукр дар мароҳили мухталифи зиндагӣ, роҳи наздикӣ ба Аллоҳи мутаъол бароящ осон гардад.

Ба ӯ озодӣ ва ихтиёр бахшид, то аъмолашро арзишманд гардонад ва барои роҳнамойи ӯ, китобҳое фиристод,то парвардигорашро бишносад ва бандагиро ба ҷой оварад ва дар ниҳоят хушбахтии дунё ва охиратро бо касбу ихтиёри хеш ба даст оварад.

Ҳақиқат монанди доираест, ки дарбаргирандаи чаҳор хати мутақотеъ аст: хати нақли саҳеҳ, ақли сареҳ, фитрати салим ва воқеъияти мавҷуд.

Нақли саҳеҳ: каломи Аллоҳи мутаъол ва фиристодагони маъсум аст.

Ақли сареҳ: ибрози санҷишест, ки Аллоҳи мутаъол ба инсон ато намуда,то аз тариқи он Холиқи хешро бишносад.

Фитрати солим, ҳам тарозӯи мунтабиқ ва ҳамсӯ бо шариъати Аллоҳи мутаъол аст, ки дар сиришти инсон ниҳода шуда, ки иштибоҳоти хешро дарёбад.

Аммо воқеъияти мавҷуд, ҳамон махлуқот пиромуни инсонанд, ки таҳти таъсири қавонини Илоҳӣ ҳастанд.

Ин чаҳор рукни ҳақиқат, ҳама аз як манбаъ сарчашма мегиранд, ки Аллоҳи мутаъоли муқтадир аст, лизо ҳама бо ҳам мунтабиқ ва ҳамоҳанг ҳастанд.

Тамоми адёни Илоҳӣ дар ҳар замон ва ҳар макон, фақат бар ду асли асосӣ устувор буда ва ғайри он дуро наметавон тасаввур кард. Ин ду асл дар ояти зер равшан гаштааст.

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ ٢٥﴾ [الأنبياء:٢٥]

«Мо пеш аз ту ҳеҷ Паёмбаре нафиристодем, магар ин, ки ба ӯ ваҳй кардаем, ки маъбуде ҷуз ман нест, пас фақат маро парастиш кунед».

Асли аввал иборат аст аз тавҳид: яъне шинохти далоили вуҷуд, яке будани камол ва низ шинохти исмҳои наку ва сифоти волои Аллоҳи мутаъол.

Асли дуввум, ибодат аст, яъне шинохти роҳи дурусти бандагии Аллоҳ, ки ангезаи хилқати инсон аст, ибодат ҳамон фармонбардории огоҳона ва иродиест, ки бо муҳаббат ва хости қалбӣ ҳамроҳ аст ва асоси он бовару яқинест, ки инсонро ба саъодати ҷовидона, мерасонад.

Дар воқеъ, тавҳид намод ва қуллаи маърифат ва ибодат намоди талош ва амали инсон аст.

Инсони мӯмин вақте ба ҷаҳонбини тавҳидӣ, ё нигоҳи мубтанӣ бар имон ва ҳадафи дуруст ба ин ҷаҳони ҳастӣ, нигоҳ мекунад, ҳама чиз ба Холиқ ва мудаббири ҳастӣ ва маъбуди ҳақиқӣ, гувоҳӣ медиҳад, ба таъбири Саъдии Шерозӣ:

Барги дарахтони сабз, дар назари ҳӯшёр

Ҳар варақаш дафтарест, маърифати кирдигор

Тамоми ҳастӣ аз каҳкашон ва ситораву саёраҳо, бо суръатҳои нурӣ ва ҳаҷмҳои фавқи тасаввур ва чархиш ва нерӯи ҷозиба ва замин бо кӯҳҳо ва дараҳо ва пастиҳову баландиҳо, бо чашмаҳову рудхонаҳо ва дарёҳову уқёнусҳо, бо ҳайвоноту наботот ва маъодину сарватҳояш, сипас инсони бо ақлу отифа ва аъзову дастгоҳҳои печидаи дарун, бо фитрату сиришт ва гароишҳои фитрӣ ва ғаризию шаҳвонӣ ва маънавӣ, ҳама ва ҳама муъҷизаҳои шигифтангез ва зара зараи он, оят

ва нишонаи боризу равшан бар қудрати зоти алим ва қадир ҳастанд, ба ояти каримаи зайл таваҷҷӯҳ кунед:

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ لَأَيَٰتٍ لِّأُوْلِي ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿١٩٠﴾ ٱلَّذِينَ يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ قِيَٰمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَٰطِلًا سُبْحَٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ﴿١٩١﴾﴾ [آل عمران: ١٩٠-١٩١]

«Бешак дар офариниши осмонҳо ва замин ва омаду рафти шабу рӯз, нишонаҳо ва далоилест, барои хирадмандон, касоне, ки Аллоҳро истода ва нишаста ва бар паҳлӯҳояшон афтода, ёд мекунанд ва дар бораи офариниши осмонҳо ва замин меандешанд ва (ва мегӯянд) Парвардигоро! Ин ҳамаро беҳуда ва абас наёфаридаи, ту муназзаҳ ва покӣ, пас моро аз азоби дӯзах маҳфӯз бидор!».

Ин инсон аст, ки ба далели ғарқ шудан дар зиндагӣ ва ғафлат аз Аллоҳи якто ва маъбуди ягона аз азаммати Парвардигораш, ки дар якояки махлуқот намоён аст, ғофил гардидааст.

Бархе донишмандони ғарбӣ мегӯянд: «он қудрате, ки бар хилқати ҷаҳон тавоно буда, бар ҳазф ё изофаи бархе аҷзои он низ, тавоност, чун аслан ҷаҳоне вуҷуд надошт ва Аллоҳи мутаъол онро офарид».

Ҷолиби таваҷҷӯҳ аст, ки Қуръони Карим пеш аз ҳазору се сад сол ояте нозил фармуда, ки аз ҳастӣ ва хилқати инсон, сухан мегӯяд. Яъне мавзӯъи тафаккур ва тадаббур дар ҷаҳони хилқат 1/6 Қуръони Каримро ба худ ихтисос додааст. Ин нукта бисёр ҷои таъаммул ва диққати амиқ дорад, ки агар оёти ҳомили дастуроти Аллоҳ, муқтазои итоъат ва оёти шомили наҳй, муқтазои парҳез аз бархе маворид аст, пас оёти офоқ ва нафсҳо, муқтазои чӣ амрест? Равшан аст, ки муқтазои тафаккуранд, дар ҳадисе омада аст: «"تَفَكُّرُ ساعَةٍ خَيْرٌ مِنْ قِيامِ لَيْلَةٍ", яъне: "як лахза тафаккур дар неъматҳо ва нишонаҳои қудрати Аллоҳ, аз як шаб то субҳ ба намоз истодан, беҳтар аст"(1).

Аз ин рӯ Аллоҳи мутаъол инсонро ба шинохти Аллоҳ аз тариқи тафаккур дар хилқати осмонҳо ва замин, фаро хондааст ва дар чандин сураи Қуръони Карим ба он ишора шуда, ки мабнои асосии пояҳои ақидатӣ ва имонӣ, қарор гирифтааст. Аллоҳи мутаъол дар бораи офариниши инсон мефармояд:

﴿فَلْيَنظُرِ ٱلْإِنسَٰنُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾ خُلِقَ مِن مَّآءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾ يَخْرُجُ مِنۢ بَيْنِ ٱلصُّلْبِ وَٱلتَّرَآئِبِ ﴿٧﴾﴾ [الطارق: ٥-٧]

«Инсон бояд бингарад ва диққат кунад, ки аз чӣ чиз офарида шудаат? Аз оби ҷаҳандаи ночизе афарида шудааст, обе ки аз миёни устухони пушти мард ва устухони синаи зан берун меояд».

Ва дар бораи ғизои инсон фармудааст:

(1) : Мусаннафи Ибни Абишайба, аз ақволи имон Ҳасани Басрӣ (ш, 35223) ва Шуъаби Байҳақӣ аз Ақволи Абӯдардо (ш, 118).

﴿فَلۡيَنظُرِ ٱلۡإِنسَٰنُ إِلَىٰ طَعَامِهِۦٓ ٢٤ أَنَّا صَبَبۡنَا ٱلۡمَآءَ صَبّٗا ٢٥ ثُمَّ شَقَقۡنَا ٱلۡأَرۡضَ شَقّٗا ٢٦ فَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا حَبّٗا ٢٧ وَعِنَبٗا وَقَضۡبٗا ٢٨ وَزَيۡتُونٗا وَنَخۡلٗا ٢٩ وَحَدَآئِقَ غُلۡبٗا ٣٠﴾ [عبس:٢٤-٣٠]

«Инсон бояд ба ғизои хеш бингарад ва дар бораи он бияндешад, мо обро аз осмон ба гунаи шигифте меборонем, сипас заминро мешикофем ва аз ҳам боз мекунем, дар он донаҳоро мерӯёнем ва ангуру гиёҳҳои хурданиро ва дарахтони зайтуну хурморо ва боғҳои пурдарахт ва анбуҳро».

Бадин сон, тафаккур дар хилқати осмонҳо ва замин, навъе ибодат ва балки беҳтарин ибодат мебошад.

Аллоҳи мутаъол ва маъбуди зулҷалол қудрат ва азаммати худро ба рухи мо бандагони ночиз мекашад:

﴿سَنُرِيهِمۡ ءَايَٰتِنَا فِي﴾ [فُصِّلَت:٥٣]

«Мо ба онон ҳар чӣ зудтар далоил ва нишонаҳои худро дар ақтор ва навоҳи (осмону замин ки ҷаҳони кабир аст), нишон медиҳем».

Чӣ қадар муқтадирона мефармояд:

﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمُ ٱلَّيۡلَ سَرۡمَدًا إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ مَنۡ إِلَٰهٌ غَيۡرُ ٱللَّهِ يَأۡتِيكُم بِضِيَآءٍۚ أَفَلَا تَسۡمَعُونَ ٧١﴾ [القصص:٧١]

«(Эй Паёмбар) бигӯ: ба ман хабар диҳед, агар Аллоҳи мутаъол шабро то рӯзи қиёмат бар шумо пойдор созад, кист маъбуде, ҷуз Аллоҳ ки барои шумо равшанӣ оварад? оё намешунавед?!

Инсон бо тафаккур дар хилқати осмонҳо ва замин ва шинохти Аллоҳ ба унвони Холиқ ва мураббӣ ва ҳаётбахш ва низ маърифати гӯшае аз номҳои накӯ ва сифатҳои арҷманди ӯ, ангезаи қавӣ барои наздикӣ ба Аллоҳи мутаъол меёбад ва дар такопӯ барои расидан ба мақоми қурби ӯ, ба анҷоми авомир ва дастӯрот ва парҳез аз манҳиёти ӯ мепардозад, дан ин ҷо аҳамияти илми шариъат, комилан ҳувайдо мегардад, зеро авомир ва навоҳии Аллоҳи мутаъол, дар заминаи ибодот ва муъомалоту ахлоқ дар он баён мешавад.

Шариъати Илоҳӣ, саросар адлу раҳмат ва маслиҳату ҳикмат аст, лизо ҳар масъалае, ки аз адл ба ҷавр ва аз раҳмат ба ғазаб ва аз маслиҳат ба фасод ва аз ҳикмат ба беҳудагӣ, бигарояд, дар шариъат ҳеҷ мабное надорад, агар чӣ бо ҳазор таъвил ва тавҷеҳ ба он нисбат дод шуда бошад.

Паёмбари гиромӣ дар ривояте, ки имоми Бухорӣ нақл кардааст, мефармояд: «من يرد الله به خيرا يفقهه فى الدين», ҳар касе, ки Аллоҳ хайри ӯро хоҳад, дар дин фақиҳаш мегардонад»[1].

Ва мефармояд:

«المومن القوى خير واحب الى الله من المومن الضعيف وكل خير».

(1) : Бухорӣ, ҳадиси 71 ва Муслим, ҳадиси 1038 бар ривояти ҳазрати Муъовия (р).

"Мӯмини қавӣ ва тавоно назди Аллоҳи мутаъол, маҳбубтар аз мӯмини заъиф ва нотавон аст, ҳар чанд, ки ҳар ду аз хайр ва некӣ дар ҳадди худ, бархурдоранд"(1).

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين والحمد لله رب العالمين.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه، كما يحب ربنا ويرضى، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

Бародарони мусалмон, шигифтагони тавҳид ва яктопарастӣ! Диққат кунед, ки баъзе мо бандагони Аллоҳ, чӣ қадар аз Парвардигори Ҷалла Ҷалолуҳу, ғофилем, чӣ гуна аз бузургӣ, ҷалол, кибирё ва ҷабарут ва азаммати Аллоҳ ғофиланд? Чаро азаммат ва бузургии Аллоҳи мутаъолро фаромӯш мекунем? Чаро ҳурмат ва тоъати Аллоҳро ба ҷо намеорем? Маъбуди меҳрубонамон дар китоби азизаш моро маломат намуда ва мухотаб қарор медиҳад, ки шуморо чӣ шуда, ки ба тавқир ва таъзими Парвардигор намепардозед?:

﴿مَّا لَكُمۡ لَا تَرۡجُونَ لِلَّهِ وَقَارٗا ١٣﴾ [نوح:١٣]

«Ва шуморо чӣ шудааст, ки аз азаммати Аллоҳ наметарсед?».

Дар ҷои дигар мефармояд:

﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدۡرِهِۦ وَٱلۡأَرۡضُ جَمِيعٗا قَبۡضَتُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطۡوِيَّٰتُۢ بِيَمِينِهِۦۚ سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ ٦٧﴾ [الزمر:٦٧]

«Ва Аллоҳро он чунон, ки бояд, ба бузургӣ нашинохтанд, ҳоло он, ки рӯзи қиёмат замин ҳама якҷо дар қабзаи ӯст ва осмонҳо дар ҳам печида ба дасти ӯст. Ӯ муназзаҳ ва бартар аст аз он чӣ бо вай шарик мегардонанд».

Ҳамчунин мефармояд:

﴿يَوۡمَ نَطۡوِي ٱلسَّمَآءَ كَطَيِّ ٱلسِّجِلِّ لِلۡكُتُبِۚ كَمَا بَدَأۡنَآ أَوَّلَ خَلۡقٖ نُّعِيدُهُۥۚ وَعۡدًا عَلَيۡنَآۚ إِنَّا كُنَّا فَٰعِلِينَ ١٠٤﴾ [الأنبياء:١٠٤]

«Рӯзе, ки осмонро ҳамчун дар ҳам печидани сафҳаи китобҳо, дар ҳам мепечем, ҳамон гуна, ки бори нахуст офариниширо оғоз кардем, дубора онро боз мегардонем, бар ӯҳдаи мо ваъдаест, ки мо ҳатман анҷом диҳандаем».

﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ وَنَعۡلَمُ مَا تُوَسۡوِسُ بِهِۦ نَفۡسُهُۥۖ وَنَحۡنُ أَقۡرَبُ إِلَيۡهِ مِنۡ حَبۡلِ ٱلۡوَرِيدِ ١٦﴾ [ق:١٦]

"Ва яқинан мо инсонро офаридаем ва медонем, ки нафси ӯ ба ӯ чӣ васваса мекунад ва мо аз шоҳраги (гардан) ба ӯ наздиктарем".

(1) : Муслим, ҳадис (2664) ба ривояти ҳазрати Абӯҳурайра (р).

Аллоҳи қодиру тавоно дар айни вақт ҳамаро мебинад ва аз ҳама мешунавад, дуо ва муноҷоти ҳар бандаро мешунавад ва мепазирад, чӣ дар масҷиди ҳаром бошанд ва ё дар соири гӯшаҳои ҷаҳон, ӯ таъоло дуо ва муноҷоти миллиардҳо бандаро дар ҳар ҷое, ки ҳастанд, дар як лаҳза мешунавад, тавре ки мефармояд:

﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِى عَنِّى فَإِنِّى قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ دَعْوَةَ ٱلدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۖ ﴿١٨٦﴾ ﴾ [البقرة:١٨٦]

"Ва ҳар гоҳ бандагонам дар бораи ман аз ту бипурсанд, (ба эшон бигӯ) ман наздикам ва дуои дуокунандаро –ба ҳангоме, ки маро бихонад- иҷобат мекунам".

Пас тамоми неъматҳои ҷаҳони ҳастӣ бо ҳама шигифтиҳояш, беруну даруни колбади хокии инсон, нишонаҳои бепоён ва ҳайратангезе аз қудрати беҳамтой зоти лоязоли Илоҳист, ки агар инсон тамоми умри худро дар роҳи шинохт ва диққату таъаммул дар ин системи печида сипарӣ кунад, умри ӯ ба поён хоҳад расид, аммо оёт ва нишонаҳои қудрати ӯ таъоло, ки баёнгари азамату иқтидори мутлақи он маъбуди якто ва ягона аст, ба поён нахоҳад расид.

Ҳадаф чист? Масъулияти инсон чист? Қимат ва ҳазинае, ки бояд инсон бипардозад, чист? Шукр ва ибодату парастиш. Ҳар гуна ибодат ва парастиш ва карнишу наёиш ва муноҷоте барои холиқ ва мунъиму бахшанда ва маъбуди ҳақиқии ҷаҳон, яъне Аллоҳи ягона ва якто, махсус кардани ҳамину бас.

﴿ فَكُلُوا۟ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ حَلَٰلًا طَيِّبًا وَٱشْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾ ﴾ [النحل:١١٤]

«Пас он чӣ Аллоҳ ба шумо рӯзӣ додааст, ҳалол (ва) покиза, бихуред ва шукри неъмати Аллоҳро ба ҷой оваред, агар танҳо ӯро мепарастед».

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَٱبْتَغُوا۟ عِندَ ٱللَّهِ ٱلرِّزْقَ وَٱعْبُدُوهُ وَٱشْكُرُوا۟ لَهُۥٓ ۖ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾ ﴾ [العنكبوت:١٧]

«Бе гумон касонеро, ки ба ҷои Аллоҳ мепарастед, молики ҳеҷ ризқе барои шумо нестанд, пас рӯзиро танҳо (аз) назди Аллоҳ талаб кунед ва ӯро бипурсед ва шукри ӯро ба ҷо оваред, ки ба сӯи ӯ боз гардонида мешавед».

Ва ба гуфтаи шоир:

Шукри неъмат неъматат афзун кунад\
Куфри неъмат аз кафат берун кунад

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْإِنسَٰنُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ ٱلْكَرِيمِ ﴿٦﴾ ٱلَّذِى خَلَقَكَ فَسَوَّىٰكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾ فِىٓ أَىِّ صُورَةٍ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾ ﴾ [الانفطار:٦-٨]

«Эй инсон! Чӣ чиз туро дар бораи Парвардгидори бахшандаат, мағрур кард, ҳамон зоте, ки туро офарид (аз нутфа), пас устувор кард (туро ба андомҳои дуруст) ва он гоҳ туро сомон бахшид ба ҳар сурате, ки хост, туро таркиб кард».

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد . اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

54- Вузӯ ва намози бемор

Хутбаи аввал

إن الحمد لله نحمده ، ونستعينه ، ونستغفره ، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ، ومن سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ، ومن يضلل فلا هادي له ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له .وأشهد أن محمداً عبدُه ورسولُه.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب:٧٠-٧١]

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَلَنَبۡلُوَنَّكُمۡ حَتَّىٰ نَعۡلَمَ ٱلۡمُجَٰهِدِينَ مِنكُمۡ وَٱلصَّٰبِرِينَ وَنَبۡلُوَاْ أَخۡبَارَكُمۡ ٣١﴾ [محمد:٣١]

«Мо шуморо ҳатман озмоиш мекунем, то маълум шавад муҷоҳидон ва собирони -воқеъӣ- шумо киҳоанд ва ахбор шуморо биёзмоем».

Аллоҳ ҳамеша бандагонашро дар маърази имтиҳон қарор медиҳад ва бархеро ҳам танбеҳ мекунад ва бар қавме бало нозил мекунад. Аллоҳ мӯминонро ба як ҳолат раҳо накарда, балки онҳоро меозмояд, бинобарин масъалаи ибтило ва азмоиши илоҳӣ аз суннатҳои қатъӣ аст, ки тахаллуф ва истисное дар он роҳ надорад ва ҳамаи инсонҳо бидуни шак мавриди озмоише қарор хоҳанд гирифт.

Аз он ҷо, ки низоми ҳаёт дар ҷаҳони ҳастӣ, низоми такомул ва парвариш аст ва ҳамаи мавҷудоти зинда масири комилро мепаймоянд, пас тамоми мардум бояд озмоиш шаванд, то истеъдоди худро шукӯфо созанд. Аз заъифтарин инсонҳо гирифта, то ситамгортарин ва диктатортарин ҷинояткорон, аз кӯчактарин афроди дилсӯзи ҷомъеа, то Паёмбарон, ки бузургтарин мураббиёни башариятанд, ҳама ва ҳама бояд ба таносуби шахсияти худ, мавриди озмоиш қарор гиранд, то ҳар кас дар раванди ҳаракати хеш, ба такомул бирасад.

Оре! Паёмбарони бузург ва улулъазм: Иброҳим, Мусо ва Паёмбари гиромии мо, ҳазрати Муҳаммад (с), дар партави озмоиши Илоҳӣ ба такомул расиданд ва Намрудҳо, Фиръавнҳо низ аз мартабаи инсоният суқут карданд ва ба пастарин даракот расиданд. Суннати озмоиши Илоҳӣ нисбат ба бандагонаш, яксон нест. Аллоҳ баъзеро бо сахтӣ ва талхӣ, гуруснагӣ ва нодорӣ, ё беморӣ ва нороҳатӣ, меозмояд ва бархеро бо молу сарват, қудрату риёсат, ё неъмату осоиш, озмоиш мекунад ва иддаи дигарро низ бо қарор додан дар муҳити олӯда ё солим, имтиҳон менамояд.

Албатта далели гуногунӣ ва танаввуъ дар имтиҳони Илоҳӣ равшан

аст, зеро мумкин аст, афроде таҳаммули серӣ ва осоишро дошта бошанд ва иддаи дигар ин таҳаммулро надошта бошанд, мумкин аст афрод таҳаммули нозу неъматро дошта бошанд, вале дар муқобили имтиҳони гуруснагӣ ва фақр, таҳаммули худро аз даст бидиҳанд.

Ё ин, ки афроде то вақте дорои мақом ва пӯсте нашудаанд, мутавозеъ ва хушбархурд бошанд ва заррае ғуруру кибр дар онҳо мушоҳида нашавад, аммо пас за расидан ба қудрат ва риёсат, дар муқобили имтиҳон, мутакаббир ва худхоҳ шаванд, ё ин, ки то замоне, ки дар муҳити солим ҳастанд, пойбанд ба ҳалолу ҳаром бошанд, вале бо қадам гузоштан дар муҳити носолим, ба дастуроти шаръ беэътино шаванд ва онҳоро нодида бигиранд, аз ин рӯ барои ин, ки инсон дар абъоди мухталиф, роҳи Аллоҳи мутаъолро бипаймояд ва ба камол бирасад, лозим аст дар тамоми ҷиҳот мавриди озмоиш қарор гирад, Қуръон мефармояд:

﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى ٱلْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٧﴾﴾ [الكهف:٧]

«Мо он чиро, ки дар рӯи замин аст, зинат барои он қарор додем, то онҳоро биёзмоем, кадомашон беҳтар амал мекунанд».

Бародарони мусалмон! Бидонед, ки аз бузургтарин неъматҳои Илоҳӣ, саломатӣ ва офият аст, саломатии дину бадан, дунё ва охират. Ҳар чанд бидуни дархост ба бандагони худ саломатӣ медиҳад, аммо бояд бо дуо кардан ҳам офияти дину охирати худро бихоҳанд ва ҳам боиси бақои он то охири умр бошанд, то мабодо дар тӯли зиндагӣ ин офият аз байн биравад ва оқибати инсон бо бединӣ ва зиллати дунё ва охират, ҳамроҳ бошад.

Аз Абӯҳурайра (р) ривоят шудааст, ки Паёмбар (с) (дар дуо) мефамуданд:

«اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لي دِيْنِيْ الَّذِيْ هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِيْ، وَأَصْلِحْ لِيْ دُنْيَايَ الَّتِيْ فِيْهَا مَعَاشِيْ، وَأَصْلِحْ لي آخِرَتِيْ الَّتِيْ فِيْهَا مَعَادِيْ، وَاجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيادَةً لي في كُلِّ خَيْرٍ، وَاجْعَلِ الْمَوتَ رَاحَةً لي مِنْ كُلِّ شَرٍ». صحيح مسلم

"Бори Худоё! Динамро, ки нигаҳдорандае аз гуноҳон ва сахтиҳост, дунёямро, ки дар он зиндагии ман мегузарад ва охиратамро, ки бозгашти ман ба он аст, ислоҳ кун ва зиндагии маро муҷиби зиёд кардани корҳои неки ман гардон ва маргамро василаи роҳатӣ ва наҷоти ман аз ҳар бадӣ, қарор деҳ".

Бандаи мусалмон бояд хайри дунё ва охиратро аз Аллоҳи мутаъол бихоҳад ва ба сабаби беморӣ ё парешонӣ барои марги худаш, ё балое тақозои таъҷил накунад ва ё онро орзӯ нанамояд, зеро шахс аз ду хол хориҷ нест, ё яке аз ашхоси накӯкор аст, ки умри тӯлонии ӯ муҷиби афзоиши ҳасаноти ӯст ва ё аз ашхоси бадкораст, ки дар ин сурат умеди он меравад, ки Аллоҳ фурсати тавбаро барои ӯ фароҳам намояд ва аз он пас ибрати гирад ва ба даргоҳи Аллоҳ боз гардад, шояд бақои

зиндагии чунин шахсе ҳам барои худ ва ҳам барои дигарон муфиду судманд бошад ва агар марг барои ӯ беҳтар бошад, Аллоҳ ӯро мемиронад, ки чӣ басо умри тӯлонии ӯ муҷиби гуноҳоне гардад, ки оқибати хуб ва сутудае дар бар надошта бошад, бинобарин лозим аст, ки инсон чунин огоҳиро ба Алллоҳ ва изну машиати ӯ бисупорад. Одоби як мусалмон бояд бо Парвардигораш чунин бошад, аммо касе, ки ба маҳзи ин, ки ба мусибате мубтало гардад, монанди ин, ки ҳамсараш, ё духтараш, ё фарзандаш ва ё ғайра, фавт намояд ва ё ба беморӣ дучор шавад, орзӯйи марг кунад ва тамоми зиндагияшро ба ҷаҳаннам табдил кунад, дар воқеъ худи ӯст, ки зиндагияшро ба ин сурат даровардааст, чаро ки инсон худ метавонад зиндагияшро ба сурати хубу саъодатмандона ва ризоятбахш дароварад.

Аз Анас (р) ривоят аст, ки фармуд: Бештари дуои Паёмбар (с) ин буд, ки:

«اَللَّهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وفي الآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ» متفق عليه

"Илоҳо! Дар дунё ва охират ба мо некӯи ва (савоб) хайр иноят фармо ва моро аз оташи дӯзах наҷот бидеҳ".

Мусалмонон! Ҳамаи мо ба зуди аз дунё хоҳем рафт ва дар пешгоҳи Аллоҳи мутаъол ҳозир хоҳем шуд. Дар он ҷо низ ба хотири ҳамаи аъмоли кӯчаку бузурге, ки анҷом додаем, муҳосаба хоҳем шуд, баъд аз он намедонем, ки чӣ сарнавиште дар интизори мост, оё бо Анбиёву Сиддиқин ва Шуҳадову Солиҳин ҳашр шуда ва ба биҳишт меравем, ки неъматҳои ҷовидонии онро ҳеҷ чашме надида ва ҳеҷ гӯше нашунида ва ба қалби ҳеҷ касе ҳам хутур накардааст, ё худое накарда ба дӯзах меравем, ки сарои азобу шиканҷа ва оҳу нола ва пушаймонию гиря аст.

Пас биёед ва қабл аз ин, ки фурсат аз даст биравад, аз хоби ғафлат бедор шавем ва фиреби ин дунёи фониро нахурем ва зиндагии худро дар роҳи итоъат аз Аллоҳ ва Расулаш сипарӣ намоем, чаро ки саъодати дунё ва охират дар ин роҳ нуҳӯфта аст.

Бояд бидонед, ки намоз сутуни дин аст ва ба василаи намоз аст, ки мусалмон аз кофир ва мунофиқ аз мӯмин, шинохта мешавад, ҳамчунин намоз аввалин чизест, ки рӯзи қиёмат банда ба хотири он муҳосаба мешавад ва агар намозаш пазируфта шуд, растагор мегардад ва агар намозаш пазирӯфта нашуд, ноком мегардад ва зиён мебинад, лизо ҳамеша бояд ба ёди он лаҳзаҳое бошем, ки дар пешгоҳи Парвардигор ҳозир мешавем, лаҳзаҳое ки афроди огоҳ, сахтии онро дарк мекунанд ва парҳезгорон шиддату ваҳшати онро мешиносанд. Пас бикушем то худро барои он лаҳзаҳои ҷонгудоз, омода созем ва аз он ҷо, ки намоз муҳимтарин амалест, ки дар лаҳазоти ҳассос ва сарнавиштсоз,

ба фарёди инсон мерасад, пас лозим аст дар ҳамаи аҳвол бар он пойбанд бошем, дар адои он сустӣ ва касолат ба худ роҳ надиҳем, зеро Аллоҳ дар тамоми ҳолот, намозро воҷиб қарор додааст, ҳатто дар ин бора маризу мусофир ва касеро, ки дар ҳоли тарс ва ваҳшат ба сар мебарад, маъзур надониста аст, балки гоҳе дар шароити он тахфиф қоил шудааст ва гоҳе ҳам теъдоди ракаъоти онро камтар намудааст ва дар шароити хос ҳам, равиши намозхонданро тағйир додааст ва то замоне, ки инсон аз ақл бархурдор бошад, худашро бо зинати либос биёрояд ва рӯ ба қибла намояд, дар ҳоле, ки дар соири ибодот, ин корҳо шарт нестанд.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم. أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين انه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا يليق بجلال وجهه وعظيم سلطانه ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله ، صلوات الله سلامه عليه وعلى آله وأصحابه ومن سار على نهجه إلى يوم الدين وبعد:

Эй бандагон! Бидонед, ки намоз аз шахси бемор соқит намешавад ва бояд амали таҳоратро бо об анҷом диҳад. Дар натиҷа барои рафъи ҳадаси асғар, вузӯ гирифта ва ҷиҳати рафъи ҳадаси акбар, ғусл мекунад ва агар ба иллати аҷз ва тарс аз бештар шудани беморӣ ва хавф аз таъхири беҳбудӣ, наметавонист бо об таҳорат бигирад, пас бояд таяммум кунад. Кайфияти таяммум ба ин сурат аст, ки бо кафи дастҳои худ бар замини пок як бор зарба зада ва бо он ҳамаи рӯи худро масҳ кунад ва сипас каф ва пушти дастҳояшро бо якдигар масҳ мекунад.

Агар шахс аз таҳорат худаш оҷиз буд, пас бояд шахси дигаре ӯро вузӯ ва ё таяммум диҳад. Агар дар қисматҳое аз аъзои таҳорат, захму ҷароҳат вуҷуд дошт, онро бо об мешӯяд ва агар шустани бо об боиси вахомати захм мешавад, бояд дасти худро бо об тар карда ва бо он рӯи захми масҳ кунад ва агар масҳ кардан низ боиси унуфати захм мешавад пас бояд таяммум кунад. Агар дар баъзе аз аъзои таҳорат шикастагӣ вуҷуд дошт ва маҳали ин шикастагӣ бо гаҷ (гипс) ва ё порчае пӯшида шуда буд, бояд ба ҷои шустани ин ҷойҳо, онро бо об масҳ кунад ва ҳеҷ эҳтиёҷе ба таяммум нест, чун масҳ ҷои шустанро мегирад. Шахс метавонад бар девор ва ё ҳар чизи тоҳири дигаре, ки бар он гард нишастааст, таяммум кунад ва агар девор ба василаи чизе ҳамонанди ранг, ки аз ҷинси замин нест, пӯшида шуда бошад, наметавон бар он таяммум кард, магар ин, ки бар он гарде нишаста бошад, агар таяммум гирифтан бар замину девор ва ё ҳар чизи дигаре, ки бар он гард нишастааст, ғайри мумкин бошад, метавонад хокро дар зарф ва

ё дастмоле нигаҳдорӣ карда ва бо он таяммум намуд, дар сурате, ки шахс барои адои намоз таяммум намуда ва то намози баъдӣ бар он таҳорат боқӣ бимонад, метавонад, ба ҳамин таяммум иктифо намуда ва намози баъдиро низ ба ҳамин таяммум адо кунад ва эҳтиёҷе ба таяммуми дубора надорад, чун ӯ ҳанӯз бар таҳорати худ боқӣ буда ва ин таҳорат ботил нашудааст.

Бар шахси бемор воҷиб аст, ки бадани худро аз наҷосат пок кунад ва агар бар анҷоми таҳорат тавонойи надошт, ба ҳамон ҳолат намоз мехонад ва намозаш дуруст буда ва эҳтиёҷе ба дубора хондани он нест.

Бар мариз воҷиб аст, ки бо либоси пок намоз бихонад ва дар сурати наҷосати либосаш бояд онро шуста ва ё бо либоси пок иваз кунад ва агар ин амр низ имкон надошт ба ҳамон ҳолат намоз бихонад ва намози ӯ дуруст буда ва эҳтиёҷе ба дубора хондани он нест.

Шахси бемор бояд дар ҷои пок намоз бихонад ва дар сурати наҷосати ин макон ё чизе, бояд онро шуста ва ё он чизро бо чизи поки дигар иваз кунад, ё ин, ки бояд бар он дастмол ва чизи поки дигаре фарш кард ва агар ин амр имкон надошт, ба ҳамон сурат намоз мехонад ва намози ӯ ҳеҷ ишколе надорад ва эҳтиёҷе ба дубора хондани намоз нест.

Шахси бемор наметавонад ба далели нотавонӣ аз таҳорат, намози худро аз вақти намоз ақиб бияндозад, балки ба қадри имкон таҳорат гирифта ва намозро дар вақти худ, адо мекунад, ҳатто агар дар бадан либос ва макони намозаш, наҷосате бошад, ки қодир ба зудудани он нест.

Агар касе ба узри беморӣ ва ё монанди он, натавонист намози фарзро истода бихонад ва агар нишаста низ натавонист онро бихонад, бар паҳлӯ хобида ва онро бихонад ва ё бо ишора рукӯъ ва суҷудро ба ҷо оварад ва барои саҷда бештар аз рукӯъ хам шавад, чун Аллоҳ фармудааст:

﴿فَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ قِيَٰمٗا وَقُعُودٗا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمۡۚ ١٠٣﴾ [النساء:١٠٣]

«Дар ҳамаи аҳвол ба зикри Аллоҳ мудовамат дошта бошед, истода ва нишаставу бар паҳлӯ хобида».

Аз Имрон бин Ҳусайн (р) ривоят аст, ки фармудааст: Ман ба бемории бавосир мубтало будам, дар бораи намоз аз Паёмбар (с) суол кардам, фармуд:

«صل قائما فإن لم تستطع فقاعدا، فإن لم تستطع فعلى جنبك» به روايت همه محدثين جز مسلم. ونسائي بدان افزوده است: «فإن لم تستطع فمستلقيا ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَاۖ ١٥٢﴾ .» [الأنعام:١٥٢]

"Истода намоз бихон, чун натавонистӣ, нишаста бихон, чун

натавонистӣ бар паҳлӯ бихон, чун натавонистӣ бар пушт бихон, Аллоҳ бар қадри вусъ ва тавонойи ҳар кас вайро мукаллаф месозад". Ривояти ҳамаи муҳаддисин ғайр аз Муслим ва Насойи ба он афзудааст, ки "Агар натавонистӣ, пас рост бихон, Аллоҳ ҳар касро миқдори тавонаш мукаллаф месозад".

Аз Ҷобир (с) ривоят аст, ки Паёмбар (с) аз як бемор дидан мекард ва дид, ки ӯ бар рӯи болиште намоз мехонад, Паёмбар (с)болиштро дур андохта ва фармуд:

«صل على الارض إن استطعت، وإلا فأومئ إيماء واجعل سجودك أخفض من ركوعك» بيهقي آن را روايت كرده وابوحاتم وقف آن را تصحيح كرده است.

"Бар рӯи замин (нишаста) агар метавонӣ намоз бихон, дар ғайри он сурат, бо ишора намоз бихон ва барои саҷда бештар аз рукӯъ хам шав". (Байҳақӣ онро ривоят карда ва Абӯҳотам вақфи онро тасҳеҳ кардааст)

Он чӣ, ки меъёри адами иститоъат мебошад, иборат аст аз машақат ё тарсу нигаронӣ ва зиёд шудани беморӣ, ё дер хуб шудани он, ё нигаронӣ аз сари гаранг. Агар касе натавонист намозро истода бихонад, чаҳорзонӯ нишаста ва онро бихонад.

Аз ҳазрати Ойиша (р) ривоят аст, ки "Паёмбар (с)ро дидааст, ки чаҳорзону нишаста ва намоз мехонд". (Ривояти Насойи ва тасҳеҳи Ҳоким).

Ва метавонад ба монанди нишастан барои ташаҳҳуд низ бишинад. Агар касе натавонист истода ё нишаста, намоз бихонад, бар паҳлӯи рост хобида ва онро бихонад ва агар натавонист, бар пушт бихобад ва ба қадри имкон пойҳояшро ба тарафи қибла дароз кунад. Ибни Манзӯр ин кайфиятро интихоб кардааст.

Бар бемор воҷиб аст, ки дар намози худ, рукӯъ ва суҷуд кунад. Дар сурати нотавонӣ, ин аъмолро бо ҳаракат ва ишораи сараш анҷом медиҳад, ки дар ҳолати суҷуд, сари худро поёнтар аз ҳолати рукӯъ қарор медиҳад. Ва агар шахсе метавонист рукӯъ кунад ва аз саҷда оҷиз буд, дар ҳангоми рукӯъ, рукӯъ кунад ва ҳангоми саҷда бо сари худ, ба саҷда ишора кунад ва дар сурате, ки шахс метавонист саҷда биравад, аммо аз рукуъ оҷиз буд, дар ҳангоми суҷуд, саҷда карда ва дар ҳангоми рукуъ бо сари худ ба рукуъ ишора мекунад ва агар ишора кардан ба сар низ дар ҳангоми рукуъ ва суҷуд, барояш ғайри мумкин буд, бо чашмони худ ба ин аъмол, ишора мекунад. Пас барои рукуъ, касе чашмони худро бар ҳам гузошта ва барои саҷда, чашмони худро бештар мебандад ва аммо ишора кардан бо ангуштони даст дар ҳангоми суҷуд ва рукуъ, ки бархе аз беморон анҷом медиҳанд, ҳаргиз дар Китобу Суннат ҳеҷ асл ва нишонае аз он намешиносем ва

аҳли илм низ бадон ишора накардаанд. Ва агар ишора кардан ба сару чашм низ барои бемор, имкон надошта бошад, ба қалби худ намоз мехонад, дар натиҷа такбир гуфта ва оётро қироъат мекунад ва суҷуду рукуъ ва қиёму қуъуд (нишастан)ро, ба қалби худ ният мекунад.

Бар шахси бемор воҷиб аст, ки ҳамаи намозҳоро дар вақтҳои маҳдуди худ бихонад ва ҳамаи воҷиботи онро то ҳадди иститоъат, анҷом диҳад ва агар ба ҷо овардани намозҳо дар вақтҳои мактуби он барояш бо машаққат ҳамроҳ буд, метавонад байни намозҳои пешину аср ва ҳамчунин шому хуфтан, ҷамъ баста ва ин намозҳоро ба сурати ҷамъ бихонад, дар натиҷа ин намозҳо, ё ба сурати (ҷамъи тақдим) хонда мешавад, яъне намози асро пас аз намози пешин ва дар вақти намози пешин ва намози хуфтанро баъд аз намози мағриб ва дар вақти намози мағриб, адо мекунад ва ё ин, ки ин намозҳоро ба сурати (ҷамъи таъхир) мехонад, яъне, намози зуҳрро қабл аз намози аср ва дар вақти намози аср ва намози шомро қабл аз намози хуфтан ва дар вақти намози хуфтан, ба ҷо меоварад ва бояд шахс бубинад, ки кадоме аз ин ҳолатҳо барояш роҳаттар мебошад. Аммо намози субҳро натаметавон дар сурати ҷамъ бо намозҳои дигар хонд.

Дар сурате, ки шахси бемор мусофир буда ва барои муъолиҷа ба диёри дигаре ғайр аз шаҳри худ, мусофират карда бошад, бояд намозҳои чаҳор ракаъатиро ба сурати (қаср) бихонад, яъне намозҳои зуҳру аср ва ишоро, ба ҷои чаҳор ракаъат, ду ракаъат адо мекунад, то ин, ки ба шаҳри худ боз гардад, холо хоҳ ин сафар тӯлонӣ бошад, ё кӯтоҳ.

Ҳамчунин, бар пизишкон ва парасторони беморон дар бемористонҳо лозим аст, ки беморонро аз авқоти намозҳо ва ҷиҳати қибла, огоҳ созанд ва дар амали вузӯ, ё таяммум, бо онон ҳамкорӣ намоянд, зеро масъалаи намоз муҳимтар аз ҳар чизи дигарест ва ҳамон тавре, ки доруро дар бемористон дар авқоти муъайян тақдим менамоянд, дар мавриди намоз низ, бояд таваҷҷӯҳи ҷиддӣ дошта бошанд ва ин худ ҳамкорӣ дар некист, чуноне, ки Аллоҳ дастур медиҳад:

﴿وَلَا تَعَاوَنُوا۟ عَلَى ٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿٢﴾﴾ [المائدة: ٢]

«Дар роҳи некӣ ва парҳезгорӣ, ҳамдигарро ёрӣ ва пуштибонӣ намоед ва ҳамдигарро дар роҳи таҷовуз ва ситамгорӣ, ёрӣ ва пушибонӣ, накунед».

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِىِّ ۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ صَلُّوا۟ عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾﴾ [الأحزاب: ٥٦]

اللهم صلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين. اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم. اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم

انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين. اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

55- Сӯи зан (гумони бад)

Аҳдофи хутба

1- Илоҷи ин зоҳираи номатлуб.

2- Тарбияти мардум бар саломатии садр.

3- Тақвият додани робитаи бародарӣ, байни мусалмонон.

Хутбаи аввал

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا من يهده الله فهو المهتد ومن يضلل فلا هادى له وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبده ورسوله .

قال الله تعالى: ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُوا۟ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَآءً ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾﴾ [النساء:١]

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَقُولُوا۟ قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَـٰلَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾﴾[الأحزاب:٧٠-٧١]

فأن أصدق الحديث كتاب الله وخير الهدى هدى محمد e وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار .

Бародарони гиромӣ! Инсон аз ҳамон рӯзе, ки по ба арсаи вуҷуд гузошт, дар пайи шинохти худ буда ва ҳаст ва хоҳад буд ва чун Аллоҳ ин ниёзи инсонро мешинохт, аз ҳамон оғози хилқат, фитрате дар ӯ қарор дод, то ба василаи он ба растагорӣ бирасад, вале ин фитрат ниёз ба парваришу тарбият дошт аз ин рӯ, Аллоҳи мутаъол адёнро барои инсонҳо ба армуғон овард.

Чархаи ҳаёт, ҳамчунон мегузашт ва адён ва Паёмбарони Илоҳӣ (а) яке паси дигаре меомаданд, то кор ба ҷое расид, ки мебоист охирин Паёмбар барои иблоғи охирин ва комилтарин дин, зуҳур мекард ва бояд башарият дар убудият, ба авҷ мерасид.

Расидан ба авҷу камоли убудият ва бандагӣ, ниёз ба қалби поку соф ва содиқ дошт, ки мебоист заминае барои фурӯд омадани имон дар он бошад, вале қалбҳои одамон, он рӯзгор ба далели бутпарастӣ ва гум кардани асли хеш, дӯчори зулмати ҷаҳл ва бединӣ шуда ва инсонҳо дӯчори инҳитот ва сарнагунии шадиде аз ҳайси рӯҳию равонӣ ва ахлоқӣ шуда буданд.

Ногаҳон Аллоҳ миёни ҳамин ақвоми ҷоҳил ва саҳронишин, инсони воломақом ва шоистае баргузид, инсоне, ки баъдан табдил ба бартарин ва шоистатарин махлуқи Аллоҳ гардид, инсоне, ки аз ҳама тараф ба камол расида буд, шахсе, ки барои мо, ҳатто аз падару модар низ дилсӯзтар аз доя нисбат ба навзод, меҳрубонтар ва аз худи инсон ба

инсон наздиктар буд ва он кас ҷуз Муҳаммад бин Абдуллоҳ (с) набуд, ки ба Паёмбарӣ баргузида шуд ва Қуръон бар ӯ нозил гардид. Даъват шурӯ шуд, ислоҳу тазкия ва тақвову тарибият ва насиҳату ҳидоят ва нуру ҷавонмардӣ ва садоқату покӣ ва некӣ ва садҳо хислатҳои неки дигар, дубора маъно пайдо карданд, инсон аз инҳитот ва гумроҳӣ, по ба арсаи ҳаёти ҷадид гузошт.

Фитратҳо пайдо шуданд, қалбҳо рӯ ба пок шудан ҳаракат карданд, дилҳо ба ҳамдигар наздиктар шуд ва тақво, ки бузургтарин самараи имон аст, дар қалбҳо реша давонд ва дубора чароғи нуру ҳидоят, шӯълавар гардид, инсон дубора ба чархаи ҳаёти воқеъияш, боз гашт ва ба сайри зиндагӣ идома дод.

Аммо шайтон ҳамеша бо васвасаҳояш дар камини инсон ва дар садади тағйири фитрати инсон ва дар садади коштани тухми куфр ва бединӣ, дар қалбҳо мебошад ва ба ҳамин сабаб муборизаи мустамири инсон бо шайтон аз сар гирифта шуд ва ин кашмакаш ва мубориза то қиёмат идома хоҳад дошт.

Мӯминон гиромӣ! Яке аз муҳимтарин дастовардҳои шайтон ва нафси саркаши инсон, сӯи зан аст. Бадбинӣ ва манфинигарӣ ва сӯи зан, яке аз разоили ахлоқӣ ва сифоти равонии бад мебошад ва бо асари баде, ки рӯи худи шахс ва атрофиёнаш мегузорад, на танҳо аз назари Ислом гуноҳ маҳсуб мешавад, балки зиндагиро дар коми инсон талх ва ғайри қобили таҳаммул мекунад.

Мо дар таъомули мутақобил бо дигарон ҳастем, агар хуб дар бораи онҳо фикр кунем, онҳо низ бо мо хуб хоҳанд буд ва агар дар бораи онон гумони бад кунем, онҳо низ бо мо бад хоҳанд буд.

Аз ҷониби дигар, мо ҳаргиз ҳақ надорем дар бораи Аллоҳи мутаъол бадбин ва манфинигар бошем ва агар ғайр аз он бошад, ҳастӣ дар баробари мо тира мешавад. Афроди бадбин ва манфинигар, ҳатто бо худ низ мушкил доранд ва ба замину замон бад ва беро мегӯянд: «дунё бо инсон муъомалаи мутақобил мекунад, агар бихандед, бар рӯи шумо механдад ва агар чин бар абрӯ андозед, ӯ ҳам дар муқобили шумо, абрӯ дарҳам мекашад. Агар меҳрубон ва самимӣ бошед, дар атрофи худ мардумеро мебинед, ки ҳама шуморо дӯст медоранд ва дари ганҷинаи дилҳоро ба рӯятон боз мекунанд.

Бародарон ва хоҳарони гиромӣ! Сӯи зан инсонро ба таҷассус дар ҳоли дигарон вомедорад, таҷассус сарчашмаи ғайбат, кам кам муҷиб мешавад, ки обрӯи инсоне ба хатар бияфтад. Дар ҳақиқат гумони бад, омилест барои ҷустуҷӯгарӣ ва ҷустуҷӯгарӣ омиле барои кашфи асрор ва розҳои ниҳони мардум аст. Агар иҷоза дода шавад ҳар кас ба ҷустуҷӯгарӣ дар бораи дигарон бархезад, ҳайсият ва обрӯи мардум барбод меравад ва ислом ҳаргиз иҷозаи чунин кореро намедиҳад.

Аллоҳи мутаъол дар ин бора мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱجۡتَنِبُواْ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعۡضَ ٱلظَّنِّ إِثۡمٞۖ وَلَا تَجَسَّسُواْ وَلَا يَغۡتَب بَّعۡضُكُم بَعۡضًاۚ ١٢﴾ [الحُجُرات:١٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Аз гумонҳо бисёр бипарҳезед, ки баъзе аз гумонҳо, гуноҳ аст ва ҷосӯсӣ макунед ва баъзе аз шумо ғайбати баъзеро накунед».

Расули гиромии Ислом низ дар ин бора моро бебаҳра нагузошта ва дар суханони бисёр омӯзанда ва тарбиявӣ, моро аз беморихои қалбӣ, ки сари маншаъи бисёр аз онҳо, сӯи зан мебошад, боз дошта ва мефармояд:

«إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ ، وَلَا تَحَسَّسُوا ، وَلَا تَجَسَّسُوا ، وَلَا تَحَاسَدُوا ، وَلَا تَدَابَرُوا ، وَلَا تَبَاغَضُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا» . (رواه البخارى ومسلم).

«Шуморо аз занну гумон (сӯи зан ва бадбинӣ) барҳазар медорам, зеро занну гумон, дурӯғтарин сухан ба шумор меравад ва ҳаргиз дар пайи ёфтани айбҳои дигарон набошед ва таҷассус накунед ва ба якдигар ҳасад наварзед ва ба ҳамдигар, пушт накунед (аз ҳам норохат дилгир нашавед) ва бандагии Аллоҳро пеша кунед, дар ҳоле ки бо якдигар бародар (ва меҳрубон), ҳастед».

Бародарони мӯмин! Сӯи зан, бузургтарин монеъи ҳамкориҳои иҷтимоъӣ ва иттиҳод ва ба ҳам пайвастагии дилҳост ва инсонро ба зиндагии фардӣ ва гӯшагирӣ ва инзивову мафосиди ношӣ аз ин сифот, мекашонад. Сӯи зан намегузорад, ки инсон ба дигаре, эътимод кунад ва пояи ҳамкори бо ӯро бирезад ва бо кӯмаки ӯ ба ҳалли мушкилот бишитобад. Бадбинӣ, сарчашмаи адоватҳо ва гоҳе мояи аслии ҷангҳо ва низоъҳои хунин мешавад. Чӣ бисёр хонаводаҳо ба асари бадбинӣ аз ҳам муталошӣ шуда ва чӣ бисёр мардони лоиқ ва бо шахсият, ки бо як гумони бад дар ҳаққи онҳо, таслими марг гардидаанд ва гоҳе гумони бад, оташи ҷангҳои бузургеро равшан сохтааст.

Ҳамчунин сӯи зан, муҳаббат ва дӯстиро хомӯш ва нифоқ ва дурӯиро дар миёни дӯстон парвариш медиҳад, зеро чунин касе дар зоҳир ночораст, худнамои ба дӯстӣ ва рафоқат кунад, дар ҳоле, ки дар ботин чунин нест ва нисбат ба онҳо бадбин мебошад ва ҳамин тарзи рафтор, муҷиби парвариши рӯҳи нифоқ ва дурӯи дар ӯ хоҳад гардид ва ба ҳамин сабаб Расули гиромии Ислом онро «Акзабул ҳадис», номида аст.

Бадбинӣ, сарчашмаи нороҳатии рӯҳ ва азоби ҷисму изтироб ва нигаронии хотир аст. Афроди бадбин, ғолибан нороҳатанд ва бар асоси таваҳҳумоте, ки дар бораи ашхос ва ҳаводис доранд, фавқулъода ранҷ мебаранд.

Онҳо аз муъоширот бо афрод, ки яке аз васоили оддӣ ва муассири

нишоти рӯҳист, гурезонанд, зеро калимот ё корҳои мардумро, масалан гӯшаҳо ва нешҳое барои худ фарз мекунанд. Аз дарди дил, ки василаи муфиде барое тахфифи аламҳо ва нороҳатиҳост, метарсанд, зеро мумкин аст, муҷиби ифшои асрори онҳо ва мушкилоти дигаре гардад ва ба ҳамин далел, ғолибан афсурда ва бенишоту ғамгин ҳастанд ва тадриҷан ба сурати як мавҷуди муъаттал ва бефоида, дармеоянд.

Афроди бадбин аз сафои рӯҳӣ ғолибан бебаҳраанд, зеро ҳамеша дар дили худ машғул ба ғайбати афроди дигаранд ва ба ҳамин мулоҳаза, баъзе аз уламои ахлоқ, сӯи занро ба унвони «ғайбати бо қалб», номидаанд ва ҳамонгуна, ки қаблан ишора кардем, чӣ басо ин офат худ маншаи бисёре аз бемориҳои қалбии дигар, монанди ғайбат ва ҳасад мегардад.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم, أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله منزل الكتاب، هدى وذكرى لأولي الألباب، والصلاة والسلام على نبينا محمد المفضل على البشر بجوامع الخطاب، وعلى آله المطهرين والأصحاب.

وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شهادة تنجي صاحبها يوم الحساب.

اما بعد:

Мӯминони намозгузор! Тақвои Аллоҳро дар пеш гирифта ва нисбат ба бародарон ва хоҳарони худ, ҳусни ният дошта бошед ва ҳаргиз ба шайтон иҷоза надиҳед, то дилҳои поки шуморо ба дардҳои хонумонсӯз, ҳамчун бадбинӣ (сӯи зан) ва ҳасаду кина ва ғайра, бемор гардонад.

Бародарони азиз! Дини Ислом, дини миёнаравист ва ифрот ва тафрит, ҳаргиз мавриди писанди Ислом нест ва он чӣ дар ин дин бар он таъкид шуда, риъояти эътидол аст, он ҳам дар ҳама заминаҳо.

Усулан дар маънои адл гуфтаанд, ки адл иборат аст аз "وضع الشيء في مكانه», яъне, адл, қарор додани ҳар чиз дар ҷои худ аст, пас ҳар чизе, ки аз ҷои худ ва замони худ ва ҳадди худ, хориҷ шуд, яъне аз ҳудуди адл, убур намудааст.

Дар масъалаи хушбинӣ ё сӯи зан, инсон бояд аз ифроту тафрит бипарҳезад, яъне на он чунон хушбин бошад, ки ба роҳатӣ фиреби дигаронро бихурад ва ё дӯчори шикасту инҳироф гардад ва на он қадар бадбин бошад, ки ба инсонҳои мӯмин, бидуни далели қонеъкунанда, гумони бад дошта бошад, ки ин бадбинӣ муқаддимае барои кина ва душманӣ ва ҳасодат ва ғайра, гардад.

Дӯстони азиз ва гиромӣ! Мумкин аст гуфта шавад, ки гумони хуб

ё бад, ё ба истилоҳ, мусбатнигарӣ ва ё манфинигарӣ, амри ихтиёрӣ нест, бинобарин чӣ гуна метавон аз он ҷилавгирӣ кард? дар ҳамин росто тавсиёте аз сӯи уламои ахлоқ баён гардида, ки ба ихтисор иборатанд аз:

1. Чуноне, ки ишора шуд, манзур аз наҳй аз гумони бад, наҳй аз тиртиби асар додан ба онаст, яъне ҳар гоҳ гумони бад нисбат ба шахси мусалмон дар зеҳн пайдо шуд, дар амал набояд кӯчактарин эътиное ба он кард, яъне равиши таъомули худро тағйир надиҳем, бинобарин он чӣ гуноҳ аст, тартиби асар додан ба гумони бад мебошад.
2. Инсон метавонад бо тафаккур рӯи масоили мухталиф, гумони бадро дар бисёре маворид аз худ дур созад, ба ин тартиб, ки дар роҳҳои ҳамли қавл ё феъл бар сиҳҳат бияндешад ва эҳтимолоти саҳеҳеро, ки дар маврид он амал вуҷуд дорад, дар зеҳни худ муҷассам созад ва кам кам бар гумони бад ғалаба кунад, бинобарин гумони бад чизе нест, ки ҳамеша аз ихтиёри одамӣ, берун бошад.
3. Парҳез аз ҳамнишинӣ бо афроди нопок ва носолиму номуътадил, зеро инсон бар асари ҳамнишӣ бо онҳо аз вижагиҳои ахлоқии эшон таъсир мепазирад ва кам кам ба афроди хубе, ки бо ӯ ҳамранг ва ҳамақида нестанд, бадбин мешавад.
4. Контроли роҳҳои идрокот, чаро ки Қуръони Карим тамоми роҳҳои фаҳми инсонро, масъул дониста ва мефармояд:

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا ﴿٣٦﴾﴾ [الإسراء:٣٦]

«Ва чизеро, ки бадон илм надорӣ, дунбол макун, зеро гӯшу чашм ва қалб, ҳама мавриди пурсиш воқеъ хоҳанд шуд». Пас қатъан чашму гӯш ва дил ҳама масъуланд, агар канкоше дар иллали пайдоиши сӯи зан дошта бошем, мебинем, ки идрокоти ҳиссӣ ва билахас, диданиҳо ва шуниданиҳои мо дар шакл додани афкор ва тахайюлоти мо саҳми босазое доранд, дар натиҷа яке аз беҳтарин роҳҳои тадбири хостаҳо ва тасаллути бештар бар худ ва пирӯзӣ бар хоҳиши нафсонӣ ва васвоси шайтонӣ, дар мавриди муттаҳам кардани дигарон, маҳори идрокот ва беш аз ҳама маҳори чашму гӯш аст, монанди парҳез аз гӯш додан ба суханони пинҳонии дигарон ва пос додани ҳарими хусумии онҳо.

5. Таваҷҷӯҳ ба осори бади манфинигарӣ ва бадгумонӣ ва диққат дар оёт ва аҳодисе, ки сӯи занро тақбеҳ карда ва ба ҳусни зан, ташвиқ намудаанд.

Шоёни зикр аст, ки ҳеҷ кас набояд коре кунад, ки мардум ба ӯ гумони бад, пайдо кунанд.

Ва сухани поёнӣ ин, ки аз боризтарин нишонаҳои нобасомонии рӯҳӣ ва равонӣ, сӯи зан ва бадгумонист, ҳамчуноне, ки дар ҳадиси саҳеҳ ба

ривояти имом Муслим аз Паёмбар (с) омадааст, ки фармуданд:

«إياكم والظن فإن الظن أكذب الحديث».

"Аз зан ва гумон парҳез кунед, зеро ки зану гумон дурӯғтарин суханонанд".

هذا واللهمَّ صلِّ وسلِّم وبارِك على عبدِك ورسولِك مُحمّد, وارْضَ اللهمَّ عن خلفاء نبيك الرّاشدين الأئمة الهداة المهديين ذوي القدر العلي والفخر الجلي ساداتنا وأئمتنا أبي بكر وعمر وعثمان وعلي وارض اللهم عن السبطين الشهيدين سيدي شباب أهل الجنة وقرتي أعين أهل السنة الإمام أبي محمد الحسن والإمام أبي عبدالله الحسين وعن أمهما فاطمة الزهرا وعن جدتهما خديجة الكبرى وعن الصديقة بنت الصديق عائشة أم المؤمنين وعن سائر أزواج نبيك الطاهرات وعن سائر آل بيت النبي المطهرين من الدنس والأرجاس وعن عمي النبي الكريم حمزة والعباس وعن من تبعهم بإحسان الى يوم الدين.

اللهم أحينا في موالاتهم وموالاة أولياءهم ومعاداة أعدائهم وأمتنا على ملتهم واحشرنا في زمرتهم.

اللهم أعز الإسلام والمسلمين ، وأذل الشرك والمشركين ، ودمر أعداء الدين ، واجعل اللهم هذا البلد آمناً مطمئناً وسائرَ بلاد المسلمين .

اللهم انصر من نصر الدين، اللهم انصر دينك وكتابك وسُنَّة نبيِّك - صلى الله عليه وسلم.

اللهم انصر إخواننا المسلمين في كل مكان يا حي يا قَيُّوم، اللهم انصرهم نصرًا مؤزَّرًا، وأيدهم بتأييدك، واحفظهم بحفظك يا حي يا قيوم يا ذا الجلال والإكرام.

اللهم آمنَّا في أوطاننا، وأصلح أئمتنا، وولاة أمورنا، واجعل ولايتنا فيمن خافك واتقاك، واتبع رضاك يا رب العالمين، اللهم أَبرِم لهذه الأمة أمرَ رشدٍ يَعزُّ فيه أهل طاعتك، ويُذلّ فيه أهل معصيتك، ويُؤمر فيه بالمعروف، ويُنهى فيه عن المنكر؛ إنك على كل شيء قدير.

56-Иди фитр

Аҳдофи хутба

1- Баёни ин, ки шукру сипоз аз мақосиди ид мебошанд.
2- Эҳсону кӯмак ба муҳтоҷон.
3- Ошкор сохтани шаъираҳои Исломӣ дар рӯзи ид.

Хутбаи аввал

الحمد لله كثيرا، والله أكبر كبيرا وسبحان الله بكرة وأصيلا. الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له تعظيما لشأنه، وأشهد أن سيدنا ونبينا محمدا عبده ورسوله الداعي إلى رضوانه، اللهم صل وسلم وبارك عليه، وعلى آله وأصحابه وإخوانه.

أما بعد: فيا أيها المسلمون، أوصيكم ونفسي بتقوى الله جل وعلا فمن اتقاه حفظه في دنياه وأخراه.

واعلموا أن أصدق الحديث كلام الله ، وخير الهدي هدي نبينا محمد صلى الله عليه وسلم، وشر الأمور محدثاتها، وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.وعليكم بالجماعة فان يد الله مع الجماعة.

Ҳамду сипос ва шукри шоистаи он Парвардигорест, ки ба мо тавфиқ дод моҳи рамазонро рӯза бигирем, пас ҳар яки мо ба худ баргардем ва худро муҳосаба намоем, ки дар ин моҳи муборак, дар ин меҳмонии Аллоҳ, чӣ анҷом додаем, чун фардое меояд ва ба нафъ ё ба зарарамон гувоҳ хоҳад шуд, бар ҳасби он чӣ, ки дар ҳаққи ӯ анҷом додаем, пас бишитобем ба сӯи тавба ва истиғфор ва гуфтору кирдори солеҳ ва тазарруъу зории Аллоҳи зулҷалол, то шояд ҷуброни кӯтоҳкориҳоямон шавад.

Азизони ман! Аллоҳи мутаъол дар поёни ин моҳ, ибодатеро машрӯъ намуда, то имонамон афзоиш ва ибодатҳоямон комил ва неъматҳояшонро беҳтару комилтар бароямон арзонӣ бахшад ва он закоти фитр ва такбиру намози ид аст.

Аммо закоти фитр аз ғуруби офтоби шаби ид, воҷиб мегардад ва фуқаҳо ҳам иттифоқ доранд, ки бар ҳар мусалмони тавоно пардохтани он воҷиб мебошад ва далел бар машрӯъияти он ривояти Ибни Умар (р) мебошад:

فرض رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم زكاة الفطر من رمضان على الناس صاعا من تمر أو صاعاً من شعير، على كل حر أو عبد ذكر أو أنثي من المسلمين». (رواه البخاري)

«Расули Аллоҳ (с) як соъ аз хурмо, ё ҷавро бар мусалмони озоду барда ва марду зан, воҷиб донист». (Ривояти Бухорӣ).

Дарёи илми ин уммат, Ибни Аббос (р), саҳобии ҷалилулқадри Расули Аллоҳ (с) дар ҳадиси дигар, ҳикмат ва фалсафаи воҷиб шудани закоти фитрро чунин баён медорад:

«فرض رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم زكاة الفطر طهرة للصائم من اللغو والرفث وطعمة للمساكين» (رواه أبو داود).

«Расули Аллоҳ (с) барои ду ҳикмат закоти фитрро воҷиб донист, пок намудани рӯзадор аз кӯтоҳие, ки дар ҳаққи рӯзаи худ, анҷом додааст, аз суханони беҳуда ва зишт (гирифта то гуноҳони бузургу кӯчак ва ҳикмати дуввум) ин, ки ғизо ва хӯроке бошад, барои мустамандон». (Ривояти Абӯдовуд).

Дар ҳақиқат, ҳикмати дуввуми он ҳадафи баробар намудани фақирону ниёзмандон аз лиҳози молӣ дар он рӯз, бо дигар афроди ҷомеъа аст, то ҳадди ақал дар рӯзи ид, дархости мол накунанд ва дар рӯзе, ки ҳама шоданд, онҳоро шод кунанд ва бо додани закот, дарди фақр ва ноумедии онҳоро, коҳиш диҳанд.

Бо таваҷҷӯҳ ба аҳодисе, ки зикр шуд ва дигар аҳодис барои воҷиб шудани закоти фитр, бояд чаҳор шарт ба вуҷуд ояд:

Аввалан: Шарти Ислом мебошад, бинобарин бар кофир воҷиб намешавад, ҳар чанд, ки бастагон ва хешовандони мусалмони наздик дошта бошанд ва махориҷи онҳо бар ӯ воҷиб бошад, закоти фитри онҳо бар ӯ воҷиб нест, чун закот як, ибодати Исломӣ аст.

Дуввум: Шарти он озодӣ аст, пас дар асл закот бар барда воҷиб нест, аммо агар барда тобеъи оқояш бошад, бар ӯ воҷиб мегардад, чун сабаби он ба вуҷуд меояд ва бино ба фармоиши Расули Аллоҳ (с), саид ва оқои барда бояд онро пардохт кунад:

«أدوا عن كل حر وعبد نصف صاع من بر او صاعا من تمر او صاعا من شعي». (رواه ابوداود).

«Аз тани ҳар озоду барда, нисф соъ аз гандум ва ё як соъ аз хурмо ва як соъ аз ҷав, пардохт кунед».

Саввум: Шарти он қудрат ва тавоноии молӣ мебошад, бадин маъно,ки моли вай аз хароҷоти як шабонарӯзӣ ид, бештар бошад ва агар чи мустаҳиқи закот гирифтан бошад, бар асоси раъйи ҷумҳур.

Намозгузорони гиромӣ! Шарти дигари вуҷуби закоти фитр, инаст, ки вақти воҷиб шуданаш дохил шавад, ки он вақт ғуруби офтоби охирин рӯзи рамазон аст.

Аммо ҷанине, ки қалб аз рӯзи ид (ё қабл аз ғуруби офтоби охирин рӯзи рамазон) ба дунё наомада бошад, пардохтани закоти фитраш бар падараш, воҷиб намебошад ва агар онро пардохт намуд, садақа ҳисоб мешавад

Ва аммо миқдори закоти фитр, як соъ аз гардум, ё ҷав, ё биринҷ ва ё ҳар ғизое мебошад, ки ағлаби мардуми он шаҳр, онро масраф мекунанд ва хӯроки асосии онҳо ба шумор меравад.

Ва ҳар соъ, баробараст бо 2400 грамм, агар биринҷу гандум ва ҷав бошад, аммо агар хурмо бошад, муъодили 3000 грамм мебошад, он чуноне, ки Ибни Умар (р) ривоят мекунад, ки:

«أن النبي- صلى الله عليه وآله وسلم- فرض صدقة الفطر صاعاً من بر».

«Расули Аллоҳ (с) садақаи фитрро як соъ гандум, фарз гардонд».

Аммо фуқаҳои бузугрвори мазҳаби Ҳанафӣ, иҷозаи пардохти пул, ё нақдеро ба ҷои ғизо, додаанд ва ба ин истидлол намуданд, ки ҳадаф бартараф намудани ниёзи ниёзмандон дар рӯзи ид мебошад, аммо ҷумҳури уламо бо таваҷҷӯҳ ба аҳодиси ворида дар ин умур, ки як яки ҷинсҳоро зикр намудааст, ба пардохтани ғизои асосии он шаҳр ва ё минтақа, иктифо мекунанд.

Мусалмонони намозгузор! Аллоҳи пок барои мо мусалмонон ду идро машрӯъ намудааст, иди фитр ва иди қурбон, ки ҳар ду пас аз анҷоми ибодоти бузурге, ки рукне аз аркони дини Ислом ба шумор меравад, мебошад ва дар ин ду ид, хайроту баракот ва раҳамоти Илоҳӣ бар мусалмонон, сарорез гардад.

عن أنس قال: قدم رسول الله المدينة ولهم يومان يلعبون فيهما فقال: ما هذان اليومان؟ قالوا: كنا نلعب فيهما في الجاهلية فقال: «لقد أبدلكم الله خيرٌ منهما: عيد الفطر وعيد الأضحى». (رواه أبو داود والنسائي).

Аз Анас бин Молики Ансорӣ, Саҳобии ҷалилулқадри Расули гиромӣ (р) мефармояд, ки ҳангоме, ки Расули Аллоҳ (с) ба Мадина ҳиҷрат намуданд, аҳли Мадина ду рӯзи мушаххас доштанд, ки дар он шодӣ ва пойкубӣ менамуданд, Расули Аллоҳ (с) ҳангоме инро мушоҳида намуданд, хитоб ба онон фармуданд: «Ин ду рӯз чӣ рӯзҳоест?, (ёрони Расули Аллоҳ (с) дар ҷавоби эшон гуфтанд, ин ду рӯз, рӯзҳоест, ки дар даврони ҷоҳилият (қабл аз Ислом), шодӣ ва пойкӯбӣ менамудем, Расули Аллоҳ фармуданд: «Аллоҳ ду рӯзи беҳтарро ҷойгузини ин ду рӯз намудааст, ки ду рӯз, рӯзи иди фитр ва рӯзи иди қурбон аст». (Ривояти Абӯдовуд ва Насойи).

Оре, бародарони азиз! Ҳар миллате ҷашну иде дорад, ки ҳуввият ва аҳдофу шиъори онҳоро дарбар дорад, Аллоҳи мутаъол дар ин бора мефармояд:

﴿لِّكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلۡنَا مَنسَكًا هُمۡ نَاسِكُوهُۖ ٦٧﴾ [الحج:٦٧]

Тарҷумони Қуръон, Абдуллоҳ бин Аббос (р) мефармояд: «Мурод аз калимаи «мансак» дар ин оят, ид мебошад ва Аллоҳи мутаъол барои тамоми умматҳое, ки дорои қавонини тавҳидӣ ва Илоҳӣ буданд, ҷашнҳоеро қарор дода,то савоб ва қадру манзалаташонро назди худ бештар кунад. Баръакс миллатҳое, ки ба дини Ислом ва Паёмбарони Илоҳӣ пушт намудаанд ва ҷашну шодии онҳо, танҳо гумроҳӣ ва азобашонро бештар мекунад.

Азизони намозгузор! Ҳамонгуна, ки қаблан зикр шуд, дар шариъати Муҳаммади Мустафо (с) ва Саҳобагони ӯ, ҷуз ду иди солона, фитр ва қурбон, ки ҳар сол як бор ба вуқӯъ мепайвандад ва иди ҳафтавор, ҷумъа дигар иде вуҷуд надошта ва нахоҳад дошт ва ҳар муносибати

дигаре, ки номи идро ба худ гирад, бидъат ва навоварӣ дар дин ҳисоб мешавад, ки бидъат дар дин –наузу биллоҳ- залолат ва гумроҳиро дар пай хоҳад дошт.

Бародарони азиз! Ид маъонӣ ва ҳақиқатҳои бисёр бузургеро дар бар дорад, ки аз ҷумлаи он, ибрози ақидаи холис ва бешоибаи тавҳид мебошад, ки худ аз бузургтарин неъматҳост ва ин ибрози ақида замоне таҳаққуқ меёбад, ки бо такбиргӯён ва таҳлилгӯён ба таъзиму иҷлол ва шукру сипоси Аллоҳи зулҷалол, бипардозем ва ё тарсими ин мафоҳими бузург дар қалбҳоямон дар тамоми аъмол, ризоят ва хушнудии вайро мадди назар дошта бошем ва бо холис намудани ниятҳоямон, одатҳои некамонро ба ибодат табдил намоем ва ба василаи итоъат намудан аз дастураш ва дурӣ ҷустан аз ҳар он чӣ манъ намуда ва имон овардан ба хайрҳояш ва таслим шудан дар баробари ҳукмҳояш, биҳишти барринро барои худ, муҳайё созем.

Бинобарин иди мо, шодӣ ва сурур, иди муҳаббат ва дурӣ аз кибру ғурур ва иди сулҳу оштӣ ва бахшишу гузашт мебошад.

Баъд аз ин, ки мӯминон як моҳ рӯзадорӣ намуданд ва сабр карданд, ки мутеъ ва таслими дастӯроти Аллоҳ мебошанд ва шодии рӯзи идро бо лаззат бурдан аз ҳалолҳо шурӯъ намуданд, онро бо ду ракаъат намоз оғоз менамоянд, то ин, ки неъматҳои парвардигорро фаромӯш накунанд.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تُحَرِّمُوا۟ طَيِّبَـٰتِ مَآ أَحَلَّ ٱللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوٓا۟ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾ وَكُلُوا۟ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ حَلَـٰلًا طَيِّبًا ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ أَنتُم بِهِۦ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾﴾ [المائدة:٨٧-٨٨]

«Эй мӯминон! Чизҳои покизаеро, ки Аллоҳ барои шумо ҳалол кардааст, бар худ ҳаром макунед ва (аз ҳалол ба ҳаром) таҷовуз нанамоед (ва аз ҳудуд ва муқаррароти Илоҳӣ, таххаттӣ макунед), зеро ки Аллоҳ мутаҷовизонро дӯст намедорад ва аз неъматҳои ҳалол ва покизае, ки Аллоҳ ба шумо рӯзӣ додааст, бихуред ва аз (мухолифат бо дастӯроти) Илоҳе бипарҳезед, ки шумо бо ӯ имон доред».

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ، أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله اللطيف الخبير، العليم القدير، أحمد ربي وأشكره على فضله الكثير، وأشهد أن لا إله إلا الله العلي الكبير، وأشهد أن نبينا وسيدنا محمدًا عبده ورسوله، البشير النذير، اللهم صلّ وسلم وبارك على عبدك ورسولك محمد، وعلى آله وصحبه أجمعين. أما بعد:

فاتقوا الله حقَّ التقوى، وتمسّكوا من الإسلام بالعروةِ الوثقى.

Аллоҳ таъоло такбир гуфтан дар ин рӯзи муборакро барои мо ташреъ намудааст:

Аллоҳ мефармояд:

﴿وَلِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ١٨٥﴾ [البقرة:١٨٥]

«То Аллоҳро бар ин, ки шуморо (ба аҳкоми дин, ки мояи саъодат аст), ҳидоят кардааст, бузург доред ва то ин, ки (аз ҳамаи неъматҳои ӯ), сипосгузорӣ кунед».

Бинобарин, рӯза неъматест, ки шоёни инаст дар баробари он Парвардигори хешро ҳамду сано ва шукру сипос гуфт. Инсони мӯмин, ки рӯзаи худро холисона, барои ризои Аллоҳи мутаъол ба ваҷҳи аҳсан адо намояд, ба хубӣ медонад, ки аз чӣ неъмати бузурге дар ин моҳи пурбаракат, баҳра бурда ва ҷисму ҷони хешро бо чӣ ҷавҳаре сайқал дода ва атрогин намудааст ва ба ҳамин ҷиҳат ба шукронаи чунин неъмати бузурге ва умеди пазириши он дар даргоҳи Аллоҳи мутаъол ва бо орзӯи дастёбии муҷаддад ба ин фурсати тиллойи ва гаронбаҳо, ҳамду сипоси Холиқи беҳамторо ба ҷо меоварад.

Хоҳарон ва бародарони азиз! Расули гиромии Ислом, тамоми афроди ҷомеъаи Исломӣ, аъам аз марду занро ба намози ид фаро хонданд, бо таваҷҷӯҳ ба ин, ки заноне, ки дар одати моҳона буданд, дар мусалло наменишинанд. Мардҳо бо беҳтарин либосҳояшон ва бо бӯйи хуш мераванд, аммо хонумҳо аз атр, хушбӯйи дар хориҷ аз манзил, истифода намекунанд ва дар пӯшиши зевари олот, зиёдарави наменамоянд ва суннат аст, ки қабл аз рафтан ба намози ид, се ё панҷ адад ва ё бештар ба сурати витр ва тоқ, хурмо бихуранд.

عباد الله،ألا وصلوا وسلموا على من أمركم الله بالصلاة والسلام عليه فقال: ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيْهِ وَسَلِّمُواْ تَسْلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم صل وسلم على عبدك ورسولك محمد وارض اللهم عن الخلفاء الراشدين وعن سائر الصحابة أجمعين وعن التابعين لهم وتابعيهم بإحسان إلى يوم الدين وعنا معهم بمنك وفضلك وإحسانك يا أرحم الراحمين.

اللهم أعز الإسلام وانصر المسلمين .. وأذل الشرك والمشركين ودمر أعداء الدين واجعل هذا البلد آمنا مطمئنا وسائر بلاد المسلمين اللهم انصر دينك وكتابك وسنة نبيك وعبادك المؤمنين اللهم آمنا في أوطاننا .. وأصلح أئمتنا وولاة أمورنا.

اللهم انصر المجاهدين، الذين يجاهدون في سبيلك لإعزاز دينك وإعلاء كلمتك، اللهم انصرهم في فلسطين وفي كل مكان يا رب العالمين. اللهم سدد سهامهم وآراءهم، واجمع على الحق كلمتهم وانصرهم على عدوك وعدوهم. ربنا ظلمنا أنفسنا وإن لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين. ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

Бародарони азиз! Ба якдигар салом дода ва ҳамдигарро дар оғӯш бигиред ва дар ин рӯзи муборак, қалбҳоятонро аз ҳар гуна кинаву кудурат, пок созед ва шукргузори Аллоҳ бошед, ки тавфиқи рӯзаи ин моҳи пурфазилатро ато намуд.

﴿سُبۡحَٰنَ رَبِّكَ رَبِّ ٱلۡعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ١٨٠ وَسَلَٰمٌ عَلَى ٱلۡمُرۡسَلِينَ ١٨١ وَٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ١٨٢﴾ [الصافات: ١٨٠-١٨٢]

57- Иди қурбон

Аҳдофи хутба

1- Шинохти ин ид дар луғат ва истилоҳи шаръӣ.
2- Мутобиқ будани ид, ба фитрати инсон.
3- Мақсад аз ид, изҳори шукр бар неъматҳост.
4- Баёни аҳкоми қурбонӣ.

Хутбаи аввал

أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، من دعاه لبَّاه، ومن أخلص له العبادة نجَّاه، وأشهد أن محمدًا عبده ورسوله، وخليله ومصطفاه، بلّغ الرسالة وأدى الأمانة ونصح الأمة، وتركنا على المحجة البيضاء ليلها كنهارها لا يزيغ عنها إلا هالك، صلى الله عليه وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين. وبعد:

فاتقوا الله تعالى - أيها المسلمون - بفعلِ أوامرِه واجتنابِ نواهيه والحَذَر من سخَطِه وعِقابه: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب: ٧٠-٧١]

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿فَأَقِمۡ وَجۡهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفٗاۚ فِطۡرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِي فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيۡهَاۚ لَا تَبۡدِيلَ لِخَلۡقِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ ٣٠﴾ [الروم: ٣٠]

«Эй мусалмон! Рост ва дуруст рӯ ба ойини Аллоҳ кун, чун ин ойинест, ки ҷилавгирӣ мекунад аз ҳавову ҳавасҳои гуногун ва парокандае, ки бар ҳаққу ҳақиқат такя надорад ва аз илму дониш мададу ёрӣ намегиранд ва балки аз шаҳватҳо ва лаззатҳо ва аз кашишҳо ва ҷаҳишҳо, бидуни ҳар гуна, зобита ва қоидае ва бидуни ҳар гуна далел ва ҳуҷҷате, пайравӣ мекунанд, оре, ба ойини Аллоҳ холисона рӯ кун ва аз ҳар ойини ҷудои аз ин ойин, рӯ бигардон ва танҳо ба авомир ва навоҳии ин ойин гӯш фаро деҳ, на ба чизҳои дигаре, ин сириштест, ки Аллоҳи мутаъол мардумонро бар он сириштааст, ва ҳаргиз набояд сиришти Аллоҳро тағйир дод».

Бардарони азиз! Мебинем, ки дар ин оят, раванди Қуръонӣ бадин васила, миёни фитрати нафси башарӣ ва сиришту табиъати ин дин, иртибот барқарор месозад. Ҳар дуи онҳо бо қонуни ҳастӣ мувофиқанд ва ҳардуи онҳо дар сиришту рӯйкард, ҳамоҳанг бо якдигаранд.

Парвардигоре, ки дили башариро офарида аст ва ӯст, ки ин ойинро фурӯ фиристдааст, то бар дил фармон биронад ва дилро бигардонад ва беморＩи онро даво бикунад ва онро аз инҳироф, боз дорад ва ба роҳи рост бидорад.

Аллоҳ огоҳтар аз ҳар касе, нисбат ба бандагонаш аст ва Аллоҳи мутаъол бисёр дақиқ ва огоҳ аст. Фитрати солим, собиту устувор аст ва дини Аллоҳ низ собиту устувор аст, пас набояд сиришти Илоҳӣ, яъне фитрати Худоҷӯйи инсонро тағйир дод.

Ҳангоме, ки дарунҳо аз фитрат мунҳариф мешаванд, ҷуз ин дини ҳамоҳанг бо фитрат, чизи дигаре онҳоро ба сӯи фитрат, барнамегардонад.

Бале азизон! Инаст дину ойини муҳкаму устувор ва локин аксари мардум (чунин чизеро) намедонанд, пас бинобарин асл, Аллоҳи мутаъол дар ростои ишбоъ ва сероб намудани табиъат ва ғаризаи башарӣ дар ибрози шодобӣ ва сурур, дидору дид ва боздид ва додани ҳадия ба якдигар ва ҳамчунин шукру сипос намудани неъматҳои бузурги Илоҳӣ ва зарурати ҷамъи калима ва ваҳдати мусалмонон, иди бузурги қурбонро машрӯъ намудааст.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا لِّيَذْكُرُوا۟ ٱسْمَ ٱللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلْأَنْعَٰمِ ۗ فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ فَلَهُۥٓ أَسْلِمُوا۟ ۗ وَبَشِّرِ ٱلْمُخْبِتِينَ ﴿٣٤﴾﴾ [الحج: ٣٤]

«(Қурбонӣ, танҳо мунҳасир ба шумо мусалмонон набуда ва балки), мо бари ҳар миллате (ки пеш аз шумо ба Аллоҳ имон доштаанд) қурбониро (ки нишони омодаги инсон барои фидо шудан дар роҳи Аллоҳи яктост), муқаррар кардаем, то ба номи Аллоҳ чаҳорпоёнеро забҳ кунанд, ки вай ба эшон ато намудааст».

Бародарони гиромӣ! Қуръони маҷид ин қурбониро ба унвони яке аз маносик ва шиъори маъруф дар миёни миллатҳои гуногун, муъаррифӣ мекунад, танҳо чизе, ки ҳаст, инаст, ки Ислом онро ба роҳи дурусти худ, андохтааст, бадонгоҳ, ки онро мутаваҷҷеҳи Холиқи якто кардаасту бас.

Пас аз он Аллоҳи мутаъол, мавзӯъи тавҳид ва ягонагии Аллоҳ ва вуҷуби таслим ва хузуъ дар муқобили вайро, баён карда ва ҳамаи ин мавоaридро бо сиёқи ҷамъ, баён намуда ва моро ба якпорчагӣ ва ваҳдат бар тавҳиди холис, фаро мехонад.

Аз Анас (р) ривоят аст, ки гуфт:

قدم رسول الله المدينة ولهم يومان يلعبون فيهما فقال: «ما هذان اليومان؟»، قالوا: كنا نلعب فيهما في الجاهلية فقال: «لقد أبدلكم الله خيرٌ منهما: عيد الفطر وعيد الأضحى». (رواه أبو داود والنسائي).

«Ҳангоме, ки Расули Аллоҳ (с) ба Мадина ҳиҷрат карданд, аҳли Мадина ду рӯзи мушаххас доштанд, ки дар он шодӣ ва пойкӯбӣ менамуданд, Расули Аллоҳ (с) ҳангоме, ки инро мушоҳида намуданд, хитоб ба онон фармуданд: «ин ду рӯз чӣ рӯзҳоест?», (ёрони Расули Аллоҳ дар ҷавоб фармуданд), ин ду рӯзҳоест, ки дар даврони ҷоҳилият

(қабл аз Ислом) шодӣ ва пойкӯбӣ менамудем, Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Аллоҳи мутаъол ду рӯзи беҳтарро ҷойгузини ин ду рӯз намудааст, ки ин ду рӯз, рӯзи фитр ва рӯзи иди қурбон мебошад.

Бародарони мусалмон! Идҳои мо мусалмонон дорои вижагиҳои мутаъадиде мебошанд, ки бархе аз ин вижагиҳо иборатанд аз ҷамъ шудани мусалмонон дар идгоҳ ва ё масҷиди ҷомеъ, хондани намози ид дар ин ду рӯзи пурфазилат, ва дигаре ин, ки ин ду рӯз назди мо мусалмонон аз ҷониби Парвардигори якто ва ба василаи паёмвари беҳамтои ӯ, Муҳаммади Мустафо (с) бар мо таъйин ва мушаххас шуда, ки иборатанд аз аввалин рӯз аз моҳи Шаввол ва иди Фитр ном гирифтааст ва рӯзи нуҳӯми моҳи муборакаи Зулҳиҷҷа, ки иди Азҳо аст, ҳамон қурбонӣ мебошад.

Пас аз таъкиди бахшишҳои фаровон, Аллоҳи мутаъол, Муҳаммад (с) ро мутаваҷҷеҳи шукри неъмат, ҳамроҳ бо нахустин ҳаққи он мефармояд, нахустин ҳаққи неъмат дар ибодат, ихлос доштан ва танҳо ризои Аллоҳро талабидан аст. Дар намоз ва дар қурбонӣ кардан, ихлос доштан ва фақат барои Аллоҳ ва ба номи вай намоз хондан ва қурбонӣ кардан.

Аллоҳи пок дар ин бора мефармояд:

﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنۡحَرۡ ۝٢﴾ [الكوثر:٢]

«(Ҳоло чунин аст), танҳо барои Парвардигори худ, намоз бихон ва қурбонӣ бикун».

Пас азизони ман! Биёед дар ин рӯзи пурбаракат, ба ин нидои Илоҳӣ ва Набавӣ, лабайк гуфта ва ба пайравӣ аз усваамон, Абуланбиё, Иброҳими Халил ва имоми Мурсалин, Муҳаммад (с) дар роҳи Аллоҳ ҳайвонеро қурбон кунем ва забони худро бо тасбеҳу такбир ва дигар азкор, беш аз пеш муъаттар созем, зеро Аллоҳи зулҷалол, аъмоли некро дар ин моҳ бештар дӯст медорад, он чуноне, ки Ибни Аббос (р) ривоят мекунад:

«ما من أيام أعظم عند الله، ولا أحب إليه العمل فيهن من أيام العشر، فأكثروا فيهن التسبيح، والتكبير، والتهليل». (أخرجه الطبراني).

Расули Аллоҳ (с) мефармоянд: «Ҳеҷ рӯзҳое назди Аллоҳ бузургтар ва аъмоли нек дар онҳо, маҳбубтар аз ин даҳ рӯз (аввали Зулҳиҷҷа) нест, банобарин дар ин рӯзҳо ба тасбеҳ ва такбиру таҳлили бисёр бипардозед». (Ривояти Табаронӣ)

Намозгузорони азиз! Имрӯз рӯзи фараҳу шодмонӣ аст, модари мӯминон, Ойиша (р) ривоят мекунад, дар рӯзи ид аҳли Ҳабаша дар масҷид бозӣ мекарданд ва дар ин ҳангом Расули Аллоҳ манро садо кард ва ман аз болои шонаи Расули Аллоҳ (с) саҳнаро тамошо менамудам (дар ҳоле, ки дар пушти сари Паёмбар (с) қарор дошт), дар ин ҳангом

Абӯбакри Сиддиқ (р) омад (ва хост, ки модари мӯминонро манъ кунад), Расули Аллоҳ фармуданд: Раҳояш кун! Зеро, ки барои ҳар қавме ҷашне ҳаст ва имрӯз ҷашни мост». Ва дар ривояти дигар ҳазрат фармуданд: «то Яҳуд бифаҳманд, ки дини мо васеъ ва инъитофпазир аст».

Азизони ман! Имрӯз рӯзи бузург назди Аллоҳ ва Расулаш аст, то ин ҳад ки шуруъ кардан ба ҷанг дар ин моҳ, мамнуъ кардаанд, магар ин, ки дӯшман ҳамла кунад ва мусалмонон ба дифоъ бипардозанд.

Дӯстони гиромӣ! таваҷҷӯҳ дошта бошед, ки агар ид дар рӯзи ҷумъа қарор гирифт, мусалмонон метавонанд, намози ҷумъаро нахонанд, вале вуҷуби намози зуҳр сари ҷои худ ҳаст, ба далели ҳадиси :Абӯҳурайра (р) фармуданд

«قد اجتمع في يومكم هذا عيدان، فمن شاء أجزأه عن الجمعة ، وإنا مجمعون». (أخرجه أبو داود وغيره).

Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Дар ин рӯз ду ид ҷамъ шуд, ва ин аз (яъне намози ид) кофист ва хондани ҷумъа зарур нест ва мо ҷумъа мегузорем». (Ривояти Абӯдовуд ва ғайри ӯ).

وروى عطاء أن ابن الزبير فعل ذلك. قال عطاء بن أبي رباح صلى بنا ابن الزبير في يوم عيد في يوم جمعة أول النهار، ثم رحنا إلى الجمعة، فلم يخرج إلينا فصلينا وحدانا. وكان ابن عباس بالطائف فلما قدم ذكرنا ذلك له فقال: أصاب السنة». (أخرجه أبو داود وغيره).

Ва ҳамчунин Ато бин Абирибоҳ ривоят мекунад, ки Ибни Зубайр намози идро бар мо гузорид ва ҳангоме, ки рафтем барои намози ҷумъа, наёмад ва вақте Ибни Аббос аз Тоиф баргашт, ҷараёнро .«барояш бозгӯ кардем, фармуд: «Мутобиқи Суннат амал намудааст

Ва шайхулислом, Ибни Таймия (р) дар маҷмуъи фатово аз имом Аҳмад нақл мекунад, бар имом аст, ки намози ҷӯмъаро барпой дорад, то ҳозирин он чӣ комилтараст, ба ҷой оваранд, ҳар чанд, ки ҳар як аз мардум, иҷозаи нахондани ҷумъаро доранд,

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ، أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله، الحمد لله أسدى فضله وأولى، وأعظم خيره فنِعم المولى، له الحمد في الآخرة والأولى، توالت نعمه، وعظمت مِنَنُه، وعمَّ الخلائق بِرًا ونَولاً، خصَّنا بالإسلام ويسَّر حج البيت الحرام، أحمده تعالى وأشكره وأثني عليه وأستغفره، وأسأله المزيد من فضله والإنعام وأشهد أن لا إله إلا الله الملك القدوس السلام ، وأشهد ان محمداً عبده ورسوله خير من صلى وصام ، وحج البيت الحرام . صلى الله عليه وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين. أما بعد: فاتقوا الله عباد الله؛ تفوزوا بمرضاته وجنته، وتنجوا من سخطه وعقوبته، يقول الله تعالى: فأما من تاب وآمن وعمل صالحا فعسى أن يكون من المفلحين [القصص:٦٧]

:Аллоҳи мутаъол мефармояд

﴿وَالْفَجْرِ ۝١ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝٢ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۝٣﴾ [الفجر: ١-٣].

«Ба субҳидам савганд! Ва ба шабҳои даҳгона савганд! Ва ба ҷуфту тоқи (ҳар чизе) савганд!».

Муфассирин дар тафсири ин оят гуфтаанд, ки шабҳои даҳгона, даҳ

рӯзи Зулҳиҷҷа ва шафъ, рӯзҳои Мино ва Витр, рӯзи Арафа аст, аммо ояте, ки Аллоҳи пок дар рӯзи Арафаи ҳаҷҷатулвидоъ, яъне охирин соли зиндагии пурбаракати Расули гиромӣ (с) нозил намуд, ин оят мебошад:

﴿ ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ فَمَنِ ٱضۡطُرَّ فِي مَخۡمَصَةٍ غَيۡرَ مُتَجَانِفٖ لِّإِثۡمٖ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٣ ﴾ [المائدة:٣]

«Имрӯз (аҳкоми) дини шуморо комил кардам ва (бо иззат бахшидан ба шумо ва устувор доштани гомҳоятон), неъмати худро барои шумо, такмил намудам ва Исломро ба унвони ойине, ки мавриди писанди Аллоҳ аст, барои шумо, баргузидам».

Бародарони азиз! Аллоҳи мутаъол дар ин хитоби нуронӣ, эълон медорад, дини мубини Ислом, ки дар баргирифтаи ақоид ва аҳком ва ғайра мебошад, такмил шудааст ва ҳеҷ гуна тақсу халале дар он вуҷуд надорад ва шоистаи раҳбарии башарият дар тамоми замонҳо ва маконҳоро дорад ва ҳар, ки ҷуз ин бияндешад ва ё ҳукм ва қавонини дигареро бар шаръ ва қавонини дин, тарҷеҳ диҳад, ба ин ояти карима куфр варзида ва худро мутаваҷҷеҳи ваъиди Илоҳӣ намудааст ва гӯё бо забони ҳоли худ, инро баён медорад, ки ӯ аз Аллоҳи мутаъол, Холиқ ва мудаббиру парваришдиҳандаи кавну макон, огоҳтар аст ва ниёзҳои инсон ва асбоби саъодат ва хушбахтии вайро, беҳтар мешиносад ва ло ҳавла ва ло қуввата илло биллоҳ».

Пас биёед ба шукронаи тамоми неъматҳои гаронбаҳояш, ки дар раъси онҳо, неъмати Ислом қарор дорад, ин рӯзи муборакро гиромӣ дошта ва такбиргӯён, дар роҳи ризои вай қурбонӣ диҳем.

عباد الله صلوا وسلموا على من أمركم الله بالصلاة والسلام عليه فقال: ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

صل وسلم على عبدك ورسولك محمد وارض اللهم عن الخلفاء الراشدين وعن سائر الصحابة أجمعين وعن التابعين لهم وتابعيهم بإحسان إلى يوم الدين وعنا معهم بمنك وفضلك وإحسانك يا أرحم الراحمين.

اللهم أعز الإسلام وانصر المسلمين .. وأذل الشرك والمشركين ودمر أعداء الدين واجعل هذا البلد آمنا مطمئنا وسائر بلاد المسلمين اللهم انصر دينك وكتابك وسنة نبيك وعبادك المؤمنين اللهم آمنا في أوطاننا .. وأصلح أئمتنا وولاة أمورنا.

اللهم انصر المجاهدين، الذين يجاهدون في سبيلك لإعزاز دينك وإعلاء كلمتك، اللهم انصرهم في فلسطين وفي كل مكان يا رب العالمين. اللهم سدد سهامهم وآراءهم، واجمع على الحق كلمتهم وانصرهم على عدوك وعدوهم. ربنا ظلمنا أنفسنا وإن لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين.

ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

Бародарони азиз! Ба якдигар салом дода ва ҳамдигарро дар оғӯш бигиред ва дар ин рӯзи муборак, қалбҳоятонро аз ҳар гуна кина ва кудурат, пок созед!.

(سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين) .

58- Намози кусуф ва хусуф (моҳу офтобгирифтагӣ)

Аҳдофи хутба

1- Азамат ва бузургии Аллоҳ ва вуҷуби итоъати ӯ.

2- Равшан сохтани ин, ки Аллоҳ ба сабаби маъосӣ, тағйир эҷод мекунад.

3- Баёни аҳкоми кусуф.

4- Баёни он чӣ мардум дар вақти хусуф, анҷом бояд диҳанд.

Хутбаи аввал

﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَجَعَلَ ٱلظُّلُمَٰتِ وَٱلنُّورَ ۖ ثُمَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾﴾ [الأنعام:١]، أحمده جل شأنه خلق الليل والنهار والشمس والقمر وكل في فلك يسبحون ،وأشهد ألا إله إلا الله وحده لا شريك له ....أما بعد..

فأوصيكم عباد الله بتقوى الله في السر والعلن والغيب والشهادة فما استمطرت الرحمات ولا استجلبت النفحات ولا استدفعت المصائب والبليات بمثل تقوى الله رب البريات، فاتقوا الله أيها المؤمنون لعلكم تفلحون: ﴿وَيُنَجِّى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ ٱلسُّوٓءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾﴾ [الزُّمَر:٦١]

Моҳу хуршед, ду нишонае аз нишонаҳои азаммат ва қудрати беинтиҳои Парвардигори ҷаҳониён мебошад, ки ӯ бар тамоми умур, қодиру тавоност.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوا۟ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَٱسْجُدُوا۟ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾﴾ [فُصِّلَت:٣٧]

«Рӯзу шаб ва моҳу хуршед, аз нишонаҳои (қудрат ва азаммати) Парвардигор мебошанд, ҳаргиз ба моҳу хуршед саҷдаҳ накунед (ва онҳоро напарастед), балки танҳо ба Аллоҳ, ки онҳоро офарида, саҷда намоед, агар шумо (рост мегӯед), танҳо ӯ (Аллоҳ)ро ибодат мекунед».

Бародарони гиромӣ! Аз муҳимтарин ва азамматтарин махлуқоти Аллоҳи мутаъол, ки далолаткунанда ба қудрату азаммат ва ҳикмату тадбири вай дорад, моҳу хуршед ва ситорагон ва шабу рӯз ва низому ҳамоҳангии беназири ҳоким бар онҳо мебошад.

Аллоҳи мутаъол замину осмон ва он чӣ дар он ду мебошад, барои мо мусаххар (тобеъ) намуда, то бо тафаккур ва тадаббур дар ин махлуқоти бузург ва ҳамоҳангӣ байни онҳо, ба худ оем ва шукргузори Холиқ ва офарандаи онҳо, яъне Аллоҳи зулҷалол бошем.

Аллоҳ мефармояд:

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ وَسَخَّرَ

لَكُمُ ٱلْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي ٱلْبَحْرِ بِأَمْرِهِۦۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلْأَنْهَٰرَ ﴿٣٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ دَآئِبَيْنِۖ وَسَخَّرَ
لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ ﴿٣٣﴾ وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُۚ وَإِن تَعُدُّواْ نِعْمَتَ ٱللَّهِ لَا تُحْصُوهَآۗ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ
لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾﴾ [إبراهيم:٣٢-٣٤].

«Аллоҳ он зотест, ки осмонҳо ва заминро офарид ва аз осмон обе фиристод ва ба василаи он аз меваҳо барои шумо, ризқу рӯзӣ қарор дод ва киштиро барои шумо ром гардонид, то ба фармони ӯ дар дарё, равон шавад ва рӯдҳоро барои шумо, мусаххар кард ва хуршеду моҳро, ки пайваста равонанд, барои шумо ром гардонид ва шабу рӯзро (низ) мусаххари шумо сохт ва аз ҳар чӣ аз ӯ хостед, ба шумо ато кард ва агар неъмати Аллоҳро шумор кунед, наметавонед онро бишуморед, бешак инсон ситампешаи носипос аст».

Бародарони намозгузор! Ин назм ва ҳамоҳангии мавҷуд дар байни моҳу хуршед ва ситорагон ва дигар каҳкашонҳо, ки теъдоди онҳо ба миллионҳо мерасад, он қадар дақиқ ва ҳассос мебошад, ки донишмандон эътироф намудаанд, ки агар яке аз ин ситорагон ва ё сайёраҳо, ки ҳар кадом ба бузургии кураи замин ва ё камтару бештар аз он мебошанд, як сония дар ҳаракати худ, таъхир кунад ва ё ин, ки аз мадоре, ки дар он воқеъ аст, заррае хориҷ шавад, назми ҷаҳони ҳастӣ, ба ҳам мехурад ва инфиҷорҳои ваҳшатноке ба вуқуъ мепайвандад ва замину замон, фано ва нобуд мегардад.

Оре, ӯст ки бо ин занҷири ногусастанӣ, осмонҳоро зинат бахшидааст ва ҷуз худи ӯ, ҳеҷ кас қодир ба аз ҳам гусастани ин пайванди муҳкам нест.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَٱلشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَاۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَٱلْقَمَرَ قَدَّرْنَٰهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَٱلْعُرْجُونِ ٱلْقَدِيمِ
﴿٣٩﴾ لَا ٱلشَّمْسُ يَنۢبَغِي لَهَآ أَن تُدْرِكَ ٱلْقَمَرَ وَلَا ٱلَّيْلُ سَابِقُ ٱلنَّهَارِۚ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾﴾ [يس:٣٨-٤٠]

«Ва хуршед ба (сӯи) қароргоҳ ва мадори вижаи худ, равон аст ва тақдири он (Парвардигори) Азизи доно аст ва барои моҳ, манзилҳо ва мадорҳои мушаххас намудаем, то монанди шохаи хушки хурмо борик шавад (яъне, ҳилолшакл гардад). На хуршед шоистагӣ (ва тавоной), онро дорад, ки ба моҳ расад ва на шабро сазовор аст, ки бар рӯз пешӣ гирад ва ҳама дар фалаке шиноваранд».

Бале азизон! Ҷуз Аллоҳи пок, ки холиқи тамоми мавҷудот аз нестӣ мебошад, ҳеҷ махлуқе қодир ба аз байн бурдани ин назму тартиб нест ва танҳо ӯст, ки ҳангоми барпойи қиёмат ва растохез, замину замонро дар ҳам мекӯбад ва ин назму қонуни феълии ҳоким бар ҷаҳони ҳастиро, дигаргун месозад.

Замин чок шуд, кӯҳ бигдохта

Фалак бар замин оташ андохта

Ба по хест ҳангомаи растхез
Ҳама дидҳо сурху хунобарез
Сурайёву парвин ба ҳам рехта
Ҳама ақди манзума бигсехта
Пароканда мардум чу парвонаҳо
Чу мӯрон, ки дуранд аз лонаҳо
Ситора фурӯ резад аз осмон
Бимирад замину намонад замон

أخرج البخاري ومسلم في صحيحيهما عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه، قال: خسفت الشمس فقام النبي- صلى الله عليه وسلم- فزعا يخشى أن تكون الساعة، فأتى المسجد، فصلى بأطول قيام وركوع وسجود ما رأيته قط يفعله وقال: هذه الآيات التي يرسل الله لا تكون لموت أحد ولا لحياته ولكن يخوف الله بها عباده، فإذا رأيتم شيئا من ذلك فافزعوا إلى ذكره ودعائه واستغفاره».

Имом Бухорӣ ва Муслим дар саҳеҳи худ аз Абӯмӯсо Ашъарӣ (р) ривоят мекунанд, ки фармуд: дар замони Расули Аллоҳ (с) моҳ хусуф кард, эшон дар ҳоле, ки музтарибу парешон буданд ва тарс аз ин доштанд, ки қиёмат барпо мешавад, вориди масҷид шуд ва намози бас тӯлоние хонд, бо рукуъ ва суҷуди бисёр дароз, ки ман тӯлонитар аз он намоз надида будам, сипас фармуд: «ин нишонаҳое, ки Аллоҳи мутаъол мефиристад, ба сабаби марги касе ва ё зиндагии касе, намебошад, балки онҳоро мефиристад, то бандагонашро бим диҳад, ҳар гоҳ чизе аз онро дидед, ба сӯи дуо ва зикру ёди Аллоҳ бишитобед ва аз ӯ талаби бахшиш намоед».

بارك الله لي ولكم في القران العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم أقول قولي هذا واستغفر الله العظيم الجليل لي ولكم ولسائر المسلمين من كل ذنب فاستغفروه وتوبوا إليه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله الذي خلق الليل والنهار والشمس والقمر ، وأشهد أن لا إله إلا الله المنجي من عذاب النار وعذاب القبر ، والصلاة والسلام على نبينا محمد ما أشرقت شمس وأنار بدر. أما بعد :

Дар бистунуҳӯми моҳи Шаввол, соли даҳуми ҳиҷрӣ, дуруст ҳамон рӯзе, ки Иброҳим, фарзанди Расули Акрам (с) аз дунё рафт, хуршедгирифтагии комиле дар шаҳри Мадина, ба вуқӯъ пайваст. Дар ҷоҳилият машҳур буд, ки ҳар гоҳ хусуф ва ё кусуф ба вуқӯъ мепайваст, мардум сабаби онро марги бузурге ва ё фавти фарзанди инсони бузурге, мепиндоштанд. Ба ҳамин сабаб Расули Гиромии Ислом (с) ҳамонгуна, ки дар ҳадиси Хутбаи аввал зикр шуд, шитобон ба сӯи мардум рафт ва баён кард, ки моҳу хуршед аз нишонаҳои қудрати Аллоҳ буда ва ба хотири маргу зиндагии касе, дучори тағйир намешавад.

Аммо он чӣ дар аҳодиси зиёде зикр шуда ва бисёр муҳим ва қобили таваҷҷӯҳ мебошад инаст, ки хусуф ва кусуф, инзори Илоҳист,

бар дурии мардум аз шариъаташ ва баёнкунандаи мухолифатҳои мардум бо таъолими дини ҳанифи Ислом мебошад, Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَلَوۡ يُؤَاخِذُ ٱللَّهُ ٱلنَّاسَ بِمَا كَسَبُواْ مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهۡرِهَا مِن دَآبَّةٖ وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمۡ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗىۖ فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِۦ بَصِيرَۢا ٤٥﴾ [فاطر:٤٥]

«Ва агар Аллоҳ мардумро ба (сазои) он чӣ анҷом додаанд, хисобу китоб мекард, ҳеҷ ҷунбандаи бар рӯи замин боқӣ намегузошт, вале то муддати муъайян, мӯҳлаташон медиҳад ва чун аҷалашон фаро расад, Аллоҳ ба (кори) бандагонаш бисёр биност».

Бародарони азиз! Шакке нест ки илова бар сабабҳои маънавӣ, вуқуъи хусуф ва кусуф, ки ҳамоно гуноҳу маъсияти бани Одам мебошад, бар асоси суннати Илоҳӣ дар ҷаҳони ҳастӣ, асбоби ҳастӣ низ дар вуқуъи ин амр, дахил мебошад, ки дини мубини Ислом, низ он асбоби илмӣ ва таҷрибиро, тақрир ва таъйид менамояд, аммо ҳаргиз набояд ғофил монд, ки Аллоҳи мутаъол худ мусаббиб ва ба вуҷудоварандаи тамоми ин асбоби моддӣ мебошад ва бо ин ҳаводис ба мо инзору ҳушдор медиҳад, ки ба худ оем ва ба сӯи вай тавба ва руҷуъ намоем ва бидонем, ки Расули гиромӣ (с) чӣ гуна бо ин ҳодиса бархурд менамуданд ва мусалмононро ба чӣ чизҳое, тавсия мекарданд.

Имом Муслими Нишопурӣ дар китоби саҳеҳаш аз Ҷобир бин Абдуллоҳи Ансорӣ (р) нақл мекунанд, ки «Рӯзе аз рӯзҳои гарм хуршед хусуф кард ва Расули Аллоҳ (с) бо ёронаш намоз хонд ва қиёмро тӯлонӣ намуд, то ҷое, ки наздик буд, баъзе бияфтанд, сипас рукӯъ карда ва рукӯъро низ тӯлонӣ намуд, сипас аз рукуъ бархост ва ба муддати тӯлонӣ истод, пас аз он ба саҷда рафт ва ду саҷдаро низ тӯлонӣ кард ва мисли онро дар ракаъати дигар анҷом дод, ки чаҳор саҷда ва чаҳор рукуъ шуд, сипас фармуд: «Бар ман намоиш дода шуд, ҳар он чиро тасаввур мекунед ва ҳатто биҳишт, ки дар он дарахте дидам, ки хостам аз он мевае баргирам, аммо дастам ба он нарасид ва ҷаҳаннам бар ман намоиш дода шуд, ки зане аз бани Исроилро дидам, ки дар он азоб медид, ба иллати ин, ки гурбаеро баста буд ва онро аз обу ғизо маҳрум карда буд ва раҳояш накарда буд, то худ барои худ чизе ёбад ва дидам Абӯсумома Амр бин Молик, рӯдаашро дар оташ мекашид, чаро ки ӯ мегӯфт: хуршеду моҳ кусуф намекунанд, магар ба сабаби марги инсони бузурге, балки бидонед, ин ду нишонае аз нишонаҳои Аллоҳи мутаъол мебошад, пас ҳар вақте онро мушоҳида кардед, намоз бихонед, то бартараф шавад».

Пас ҳамонгуна, ки дар ин ҳадис баён шуд, аввалин коре, ки Расули Аллоҳ (с) ҳангоми хусуф ё кусуф анҷом медоданд, розу ниёз бо Аллоҳи мутаъол ва хондани ду ракаъат намоз буд, ки ин намоз бо намозҳои оддӣ, мутафовит мебошанд ва Расули Аллоҳ (с) он қадар ин намозро тӯлонӣ менамуданд, то ин, ки кусуф поён мепазируфт ва пас аз адои намоз, мардумро ба тақво ва дуову парҳез аз гуноҳон ва тавба ва инобат ба сӯи Аллоҳи мутаъол, фаро мехонд ва бисёре аз гуноҳони кабираи хонумонсӯз, ҳамчун ширк, зино ва зулмро, ном бурда ва мардумро шадидан аз наздик шудан ба онҳо, барҳазар медоштанд.

Пас, эй бародарони азиз! Бар мост, ки аз ин фурсат истифода бурда, ба худ оем ва дар аъмолу рафтори худ, бознигарӣ кунем, то мабодо, хашму ғазаби Илоҳӣ моро дарбар гирад ва зиёнкори дунё ва охират шавем.

Аз Аллоҳи мутаъол, Рабулиззат ва ҷалолу ҷабарут ва камол, хоҳонем, ки моро биомӯрзад ва аз гуноҳон ва лағжишҳои мо, дар гузарад ва моро тавфиқи ихлосу мутобиъат дар тамоми ибодот, насиб гардонад ва комёбии ду гетиро ба мо ато намояд.

Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ ١١٩﴾ [التوبة:١١٩]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Тақвои Аллоҳро пеша намуда ва бо ростон бошед».

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

59- Намози истисқо (талаби борон)

Аҳдофи хутба

1- Тоъати Аллоҳ, кафолати наҷот ва ризк аст.

2- Ҳаром будани маъсияти Аллоҳ.

3- Омӯзиши суннати истисқо, барои мардум,.

Хутбаи аввал

الحمد لله، الحمد لله الكريم الوهاب، الغفور التواب، أجزل للطائعين الثواب، وأنذر العاصي من شديد العقاب، يجتبي إليه من يشاء ويهدي إليه من أناب، أحمده على نعمه التي فاضت على ذرات التراب وقطرات السحاب، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، شهادة تنجي من العذاب، وتدخل قائلها دار السلام بغير حساب، وأشهد أن نبينا وسيدنا محمدًا عبده ورسوله، أرسله بأسمح دين وأفصح كتاب، فرض الفرائض وسن السنن وبين الآداب، صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه خير آل وأكرم أصحاب. أمّا بعد:

فاتقوا الله – عباد الله- في الموارد والمصادِر، فتقواه خيرُ ما أعِدَّ لليومِ الآخر، والمتّقِي هو المنتصر والظافِر، «»وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا [الطلاق:٤].

Баъд аз ҳамду санои Парвардигор ва тавсия ба тақвои Аллоҳи зулҷалол, худ ва шуморо ба тоъати Аллоҳ тавсия мекунам, чунки тақво рози муваффақияти тамоми умур аст ва Аллоҳи мутаъол дар бораи Аҳли китоб мефармояд:

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ ٱلْكِتَـٰبِ ءَامَنُوا۟ وَٱتَّقَوْا۟ لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَلَأَدْخَلْنَـٰهُمْ جَنَّـٰتِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِم مِّن رَّبِّهِمْ لَأَكَلُوا۟ مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِم ۚ مِّنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ سَآءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾﴾ [المائدة:٦٥-٦٦]

«Агар Аҳли китоб (аъам аз Масеҳиён ва Яҳудиён, ба ҷои душманӣ ва табоҳкорӣ, ба Ислом бигараванд ва) имон биёваранд, боғҳои пурнеъмати биҳишт, дохил месозем ва агар онон ба Тавроту Инҷили (асл ва тағйирнахурда) ва бадон чӣ, ки аз сӯи Парвардигорашон (бо номи Қуръон) бар онон нозил шудааст, амал бикунанд (ва дар миёни худ, қавонини Илоҳиро пиёда кунанд ва бар пой доранд), аз болои сари худ ва аз зери пойи худ (ва аз ҳар сӯ, ғарқ дар неъмат шуда ва аз осмону замин) рӯзӣ хоҳанд хурд».

Мӯминони намозгузор! Дар ин оят, қоидаи имонии бузурге ба миён меояд, қоидае, ки баён медорад, иқомаи дини Аллоҳ дар ҷаҳон ва устувор ва побарҷо доштани он дар миёни мардум, баробар аст бо салоҳ ва фалоҳ ва касби саъодат дар зиндагии мӯминон, ҳам дар ин ҷаҳон ва ҳам дар он ҷаҳон, миёни дину дунё ва ин ҷаҳон ва он ҷаҳон фарқ ва фосилае нест ва ойини Ислом барномаи ягонае барои дунё ва охират ва дунёву дин аст.

Ибни Аббос (р) мефармояд, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«من لزم الاستغفار جعل الله له من كل ضيق مخرجاً، ومن كل هم فرجاً، ورزقه من حيث لا يحتسب».
(رواه أبو داود) (١٥١٨) وابن ماجه (٣٨١٩)، وأحمد في «المسند» (٢٤٨/١).

«Касе, ки зиёд истиғфор бигӯяд, Аллоҳ барои ҳар гирифторияш, роҳҳое қарор медиҳад ва аз ҳар он чӣ ӯро озор медиҳад, озод ва ризқу рӯзӣ аз роҳҳое бар ӯ сарозер мешавад, ки на ба фикр ва на ба зеҳни ӯ хутур кардааст».

Ва ҳамчунин Аллоҳи мутаъол дар сураи Ҳуд мефармояд:

﴿وَيَٰقَوۡمِ ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ ثُمَّ تُوبُوٓاْ إِلَيۡهِ يُرۡسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيۡكُم مِّدۡرَارٗا وَيَزِدۡكُمۡ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمۡ وَلَا تَتَوَلَّوۡاْ مُجۡرِمِينَ ٥٢﴾ [هود:٥٢]

«Эй қавми ман! Аз Парвардигоратон омӯрзиши (гуноҳон ва лағжишҳоятон) ро биталабед ва ба сӯи ӯ баргардед, то осмонро бар шумо резанда ва боранда кунад ва (борону баракоти онро бар шумо, паёпай ва фаровон гардонад) ва нерӯе бар нерӯятон (ва иззату шукӯҳе бар иззату шукӯҳатон) биафзояд, (эй қавми ман! Аз ҳаққу ҳақиқат), гунаҳкорона рӯй барнатобед (ва бар гуноҳ мусаммим ва мусир нашавед)».

Ва Аллоҳ дар сураи Аъроф чӣ зебое мефармояд:

﴿وَلَوۡ أَنَّ أَهۡلَ ٱلۡقُرَىٰٓ ءَامَنُواْ وَٱتَّقَوۡاْ لَفَتَحۡنَا عَلَيۡهِم بَرَكَٰتٖ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ وَلَٰكِن كَذَّبُواْ فَأَخَذۡنَٰهُم بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ ٩٦﴾ [الأعراف:٩٦]

«Ва агар мардуми шаҳрҳо ва ободиҳо (ба Аллоҳ ва Анбиё) имон меоварданд ва (аз куфру маъсият) парҳез мекарданд, (даргоҳи хайрот ва) баракоти осмону заминро бар рӯи онон, мекушодем ва (аз балоҳо ва офот дурашон месохтем), вале онон ба таксзиби (Паёмбарон ва инкори ҳақоиқ) пардохтанд ва мо ҳам эшонро ба кайфари аъмолашон гирифтор ва муҷозот намудем (ва ибрати ҷаҳониёнашон кардем)».

Бародарони азиз! Баъзе аз миллатҳоро мебинем, ки мегӯянд: мо мусалмон ҳастем, дар ҳоле, ки аз лиҳози ризқу рӯзӣ, комилан дар тангно қарор доранд, ҷуз хушксолӣ ва қаҳтӣ ва ҳалоку нобудӣ, чизи дигаре насибу баҳраи эшон нест. Миллатҳои дигареро мебинем, ки на мӯмин ва на муттақӣ ҳастанд, аммо дарҳои ризқу рӯзӣ, қудрат ва қувват ва нуфузу нусрат, ба рӯяшон боз аст, пас ин ҷо суол пеш меояд, ки куҷост суннате, ки тахаллуфнопазир аст?

Аммо на, дӯстони гиромӣ! Ин танҳо зоҳири қазия мебошад ва ҳақиқати амр чизи дигарест, ки мо аз он ғофилем. Қатъан ононе, ки мегӯянд: мо мусалмон ҳастем, ва на мӯмин ҳастан ва на муттақӣ, эшон бандагии худро барои Аллоҳи пок, холис наменамоянд ва дар воқеъияти зиндаги худ, «Ло ило иллаллоҳ» ро пиёда намекунанд.

Эшон гарданҳои худро дар баробари қабрҳо ва мазорҳои авлиё ва солиҳин ва низ дар боробари пирону муршидон, фурӯд оварда ва аз эшон фармонбардорӣ менамоянд. Онон ҳам бар эшон худойи карда ва қавонине вазъ мекунанд ва арзишҳо ва меъёрҳо ва одобу русум, таъйин мекунанд, ин гуна афрод мӯмин нестанд, зеро мӯмин танҳо банда ва мутеъу хозеъ ва фармонбардори Аллоҳ асту бас. Он рӯз, ки ниёгони мо, мусалмони ҳақиқӣ буданд, дунё дар баробарашон карнаш буд ва баракоти осмону замин барои онон сарозер гашт ва ваъдаи Аллоҳи мутаъол амали гашт.

Шоири ширинсухан чӣ зебое месарояд:

Банда аз бебасарӣ, бандагии одам кард
Гавҳаре дошт, вале назри қубоду ҷам кард
Яъне аз хуйи ғуломӣ зи сагон хортараст
Ман надидам, ки саге пеши саге сар хам кард

Аммо дӯстони гиромӣ! Ононе, ки дарҳои ризқу рӯзӣ бо вуҷуди беимонӣ ва нопарҳезгорӣ, бар рӯяшон бозу гушуда аст, ин амр дар воқеъ суннати Илоҳист:

﴿ وَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّآ أَخَذۡنَآ أَهۡلَهَا بِٱلۡبَأۡسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمۡ يَضَّرَّعُونَ ٩٤ ثُمَّ بَدَّلۡنَا مَكَانَ ٱلسَّيِّئَةِ ٱلۡحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَواْ وَّقَالُواْ قَدۡ مَسَّ ءَابَآءَنَا ٱلضَّرَّآءُ وَٱلسَّرَّآءُ ٩٥ ﴾ [الأعراف: ٩٤:٩٥]

«Бар ҳеҷ шаҳре, Паёмбаре нафиристодем, магар он ки мардумашро ба сахтию ранҷ, дучор сохтем, то магар (ба иштибоҳи худ пай бурда ва) ба пӯшаймонӣ ва зорӣ дароянд, сипас (ҳангоме, ки ин ҳушдорҳо ва бедорбошҳо дар онон асар нагузошт, эшонро ба фаровонии неъмат ва саломатии ҷисму ҷон, озмудем ва) бадиро ба некӣ (ва болоро ба рафоҳ), табдил кардем, то ба он ҷо, ки (аз лиҳози молу фарзанд) фузӯнӣ гирифтанд ва (ба сабаби нодонӣ, мағрур шуданд ва лофзанон) гуфтанд: ба падарону ниёгони мо ҳам хушӣ ва нохушӣ ва сарватмандию мустамандӣ, даст дода буд (ва ин рӯзгораст, ки гоҳе ба инсон рӯ мекунад ва гоҳе пушт мекунад ва аслан, саъодату шақовати мо дар дасти Аллоҳ нест)».

Бародарони намозгузор! Инро бидонед, ки маъсияти Аллоҳ, шарру бадӣ ба ҳамроҳ дорад ва хайру баракатро нобуд месозад, Аллоҳи пок дар сураи Оли Имрон, ояти 135, киноявор мегӯяд, ки гуноҳ шару бадӣ ба ҳамроҳи дорад ва бозгашт ба Аллоҳ хайру баракат:

﴿ وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُواْ فَٰحِشَةً أَوۡ ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ ذَكَرُواْ ٱللَّهَ فَٱسۡتَغۡفَرُواْ لِذُنُوبِهِمۡ وَمَن يَغۡفِرُ ٱلذُّنُوبَ إِلَّا ٱللَّهُ وَلَمۡ يُصِرُّواْ عَلَىٰ مَا فَعَلُواْ وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ ١٣٥ ﴾ [آل عمران: ١٣٥]

«Ва касоне, ки чун дучори гуноҳи (кабирае) шуданд, ё (бо анҷоми гуноҳи сағира) бар хештан,ситам карданд, ба ёди Аллоҳ меафтанд (ва ваъда ва ваъид ва иқобу савоб ва ҷалолату азамати ӯро пеши чашм медоранд ва пушаймон мегарданд) ва аз вай омӯрзиши гуноҳонро хостор мешаванд –ва ба ҷуз Аллоҳ кист, ки гуноҳонро биёмӯрзад?- ва бо илм ва огоҳӣ (бар зиштии кор ва наҳйю ваъиди Аллоҳ аз он) бар он чизе, ки анҷом додаанд, пофишорӣ намекунанд (ва ба такрори гуноҳ даст намезананд). Ин чунин парҳезгорон, подошашон омӯрзиши Парвардигорашон ва боғҳои (биҳишт) аст, ки дар зери (дарахтони) онҳо, ҷӯйборҳо равон аст ва ҷовидона дар он мемонанд ва ин чӣ подоши некест, ки баҳраи касоне мегардад, ки аҳли амаланд (ва фармони Аллоҳро итоъат мекунанд)».

Дӯстони азиз! Мусалмонои садри Ислом ва се қарни тилоии аввал ва касоне, ки бар роҳу равиши онон буданд, ин мафҳумҳоро ба хубӣ дарк намуда ва ба ҳамин сабаб ҳамвора бар тақвои Илоҳӣ мувозабат намуда ва якдигарро ба он тавсия менамуданд. Аз яке аз уламои салаф нақл шудааст, ки мефармояд: «Вақте нофармонӣ аз Аллоҳ мекардам, онро дар рафтори ҳамсар ва ҳайвонам мушоҳида менамудам».

Ва имом Ибни Қайим (р) бархе аз паёмадҳои гуноҳонро бармешуморад. ӯ мефармояд: «Гуноҳ зиллат дар бар дорад, ақлро фосид ва ғайратро хомӯш ва ҳаёро аз байн мебарад, қалбро заъиф, Аллоҳро фаромӯш ва неъматҳоро нобуд мекунад ва ҳамчунин қалбро мариз ва лака ва палидиро бар ӯ, чашмро кӯр, нафсро кӯчак, баракатро нобуд ва тарсу ваҳшатро дар қалб ба вуҷуд меоварад ва қаҳтӣ, яке аз нишонаҳои дӯрии бандагон аз раҳмати Аллоҳ аст.

Он чуноне, ки Аллоҳ достони Паёмбар Нӯҳ (а) бо қавмашро бозгӯ менамояд, ҳангоме, ки мефармояд:

﴿فَقُلۡتُ ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارٗا ﴿١٠﴾ يُرۡسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيۡكُم مِّدۡرَارٗا ﴿١١﴾ وَيُمۡدِدۡكُم بِأَمۡوَٰلٖ وَبَنِينَ وَيَجۡعَل لَّكُمۡ جَنَّٰتٖ وَيَجۡعَل لَّكُمۡ أَنۡهَٰرٗا ﴿١٢﴾ مَّا لَكُمۡ لَا تَرۡجُونَ لِلَّهِ وَقَارٗا ﴿١٣﴾﴾ [نوح: ١٠-١٣]

«Ва ба эшон гуфтам: аз Парвардигори хеш, талаби омӯрзиш кунед, ки ӯ бисёр омӯрзанда аст (ва агар чунин кунед, шуморо мебахшояд) ва аз осмон боронҳои пурхайру баракатро паёпай бароятон мебоaccording ва шуморо бо додани доройи ва фарзандон, кӯмак мекунад ва ёрӣ медиҳад ва боғҳои сарсабзу фаровон баҳраи шумо месозад ва рӯдборҳои пуроб дар ихтиёратон мегузорад, шуморо чӣ шудааст, ки ба азаммат ва шукӯҳии Аллоҳ муътариф нестед?».

Намозгузорони азиз! Ин тағйироти ногаҳонии ҷаҳон, ки имрӯз шоҳиди он ҳастем, асароти гуноҳи зиёд аст. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ظَهَرَ ٱلۡفَسَادُ فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِ بِمَا كَسَبَتۡ أَيۡدِي ٱلنَّاسِ لِيُذِيقَهُم بَعۡضَ ٱلَّذِي عَمِلُواْ لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ ﴿٤١﴾﴾ [الروم: ٤١]

«(Ва ҳамеша чунин будааст, ки) табоҳӣ ва харобӣ дар дарё ва хушкӣ ба хотири корҳое падидор гаштааст, ки мардумон анҷом медодаанд, ба ин васила Аллоҳ сазои бархе аз корҳоеро, ки инсонҳо анҷом медиҳанд, ба эшон мечашонад, то ин, ки онон (бедор шаванд ва аз даст дароз кардан ба маъосӣ) баргарданд».

قال أبو هريرة- رضي الله عنه: قال النبي: «لا تقوم الساعة حتى يقبض العلم وتكثر الزلازل ويتقارب الزمان وتظهر الفتن ويكثر الهرج وهو القتل حتى يكثر فيكم المال فيفيض». (أخرجه البخاري).

Абӯҳурайра (р) мефармоянд, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Қиёмат барпо намешавад, то ин ки илм гирифта шавад ва зилзила зиёд шавад, замон бебаракат, фитнаҳо ошкор ва ҳараҷу мараҷ ва қатлу куштор, фаровон шавад ва мол дар дасташон, зиёд шавад». (Ривояти Бухорӣ).

Лизо аз васвасаҳои нафси аммора ва фитнаҳои рӯзгор, ба Аллоҳ паноҳ мебарем, он чуноне, ки Аллоҳ мефармояд:

﴿يُنَبَّؤُا۟ ٱلْإِنسَٰنُ يَوْمَئِذٍۭ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ ٱلْإِنسَٰنُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُۥ ﴿١٥﴾﴾ [القيامة:١٣-١٥]

"Дар он рӯз инсонро огоҳ месозанд, аз чизе, ки пешопеш фиристодаст ва чизеҳое, ки бар ҷой гузоштааст, аслан эшон бар нафс ва даруни хештан, огоҳ аст, дар ҳоле, ки (ба забон) узрҳое барои (дифоъ аз) худ меоварад".

Ва дар поёни Хутбаи аввал гуфтаи Аллоҳи мутаъолро ба шумо ва худам, ёдовар мешавам:

﴿ٱقْرَأْ كِتَٰبَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ ٱلْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾﴾ [الإسراء:١٤]

«Номаи аъмолатро бихон, имрӯз нафсат бар худат дар ҳисобгарӣ, басанда ва кофист».

Ва низ фармудаи Паёмбар (с):

«نعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئآت أعمالنا».

«Аз шароратҳои худ ва бадии корҳоямон, ба Аллоҳ паноҳ мебарем».

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ، أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله الرحيم التواب، غافر الذنب وقابل التوب شديد العقاب، الملك العزيز الوهاب، أحمد ربي وأشكره، وأتوب إليه وأستغفره، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له يجتبي إليه من يشاء ويهدي إليه من أناب، وأشهد أن نبينا وسيدنا محمدًا عبده ورسوله، المخصوص من الرب بأفضل الكتاب، اللهم صلّ وسلم وبارك على عبدك ورسولك محمد، وعلى الآل والأصحاب.

أمّا بعد:

أما بعد: فاتقوا الله عباد الله؛ تفوزوا بمرضاته وجنته، وتنجوا من سخطه وعقوبته، يقول الله تعالى: ﴿فَأَمَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا فَعَسَىٰٓ أَن يَكُونَ مِنَ ٱلْمُفْلِحِينَ ٦٧﴾ [القصص:٦٧]

Баъд аз ҳамду санои Парвардигор, худ ва тамоми азизони намозгузоро, бори дигар ба тақво, тавсия мекунам.

Бародарон ва хоҳарони гиромӣ! Ҳамон гуна, ки огоҳӣ доред, ҳамаи мо барои адои намози истисқо, яъне намози талаби борон, дар ин макон ҷамъ шудаем, ки ин намоз суннатҳои Расули Аллоҳ (с) мебошад ва дар ривоёти мутаъаддиде машрӯъияти ин намоз омадааст, аз он ҷумла, ин ривояти Абдуллоҳ ибни Зайд (р) аст. Дар ин ривоят омадааст, ки:

«أن النبي خرج إلى المصلى فاستسقى فاستقبل القبلة وقلب رداءه وصلى ركعتين» (أخرجه البخاري).

Расули Аллоҳ (с) ба сӯи намозгоҳ хориҷ шуданд ва талаби борон намуданд ва рӯ ба қибла карда ва ридои хешро баргардонид ва ду ракаъат намоз хонданд». (Ривояти Бухорӣ)

Ва ҳамчунин, саҳобии бузугвор, Анас бин Молик (р) мефармояд:

«كان النبي لا يرفع يديه في شيء من دعائه إلا في الاستسقاء وإنه يرفع حتى يرى بياض إبطيه». (أخرجه البخارى) .

«Расули Аллоҳ (с) дастҳояшро дар ҳеҷ дуоҳояш боло намекард, магар дар намози истистқо, дастҳояшро ба ҳадде боло мебурд, то ин ки сафедии зери бағалаш намоён мешуд».

Инчунин ин саҳобии гиромӣ аз Расули Аллоҳ (с) ривоят мекунад, ки Аллоҳ мефармояд: «Эй фарзанди одам! Агар маро бихонед ва умеди шумо фақат ман бошам, ҳар чӣ гуноҳ дошта бошӣ, мебахшам ва ҳеҷ парвое надорам, эй фарзанди Одам! Агар гуноҳи шумо ба осмон бирасад, сипас аз ман талаби омӯрзиш кунӣ, туро мебахшам, эй фарзанди Одам! Агар бо гуноҳоне ба пурии замин ба пешам, биёйи, сипас маро мулоқот кунӣ дар ҳоле, ки ҳеҷ шарике бароям қоил набудӣ, бо омӯрзише, ки ба пурии он бошад, ба сӯи ту хоҳам омад».

Имом Ҳасани Басрӣ (р) мефармояд: «Ба касрат ва дар ҳар ҷо, талаби омӯрзиш кунед, дар хонаҳоятон, дар суфраи ғизо, дар роҳ, дар бозор, дар нишастанҳоятон, ва дар ҳар куҷо, ки ҳастед, барои ин, ки намедонед, куҷо омӯрзиш нозил мешавад».

Дар яке аз рӯзҳо, Расули Акрам (с) рӯи минбар талаби борон намуданд, ҳанӯз эшон аз минбар поён нашуда буданд, ки борон шурӯъ шуд ва ҳафт рӯз борон борид,то ин ки мардум аз зиёдии борон, назди Паёмбар (с) шикоят бурданд, ва эшон дуо намуданд: « اللهم حوالينا ولا علينا», «Эй бори Илоҳо! Бар атрофи мо бифирист, на бар мо».

Оре, дӯстони гиромӣ! Ҳангоме, ки Расули Аллоҳ (с) ва ёрони бовафояш, Саҳобаи гиромӣ ба намози талаби борон мешитофтанд ва дастҳои хешро ба сӯи Аллоҳ оҷизона дароз менамуданд, ҳаргиз Аллоҳи мутаъол дастонашонро холӣ рад намекард, балки дуои онон иҷобат мешуд ва дунёро борони раҳмати Илоҳӣ фаро мегирифт, зеро онон бо итоъат аз дастуроти Аллоҳ ва иҷтиноби навоҳии вай ва пойбандӣ ба суннати Илоҳиро, ҳаргиз аз ёд намебурданд.

عباد الله!

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

وقد قال عليه الصلاة والسلام: «من صلى علي صلاة واحدة صلى الله عليه بها عشرا».

فصلوا وسلموا على سيد الأولين والآخرين وإمام المرسلين.

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد، وبارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد، وسلم تسليما كثيرا .

واقم الصلوة.

60-Бадҳиҷобӣ ва асари он

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي شرع الشرائع فأحكمها، وسن الأحكام وسلمها.. الحمد لله الذي أكرم الإنسان عن طبائع الحيوان، وأعطى كل مخلوق حقه وما يصلح له من غير زيادة ولا نقصان.. أكرم النســاء بالعفاف، وأوجب على الرجال صيانتهن والإنفاق عليهن بالكفاف، حماهن من التبرج والسفور، ورفعهن عن عهر الفاحشة و الغرور.. وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له « أمر أن لا تعبدوا إلا إياه ذلك الدين القيم ولكن أكثر الناس لا يعلمون «. وأشهد أن محمداً عبده ورسوله المبعوث رحمة للناس بشيراً ونذيراً، لتطيعوه وتتبعوه لعلكم تفلحون، صلى الله وسلم عليه وعلى آله وأصحابه وسلم تسليماً. أما بعد:

Бародарон ва хоҳарони гиромӣ! Яке аз муҳимтарин қавоиди дини мубини Ислом, ки машруъияти бисёре аз аҳком ва қавонини ин дин мабнӣ ва баргирифта аз он аст, **«садди зариъа»** мебошад. Садди зариъа, яъне бастани ҳар роҳе, ки ба фитна ва фасоду зарар ва дигар муҳаррамоти шаръӣ мунтаҳӣ мешавад.

Ва поягузории чунин асл ва қоидае дар дини Ислом нишон аз шумулияти ин дин ва раҳмати Худованди мутаъол бар бандагонаш дорад. Ҳамон гуна, ки медонем имрӯза дар бисёре аз сарзаминҳои исломӣ ва шояд тамоми онҳо бадҳиҷобӣ ва ихтилот байни марду зан, ки бар пояи ин асл амри муҳаррам ва ноҷоиз аст, ба масъалаи одӣ ва мутаъассифона дар баъзе аз ҷомеъаҳои мусалмонӣ ба як меъёр ва арзиш табдил шудааст ва ҳар, ки бо ин амр ба мухолифат ва мубориза пардозад, ӯро мутаҳаҷҷир ва ақибмонда меноманд.

Бародарони азиз! Масъалаи занон ба мурури замон табдил ба мушкилии бузург шудааст, ки ҳаргиз наметавон дар муқобили он сукут кард, ё аз он чашм пӯшид. Чун агар умур ба ҳамин минвол идома пайдо кунад, оқибати вахиме дарбар хоҳад дошт, ки ҳамаи мардум қурбони он хоҳанд шуд. Оё касоне, ки дар муқобили хонаводаҳо ва шаҳру диёри худ масъуланд, ба фикр меоянд? Оё онон намедонанд, ки лоақал масъулияти хонаводаи худро ба уҳда доранд? Оё ин шахс наметавонад зан, духтар, хоҳар ва наздиконашро монанди мардони Ансор дар ҳангоми нузули сураи Нур, насиҳат кунад? Оё ин мард наметавонад аз хуруҷи зани худ, магар дар сурати зарурат мамониъат кунад? Оё ӯ наметавонад дар сурати хуруҷи изтирории занон, онҳоро аз ороиш ва зинату истеъмоли атр, манъ кунад?

Оё касе, ки хешон ва ё хоҳари донишҷӯ дорад, наметавонад ба онҳо бигӯяд, то духтарони донишҷӯи дигарро насиҳат намуда ва дар бедорсозӣ ва даъвати онон нақше дошта бошанд ва ононро аз зиштӣ ва шарри гаштугузор дар бозор, он ҳам бо зиннату ороиш барҳазар доранд?

Пас бар мост, ки тақвои Аллоҳро пеша кунем ва дасти инсонҳои

гумроҳ ва мунҳарифро гирифта ва онҳоро бо ҳикмат ва муҳаббат ба роҳи рост ҳидоят ва роҳнамои намоем, то ин ки мабодо ба сабаби гуноҳони онҳо азоби дардноки Илоҳӣ моро низ дарбар нагирад. Аллоҳи мутаъол дар ин бора мефармоянд:

Абӯсаъиди Хузрӣ ривоят мекунад, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд: "Ҳар як аз шумо ҳангоме, ки мункаре (кори ноҷоиз ва нописанде)ро дид, ибтидо- агар дар тавони вай буд- бо дасти худ онро тағйир диҳад ва агар натавонист бо забони худ ва агар –бо забон ҳам- натавонист, пас бо қалбаш- он мункарро накӯҳиш кунад- ва ин (инкори бо қалб) поёнтарин дараҷаи имон аст".

Ҳамаи ин корҳо дар сурате, ки шахс Парвардигори худ ва Расули вайро тасдиқ намуда ва нияти худро холис ва азми худро мустаҳкам намояд, на танҳо имконпазир, балки бисёр низ осон аст.

Бародарони азиз! Шамае аз тавҷиҳоти Худованди субҳон ва Расули ӯ (с) дар ин бораро барои шумо баён мекунам, то ба хутурот ва аҳамияти мавзӯъ бештар пай барем.

Худованд мефармояд:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًا مُّبِينًا ﴿٣٦﴾﴾ [الأحزاب:٣٦]

Тарҷума: «Ва ҳеҷ марду зани мӯмине дар коре, ки Худованд ва Расули ӯ ҳукм диҳанд, ихтиёр ва иродае надоранд ва ҳар кас нофармонии Худо ва Расули ӯро бикунад, ба гумроҳии сахте дӯчор шудааст».

Дар ояти дигар Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ وَعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا۟ وَّكَانُوا۟ يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُوا۟ لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾﴾ [المائدة٧٨:٧٩]

Тарҷума: «Аз миёни фарзандони Исроил онон, ки куфр варзиданд, ба забони Довуд ва Исо писари Марям, мавриди лаъnат қарор гирифтанд, ин (кайфар) ба хотири он буд, ки исён варзида ва (аз фармони Худо) таҷовуз мекарданд (ва) аз кори зиште, ки онро муртакиб мешуданд, якдигарро боз намедоштанд, ростӣ чӣ бад буд он чӣ мекарданд».

Ва Расули Алллоҳ (с) дар ҳадиси саҳеҳ вуҷуби наҳй аз мункар ва чигунагии онро барои мо баён медорад.

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : "من رأى منكم منكرا فليغيره بيده ، فإن لم يستطع فبلسانه ، فإن لم يستطع فبقلبه ، وذلك أضعف الإيمان» رواه مسلم .

﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَعَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَٱلصَّٰلِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُو۟لَٰٓئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾﴾ [النساء:٦٩]

Тарҷума: «Ва он, ки Худо ва Расули ӯро итоъат кунад, пас бо касоне, ки Худованд ба онҳо неъмати фаровоне дода, яъне Паёмбарон, Сиддиқин, Шуҳадо ва Солиҳин, маҳшур хоҳад шуд ва чӣ накӯ рафиқоне ҳастанд онон».

Аллоҳи мутаъол дар сураи муборакаи Нур, ки бисёре аз аҳкоми занон ва хонавода дар ин сура баён шудааст, мефармояд:

﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ۚ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾ وَقُل
لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا ۖ وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ
عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ ۖ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ
أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ ۖ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن
زِينَتِهِنَّ ۚ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾﴾ [النور ٣٠:٣١]

Тарҷума: «Мардони мӯминро бигӯ, то чашмонашонро аз нигоҳи нараво бипӯшонанд ва фуруҷи (шармгоҳ) худро ҳифз кунанд, ки ин барои покизагии онҳо беҳтар аст ва баростӣ Худованд бар он чӣ онҳо анҷом медиҳанд, огоҳ аст. Ва ба занони мӯмин бигӯ, то чашмони худро аз нигоҳи нораво бипӯшанд ва фуруҷи (шармгоҳ) худро ҳифз кунанд ва зиннату ороиши худро ҷуз он чӣ маҷбуран зоҳир шавад, бар бегонагон ошкор насозанд ва бояд сари синаи худро бо чодар бипӯшонанд ва зинату ҷамоли худро ошкор насозанд, ҷуз барои шавҳарони худ ва падарони худ ва падарони шавҳар ва писарони худ ва писарони шавҳар ва бародарони худ ва писарони бародарони худ ва писарони хоҳарони худ ва занони мусалмон ва канизони худ ва хидматгузорони марде, ки ба занон майле надоранд (хоҷа-хуносо) ва ё тифле, ки ҳанӯз бар аврат ва маҳорими зан огоҳ нест ва пой бар замин муҳкам назананд, ки зинати пинҳони онон ошкор шавад ва ҳама ба даргоҳи Худованд тавба кунед, бошад, ки растагор гардед».

Бародарони намозгузор! Инҳо тавҷиҳоти Ислом буд, ҳоло бубинем, ки роҳу равиши аҳли Ислом, яъне гузаштагони неки мо, салафи солеҳи уммат, Уммаҳоти мӯминон ва занҳои Саҳоба, чӣ гуна аст.

Умми Салама (р) мефармояд: «Ҳангоме, ки ин оят нозил шуд ﴿يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ﴾ [الأحزاب:٥٩], занони Ансор ба гӯнае хориҷ мешуданд, гӯё, ки бар сари онҳо зоғ нишастааст, ки нишонаи сакина ва оромиши комил буд ва ҳама либоси сиёҳ бар тан доштанд».

Ва Ойша (р) мефармояд: «ҳаргиз ҳамонанди занони Ансор касеро надидаам, ки ингуна китоби Худовандро тасдиқ намуда ва ба танзили оёти он, мӯмин бошанд, ҳангоме, ки ин ояти сураи Нур нозил шуд:

﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ﴾ [النور:٣١]

ҳар мард ба сӯи духтар ва хоҳару хешовандони худ равон шуд ва ин оётро бар онҳо тиловат кард ва ҳар кадом билофосила бо шунидин ин оёт порчаеро, ки дар ихтиёр дошт ба гирди худ печид, ки нишонгари тасдиқ ва имони онон ба оёти муназзала дар китоби Аллоҳ буд».

Оё набояд ин тавҷиҳоти исломиро бо ҷону дил дар оғӯш кашид ва аз роҳу равиши аҳли ислом ибрат гирифт? Оё набояд тақвое Худовандро пеша кард? Оё набояд иллатҳои каҷравии бисёре аз занон ва инҳирофи онон аз роҳу равиши аҳли исломро дарёфт ва ононро ба ислоҳи сулук ва сияр бар сироталмустақими Худованд мулзим намуд?

Ва дар натиҷа онгоҳаст, ки муҷтамаъи мо метавон дар мардону занони худ ва дар ибодатҳо ва ахлоқи худ, як муҷтамаъи исломӣ бошад ва мабодо онон, ки ба Худованд ва рӯзи қиёмат имон надоранд, шуморо ба ин рафтору кирдори худ мағрӯр созанд ва бояд донист, ки ин ороишу тазйин ва либосҳои кӯтоҳу танг ба тақлид аз онон сохта шудааст.

Дӯшманони шумо ба хубӣ медонанд, ки агар шуморо ба сароҳат ба куфр даъват кунанд, шумо ҳаргиз кофир намешавед ва низ агар шуморо ба ширк даъват кунанд, ба ҳеҷ унвон мушрик нахоҳед шуд. Пас онон аз роҳи дигаре ворид шудаанд ва мехоҳанд ахлоқу дини шуморо ба равишҳои мухталиф нобуд кунанд, ки яке аз ин равишҳо ҳамон (муҳаққироти зунуб) ё гуноҳони кӯчак мебошанд. Оре онон ин гуноҳонро дар чашми шумо кӯчак ҷилва дода ва шумо низ ононро кӯчак шумурда ва ба анҷоми он тан дар медиҳед ва билохира ҳамин гуноҳонанд, ки инсонро равонаи оташ мекунанд.

Пас хитоб ба хоҳари мусалмонам, хоҳарам! Тӯ бояд ба сурати шоиста ба ҳиҷобу либосат эҳтимом варзӣ ва барои худ шахсияти исломиро дошта бошӣ. Тӯ бояд дар базли ҷону мол ба Хадиҷа, дар фиқҳи дин ба Ойша ва дар сабру шаҳодат ба Сумайя, иқтидо кунӣ.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمد لله على إحسانه ـ والشكر له على توفيقه وامتنانه، وأشهد أن لا إله إلا ا لله وحده لا شريك له تعظيماً لشأنه، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله الداعي إلى رضوانه صلى الله عليه وعلى آله وصحبه وإخوانه وسلم تسليماً كثيراً.. ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين، أما بعد:

Эй касоне, ки имон овардаед! Тақвои Аллоҳро пеша намоед ва дар расонидани дастӯрот ва роҳкорҳои шаръӣ ба аҳли хонаводаи худ, кӯтоҳӣ накунед, ки дар пешгоҳи Аллоҳи мутаъол аз ману шумо яқинан дар мавриди онҳо суол хоҳад шуд. Ба ҳамин сабаб бар тамоми мо чӣ марду чӣ зан воҷиб аст, ки чигунагии ҳиҷоб ва пӯшиши шаръии занро бидонем, то бо илм ба ин фармони Илоҳӣ дар анҷом ва расонидани

он кӯтоҳӣ наменамоем.

Бародарони азиз! Авсоф ва вижагии ҳиҷоби исломӣ ба ин гуна аст:

:Ҳиҷоб бояд ҳамаи баданро сатр кунад, зеро Худованд мефармояд.1 ва ҷилбоб ҳамон либоси дарозест, [الأحزاب:٥٩] ﴿يُدۡنِينَ عَلَيۡهِنَّ مِن جَلَٰبِيبِهِنَّ﴾ ки ҳамаи баданро сатр мукунад ва идно ба маънои раҳо сохтан ва .кашидан аст. Дар натиҷа ҳиҷоби шаръӣ ҳамаи баданро мепӯшонад

2. Ҳиҷоб бояд ғафсу дурушт бошад ва тунуку шаффоф набошад, зеро ғараз аз ҳиҷоб сатр аст. Дар натиҷа ҳангоме, ки либос баданро сатр накунад, ҳиҷоб хонда намешавад, зеро ин либос пеши роҳи рӯятро нагирифта ва ҳиҷобе дар муқобили анзор маҳсуб намешавад.

3.Ин либос набояд дар худ зиннат дошта бошад ва дорои рангҳои ҷаззобе бошад, ки анзорро ба худ ҷалб кунад, зеро Худованд мефармояд: [النور:٣١] ﴿وَلَا يُبۡدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنۡهَا﴾ ва маънои мо (ما ظهر منها) онаст, ки бидуни қасду амд бошад, пас агар худ ин либос зиннат бошад, наметавон онро пӯшид ва ҳиҷоб низ хонда намешавад, чун ҳиҷоб онаст, ки аз зоҳир шудани зинат дар муқобили бегона ҷилавгирӣ кунад.

4. Ҳиҷоб бояд васеъ буда ва танг набошад, то пастӣ ва баромадагиҳои бадан ва маконҳои фитна дар он муҷассам нагардад.

5. Либоси зан бояд муъаттар набошад, то сабаби ҷалби мардон нашавад ва ҳазрати Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«اَلْمَرْأَةُ إِذَا اسْتَعْطَرَتْ فَمَرَّتْ بِالْمَجْلِسِ فَهِيَ كَذَا وَكَذَا يَعْنِي زَانِيَةً». رواه أصحاب السنن وقال الترمذى: حسن صحيح.

Тарҷума: "Агар зане худро ба атр олӯда ва бар маҷлисе бигзарад, пас ӯ ингуна ва онгӯна аст, яъне зинокор".

Ва дар ривояти дигар:

«أَيُّمَا امْرَأَةٍ اسْتَعْطَرَتْ فَمَرَّتْ عَلَى قَوْمٍ لِيَجِدُوا مِنْ رِيحِهَا فَهِيَ زَانِيَةٌ». (رواه النسائي و حسنه الألباني)

Тарҷума: «Ҳар зане, ки худро ба атр биёлояд ва бар гурӯҳе бигзарад, то бӯи он ба машоми онҳо бирасад, он зан зинокор аст». Зеро гӯё вай бо ин амали худ мардони бегонаро ба зино ва бебандуборӣ мекашонад.

6. Дар либос набояд ҳеҷ ташобуҳе ба либоси мардон вуҷуд дошта башад, чун дар ҳадиси Абӯҳурайра (р) ин гӯна омадааст, ки:

«لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلَ يَلْبَسُ لِبْسَةَ الْمَرْأَةِ وَالْمَرْأَةَ تَلْبَسُ لِبْسَةَ الرَّجُلِ».

Тарҷума: "Расули Аллоҳ (с) мардеро, ки либоси занон мепӯшад ва зане, ки либоси мардонро мепушад, лаънат намуда аст". (ин ҳадисро Абӯдовуд ва Насои ва имом Аҳмад ривоят кардаанд).

Дар ҳадиси Бухорӣ аз Ибни Аббос (р) ривоят шудааст, ки Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُخَنَّثِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنْ النِّسَاءِ».

Тарҷума: «Расули Худо (с) муханнисин аз мардон ва мардоннамоёни аз занонро лаъната карда аст».

Яъне онҳое, ки дар либос ва қиёфаи худ ҳамонанди бархе аз занони ин давру замона мушобиҳати мардон мекунанд.

Ва муханнисин аз мардон, мардоне ҳастанд, ки дар лисос ва сухану дигар масоил амдан аз занон тақлил мекунанд.

Пас бародарони азиз! Ҳоло, ки донистем ҳиҷоби Исломӣ чӣ вижагиҳое дорад, ҳаргиз набояд фиреби таблиғот ва моделҳоеро, ки душманон ба мо пешкаш мекунанд, бихурем ва шумо бояд аз ин ду роҳ якеро интихоб кунед:

Ё ин, ки дар дини худ устувор буда ва бо салобати худ найрангу кайди душманонро дарҳам шиканед ва дорои қуввату шахсияти исломӣ буда ва дунболарави онон набошед ва ба онон мағрӯр нашуда ва роҳу расми ниёгони худро бигиред, то ба хайри дунё ва охират ноил гардед ва ё ин, ки баръакс – аз Худованд саломатӣ хоҳонем- шахс дар дини худ суст ва дар шахсияти худ заъиф буда ва дар муқобили ҳар иғвову шаҳвате аз ҳам бипошад ва аз зиёнкорон бошад:

﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ وَأَهۡلِيهِمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ ١٥﴾ [الزُّمَر: ١٥]

Тарҷума: «Бигӯ! Ба ростӣ зиёнкорон ононе ҳастанд, ки худ ва аҳли худро дар қиёмат аз даст дода ва ба азоби ҷовидон дарафтанд, ин ҳамон зиёни ошкор аст».

Ва Расули Аллоҳ (с) мефармояд:

«من تشبه بقوم فهو منهم».أخرجه البخاري في « صحيحه « (٦ / ١١٥ – فتح) تعليقاً.

Тарҷума: «Касе, ки худро ба қавми дигаре ташбеҳ созад, ӯ аз ҳамон қавм аст».

Оре эй бародарон! Ҳангоме, ки мо ба ҳар чизи ҷадиде дил баста ва русуму тақолиди воридоти дигарро дунболаравӣ кунем, болохира кор ба ҷое мерасад, ки дар гумроҳии ахлоқ, ақоид ва афкор низ муқаллиди онон хоҳем шуд. Пас ҳар шахс бояд ҳофизи одоту тақолиди хешони худ бошад, магар ин, ки ин одот бо шариъат тазоду тасодум надошта бошад.

Ва бар ҳар мусалмон воҷиб аст, ки дини худро азиз шумурда ва ба он ифтихор кунад ва ба ҳудуд ва қавонини Худованд ва Расулаш (с) басанда намояд, ҳамон қавонине, ки Худованд шоистаи бандагони худ медонад ва эҳдоси ҳаргуна афзӯнӣ ва костагӣ дар он ҷоиз нест.

Ҳар фард бояд умури худро бар дунболаравии китоби Худованд ва суннати Расулаш (с) бино ниҳода ва аз бидъат ва навоварӣ дӯр бошад. Ӯ бояд зиндагии худро бар ихлос бино намуда ва аз ширк дӯр бошад.

Бояд аз қавонини маҳбуби Раҳмон пайравӣ намуда ва умури маҳбуби шайтон барҳазар бошем ва ҳамчунин бар фарди мусалмон воҷиб аст, ки ҳамонанди парчам тарафи вазиши ҳар бодеро дунбола накунад ва шахсияти худро бар асоси шариъати Худованди субҳон поягузорӣ кунат, то дар дунё ва охират ба иззату каромат ноил гардад.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه: ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

61-Осори ҳамнишинӣ бо накӯкорон

Хутбаи аввал

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا من يهده الله فهو المهتد ومن يضلل فلا هادى له وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبده ورسوله .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء:١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب٧٠:٧١]

أما بعد :

فأن أصدق الحديث كتاب الله وخير الهدى هدى محمد صلي الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار .

Дини Ислом динест, ки бо фитрату сиришти башарӣ ҳамхонӣ дорад. Ҳамон сириште, ки Аллоҳи мутаъол, холиқ ва офарандаи ин башари хокӣ ӯро бар он халқ намуда ва худ низ ин динро, ки барномаи зиндагии ӯст, барои ҳидояташ, фиристодааст.

Абӯҳурайра (р) аз Расули гиромии Ислом (с) дар ҳадисе, ки имом Бухорӣ ва Муслим бар сиҳати он иттифоқ доранд, ривоят мекунад, ки эшон фармуданд:

«كل مولود يولد علي الفطره فأبواه يهودانه أو ينصرانه أو يمجسانه».

Тарҷума: «Ҳар навзоде бар фитрат таваллуд мешавад, (аммо) пас аз он падару модараш ӯро ё Насронӣ (масеҳӣ) ё Яҳудӣ ва ё Маҷусӣ (зардуштӣ) мегардонанд».

Бар асоси ҳамин фитрат инсон мавҷуди иҷтимоъӣ халқ шудааст ва ба танҳои зиндагӣ карданро намеписандад, балки ҳамеша саъй дар ҳамкорӣ ва таъовуну ҳамроҳӣ бо соири ҳамҷинсони худро дорад, ба ҳамин сабаб дини мубини Ислом (ки дини фитрат аст) ба ин хоста ва ниёзи инсон лабайк гуфта ва аксари ибодотро дастаҷамъона машрӯъ донистааст, монанди намози ҷамоъат, намози ҷумъа, намози идуистисқо ва ҳаҷҷ ва ғайра.

Оре дӯстон! Ин дини бузург ба ин нидои фитрати инсон лабайк гуфта ва ҳатто дар ташреъи ибодатҳо низ ба он таваҷҷӯҳ намудааст, аммо барои ин, ки инсон битавонад, дар масири саҳеҳи убудияти Парвардигор қарор гирад, ӯро ба ҳамнишинӣ ва дӯстӣ бо инсонҳои солеҳу накӯкор ва ҷомеъаҳои солим, амр намудааст.

Бародарони азиз! Дини Ислом ба ин қазия эҳтимоми хосе додааст, то ҷое, ки аз ин мавзӯъ ба унвони «أوثق عرى الإسلام», яъне «мустаҳкамтарин дастгираи Ислом» ёд кардааст. Дар ҳадисе Расули Аллоҳ (с) фармуданд:

«أوثق عرى الإيمان الموالاة في الله والمعاداة في الله ، والحب في الله والبغض في الله عز وجل» (رواه الطبراني وصححه الألباني) .

Тарҷума: «Мустаҳкамтарин дастгираи имони (як мусалмон) дӯстии ӯ ба хотири Аллоҳ ва дӯшмании ӯ ба хотири Аллоҳ ва муҳаббату кина (дӯст надоштан) дар роҳи Аллоҳи баландмартаба ва бузургворааст».

Ин сухани Расули Аллоҳ (с) ба ин маъност, ки мо мусалмонон мувaззафем, дӯстеро биргузинем, ки мӯмин ва худотарс бошад ва аз дӯстӣ ва ҳамнишинӣ бо инсонҳои гумроҳ ва кофиру фосиқ, дӯрӣ гузинем, магар барои маслиҳати даъват ва ҳидояти онҳо ба сӯи Ислом ва имон.

Худованди мутаъол дар сураи муборакаи Муҷодала мефармояд:

﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾﴾ [المجادلة:٢٢]

Тарҷума: «Қавмеро намеёбӣ, ки ба Аллоҳ ва рӯзи растохез имон дошта бошанд (ва) касонеро, ки бо Аллоҳ ва Расулаш мухолифат кардаанд- ҳар чанд падаронашон ё писаронашон ё бародаронашон ё қабилаи онон бошанд- дӯст бидоранд. Алллоҳ дар дили онҳо имонро навишта ва онҳоро бо рӯҳе аз ҷониби худ таъйид кардааст ва ононро ба биҳиштҳое, ки аз зери (дарахтони) он ҷӯйҳое равон аст, дохил мекунад, ҳамеша дар он ҷовидонанд. Аллоҳ аз онҳо хушнӯд ва онҳо аз ӯ хушнӯданд. Инҳоянд ҳизби Аллоҳ, огоҳ бошед, ки ҳамоно (танҳо) ҳизби Худовандаст, ки растагоранд».

Ва дар ояти дигаре Аллоҳи мутаъол Иброҳими Халилро ба унвони улгӯ ва намуна барои мо муъаррифӣ мекунад, то дар дӯстӣ ва дӯстёбӣ ба вай иқтидо намоем ва аз дӯстӣ бо дӯшманони Худо дӯрӣ биҷӯем, онҷо ки мефармояд:

﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۖ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٤﴾﴾ [الممتحنة:٤]

Тарҷума: «Қатъан барои шумо дар (пайравӣ аз) Иброҳим ва касоне, ки бо ӯянд, сармашқи накӯст, онгоҳ, ки ба қавми худ гуфтанд, мо аз шумо ва аз он чӣ ба ҷои Худо мепарастед, безорем. Ба шумо куфр меварзем ва миёни мо ва шумо дӯшманӣ ва кина ҳамешагӣ падидор шуда, то вақте, ки фақат ба Худо имон оваред, ҷуз дар сухани

Иброҳим (ки) ба падараш (гуфт), ҳатман барои тӯ омӯрзиш хоҳам хост, бо он ки дар баробари Худо ихтиёри чизеро барои ту надорам. Эй Парвардигор! Мо бар тӯ эътимод кардем ва ба сӯи ту бозгаштем ва фарҷом ба сӯи туст».

Аллоҳи мутаъол дар ояти дигар ёрони бовафои Расули Аллоҳ (с) ро чунин тавсиф мекунад:

﴿مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ ٱللَّهِ ۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلْكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ﴾ [الفتح:٢٩]

Тарҷума: «Муҳаммад паёмбари Худост ва касоне, ки бо ӯ ҳастанд, бар кофирон сахтгир (ва) бо ҳамдигар меҳрубонанд».

Бародарони намозгузор! Бо таваҷҷӯҳ ба ин нусус (оёт ва аҳодис) бар тамоми мо воҷиб аст, ки дӯст ва ҳамнишин накӯро баргузинем ва аз дӯстӣ бо инсонҳои нодуруст ва беимон дӯрӣ биҷӯем.

Инсони оқил аз дӯстӣ бо нодонон ва бадкорон парво надошта ва медонад, ки кирдори бади онҳо дар ҳамнишинонашон низ таъсиргӯзор хоҳад буд, чунон чӣ шоир мегӯяд:

Ҳамнишин ту аз ту беҳ бояд

То туро ақлу дониш афзояд

Қуръони карим достони зебое барои мо ба тасвир кашидааст, ки дар замони Расули Аллоҳ (с) ба вуқуъ пайваст ва дар ин достон таъсири дӯсти баду нодон ба хӯбӣ ошкор мегардад.

﴿وَيَوْمَ يَعَضُّ ٱلظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَٰلَيْتَنِى ٱتَّخَذْتُ مَعَ ٱلرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾ يَٰوَيْلَتَىٰ لَيْتَنِى لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ﴿٢٨﴾ لَّقَدْ أَضَلَّنِى عَنِ ٱلذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَآءَنِى ۗ وَكَانَ ٱلشَّيْطَٰنُ لِلْإِنسَٰنِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾﴾ [الفرقان٢٧:٢٩]

Тарҷума: «Ва (рӯзи қиёмат) рӯзест, ки ситамгор дасти худро мегазад (ва) мегӯяд эй кош бо Паёмбар роҳе бармегирифтам, эй вой кош фалониро дӯсти (худ) намегирифтам, ӯ (буд, ки) маро ба гумроҳӣ кашонид, пас аз он, ки Қуръон ба ман расида буд ва (ҳақиқатро дарёфта будам), шайтон инсонро ҳамвора хор мегардонад».

Ва Худовандро ба Асмо ва Сифоти некаш масъалат дорам, ки ҳамвора ба мо ҳақро ба сурати ҳақ бинамоёнад, то аз пайравӣ намуда ва ботилро ба сурати ботил ошкор кунад, то аз он дӯрӣ кунем ва аз мо ашхосе бисозад, ки ҳидоятшуда ва сабаби ҳидояти дигарон гардем ва аз ӯ таъоло хоҳонем, ки дилҳои моро ба нури илм ва имон равшан гардонида ва илми моро ваболе бар гарданамон насозад. Аз ӯ мехоҳем, ки аъмоли моро холисона ба хотири ризои худ қарор дода ва аз ин уммат насле бисозад, ки ба аҳкоми Худованд огоҳ буда ва аз ҳудуду қавонини ӯ муҳофизат намуда ва ба авомири Худованд пойдор бошанд, то битавонанд ҳидоятгари бандагонаш бошанд.

أقول قولي هذا، وأستغفر الله لي ولكم، فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

Хутбаи дуввум

الحمدلله القائل : «الأخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو إلا المتقين» و أصلي و أسلم على رسوله الكريم الذي قال : «المرء على دين خليله ، فلينظر أحدكم من يخالل» و على آله و صحبه أجمعين و من تبعهم بإحسان الى يوم الدين . أما بعد :

Ҳеҷ шаке дар ин нест, ки ҳамнишинӣ бо инсонҳои накукор ва муфид, осор ва паёмадҳои бисёр арзишмандеро барои худи фард ва ҳатто ҷомеъа дар пай хоҳад дошт, зеро бо муҷолисат ва ҳамнишинӣ бо накӯкорон афроди ҷомеъа аз якдигар таъсири мусбат пазируфта ва дар паи он ҷомеъа ба некӣ ва накӯкорӣ рӯй хоҳад оварду ва ҷомеъае, ки ба хайру некӣ ва тақво рӯй оварад, баракоти Аллоҳ бар он сарозер хоҳад шуд, ҳамон гуна, ки Аллоҳи мутаъол дар ин бора мефармояд:

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ [الأعراف:٩٦]

Тарҷума: «Ва агар мардуми шаҳрҳо имон оварда ва ба тақво гароида буданд, ҳатман барокоте аз осмону замин бароящон мегушодем».

Ҳамчунин аҳли биҳишти баррини Илоҳӣ ҳамагии онҳо аз ҳамнишинони нек ва инсонҳои солеҳу накӯкор мебошанд. Онҳое, ки дар дунё роҳи хайру некиро дар пеш гирифта ва бо солиҳин ва накӯкорор муҷолисат ва ҳамнишинӣ намуданд.

Аллоҳи мутаъол дар ин бора мефармояд:

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾﴾ [الكهف:١٠٧]

Тарҷума: «Бешак касоне, ки имон оварда ва корҳои шоиста кардаанд, боғҳои фирдавс ҷойгоҳи пазироии онон аст».

Гузаштагони неки мо, салафи солеҳи ин уммат ба хубӣ ин муҳимро дарк намуда ва ҳамонгуна, ки Расули Аллоҳ (с) онҳоро тарбият намуда буд, бар аҳамияти ҳамнишинӣ бо инсонҳои солеҳ ва нек таъкид карда ва ҳамвора бар он мувозабат менамуданд.

Имом Бухорӣ дар китоби саҳеҳи хеш зикр намудаанд, ки: Паёмбари ислом (с) байни Салмони форсӣ ва Абӯдардо (р) (паймони) ухувату бародарӣ барқарор намуданд, (рӯзе аз рӯзҳо), Салмон ба зиёрати Абӯдардо рафтанд ва Ӯмми Дардо (ҳамсари Абӯдардо)ро диданд, ки либоси бисёр куҳна пӯшида буд, пас ба ӯ гуфт: чаро ин гуна либос пӯшидаи? Ӯмми Дардо дар ҷавоби Салмон фармуд: Бародарат Абӯдардо ҳеҷ майлу ҳоҷате ба дунё (ва молу лаззати дунё) надорад, пас (аз он) Абӯдардо омад ва ғизоеро барои Салмон таҳия намуда ва ба вай гуфт: (бифармо) бихур, зеро ман рӯзадор ҳастам, (Салмон ба Абӯдардо) гуфт: (ҳаргиз) намехурам, то ин, ки тӯ низ бо ман нахурӣ, ҳангоме, ки шаб шуд ва Абӯдардо барои хондани нимоз мерафт, ба Салмон гуфт, ки тӯ бихоб, Салмон низ хобид, аммо Абӯдардо роҳи намозхондан шуд, Салмон хитоб ба вай гуфт, инак бихоб, ҳангоме, ки

ба ниҳояти шаб наздик мешуданд, Салмон ба Абӯдардо гуфт: инак бархез, то намоз бихонем, пас ҳар ду бо ҳам намози шабро барпо намуда ва пас аз он Салмон ба Абӯдардо гуфт: Яқинан Парвардигори ту ва нафс (ҷисму ҷони ту) ва аҳл (ва хонаводаи ту), (ҳамаи инҳо) бар гардани тӯ ҳақ доранд, пас ҳақи ҳар соҳиби ҳақро (ба ваҷҳи аҳсан) адо кун. Пас аз он Салмон назди Расули Аллоҳ (с) омада ва воқеъаро барои вай бозгӯ намуданд ва Расули Аллоҳ (с) фармуданд: «Салмон рост гуфтааст».

Мӯминони азиз! Бингаред, чигуна Саҳоба ва ёрони Паёмбар (с) якдигарро ба тақво ва накукорӣ супориш ва ташвиқ менамуданд ва чигуна ҳаққи рафоқату дӯстиро адо менамуданд. Оре! Ингуна аст, осори ҳамнишинӣ бо накӯкорон.

Бародарони азиз! Дар муқобил ҳамнишинон ва дӯстони баду ношоиста, ҳамеша сабаби инҳирофу бадбахтии рафиқ ва ҳамроҳи вай дар дунё ва чӣ басо дар охират мебошанд. Беҳтарин далел ва шоҳид барои ин даъво достони марги Абӯтолиб мебошад, ки дар китоби саҳеҳи имом Бухорӣ зикр шудааст. Вақте, ки Абӯтолиб дар ҳоли ҷондодан ва сакароти мавт буд, Расули Аллоҳ (с) ба назди вай рафт ва ба ӯ гуфт: Амак! бигӯ «لا إله إلا الله» то битавонам бо ин калима дар назди Аллоҳ туро шафоъат кунам ва аз оташ раҳои ёбӣ, аммо дӯстони шарру нобоб, Абӯҷаҳл ва Абдуллоҳ бин Абиумайя, канори сари вай нишаста буданд ва дар гӯши вай замзама мекарданд ва мегӯфтанд: Оё аз дин ва ойини Абдулмутталиб рӯйгардон мешавӣ? То ин, ки Абӯтолиб бо ин ҳарф, ки ӯ бар дини Абдулмутталиб мебошад, яъне дини ширку бутпарастӣ, аз ин дунё рафт.

Оре дӯстони гиромӣ! Ин буд намунае аз таъсири дӯстон ва ҳамнишинони бад, ки аз Аллоҳ мутаъол хоҳон ва хосторем, тамоми мо ва хонаводаи мо ва фарзандонамонро аз дӯстони нобоб ва бедин, маҳфуз бидорад ва тавфиқи ҳамроҳӣ ва ҳамнишинӣ бо солиҳину накукоронро насибамон бигардонад, то дар рӯзи қиёмат аз рафоқат бо онҳо ангушти надоматро ба даҳон нагирем ва аз ҷумлаи зиёнкорон набошем.

Дар ниҳоят ёдовар мешавем, ки ҳамаи мо масъули фарзандон ва зердастону хонаводаи худ ҳастем ва дар рӯзи қиёмат дар мавриди якояки онҳо ва ҳамнишинони онҳо бозхост хоҳем шуд, пас ҳаргиз дар эҳтимом ба салоҳу шоистагии дӯстону ҳамроҳони фарзандону зердастони худ, кӯтоҳӣ накунед.

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه: ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦﴾ [الأحزاب:٥٦]

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

اللهم ارضَ عن الصحابة الأخيار، وآل البيت الأبرار، اللهم إنا نشهدك حب نبيك، وأهل بيت نبيك، وأصحاب نبيك، ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.

اللهم وفقنا لِمَا تحب وترضى، اللهم انصر الإسلام والمسلمين، ودمر أعداءك أعداء الدين.

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين، برحمتك يا أرحم الراحمين، اللهم آتِ نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها، أنت وليها ومولاها، ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي، يعظكم لعلكم تذكرون.

62-Нишонаҳои қиёмат

Хутбаи аввал

الحمد لله الذي خلق الموت و الحياة ليبلوكم أيكم أحسن عملا و الصلاة و السلام علي أفضل الخلق و أكمل البشر خلقا و خلقا و شريعة و منهاجا و علي آله و صحبه و من تبعهم بإحسان إلي يوم الحشر الذي لا يقبل فيه عدل و لا شفاعة و لا بدلا.

وبعد:

Бародарони гиромӣ! Аллоҳи мутаъол дар каломи маҷидаш мефармояд:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران:١٠٢]

«Эй касоне, ки имон овардаед! Чунон, ки ҳаққи тарсидан аст, аз Аллоҳ битарсед ва намиред магар дар ҳоле, ки мусалмон бошед».

Пас худам ва шуморо ба тақвои Илоҳӣ ва тарси ҳақиқӣ аз Аллоҳи мутаъол супориш мекунам.

Имон ба рӯзи растохез ибора аст, аз эътиқод ба поёни зиндагии дунё ва вуруд ба зиндагии дигарест, ки бо маргу зиндагии барзахӣ оғоз шуда, аз қиёми Қиёмат – ва сипас барангехта шудану ҳашру ҷазо-убур карда ва саранҷом бо расидани инсонҳо ба дӯзах ё биҳишти ҷовидонӣ мунтаҳӣ мешавад.

Имон ба рӯзи охират, яке аз аркони (шашгонаи) имомн аст, ки имони бандаи мӯмин ҷӯз ба он комил намешавад ва касе, ки онро инкор кунад, кофир мешавад. Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَلَٰكِنَّ ٱلۡبِرَّ مَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ [البقرة:١٧٧]

«Балки накукор касест, ки ба Аллоҳ ва рӯзи қиёмат имон оварад».

Ва Расули гиромӣ (с) дар посухи Ҷибрил (а) фармуданд:

«أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ وَ مَلاَئِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ وَ الْيَوْمِ الآخِرِ وَ تُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَ شَرِّهِ»[1]

«Пас маро аз имон хабар деҳ! Фармуданд? Ин, ки ба Аллоҳ ва Фариштагону Китобҳо ва Паёмбаронаш ва ба рӯзи охират бовар дошта бошӣ ва ҳамчунин имон дошта бошӣ ба тақдир, яъне ин, ки ҳар хайру шаре аз тарафи Аллоҳ муқаддар шуда аст».

Ва Аллоҳи мутаъол дар сураи Наба, ояти 39 чунин мефармояд:

﴿ذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمُ ٱلۡحَقُّۖ فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ مَـَٔابًا ٣٩﴾ [النبأ:٣٩]

Яъне: «Онаст рӯзи ҳақ ва ҳар ҳақиқате ошкор гардад, пас ҳар касе, ки роҳи наҷоти худро меҷӯяд, роҳи руҷуъ ва бозгашт ба даргоҳи Аллоҳ бигирад».

Оре! Муҳимтарин марҳала дар зиндагии инсон, ки ӯро ғофилгир

(1) : Саҳеҳи Муслим

хоҳад, кард, қиёмат аст, он қадар ҳам ғофилгиркунанда нест, чун аломоту нашонаҳои он қаблан зоҳир шуда ва ҳар касе каму беш дар бораи қиёмат медонад. Ғофилгирии он аз ин ҷиҳат аст, ки инсон ҳамвора чашм ба дунё дорад ва дар бораи қиёмат ва зиндагии ҳақиқии пас аз камтар меандешанд. Маъбуди якто ва ягонаву гиромиямон ва молику ихтиёрдори рӯзи ҷазо мефармояд:

﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا ٱلسَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً ۖ فَقَدْ جَآءَ أَشْرَاطُهَا ۚ فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَآءَتْهُمْ ذِكْرَىٰهُمْ ﴿١٨﴾﴾ [محمد:١٨]

Тарҷума:

"Пас оё онҳо (кофирон) ҷӯз ин интизорро доранд, ки қиёмат ногаҳон фаро расад? Ба ростӣ нишонаҳояш омадааст, пас чун фаро расад, пандгирифтан (ва имони) эшон чӣ сӯде хоҳад дошт!

Инсонҳои саркаш ва носипос, ки даст кашидан ва дилбуридан аз ақоиди ботил ва афкори фосидашон, душвораст ҳамвора ҳақиқатҳоро ба боди тамасхур мегиранд, муъосирони даъвати тавҳид дар замони Расули гиромӣ (с) низ аз ин қоида мустасно набуданд, лизо тамасхуркунон ба Расули маҳбубамон мегӯфтанд, билохира ин қиёмати шумо кай хоҳад омад?

﴿يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَىٰهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّى ۖ لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَآ إِلَّا هُوَ ۚ ثَقُلَتْ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً ۗ يَسْـَٔلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِىٌّ عَنْهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ ٱللَّهِ وَلَـٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾﴾ [الأعراف:١٨٧]

Тарҷума: «Эй Паёмбар (с) дар бораи қиёмат аз тӯ савол мекунанд, кай воқеъ мешавад? бигӯ: мусалламан илми он фақат назди Парвардигори ман аст ва ҷӯз ӯ касе вақташро (намедонад ва) ошкор насозад ва (донистани он) дар осмонҳо ва замин сангин (ва пӯшида) аст ва ҷӯз бар таври ногаҳонӣ ба сӯи шумо намеояд (чунон) аз ту савол мекунанд, ки гӯё ту аз вуқуъи он хабар дорӣ, бигӯ: илми он фақат назди Аллоҳ аст, вале бештари мардум намедонанд».

Мулоҳаза фармоед, ки посух чӣ қадар қотеъ аст ва қудрату азамати Аллоҳи зулҷалол чӣ қадар ошкор мутаҷаллӣ гардидааст? Оре! ҷӯз як зоти якто ва ягона, ки ҳама короаи ин ҷаҳон аст, ҳеҷ каси дигаре вақту замон ва наҳви қиёми қиёматро намедонад, ҳатто худи Паёмбари гиромӣ (с).

Аллоҳи зулҷалол мехоҳад, ки барпоии қиёмат ногаҳонӣ бошад, бо ин, ки аломоту нишонаҳои қиёмат зоҳир шуда ва бахши дигаре, ки ба нишонаҳои бузург ё аломоти кубро маъруфанд, баъдҳо зоҳир хоҳанд шуд, аммо ҳикмати Аллоҳи мутаъол чунин аст, ки қиёми қиёмат ногаҳонӣ мебошад.

﴿يَسْـَٔلُكَ ٱلنَّاسُ عَنِ ٱلسَّاعَةِ ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ ٱللَّهِ ۚ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾﴾ [الأحزاب:٦٣]

Тарҷума: «(Эй Паёмбар) мардум туро аз (замони қиёми) қиёмат мепурсанд, бигӯ: илми он танҳо назди Аллоҳ аст ва тӯ чӣ медонӣ

шояд, ки қиёмат наздик бошад».

Мумкин буд баъзеҳо тасаввур кунанд, ки ихтиёри барпо доштани қиёмат ба дӯстону авлиёи Аллоҳ муҳаввил шавад, Аллоҳи мутаъол ва яктову тавоно ва бемисолу бешарик, қотиъона фармуд: На!

﴿يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَىٰهَا ﴿٤٢﴾ فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَىٰهَآ ﴿٤٣﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَىٰهَآ ﴿٤٤﴾﴾ [النازعات٤٢:٤٤]

Тарҷума: «(Эй Паёмбар!) дар бораи қиёмат аз тӯ мепурсанд, ки дар чӣ замоне воқеъ мешавад? Туро бо ёдоварии ин сухан чӣ кораст? (саранҷом ва) мунтаҳои (илми) он назди Парвардигори туст».

Яъне ту эй Паёмбар (с) ҳатто замони омадани қиёматро намедонӣ ва аслан чунин чизе ба тӯ вогузор нашуда ва нахоҳад шуд.

Оре! Мардум аз равшантарин ҳақиқати зиндагиашон ғофил ва бехабаранд, ё дақиқтар арз кунам, ки аз зиндагии ҳақиқии худ, ки бисёр ҳам наздик аст, ғофил ҳастанд:

﴿ٱقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِى غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ ﴿١﴾﴾ [الأنبياء:١]

Тарҷума: «Ҳисоби мардум ба онҳо наздик шудааст, дар ҳоле, ки онҳо дар ғафлат рӯйгардонанд».

Оре! Бо ин, ки қиёмат наздик шуда ва рӯзи ҳисобрасӣ бисёр наздик аст, мардум на танҳо ғофил ва бехабар, балки рӯйгардонанд ба ҳадде, ки ҳеҷ таваҷҷӯҳе ба он надоранд ва ин бехабарӣ ба ҳаддест, ки ҳатто ба аломот ва нишонаҳои қиёмат низ таваҷҷӯҳ надоранд ва ин бетаваҷҷӯҳӣ то рӯзе идома хоҳад дошт, ки аломоти ошкори қиёмат зоҳир шавад ва:

﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٍ يَنسِلُونَ ﴿٩٦﴾﴾ [الأنبياء:٩٦]

Тарҷума: «То вақте, ки (сади) Яъҷуҷ ва Маъҷуҷ гушуда шавад ва онҳо аз ҳар (тепа ва) баландӣ шитобон сарозер гарданд».

Он вақт аст, ки авзоъ дигаргун хоҳад шуд, ҳангоме, ки ҳукми Аллоҳи мутаъол мабнӣ бар қиёми Қиёмат содир шавад:

﴿وَإِذَا وَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ ٱلنَّاسَ كَانُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾﴾ [النمل:٨٢]

Тарҷума: «Ва ҳангоме, ки фармони (азоб) бар онҳо воқеъ шавад (ва ҳодисаи Қиёмат наздик шавад) ҷонвареро аз замин барои онҳо берӯн меоварем, ки бо онҳо сухан гӯяд, ки мардум ба оёти мо яқин намеоваранд».

Он вақт аст, ки рӯзи ҳисоб наздик мешавад ва дигар фурсату маҷоли амал аз ҳама кас гирифта мешавад ва ҳар касе посӯхгӯи тамоми аъмоле хоҳад буд, ки дар ҷаҳон анҷом додааст, чӣ хуб ва чӣ бад. Умедворам, ки Аллоҳи мутаъол аз ҳамаи мо ҳисоби осон бигирад.

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذكر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلين و الحمد لله رب العالمين.

:Хутбаи дуввум

الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه، كما يحب ربنا ويرضى، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

Бародарони мусалмон ва сарварони гиромӣ! Аллоҳи мутаъол ва маъбуди зулҷалол қабл аз ин, ки қиёмат барпо кунад, аломот ва нишонаҳое зоҳир хоҳад намуд, ки баёнгари қиёми Қиёмат бошад. Ин нишонаҳо бар ду қисм аст, Суғро ва Кубро, ё кӯчак ва бузург.

Аломоти суғро: ё аломоти кӯчак, ки албатта теъдодашон зиёд аст. Бисёре аз аз онҳо зуҳур карданд, аз ҷумла: беъсати Паёмбари гиромӣ (с), зоэъ шудани амонат, оростани масоҷид ва ифтихор ба он, дастрасии саҳронишинон ба опортмонҳо, ҷанг бо Яҳуд ва куштани онҳо, наздик шудани фосилаҳои замонӣ, кам шудани амали солеҳ, зоҳир шудани фитнаҳо, зиёд шудани қатлу куштор ва касрати фисқу зино, лизо Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ٱقۡتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ وَٱنشَقَّ ٱلۡقَمَرُ ١﴾ [القمر: ١]

«Қиёмат наздик шуд ва моҳ дупора шуд».

Аломоти кубро: ё нишонаҳои бузург, нишонаҳое ҳастанд, ки андаке пеш аз қиёми Қиёмат зоҳир мешаванд ва гӯё бонги хатар ҳастанд, ки оғози қиёматро эълон мекунанд. Теъдоди ин аломот даҳтост, ки ҳеҷ кадом аз онҳо то кунун таҳаққуқ наёфтааст, аз ҷумла:

Хуруҷи Маҳдӣ, хуруҷи Даҷҷол, нузули Исо (а) аз осмон ба унвони ҳокими одил, ки салибро мешиканад ва Даҷҷол ва хинзирро мекушад, ҷизяро мансух мекунад ва ба шариъати Ислом ҳукм мекунад ва Яъҷуҷу Маъҷуҷ, ки зоҳир шуданд, алайҳи онҳо дуо кунанд ва саранҷом онҳо мемиранд ва сето хусуф падид меояд, яке дар мағриб, яке дар машриқ ва яке дар Ҷазираи Араб ва Духон, ки иборат аз дӯди бузургест, ки аз осмон фуруд меояд ва мардумро мепӯшонад ва баланд шудани Қуръон аз замин ба осмон, тулуъи хуршед аз мағриб ва хуруҷи добба (ҷонвар) ва хуруҷи оташи бузурге аз Адан (Яман), ки мардумро ба сӯи Шом пеш мекунад. Ин охирин аломат аз аломоти бузурги Қиёмат аст.

Имом Муслим аз Ҳузайфа бин Усайди Ғаффорӣ (р) ривоят мекунад, ки фармуд: Дар ҳоле, ки мо бо ҳам гуфтугӯ мекардем, ногаҳон Паёмбар (с) ҳозир шуданд ва фармуданд, дар бораи чӣ гуфтугӯ мекунед?, гуфтем: дар бораи Қиёмат, фармуданд:

«إنها لن تقوم حتى تروا قبلها عشر آيات»(1)

Тарҷума: «Қиёмат барпо нахоҳад шуд, то ин, ки қалб аз он даҳ нишонаро бубинед».

Аз ҷумла: «Духон», «Даҷҷол», «доббаҳ», «тулуъи хуршед аз мағриб», «нузули Исо (а)», «Яъҷуҷу Маъҷуҷ», «сето хусуф», ва «оташеро ки аз Яман берӯн омада» ва мардумро ба сӯи майдони маҳшар пела медиҳад, зикр фармуданд.

Ҳамчунин Паёмбар (с) мефармоянд:

«يخرج في آخر أمتي المهدي يُسقيه الله الغيث و تخرج الأرضَ نباتها و يُعطي المالُ صِحاحاً و تكثر

(1) : Саҳеҳи Муслим

الماشية، و تعظم الأمة يعيش سبعاً او ثمانياً يعني حججاً»[1]

Тарҷума: «Дар охири уммати ман, Маҳдӣ хоҳад омад, ки бо омадани ӯ Худованд борони зиёде хоҳад боронид ва моли саҳеҳ ва бидуни айб дода мешавад ва замин гиёҳонашро хоҳад рӯёнид ва ҳайвоноти ҳалолгӯшт зиёд хоҳанд шуд ва уммат нерӯманд хоҳанд гадид ва ҳафт ё ҳашт сол умр хоҳад дид».

Дар ин ҷо тавзеҳи ин нукта лозим аст, ки тибқи ақидаи Аҳли суннат, Маҳдӣ як муслиҳи динист, ки ба сурати одӣ ва табиъӣ дар наздикии қиёмат таваллуд хоҳад шуд. Ин, ки баъзеҳо кӯшиш мекунанд дар миёни мусалмонон чунин вонамуд кунанд, ки гӯё Маҳдӣ таваллуд шуда ва аз қарнҳо пеш то кунун зинда аст ва дар умури ҷаҳон тасарруф дорад, ақидаи мухолифи ақидаи Аҳли суннат ва Қуръони карим ва суннати Расули Аллоҳ (с) аст.

Дар ривоёт омадааст, ки ин аломот ҳамонанди донаҳои тасбиҳ, ки радиф ҳастанд, пай дар пай хоҳанд омад, яке ки зоҳир шуд, дигаре низ зоҳир хоҳад шуд, ҳар гоҳ тамоми ин аломот таҳаққуқ ёфт, ба машият ва иродаи Худо, қиёмат барпо шудааст.

Мақсуд аз Қиёмат рӯзест, ки мардум бо иродаи Парвардигорашон аз қабрҳояшон берӯн меоянд, то ин, ки муҳосаба шаванд. накӯкорон подош ва бадкорон азоб мебинанд, чуночӣ Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿ يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ ﴿٤٣﴾ ﴾ [المعارج:٤٣]

Тарҷума: «Рӯзе, ки аз гӯрҳо шитобон берӯн оянд, гӯё, ки онон ба сӯи нишонае медаванд».

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّ ۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ صَلُّوا۟ عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾ ﴾ [الأحزاب:٥٦]

«اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد . اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد «. اللهم صل على محمد وأزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد .»

ربنا آتنا في الدنيا حسنة و في الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.

عباد الله! ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُ بِٱلْعَدْلِ وَٱلْإِحْسَٰنِ وَإِيتَآئِ ذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ وَٱلْبَغْىِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾ ﴾ [النحل:٩٠]

(1) : Мустадараки Ҳоким, шумораи 8716

Хотима

Хутабои гиромӣ!

- Бидонед, ки фарзандони ин уммат амонате ҳастанд, ки ба дасти шумо супурда шудаанд. Дар ҳар ҷо, ки ҳастед, дар ҷойгоҳи бисёр муҳиме қарор доред, аз марзи бузурги Ислом посдорӣ намоед, мабодо, ки душман аз ҷониби шумо рахна кунад.

- Ҳоло, ки нақши хутбаро дар бино ва сохтори уммати Исломӣ донистед ва бахше аз аҳком ва шуруту аркон ва суннати хутбаро омӯхтед ва аносири хутбаи хуб ва сифоти хатиби камёб ва сохтору васоили он бароямон, ошкор гардид ва дар чандин хутбаи гуноногун ба манзури равшангарӣ ва намунаи татбиқӣ, сайр намудем, пас аз он чӣ чизе бар мо лозим аст?

* Бар мо ва шумо лозим аст, дар майдони таблиғ, таълиму тарбияти фарзандони уммати Исломӣ, бо нерӯ, шуҷоъат, илм, ҷиддият ва пайгирӣ, ворид шавем, зеро ин саҳна, саҳнаи амали мо ва шумост, Аллоҳи мутаъол мефармояд:

﴿وَقُلِ ٱعۡمَلُواْ فَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمۡ وَرَسُولُهُۥ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۖ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ١٠٥﴾ [التوبة:١٠٥]

«Бигӯ: амал кунед, Аллоҳ аъмоли шуморо мебинад ва Паёмбар ва мӯминон, аъмоли шуморо мебинанд ва дар охират ба сӯи Аллоҳ баргардонида мешавед, ки огоҳ аз пинҳону ошкор аст ва шуморо ба он чӣ, мекунед, мутталеъ месозад».

- Китобе, ки дар дастраси шумо қарор дорад, ҷуз роҳнамойи кӯчак дар ин майдон набуда, ё дар ҳақиқат қатраи ночизе аз уқёнӯси бузурги илму дониши Исломӣ муртабит бо хутба ва аҳкоми тарбияти Исломист ва мову шумо дар оғози ин роҳ қарор дорем, пас ҳар рӯзе, ки бар мо мегузарад, бояд бештар аз пеш бар илму дониши худ, бияфзоем, зеро ин амали шарафманд, беҳтарин васила барои олитарин маъмӯрият ба шумор меравад.
- Дини мубини Ислом дар гузашта дар бисёре аз кишварҳо, ба василаи сухани хуб ва таъомули нек, густариш ёфтааст ва дар домони Ислом афроде парвариш ёфтаанд, ки ба монанди як уммат буданд ва чӣ басо воқеъ шуда, ки як фард ба танҳойи масири таърихро тағйир додааст.

Ин амр замоне буда, ки шахс масъулияти худро дарк намуда, ҷомаи ҷиддият ва иҷтиҳодро бар тан карда, касолат ва танбалиро аз худ дур намуда ва остини ҳимматро боло зада ва шабу рӯз ва пинҳону ошкор, бидуни дар назар гирифтани замон ва макон, мардумро ба сӯи Аллоҳ даъват намуда ва ҳаргиз тарсу ноумедиро бар худ роҳ надода ва аз

маломати ҳеҷ маломаткунанда, наҳаросида то ин, ки дидагонаш ба чирагӣ ва ғалабаи Ислом, равшан ва нури дурахшони он, дар гӯшаву канори ҷаҳон, аз нав тобидааст.

Аз Аллоҳи мутаъол истидъо дорем, ки ҳамаи моро дар роҳи баргузидаи худ, роҳнамои сохта, тақво ва илму амаламонро афзун гардонад ва ҳамаи мову шуморо дар итоъат ва ибодат ва адои амонате, ки бар гардани мо ниҳода шуда, комёбу сарбаланд, созад, (омин).

Феҳрасти мавзуъот

1-Фазли тавҳид 20
2-Аҳаммият ва шурути дуо 27
3-Раҳмат 35
4-Касби ҳалол ва дурӣ аз ҳаром 42
5-Аҳамияти Ихлос 49
6-Аҳком ва фазоили рӯзи ҷумъа 56
7-Садоқат ва ростгӯйи 62
8-Ҳуқуқи зан дар Ислом 69
9-Имон ба Асмо ва Сифоти Илоҳӣ 77
10-Пойбандӣ ба Суннати Расули Аллоҳ (с) 85
11- Сабр 91
12- Насиҳат ва Амонат 98
13- Талаби илм ва амал ба он 106
14- Аҳамияти таваккал 113
15- Зани мусалмон 119
16- Ҳуқуқи падару модар 126
17- Амри ба маъруф ва наҳӣ аз мункар 132
18- Зиндагӣ пас аз марг 139
19- Дурӣ ҷӯстан аз бидъат (умури тозаворид дар дин) 145
20- Ухуват ва бародарӣ дар роҳи Аллоҳ 152
21- Силаи раҳм (робита бо хешовандон) 158
22- Ваҳдату шафқат байни Саҳоба ва Аҳли байт 165
23- Одоби тиловати Қуръон 169
24- Имон ба қазо ва қадари Илоҳӣ 176
25- Мафҳуми ибодат дар Ислом 183
26- Ҳифзи забон 189
27- Зиндагии ҳақиқӣ, зиндагии охират аст 195
28- Равиши даъвати Анбиё (а) 200
29- Ҳуқуқи мусалмон 207
30- Таъсири васоили иртиботи ҷамъӣ бар ҷомеъа 213
31- Хатари сеҳр ва фолбинӣ 220
32- Закот 228
33- Тавба 235

34- Истиқболи моҳи шарифи Рамазон 241
35- Аҳамияти намоз ва ҳикмати он 247
36- Зикри Аллоҳи мутаъол 254
37- Ҷойгоҳи Аҳли байт дар Ислом 261
38- Даҳаи охири моҳи муборaки Рамазон 267
39- Аҳкоми садақаи фитр ва намози ид 274
40- Фитнаи зан 280
41- Асрор ва маъонии ҳаҷ 286
42- Ҷойгоҳи Саҳоба дар Ислом 293
43- Мавозин ва завобити муъомала бо мардум 299
44- Эътидол ва миёнаравӣ дар Ислом 307
45- Намунае аз неъматҳои биҳишт 314
46- Иртиботи қалбӣ бо Аллоҳи мутаъол 320
47- Фазилати даҳҳаи аввали моҳи Зулҳиҷҷа 328
48- Муҳаббати Аллоҳи мутаъол 334
49- Ҳуқуқи ҳамсоя 340
50- Ҳукми маводи мухаддир ва зарарҳои нашӣ аз он 346
51- Оғози соли нав 352
52- Закот ва ҳикмати он 359
53- Тафаккур дар нишонаҳои қудрати Аллоҳи мутаъол 366
54- Вузӯ ва намози бемор 373
55- Сӯи зан (гумони бад) 381
56-Иди фитр 387
57- Иди қурбон 393
58- Намози кусуф ва хусуф (моҳу офтобгирифтагӣ) 398
59- Намози истисқо (талаби борон) 403
60-Бадҳиҷобӣ ва асари он 410
61-Осори ҳамнишинӣ бо накӯкорон 417
62-Нишонаҳои қиёмат 423
Хотима 428

المنبر العالمي

www.minbartajiki.com

الطريق إلى السعادة

The Path to Happiness

www.path-2-happiness.com

www.fiqhtajiki.com